PRARASTOJI KARTA

ŽALTVYKSLĖS KOLEKCIJA

Ernest
HEMINGWAY

SALOS VANDENYNE

ŽALTVYKSLĖ

Salos vandenyne

ERNEST HEMINGWAY

Salos vandenyne

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
POVILAS GASIULIS

ŽALTVYKSLĖ

UDK 830(73)-3
He 191

Versta iš: Ernest Hemingway
ISLANDS IN THE STREAM
New York, Charles Scribner's Sons, 1970

ISBN 9986-06-170-9

PASTABA

Spaudai šią knygą iš Ernesto rankraščio parengėme mudu su Čarlzu Skribneriu jausnesniuoju. Be grynai techniškos korektūros, šiek tiek trumpinome tas rankraščio vietas, kurias, jaučiu, būtų tikrai trumpinęs ir pats Ernestas. Ši knyga – visa Ernesto. Mes nuo savęs nepridėjome nė žodžio.

MERĖ HEMINGVĖJ

I DALIS

Biminis

I

Namas stovėjo aukščiausioje dalyje siauros nerijos tarp įlankos ir atviros jūros. Suręstas tvirtai it laivas, jis buvo atlaikęs tris uraganus. Jį supo aukštos, pasatų nulenktos kokoso palmės, o išėjęs pro duris į vandenyno pusę, galėjai nusileisti nuo skardžio ir, perėjęs balto smėlio ruožą, įbristi į Golfo srovę. Tykiame ore vanduo iš toliau atrodė tamsiai mėlynas. Tačiau įbridus jis virsdavo vien žalsva šviesa virš miltiškai balto smėlio, ir stambesnės žuvies šešėlis šmėkšteldavo dugne, kai pati žuvis būdavo dar toli nuo kranto.

Dieną tai buvo puiki, saugi vieta maudytis, tačiau naktį plaukyti čia buvo negalima. Naktimis į pačią pakrantę atplaukdavo rykliai pamedžioti palei Golfo srovės pakraštį, ir kai būdavo tyku, nuo viršutinės verandos girdėdavosi jų vaikomų žuvų plekšėjimas, o nuo kranto vandenyje matydavosi švytintys ryklių pėdsakai. Naktį rykliai nieko nebijodavo, ir visi, kas gyvas, saugodavosi jų. Tačiau dieną jie laikydavosi toliau nuo šviesaus balto smėlio, o jeigu ir atplaukdavo, jų šešėlius pamatydavai gerokai anksčiau.

Tame name didžiąją metų dalį gyveno ir namie bei saloje dirbo geras dailininkas Tomas Hadsonas. Ilgiau tose platumo-

se pagyvenus, metų kaita žmogui pasidaro tokia pat svarbi kaip bet kur kitur, ir Tomui Hadsonui, pamėgusiam šią salą, rūpėjo čia sutikti kiekvieną pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą.

Kai kada, rugpjūty stojus tykai arba biržely ar liepos mėnesį apmalšus pasatams, čia būdavo per karšta. Rugsėjy ir spaly, ir net lapkričio pradžioje neretai užeidavo uraganų, o nelauktos atogražų audros nuo birželio galėjai tikėtis bet kada. Tačiau kai nebūdavo audrų, oras ir pačiais audrotaisiais mėnesiais būdavo puikus.

Tomas Hadsonas jau daug metų stebėjo atogrąžų audras. Ir iš dangaus daug anksčiau už barometrą nuspėdavo pablogėsiant orą. Jis mokėjo nustatyti audros kryptį ir žinojo, kokių atsargumo priemonių imtis. Jis žinojo, ką reiškia drauge su kitais saliečiais pergyventi uraganą, ir jautė, kokie artimi jam visi, kartu su juo tatai patyrę. Žinojo ir tai, kad esti uraganų, nepaliekančių savo kely nieko gyva. Tačiau jis manė, kad jei toks baisus uraganas kada užeitų, tai verčiau likti namie ir, jei žūti, tai drauge su savo namu. Name jis jautėsi nelyginant laive. Kad atlaikytų audras, namas buvo pastatytas taip, jog atrodė įaugęs į salą; tačiau pro visus langus buvo matyti jūra, o kambariai puikiai vėdinosi, todėl miegoti būdavo nekaršta ir karščiausiomis naktimis. Kad vasarą neįšiltų, namas buvo nudažytas baltai ir matėsi iš tolo nuo Golfo srovės. Saloje už jį aukštesnės buvo tik kazuarinos, kurių ilgą eilę, plaukdamas link salos, išvysdavai pirmučiausia. Įžiūrėjęs virš vandens neryškią kazuarinų dėmę, netrukus pamatydavai ir baltą namo korpusą. Paskui, artėjant prie kranto, Pietinė sala pamažu iškildavo visu ilgiu, ir įžiūrėdavai kokoso palmes, lentinius namukus, baltą paplūdimio ruožą ir už jo nusidriekusią salos žalumą. Iš salos namo nebuvo matyti, o jo vaizdas iš jūros Tomą Hadsoną visada pradžiugindavo. To-

mas Hadsonas buvo prisirišęs prie savo namo kaip jūreivis prie laivo. Žiemą, kai pūsdavo šiaurys ir oras smarkiai atvėsdavo, name būdavo šilta ir jauku, nes jame, vieninteliame iš visų salos namų, buvo židinys. Židinys buvo didelis, atviras, ir kūreno jį Tomas Hadsonas bangų atplukdytais šiekštais.

Pagal pietinę namo sieną jis turėjo susikrovęs didelę šiekštų rietuvę. Šiekštai buvo saulės nubalinti ir vėjo nušvitrinti smėliu, ir kai kurios nuolaužos jam taip patikdavo, jog gailėdavo kūrenti. Tačiau po didelių audrų paplūdimyje visada likdavo naujų šiekštų, ir jam būdavo gražu žiūrėti, kaip dega net ir jam patinkantys šiekštai. Jis žinojo, kad jūra išmes naujų, ir šaltais vakarais, sėdėdamas dideliame krėsle priešais židinį ir skaitydamas prie lempos, stovinčios ant storų lentų stalo, jis kartais pakeldavo galvą ir klausydavosi, kaip lauke ūžia šiaurės vakarų vėjas ir daužosi bangų mūša, ir žiūrėdavo, kaip dega stambūs išblukę šiekštai.

Kai kada jis užgesindavo lempą ir atsigulęs ant kilimo žiūrėdavo į liepsnos apkraščius, spalvotus nuo jūros druskos ir smėlio. Gulint ant grindų jo akys būdavo lygiai su degančiomis malkomis, ir jis matydavo, kaip liepsna atitrūksta nuo medžio paviršiaus, ir jam darydavosi liūdna ir gera. Degančių malkų vaizdas visada jį taip nuteikdavo. Tačiau matant, kaip dega bangų išmesti šiekštai, jį apimdavo sunkiai nusakomas jausmas. Jam atrodydavo, kad turbūt negerai deginti medžio nuolaužas, kurios taip patinka, tačiau sąžinė jo dėl to negraužsaid.

Gulėdamas ant grindų, jis jusdavo, jog vėjas traukia virš jo, nors iš tikrųjų vėjo gūsiai čaižydavo ir sienų apačią, ir žemiausią salos žolę, ir andrus bei varnalėšas, ir patį smėlį. Gulėdamas ant grindų ir klausydamasis, kaip dunda bangų mūša, jis jausdavosi panašiai kaip jaunystėje, kai gulėdavo ant žemės netoli nuo artileristų baterijos ir klausydavosi, kaip drioksi sunkieji pabūklai.

Puikus daiktas buvo tas židinys žiemą, ir visus kitus mėnesius Tomas Hadsonas meiliai žvelgdavo į jį ir galvodavo, kaip bus gera, kai vėl ateis žiema. Žiema saloje būdavo pats geriausias metų laikas, ir jis visus metus nekantriai jos laukdavo.

II

Kai į salą atvyko Tomo Hadsono sūnūs, žiema buvo praėjusi ir jau ėjo į pabaigą pavasaris. Buvo sutarta, kad jie visi trys susitiks Niujorke ir drauge važiuos traukiniu, o baigs kelionę į salą lėktuvu. Kaip paprastai sunkiai sekėsi derybos su jaunesniųjų sūnų motina. Ji buvo susiplanavusi kelionę į Europą, bet, aišku, nieko iš anksto nepranešė sūnų tėvui ir pageidavo, kad sūnūs per vasarą pabūtų pas ją. Pas jį jie galėsią paviešėti per Kalėdų atostogas – žinoma, per pačias Kalėdas tai ne. Kalėdas jie sutiksią pas ją.

Tomui Hadsonui tokios derybos buvo ne pirmiena ir baigėsi jos kaip paprastai kompromisu. Jaunesnieji sūnūs atvyks penkioms savaitėms paviešėti į salą pas tėvą, o paskui grįš į Niujorką, o iš ten moksleivišku tarifu keleiviniu laivu nuplauks į Prancūziją ir susitiks su motina Paryžiuje, kur ji ketino įsigyti būtinai reikalingų jai drabužių. Kelionėje juos prižiūrės vyresnysis brolis Tomas. Jis paskui važiuos pas savo motiną, kuri filmavosi Pietų Prancūzijoje.

Jaunojo Tomo motina sūnaus nereikalavo ir būtų mielai palikusi jį saloje pas tėvą visai vasarai. Bet jai būtų smagu ir sulaukti sūnaus, ir toks kompromisas buvo visai pakenčiamas, turint minty nepalaužiamą kitų dviejų sūnų motinos nusistatymą. Ji buvo nuostabi, žavinga moteris, nė sykio gyvenime nepakei-

tusi savo plano. Planuodavo ji viską slaptai it geras karvedys ir taip pat ryžtingai savo planus įgyvendindavo. Geriausiu atveju galėjai tikėtis kompromiso, bet jokiu būdu ne esminės pataisos, nesvarbu, ar tas planas būdavo gimęs nemigos naktį, ar kada rytą, be nuotaikos, ar vakare, prisisiurbus džino.

Ji nekeisdavo jokio savo plano, jokio savo nutarimo, ir, žinodamas tai bei būdamas išėjęs gerą išsiskyrusių sutuoktinių bendravimo mokyklą, Tomas Hadsonas džiaugėsi, kad pavyko pasiekti kompromisą ir kad pas jį penkioms savaitėms atvažiuoja vaikai. Jei mums skirtos penkios savaitės, galvojo jis, vadinasi, tiek tepavyko iškovoti. Penkių savaičių užtektinai pabūti su žmonėmis, kuriuos myli ir su kuriais norėtum niekada nesiskirti. Bet kodėl aš išvis mečiau Tomo motiną? Geriau apie tai negalvok, tarė jis sau. Apie tai geriau negalvoti. O antrosios kokie puikūs vaikai! Labai savotiški ir labai sudėtingi, ir tu žinai, kiek daug gerų savybių jie yra paveldėję kaip tik iš jos. Ji puiki moteris, ir jos tau irgi nereikėjo mesti. Ne, reikėjo, po kurio laiko pasakė jis sau.

Tačiau krimstis dėl to beveik nesikrimto. Jis jau seniai nebesikrimto ir kaltės jausmą, kiek įmanoma, slopino darbu, ir dabar jam rūpėjo tik viena: kad atvažiuoja sūnūs ir kad jie čia smagiai praleistų vasarą. O jiems išvažiavus jis vėl imsis darbo.

Darbas ir pastovus veiklaus gyvenimo ritmas, kurį buvo įsivedęs saloje, jam atstojo viską, išskyrus vaikus. Jis tikėjo, kad yra čia sukūręs tokių dalykų, kurie išliks ir padės išlikti jam pačiam. Pasiilgęs Paryžiaus, jis dabar, užuot keliavęs tenai, prisiminė, kaip kadaise gyveno Paryžiuje. Taip pat darė ir su kitomis Europos šalimis ir daugeliu Azijos ir Afrikos kraštų.

Jis prisiminė, ką pasakė Renuaras išgirdęs, jog Gogenas išvyko tapyti į Taičio salą. „Kam jam eikvoti tiek pinigų tokiai ilgai

kelionei, kai taip gera tapyti čia pat, Batinjoly?" Prancūziškai skambėjo gražiau: „*quand on peint si bien aux Batignolles*", ir Tomas Hadsonas galvojo apie salą kaip apie savo *quartier*[1] ir buvo įleidęs čia šaknis, ir pažinojo kaimynus, ir dirbo su tokiu atsidėjimu, kaip dirbo nebent Paryžiuje, kai sūnus Tomas dar buvo kūdikis.

Kai kada jis išplaukdavo iš salos pažvejoti palei Kubą ar rudenį pagyventi kalnuose. Tačiau savo ranČą Montanoje jis buvo išnuomojęs, kadangi geriausia ten vasarą ir rudenį, o rudenį sūnums dabar visada reikia grįžti į mokyklą.

Retkarčiais jis išvykdavo į Niujorką pas savo agentą. Bet pastaraisiais metais dažniau jo agentas atvykdavo pas jį ir išsiveždavo į žemyną drobes. Kaip dailininkas, jis turėjo gerą reputaciją ir buvo vertinamas ir Europoje, ir tėvynėje. Reguliarių pajamų jis gaudavo iš savo senelio naftingų žemių nuomos. Seniau ten buvo ganyklos; jos buvo parduotos pasiliekant teises į iškasenas. Apie pusė tų pajamų ėjo alimentams, o likusios dalies visiškai užteko pragyvenimui, taigi jis galėjo tapyti kas patinka, nepaisydamas komercinių sumetimų. Ir gyventi galėjo ten, kur norėjo, ir keliauti kur susimanęs.

Beveik visame kame, išskyrus vedybinį gyvenimą, jį lydėjo sėkmė, nors jai jis buvo visai abejingas. Jam rūpėjo tik tapyba ir sūnūs, ir jis tebemylėjo pirmąją savo mylėtą moterį. Po jos jis mylėjo dar daug moterų, ir kai kurios atvykdavo pas jį į salą paviešėti. Jam reikėdavo moters draugijos, ir iš pradžių jis kurį laiką džiaugdavosi. Jam patikdavo, kad namuose yra moteris, ir kai kurios užsibūdavo gana ilgai. Tačiau net jeigu jos ir labai patikdavo, jas išlydėjęs jis vis dėlto visada pajusdavo palengvėji-

[1] Kvartalą *(pranc.)*.(Čia ir toliau – vert. past.)

mą. Jis buvo įsigudrinęs vengti barnių su moterimis ir mokėjo išsisukti nuo vedybų. Išmokti šitų dviejų dalykų buvo lygiai taip pat sunku, kaip įprasti gyventi vienoje vietoje ir įprasti reguliariai, laikantis disciplinos, tapyti. Tačiau jis to išmoko ir tikėjosi, kad visam gyvenimui. Tapyti jis mokėjo jau seniai, ir jam atrodė, jog kasmet tapo vis geriau. Tačiau įprasti gyventi vienoj vietoj ir tapyti, laikantis disciplinos, sekėsi nelengvai, nes buvo jo gyvenime tarpas, kai jis nepripažino disciplinos. Negalima sakyti, kad būtų gyvenęs visiškai palaidai, bet vis dėlto jo būta nedisciplinuoto, savanaudžio ir negailestingo. Dabar jis tai žinojo. Ir ne vien todėl, kad daug moterų buvo jam tą sakiusios, bet ir todėl, kad pats galų gale tai suprato. Tuomet jis nutarė būti savanaudis, tik jeigu to reikalaus tapyba, negailestingas – tik jeigu to reikalaus darbas, ir nutarė įsivesti disciplıną ir jos laikytis.

Jis užsibrėžė daug dirbti ir džiaugtis gyvenimo malonumais tik tiek, kiek leis jo nusistatyta disciplina. O šiandieną buvo laimingas, kad rytoj atvyks jo vaikai.

– Pone Tomai, gal jums ko reikia? – paklausė jį tarnas Džozefas. – Šiandien darbą jau baigėt, tiesa?

Džozefas buvo aukštas vaikinukas, pailgo, labai juodo veido, stambių rankų ir kojų. Jis vilkėjo baltą švarką ir kelnes ir vaikščiojo basas.

– Ačiū, Džozefai, kad kaip ir nieko nereikia.

– Gal džino su toniku?

– Kad ačiū. Geriau nueisiu, išgersiu pas poną Bobį.

– Gerkit namie. Pigiau. Ponas Bobis, eidamas mačiau, labai piktas. Privargo bemaišydamas kokteilius. Tokia moteris iš vienos jachtos paprašė jį kažkokios „Baltosios damos“, tai jis padavė jai butelį amerikietiško mineralinio vandens – kur etiketėje dama prie šaltinio su suknele kaip tinklelis nuo moskitų.

– Vis tiek geriau nueisiu pas poną Bobį.

– Leiskit, suplaksiu bent vieną kokteilį. Locmano botu jums atvežė laiškų. Perskaitysit, išgersit kokteilį ir galėsit eiti pas poną Bobį.

– Tegu bus taip.

– Ir puiku, – pasakė Džozefas. – Nes aš jums jau suplakiau. Laiškai, atrodo, nieko ypatinga, pone Tomai.

– Kur jie?

– Virtuvėj. Tuoj atnešiu. Pora su moterišku braižu. Vienas iš Niujorko. Vienas iš Palm Byčo. Gražus braižas. Vienas nuo pono, kuris Niujorke pardavinėja jūsų paveikslus. Keli nežinau nuo ko.

– Gal parašysi už mane atsakymus?

– Taip, pone. Jei tik pageidaujate. Aš mokytesnis, negu leistų mano kišenė.

– Geriau atneški juos man.

– Gerai, pone Tomai. Yra ir laikraštis.

– Prašom palikti jį pusryčiams, Džozefai.

Tomas Hadsonas atsisėdo ir ėmė skaityti laiškus, sriubčiodamas šaltą gėrimą. Vieną laišką jis perskaitė dusyk, o paskui įkišo visus laiškus į rašomojo stalo stalčių.

– Džozefai, – pašaukė jis. – Ar berniukams viską paruošei?

– Taip, pone Tomai. Paėmiau viršaus dvi dėžes kokakolos. Tomis tikriausiai jau bus praaugęs mane?

– Nebus dar.

– Kaip sakot, ar mane jau nuveiktų?

– Vargu.

– Oi kiek laisvalaikiu mano su juo eita imtynių! – pasakė Džozefas. – Net keista, kad reikės jį vadinti ponu. Ponas Tomas, ponas Deividas ir ponas Endrius. Tokių šaunių berniūkščių kaip jie reikia paieškot. O Endis – tai iš visų sukčiausias.

– Toks jis jau nuo gimimo, – tarė Tomas Hadsonas.

– O augdamas, kad jį kur, pasidarė dar suktesnis, – susižavėjęs pasakė Džozefas.

– Turėsi šią vasarą rodyti jiems gražų pavyzdį.

– Pone Tomai, nelaukite, kad šią vasarą aš jūsų berniukams rodyčiau gražų pavyzdį. Prieš trejetą ketvertą metų, būdamas nekaltas vaikelis, gal ir būčiau galėjęs. Aš pats ketinu imti pavyzdį iš Tomo. Jis lanko elegantišką mokyklą ir yra gražių, elegantiškų manierų. Panašus į jį nepasidarysiu. Tačiau galiu elgtis taip, kaip jis. Drąsiai, laisvai, bet sykiu ir mandagiai. O guvumo norėčiau būti toks guvus kaip Deivas. Šitai bus sunkiausia. Ir dar reikės išsiaiškinti, iš kur Endis toks suktas.

– Tik nors pats nepradėk čia sukčiaut.

– Ne, pone Tomai, jūs mane ne taip supratot. Man suktumo reikia ne tarnyboj, o laisvalaikiu.

– Smagu bus, kai jie atvažiuos, tiesa?

– Pone Tomai, tai bus pats didžiausias įvykis nuo didžiojo gaisro. Man jis lygus Jėzaus Kristaus antrajam atėjimui. Klausiate, ar smagu bus. Oi kaip smagu!

– Reikės visko prigalvoti, kad jie nenuobodžiautų,

– Ne, pone Tomai, – pasakė Džozefas. – Mums, priešingai, reikia pagalvoti, kaip jų pačių pavojingiems planams užkirsti kelią. Čia mums Edis galėtų padėti. Jis juos pažįsta geriau negu aš. Visa blogybė, kad aš – jų draugas.

– Kaip Edis kruta?

– Truputį išmetęs karalienės gimtadienio proga. Pačią normą.

– Reikia man vis dėlto nueit pas poną Bobį, kol jis be nuotaikos.

– Jis kaip tik prašė, kad jūs ateitumėt, pone Tomai. Ponas Bobis tikras džentelmenas, o tie šiukšlės, kur atplaukia su

jachtom, jam gyva bėda. Kai buvau užėjęs, mačiau – nusivaręs baisiausiai.

– Ką tu ten veikei?

– Buvau kokakolos ir truputį pastumdžiau biliardą.

– Stalas toks pat?

– Dar blogesnis.

– Einu, – tarė Tomas Hadsonas. – Palįsiu po dušu ir persivilksiu.

– Drabužius padėjau ant lovos, – pasakė jam Džozefas. – Gal norite dar džino su toniku?

– Ačiū, gana.

– Yra atplaukęs su savo laivu ponas Rodžeris.

– Puiku. Reikės jį susirast.

– Ar jis pas mus svečiuosis?

– Galimas daiktas.

– Dėl visa pikta paklosiu lovą ir jam.

– Gerai.

III

Tomas Hadsonas nusimaudė duše, išsimuilijo galvą, o paskui išplovė muilą, pakišęs galvą po aštriomis, badančiomis vandens čiurkšlelėmis. Buvo jis stambaus sudėjimo ir nuogas atrodė stambesnis negu apsirengęs. Buvo tamsiai įdegęs, o plaukai ruožais išblukinti saulės. Atliekamo svorio nesinešiojo – atsistojęs ant svarstyklių matė, jog sveria 87 kilogramus.

Reikėjo prieš dušą paplaukyti, pagalvojo jis. Bet juk rytą, prieš pradėdamas dirbti, ilgokai plaukiau, ir šiaip esu pavargęs. Prisiplaukysiu, kai atvyks vaikai. Be to, ir Rodžeris čia. Puiku!

Jis apsimovė švarius šortus, apsivilko seną baskišką palaidinę, apsiavė mokasinus ir, išėjęs pro duris ir nusileidęs į pakalnę, pro vartelius žiogrių tvoroje išėjo į akinamą, saulės išbalintą, koralinėmis klintimis grįstą Karališkąjį plentą.

Iš nedažytų lentų pirkelės, kokių daug stovėjo palei kelią, ant kurio metė šešėlį dvi aukštos kokoso palmės, išėjo ir priešais Hadsoną nužingsniavo labai tiesus senas negras juodu alpakos švarku ir kelnėmis su aštriu kantu. Negrui išeinant ant plento, Tomas Hadsonas pamatė jo gražų juodą veidą.

Už pirkelės vaiko balsas senos anglų dainos melodija pašaipiai užtraukė:

Dėdė Edvardas iš Nasau
Pargabeno saldainiukų,
Ir kas jų tik nusipirko,
Tam pilvelį jie susuko.

Dėdė Edvardas atsigręžė, gražus jo veidas skaisčioje popietės saulėkaitoje atrodė ir liūdnas, ir piktas.

– Aš tave pažįstu, – tarė jis. – Nors ir nematau, žinau, kas tu toks. Pasiskųsiu policininkui!

Vaikas skardžiu, linksmu balseliu traukė toliau:

Dėde, dėde, kaip ten buvo,
Kad saldainiai tau supuvo?

– Bus pasakyta policininkui, – tarė dėdė Edvardas. – Policininkas žinos, ką daryt.

– Gal turi supuvusių saldainių, dėde Edvardai? – šūktelėjo vaikas. Jis apdairiai nerodė nosies.

– Uja žmogų, – pasakė nueidamas dėdė Edvardas. – Nori nuplėšt ir į dulkes sumint jo orumo skraistę. O didis Dieve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą.

Karališkajame plente iš kambarių virš „Ponso de Leono“[1] baro irgi sklido dainos. Tomą Hadsoną pralenkė koraliniu plentu skubantis negriukas.

– Skandalas ten, pone Tomai, – tarė jis. – Baisus skandalas. Ponas iš jachtos svaidė pro langą daiktus.

– Kokius daiktus, Luji?

– Visokius, pone Tomai. Kas tik pakliūva po ranka. Ponia mėgino jį nuramdyti, tai jis sako, išbruksiu ir tave.

– Iš kur tas ponas?

– Stambus veikėjas iš žemyno. Sako, galiu nupirkt ir parduot visą salą. Mažai, man rodos, jam kainuotų, jeigu viską taip švaisto.

– O policininkas ką, Luji?

– Nieko, pone Tomai. Policininko niekas dar nepašaukė. Bet visi sako, kad be policininko nieko nebus.

– Tai tu tam ponui parsisamdei, Luji? O aš norėjau prašyt rytojui jauko.

– Bus, pone Tomai, parūpinsiu. Dėl jauko nesijaudinkit. Aš jau kuris laikas pas juos. Šįryt mane pasisamdė, kad vesčiau žuvauti, ir nuo tada aš pas juos. Tik kad nieko jie nežuvauja. Toli gražu! O gal jiems žvejyba – svaidyti lėkštes ir puodelius, ir bokalus, ir kėdes?.. O kai ponas Bobis atneša sąskaitą, drasko į skutelius ir šaukia, kad ponas Bobis vagis, plėšikas ir sukčius.

– Sunkoko charakterio esama to pono, Luji.

[1] Ponsas de Leonas (1460–1521) – ispanų admirolas, Floridos atradėjas.

– Pone Tomai, tokį bjaurų poną aš pirmąkart gyvenime matau. Jis man užsakė jiems padainuoti. Jūs juk žinot, aš nemoku dainuot taip gražiai kaip Džozis, bet dainuoju, kaip sugebu, o kai kada dar ir geriau. Dainuoju kaip galėdamas gražiau. Na, patys suprantat. Esat girdėjęs, kaip aš dainuoju. O jis nenori girdėt nieko kita, tik tą dainą, kaip mama nenori pupų, nenori ryžių, nenori kokoso aliejaus. Tą pačią ir tą pačią. Tai sena daina, man nusibodo, ir sakau: „Pone, aš moku ir naujoviškų dainų. Gerų dainų. Gražių. Moku ir senų, sakysim, kaip žuvo Džonas Džeikobas Astoras, kai susidūręs su ledkalniu nuskendo „Titanikas“, ir jeigu pageidautumėt, aš geriau padainuočiau jas, o ne šitą apie ryžius ir pupas“. Pasakiau kaip mokėdamas mandagiau ir gražiau. Na, jūs suprantat. Tai šitas ponas man: „Tu žinai ką, juodasnuki tu neišmanėli, aš turiu daugiau krautuvių, fabrikų ir laikraščių, negu tavo Astoras turėjo šitų, na žinot, puodų, ir tu man dar pabandyk aiškint, kokios dainos man klausytis, tai kaipmat įgrūsiu tavo makaulę į tokį puodą“. O jo ponia sako: „Brangusis, ko taip įsismarkavai? Juk šitas berniukas labai gražiai dainuoja, ir aš su mielu noru pasiklausyčiau kokių nors naujoviškų dainų“. O ponas sako: „Žinai ką? Tu tų dainų negirdėsi, o jis tų dainų nedainuos!“ Pone Tomai, jis labai keistas ponas. O ponia tik tiek pasakė: „Ak brangusis, kaip su tavim sunku sutarti“. Pone Tomai, naujagimiui beždžioniukui lengviau būtų sutarti su dyzeliniu varikliu negu mums su tuo ponu. Jūs man atleiskit, kad įsiplepėjau. Labai sujaudino mane tas dalykas. Ponia baisiausiai be nuotaikos.

– Ir ką dabar žadi daryti, Luji?

– Štai parinkau kriauklių perlų, – atsakė jis.

Jie šnekėjosi palmės pavėsy, ir negriukas ištraukė iš kišenės visai švarų skudurėlį ir išvyniojęs parodė kelis blizgančius, perla-

mutriškai rožinius, į perlus nepanašius perliukus, kurių vietiniai gyventojai kartais randa valydami kriaukles ir kurių nė viena Tomo Hadsono pažįstama moteris, išskyrus Anglijos karalienę Mariją, nebūtų priėmusi už dovaną. Tiesa, pažinodamas karalienę Mariją tik iš laikraščių, kino kronikų ir iš profilio *The New Yorker*, Tomas Hadsonas negalėjo tvirtinti artimai ją pažįstąs, bet kadangi ji mėgo kriauklių perlus, jam atrodė, jog pažįsta ją geriau negu daugelį savo senų pažįstamų. Karalienė Marija mėgsta kriauklių perlus, ir šįvakar sala švęs jos gimtadienį, galvojo jis, tačiau vargu ar kriauklių perlai pataisys nuotaiką anai poniai. O be to, galimas dalykas, kad karalienė Marija sakosi mėgstanti kriauklių perlus tik norėdama įtikti savo pavaldiniams, gyvenantiems Bahamų salyne.

Jie priėjo „Ponsą de Leoną“, ir Lujis kalbėjo:

– Ponia apsiverkė, pone Tomai. Labai graudžiai verkė. Todėl aš sakau, einu pas Rojų ir atnešiu jai pasižiūrėti perlų.

– Reik manyt, ji labai apsidžiaugs, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jeigu mėgsta kriauklių perlus.

– Tikiuosi, kad apsidžiaugs. Einu, nešu.

Tomas Hadsonas įėjo į barą, kur buvo vėsu ir po spiginančios koralinio plento baltumos atrodė beveik tamsu, ir užsisakė džino su toniku ir keliais lašais angosturos kartimo ir citrinos žievele. Ponas Bobis stovėjo už baro niūrus kaip debesis. Keturi jauni negrai žaidė biliardą, kartkarčiais kilstelėdami stalą, kai reikėdavo iškombinuoti sunkesnį karambolį. Dainos viršuje nutilo, ir girdėjosi tik kamuolių kaukšėjimas. Prie baro sėdėjo du jūreiviai iš prieplaukoje stovinčios jachtos, ir kai Tomo Hadsono akys priprato prie šviesos, bare pasirodė besą blandu, vėsu ir malonu. Laiptais nulipo Lujis.

– Ponas miega, – tarė jis. – Palikau perlus poniai. Žiūri į juos ir verkia.

Jis matė, kad jūreiviai iš jachtos susižvalgė, tačiau nė vienas nieko nesakė. Jis stovėjo, laikydamas aukštą taurę su maloniai karčiu gėrimu, skonėdamasis pirmuoju gurkšniu, kuris jam priminė Tangą, Mombasą, Lamu ir visą tą pakrantę, ir jį staiga apėmė Afrikos ilgesys. Štai jis įleidęs šaknis šioje saloje, o juk galėtų taip pat sėkmingai gyventi Afrikoje. Po velnių, pagalvojo jis, juk aš bet kada galiu ten nuvažiuoti. Kad ir kur būtum, atgaivos susirasti turi pačiame savyje. O tu tą neblogai sugebi.

– Tomai, ar tau tikrai gardu šitas gėralas? – paklausė jį Bobis.

– O kaipgi. Antraip negerčiau.

– Aš sykį apsirikęs gurkštelėjau, tai man skonis pasirodė kaip chinino.

– Jame ir yra chinino.

– Žmonės iš proto kraustos, – tarė Bobis. – Gėrimų – tik rinkis. Pinigų turi. Atrodo, gerk ir džiaukis – tai ne, primarmalija į geriausią džiną kažkokios hindusiškos giros su chininu.

– Man skanu. Man patinka chinino ir citrinos žievelės skonis. Šitas kokteilis sakytum poras skrandy atidaro. Aš nuo jo patiriu didesnį kaifą negu nuo kokio kito kokteilio su džinu. Jis man smarkiai pataiso savijautą.

– Žinau. Gėrimas tau visada pataiso savijautą. O man – bjauriai pagadina. Kur Rodžeris?

Rodžeris buvo Tomo Hadsono draugas, salos gale turintis žūklės trobelę.

– Turėtų tuoj pasirodyt. Mudu pietausim su Džoniu Gudneriu.

– Nesuprantu, ko čia trintis šitoj saloj tokiems vyrams kaip tu, Rodžeris Deivis ir Džonis Gudneris.

– Sala kaip sala. Tu irgi čia triniesi, a?

– Aš čia užsidirbu duonos plutą.

– Galėtum ją užsidirbt ir Nasau.

– Kas tame Nasau! Čia smagiau. Mūsų saloj smagu. Ir pinigo daugiau galima užkalt.

– Man čia patinka.

– Taip taip, – pasakė Bobis. – Man irgi. Pats žinai. Kad tik būtų iš ko pragyvent. O tu tuos paveikslus, kur vis paišai, parduodi?

– Juos dabar labai perka.

– Žmonės moka pinigą už paveikslus su dėde Edvardu. Už paveikslus su negrais vandeny. Su negrais ant žemės. Su negrais botuose. Su vėžliautojų botais. Su pinčių rinkėjų botais. Su kylančiais škvalais. Su vandens viesulais. Su sudaužytom škunom. Su nebaigtom statyti škunom. Su viskuo, ką galima pamatyti už dyką. Ir tikrai perka?

– Tikrai. Kartą per metus Niujorke vyksta paroda, ten juos ir pardavinėja.

– Kaip aukcione?

– Ne. Agentas, kuris pateikia paveikslus, kiekvienam nustato kainą. Ir žmonės perka. Kartais vieną kitą nuperka koks muziejus.

– O tu pats jų parduot negalėtum?

– Aišku, galėčiau.

– Aš jei pirkčiau, tai paveikslą su vandens viesulu, – pasakė Bobis. – Su dideliu dideliu viesulu. Juodu kaip velnias. Gal net geriau su dviem vandens viesulais, kurie kurtinamai kaukdami lekia pakrante. Siurbia vandenį aukštyn – siaubas! O aš sėdžiu bote prisirinkęs pinčių, ir nė ką daryt. Viesulas išplėšė man iš rankos vandens žiūroną. Dar kiek, ir patį botą iš vandens iškels. Viešpatėliau, koks viesulas. Kiek toksai paveikslas kainuotų? Pasikabinčiau čia pat, bare. Arba ir namie, jei tik bobikė nuomario iš baimės negautų.

– Žiūrint, kokio didumo.

– Didumą palieku tavo nuožiūrai, – kilniadvasiškai pasakė Bobis. – Tokiam paveikslui didumo niekad nebus per daug. Nutapyk visus tris vandens viesulus. Aš sykį prie Andro salos ranka pasiekiamai mačiau tris vandens viesulus. Visi – lig padebesių, ir vienas buvo įsukęs pinčių rinkėjo botą, ir kai jis nukrito, variklis kiaurai pramušė korpusą.

– Paveikslas kainuos tik tiek, kiek drobė, – tarė Tomas Hadsonas. – Aš paimsiu tik už drobę.

– Oi, tai pirk drobę kuo didesnę, – pasakė Bobis. – Mudu nutapysim tokius vandens viesulus, kad žmonės persigandę neš kudašių ne tik iš baro, bet ir iš pačios salos.

Sujaudintas plano didybės, jis ėmė jame įžvelgti naujas galimybes.

– Tomai, drauguži, kaip sakai, ar galėtum pavaizduoti visą uraganą? Pavaizduok patį audros centrą tuo momentu, kai viesulas iš vienos pusės jau benurimstąs, o iš kitos dar tik pradeda pūsti. Pavaizduok šitame paveiksle visko, pradedant negrais, vėjo užsviestais ant kokoso palmių, ir baigiant laivais, skrendančiais su banga virš salos. Pavaizduok, kaip griūva didžiulis viešbutis. Kaip oru tartum ietys švilpia visokia smulkmė, o negyvi pelikanai skrieja it lietaus bangos. Nutapyk barometrą, rodantį dvidešimt septynis, ir velniop nuplėštas vėjo greičio matuokles. Pavaizduok vėtros iki dugno nušluotą dvidešimties metrų storumo vandens sluoksnį ir mėnulį, šviečiantį pačiame audros centre. Pavaizduok, kaip, užliedama visa, kas gyva, kyla potvynio banga. Pavaizduok jūron nuneštas moteris vėjo nudrėkstais drabužiais. Pavaizduok, kaip plūduriuoja visur ir lekia oru negyvi negrai...

– Tam reikės velniškai didelės drobės.

– Velniam mums drobė! – tarė Bobis. – Aš tau parūpinsiu škunos grotą. Mudu nutapysim, po perkūnais, paveikslų, ko-

kių pasaulis nėra matęs, ir mūsų vardai įeis į istoriją. O tu teplioji kažkokius niekam tikusius paveiksliukėlius.

– Pradžiai pamėginsiu nutapyt vandens viesulus, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Gerai, – Bobis nenoriai atitrūko nuo didžiojo projekto. – Teisingai. Bet, kaip Dievą myliu, mudu galėtume sukurti didžių paveikslų – juk tiek daug esame matę, o tu jau tiek esi įgudęs valdyti teptuką.

– Nuo rytdienos pradedu tapyt vandens viesulus.

– Pradžiai bus gerai, – pasakė Bobis. – Bet, kaip Dievą myliu, norėčiau, kad mudu nutapytume ir tą uraganą. O ar yra kas tapęs skęstantį „Titaniką“?

– Stambaus paveikslo – niekas.

– Galėtume nutapyti ir tą. Šitas reginys labai žadina man vaizduotę. Reikėtų perteikti šaltumą ledkalnio, plaukiančio sau po susidūrimo su laivu. Nutapyk visą vaizdą tirštame rūke. Pavaizduok menkiausias smulkmenas. Nutapyk tą vyriškį, kur įlipo į valtį su moterimis, atseit kaip jachtininkas, gal galės ką padėt. Pavaizduok, kaip jis, griozdas, žergia per moteris į valtį. Jis man atrodo kaip tas tipas, kur yra apsistojęs pas mane antrame aukšte. Gal tu nueik ir nusipaišyk jį, kol miega, o paskui panaudosi tame paveiksle?

– Man regis, geriau pradėkim nuo vandens viesulų.

– Tomai, aš noriu, kad tu taptum tikrai didžiu dailininku, – pasakė Bobis. – Gana tų terlionių! Tu eikvoji savo talentą niekams. Tik pamanyk: mudu mažiau kaip per pusvalandį sugalvojom tris paveikslus, o aš juk dar nedaviau kaip reikiant fantazijai valios. O ką tu veiki? Tapai negrą, pagavusį paplūdimyje vėžlį. Netgi ne žaliąjį – paprastą jūrinį vėžlį. Arba du negrus valtyje, besikrapštančius su vėžių kirbinėmis.

Drauguži, tu tuščiai leidi gyvenimą! – jis nutilo ir pasiėmęs iš po bufeto stalo stiklinę greitom gurkštelėjo. – Šitas nesiskaito, – tarė jis. – Tu manęs geriant nematei. Klausyk, Tomai, šitie trys paveikslai – tai dideli meno kūriniai. Stambūs meno kūriniai. Pasaulinio masto meno kūriniai. Juos verta pakabinti Krištolo rūmuose[1] tarp didžiausių pasaulio šedevrų. Tiesa, pirmasis gal ir kuklokas. Tačiau mudu dar net nesam pradėję. Kodėl mums nenutapius tokio, kuris visus užtemdytų? Kaip sakai?

Jis vėl labai staigiai gurkštelėjo.

– Apie ką?

Jis pasilenkė virš bufeto stalo, kad niekas negirdėtų.

– Tu tik nepersigąsk, – tarė Bobis. – Neišsigąsk jo masto. Reikia duoti vaizduotei daugiau laisvės, Tomai. Mudu galime pavaizduoti pasaulio pabaigą, – jis patylėjo. – Natūralaus dydžio.

– Pragarą, – pasakė Hadsonas.

– Ne, prieš pragarą. Pragaro vartai dar tik veriasi. Sektantai sukritę savo bažnyčioj ant kalno voliojasi ir visi balbatuoja kažką nesuprantamom kalbom. Velniūkštis smaigo juos šakėm ir krauna į vežimą. Anie bliauna, vaitoja ir Pono Dievo šaukiasi. Visur ant žemės pasliki tyso negrai, ir per jų kūnus šliaužioja murenos, vėžiai ir krabai. Vienoj vietoj žiojėja tokia kiaurymė, ir velniai velka ir bruka į ją negrus, Bažnyčios tarnus, sektantus ir visus kitus. Salą semia vanduo, ir įvairiausi rykliai suka ir suka aplink ir ryja bandančius pasprukti plaukte nuo velnių, kad jie su šakėmis nenudrėbtų į tą didžiulę kiaurymę, iš kurios virsta garas. Girtuokliai rauna po paskutinį gurkšnį ir bando buteliais atsimušti nuo velnių. Tačiau ir juos arba velniai subruka į

[1] Pastatas iš stiklo ir metalo Londone, skirtas Pirmajai tarptautinei parodai.

kiaurymę, arba praryja kylantis vanduo, kur pilna pačių didžiųjų ryklių ir kitų milžiniškų žuvų, kurios suka ratu atokiau nuo ryklių, dorojančių tuos žmogelius. Salos aukštumoje knibžda šunys ir katės, ir velniai su šakėm bruka į kiaurymę ir juos, ir šunys gūžiasi ir šiepia nasrus, o katės skuodžia šalin ir drasko velnius, visos pasišiaušusios, ir galiausiai šoka į jūrą ir plaukia kiek įkabindamos. Vieną kitą numuša ryklys, ir matos, kaip katė grimzta į dugną. Bet daugumai pasiseka pasprukti.

Pro kiaurymę ima veržtis dvokiantis karštis, o velniai žmones turi tempti tempte, nes bandydami pasmeigti keletą Bažnyčios tarnų sulaužė savo šakes. O paveikslo centre stovime mudu su tavimi ir ramiai stebime, kas dedasi aplink. Tu darai kokius nors eskizus, o aš po truputį tuštinu buteliuką, kartais pasiūlydamas gurkštelti ir tau. Retkarčiais koks suplukęs subuvęs velniukas pravelka pro mus riebų kunigą, tasai mėgina įsikibti pirštais į smėlį, kad jo neįbruktų į kiaurymę, ir šaukiasi Pono Dievo, o velniukas sako: „Atsiprašau, pone Tomai. Atsiprašau, pone Bobi. Šiandien baisiai daug darbo“.

O kai tas velnias, sumuręs, paišinas, grįš pro mus dar vieno kunigo, aš pasiūlysiu jam išgert, o jis atsakys: „Kad ačiū, pone Bobi. Darbe nevartoju“. Išeitų velniškai puikus paveikslas, Tomai, jei tik mums pavyktų perteikti tą sambrūzdį ir mastą.

– Man regis, šiandien užtektinai priplanavom.

– Dievaž, teisybę sakai, – pritarė Bobis. – Beplanuodamas šitą paveikslą net ištroškau.

– Maždaug šitokiu stilium gana neblogai tapė toksai Boschas.

– Elektrikas?

– Ne, Hieronimas Boschas. Labai seniai gyvenęs. Labai geras dailininkas. Yra tapęs tokius dalykus ir Piteris Breigelis.

– Irgi seniai gyvenęs?

– Taip, labai seniai. Ir labai geras dailininkas. Tau jis patiktų.

– Pasakė! – tarė Bobis. – Mudviem joks senovės dailininkas neprilygs. Be to, pasaulio pabaigos dar nėra buvę, tai iš kur, po šimts, jis gali žinoti daugiau už mudu?

– Jį pralenkti būtų gana nelengva.

– Netikiu nė per nago juodymą, – pasakė Bobis. – Mudviejų kūrinys bus toks, kad į jo paveikslus niekas ir nežiūrės.

– Gal, sakau, dar po vieną?

– Gerai sakai, velniai griebtų. Pamiršau, kad mudu bare. Tegu Dievas sergsti karalienę, Tomai. Mudu pamiršom, kokia šiandien diena. Še, išgerkim – aš statau – į karalienės sveikatą.

Jis įsipylė sau taurelę romo, o Tomui Hadsonui padavė butelį geltono *Booth's* džino, lėkštutę su keletu citrinų, peilį ir butelį švepio – indiško tonizuojamojo gėrimo.

– Pasitaisyk savo gėralo pats. Velniai trauktų tuos maišytus gėrimus.

Kai Tomas Hadsonas pasidarė sau gėrimo ir įlašino kelis lašus kartimo iš butelio, kurio kamštis buvo persmeigtas žuvėdros plunksna, Bobis pakėlė savo stiklą ir pasižiūrėjo į baro galą.

– O jūs ką ten geriat? Pasakykit, jei ne kokteilis.

– „Šuns galvą", – atsakė vienas iš jūreivių.

– Štai jums „Šuns galvų", – pasakė Bobis ir, išėmęs iš ledų dėžės, padavė jiems po butelį šalto alaus. – Va tik stiklinių nebėr. Girtuokliai per dieną išdaužė. Ar visi turit ko gert? Ponai, už karalienę! Nemanau, kad jai labai rūpėtų mūsų sala, ir kažin ar jai čia labai patiktų. Ir vis tiek, ponai, už karalienę! Tegu Dievas ją sergsti.

Visi išgėrė į karalienės sveikatą.

– Šauni turbūt moteriškė, – pasakė Bobis. – Mano galva, kiek griežtoka. Man asmeniškai labiau patiko karalienė Alek-

sandra. Simpatiška tokia. Bet karalienės gimtadienį pasistengsim atšvęsti kaip pridera. Mūsų salelė mažutė, bet patriotiška. Vienas iš mūsiškių dalyvavo pastarajame kare, ir jam nutraukė ranką. Kur jūs matę didesnį patriotizmą?

– Kieno, jis sako, šiandien gimtadienis? – paklausė vienas iš jūreivių.

– Anglijos karalienės Marijos, – atsakė Bobis. – Dabartinio karaliaus imperatoriaus motinos.

– Tai ta, kurios vardu pavadintas laivas, tiesa? – paklausė kitas jūreivis.

– Tomai, – tarė Bobis, – kitą tostą mudu gersim vienudu.

IV

Buvo jau sutemę, ir pūtė vėjelis, todėl neskraidžiojo nei moskitai, nei smėliniai uodai, ir kateriai buvo grįžę į prieplauką, dar farvateryje pakėlę autrigerius, ir dabar stovėjo pririšti trijose prieplaukose, išsikišusiose nuo kranto į jūrą. Buvo prasidėjęs spartus atoslūgis, ir laivų žiburiai atsispindėjo vandenyje, kuris šviesoje atrodė žalias ir taip greitai traukėsi atgal, kad sukosi it piltuvėlis aplink tiltelių polius ir verpetavo palei vairagalį didelės kreiserinės jachtos, kur jie sėdėjo. Vandenyje, šviesos take, bėgančiame nuo lentinio jachtos apkalo link nedažytų doko polių su fenderiais iš senų automobilių bei sunkvežimių padangų, juoduojančių tamsiais ratilais akmenų šešėlyje, – nesileido srovės nunešamos šviesos priviliotos vėjažuvės. Plonos ir ilgos, švytinčios taip pat žalsvai, kaip ir vanduo, jos nei maitinosi, nei žaidė, o šviesos pakerėtos stovėjo sau vienoj vietoj, tik uodegas tejudindamos.

Džonio Gudnerio kreiserinė jachta „Narvalas“, kurioje jie laukė Rodžerio Deivio, stovėjo priekiu į nešamą jūron vandenį, o užpakaly jos prie to paties tiltelio stovėjo jachta tipo, kuris visą dieną praleido pas Bobį; abi jachtos stovėjo vairagaliais į viena kitą. Džonis Gudneris sėdėjo krėsle laivo gale, kojas susidėjęs ant kito krėslo, dešinėje rankoje laikydamas stiklinę „Tomo Kolinzo“, o kairėje – ilgą žalią meksikinio pipiro ankštį.

– Nuostabu, – tarė jis. – Atsikandi kąsneliuką, ir burna ima degte degti, ir aš atšaldau ją su šituo.

Jis atsikando ankšties, nugurkė, pro dūdele susuktą liežuvį fu išpūtė ir nugėrė gerą gurkšnį kokteilio. Stora apatine lūpa apsilaižė ploną airišką viršutinę ir nusišypsojo pilkomis akimis. Jo burnos kampučiai buvo įpjauti aukštyn, todėl visą laiką atrodė, kad jis tuoj tuoj nusišypsos ar kad tik tik šypsojosi, tačiau daugiau burna, išskyrus ploną viršutinę lūpą, apie jį labai mažai bylojo. Pirmiausia reikėjo gerai įsižiūrėti į jo akis. Iš sudėjimo jis panėšėjo į aptukusį vidutinio svorio boksininką; tačiau tysodamas sudribęs tokia poza, kai formą praradęs vyras atrodo bjauriai, – jis atrodė esąs geros formos. Jo veidas buvo rudai įdegęs, o nosis ir kakta, tolydžio didėjanti, aukštyn kopiant plaukų linijai, net luposi. Ant smakro tamsavo randas, kurį galėjai palaikyti duobute, jei būtų buvęs truputėlį arčiau centro, o tarpunosė buvo vos pastebimai įlenkta. Bukumo jo nosis nebuvo buka, tik atrodė tartum ją tiesiai iš akmens būtų iškirtęs modernus skulptorius ir nuskėlęs mažulyčiu trupinėliu per daug.

– Tomai, nenaudėli, sakyk, ką beveiki?

– Atsidėjęs dirbu.

– Aš manau! – pasakė jis ir vėl atsikando pipiro. Ankštis buvo apie sprindžio ilgumo, labai susiraukšlėjusi ir nukabusi. – Skauda tik pirmą kartą, – tarė jis. – Kaip ir meilėje.

– Nė velnio! Pipirai degina visada.

– O meilė?

– Velniop meilę! – atšovė Tomas Hadsonas.

– Kas per nusiteikimas! Kas per kalbos! Kuo tu pavirtai šioje saloje begyvendamas? Aviganių pasiutlige apsirgai?

– Čia avių nėr, Džoni.

– Na, tai krabaganių, – pasakė Džonis. – Būtų nesmagu, jei reikėtų traukti tave su tinklu. Paragauk pipiro.

– Ragavau jau, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Žinau aš, žinau tavo praeitį, – pasakė jis. – Nekaišiok man į akis tos savo šlovingos praeities. Tu tikriausiai juos čia ir įveisei. Žinau žinau. Tu pirmasis ir atgabenai juos ant jakų į Patagoniją. Bet aš – žmogus šiuolaikinis. Klausyk, Tomi! Aš valgau šituos pipirus, įdarytus lašišiena. Valgau įdarytus menke. Čilietiška skumbre. Meksikinių karvelių krūtinėlėmis. Kalakutiena ir kurmiena. Įdaro juos visokiu velniu – aš viską perku. Bet tai nenormalu. Užvis geriausia – šita ilga, nukabusi, neviliojanti, niekuo neįdaryta, paprasčiausia pipiro ankštis su rudu čupango padažu. Fu, velnias, – jis vėl išpūtė pro susuktą liežuvį, – per daug atsikandau.

Jis nugėrė itin didelį gurkšnį „Tomo Kolinzo“.

– Pipirai duoda man pagrindo išgerti, – paaiškino jis. – Turiu šaldyti nasrus. Ką tu gersi?

– Neatsisakyčiau džino su toniku.

– Berniuk! – pašaukė Džonis. – Džino su toniku bvanai M'Kubvai.

Fredas, Džonio kapitono pasamdytas vietinis berniukas, atnešė gėrimo.

– Prašom, pone Tomai.

– Ačiū, Fredai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Už karalienę, duok, Dieve, jai sveikatos, – ir jiedu išgėrė.

– O kur mūsų kekšyno direktorius?

– Namie. Tuoj ateis.

Jis be komentarų vėl užkando pipiro, baigė tuštinti stiklinę ir tarė:

– Rimtai, Tomai, kaip tu gyveni?

– Liuks, – atsakė Tomas Hadsonas. – Pripratau gyvent vienas ir daug dirbu.

– Tau čia patinka? Na, visą laiką čia gyvent?

– Taip. Nusibodo visur trankytis. Verčiau pagyvensiu vienoj vietoj. Čia man gana neblogai sekasi, Džoni. Tikrai neblogai.

– Vieta čia gera, – tarė Džonis. – Gera tokiam kaip tu žmogėnui, turinčiam šiokių tokių vidinių resursų. Bet velnias, ne vieta tokiam kaip aš, kažko ieškančiam ar nuo kažko bėgančiam. Ar tiesa, kad Rodžeris parsidavė raudoniesiems?

– Net jau taip šneka?

– Aš tą girdėjau žemyne.

– Kas ten jam nutiko?

– Tiksliai nežinau. Kažkas nelabai gerai.

– Rimtai blogai?

– Ten žmonės kitaip supranta blogumą. Ne, jį prigriebė ne už nepilnamečių tvirkinimą, jei tu tą turi galvoj. Šiaip ar anaip, o tenykštis klimatas, šviežios daržovės ir visa kita kūnan eina ne vien jų futbolininkams. Penkiolikmetė mergiūkštė atrodo kaip gera dvidešimt ketverių metų merga. O sulaukus dvidešimt ketverių – tikra dama, Meja Viti. Jeigu neketini vesti, gerai apžiūrėk jų dantis. Nors, teisybė, ir iš dantų nė velnio nepasakysi. Ir visos turi tėvą motiną ar vieną katrą, ir visos amžinai peralkusios. Be to, ir klimatas, žinia, taiso apetitą. Blogiausia, kad galvos vyrukams ima ir apsisuka, ir jie neprašo parodyti vairuotojos pažymėjimo ar draudimo kortelės. Man regis, kad apie moteris reikėtų spręsti ne vien iš amžiaus, bet iš ūgio, svorio

ir bendrų sugebėjimų. Žiūrint vien iš amžiaus, daug kas susiklosto neteisingai. Tiek mums, tiek joms. Jokioj kitoj sporto šakoj nebaudžia už per ankstyvą pradžią. Atvirkščiai! Teisingiausia būtų, jei pradedančiosioms būtų atskiros normos. Kaip žirgų lenktynėse. Mane sykį dėl to buvo gerokai pričiupę. Bet mūsų Rodžerį prigriebė ne dėl to.

– O tai dėl ko jau mane prigriebė? – paklausė Rodžeris Deivis.

Su sandalais virveliniais padais jis buvo negirdimai nušokęs nuo prieplaukos ant denio ir dabar stovėjo prieš juos, velniškai stambus, apsivilkęs trim numeriais per dideliu medvilniniu sportiniu megztiniu ir ankštomis nunešiotomis darbinėmis medvilninės saržos kelnėmis.

– Sveiks, – tarė Džonis. – Neišgirdau skambučio. Aš Tomui sakau: nežinau, ką tau pripaišė, bet tik ne paauglių tvirkinimą.

– Na gerai, – pasakė Rodžeris. – Ir gana šia tema.

– Nekomanduok čia, – tarė Džonis.

– Aš nekomanduoju, – atsakė Rodžeris. – Aš gražiai paprašiau. Ar jūsų laive geriama? – jis pasižiūrėjo į jachtą, kuri stovėjo vairagaliu į jų laivą. – Kas čia tokie?

– Čia tie, iš „Ponso". Negirdėjai?

– A, tie, – pasakė Rodžeris. – Na, vis vien išgerkim, kad ir kokį blogą pavyzdį jie mums rodo.

– Berniuk! – pašaukė Džonis.

Fredas atėjo iš kajutės.

– Klausau, pone, – tarė jis.

– Paklausk, ko geidaus šitie sahibai.

– Prašom, ponai, – tarė Fredas.

– Man to paties kaip ir Tomui, – pasakė Rodžeris. – Jis mano auklėtojas ir dvasios vadovas.

– Ar daug berniukų šiemet jūsų stovykloj? – paklausė Džonis.

– Kol kas tik du, – atsakė Rodžeris. – Mudum su auklėtoju.

– Ne mudum, o mudu, – pasakė Džonis. – Dar rašytojas vadinasi!

– Gramatikai patvarkyti galima nusisamdyt žmogų.

– Patvarko ir už dyką, – pasakė Džonis. – Man tavo auklėtojas šį tą papasakojo.

– Auklėtojas sako, kad jis visai laimingas ir patenkintas. Jis čia amžinai nuleido inkarą.

– Užeitum pažiūrėt, kaip mes gyvenam, – tarė jam Tomas. – Jis man kartais leidžia užeiti išgerti.

– Moterių?..

– Moterių nėr.

– Tai ką judu, berniukai, čia veikiat?

– Ogi visą dieną tą patį, ką ir dabar.

– Bet tu gi čia nebe pirma diena. Ką seniau veikėt?

– Plaukom, valgom, geriam. Tomas dirba, skaitom, šnekamės, skaitom, žvejojam, žvejojant, plaukom, geriam, miegam...

– O moterių nėr?

– Moterių kaip nėr, taip nėr.

– Nesveikas, sakyčiau, gyvenimas. Bjauri atmosfera. Rūkot daug opiumo, berneliai?

– Ar rūkom, Tomai? – paklausė Rodžeris.

– Tik geriausios rūšies, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Pasisėjot sklypelį marihuanos?

– Ar pasisėjom, Tomai? – paklausė Rodžeris.

– Blogi metai, – atsakė Tomas Hadsonas. – Lietus išmušė pasėlį.

– Gyvenat, kiek suprantu, bjauriai, – Džonis gurkštelėjo. – Vienintelis punktas jūsų naudai – kad tebegeriat. Į religiją metėtės, berniukai, ar ką? Gal Tomą Šventoji Dvasia apšvietė?

– Kaip, Tomai? – paklausė Rodžeris.

– Santykiai su Dievybe po senovei, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Nuoširdūs?

– Mudu tolerantiški, – pasakė Tomas Hadsonas. – Praktikuok tikėjimą, koks patinka. Mūsų saloj yra beisbolo aikštė – praktikuok ten sau, kad nori.

– Jeigu Dievybė užims „namus“, tai aš kaip šveisiu iš viso vieko į pilvą, – tarė Rodžeris.

– Rodžeri, – priekaištingai tarė Džonis. – Jau sutemę. Ar nematei, kaip priblėso žara, stojo prieblanda ir žemę apgaubė tamsa? Tu juk rašytojas. Pavojinga įžeidinėti Dievybę patamsy. Gal ji, muštuku užsimojusi, jau stovi tau už nugaros.

– Garantija, kad ji ir pičerio vietą užimtų, – pasakė Rodžeris. – Yra paskutiniu metu tekę matyt.

– Taip, tamsta, – tarė Džonis. – Ir ji atmuštų tavo smūgį ir ištaškytų tau smegenis. Esu matęs ją kertant.

– Tikiu, kad esi matęs, – pritarė Rodžeris. – Ir Tomas yra matęs, ir aš. Bet aš vis tiek mėginčiau pramušt kamuolį pro šalį.

– Gana tų teologinių disputų, – pareiškė Džonis. – Užkąskim ko nors.

– Ar tas iškaršęs seniokas, kur vairuoja tavo laivą po vandenyną, dar nepamiršo virėjystės meno? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Šįvakar bus žuvienės, – tarė Džonis. – Ir geltonųjų ryžių su sėjikiena. Su auksinių sėjikų mėsele.

– Iš kalbos tu tikras interjero dekoratorius, – pasakė Tomas. – Na, ir šiuo metų laiku sėjikai visai ne auksiniai. Kur tu jų sumedžiojai?

– Pietinėj saloj, kur buvom išmetę inkarą ir išlipę pasimaudyt. Aš švilpte dusyk prisiviliojau jų pulką ir klojau vieną po kito. Bus po du kiekvienam.

Buvo gražus vakaras, ir pavakarieniavę jie sėdėjo jachtos vairagalyje, gėrė kavą ir rūkė cigarus, ir iš kitos jachtos atklydo pora dykūnų su gitara ir bandža, ir prieplaukoje prisirinko negrų, ir tarpais vienas kitas mėgino dainuoti. Tamsoje vyrukai užtraukia dainą, ją pagauna Fredas Vilsonas, tas su gitara, o Frenkas Hartas pritaria brązgindamas bandžą. Tomas Hadsonas dainuoti nemokėjo, todėl sėdėjo patamsy ir klausėsi.

Bobio bare buvo plačiu mastu švenčiamas karalienės gimtadienis, ir pro atviras duris krintanti šviesa atsispindėjo vandenyje. Vanduo traukėsi vis dar taip pat sparčiai, ir šviesoje buvo matyti, kaip šokinėja žuvys. Daugiausia tai pilkieji sneperiai, medžiojantys smulkmę, kurią atoslūgis neša į jūrą, pagalvojo Tomas Hadsonas. Keli negriukai meškeriojo, ir buvo girdėti, kaip jie šnekasi ir pusbalsiu keiksnoja, nutrūkus žuviai, ir buvo girdėti, kaip plekšteli sneperis, numestas ant prieplaukos. Sneperiai buvo stambūs, ir berniūkščiai juos gaudė su marlino mėsos gabaliukais – tą žuvį vienas kateris pargabeno tuoj po pusiaudienio; ją pakabino ant kablio, nufotografavo, pasvėrė ir sukapojo gabalais.

Prieplaukoje dainavo jau visas pulkas, ir Rupertas Pinderis, labai stambus negras, apie kurį buvo pasakojama, esą vienas ant nugaros nunešęs pianiną Karališkuoju plentu nuo Valstybinės prieplaukos iki senojo, dabar uragano sugriauto klubo, ir kuris vaizdavosi esąs didelis ristikas, – taigi šitas Rupertas Pinderis šūktelėjo nuo prieplaukos:

– Kapitone Džonai, vyrukams, sako, gerklės išdžiūvo!

– Nupirkit ko nors pigaus ir sveiko, Rupertai.

– Supratau, kapitone Džonai. Romo.

– Tą ir turėjau minty, – pasakė Džonas. – Ar nepaėmus viso apipinto butelio? Man regis, išeitų pigiau.

– Didžiai dėkui, kapitone Džonai, – padėkojo Rupertas.

Rupertas prasibrovė pro minią, ši ėmė sparčiai retėti ir nusekė paskui jį. Tomas Hadsonas matė, kaip jie visi žygiuoja Rojaus baro link.

Kaip tik tuo metu iš vieno laivo, pririšto Brauno prieplaukoje, švilpdama aukštai į dangų iškilo raketa ir pokšt subiro, apšviesdama įlankos žiotis. Antra švilpdama šovė pažulniai ir subiro beveik virš jų prieplaukos galo.

– O kad tave! – tarė Fredas Vilsonas. – Reikėjo ir mums parsisiųsdinti iš Majamio.

Dangus nušvito nuo švilpiančių ir pokšinčių raketų, ir šviesoje buvo matyti, kaip Rupertas, ant peties nešinas dideliu vytelėmis apipintu buteliu, su savo palydovais grįžta į prieplauką.

Kažkas iš vienos gretimos jachtos iššovė raketą, ir ji susprogo tiesiai virš prieplaukos, nušviesdama žmonių būrį, jų tamsius veidus, kaklus ir rankas ir Ruperto plokščią veidą, plačius pečius, storą kaklą ir vytelėmis apipintą butelį, meiliai ir išdidžiai priglaudusį jam prie galvos.

– Puodelius! – per petį tarė jis savo palydovams. – Emaliuotus puodelius!

– Mes turim skardinius, Rupertai, – atsakė vienas vaikinų.

– Emaliuotus! – pasakė Rupertas. – Gaukit, kur norit. Nupirkit iš Rojaus. Še pinigų.

– Suieškok mūsų pistoletus, Frenkai, – tarė Fredas Vilsonas. – Iššaudom signalines raketas; gausim naujų.

Kol Rupertas oriai laukė puodelių, kažkas atnešė nediduką puodą, ir Rupertas įpylė į jį romo ir paleido ratu.

– Mažiems žmoneliams, – tarė Rupertas. – Lakit, menki žmoneliai.

Daina dabar sekė dainą, viena nedarnesnė už kitą. Iš laivų šaudė ne vien raketas, bet pykšėjo ir šautuvai bei pistoletai, o nuo Brauno prieplaukos kažkas iš *Thompson* automato leido trasuojamųjų kulkų serijas. Iš pradžių paleido seriją po tris keturias, o paskui iškart visą apkabą, ir raudonos trasuojamosios kulkos nubrėžė virš įlankos dailų lanką.

Į jachtos vairagalį, nešinas dėžute su pistoletu ir signalinių raketų komplektu, nušoko Frenkas Hartas, ir kaip tik tuo metu atnešė puodelius, ir vienas iš Ruperto pagalbininkų ėmė pilstyti į puodelius romą ir dalyti vyrams.

– Dieve, duok sveikatos karalienei, – tarė Frenkas Hartas ir užtaisęs pistoletą iššovė signalinę raketą pro prieplaukos galą tiesiai į atdaras Bobio baro duris. Raketa atsimušė į cementinę sieną šalia durų, sprogo ir sudegė skaisčia liepsna ant koralinio plento, viską aplink nutvieksdama balta šviesa.

– Atsargiau! – sušuko Tomas Hadsonas. – Su tokiu daiktu gali žmogų apdegint.

– Velniop atsargumą! – atsakė Frenkas. – Pamėginsiu cvaktelėt į komisaro namą.

– Padegsi, – pasakė jam Rodžeris.

– Aš padegsiu – aš ir atsakysiu, – atsiliepė Frenkas.

Signalinė raketa lanku šovė link didelio namo su balta veranda, bet, nepasiekusi jo, sudegė skaisčia liepsna prieš pat komisaro verandą.

– Komisarėli brangiausias, – Frenkas vėl užtaisė pistoletą. – Tuoj tu, rupūže, pamatysi, ar mes patriotai, ar ne.

– Ramiau, Frenkai, – primygtinai prašė jį Tomas. – Kam chuliganauti.

– Šiandien mano naktis, – pasakė Frenkas. – Karalienės ir mano. Pasitrauk, Tomai, pykštelėsiu į Brauno prieplauką.

– Ten yra benzino, – perspėjo Rodžeris.

– Greit nebebus, – atsakė jam Frenkas.

Sunku pasakyti, ar jis pro šalį šaudė tyčia, erzindamas Rodžerį ir Tomą Hadsoną, ar jam iš tikrųjų nesisekė. Nežinojo to nė Rodžeris su Tomu Hadsonu, tačiau jie žinojo, kad labai tiksliai iš signalinio pistoleto pataikyti sunku. O prieplaukoje buvo benzino.

Frenkas atsistojo, it dvikovininkas nuleidęs prie šono kairę ranką, atidžiai prisitaikė ir iššovė. Raketa pataikė ne ten, kur buvo sukrautos benzino statinės, o į kitą prieplaukos galą, ir atsimušusi nukrito į vandenį.

– Ei! – suriko kažkas iš laivų, pririštų prie Brauno prieplaukos. – Ten dabar kas, po galais?

– Beveik taiklus šūvis, – pasakė Frenkas. – O dabar vėl pabandysiu cvaktelt komisarui.

– Baigtum verčiau, šimts pypkių, – metė jam Tomas Hadsonas.

– Rupertai! – šūktelėjo Frenkas, neklausydamas Tomo Hadsono. – Duok ir man gurkšnį, a?

– Tuojau, pone kapitone Frenkai, – atsiliepė Rupertas. – Puodelį turite?

– Duok man puodelį, – tarė Frenkas Fredui, kuris stovėjo netoliese ir žiūrėjo.

– Tuojau, pone Frenkai.

Fredas šoko iš vietos ir grįžo su puodeliu. Jo veidas blizgėjo iš džiugaus susijaudinimo.

– Ketinate padegti komisaro namą, pone Frenkai?

– Jeigu užsidegs.

Jis padavė puodelį Rupertui, tas pripylė tris ketvirčius ir atidavė Frenkui.

– Už karalienę, Dieve, duok jai sveikatos, – Frenkas ištuštino puodelį.

Tai buvo arkliška romo dozė.

– Dieve, duok jai sveikatos, Dieve, duok jai sveikatos, kapitone Frenkai, – iškilmingai pasakė Rupertas.

Kiti atitarė:

– Dieve, duok jai sveikatos. Dieve, duok jai daug sveikatos.

– O dabar į komisarą – ugnis! – sušuko Frenkas. Jis iššovė tiesiai aukštyn, šiek tiek prieš vėją. Buvo užtaisęs pistoletą parašiutine raketa, ir vėjas nunešė ryškią baltą šviesą virš gretimai stovinčios jachtos.

– Šįkart smarkiai pro šalį, – tarė Rupertas. – Kaip čia taip, kapitone Frenkai?

– Norėjau apšviesti šitą puikų vaizdą, – atsakė Frenkas. – Su komisaru nėr ko skuba.

– Komisaro namas gražiai degtų, kapitone Frenkai, – patarinėjo Rupertas. – Nepagalvokit, kad aš jus kurstau, tačiau jau du mėnesiai, kai saloj nelijo, ir komisaro namas sausas kaip parakas.

– O kur policininkas? – paklausė Frenkas.

– Policininkas nerodo nosies, – atsakė Rupertas. – Dėl policininko galit būti ramūs. Jei iš čia bus iššauta, niekas šioje prieplaukoje nebus matęs, kas šovė.

– Visi šioje prieplaukoje gulėjo kniūbsti ir nieko nematė, – pasigirdo balsas iš būrio. – Niekas nieko negirdėjo. Niekas nieko nematė.

– Duodu komandą, – neatlyžo Rupertas. – Visiems nusisukti! – paskui drąsinamai pridūrė: – Ta sena gryčiutė sausa kaip parakas.

– Pažiūrėsiu, ar nusisukot, – tarė Frenkas.

Jis vėl užtaisė pistoletą parašiutine raketa ir iššovė aukštyn, kur ją pagavo vėjas. Akinama raketa krisdama apšvietė vyrus prieplaukoje, gulinčius kniūbsčius arba klūpančius keturpėsčius, užsimerkusius.

– Dieve, jums padėk, kapitone Frenkai, – pasigirdo iš tamsos iškilmingas Ruperto balsas, užgesus raketai. – Tegu gailestingasis Viešpats įkvėps jums drąsos sudeginti komisaro gryčiai.

– O kur jo žmona ir vaikai? – paklausė Frenkas.

– Mes juos išvesim. Nesijaudinkit, – atsakė Rupertas. – Nekaltas niekas nenukentės.

– Ar deginam? – Frenkas atsisuko į Džono Gudnerio svečius.

– Kaip Dievą myliu, užteks jau! – sušuko Tomas Hadsonas.

– Aš ryt rytą išplaukiu, – tarė Frenkas. – Atvirai kalbant, manęs niekas neįtars.

– Deginam, – pasakė Fredas Vilsonas. – Čiabuviai, regis, tam pritaria.

– Padekit, kapitone Frenkai, – ragino Rupertas. – Kaip sakot? – paklausė jis saviškius.

– Padegti! Padegti! Duok, Dieve, jums stiprybės padegti jo gryčiai, – atsiliepė vaikinai nuo prieplaukos.

– Ar niekas nenori, kad nepadegtume? – paklausė juos Frenkas.

– Padekit, kapitone Frenkai! Niekas nieko nematys. Niekas nieko negirdėjo. Nebuvo jokios kalbos. Padekit!

– Reikia truputį pasitreniruot, – pasakė Frenkas.

– Jei žadi padegt komisaro namą, nešdinkis po velnių iš mano laivo! – sušuko Džonis.

Frenkas pasižiūrėjo į jį ir taip nežymiai pakratė galvą, kad to nepastebėjo nei Rodžeris, nei vaikinai ant prieplaukos.

– Jam jau galas, – tarė jis. – Duok, Rupertai, išlenksiu dėl drąsos dar vieną!

Jis padavė puodelį.

– Kapitone Frenkai, – pasilenkė prie jo Rupertas. – Tai bus didžiausias jūsų gyvenimo žygdarbis.

Vaikinai ant prieplaukos užtraukė naują dainą:

Šią naktį ponas Frenkas
Pradžiugins mus visus.

Paskui pauzė, ir tas pats, tik vienu tonu aukščiau:

Šią naktį ponas Frenkas
Pradžiugins mus visus.

Antrąją eilutę jie būgnyte išbūgnijo. Tada dainavo toliau:

Juodais šunimis, komisare,
Vadini tu mus.
O ponas Frenkas pykšt –
Supleškins tau namus.

Paskui jie vėl užtraukė senoviniu afrikietišku ritmu – keturi vyriškiai jachtoje buvo girdėję taip dainuojant negrus, virvėmis traukiančius keltus per upes pakrantės kelyje tarp Mombasos, Malindžio ir Lamu; sutartinai tempdami negrai improvizuodavo darbo dainas, apibūdinančias ir išjuokiančias baltaodžius, kuriuos jie keldavo per upę.

Šią naktį ponas Frenkas
Pradžiugins mus visus.
Šią naktį ponas Frenkas...

Įžūliai, įžeidžiamai, iki kaulų smegenų įžūliai nuskambėjo minorinės gaidos. Tada subūgnijo priedainį:

Pradžiugins mus visus!

– Matot, kapitone Frenkai? – pasilenkęs virš kokpito, ragino Rupertas. – Žygio dar neatlikot, o jūsų šlovei jau giesmę gieda.

– Baigiu galutinai pasiryžti, – tarė Frenkas Tomui Hadsonui. Paskui pridūrė Rupertui: – Na, dar vieną šūvį treniruotės dėlei.

– Eiti tik eidamas, dirbti tik dirbdamas išmoksi, – džiugiai atsiliepė Rupertas.

– Kapitonas Frenkas pasitreniruos ir dės mirtiną šūvį, – tarė kažkas ant prieplaukos.

– Kapitonas Frenkas įdūkęs labiau kaip šernas, – pasigirdo kitas balsas.

– Kapitonas Frenkas – tikras vyras!

– Rupertai, – kreipėsi Frenkas, – gal įpiltum man dar puodelį. Bet ne dėl drąsos – kad ranka nedrebėtų.

– Dieve, jums padėk, kapitone Frenkai, – Rupertas padavė jam puodelį. – Dainą kapitono Frenko garbei, vyručiai!

Frenkas ištuštino puodelį.

– Paskutinį kartą bandau, – pareiškė jis ir iššovė virš kaimyninės jachtos; raketa atsimušė nuo Brauno benzino statinių ir įkrito į vandenį.

– Šunsnuki, – pusbalsiu tarė jam Tomas Hadsonas.

– Patylėk, davatkine tu, – atsakė Frenkas Tomui Hadsonui. – Čia buvo mano meistriškiausias šūvis.

Tuo metu į kitos jachtos vairagalį iš kajutės atėjo vyriškis, apsivilkęs vienomis pižamos kelnėmis, ir suriko:

– Kiaulės jūs, girdit? Ar nenustosit? Jachtoj moteris užmigt negali.

– Moteris? – paklausė Vilsonas.

– Taip, kad tave velniai, moteris! – pasakė vyriškis. – Mano žmona. O jūs, prakeiktieji, užmigt jai neleidžiat. Koks čia miegas, kai toks triukšmas!

– O kodėl jūs neduodat jai migdomųjų? – tarė Frenkas. – Rupertai, pasiųsk kurį bernioką, tegu atneša migdomųjų.

– Žinot ką padarykit, pulkininke? – kreipėsi Vilsonas. – Imkit ir atlikit pačiutei vyrišką pareigą. Išsyk užmigs. Gal ji prislėgta. Gal be nuotaikos. Šitaip psichoanalitikas visad sako maniškei.

Vyrukai tie buvo žmonės šiurkštūs, ir Frenkas, be abejo, kaltas, tačiau vyriškis, visą dieną pylęs į lempą, iš pat pradžių paėmė labai netikusį toną. Nei Džonas, nei Rodžeris, nei Tomas Hadsonas nesikišo. Kiti du nuo tos minutės, kai vyriškis atėjo į jachtos vairagalį ir apšaukė juos kiaulėmis, – ėmė doroti jį nelyginant du gerai susižaidę beisbolininkai.

– Šlykštūs paršai! – tarė vyriškis. Žodynas jo atrodė ne platus, o metų jam buvo galima duoti nuo trisdešimt penkerių iki keturiasdešimties. Tiksliai jo amžiaus nebūtum atspėjęs, nors jis uždegė kokpito šviesas. Jis atrodė daug geriau, negu kad, prisiklausęs per dieną apie jį pasakojimų, buvo tikėjęsis Tomas Hadsonas, ir Tomas Hadsonas nutarė, kad jisai bus nusnūdęs. Tuomet Tomas Hadsonas prisiminė, jog jis miegojo pas Bobį.

– Aš jai pasiūlyčiau nembutalio, – lyg geram draugui tarė jam Frenkas. – Nebent jai nuo jo alergija.

– Nesuprantu, ko ji tokia nepatenkinta, – pasakė Fredas Vilsonas. – Jūs juk visai gražiai nuaugęs vyrėkas. Dievaž, atrodot velniškai gerai. Galvą dedu, kad esat kokio teniso klubo pažiba. Kaip ir įstengiat išlaikyti tokią puikią formą? Tu tik užmesk akį, Frenkai. Ar esi kada matęs šaunesnę krūtinę kaip jo?

– O vis dėlto, gerbiamasis, apsirikot, – pareiškė Frenkas. – Apsivilkot ne tą pižamos dalį. Atvirai sakau, pirmąkart gyvenime matau vyrą, mūvintį pižamos kelnėm. Negi tikrai su jom einat gult?

– Ar neleisit jūs, kiaulės, moteriai miegot? – širdo vyriškis.

– Eitumėt sau į kajutę, – tarė jam Frenkas. – Dar susigriebsit, visaip šūkaudamas ant žmonių. Jūs juk neturit vairuotojo, kuris jus prižiūrėtų. Ar vairuotojas jus visada vežioja į mokyklą?

– Jis neina į mokyklą, Frenkai, – pasakė Fredas Vilsonas, padėdamas gitarą. – Jis jau suaugęs vaikinas. Jis komersantas. Negi nematai, kad čia didelio masto komersantas?

– Jūs komersantas, sūneli? – paklausė Frenkas. – Tai žinot, kad daugiausia pelnysit, jeigu spruksit į savo kajutę. Jei liksit čia, jūsų laukia vieni nuostoliai.

– Teisingai jis sako, – tarė Fredas Vilsonas. – Čia jums nėra jokių perspektyvų. Eikit į savo kajutę. Su triukšmu, nieko, apsiprasit.

– Šlykštūs kiaulės, – pareiškė vyriškis, apžvelgdamas juos visus.

– Keliaukit, gražuoli, į kajutę, gerai? – tarė Vilsonas. – Manau, kad savo ponią užmigdyti sugebėsit.

– Kiaulės, – pakartojo vyriškis. – Šlykštūs kiaulės.

– Ar negalit sugalvot ko kita? – paklausė Frenkas. – „Kiaulės“ velniškai nusibodo. Eitumėt verčiau į kajutę, dar sušalsit. Jei turėčiau tokią nuostabią krūtinę kaip jūsų, nestypsočiau pusplikis naktį ant vėjo.

Vyriškis nužvelgė juos visus tarsi norėdamas įsiminti.

– Prisiminsit jau, prisiminsit, – tarė jam Frenkas. – O jei ne, tai aš pats jus pamatęs priminsiu.

– Šiukšlės, – pasakė vyriškis ir nulipo į kajutę.

– Kas jis toks? – paklausė Džonis Gudneris. – Man kažkur matytas.

– Ir aš jį pažįstu, ir jis pažįsta mane, – pasakė Frenkas. – Nevidonas toksai.

– O ar neprisimeni jo pavardės? – paklausė Džonis.

– Pašlemėkas, ir viskas, – atsakė Frenkas. – Koks skirtumas, kaip tas pašlemėkas vadinas?

– Skirtumo tikriausiai jokio, – pasakė Tomas Hadsonas. – Na ir atakavot judu jį!

– Taip pašlemėkams ir reikia. Atakuoti juos. Bet kad būtume jį labai įžeidę, tai nepasakyčiau.

– Man regis, jūs savo antipatiją labai aiškiai išreiškėt, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Aš girdėjau lojant šunį, – tarė Rodžeris. – Raketos tikriausiai išgąsdino jo šunį. Užteks šaudyt. Tu, Frenkai, linksminies, aš suprantu. Laimė dar, kad nieko nenudėjai. Bet kam gąsdint nekaltą gyvulėlį?

– Ten lojo jo žmona, – linksmai tarė Frenkas. – Pykštelim raketą į kajutę ir apšviečiam šeimyninę sceną.

– Nešdinuos aš velniop iš čia, – tarė Rodžeris. – Tavo pokštai man nepatinka. Man nejuokinga, kai krečia pokštus su automobiliais. Man nejuokinga, kai girti sėda vairuoti lėktuvo. Man nejuokinga, kai gąsdina šunis.

– Niekas tavęs nelaiko, – pareiškė Frenkas. – Tu jau kadai visiems kaip dagys po uodega.

– Šit kaip?

– Taigi. Davatkinai jūs abu su Tomu. Gadinat visą malonumą. Pasitaisė jie, matai. Kadaise patys dar ir kaip pasismagindavot. O dabar tai niekam pasilinksmint nevalia. Taip mat liepia jūsų naujoviškos sąžinės balsas.

– Tai tu manai, man sąžinė liepia perspėti tave, kad nepadegtum Brauno prieplaukos?

– Na taip. Gali jos balsas ir šitaip pasireikšt. O ji neduoda tau ramybės. Girdėjau apie tave, būdamas žemyne.

– Pasiimtum savo pistoletą ir eitum žaisti kur kitur, – tarė Frenkui Džonis Gudneris. – Mums buvo taip smagu, kol tu čia nesiautėjai.

– Tai tu irgi toks pat, – atrėžė Frenkas.

– Prikąsk liežuvį, – pagrasino jam Rodžeris.

– Aš tik vienas moku linksmintis, – tarė Frenkas. – O jūs visi išpendėję davatkinai, labdaringi poneliai ir veidmainiai...

– Kapitone Frenkai! – šūktelėjo pasilenkęs nuo tiltelio Rupertas.

– Rupertas – mano vienintelis draugas, – pareiškė pakėlęs galvą Frenkas. – Tiesa, Rupertai?

– Kapitone Frenkai, tai kaip darom su komisaru?

– Padegsim mes jį, mielasis Rupertai, padegsim.

– Tegu Dievas jus laimina, – pasakė Rupertas. – Gal lašiuką romo?

– Jaučiuosi liuks, – atsakė jam Frenkas. – O dabar visi gult!

– Visi gult! – sukomandavo Rupertas. – Gult ir nejudėt!

Frenkas iššovė virš prieplaukos, ir raketa plykstelėjo ir sudegė ant žvyruoto keliuko netoli nuo komisaro verandos. Vaikinai prieplaukoje sunkiai atsiduso.

– Tai velnias! – tarė Rupertas. – Vos nepataikėt. Nepasiekė. Užtaisykit iš naujo, kapitone Frenkai.

Greta stovinčios jachtos kokpite įsižiebė šviesa, ir iš kajutės vėl išėjo vyriškis. Dabar jis buvo apsivilkęs baltais marškiniais ir apsimovęs darbinėmis kelnėmis, ir apsiavęs šlepetėmis. Plaukai buvo sušukuoti, o raudonas veidas išmėtytas baltomis dėmėmis. Arčiausia jo vairagalyje stovėjo nusisukęs nuo jo Džonas, o šalia Džono sėdėjo susiraukęs Rodžeris. Abi jachtas skyrė apie metro

pločio vandens juosta, ir vyriškis atsistojo vairagaly ir parodė pirštu į Rodžerį.

– Šiukšle tu, – tarė jis. – Parazite.

Rodžeris nustebęs pažvelgė į jį.

– Pats apie mane? – atsiliepė Frenkas. – Aš juk ne parazitas – kiaulė.

Vyriškis nuleido jo žodžius negirdomis ir ėmė toliau šaukti ant Rodžerio.

– Pilvūze tu! – užsirydamas šaukė vyriškis. – Sukčiau! Melagi! Melagių karaliau! Rašeiva tu, terliau!

– Kam jūs tą taikot ir ką jūs turit minty? – paklausė stodamasis Rodžeris.

– Tau šitą taikau, tau, veidmaini tu, baily! Ak tu šiukšle! Parazite tu!

– Tamstai galvoj negerai, – ramiai tarė Rodžeris.

– Šiukšle tu! – riktelėjo vyriškis kitapus vandens juostos tarp jachtų, tartum erzindamas žvėris moderniame zoologijos sode, kur žiūrovus nuo žvėrių skiria ne grotos, o grioviai. – Veidmaini!

– Čia jis apie mane, – linksmai tarė Frenkas. – Ar jūs manęs nebepažįstat? Aš juk kiaulė!

– Ne, aš apie tave, – vyriškis pirštu parodė į Rodžerį. – Apie tave, veidmaini.

– Klausykit, – tarė jam Rodžeris. – Jūs su manim visai nesišnekat. Jūs rėkaujat tik tam, kad Niujorke atkartotumėt, kuo mane esat išvadinęs.

Jis kalbėjo įtaigiai, santūriai, tartum iš tiesų norėdamas, kad vyriškis susiprastų ir nutiltų.

– Šiukšle tu! – riktelėjo vyriškis, kurstydamas savyje didesnę ir didesnę isteriją, dėl kurios jis ir apsirengė. – Skretena, veidmaini prakeiktas!

– Jūs juk su manim visai nesišnekat, – labai ramiai pakartojo Rodžeris, ir Tomas Hadsonas suprato, kad jis jau apsisprendęs. – Todėl užsičiaupkit. Jei norit su manim pasišnekėt, lipkit ant prieplaukos.

Rodžeris žengė prieplaukos link, ir vyriškis, keisčiausia, kaip įdiegtas irgi ėmė ropštis ant prieplaukos. Bekeikdamas jis taip įsierzino. Ir dabar jis lipo ant prieplaukos. Negrai atsitraukė, o paskui apstojo ratu, palikdami juodviem plačiai vietos.

Tomas Hadsonas nesuprato, ko tikėjosi tas vyriškis, lipdamas ant prieplaukos. Visi tylėjo, iš visų pusių jį supo juodi veidai, ir jis užsimojo ant Rodžerio, o Rodžeris trenkė jam į dantis kaire, ir vyriškio burna apsikraujavo. Jis vėl užsimojo ant Rodžerio, o Rodžeris dusyk dėjo kablį jam į dešinę akį. Tasai nutvėrė Rodžeriui už megztinio, ir megztinis plyšo, kai Rodžeris dešine stipriai smogė jam į pilvą, o tada atstūmė ir atsivėdėjęs atgalia kaire ranka plojo per veidą.

Negrai visi kaip vienas tylėjo. Jie stovėjo aplink juos ratu, palikę užtektinai vietos grumtis. Kažkas, Tomui pasirodė, jog Džono tarnas Fredas, užžiebė prieplaukos žibintus, ir dabar viskas buvo gerai matyti.

Rodžeris puolė vyriškį ir triskart staigiai smogė jam per galvą. Vyriškis tvėrė jį, ir megztinis plyšo kitoj vietoj, kada Rodžeris atstūmė vyriškį ir dusyk kirto į dantis.

– Gana iš kairiosios! – suriko Frenkas. – Vėstelėk dešine! Atšaldyk tu šitą šuns kumpį, atšaldyk!

– Gal tamsta norėjai man ką pasakyt? – tarė Rodžeris vyriškiui ir dėjo stiprų kablį į dantis. To burna plūdo krauju, dešinė veido pusė buvo jau patinus, o dešinė akis visai užėjus.

Vyriškis įsitvėrė Rodžerio, ir Rodžeris jį apkabino ir neleido parvirsti. Vyriškis sunkiai alsavo. Jis taip ir nepratarė nė žodžio.

Rodžeris laikė suėmęs vyriškiui už alkūnių, ir Tomas matė, kaip jis maigo nykščiais sausgysles bicepsų apačioje.

– Nesitaškyk čia krauju, tu velnio kinka, – tarė Rodžeris ir staiga, paleidęs kairę ranką, trenkė taip, kad vyriškis loštelėjo, o tada atgalia plaštaka dar sykį tvojo per veidą.

– Galėsi užsisakyt naują nosį, – pasakė jis.

– Atšaldyk tu jį, Rodžeri. Atšaldyk tu jį, – maldavo Frenkas.

– Ar tu nematai, ką jis daro, asile? – tarė Fredas Vilsonas. – Jis juk jį triuškina!

Vyriškis vėl įsitvėrė Rodžerio, ir Rodžeris suėmė ir atstūmė jį.

– Nagi suduok man, – ragino jis. – Drąsiau! Trenk man!

Vyriškis užsimojo, bet Rodžeris išsisuko nuo smūgio ir nutvėrė jį vėl.

– Gal susipažinsim? – tarė jis vyriškiui.

Vyriškis neatsakė. Jis tik sunkiai gaudė kvapą, tartum merdėdamas nuo astmos priepuolio.

Rodžeris ir vėl laikė vyriškį, nykščiais spausdamas sausgysles.

– O tu stiprus, velnio kinka, – pasakė jis vyriškiui. – Bet kas tau sakė, kad tu moki muštis?

Vyriškis lėtai užsimojo, ir Rodžeris nutvėrė jį, patraukė į save, suktelėjo ir dešinės rankos kumščiu dusyk plojo per ausį.

– Na, dabar žinosi kibti prie žmonių? – paklausė jis vyriškį.

– Pažiūrėkit, kokia jo ausis, – tarė Rupertas. – Kaip vynuogių kekė.

Rodžeris vėl laikė vyriškį už alkūnių, nykščiais mygdamas sausgysles. Tomas Hadsonas stebėjo vyriškio veidą. Iš pradžių jis neatrodė išsigandęs, tik šlykštus kaip paršo, kaip šlykščiausio šerno snukis. Bet dabar jis visas buvo iškreiptas baimės. Vyriškis tikriausiai nebuvo girdėjęs, kad esama muštynių, kurių niekas nebando nutraukti. O gal mintyse jam šmėstelėjo kažkada

skaitytos istorijos, kaip parkritusieji būdavo mirtinai užspardomi. Jis dar bandė priešintis. Kiekvieną kartą, kai Rodžeris liepdavo jam suduoti arba atstumdavo nuo savęs, jis bandydavo smogti. Pasiduoti jis nenorėjo.

Rodžeris atstūmė jį. Vyriškis stovėjo ir žiūrėjo į Rodžerį. Kai tik Rodžeris paleisdavo iš savo gniaužtų, kuriuose jis jausdavosi visiškai bejėgis, baimė apmažėdavo ir grįždavo niekšingumas. Jis stovėjo persigandęs, sudaužytas, sutinusiu veidu, kruvina burna, o ausis atrodė nelyginant pernokusi figa, nes visi smulkūs kraujoplūdžiai buvo susilieję po oda į vieną didžiulę mėlynę. Ir kol jis taip stovėjo, neliečiamas Rodžerio, baimė apmalšo ir iškilo neįveikiamasis niekšingumas.

– Nieko neturi pasakyt? – paklausė jį Rodžeris.

– Šiukšle, – tarė vyriškis. Tai sakydamas, jis tarytum neklaužada vaikiūkštis palenkė smakrą ir pakėlė kumščius, ir pasisuko šonu.

– Dabar tai bus! – sušuko Rupertas. – Dabar tai galas!

Bet neatsitiko nieko efektingo ar pamokomo. Rodžeris staiga žingtelėjo prie vyriškio, kilstelėjo už kairio peties ir užsimojęs iš apačios trenkė dešinės kumščiu jam per galvą. Tasai krito kniūbsčias ir kakta atsimušė į prieplaukos lentas. Minutę klūpojo kakta atsirėmęs į lentas, o tada minkštai nuvirto ant šono. Rodžeris pasižiūrėjo į jį, paskui nuėjo prie prieplaukos krašto ir nušoko į kokpitą.

Jūreiviai nunešė savo šeimininką į jachtą. Į muštynes jie nesikišo ir dabar tik pakėlė jo sudribusį kūną, gulintį ant šono prieplaukoje, ir nutempė. Keletas negrų padėjo jiems nuleisti vyriškį ant vairagalio ir nunešti į kajutę. Įnešę į vidų, jie uždarė kajutės duris.

– Jam reikėtų gydytojo, – tarė Tomas Hadsonas.

– Plojosi ne per smarkiausiai, – paprieštaravo Rodžeris. – Aš žiūrėjau, kad nepramuštų lentų.

– Nemanau, kad paskutinysis antausis išeitų jam į sveikatą, – pasakė Džonis Gudneris.

– Oi sudirbai tu jam fizionomiją, – pasakė Frenkas. – O ausis, ausis! Pirmą kartą matau, kad taip staigiai sutintų. Iš pradžių atrodė kaip vynuogių kekė, o paskui išburko lyg apelsinas.

– Plikom rankom muštis pavojinga, – tarė Rodžeris. – Kiti neįsivaizduoja, ką su jom galima padaryt. Verčiau akyse aš jo nebūčiau matęs.

– Užtat dabar pamatęs negalėsi nepažint.

– Tikėkimės, kad išsikepurnės, – tarė Rodžeris.

– Gražios buvo muštynės, pone Rodžeri, – pasakė Fredas.

– Trauk jas velniai, – tarė Rodžeris. – Ir reikėjo, kad taip atsitiktų!

– Tas ponas pats užsiprašė, – pasakė Fredas.

– Nesuk tu galvos, girdi? – tarė Rodžeriui Frenkas. – Nieko jam neatsitiks. Mačiau šimtus šitaip aptvarkytų.

Vaikinai, šnekėdamiesi apie muštynes, skirstėsi nuo prieplaukos. Juos nemaloniai nuteikė į jachtą nunešto vyriškio išvaizda, ir narsus pasiryžimas padegti komisaro namą baigė išgaruoti.

– Na, tad labos nakties, kapitone Frenkai, – tarė Rupertas.

– Jau eini, Rupertai? – paklausė jį Frenkas.

– Einam, pažiūrėsim, kas gero pas Bobį.

– Labanaktis, Rupertai, – pasakė Rodžeris. – Ligi rytojaus.

Rodžeris buvo nusiminęs, o jo kairė ranka išpampus sulig greipfrutu. Dešinė irgi buvo patinus, bet ne taip baisiai. Kitokių muštynių pėdsakų nesimatė, tik megztinio apykaklė buvo perplėšta ir kadaravo ant krūtinės. Vyriškis sykį užvežė jam per galvą,

ir dabar ten pūpsojo nedidelis gumbelis. Džonas merkurochromu patepė nubrozdintus ir prakirstus krumplius. Rodžeris į savo rankas net nepažvelgė.

– Eime pas Bobį, pažiūrėsim, kas ten įdomaus, – tarė Frenkas.

– Nesijaudink, Rodžai, – pasakė Fredas Vilsonas, lipdamas ant prieplaukos. – Tik pienburniai jaudinas.

Jie nuėjo prieplauka, nešini gitara ir bandža, link „Ponso de Leono“ baro, pro kurio duris krito šviesa ir sklido dainos.

– Fredis šaunus vyriokas, – tarė Tomui Hadsonui Džonas.

– Jis visada buvo šaunus, – pasakė Tomas Hadsonas. – Bet kai susieina su Frenku – baigta.

Rodžeris tylėjo, ir Tomas Hadsonas sunerimo dėl jo – dėl jo ir dėl kitko.

– Gal, sakau, sukam ir mes? – tarė jis jam.

– Man vis dar neramu dėl to tipo, – atsakė Rodžeris.

Jis sėdėjo atsukęs nugarą į vairagalį, niūrus, dešine ranka suėmęs kairę.

– Dėl jo nebėdok, – sušnibždėjo Džonas. – Jis jau vaikšto.

– Tikrai?

– Išėjo, ir su šautuvu.

– Oi prisiviriau košės! – tarė Rodžeris, tačiau jau linksmesniu balsu. Jis sėdėjo nugara į vairagalį ir nė negrįžtelėjo.

Vyriškis dabar išėjo apsivilkęs visa pižama, tačiau pirmiausia į akis krito jo šautuvas. Tomas Hadsonas perkėlė žvilgsnį nuo šautuvo ant vyriškio veido, o veidas atrodė baisiai. Kažkas jį aptvarkė, ir skruostai buvo apklijuoti marle ir pleistru ir gausiai ištepti merkurochromu. Tačiau ausies sutvarstyti nepavyko. Tomas Hadsonas pagalvojo, kad nuo menkiausio prisilietimo ją turi smarkiai skaudėti, ir jinai styrojo, standi, išpampusi, virtusi iškiliausia veido dalimi. Visi tylėjo, ir vyriškis sudarkytu veidu

stovėjo sau, laikydamas šautuvą. Jis tikriausiai vargu ar įžiūrėjo juos savo užputusiomis akimis. Jis tik stovėjo ir tylėjo. Tylėjo ir visi kiti.

Rodžeris labai lėtai pasuko galvą, pasižiūrėjo per petį ir tarė:

– Eik, padėk šautuvą ir eik gult.

Vyriškis su šautuvu tebestovėjo. Jo lūpos krutėjo, tačiau nesigirdėjo nė žodžio.

– Niekšingumo šauti žmogui į nugarą pačiam užtektų, bet neužteks drąsos, – per petį ramiai tarė Rodžeris. – Eik, padėk šautuvą ir eik gult.

Rodžeris kaip ir pirma sėdėjo atsukęs į vyriškį nugarą. Ir tuomet jis pasielgė, Tomo Hadsono nuomone, baisiai rizikingai.

– Ar šitas vyrukas jums truputį nepanašus į ledi Makbet su naktiniais marškiniais? – paklausė jis kitus tris vyrus, stovinčius vairagalyje.

Tomas Hadsonas jau laukė šūvio. Tačiau nieko neatsitiko, vyriškis palūkėjęs apsisuko ir nuėjo su šautuvu į kajutę.

– Kaip akmuo nuo širdies nusirito, – tarė Rodžeris. – Juste jutau, kaip prakaitas iš pažastų bėga per kojas. Eime namo, Tomai. Tas vyrelis jau atsigaivelėjo.

– Nepasakyčiau, – tarė Džonis.

– Užtektinai atsigaivelėjo, – pasakė Rodžeris. – Žmogumi dar vadinasi!

– Eime, Rodžeri, – tarė Tomas Hadsonas. – Užsukam valandėlei pas mane.

– Užsukam.

Jie atsisveikino su Džonu ir nužingsniavo Karališkuoju plentu Hadsono namų link. Aplink tebegaudė šventės triukšmas.

– Nenori užeit į „Ponsą“? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Ne ne, – atsakė Rodžeris.

– Reikėtų pasakyt Fredžiui, kad tas žmogėnas atsigaivelėjo.

– Tai ir pasakyk. Aš einu į tavo namus.

Kai Tomas Hadsonas grįžo namo, Rodžeris gulėjo kniūbsčias ant lovos verandoje į salos pusę. Buvo tamsu, ir šventės triukšmas vos besigirdėjo.

– Miegi? – paklausė jį Tomas Hadsonas.

– Ne.

– Išgert nori?

– Ačiū, gal ne.

– Kaip ranka?

– Nieko. Sutinus, skauda, ir tiek.

– Vėl be nuotaikos?

– Aha. Baisiai.

– Rytą atvažiuos vaikai.

– Bus smagu.

– Tikrai nenori išgert?

– Nenoriu, broliuk. Tu tai išgerk.

– Išgersiu viskio, kad miegas geriau imtų.

Tomas Hadsonas nuėjo prie šaldytuvo, įsipylė viskio su gazuotu vandeniu ir grįžo pasėdėti į tamsią verandą, kur ant lovos gulėjo Rodžeris.

– Kiek šunsnukių bastos pasauly! – tarė Rodžeris. – Nedoras žmogus tas tipas, Tomai.

– Tu jį šiek tiek pamokei.

– Kažin. Vargu. Aš jį pažeminau ir truputį sudirbau marmūzę. Bet jis atsigriebs ant kito žmogaus.

– Ko norėjo, tą gavo.

– Taip. Bet aš nebaigiau jo mokyt iki galo.

– Tu padarei visa, kas reikia, tik neužmušei jo.

– Tataigi. Dabar jis dar labiau suniekšės.

– O gal, sakau, jam tai bus pamoka?

– Abejoju. Panaši istorija man buvo ir Amerikoj.

– Kaip ten buvo? Atvažiavęs tu man nieko nepapasakojai.

– Muštynės, maždaug kaip šįvakar.

– Su kuo?

Rodžeris pasakė žymaus pramonininko pavardę.

– Visai to nenorėjau, – tarė Rodžeris. – Atsitiko tai vienuose namuose, kur turėjau konfliktą su tokia moteriške ir kur, atvirai kalbant, man visai nederėjo būti. Ir tą vakarą tas tipas mane koneveikė ir koneveikė, ir koneveikė. Dar bjauriau negu šįvakar. Galiausiai trūko mano kantrybė, ir aš dėjau jam, dėjau, nieko negalvodamas, ir jis smarkokai trenkėsi galva į marmurinius baseino laiptelius. Tai atsitiko prie baseino.Trečią dieną „Libano kedrų" ligoninėje jis atsigaivelėjo, ir todėl aš netapau žmogžudžiu. Bet jų viskas jau buvo suorganizuota. Liudytojų pririnko tokių, kad būčiau buvęs laimingas, jei būtų pripaišę tik žmogžudystę.

– Na, o toliau?

– Na, o kai jis grįžo į darbą, man tokį kaltinimą drėbtelėjo, kad būk sveikas! Blogesnio būt nebegali.

– Ir kuo tave kaltino?

– Daug kuo. Viskuo po truputį.

– Nepapasakosi?

– Et, ne. Kas tau iš to, kad papasakočiau? Tu jau patikėk mano žodžiu – viskas buvo sufabrikuota. Tokia šunybė, kad niekas man apie tai net neužsimena. Nepastebėjai?

– Sakykim, pastebėjau.

– Todėl aš šiandien ir nukabinau nosį. Baisu, kiek niekšų trainiojas pasauly. Niekšų kaip reikiant. Prikulti juos – ne išeitis. Man regis, iš dalies todėl jie mus ir provokuoja, – jis apsivertė aukštielninkas. – Žinai, Tomi, blogis – bjaurus daiktas. Ir klas-

tingas kaip žaltys. Seniau, supranti, žmonės labiau skyrė, kas gerai ir kas blogai.

– Daug kas ir tavęs nepriskirtų prie šventuolių, – pasakė jam Tomas Hadsonas.

– Na taip. Bet aš į juos ir netaikau. Nelaikau savęs ne tik geru, bet ir apygeriu žmogum. O norėčiau būti toks. Tačiau kovodamas su blogiu, šventas nepasidarysi. Šiandien pasipriešinau blogiui ir pats juo užsikrėčiau. Jaučiau, kaip jis užliejo mane it banga.

– Bet kokios muštynės – blogas dalykas.

– Žinau. O ką daryt?

– Jei jau susikibai, tai laimėk.

– Teisingai. Bet aš jau nuo pat pirmos minutės mušiausi su malonumu.

– Bet dar maloniau tau būtų buvę, jei ir jis būtų mokėjęs muštis.

– Tikriausiai, – pasakė Rodžeris. – Nors ką gali žinot. Aš noriu juos nušluot nuo žemės paviršiaus, ir daugiau nieko. Bet jei tau muštis malonu, tai velniškai mažai skiriesi nuo to, su kuriuo mušiesi.

– O tas tipas šlykštus, – tarė Tomas Hadsonas.

– Ne šlykštesnis už tą, su kuriuo turėjau reikalo Amerikoj. Blogiausia, Tomi, kad jų tiek daug. Jų pilna visame pasaulyje, ir jie tolydžio labiau įsitvirtina. Blogais laikais gyvenam, Tomi.

– O kada jie buvo geri?

– Esam matę ir gerų dienų.

– Esam. Esam mes šen bei ten smagiai pagyvenę. Bet laikai būdavo blogi.

– Aš to nejaučiau, – pasakė Rodžeris. – Žmonės kalbėjo: „Geri laikai, geri laikai“, o paskui visi staiga ėmė ir bankrutavo.

Kai jie visi turėjo pinigų, aš neturėjau nė skatiko. O kai prasimaniau pinigo, užėjo blogi laikai. Tačiau žmonės niekad man neatrodė tokie nedori, tokie niekšai kaip dabar.

– Tarp tavo pažįstamų irgi esama bjaurių žmogystų.

– Yra ir gerų.

– Ne kažin kiek.

– Yra, yra! Tu ne visus mano draugus pažįsti.

– Susidedi su visokiais pasturlakais.

– O kieno čia šįvakar buvo draugužiai – tavo ar mano?

– Kiek tavo, tiek mano. Ne tokie jau jie blogi. Šiukšlelės, bet nepiktybiški.

– Taip, – pasakė Rodžeris. – Gal ir taip. Frenkas – žmogus ne iš gerųjų. Visišku nedorėliu aš jo, tiesa, nelaikau. Bet daugelio jo pokštų tiesiog nepakenčiu. O jiedu su Fredu sparčiai rieda pakalnėn.

– Kas gerai ir kas blogai, aš, nebijok, skiriu. Ir nesidedu kvailas ar nesupratingas.

– Apie gėrį nesiimu spręsti, nes man tai amžinai nesisekdavo. Štai blogį – pažįstu kaip nuluptą.

– Gaila, kad taip nevykusiai šįvakar išėjo.

– Prasta nuotaika man, ir tiek.

– Einam miegot? Tu miegok čia.

– Dėkui. Jei tik tu nieko prieš. Bet gal aš dar nueisiu į biblioteką, valandėlę paskaitinėsiu. Praeitą kartą, kai čia buvau, turėjai tokių australiškų apsakymų. Kaži kur jie dabar galėtų būt?

– Henrio Losono?

– Aha.

– Palauk, suieškosiu.

Tomas Hadsonas nuėjo miegoti, o kai naktį pabudo, šviesa bibliotekoje tebedegė.

V

Kai Tomas Hadsonas atsibudo, pūtė švelnus rytys ir paplūdimio smėlis švietė kaulo baltumu, ir aukštai mėlynu dangumi vėjas nešė mažus debesiukus, kurie ant žalsvo vandens metė tamsius judančius šešėlius. Vėjelis sukiojo vėtrungę, ir gražus rytas dvelkė gaiva.

Rodžeris buvo išėjęs, ir Tomas Hadsonas pusryčiavo vienas, skaitydamas vakar gautą Merilendo laikraštį. Vakar jo neskaitė – pasidėjo pusryčiams.

– Kada atvažiuoja berniukai? – paklausė Džozefas.

– Apie dvyliktą.

– Tai priešpiečius jau valgys pas mus?

– Na taip.

– Pono Rodžerio, kai atėjau, jau nebebuvo, – pasakė Džozefas. – Išėjo be pusryčių.

– Gal tuoj grįš.

– Toks berniokas sakė matęs – išsiyrė į jūrą.

Papusryčiavęs ir perskaitęs laikraštį, Tomas Hadsonas nuėjo į verandą vandenyno pusėje padirbėti. Dirbti sekėsi ir baigdamas darbą jis išgirdo, kaip Rodžeris įėjo ir lipa laiptais pas jį.

Rodžeris pasižiūrėjo jam per petį ir tarė:

– Geras dalykėlis bus.

– Gal ir bus.

– Kur tu matei tokius viesulus?

– Niekur nemačiau. Dirbu pagal užsakymą. Kaip ranka?

– Sutinus dar.

Rodžeris žiūrėjo, kaip jis dirba, o jis neatsisuko.

– Jei ne ranka, sakyčiau, kad tai buvo tik slogus sapnas.

– Slogumo tikrai slogus.

– Kaip tau rodos, tas tipas tikrai norėjo mane nušaut?

– Nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Ir nesuku galvos.

– Dovanok, – pasakė Rodžeris. – Man pasišalint?

– Ne, pabūk. Tuoj baigiu. Tu man netrukdysi.

– Švintant jie išplaukė, – tarė Rodžeris. – Pats mačiau.

– Ko ten tau reikėjo taip anksti?

– Baigęs skaityti, niekaip negalėjau užmigt, o vienam labai nuobodu, todėl nuėjau į prieplauką ir pasėdėjau su vaikinais. „Ponsas“ ūžė kiaurą naktį. Mačiau Džozefą.

– Džozefas sakė, tu irsteisi.

– Irklavau dešine. Mankštinau. Ir padėjo. Visai nebeskauda.

– Na, šiai dienai užteks, – tarė Tomas Hadsonas ir ėmė plauti teptukus ir tvarkyti kambarį. – Vaikai tuoj sės į lėktuvą, – tarė jis, pasižiūrėjęs į laikrodį. – Gal po šlakelį?

– Valio. Man labai praverstų.

– Dar nėr dvylikos.

– Koks skirtumas? Tu baigei darbą, o man atostogos. Bet jeigu tu laikais tokios taisyklės, galim palaukt dvylikos.

– Palaukim.

– Aš irgi esu laikęsis tokios taisyklės. Velniškai nepatogu, kai kokį rytą reikia šlakelio pataisyt sveikatai.

– Tai padarom išimtį, – tarė Tomas Hadsonas. – Aš velniškai jaudinuos žinodamas, kad greit juos pamatysiu, – paaiškino jis.

– Suprantu.

– Džo! – šūktelėjo Rodžeris. – Atnešk plakiklį ir ko reikia martinio kokteiliui.

– Klausau, pone. Mano viskas paruošta.

– Kodėl taip anksti? Kuo tu – girtuokliais mus laikai?

– Ne, pone Rodžeri. Aš pagalvojau, kad tamsta dėl to iki šiol ir nevalgęs.

– Na, tai į mūsų ir į vaikučių sveikatą! – tarė Rodžeris.

– Tegul jie šiemet čia smagiai pagyvena. Tu irgi pabūk pas mane. Jei matysi, kad tampo nervus, galėsi grįžt į savo trobelę.

– Jei netrukdysiu – paviešėsiu truputį.

– Netrukdysi, nebijok.

– Smagu bus jiems atvažiavus.

Ir iš tiesų buvo smagu. Šaunūs jie buvo vaikai, ir štai jau savaitė, kai jie gyvena čia. Tunų sezonas buvo praėjęs, ir botų aplink salą buvo matyti vos vienas kitas, ir gyvenimas slinko lėtai, įprasta vaga, ir oras buvo kaip visada vasaros pradžioje.

Berniukai miegodavo sulankstomosiose lovelėse stiklinėje verandoje, ir žmogus jautiesi ne toks vienišas, kai pabudęs naktį girdi vaikų alsavimą. Naktimis būdavo vėsu nuo pakrantės vėjo, o jam nurimus, vėsa dvelkdavo nuo jūros.

Iš pradžių berniukai truputį varžėsi ir buvo daug tvarkingesni negu vėliau. Didelio tvarkingumo iš jų niekas ir nereikalavo – bent jau kad įeidami į vidų nusimazgotų smėlėtas kojas ir šlapias glaudes pakabintų ore, o viduje persimautų sausomis. Rytą, klodamas jų loveles, Džozefas pakabindavo saulėje jų pižamas, o kai išsivėdindavo, sulankstydavo ir padėdavo, ir išmėtyti likdavo tik jų marškiniai ir megztiniai, apsivelkami vakare. Taip jau bent teoriškai turėjo būti. Iš tikrųjų be tvarkos išmėtyti buvo visi jų daiktai. Tomas Hadsonas nieko nesakė. Gyvendamas vienas, žmogus išsiugdo labai griežtus įpročius, ir jie teikia malonumo. Tačiau savotiškai malonu buvo ir tuos įpročius laužyti. Jis žinojo, kad išvykus berniukams jis vėl grįš prie savo senos tvarkos.

Sėdėdamas ir dirbdamas vandenyno pusės verandoje, jis matė didįjį, vidutinįjį ir mažąjį sūnus, gulinčius su Rodžeriu paplūdimyje. Jie šnekučiavo, kapstė smėlį ir ginčijosi, tačiau apie ką – jam nebuvo girdėti.

Didysis berniukas buvo aukštas, juodbruvis, su Tomo Hadsono sprandu ir pečiais ir ilgomis plačiapėdėmis plaukiko kojomis. Iš veido buvo gerokai panašus į indėną ir buvo jis berniukas linksmas, nors ramybės minutę jo veidas įgaudavo kone tragišką išraišką.

Tomas Hadsonas sykį, pamatęs jį sėdintį liūdną, paklausė:

– Apie ką susimąstei, *Schatz*[1]?

– Apie blizges, – atsakė berniukas, ir jo veidas nušvito. Akys ir burna, jam užsigalvojus, teikė veidui tragišką išraišką, o prakalbus – gyvybę.

Vidurinysis berniukas Tomui Hadsonui panėšėjo į ūdrą. Jo plaukai buvo tokios pat spalvos kaip ūdros kailiukas ir tokie pat švelnūs kaip vandens gyvūno, ir nuo saulės jis visas nurusdavo keistu tamsiai auksiniu rudumu. Tėvui jis panėšėjo į žvėrelį, kuris linksmas ir sveikas gyvena pats sau vienas. Ūdros ir meškos – tai žvėrys, labiausiai mėgstantys pokštauti, o meškos, kaip žinia, labai panašios į žmogų. Šis berniukas nei stambumu, nei stiprumu neprilygs meškai, ir iš jo nebus sportininko (juo jis ir nenorėjo būti); tačiau jis smarkiai panėšėjo į mažutį žvėrelį ir buvo guvaus proto, ir turėjo savo pasaulį. Jis buvo meilus, teisingas ir malonus pašnekovas. Kaip tikras kartezininkas viskuo abejodavo, karštai ginčydavosi ir pašnekovą erzindavo gražiai, be pykčio, nors kartais ir gana kandžiai. Turėjo jis ir daugiau savybių, kurių niekas neįtarė, ir kiti du berniukai jį itin gerbė, nors ir patraukdavo per dantį ir triuškindavo, kai tik apčiuopdavo silpną vietą. Kas be ko, jie ir susipešdavo, ir pasišaipydavo vieni iš kitų gana dygiai, bet su suaugusiaisiais elgdavosi mandagiai ir pagarbiai.

Mažasis berniukas buvo šviesiaplaukis, sudėtas nelyginant žaislinis karo laivas. Iš išvaizdos atrodė gyvas Tomas Hadsonas,

[1] Mielasis *(vok.)*.

tik mažesnis, drūtesnis ir trumpesnis. Nuo saulės jo odą nuberdavo strazdanos, ir buvo jis komiško veido, ir jau gimė tikras seneliokas. Ir tikras pasiutėlis, ir jis siutindavo abu savo vyresniuosius brolius, ir turėjo negerų būdo bruožų, kuriuos tesuprato vienas Tomas Hadsonas. Nei tėvas, nei sūnus dėl to labai nesikrimto – jie tik matė tuos vienas kito bruožus ir žinojo, kad jie negeri, ir tėvas suprato, iš kur berniukas juos turi, ir su tuo skaitėsi. Juodu buvo labai artimi, nors Tomas Hadsonas su šiuo berniuku buvo mažiau bendravęs negu su kitais dviem. Šitas jauniausiasis berniukas, Endrius, buvo ne pagal metus stiprus ir, vos pramokęs jodinėti, – šaunus raitelis. Jo broliai labai juo didžiavosi, tačiau nosies riesti jam neleido. Jo stiprumas buvo kiek neįtikimas, ir bet kas būtų suabejojęs jo žygiais, tačiau daug žmonių savo akimis buvo matę jį su šaltoku profesionalo kuklumu jodinėjant ir imant kliūtis. Berniukas buvo iš prigimimo nenaudėlis, tačiau elgėsi labai gražiai ir nedorumą buvo pavertęs linksmu priekabiavimu. Tačiau buvo jis nedorėlis, ir kiti tą žinojo; žinojo tą ir jis pats. Kol blogis jame tik brendo, elgėsi jis gražiai.

Jie gulėjo keturiese už verandos ant smėlio: vyresnėlis, Tomas, – vienoj pusėj Rodžerio, mažasis, Endrius, – kitoj, o vidurinysis, Deividas, – užsimerkęs, išsitiesęs aukštielninkas – šalia Tomo. Tomas Hadsonas išplovė teptukus ir nuėjo pas juos.

– O, tėtė! – tarė vyresnysis berniukas. – Gerai padirbėjai?

– Tu plaukysi, tėte? – paklausė vidurinysis.

– Vanduo geras, tėte, – pasakė jaunėlis.

– Kaip gyveni, tėvuli? – nusišiepė Rodžeris. – Kaip tapybos reikalai, pone Hadsonai?

– Su tapyba šiandien kvit, gerbiamieji.

– Tai valio! – tarė vidurinysis berniukas, Deividas. – O žuvaut po vandeniu eisim?

– Galėsim po priešpiečių eit.

– Puiku! – pasakė vyresnėlis.

– O ar bangos nebus per didelės? – paklausė jaunėlis, Endrius.

– Tau gal ir per didelės, – pasakė jam vyresnysis brolis Tomas.

– Ne, Tomi, ne man vienam – visiems.

– Kai bangos didelės, žuvys slepiasi tarp akmenų, – tarė Deividas. – Jos bijo bangavimo kaip ir žmonės. Man rodos, joms irgi darosi bloga. Tėte, ar žuvys serga jūros liga?

– Žinoma, serga, – atsakė Tomas Hadsonas. – Žvejų laiveliuose vėjuotu oru gruperiai skiaurėse net dvesia nuo jūrligės.

– Ar nesakiau? – tarė Deividas vyresniajam broliui.

– Na suserga, na nudvesia, – pasakė jaunasis Tomas. – Bet kur įrodymas, kad jos serga būtent jūrlige?

– Man rodos, tikrai jūrlige, – pasakė Tomas Hadsonas. – Nors nežinau, ar jos serga, kai laisvai plaukioja.

– Betgi, tėte, rifuose jos irgi negali laisvai plaukioti, supranti? – tarė Deividas. – Jos sulenda į visokias olas ir kitokias slėptuves. Jos tūno tose olose, bijodamos didesnių žuvų, ir bangos supa jas ne mažiau kaip laivelyje, skiaurėje.

– Tik jau ne taip smarkiai, – paprieštaravo jaunasis Tomas.

– Gal ir ne taip, – blaiviai sutiko Deividas.

– Bet vis dėlto, – pasakė Endrius. Tėvui jis sukuždėjo: – Jeigu jie nenustos, tai niekur mes neisim.

– Argi tu nemėgsti?

– Labai, bet bijau.

– O ko?

– Būti po vandeniu. Kai tik išpučiu orą, man pasidaro baisu. Tomis plaukioja puikiai, bet jis irgi bijo po vandeniu. Vienas Deividas nebijo po vandeniu.

– Aš irgi baisiai bijau, – pasakė jam Tomas Hadsonas.

– Tikrai?

– Man rodos, visi bijo.

– Deividas nebijo. Bet kokiam gyly. Bet jis pradeda bijot žirgų, nes jį tiek daug kartų yra numetę.

– Ei tu, pūgžly! – nugirdęs jį, tarė Deividas. – Tu pasakyk, *kodėl* mane numeta!

– Nežinau. Tiek daug kartų tas buvo, kad nebeatsimenu.

– Tai aš tau pasakysiu. Aš žinau, kodėl tiek daug kartų esu buvęs numestas. Kai anais metais jodinėjau Juoduku, jis balnojamas išpūsdavo šonus, o paskui aš su balnu ir nuslysdavau.

– O aš – ne, – atrėžė Endrius.

– Velniūkšti tu! – tarė Deividas. – Gal tu jam, kaip ir visiems, kas tave pažįsta, patikai. Gal kas nors jam pasakė, kas tu toks.

– Aš jam skaitydavau, ką apie mane rašo laikraščiai, – pasakė Endrius.

– Na, tada jis tikriausiai švilpė kaip vėjas, – pasakė Tomas Hadsonas. – Deividui taip atsitikdavo todėl, kad jis iškart sėdo ant to nujodyto žirgo – jis pas mus pasitaisė, o bėgioti neturėjo kur. Tokioj vietovėj, kaip pas mus, labai nepašuoliuosi.

– Aš nesigiriu, kad būčiau pajojęs, tėte, – pasakė Endrius.

– Pamėgintum girtis! – nusišaipė Deividas. Paskui: – Nors velnias tave žino, gal ir būtum pajojęs. Tikriausiai būtum. Dievaž, Endi, tu neįsivaizduoji, kaip ant jo slydinėjo balnas. Bet paskui aš pradėjau bijot. Baisu buvo balno gugos. Velniop. Bijojau, ir viskas.

– Tėte, o ar tikrai eisim žuvaut po vandeniu? – paklausė Endrius.

– Jei nebus didelių bangų.

– O kas pasakys, ar bangos didelės, ar ne?

– Aš.

– Tai gerai, – pasakė Endis. – Man atrodo, kad labai didelės.

– Tėte, o tu tebeturi rančoj Juoduką? – paklausė Endis.

– Tikriausiai tebėra, – atsakė Tomas Hadsonas. – Matai, rančą aš išnuomojau.

– Rimtai?

– Taip. Prieš Naujuosius metus.

– Bet mes dar galėsim ten nuvažiuot, ką? – gyvai paklausė Deividas.

– Na žinoma. Ten paupy yra dar ta didelė troba.

– Man niekur nebuvo taip gera kaip rančoj, – tarė Endis. – Žinoma, neskaitant šitos salos.

– Kiek suprantu, tau labiausiai patikdavo Ročesteryje, – įgėlė jam Deividas. Ročesteryje Endrius gyvendavo su aukle, kai ji vasarą viešėdavo pas saviškius, o vyresnieji broliai išvykdavo į Vakarus.

– Patikdavo. Ročesteryje labai smagu.

– O tu prisimeni, Deivi, kaip mes aną rudenį, kai nušovėm tris grizlius, grįžom namo ir tu norėjai jam papasakot apie medžioklę, prisimeni, ką jis tada pasakė? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Ne, tėte, neprisimenu, labai seniai buvo.

– Tai buvo podėlio kambariuke, kur jūs valgydavot. Jūs vakarieniavot ir pasakojot Endriui apie medžioklę, ir Ana sakė: „Oi tai įdomu jums buvo, Deivi! Na, o paskui?“ O šitas bjaurus seniokas, jam tada gal penkeri ar šešeri buvo, irgi prašneko: „Kas domisi, Deividai, tam gal ir įdomu. Bet pas mus, Ročesteryje, grizliai nesiveisia“.

– Girdi, kavaleriste? – tarė Deividas. – Koks tu tada buvai, a?

– Na gerai, tėte, – pasakė Endrius, – tai papasakok ir kaip Deividas skaitė vien komiksus: važiuojam mes per Evergleidzą, o jis skaito komiksus ir nesiteikia net akies užmest. Mat tą rudenį,

kai mes gyvenom Niujorke, jis pradėjo lankyt tą savo mokyklą ir pasidarė baisus šmikis.

– Aš pats prisimenu, – tarė Deividas. – Tėtė gali nepasakot.

– Tau tas greit praėjo, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Ko čia nepraeis. Būtų nekas, jeigu būčiau toks ir likęs.

– Papasakok jiems, koks aš buvau mažas, – tarė Tomas, apsivertęs ant pilvo ir nutvėręs Deividui už kulkštymo. – Kaip gyvas nebūsiu toks gerutis, kokį pasakoja mane mažą buvus.

– Atsimenu tave mažą, – pasakė Tomas Hadsonas. – Keistas tipelis tu tada buvai.

– Jis buvo keistas, nes gyveno keistose vietose, – tarė mažasis berniukas. – Aš irgi būčiau buvęs keistas, jei būčiau gyvenęs Paryžiuj, Ispanijoj ir Austrijoj.

– Jis ir dabar keistas, kavaleriste, – tarė Deividas. – Jam nereikia jokio egzotiško fono.

– Ką reiškia „egzotiškas fonas“?

– Tas, ko tau trūksta.

– Neturiu, tai turėsiu.

– Patylėk, tegu tėtė pasakoja, – sudraudė jaunasis Tomas. – Papasakok, kaip mudu abu vaikštinėdavom po Paryžių.

– Tada tu dar nebuvai toks keistas, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kūdikystėj buvai labai blaivaus proto. Kai gyvenom bute virš lentpjūvės, mudu su mama palikdavom tave lopšely iš skalbinių pintinės, ir mūsų didelis katinas F. Murklys susirangydavo tau gale kojų ir neleisdavo niekam prie tavęs prisiartint. Tu sakydavai, kad tavo vardas Kling Kling, ir mes tave taip ir vadindavom: Kling Klingas Baisusis.

– Iš kur aš susigalvojau tokį vardą?

– Gal nusiklausei tramvajuje ar autobuse. Nuo konduktoriaus skambalo.

– Ar prancūziškai mokėjau?

– Tuomet dar ne per geriausiai.

– Papasakok, koks buvau vėliau, kai jau mokėjau prancūziškai.

– Vėliau aš vežiodavau tave su vežimėliu – pigiu, lengvučiu sulankstomuoju vežimėliu – į *Closerie des Lilas*, kur mes pusryčiaudavom ir aš skaitydavau laikraštį, o tu žiūrėdavai, kas dedasi bulvare. Papusryčiavę...

– O ką mes valgydavom?

– Bandeles su *café au lait*[1].

– Ir aš?

– Tu gerdavai pieną, pagardintą lašeliu kavos.

– Atsimenu. O kur eidavom iš ten?

– Aš stumdavau tave vežimėlyje skersai gatvę, pro fontaną su bronziniais žirgais, žuvimis ir undinėmis, paskui ilga kaštonų alėja, kur žaisdavo prancūziukai, o ant suolelių palei žvyruotus takus sėdėdavo jų auklės...

– O po kairei – *Scole Alsacienne*[2], – pasakė jaunasis Tomas.

– O po dešinei – gyvenamieji namai...

– Gyvenamieji namai ir dailininkų studijos su įstiklintais stogais toje gatvėje, kuri leidžiasi žemyn ir suka į kairę, ir tokia *triste*[3] nuo tamsių akmeninių sienų, nes tos pusės neapšviesdavo saulė, – pasakė Tomas.

– Ar tu kalbi apie rudenį, pavasarį ar žiemą? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Vėlų rudenį.

– Tada tau šaldavo veidukas, ir skruostai ir nosis parausdavo, ir mes pro geležinius vartus įvažiuodavom į aukštutinę Liuk-

[1] Baltinta kava *(pranc).*
[2] Elzaso mokykla *(pranc).*
[3] Liūdna *(pranc).*

semburgo sodo dalį, sukdavom link ežero ir, sykį apvažiavę aplink jį, pasukdavom į dešinę, link Medičių fontano ir statulų, ir pro vartus priešais Odeoną ir šoninėmis gatvelėmis įvažiuodavom į Sen Mišelio bulvarą...

– Į Bulmišą...

– O per Bulmišą pro Kliuni...

– Po dešinei...

– Jis toks tamsus ir niūrus. Paskui skersai Sen Žermeno bulvarą...

– Tai pati įdomiausia gatvė, joje daugiausia mašinų. Keista, kad ji mane jaudindavo ir baugindavo. O ties Reno gatve atrodydavo visiškai saugu – na, toje perėjoje tarp *De Magot* ir Lipo baro. Kažin kodėl taip, tėte?

– Nežinau, *Schatz.*

– Jūs papasakotumėt kokių atsitikimų, dabar tik vardijat gatvių pavadinimus, – tarė Endrius. – Nuobodu klausytis gatvių pavadinimų, kai nesi buvęs tam mieste.

– Papasakok kokį atsitikimą, tėte, – paprašė Tomas. – Apie gatves galėsim pasišnekėt kada vieni.

– Kad nieko ypatinga neatsitikdavo, – pasakė Tomas Hadsonas. – Mudu nuvažiuodavom į Sen Mišelio aikštę ir sėdėdavom kavinės terasoje. Ir tavo tėtė, užsisakęs *café crème*[1], piešdavo eskizus, o tu gerdavai alų.

– Aš tada mėgau alų?

– Buvai didelis alaus mėgėjas. Bet kai valgydavom, tau labiau patikdavo vanduo, padažytas trupučiu raudonojo vyno.

– Atsimenu. *L'eau raugie*[2].

[1] Kavos su grietinėle *(pranc.).*
[2] Parausvintas vanduo *(pranc.).*

– *Exactement* [1], – pasakė Tomas Hadsonas. – Buvai baisiai įjunkęs į *l'eau rougie,* bet nespjaudavai ir į alų.

– Prisimenu, kaip mes Austrijoj važinėdavomės *luge* [2], ir prisimenu mūsų šunį Šnaucą ir sniegą.

– O prisimeni, kaip ten sutikom Kalėdas?

– Ne, prisimenu tik tave, sniegą, mūsų šunį Šnaucą ir savo auklę. Ji buvo labai graži. Ir prisimenu mamą su slidėm ir kokia ji buvo graži. Prisimenu, mačiau, kaip judu su motina leidotės su slidėmis per sodą. Kur tai buvo, nežinau. O Liuksemburgo sodą prisimenu gerai. Prisimenu laivelius dienos metu ežere su fontanu tankiame parke. Takai tarp medžių buvo žvyruoti, ir kai mes eidavom rūmų link, tarp medžių vyrai žaisdavo kėgliais, o aukštai ant rūmų būdavo matyti laikrodis. Rudenį imdavo kristi lapai, ir aš prisimenu plikus medžius ir lapus ant takų. Rudenį prisiminti man užvis maloniausia.

– Kodėl? – paklausė Deividas.

– Dėl daug ko. Malonu man prisiminti ir rudens kvapą, ir karnavalus, ir kaip graužas būdavo sausas, nors šiaip visa žemė būdavo šlapia, ir kaip vėjas pūsdavo ežere laivelių bures, ir kaip žerdavo nuo medžių lapus. Ir prisimenu, kaip man po antklode gulėdavo dar šilti balandžiai, kuriuos tu užmušdavai prieš sutemstant, ir kaip, mums keliaujant namo, aš glostydavau jų švelnias plunksneles ir glausdavau prie savęs, ir šildydavausi rankas, kol balandžiai pagaliau atšaldavo.

– Kur tu juos užmušdavai, tėte? – paklausė Deividas.

– Dažniausia prie Medičių fontano prieš pat uždarant sodą. Sodą supa aukšta geležinė tvora, ir temstant uždaro vartus ir

[1] Visai teisingai *(pranc.).*
[2] Rogutėmis *(vok.).*

visus iš ten išvaro. Prižiūrėtojai vaikšto, perspėdami žmones, kad laikas išeiti, ir užrakinėja vartus. Sargams praėjus, aš iš laidynės mušdavau balandžius, nutūpusius ant žemės aplink fontaną. Prancūzijoje daro nuostabias laidynes.

– O tu pats jų nepasidarydavai? Juk buvot neturtingi, – paklausė Endrius.

– Aišku, darydavausi. Pačią pirmą pasidariau iš dvišako medelio, kurį nusipjoviau Rambujė miške, kai mes sykį vaikščiojom tenai su Tomio mama. Aš jį apdrožiau, ir mes kanceliarinių reikmenų parduotuvėj Sen Mišelio aikštėj nusipirkom plačių guminių juostų, o iš Tomio mamos senos pirštinės pasidarėm odinį kapšelį.

– Ką tu svaidydavai iš laidynės?

– Akmenukus.

– O iš kokio tolumo?

– Prieidavau kuo arčiau, kad spėčiau kuo greičiau pastverti ir pakišti po antklode.

– Prisimenu, kaip vienas sykį atgijo, – tarė Tomas. – Ir aš tylėdamas laikiau jį suėmęs ir, kol parvažiavom namo, nieko apie jį nesakiau, nes norėjau pasilikti sau. Tai buvo stambus balandis, beveik purpurinis, ilgu kaklu, nuostabia galvute, baltais sparnų galeliais, ir tu man leidai jį laikyti virtuvėje, kol gausim narvelį. Tu jį ten pririšai už kojos. Bet tą patį vakarą mūsų katinas jį papjovė ir atitempė į mano lovelę. Katinas žingsniavo išdidus ir vilko balandį tartum tigras papjautą žmogų, ir įšoko su juo stačiai į mano lovelę. Tada jau turėjau keturkampę lovelę – tuoj po tos pintinės. Pintinės tai neatsimenu. Judu su mama buvot išėję į kavinę, o aš buvau likęs vienas su katinu, ir prisimenu, kad langai buvo atviri, o virš lentpjūvės švietė didelis mėnulis, ir buvo žiema, ir kvepėjo pjuvenomis. Prisimenu, ma-

čiau, kaip katinas ateina grindimis iškėlęs galvą ir balandžio beveik nevilkdamas žeme, o paskui tik strykt ir įšoko su visu balandžiu pas mane į lovelę. Aš baisiausiai nusiminiau, kad jis papjovė mano balandį, bet katinas buvo toks išdidus ir laimingas, ir mudu buvom tokie geri draugai, kad aš irgi pasijutau išdidus ir laimingas. Prisimenu, kaip jis žaidė su balandžiu, paskui ėmė braižyti letenėlėmis man krūtinę ir murkti, o paskui vėl ėmė žaisti su balandžiu. Galų gale prisimenu, kaip jis ir aš, ir balandis visi sumigom. Aš laikiau prispaudęs balandį delnu, o jis – letenėle, o paskui naktį pabudau, ir jis ėdė balandį, lyg tigras garsiai narnėdamas.

– Čia daug įdomiau už tuos gatvių pavadinimus, – tarė Endrius. – O tu neišsigandai, kai jis ėdė balandį?

– Ne. Tas katinas buvo tada geriausias mano draugas. Pats artimiausias draugas. Man rodos, jis būtų apsidžiaugęs, jeigu būčiau padėjęs jam dorot balandį.

– Reikėjo pamėgint, – pasakė Endrius. – Papasakok dar apie laidynes.

– Kitą laidynę mama tau padovanojo per Kalėdas, – pasakė jaunasis Tomas. – Ji užėjo ją medžioklės reikmenų parduotuvėj; norėjo padovanot tau šautuvą, bet turėjo per mažai pinigų. Kiekvieną dieną, eidama pro tą parduotuvę į *epicerie*[1], ji apžiūrėdavo vitrinoje išstatytus šautuvus, o kartą pamatė laidynę ir nupirko, nes bijojo, kad neparduotų kam kitam, ir padėjo iki Kalėdų. Kad tu nesužinotum, ji gavo suklastoti sąskaitas. Ji man šimtą kartų apie tai pasakojo. Prisimenu, kaip padovanojo ją tau per Kalėdas, o senąją atidavei man. Bet aš tada buvau per silpnas ją įtempti.

[1] Bakalėjos krautuvę *(pranc.)*.

– Tėte, o mes ar esam buvę neturtingi? – paklausė Endrius.

– Ne. Kai judu gimėt, aš jau buvau prakutęs. Mes dažnai pristigdavom pinigų, bet neskurdom kaip su Tomu ir jo mama.

– Papasakok dar apie Paryžių, – tarė Deividas. – Ką dar veikdavot judu su Tomiu?

– Ką mudu veikdavom, *Schatz?*

– Rudenį? Pirkdavom keptų kaštonų, ir aš jais šildydavausi rankas. Eidavom į cirką ir matėm kapitono Valio krokodilus.

– Tu ir tą prisimeni?

– Net ir labai gerai. Kapitonas Valis eidavo imtynių su krokodilu (jis tardavo „kriokodilas" kaip žodyje „kriokti"), o graži mergina baksčiodavo su trišakiu. Bet patys stambieji krokodilai net nekrustelėdavo. Cirkas buvo gražus, apskritas, raudonas, paauksuotas ir atsidavė arklidėmis. Už kulisų buvo kambariukas, kur tu eidavai išgerti su ponu Krosbiu, liūtų tramdytoju ir jo žmona.

– Tu prisimeni poną Krosbį?

– Jis, kad ir kaip būtų šalta, nenešiojo nei kepurės, nei palto, o jo dukrelė vaikščiodavo palaidais plaukais kaip Alisa Stebuklų šalyje. Aišku, iliustracijose. Ponas Krosbis visados būdavo baisiausiai neramus.

– Ką dar tu prisimeni?

– Poną Džoisą.

– Kaip jis atrodė?

– Aukštas ir plonas, su ūsais ir užsirietusia barzdele, ir su storais akiniais, ir vaikščiodavo aukštai iškėlęs galvą. Prisimenu, kaip jis gatvėje nieko nesakydamas praėjo pro mus, ir tu jį prašnekinai, ir jis sustojo ir pasižiūrėjo į mus pro akinius lyg žuvis iš akvariumo, ir sako: „O, Hadsonas! Aš jūsų ieškojau", ir mes trise nuėjom į kavinę, ir lauke buvo šalta, bet mes susėdom kampe prie tokios... kaip ji vadinasi?

– *Brasier.*

– Kas ta *brasier?* – paklausė Endrius.

– Tai tokia skylėta skardinė, kurioje degina akmens ar medžio anglis, kad būtų galima pasišildyti kur nors ore – sakysim, kavinės terasoje – sėdi prie jos ir šildais, arba hipodrome, kur žmonės apstoja ir šildosi, – paaiškino Tomas. – Toje kavinėje, į kurią tėtė, aš ir ponas Džoisas paprastai eidavom, jų stovėdavo išilgai visos terasos, ir ten net per didžiausius šalčius būdavo šilta ir jauku.

– Kiek suprantu, didžiausią gyvenimo dalį tu praleidai kavinėse, smuklėse ir kitose linksmose vietose, – pasakė jaunėlis.

– Žinai, kad panašiai, – atsakė Tomas. – Ar ne, tėte?

– Ir kietai miegodavai vežimėly ant šaligatvio, kol tėtė greitosiom išmes taurelę, – tarė Deividas. – Kad žinotumėt, kaip nekenčiu šito pasakymo: „greitosiom". Mano supratimu, niekas nesitęsia taip ilgai kaip tas gėrimas „greitosiom".

– Apie ką šnekėdavo ponas Džoisas? – paklausė jaunąjį Tomą Rodžeris.

– Eikit, pone Deivi, aš tuos laikus silpnai prisimenu. Šnekėdavo, rodos, apie italų rašytojus ir apie poną Fordą. Ponas Džoisas nekentė pono Fordo. Gadino nervus jam ir ponas Paundas. „Ezra baigia pasiusti, Hadsonai", – sakė jis tėveliui. Prisimenu todėl, kad pagalvojau, jog jis pasiutęs kaip šuo, ir aš, prisimenu, sėdėjau ir žiūrėjau į pono Džoiso veidą, paraudusį tartum nuo šalčio ir nepaprastai glotnų, ir į akinius, kurių vienas stiklas buvo storesnis už kitą, ir galvojau apie poną Paundą – rudaplaukį, smailia barzdele, malonių akių, ir kaip jam iš burnos drimba kažkas panašaus į muilo putas. Aš galvojau, jog baisu, kad ponas Paundas pasiuto. Ir norėjau, kad tik jo nesusitiktume. Paskui ponas Džoisas pasakė: „Fordas, ką ir kalbėt, seniai pasiutęs", ir

aš įsivaizdavau stambų, blyškų, juokingą pono Fordo veidą, blankias akis ir visada pražiotą burną su išklibusiais dantimis, ir kaip jam per smakrą irgi drimba tos baisios putos.

– Nebepasakok daugiau, – tarė Endrius. – Dar prisisapnuos man.

– Pasakok, pasakok, – ragino Deividas. – Čia panašiai kaip apie vilkolakius. Mama užrakino knygą apie vilkolakius, nes Endrių ėmė kamuoti baisūs sapnai.

– Ar ponas Paundas ką nors apriejo? – paklausė Endrius.

– Ne, ne, neapriejo, kavaleriste, – atsakė jam Deividas. – Taip tiktai sakoma. Jis kalba apie tokį pasiutimą, kai žmogus ne viso proto. O ne kai bijo vandens. O kodėl jis juos vadino pasiutusiais?

– To aš nežinau, – atsakė Tomas. – Aš buvau nebe toks mažas kaip tada, kai sode šaudydavom balandžius. Bet vis dėlto buvau per mažas, kad viską įsiminčiau, ir kai įsivaizduodavau poną Paundą ir poną Fordą, baisiausiai apsiseilėjusius ir gatavus aprieti, visa kita išdulkėdavo man iš galvos. Ar jūs pažinojot poną Džoisą, pone Deivi?

– Taip. Jis, tavo tėvas ir aš buvom labai geri draugai.

– Tėtė buvo daug jaunesnis už poną Džoisą.

– Tėtė tada buvo už visus jaunesnis.

– Tik ne už mane, – išdidžiai pasakė Tomas. – Aš, ko gera, buvau pats jauniausias pono Džoiso bičiulis.

– Įsivaizduoju, kaip jis tavęs pasiilgsta! – tarė Endrius.

– Kaip gaila, kad jis neturėjo garbės susipažinti su tavimi! – tarė Endriui Deividas. – Jei nebūtum amžinai tupėjęs Ročesteryje, būtum suteikęs jam tą garbę.

– Ponas Džoisas – įžymus žmogus, – pasakė Tomas. – Labai jam būtumėt rūpėję judu, kažkokie slapukai.

– Taip tik tau atrodo, – tarė Endrius. – Ponas Džoisas ir Deividas būtų puikiausiai galėję draugauti. Deividas irgi rašo – į mokyklos laikraštėlį.

– Tėte, papasakok dar apie tuos laikus, kai judu su Tomio mama skurdot. Ar labai skurdžiai gyvenot?

– Gana skurdžiai, – tarė Rodžeris. – Prisimenu, kaip jūsų tėvas rytą paruošdavo Tomiui buteliukus ir eidavo į turgų pirkti geriausių ir pigiausių daržovių. Eidamas pusryčiauti, susitikdavau jį grįžtantį iš turgaus.

– Aš buvau geriausias *poireaux* žinovas visame šeštajame *arrondissement,* – pasakė berniukams Tomas Hadsonas.

– Kas tie *poireaux?*

– Porai.

– Tai tokie ilgi, žali, didoki svogūnai, – pasakė Tomas. – Tik jie neblizga taip, kaip svogūnai. Blizga dulsvai. Lapai žali, o galvos baltos. Juos verda ir valgo šaltus su alyvų aliejum ir actu, pasūdytus ir pabarstytus pipirais. Valgo su visais lapais, su viskuo. Skanu! Tikriausiai niekas visame pasaulyje nesuvalgė jų tiek, kiek aš.

– O kas tas šeštas... kur sakei? – paklausė Endrius.

– Tu trukdai šnekėtis! – pasakė jam Deividas. – Aš nemoku prancūziškai, todėl ir klausinėju.

– Paryžius padalytas į dvidešimtį *arrondissements,* arba rajonų. Mes gyvenome šeštajame.

– Tėte, ar negalėtume apsieiti be tų arondismanų? Papasakok ką nors kita, – paprašė Endrius.

– Sportininke tu sportininke, nejau tau neįdomu? – paklausė Deividas.

– Kodėl, įdomu, – atsakė Endrius. – Bet tiems arondismanams aš per mažas. Jūs visą laiką man sakot, kad aš tai tam per

mažas, tai tam. Sutinku: arondismanams aš per mažas. Nesusigaudau.

– Koks Tajaus Kobo vidutinis rezultatas? – paklausė jį Deividas.

– Trys šimtai šešiasdešimt septyni.

– Šitam tu ne per mažas.

– Nustok, Deividai. Vieniems patinka beisbolas, tau – arondismanai.

– Matyt, pas jus, Ročesteryje, arondismanai nesiveisia.

– Nustok! Aš sakau, gal tėtė ir ponas Deivis žino tokių dalykų, kurie bus visiems įdomesni negu tie prakeikti... velniai, nebeatsimenu net pavadinimo.

– Prie mūsų tau nederėtų keiktis, – pamokė jį Tomas Hadsonas.

– Dovanok, tėte, – pasakė mažėlis. – Juk aš nekaltas, velniai griebtų, kad esu toks mažas. Dar kartą atsiprašau. Norėjau pasakyt – aš nekaltas, kad esu toks mažas.

Jis užsigavo ir nusiminė. Deividui neblogai sekėsi jį erzinti.

– Ateis laikas – užaugsi, – pasakė jam Tomas Hadsonas. – Žinau, kad įsikarščiavus sunku susilaikyti nesikeikus. Tik nesikeik nors prie suaugusiųjų. Tarpusavy šnekėkit, ką norit.

– Nereikia, tėte. Aš juk atsiprašiau.

– Girdėjau, – pasakė Tomas Hadsonas. – Aš tavęs neūdiju, tik aiškinu. Aš jus, vaikai, taip retai matau, kad susidaro daug aiškinimo.

– Ne tiek jau daug, tėte, – paprieštaravo Deividas.

– Nelabai, – sutiko Tomas Hadsonas.

– Mamai girdint Endrius niekad nesikeikia, – pasakė Deividas.

– Palik mane ramybėj, Deividai. Užteks, tėte, tiesa?

– Jeigu norit, vyrukai, išmokt kaip reikiant keiktis, – tarė Tomas, – patarčiau pasiskaityti poną Džoisą.

– Kiek man reikia, aš moku, – pasakė Deividas. – Bent kol kas užtenka.

– Mano bičiulio Džoiso raštuose yra tokių žodžių ir posakių, kokių aš girdėti nesu girdėjęs. Garantuoju, kad niekas jokia kalba nepralenktų jo keiksmais.

– Vėliau jis pats sukūrė visiškai naują kalbą, – pasakė Rodžeris. Jis gulėjo ant smėlio aukštielninkas, užsimerkęs.

– Nesuprantu aš tos jo naujos kalbos, – atrėmė Tomas. – Turbūt irgi esu tam per mažas. Bet kad jūs, vyrukai, perskaitytumėt „Ulisą“!

– Ta knyga ne vaikams, – pasakė Tomas Hadsonas. – Rimtai. Jūs ten nieko nesuprastumėt, ir nėra reikalo net bandyti suprast. Rimtai sakau. Palaukit, paūgėkit.

– Aš ją perskaičiau ištisai, – pasakė Tomas. – Pirmą kartą skaitydamas, aš iš tikrųjų, kaip tu sakai, tėte, ničnieko nesupratau. Bet skaičiau dar ir dar, ir dabar dalį gerai suprantu ir galiu paaiškint kitiems. Aš išties didžiuojuosi, kad buvau vienas iš pono Džoiso draugų.

– Jis tikrai buvo pono Džoiso draugas, tėveli? – paklausė Endrius.

– Ponas Džoisas visada apie jį klausinėdavo.

– Gali neabejoti – buvau! – patvirtino Tomas. – Ponas Džoisas buvo vienas geriausių mano draugų.

– Kažin, ar tu gerai galėtum paaiškint tą knygą, – pasakė Tomas Hadsonas. – Dar per anksti. Kokią ten dalį tu aiškini?

– Paskutinį skyrių. Kur ponia šnekasi su savimi.

– Vidinį monologą, – paaiškino Deividas.

– Tu irgi esi skaitęs?

– O kaipgi, – atsakė Deividas. – Tomis man skaitė.

– Ir aiškino?

– Kiek mokėjo, tiek aiškino. Kai kurioms vietoms mudu abu dar per maži.

– Kur tu ją gavai?

– Radau namie tarp knygų. Išsivežiau į mokyklą.

– Kąąą?

– Aš skaitydavau vaikams ir pasakodavau, kad ponas Džoisas buvo mano draugas ir kiek laiko mes praleidom su juo drauge.

– Kaip vaikams ji patiko?

– Pamaldesniesiems berniokams atrodė per drąsi.

– O mokytojai nesužinojo?

– Kur nesužinos! Tu apie tai negirdėjai, tėveli? Tikriausiai tada buvai Abisinijoj. Direktorius norėjo mane išmest, bet aš paaiškinau, kad ponas Džoisas įžymus rašytojas ir mano draugas, todėl galiausiai pasakė, kad knygos neatiduos, o parsiųs namo, ir liepė man prižadėti, kad be jo leidimo nieko berniukams neskaitysiu ir nemėginsiu aiškint klasikų kūrinių. Iš pradžių jis norėjo mane išmesti, nes manė, kad mano iškrypusi vaizduotė. Bet taip nėra, tėveli. Mano vaizduotė iškrypusi ne daugiau negu kieno kito.

– O knygą parsiuntė?

– Parsiuntė. Norėjo konfiskuoti, bet aš paaiškinau, kad tai pirmas leidimas su paties pono Džoiso įrašu tau ir kad konfiskuoti jos negalima, nes ji ne mano. Man rodos, jis nusiminė, kad negali konfiskuoti.

– Kada man bus galima perskaityt tą pono Džoiso knygą, tėte? – paklausė Endrius.

– Dar negreit.

– Bet Tomis skaitė!

– Tomis – pono Džoiso draugas.

– Užtaigi! – pasakė Tomas. – Tėte, o su Balzaku mes nebuvom pažįstami, a?

– Ne. Jis gyveno kitais laikais.

– Ir su Gotjė ne? Namie aptikau dvi šaunias jų knygas – „Valiūkiškas istorijas“ ir „Panelę de Mopen“. Aš dar nelabai suprantu, ką rašo „Panelėje de Mopen“, bet skaitau iš naujo ir iš naujo, ir atrodo, kad tai klasiškas dalykas. Bet jeigu tie rašytojai nebuvo mūsų draugai, tai mane tikrai išmestų iš mokyklos, jei pabandyčiau jas skaityt vaikams.

– Ar geros tos knygos, Tomi? – paklausė Deividas.

– Nuostabios. Tau patiktų.

– O tu imk ir paklausk direktorių, ar galima paskaityt vaikams, – pasakė Rodžeris. – Tos knygos daug geresnės už tas, kurias vaikai susiieško patys.

– Ne, pone Deivi. Verčiau neklausiu. Vėl jis pamanys, kad mano galva pilna nešvankių minčių. Be to, vaikai ne taip tikėtų manimi, nes tie rašytojai nebuvo mano draugai kaip kad ponas Džoisas. O be to, aš nepakankamai gerai suprantu „Panelę de Mopen“, kad galėčiau paaiškinti kitiems, ir mano paaiškinimai nebūtų tokie svarūs, kaip kad remiantis pono Džoiso draugyste.

– Įdomu būtų pasiklausyt, kaip tu ten aiškini, – pasakė Rodžeris.

– Ką jūs, pone Deivi! Aiškinu aš labai primityviai. Jums nebūtų jokio įdomumo. Juk tą dalį jūs gerai suprantat, tiesa?

– Neblogai.

– Gaila, kad mes nedraugavom su Balzaku ir Gotjė taip, kaip su ponu Džoisu.

– Man irgi gaila, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Bet mes ir be jų pažinojom gerų rašytojų, ar ne?

– Tikrai taip, – atsakė Tomas Hadsonas. Ant smėlio buvo karšta ir malonu, ir po darbo jis jautėsi aptingęs ir laimingas. Jis jautėsi laimingas, girdėdamas šnekučiuojant savo vaikus.

– Eime, paplaukom ir – pusryčiauti, – tarė Rodžeris. – Darosi karšta.

Tomas Hadsonas žiūrėjo į juos. Visi keturi lėtai plaukė per žalią vandenį, o jiems iš paskos smėlėtu dugnu slinko truputį kampu atmušti šešėliai. Keturi kūnai judėjo pirmyn, ant švaraus balto smėlio mesdami šešėlius, modami rankomis, delnais kirsdami vandenį, kabindamiesi už jo ir stumdami atgal, be paliovos plakdami jį kojomis, sukiodami galvas įkvėpti oro, alsuodami lengvai ir lygiai. Tomas Hadsonas stovėjo ir žiūrėjo, kaip jie plaukia pavėjui, ir visi keturi jam buvo mieli. Jis panoro nutapyti juos plaukiančius, nors tai būtų ir sunku. Tačiau vasarą jis pamėgins.

Jį buvo apėmęs toks tingulys, kad nesinorėjo lįsti į vandenį, bet galiausiai prisivertė ir įbrido jausdamas, kaip vėjo atvėsintas vanduo maloniai šaldo įkaitusias kojas, kaip šaltis apsemia papilvę, ir tada jis niro į vandenį ir nuplaukė pasitikti grįžtančių plaukikų. Dabar, kai jų galvos buvo viename lygyje, vaizdas atrodė kitaip; jis buvo pasikeitęs ir todėl, kad anie dabar stūmėsi prieš vėją, ir Endrius su Deividu, bangų mėtomi, plaukė netolygiai. Dabar ketveriukė nebeatrodė panaši į jūros būtybes. Pirma jie plaukė gražiai ir sklandžiai, dabar mažieji grūmėsi su vėju ir bangomis. Sunkumo labai sunku jiems nebuvo. Tačiau to užteko sugriauti pirmykštei iliuzijai, kad jūra – jų gimtinė. Tai buvo tarytum du skirtingi paveikslai, iš kurių antrasis buvo kažin ar ne geresnis. Visi penki plaukikai išlipo iš vandens ir patraukė namo link.

– Todėl man labiau ir patinka po vandeniu, – tarė Deividas. – Nereikia rūpintis kvėpavimu.

– Tai ir eik popiet žuvaut po vandeniu su tėte ir Tomiu, – pasakė jam Endrius. – O aš pabūsiu su ponu Deiviu ant kranto.

– O jūs argi nenorit, pone Deivi?

– Galėsiu pabūt ant kranto.

– Jei dėl manęs, tai galit eit, – pasakė Endrius. – Aš turiu visokių užsiėmimų. Tik pagalvojau, kad gal jūs nežuvausit.

– Gal nežuvausiu, – pasakė Rodžeris. – Padrybsosiu, paskaitysiu.

– Jūs jam nenusileiskit, pone Deivi. Nesiduokit jo apkerėjamas.

– Gal geriau pabūsiu ant kranto, – tarė Rodžeris.

Persimovę sausais šortais, visi susirinko verandoje. Džozefas atnešė dubenį moliuskų mišrainės. Berniukai ėmė valgyti, jaunasis Tomas – dar ir užsigerdamas alumi. Tomas Hadsonas sėdėjo atsilošęs kėdėje, o Rodžeris stovėjo kratydamas plakiklį.

– Po pusryčių mane ima miegas, – tarė jis.

– Mums bus nuobodu be jūsų, – pasakė Tomas. – Gal ir man pasilikus ant kranto?

– Pasilik, pasilik, Tomai, – pritarė Endrius. – Tegu eina tėtė su Deividu.

– Beisbolo su tavim aš nežaisiu, – pasakė jam Tomas.

– Ir neprašau. Čia yra toks negriukas, jis pažais su manim.

– Ko tu taip užsidegęs pasidaryt beisbolininku? – paklausė Tomas. – Toks stambus tu neužaugsi.

– Užaugsiu toks kaip Dikas Rudolfas arba Dikas Keras.

– Kas jie per vieni? – paklausė Tomas.

– Pasakykit kokį nors žokėjų, – sukuždėjo Deividas Rodžeriui.

– Erlas Sandas.

– Tu užaugęs būsi tokio ūgio kaip Erlas Sandas, – pasakė jam Deividas.

– Eikit jūs sau žuvaut, – tarė Endrius. – Aš būsiu pono Deivio draugas, kaip kad Tomas – pono Džoiso. Gerai, pone Deivi? Tada mokykloj sakysiu: „Mudu su ponu Deiviu sykį vasarojom vienoj atogrąžų saloj ir rašėm visokius riebius apsakymus, o

mano tėvas paišė paveikslus, kur esat visi matę, su nuogom moterim". Juk tu paišai nuogas moteris, tėte, ar ne?

– Kai kada. Bet jos visos pusjuodės.

– Ir kas! – šūktelėjo Endrius. – Spalva man nesvarbu. Tomui pono Džoiso raštus skaityt tai galima.

– Tu sarmatytumeis į jas ir pasižiūrėt, – suniekino Deividas.

– Gal ir sarmatyčiaus. Bet priprasčiau.

– Tėtės nuoga moteris – niekis, palyginti su tuo skyrium pono Džoiso knygoj, – pasakė Tomas. – Mažas esi, dėl to tau ir atrodo, kad nuogybė – tai kažin kas.

– Ir tegu. Vis tiek imu pono Deivio knygas su tėtės iliustracijom. Kažkas mokykloj sakė, kad pono Deivio apsakymai labai riebūs.

– Gerai. Aš irgi imu poną Deivį. Mudu seni draugai su ponu Deiviu.

– Ir su ponu Pikasu, ir su ponu Braku, ir su ponu Miro, ir su ponu Masonu, ir su ponu Paskenu, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tu juos visus pažinojai.

– Ir dar poną Voldą Pirsą, – pridūrė Tomas. – Matai, mielas Endi, su manim nesusilyginsi. Per vėlai susigriebei. Su manim tau nesusilygint. Kol tu tupėjai savo Ročestery ir dar kai tavęs nebuvo, mudu su tėte pamatėm pusę pasaulio. Aš pažįstu kone visus didžiausius šiuolaikinius dailininkus. Daugelis iš jų – mano geriausi draugai.

– Juk reikia kada nors pradėt, – tarė Endrius. – Aš ir pradedu nuo pono Deivio. Jūs riebių apsakymų galit ir nerašyt, pone Deivi. Aš primeluosiu taip, kaip Tomis. Jūs man tik papasakokit kokį nors baisų atsitikimą iš savo gyvenimo, ir aš sakysiu, kad pats tai mačiau.

– Lyg aš meluočiau! – sušuko jaunasis Tomas. – Tėtė ir ponas Deivis kai kada tiktai padeda man prisimint. Bet aš bu-

vau ištisos dailės ir literatūros epochos liudininkas bei dalyvis ir, jei reikėtų, galėčiau nors tuoj pat sėst ir rašyt memuarus.

– Tau galvoj nebegerai, Tomi! – sušuko Endrius. – Žiūrėk, kad visai neišprotėtum.

– Nepasakokit jam nė trupučio, pone Deivi, – tarė Tomas. – Tegu ir jis pradeda nuo nulio, kaip ir mes.

– Čia mūsų su ponu Deiviu reikalas, – pasakė Endrius. – Tu nesikišk.

– Papasakok dar apie mano pažįstamus, tėveli, – tarė Tomas. – Aš žinau, kad mes su jais draugavom ir kad vaikščiodavom kartu į kavines, bet man įdomu būtų sužinot ir daugiau smulkmenų apie juos. Tokių kaip apie poną Džoisą.

– Tu prisimeni poną Paskeną?

– Ne, nelabai. Kaip jis atrodė?

– Koks jis tau draugas, jeigu net neprisimeni, kaip jis atrodė? – suniekino Endrius. – Tu manai, aš po kelerių metų neprisiminsiu, kaip atrodė ponas Deivis?

– Nutilk tu, – tarė Tomas. – Papasakok man apie jį, tėte, a?

– Ponas Paskenas piešdavo tokius piešinius, kurie tiktų iliustruoti tavo taip mėgstamam pono Džoiso knygos skyriui.

– Rimtai? Oho, tai nieko sau!

– Tu sėdėdavai su juo kavinėj, ir jis kartais piešdavo ant servetėlių tavo portretus. Jis buvo nedidelio ūgio, labai tvirtas ir labai keistas. Beveik nenusiimdavo katiliuko ir buvo nuostabus dailininkas. Jis visada atrodydavo taip, lyg žinotų didžiulę paslaptį, lyg būtų ką tik išgirdęs ir lyg jinai būtų jį labai sudominus. Kartais atrodydavo lyg sužinojęs džiugią paslaptį, kartais – liūdną. Bet visada buvo matyt, kad jis turi kažkokią paslaptį ir kad jai neabejingas.

– Kas tai buvo per paslaptis?

– Girtavimas, narkotikai ir tai, apie ką pasakojo savo paskutiniame skyriuje ponas Džoisas, ir sugebėjimas nuostabiai tapyti. Niekas gražiau už jį tuomet nemokėjo tapyti, ir tai buvo dar viena jo paslaptis, bet jis jos nevertino. Atrodė, kad jam į viską nusispjaut, tačiau iš tikrųjų taip nebuvo.

– Jis buvo pasileidęs?

– Labai. Jis buvo baisiai pasileidęs, ir tai irgi buvo viena iš jo paslapčių. Jis mėgo palaidą gyvenimą, ir sąžinė jo negraužė.

– Ar mudu su juo buvom geri draugai?

– Labai. Jis tave vadindavo Siaubūnu.

– Žiūrėk tu man! – linksmai sušuko Tomas. – Siaubūnu!

– Ar mes turim pono Paskeno paveikslų? – paklausė Deividas.

– Vieną kitą.

– O Tomio jis nėra nutapęs?

– Ne. Tomį jis piešdavo dažniausiai ant servetėlių ir ant marmurinių kavinių stalų viršaus. Jis vadindavo Tomį Baisiuoju Alaus Pripampusiu Siaubūnu iš Kairiojo kranto.

– Užsirašyk savo titulą, Tomai, – tarė Deividas.

– Ar pono Paskeno vaizduotė buvo iškrypusi? – paklausė Tomas.

– Ko gera.

– O tikrai nežinai?

– Man regis, galima sakyt, kad toks jis buvo. Tai buvo dalis jo paslapties.

– Bet ponas Džoisas toks nebuvo.

– Nebuvo.

– Ir tu toks nesi.

– Reik manyt, nesu, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O jūsų vaizduotė iškrypusi, pone Deivi? – paklausė Tomis.

– Reik manyt, kad ne.

– Tai gerai, – pasakė Tomas. – Aš pasakiau direktoriui, kad nei tėtės, nei pono Džoiso vaizduotė nėra iškrypusi, o dabar, jeigu paklaus, galėsiu tą patį pasakyt ir apie poną Deivį. Jis užsispyręs tvirtina, girdi, mano iškrypusi vaizduotė. Bet aš nesijaudinu. Mūsų mokykloj yra berniūkštis, kurio vaizduotė tikrai iškrypus, ir skirtumas iškart matyti. O kuo ponas Paskenas vardu?

– Žiulis.

– Kaip jį parašyti? – paklausė Deividas. Tomas Hadsonas pasakė paraidžiui.

– O kur ponas Paskenas dabar? – paklausė Tomas.

– Jis pasikorė, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Ojė! – atsiliepė Endrius.

– Vargšas ponas Paskenas, – pamaldžiai tarė Tomas. – Šįvakar reikės man už jį pasimelst.

– O aš melsiuosi už poną Deivį, – pasakė Endrius.

– Daryk tą dažniau, – patarė Rodžeris.

VI

Tą vakarą, berniukams nuėjus gulti, Tomas Hadsonas ir Rodžeris Deivis sėdėjo didžiajame kambaryje ir šnekėjosi. Žuvauti po vandeniu buvo per didelės bangos, bet po vakarienės berniukai su Džozefu išėjo meškerioti sneperių. Grįžo jie nuilsę ir laimingi, palinkėjo vieni kitiems saldžių sapnų ir nuėjo gulti. Vyrai kurį laiką girdėjo juos šnekantis, o paskui jie užmigo.

Endrius bijojo tamsos, ir broliai tą žinojo, tačiau iš jo dėl to nesišaipydavo.

– Kaip manai, kodėl jis bijo tamsos? – paklausė Rodžeris.

– Nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – O tu nebijodavai?

– Atrodo, ne.

– O aš bijodavau, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ar tai ką nors reiškia?

– Nežinau, – atsakė Rodžeris. – Aš bijodavau mirti ir bijodavau, kad ko neatsitiktų mano broliui.

– Aš ir nežinojau, kad turi brolį. Kur jis dabar?

– Miręs.

– Atleisk.

– Nieko. Mes tada buvom dar vaikai.

– Jis buvo vyresnis už tave?

– Metais jaunesnis.

– Kas jam buvo?

– Mudu išvirtom iš kanojos.

– Kiek tau tada buvo metų?

– Apie dvylika.

– Jei nenori, nepasakok.

– Paveikti tatai mane paveikė ne į gerąją pusę, – pasakė Rodžeris. – Ar tu tikrai nežinojai?

– Pirmą kartą girdžiu.

– Ilgą laiką man rodės, kad visas pasaulis tą žino. Vaikas kitaip protauji. Vanduo buvo per daug šaltas, ir jis, matyt, iškart nuėjo į dugną. Žodžiu, aš išplaukiau, o jis ne.

– Užjaučiu, Rodžeri.

– Nereikia, – pasakė Rodžeris. – Man buvo per anksti tokius dalykus patirti. O be to, aš jį labai mylėjau ir vis bijodavau, kad tik jam ko neatsitiktų. Man vanduo irgi buvo šaltas. Bet prieš ką tu pasiteisinsi?

– Kur tai atsitiko?

– Meine. Tėvas man, matyt, taip ir neatleido, nors ir stengėsi būti teisingas. Nuo tada visą gyvenimą graužiuosi, kad nuskendo jis, o ne aš. Bet argi tai gyvenimas?

– Kuo vardu buvo tavo brolis?

– Deivas.

– O, velnias! Todėl šiandien ir į povandeninę žūklę eit atsisakei?

– Ko gera. Šiaip aš juk dažnai einu. Bet nežinai žmogus savo likimo.

– Suaugęs žmogus – ir taip kalbi.

– Aš tada nardžiau, ieškojau jo. Bet neradau, – pasakė Rodžeris. – Buvo per gilu, ir vanduo buvo tikrai baisiai šaltas.

– Deividas Deivis, – tarė Tomas Hadsonas.

– Taip. Mūsų giminėje visi vyriausieji sūnūs Rodžeriai, o antrieji – Deividai.

– Bet ilgainiui su tuo apsipratai, Rodžai?

– Ne, – atsakė Rodžeris. – Su tokiais dalykais apsiprast neįmanoma, ir anksčiau ar vėliau reikia tą prisipažinti. Man gėda dėl to taip pat, kaip dėl tų muštynių prieplaukoje.

– Jų gėdytis tau nėra ko.

– Yra. Aš jau tau sakiau. Nebegrįžkim prie tos temos.

– Tegu bus taip.

– Daugiau niekados nebesimušiu. Niekados. Tu juk niekad nesimuši, nors sugebėtum ne blogiau už mane.

– Ne. Taip, kaip tu, aš nemokėčiau. Aš tik esu davęs sau žodį nesimušti.

– Aš pasitaisysiu, nebesimušiu ir neberašysiu šlamšto.

– Tai protingiausi žodžiai, kokius iš tavęs esu girdėjęs, – tarė Tomas Hadsonas.

– Kaip sakai, ar sugebėčiau aš parašyt bent šio to vertą dalyką?

– Bandyk. Kodėl tu metei tapybą?

– Nes nusibodo save apgaudinėt. O dabar ir su literatūra tas pats.

– O ką konkrečiai žadi daryt?

– Išvažiuosiu kur nors ir pabandysiu, gal pavyks parašyt gerą, teisingą romaną.

– Rašyk pas mane! Vaikai išvažiuos, ir gyvenk sveikas. Tavo trobelėj rašyt per karšta.

– O ar aš tavęs per daug neapsunkinčiau?

– Ką tu, Rodžai! Man vienam irgi, žinok, liūdna. Negalima juk visą laiką nuo kažko bėgti ir bėgti. Na, bet aš jau pamokslauju. Verčiau patylėsiu.

– Ne ne, kalbėk. Man tai į sveikatą.

– Jei tikrai žadi pradėti dirbti, pradėk čia.

– Manai, Vakaruose nebūtų geriau?

– Gerai bet kur. Svarbiausia – nebūk bėglys.

– Ne – ne bet kur, – paprieštaravo Rodžeris. – Savo kailiu esu patyręs. Iš pradžių gerai gerai, o paskui žiūri, kad blogai.

– Tai tiesa. Bet dabar čia gerai. Gal vėliau bus kitaip, bet dabar čia puikumėlis. Ir tu, ir aš turėtume su kuo pasišnekėt, baigę darbą. Mudu viens kitam netrukdytume, ir tu galėtum rimtai atsidėti darbui.

– Ar tikrai manai, kad aš sugebėčiau parašyti šio to vertą romaną?

– Nemėginęs nieko neparašysi. Šįvakar tu man papasakojai velniškai gerą siužetą – tik sėsk ir rašyk. Pradėk nuo kanojos...

– O užbaigti kaip?

– Sukursi.

– Velnias, – tarė Rodžeris. – Aš toks pagedęs, kad jeigu paminėsiu kanoją, tai joje būtinai sėdės gražuolė indėnė, paskui į ją nušoks jaunikaitis Džonsas, skubantis perspėti kolonistus, kad atvyksta Sesilis B. de Milis[1]. Tas Džonsas viena ranka laikosi

[1] JAV kino režisierius (1881–1959).

įsitvėręs vijoklių, aprietusių upę, o antrąja spaudžia savo ištikimą skiltuvinį šautuvą „Elžbietėlė“, o gražioji indėnė sako: „O, Čuonsai, čia jūs? Na tai dabar mudum pasimyliesim, kol mūsų laivukielis plauks link kriuoklio, kuris ateity vadinsis Niagara“.

– Ne, – pasakė Tomas Hadsonas. – Aprašyk kanoją, šaltą ežero vandenį ir savo broliuką...

– Deividą Deivį. Vienuolikos metų.

– Ir kas tada atsitiko. O toliau iki pat pabaigos – kurk.

– Nemėgstu pabaigų, – pasakė Rodžeris.

– Atvirai kalbant, niekas tikriausiai nemėgsta, – pritarė Tomas Hadsonas. – Bet pabaiga viskam yra.

– Na, gal gana plepėt? – tarė Rodžeris. – Man jau rūpi pradėti apmąstinėt romaną. Tomi, kodėl gerai tapyti – malonumas, o gerai rašyti – baisi kankynė? Aš niekad nieko gera nenutapiau. Tačiau net ir man tapyti būdavo malonumas.

– Nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Gal todėl, kad tapyboje aiškesnė tradicija ir kryptis, ir galima daugiau tikėtis kitų paramos. Net jei ir išklystum iš pagrindinio didžiosios dailės kelio, vis vien gali visada remtis.

– Aš manau, dar ir dėl to, kad daile užsiima doresni žmonės, – pasakė Rodžeris. – Jei būčiau doresnis tipas, gal iš manęs būtų išėjęs geras dailininkas. Matyt, aš toks šunsnukis, kad iš manęs jei kas ir išeitų, tai tik geras rašytojas.

– Nesu girdėjęs labiau suprastinto požiūrio!

– Aš visada viską per daug suprastinu, – patvirtino Rodžeris. – Todėl ir esu nė velniam netikęs.

– Einam miegot.

– Aš dar truputį paskaitysiu, – pasakė Rodžeris.

Miegojo jie gerai, ir kai Rodžeris vėlai naktį atėjo ir atsigulė, Tomas Hadsonas neatsibudo. Po pusryčių vėjas nurimo, danguje nebuvo nė debesėlio, ir jie išsiruošė į povandeninę žūklę.

– Jūs irgi su mumis, ar ne, pone Deivi? – paklausė Endrius.

– Būtinai.

– Tai gerai, – apsidžiaugė Endrius.

– Kaip savijauta, Endi? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Baimė ima, – atsakė Endrius. – Kaip visada. Bet jeigu ponas Deivis su mumis, tai nebe taip ir baisu.

– Niekad nebijok, Endi, – pasakė Rodžeris. – Kas iš to. Taip sako tavo tėvelis.

– Sako! – tarė Endrius. – Pasakyti lengva. Bet iš visų protingesnių berniokų, kiek pažįstu, Deividas vienas nebijo.

– Patylėtum geriau nefantazavęs, – tarė Deividas.

– Mudu su ponu Deiviu visko bijom, – pasakė Endrius. – Tikriausiai todėl, kad mes supratingesni už kitus.

– Tu, Deivi, atsargiai, gerai? – pasakė Tomas Hadsonas.

– Koks klausimas!

Endrius pasižiūrėjo į Rodžerį ir gūžtelėjo pečiais.

VII

Palei rifą, kur jie tą dieną žuvavo po vandeniu, riogsojo geležiniai seniai sudužusio garlaivio griaučiai, ir net per potvynį surūdiję jo katilai kyšojo virš vandens. Pūtė pietys, ir Tomas Hadsonas nuleido inkarą rifo užuovėjoje, bet ne palei pat rifą, ir Rodžeris su berniukais pasiruošė kaukes ir žeberklus. Žeberklai buvo labai primityvūs, visi skirtingi; Tomas Hadsonas su vaikais juos pasidarė kaip kuris išmanė.

Pairkluoti valtelę apsiėmė Džozefas. Jis įsisodino Endrių, ir juodu nusiyrė link rifo, o kiti nušoko nuo katerio ir nuplaukė.

– Tėveli, o tu ne? – šūktelėjo Deividas tėvui, stovinčiam ant savojo žūklės katerio tiltelio. Su apvaliu, akis, nosį ir kaktą den-

giančiu stiklo langeliu, kurio guminis apkraštis gaubė panosę, skruostus ir ypač standžiai kaktą, o standi guminė juosta – pakaušį, berniukas atrodė tartum pseudomokslinio komikso herojus.

– Aš paskiau.

– Nelauk, kol išbaidysim visas žuvis.

– Rifas didelis. Viso neapžiosit.

– Bet aš žinau už tų katilų dvi puikias duobes. Radau, kai buvom atplaukę čia vieni. Ten niekieno nebūta ir taip tiršta žuvų, kad palikau jas tam kartui, kai atplauksim čia visi.

– A, žinau. Po kokios valandos nuplauksiu ir aš.

– Pasaugosiu tas duobes dėl tavęs, – pasakė Deividas ir nuplaukė paskui kitus, dešinėje rankoje iškėlęs dvimetrinę kieto medžio lazdą su storu valu pririštu savo darbo dvišakiu žeberklu. Jis plaukė veidą panėręs į vandenį, pro kaukės stiklą apžiūrinėdamas jūros dugną. Vanduo buvo jo stichija, ir kai dabar jis, toks įdegęs, plaukė ir virš vandens kyšojo tiktai šlapias pakaušis, – jis Tomui Hadsonui dabar labiau negu kada nors panėšėjo į ūdrą.

Jis žiūrėjo, kaip Deividas lėtai, vienodai plaukia tolyn, irdamasis kaire ranka ir ilgomis kojomis mušdamas vandenį, kartkarčiais, vis rečiau ir rečiau, sukteldamas galvą į šoną įkvėpti oro. Rodžeris ir vyresnysis sūnus su atsmauktomis ant kaktos kaukėmis plaukė gerokai priekyje. Valtelė su Endrium ir Džozefu užlindo už rifo, tačiau Endrius dar tebesėdėjo valtelėje. Pūtė lengvas vėgias, ir vanduo palei rifą ribėjo šviesiomis putotomis bangelėmis; rifas atrodė rudas, o jūra tolumoje tamsiai mėlyna.

Tomas Hadsonas nulipo į kambuzą, kur pasistatęs tarp kojų kibirą lupo bulves Edis. Jis žiūrėjo pro kambuzo iliuminatorių rifo link.

– Berniokai tegu neišsisklaido, – tarė jis. – Laikos tegu arčiau valtelės.

– Sakai, gali atplaukt svečių iš už rifo?

– Vanduo smarkiai pakilęs. Pilnaties potvynis, atminkit.

– Vanduo velniškai skaidrus, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Vandenyne bjaurybių pilna, – tęsė Edis. – O čia tokia vieta, kad tegu tik jie užuos žuvį – būtų prastai!

– Jie dar nieko nepagavo.

– Bet greit pagaus. Ir tegu tuoj meta į valtelę, kol vanduo neišnešiojo žuvų ar kraujo kvapo.

– Plaukiu, pasakysiu.

– Nebūtinai. Šūktelkit, kad neišsisklaidytų ir mėtytų žuvis į valtelę.

Tomas Hadsonas užlipo ant denio ir sušuko Rodžeriui, ką buvo sakęs Edis. Tasai pakėlė žeberklą ir pamojavo, atseit suprato.

Vienoje rankoje nešinas pilnu bulvių puodu, kitoje laikydamas peilį, į kokpitą užlipo ir Edis.

– Pasiimkit, pone Tomai, savo šautuvėlį, tą mažąjį, gerąjį, ir pabūkit ant denio, – pasakė jis. – Neramu man, ir gana. Neramu man, kad berniokai plaukioja per tokį potvynį. Juk atviras vandenynas – visai čia pat.

– Tai šaukim, kad grįžtų.

– Nereikia. Gal man nervai išklebę, daugiau nieko. Blogai miegojau šiąnakt. Aš juos myliu kaip savo vaikus, ir man velniškai dėl jų neramu, – jis pastatė puodą su bulvėmis ant grindų. – Žinot, ką padarom? Paleiskit variklį, aš ištrauksiu inkarą – plaukiam prie rifo ir nuleidžiam inkarą ten. Kai toks potvynis ir vėjas, apsigręšim laisvai. Plaukiam prie rifo.

Tomas Hadsonas paleido pagrindinį variklį ir užlipęs ant tiltelio atsistojo prie vairo. Kol Edis traukė inkarą, Tomas Hadsonas žiūrėjo į žeberklininkus, kurie dabar jau visi buvo vandeny, ir Deividas tuo metu išniro iš vandens su žuvimi, spurdan-

čia ant aukštai iškelto žeberklo, ir Tomas Hadsonas girdėjo, kaip jis šaukia valtį.

– Sukit tiesiai į rifą! – laikydamas inkarą, iš katerio priekio sušuko Edis.

Tomas Hadsonas lėtai privairavo katerį prie pat rifo, matydamas didžiulius rudus koralinius polipus, juodus jūros ežius ant smėlio ir nuo potvynio srovės banguojančias violetines jūros vėduokles. Edis išmetė inkarą, ir Tomas Hadsonas įjungė atbulinę pavarą. Kateris pasisuko, ir rifas nutolo į šalį. Edis leido lyną, kol jis įsitempė, Tomas Hadsonas išjungė variklį, ir kateris ėmė suptis vietoje.

– Dabar jie bus mums ant akių, – tarė Edis, stovėdamas priekyje. – Negaliu, kai reikia nerimaut dėl šitų berniokų. Pilvą ima sukt. Jau ir taip su virškinimu blogai.

– Aš čia pastovėsiu, pažiūrėsiu.

– Paduodu jums šautuvą ir einu virt bulvelių. Berniokai juk, regis, mėgsta mūsiškas bulvių salotas, ar ne?

– Dar kaip! Rodžeris irgi. Nepamažink tik kietai virtų kiaušinių ir svogūnų.

– Taikysiu, kad bulvės išvirtų gražios, nesukristų. Še, prašom šautuvą.

Tomas Hadsonas paėmė sunkų ir sakytum beformį šautuvą apkirptu avikailiu pamuštame ir alyva sumirkytame dėkle, kad šautuvas nuo drėgno oro nerūdytų. Jis ištraukė jį už buožės ir dėklą pakišo po tiltelio paklotu. Šautuvas buvo dabar jau uždraustas pardavinėti 6,5 mm kalibro manlicheris šenaueris su senovišku 45 cm ilgumo vamzdžiu. Buožė ir sankabas nuo alyvos ir trinties buvo nurudę it graikinio riešuto branduolys, o vamzdis, mėnesius zulinęsis balno dėkle, blizgėjo it alyvuotas, be dėmelės rūdžių. Buožės dalis, kur prisispaudžia skruostas,

buvo nusvidinta, ir atitraukęs spyną jis pamatė būgninę dėtuvę su sunkiais, pilvotais šoviniais, iš kurių kyšojo ilgų, plonų, pieštuko formos švininių kulkų viršūnėlės.

Šautuvas buvo per geras laikyti kateryje, bet Tomui Hadsonui jis taip patiko ir priminė tiek visokių atsitikimų, visokių žmonių ir visokių vietovių, kad jis mėgo turėti jį po ranka, be to, žinojo, kad laikomam trumpavilnio avikailio dėkle, impregnuotame alyva, šautuvui sūrus oras nekenkia. Šautuvas, kaip sau nori, yra tam, kad šaudytum, galvojo jis, o ne tam, kad laikytum užkonservavęs dėkle, o šitas šautuvas buvo tikrai geras, lengva buvo iš jo šaudyti, lengva mokyti šaudymo kitą, ir jis buvo pravartus laive. Nė iš vieno savo turėto šautuvo Tomas Hadsonas nebuvo šaudęs su tokiu pasitikėjimu savimi, ir taikydamasis iš arti, ir iš vidutinio nuotolio, tad dabar jis su malonumu ištraukė jį iš dėklo ir atitraukė spyną, ir įstūmė į uoksą šovinį.

Potvynis ir vėjelis katerio beveik nesupo, ir jis pakabino šautuvą už diržo ant vairo rankenos, kad būtų po ranka, ir atsigulė kniūbsčias ant pripučiamojo čiužinio. Degindamasis nugarą, jis žiūrėjo, kaip Rodžeris ir vaikai žuvauja. Jie nardė, vieni ilgiau, kiti trumpiau būdavo po vandeniu, iškišę galvas įkvėpdavo oro ir vėl panirdavo, ir kartais iškildavo su žuvimi ant žeberklo. Džozefas irklavo nuo vieno prie kito, nuiminėjo nuo žeberklų žuvis ir mėtė į valtelę. Jis girdėjo, kaip Džozefas šūkauja ir kvatoja, ir, Džozefui kratant ar traukiant nuo žeberklo žuvis ir mėtant į šešėlį valtelės gale, Tomas Hadsonas matė ryškias žuvų spalvas: tai raudonas, tai raudonas su rudais taškeliais, tai raudonai geltonas, tai geltonai dryžuotas.

– Edi, būk geras, duok man ko išgert! – sušuko Tomas Hadsonas, pasilenkęs žemyn.

– O ko pageidautumėt? – Edis iškišo galvą iš priekinio kokpito. Buvo užsimaukšlinęs seną fetrinę skrybėlę, apsivilkęs

baltais marškiniais, akys nuo spiginančios saulės buvo pasruvusios krauju, ir Tomas Hadsonas pastebėjo, kad jis pasitepęs merkurochromu lūpas.

– Kas burnai? – paklausė jis.

– Vakar vakare truputį apsistumdėm. Tik dabar pasitepiau. Ar baisiai atrodau?

– Kaip kokia užkampio kekšė.

– Tai velnias! – nusikeikė Edis. – Tepiausi patamsy, nežiūrėdamas. Apčiuopom. Gal norėtumėt ko nors su kokoso pienu? Turiu kokosų.

– Puiku.

– Gal suplakt „Žaliąjį Aizeką“?

– Gerai. Tegu bus „Aizekas“.

Gulinčiam ant čiužinio Tomui Hadsonui galvą dengė šešėlis nuo pakylos tiltelio priekyje, ties vairu, ir kai Edis atnešė į laivagalį didelę stiklinę šalto gėrimo iš džino, citrinos sulčių, žalsvo kokoso pieno, ledo gabalėlių ir trupučio angosturos kartimo, nudažiusio visą stiklinę rožiška rūdžių spalva, jis stiklinę pasidėjo šešėly, kad neištirptų ledas, kol pasidairys po jūrą.

– Berniokams, atrodo, sekasi, – tarė Edis. – Pietums žuvies jau bus.

– O prie žuvies ko?

– Bulvių košės. Turiu ir pomidorų salotų. Bulvių salotos bus pradžiai.

– Gerai šviečia. O su bulvių salotom kaip?

– Dar bulvės, Tomai, neataušusios.

– Mėgsti terliotis su puodais, tiesa, Edi?

– Mėgstu, ir dar kaip! Mėgstu plaukiot kateriu ir mėgstu terliotis su puodais. O ko nemėgstu, tai skandalų, muštynių ir visokių nemalonių istorijų.

– Bet tau neblogai sekasi į jas įsivelti.

– Aš, Tomai, visada stengiuosi nesivelti į jokias istorijas. Kartais įsiveliu norom nenorom, bet stengiuosi nesivelti.

– O kas ten atsitiko vakar vakare?

– Nieko ypatinga.

Jam nesinorėjo apie tai šnekėti. Jis nemėgo prisiminti ir senų laikų, kai nemalonių istorijų būdavo tiek ir tiek.

– Na gerai. O ko dar bus valgyt? Berniukus reikia gerai penėt. Jie, žinok, auga.

– Namie iškepiau ir įsidėjau pyragą ir dar turiu ant ledo porą šviežių ananasų. Reikės juos supjaustyt.

– Puiku. O kaip pataisysi žuvį?

– Kaip kas pageidaus. Atrinksiu iš sugautųjų geriausias ir pataisysiu, kaip jie ir jūs, ir Rodžeris pageidausit. Deividas pasmeigė didelę geltonuodegę. Buvo pasmeigęs ir kitą, bet ana nusprūdo. Na, bet šita stambi. Tik jis per toli nuplaukęs. Žuvis ant žeberklo, o Džo su valtele dar kažin kur link Edžio iriasi.

Tomas Hadsonas pastatė stiklinę į šešėlį ir atsistojo.

– Jėzau Jėzau! – suriko Edis. – Atplaukia!

Link duobės rifo gale, kur kaukėtas berniukas laikė iškėlęs virš vandens žuvį, tartum ruda valtelės burė jūros mėlynėje, galingais, uodega vairuojamais, veržliais yriais skrosdamas vandenį, plaukė aukštas trikampis pelekas.

– Dievulėliau, Dievulėliau! – sudejavo Edis. – Kūjaryklis, velniai jį griebtų! O Jėzau Jėzau, Tomai! Dievulėliau!

Vėliau Tomas Hadsonas prisimindavo, kad didžiausią įspūdį jam padarė peleko didumas ir tai, kaip jis, nelyginant skalikas, lekiantis pėdsakais, sukinėjosi, suposi ir kaip nėrė į priekį skrosdamas vandenį ir tuo pat metu tarytum vingiuodamas į šonus.

Jis pakėlė šautuvą ir iššovė truputį į priekį nuo peleko. Išėjo perlėkis, ir vanduo patiško kaip iš fontano, ir jis prisiminė, jog neišvalė vamzdžio. Pelekas vingiuodamas smigo į priekį.

– Mesk jam tą prakeiktą žuvį! – suriko Edis Deividui ir nušoko į kokpitą.

Tomas Hadsonas iššovė dar sykį, ir fontanėlis šįkart patiško užpakaly peleko. Pasidarė silpna paširdy, tarytum kas viduje būtų sugniaužęs ir smaugęs, ir jis iššovė dar sykį; nusitaikė kuo tiksliau ir šalčiau, aiškiai suvokdamas, koks svarbus šitas šūvis; ir vandens fontanėlis patiško prieky peleko. Pelekas grėsmingai tebejudėjo pirmyn. Tomui Hadsonui buvo likęs vos vienas šūvis, atsarginių šovinių jis neturėjo, o ryklį, vis taip pat skrodžiantį vandenį, nuo berniuko beskyrė mažiau kaip trisdešimt metrų. Deividas, numovęs nuo žeberklo, laikė žuvį rankoje ir atsmaukęs kaukę ant kaktos nenuleisdamas akių žiūrėjo į artėjantį ryklį.

Tomas Hadsonas stengėsi atsipalaiduoti ir drauge susikaupti, stengėsi nekvėpuoti ir galvoti vien tik apie šūvį; spausti gaiduką ir taikytis per pirštą į priekį nuo peleko, kuris dabar vingiavo dar labiau negu pirma, – tik staiga išgirdo, kaip katerio vairagalyje sutarškė automatas, ir pamatė, kaip aplink peleką patiško vandens purslai. Vėl sutarškė trumpa serija, ir vanduo supurslojo ties pačia peleko pašakne. Jis iššovė, ir tuo metu nutarškė dar viena serija, trumpa ir griežta, ir pelekas nuvirto į vandenį, vanduo užvirė, ir į paviršių iškilo neregėtai didelis baltapilvis kūjaryklis, toks didelis, kokio jis gyvenime nebuvo matęs, ir ėmė pašėlusiai raitytis, plakdamas vandenį tarsi hidroplanas. Pilvas švietė begėdišku baltumu, metro pločio nasrai atrodė nelyginant apverstas šypsnys, ilgi ragai su akimis galuose, jam raitantis ir sūpuojantis ant vandens, išsikėtė į šonus, o Edžio automatas kapojo ir varpė kulkomis baltą jo pilvą, palikdamas ant jo juodas dėmes, kurios prieš rykliui apsiverčiant ir nueinant į dugną spėjo parausti, ir Tomas Hadsonas matė, kaip jis grimzdamas vartaliojasi.

– Varykit greičiau šen tuos vaikigalius! – išgirdo jis šaukiant Edį. – Žiūrėt daugiau nebegaliu!

Rodžeris sparčiai plaukė pas Deividą, o Džozefas, įkėlęs į valtelę Endį, yrėsi link anų dviejų.

– Velniai rautų! – tarė Edis. – Tai bent ryklėnas! Dėkui Dievui, kad užuodę grobį jie nors iškyla į paviršių. Dėkui Dievui! Visada jie, nevidonai, iškyla. Matėt, kaip jis plaukė?

– Duok man dėžutę šovinių, – tarė Tomas Hadsonas. Jis visas drebėjo, o paširdį smelkė tuštuma. – Plaukit visi šen! – sušuko jis. Žuvautojai plaukiojo palei valtelę, ir Rodžeris padėjo Deiviui įlipti į ją.

– Dabar galėtų ir žuvaut, – tarė Edis. – Visi rykliai dabar supuls prie šito. Jis prišauks ryklius iš viso vandenyno. Ar matėt, Tomai, kaip jis apsivertė ant nugaros, o paskui kad pradės raitytis? Dievuliau, tai ryklys! O berniukas, matėt, užsimojęs mest jam žuvelę? Deivas mano! Vaikiukas brangiausias!

– Verčiau tegu grįžta į katerį.

– Žinoma, tegu grįžta. Aš taip tik šneku. Grįš grįš. Tuoj grįš, nesijaudinkit.

– Na ir baisu buvo! Iš kur tu ištraukei tą automatą?

– Komisaras prikibo, kam laikau automatą, tai aš ir pasidėjau jį katery, skrynelėj po gultu.

– Šaudai tu meistriškai.

– Kaip nešaudysi, po galais, kai ryklys baigia priplaukti prie Deivio, o tas vargšiukas sau ramutis laukia, pasiruošęs mest jam žuvelę? Ir žiūri tiesiai į ryklį. Perkūnėlis, daugiau tokio vaizdo gyvenime nenoriu pamatyti.

Žuvautojai iš valtelės sulipo į katerį. Vaikai buvo šlapi ir labai susijaudinę, o Rodžeris sukrėstas. Jis priėjo ir paspaudė Edžiui ranką, ir Edis tarė:

– Be reikalo mes jiems leidom plaukyt per tokį potvynį.

Rodžeris palingavo galvą ir apkabino Edį.

– Čia aš kaltas, – pasakė Edis. – Juk aš vietinis. O jūs – nečionykštis. Jūs čia niekuo dėtas. Kaltas, padariau klaidą.

– Savo klaidą jūs labai gražiai ištaisėt, – pagyrė Rodžeris.

– Ką jūs! – pasakė Edis. – Iš tokio nuotolio bet kas būtų pataikęs.

– Tu jį matei, Deivai? – pagarbiai paklausė Endrius.

– Iš pradžių tik peleką. O paskui pamačiau visą, ir tada Edis jį pašovė, ir jis pasinėrė, o paskui iškilo aukštielninkas.

Edis rankšluosčiu šluostė berniuką, ir Tomas Hadsonas matė, jog jo kojos, nugara ir pečiai tebėra pašiurpę.

– Iškilo ir ėmė verstis ant nugaros! Pirmąkart tokį dalyką mačiau! – šūktelėjo Tomas. – Nieko panašaus kaip gyvas nebuvau matęs!

– Ir kažin ar kada bepamatysi, – pasakė jam tėvas.

– Toksai svers bent pusę tonos, – tarė Edis. – Stambesnių ryklių vargu ar būna. Dievuliau, Rodžeri, jūs matėt, koks jo pelekas?

– Mačiau, – atsakė Rodžeris.

– Kažin, mes jį ištrauktume? – paklausė Deividas.

– Ištrauksi tu jį! – pasakė Edis. – Jis nusivartė velniai žino kur. Nugrimzdo į kokį pusantro šimto metrų gylį, ir dabar visas vandenynas jį doros. Visi dabar prie jo sulėks.

– Gerai būtų ištraukus, – pasakė Deividas.

– Tu, vaikeli, nusiramink. Visas tebesi pašiurpęs.

– Ar labai išsigandai, Deivai? – paklausė Endrius.

– Labai, – atsakė jam Deividas.

– O ką tu būtum daręs? – itin pagarbiai paklausė Tomas.

– Būčiau metęs jam žuvį, – atsakė Deividas, ir Tomas Hadsonas pastebėjo, kaip jo pečiai staiga iš naujo pašiurpo. – O paskui būčiau dūręs žeberklu į snukį.

– Oh tu, velnias! – nusikeikė Edis ir nusisuko, neišleisdamas iš rankų rankšluosčio. – Ko norėtumėt išgerti, Rodžeri?

– Nuodų kartais neturi? – paklausė jį Rodžeris.

– Baik, Rodžeri, – pasakė Tomas Hadsonas. – Čia buvo mūsų visų atsakomybė.

– Greičiau neatsakingumas.

– Dabar jau po visam.

– Na gerai.

– Suplaksiu kokteilį su džinu, – pasakė Edis. – Tomas kaip tik tuo metu gėrė džino kokteilį.

– Mano kokteilis ten ir tebestovi.

– Dabar jau bus išsivadėjęs, – pasakė Edis. – Suplaksiu šviežio.

– Tu vyriškai laikeisi, Deivi, – didžiuodamasis broliuku, pagyrė Tomas. – Būtinai papasakosiu apie tave mokykloj berniokams.

– Jie nepatikės, – pasakė Deividas. – Jeigu ir aš eisiu į tą pačią, nepasakok apie mane niekam.

– Kodėl? – paklausė Tomas.

– Pats nežinau, – atsakė Deividas. Ir staiga jis kaip mažas pravirko. – Aš pasiusčiau, jeigu netikėtų, kad taip buvo.

Tomas Hadsonas pakėlė jį, ir Deividas prisiglaudė jam prie krūtinės, ir kiti berniukai nusigręžė, o Rodžeris nusuko akis. Paskui iš kambuzo išėjo Edis, nešinas trimis kokteilio stiklinėmis, į vieną įkišęs nykštį. Tomas Hadsonas suprato, kad kambuze jo spėta ir vėl išmesti.

– Kas čia dabar tau, Deivai? – paklausė jis.

– Nieko.

– Tai gerai, – pasakė Edis. – Tokia šneka, rupūs miltai, man patinka. Lipk žemėn, baik snarglėtis ir leisk tėvokui išgert.

Deividas atsistojo šalia tėvo išsitempęs.

– O per atoslūgį žvejot čia galima? – paklausė jis Edį.

– Per atoslūgį – ramiausiai, – atsakė Edis. – Pasitaiko murenų, bet stambiųjų plėšikų nebūna. Per atoslūgį jiems čia per seklu.

– Ar galėsim pažuvaut per atoslūgį, tėte?

– Jeigu Edis leis. Čia viršininkas jis.

– Ką jūs čia, Tomai, – pasakė Edis, baisiai laimingas: laime švietė merkurochromuotos lūpos, o krauju pasruvusios akys iš laimės spindėte spindėjo. – Tokiam, kuris su mano žaisliuku nebūtų pašovęs to nevidono ryklio, žaisliuką derėtų mest po velnių, kol neprisivirė košės.

– Gražiai tu jį suvarpei, – pasakė Tomas Hadsonas. – Suvarpei kaip korį. Apsakyt nemoku, kaip gražiai tu jį suvarpei.

– Nereikia nieko man sakyt, – atsiliepė Edis. – Iki karsto lentos nepamiršiu, kaip tas velnio išpera apsivertė aukštielninkas. Šlykštybė nematyta!

Jie sėdėjo, laukdami priešpiečių, ir Tomas Hadsonas žiūrėjo į Džozefą, nusiyrusį su valtele į tą vietą, kur nugrimzdo į dugną ryklys. Džozefas, persilenkęs per valtelės bortą, žiūrėjo pro vandens žiūroną.

– Ar kas nors matyti? – šūktelėjo jam Tomas Hadsonas.

– Per gilu, pone Tomai. Bus pagrimzdęs po rifu. Dabar ant paties dugno guli.

– Kad taip nasrus jam išlupus! – tarė Tomas. – Išdžiovinai ir pakabinai ant sienos, a, tėte?

– Man dar kas baisaus prisisapnuotų, – pasakė Endrius. – Gerai, kad ir neturėsim.

– Tai bent būtų trofėjus! – nenustygo Tomas. – Tokį daiktelį nusinešus mokyklon!

– Jei ir turėtume, tai jie priklausytų Deivui, – pasakė Endrius.

– Ne Deivui, o Edžiui, – paprieštaravo Tomas. – O jis, jei paprašyčiau, atiduotų man.

– Jis atiduotų Deivui, – pasakė Endrius.

– Man regis, tu neskubėk vėl lįst į vandenį, Deivai, – tarė Tomas Hadsonas.

– Taigi negreit, po priešpiečių, – atsakė Deividas. – Reikės sulaukt atoslūgio.

– Aš kalbu apie povandeninę žūklę.

– Edis sakė, kad galima.

– Sakė tai sakė. Bet aš dar neatsigavau nuo ano išgąsčio.

– Betgi Edis žino!

– O gal vis dėlto neitum? Tegu tai bus kaip dovana man.

– Gerai, tėte, jei tu nenori – neisiu. Bet man patinka po vandeniu. Nieko kita taip nemėgstu. O ir Edis sako...

– Na gerai jau, – nusileido Tomas Hadsonas. – Be to, prašinėti dovanų nemandagu.

– Tėte, tu ne taip supratai. Jei nenori, aš neisiu. Tik va Edis sakė, kad...

– O murenos? Edis minėjo murenas.

– Murenų, tėveli, visą laiką yra. Tu pats mane mokei murenų nebijoti, aiškinai, kaip su jom elgtis ir kaip jų saugotis, ir kokiose duobėse jos gyvena.

– Na, aiškinau. Ir leidau plaukioti ryklio panosėj.

– Mes juk visi, tėveli, ten plaukiojom. Kam tu save kaltini? Aš tiesiog per toli nuplaukiau ir nusmeigęs paleidau didelę geltonuodegę, ji sukruvino vandenį, o ryklys ir užuodė.

– Atkūrė kaip skalikas, a? – tarė Tomas Hadsonas. Jis norėjo atsikratyti jaudulio. – Man yra tekę matyt, kaip jie neria tokiu baisiu greičiu. Vienas gyveno netoli nuo Signalinės uolos, tai jis šitaip atnerdavo, užuodęs jauką. Man baisiausiai gėda, kad aš jo nepašoviau.

– Nedaug trūko, kad būtum pašovęs, tėti, – pasakė jaunasis Tomas.

– Daug nedaug, o nepašoviau.

– Jis būtų puolęs ne mane, tėti, – pasakė Deividas. – Jam žuvis rūpėjo.

– Būtų ir tave sutvarkęs, – pasakė Edis. Jis dengė stalą. – Klysti, vaikeli, – būtų ir tave griebęs: vanduo kruvinas, o nuo tavęs žuvim trenkia. Arklį, ir tą būtų griebęs. Bet ką būtų griebęs. Perkūnėlis, nebeminėk tu man jo. Vėl reiks man gert.

– Edi, – tarė Deividas. – O per atoslūgį tikrai nepavojinga?

– Gali būt ramus. Jaugi sakiau.

– Tu nori man kai ką žūtbūt įrodyt, ar ne? – paklausė Tomas Hadsonas Deividą. Jis nusiramino ir nebežiūrėjo į jūrą. Suprato, kad Deividas elgiasi taip, kaip jam reikia, o kodėl – nesvarbu, ir jis suprato, kad pats elgiasi egoistiškai.

– Aš, tėveli, tik noriu pasakyt, kad žūklė man – viskas. O šiandien tokia graži diena, ir ką gali žinoti, gal kitąsyk bus vėjuota...

– O be to, Edis sako... – pertraukė jį Tomas Hadsonas.

– O be to, Edis sako... – nusišypsojo Deividas.

– Edis sako: velniai jus parautų! Eikit valgyt, kol aš neišmečiau visko už borto, – Edis rankose laikė dubenį su salotomis, medinę lėkštę su rudai apkepusia žuvimi ir dubenį bulvių košės. – Kur tas Džo?

– Ieško ryklio.

– Nenormalus!

Kai Edis nulipo į kambuzą, o jaunasis Tomas perdavinėjo patiekalus, Endrius sukuždėjo tėvui į ausį:

– Tėte, Edis – girtuoklis?

Tomas Hadsonas dalijo šaltas bulvių salotas su marinatu, apibarstytu rupiai maltais juodaisiais pipirais. Jis buvo pamokęs Edį taisyti salotas taip, kaip, būdavo, taiso Paryžiuje, Lipo alaus bare, ir tai būdavo vienas skaniausių valgių, kuriais Edis vaišindavo kateryje.

– Tu matei, kaip jis sušaudė ryklį?

– Kaip nematysiu!

– Girtuokliai taip nešaudo.

Jis įdėjo salotų Endriui ir įsidėjo sau.

– Aš todėl klausiu, kad iš čia man matosi kambuzas, ir kol mes čia sėdim, jis jau bent aštuonis kartus užsivertė butelį.

– Tai jo nuosavas butelis, – paaiškino Tomas Hadsonas ir dar įdėjo Endriui salotų. Endrius valgė kaip niekas sparčiai. Jis sakėsi to išmokęs mokykloj. – Neskubėk taip valgyt, Endi. Edis visada į katerį atsineša savo butelį. Beveik visi geri virėjai truputį išgeria. O yra, kad išgeria ir nemažai.

– Aš suskaičiavau aštuonis kartus. Pala! Užsivertė devintą.

– Eik tu žinai kur, Endriau! – pasakė Deividas.

– Liaukitės, – nutildė abu Tomas Hadsonas.

Čia įsiterpė jaunasis Tomas.

– Nuostabus, puikus žmogus išgelbėjo tavo broliui gyvybę, o išgėrė kokį gurkšnelį kitą, ir tu jį išsyk apšauki girtuokliu. Tau ne vieta tarp žmonių.

– Niekuo aš jo neapšaukiau. Tik paklausiau tėtę, ar jis girtuoklis, ar ne. Aš prieš girtuoklius nenusistatęs. Man šiaip įdomu, kas girtuoklis, o kas ne.

– Kai užsidirbsiu pinigų, pirmiausia nupirksiu Edžiui to jo gėrimo ir išgersiu su juo, – iškilmingai pasakė Tomas.

– Ten dabar! – virš trapo pasirodė Edžio galva su atsmaukta ant pakaušio fetrine skrybėle. Įdegusiame veide bolavo kaktos ruoželis, o iš merkurochromuotos burnos kyšojo cigaras. – Tegu tik sugausiu geriant ką nors stipresnio už alų, tai prilupsiu, kad iki karsto lentos atsiminsit. Visus tris. Tik išsižiokit jūs man apie gėrimą. Ar dar norit košės?

– Prašom atnešti, Edi, – paprašė jaunasis Tomas, ir Edis nulipo žemyn.

– Dešimtas, – pasakė Endrius, žiūrėdamas į apačią.

– Nutilk tu, kavaleriste, – sudraudė jį Tomas. – Negerbi tokio didžio žmogaus!

– Valgyk dar žuvies, Deividai, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Kuri čia ta didžioji geltonuodegė?

– Ta tikriausiai dar neiškepta.

– Tai įsidėsiu geltonojo niurzglio.

– Jie smarkiai salsteli.

– Man rodos, kad jeigu valgai tą pačią dieną, tai žeberklu nusmeigti skanesni, nes jiems nuteka kraujas.

– Tėveli, galima, aš pakviesiu Edį išgerti su mumis? – paklausė Tomas.

– Žinoma, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Jis jau gėrė su mumis. Neprisimeni? – įsiterpė Endrius. – Kai tik grįžom, tuoj ir gėrė. Prisimeni juk.

– Tėveli, galima, aš jį pakviesiu dar sykį su mumis išgerti ir pavalgyti?

– Be abejo, – pasakė Tomas Hadsonas.

Jaunasis Tomas nulipo į apačią, ir Tomas Hadsonas išgirdo jį sakant:

– Edi, tėtis sako, gal įsipiltumėt ko nors ir ateitumėt pas mus išgerti ir pavalgyti.

– Ką jūs, Tomi! – atsakė Edis. – Dieną aš nevalgau. Tik pusryčius ir vakarienę.

– Tai gal išgertumėt su mumis?

– Kad aš jau truputį išmečiau, Tomi.

– Tai gal išgersit su manim, o man duotumėt alaus?

– O žinai, kad išgeriam, – pritarė Edis. Tomas Hadsonas išgirdo, kaip atsidarė ir užsidarė šaldytuvas. – Į jūsų sveikatą, Tomi.

Tomas Hadsonas išgirdo, kaip canktelėjo du buteliai. Jis žvilgtelėjo į Rodžerį, tačiau Rodžeris žiūrėjo į jūrą.

– Į jūsų sveikatą, Edi, – išgirdo jis Tomo žodžius. – Man didelė garbė gerti su jumis.

– Ką jūs, Tomi! – atsakė jam Edis. – Tai man garbė gerti su jumis. Kaip man smagu! Ar matėt, kaip aš nupyliau tą ryklėną?

– Kaip nematysiu, Edi! O gal vis dėlto užkąstumėt su mumis?

– Ai ne, Tomi. Tikrai nenoriu.

– Gal man pabūt su jumis, kad jums nereikėtų gerti vienam?

– Ką jus, Tomi! Čia kažką painiojat. Aš galiu gert, galiu negert. Man tik rūpi truputį pavirėjauti ir užsidirbti duonos plutą. Savijauta mano ir taip puiki. Jūs matėt, kaip aš jį nupyliau? Tikrai matėt?

– Edi, gražesnio vaizdo kaip gyvas nebuvau matęs. Aš tik paklausiau jus, gal norėtumėt, kad kas palaikytų kompaniją, kad nesijaustumėt vienišas.

– Kaip gyvas nesu jautęsis vienišas, – atsakė jam Edis. – Aš laimingas, o va nuo šito daikto – dar laimingesnis.

– Vis tiek norėčiau pabūti su jumis, Edi.

– Nereikia, Tomi. Jūsų vieta ten, viršuj. Eikit ir užneškit šitą dubenį su žuvimi.

– Bet aš grįšiu ir pabūsiu su jumis, gerai?

– Aš ne ligonis, Tomi. Jei sirgčiau, man būtų smagu, kad pabudėtumėt prie manęs. Bet aš jaučiuosi puikiai kaip niekad.

– Edi, ar jums tikrai užteks šito butelio?

– Kur neužteks! Jei pristigsiu, pasiskolinsiu iš Rodžerio ar jūsų tėvuko.

– Na, tai aš tada nešu žuvį, – pasakė Tomas. – Man labai smagu girdėti, kad jūs gerai jaučiatės, Edi. Jei taip, tai puiku.

Tomas užnešė į viršų lėkštę su geltonuodegėmis, geltonaisiais ir baltaisiais niurzgliais ir dėmėtaisiais gruperiais. Žuvys

buvo rudos ir paskrudusios, jų šonuose buvo matyti gilūs trikampiai dūriai, kuriuose bolavo mėsa; jis ėmė perdavinėti lėkštę aplink stalą.

– Edis labai dėkoja, bet jis jau gėręs, – pasakė jis. – Ir priešpiečių, sako, nevalgąs. Ar žuvis skani?

– Nepaprastai, – atsakė jam Tomas Hadsonas. – Prašom valgyti, – kreipėsi jis į Rodžerį.

– Gerai, – atsakė Rodžeris. – Mėginsiu.

– Jūs dar nevalgėt, pone Deivi? – paklausė Endrius.

– Dar ne, Endi. Bet dabar valgysiu.

VIII

Naktį pabudęs Tomas Hadsonas girdėdavo ramų miegančių vaikų alsavimą ir mėnesienoje matydavo gulinčius juos ir Rodžerį. Rodžeris dabar miegodavo kietai, beveik nekrūpčiodamas.

Tomas Hadsonas buvo laimingas, kad jie visi pas jį vieši, ir vijo šalin mintį, jog po kurio laiko jie išvyks. Laimingas jis jautėsi ir prieš jiems atvykstant ir seniai mokėjo gyventi ir dirbti nekamuojamas nepakeliamos vienatvės; tačiau atvykus sūnums savisaugos dėlei susikurta gyvenimo tvarka pairo, ir dabar jis jau buvo spėjęs su tuo apsiprasti. Tame maloniai sutvarkytame gyvenime buvo valandų, skirtų įtemptai dirbti, buvo valandų buities reikalams; kiekvienas daiktas buvo savo vietoje, gerai prižiūrimas; buvo gera laukti, kada ateis laikas valgyti ir gerti, skaityti naujas knygas ir iš naujo skaityti daugelį senų knygų. Tokiame gyvenime gauti laikraštį būdavo įvykis, tačiau jį pristatinėjo ne taip reguliariai, kad nesulaukęs jaustumeis nuskriaustas. Buvo tame gyvenime ir daugel gudrybių, kurių vieniši žmonės griebiasi savisaugos sumetimais ir kurių dėka netgi jaučiasi nevie-

niši, jis buvo nusistatęs visokių taisyklių, be to, susidaręs visokių įpročių ir sąmoningai ar nesąmoningai jų laikydavosi. Tačiau sūnums atvažiavus su palengvėjimu liovėsi jų laikęsis.

O vis dėlto sunku bus, galvojo jis, kai vėl reikės grįžti prie senos tvarkos. Jis labai gerai įsivaizdavo, kaip tai atrodys. Dalį dienos bus smagu, kad namuose tvarka, kad niekas savo šnekomis netrukdo tau galvoti ir skaityti ir kad gali be žodžių žiūrėti į daiktus ir nekliudomas rimtai dirbti, o paskui, žinojo, prasidės vienatvė. Sūnūs dabar užėmė jo pasaulyje daug vietos, kuri jiems išvykus liks tuščia, ir dėl to kurį laiką bus sunku.

Jo gyvenimo tvirtą pagrindą sudarė darbas, Golfo srovės artumas ir salos buitis, ir tai padės ištverti. Nuo vienatvės gelbėjo visokios gudrybės, papročiai ir įpročiai, ir dabar jis žinojo, kad, vaikams išvykus, vienatvei atsivers didžiulė tuščia erdvė. Bet čia jau nieko nepaveiksi. Vis viena su laiku taip bus, o kadangi taip, tai išankstinis baiminimasis nieko gera neduos.

Kol kas šią vasarą viskas klostėsi gerai ir labai laimingai. Visa, kas galėjo baigtis liūdnai, baigėsi gerai. Ir ne vien tokie dramatiški atsitikimai, kaip Rodžerio muštynės su tuo vyru prieplaukoje, galėjusios baigtis labai liūdnai, arba Deivido nuotykis su rykliu; gerai baigėsi ir daug visokių smulkių dalykų. Laimė dažnai dvelkia nuoboduliu, galvojo jis atsibudęs naktį, tačiau taip atrodo todėl, kad kai kurie tušti žmonės esti labai laimingi, o išmintingieji kartais nuodija gyvenimą ir sau, ir kitiems. Jam pačiam laimė niekada neatrodė nuobodi. Jis tikėjo, jog tam, kam lemta ją patirti, tai kaip niekas jaudinanti ir lyg sielvartas intensyvi būsena. Galbūt tat ir netiesa, tačiau jis jau seniai tuo tiki, o šią vasarą štai jau visą mėnesį jie gyvena laimingi, ir naktimis jis jau ilgėdavosi buvusios laimės, nors ji dar nebuvo pasibaigusi.

Jis tiek, kiek reikia, pažino gyvenimą vienatvėje ir pažino gyvenimą su mylinčiais ir mylimais žmonėmis. Jis visada mylėjo savo vaikus, tačiau tik dabar suvokė, kaip stipriai juos myli ir kaip negerai, kad gyvena atskirai nuo jų. Jam norėjosi, kad vaikai visada gyventų su juo ir kad Tomo motina būtų jo žmona. Paskui jis pagalvojo, kad norėti to taip pat kvaila, kaip ir norėti, kad tau priklausytų viso pasaulio turtai, kuriais galėtum protingai naudotis, ar kad mokėtum piešti kaip Leonardas arba tapyti kaip Piteris Breigelis, ar kad tau priklausytų absoliuti veto teisė uždrausti visokiam blogiui ir kad sugebėtum neklystamai ir visada teisingai nustatyti jį užgimstant ir užkirsti jam kelią taip lengvai, kaip spustelėdamas mygtuką, ir kad, be to, amžinai būtum sveikas ir amžinai gyventum, ir nesentum nei kūnu, nei dvasia. Taigi, kad taip būtų, galvojo jis šiąnakt. Tačiau viso to nebus, lygiai kaip negalėsi gyventi su savo vaikais; lygiai kaip nesulauksi grįžtant mylėto žmogaus, jeigu jis miręs ar pasitraukęs iš tavo gyvenimo. Šalia visų neįmanomų dalykų buvo ir įmanomų, ir vienas iš jų – gebėjimas jausti, kada esi laimingas, ir džiaugtis laime, kol esi laimingas ir kol viskas klojasi gerai. Laimės pojūtį jam teikdavo daug kas. Tačiau dabar, šį mėnesį, keturi žmonės suteikė jam tiek džiaugsmo, kiek kadaise teikdavo bendravimas su vienu žmogumi, ir kol kas jis dar nebuvo patyręs sielvarto. Jokio sielvarto.

Jis nesijaudino, kad neima miegas, ir prisiminė laikus, kai negalėdavo užmigti ir naktimis gulėdavo ir mąstydavo, kaip neteko visų trijų sūnų, ir keikdavo savo kvailumą. Jis galvodavo apie tai, kaip būdavo pasielgęs vien todėl, kad kitaip pasielgti negalėdavo, o gal jam tik atrodydavo, kad kitaip pasielgti negalima, ir, padaręs vieną pražūtingą klaidą, darydavo kitą, dar pražūtingesnę. Dabar visa tai buvo praeitis, ir jis dėl nieko nebe-

sikrimto. Jo elgtasi kvailai, o kvailių jis pats nemėgo. Tačiau dabar viskas praėję, o jo sūnūs čia, ir jie myli jį, jis myli juos. Ir kol kas to pakanka.

Pasibuvę jie išvyks, ir vėl prasidės vienatvė. Bet tatai bus tik kelio etapas, ir jis baigsis, kai jie vėl grįš. Būtų daug lengviau, jei pas jį padirbėti ir palaikyti kompanijos pasiliktų Rodžeris. Tačiau niekad nežinai, ką Rodžeris sumanys ar padarys. Jis nusišypsojo patamsyje, galvodamas apie Rodžerį. Paskui jam pagailo jo, bet pagalvojo, kad tai nedraugiška, nes Rodžeris nekenčia užuojautos, tad jis liovėsi jo gailėjęsis ir klausydamasis, kaip jie ramiai alsuoja, užmigo ir pats.

Bet kai ant veido užslinko mėnesiena, Tomas Hadsonas vėl pabudo ir ėmė galvoti apie Rodžerį ir apie moteris, su kuriomis jis buvo turėjęs nemalonumų. Ir jis, ir Rodžeris buvo elgęsi su moterimis kvailai ir negražiai. Apie savąsias kvailystes galvoti jam nesinorėjo, todėl ėmė galvoti apie Rodžerio.

Aš jo nesigailėsiu, galvojo jis, vadinasi, nesielgiu nedraugiškai. Aš pats bėdų esu patyręs užtektinai, todėl nebus nedraugiška, jei galvosiu apie Rodžerio bėdas. Mano bėdos kitokios, kadangi aš tikrai mylėjau vieną vienintelę moterį ir ją praradau. Ir žinau kodėl. Bet apie tai – gana, nebegalvosiu, ir geriausia gal būtų negalvoti ir apie Rodžerį. Bet mėnesiena šiąnakt kaip paprastai neleido užmigti, ir jis ėmė galvoti apie Rodžerį, apie jo rimtas ir komiškas bėdas.

Jis prisiminė paskutinę Rodžerio moterį, kurią Rodžeris buvo įsimylėjęs juodviem gyvenant Paryžiuje, ir prisiminė, kokia daili ir kokia dirbtinė ji jam pasirodė, kai Rodžeris atsivedė ją pas jį į studiją. Rodžeris neįžvelgė jokio jos dirbtinumo. Ji buvo dar viena jo iliuzija, ir jis eikvojo jai savo didžiulį ištikimybės talentą, kol abiem nebeliko kliūčių susituokti. O paskui, nepraėjus ir mėnesiui, Rodžeriui staiga paaiškėjo visa teisybė apie

tą moterį, teisybė, kurią žinojo visi jos geri pažįstami. Diena, kai jam atsivėrė akys, turėjo būti nelengva, tačiau tada, kai Rodžeris užėjo pas jį į studiją, jo jau ne pirmą dieną buvo žvelgta tiesai į akis. Jis kurį laiką apžiūrinėjo paveikslus ir labai protingai ir kritiškai juos apibūdino. O paskui pareiškė:

„Aš tai Ejerz pasakiau, kad jos nevesiu".

„Gerai padarei, – atsakė Tomas Hadsonas. – Ar ji nustebo?"

„Ne itin. Jau buvom apie tai šnekėję. Veidmainė ji".

„Ką tu sakai, – tarė Tomas Hadsonas. – Kuriuo atžvilgiu?"

„Visais. Kad ir iš kurios pusės žiūrėtum".

„O aš maniau, ji tau patinka".

„Ne. Stengiausi ją pamėgti. Tačiau veltui, neskaitant, tiesa, pačios pradžios. Buvau ją įsimylėjęs".

„Ką reiškia – įsimylėjęs?"

„Pats turėtum žinoti".

„Taip, – atsakė Tomas Hadsonas. – Turėčiau žinoti".

„Tau ji nepatiko?"

„Ne. Negaliu, kokia bjauri".

„Ir kodėl nieko man nesakei?"

„Ji juk tavo simpatija. Be to, tu manęs neklausei".

„Žodžiu, aš atsisakiau. Ir nebesitrauksiu".

„Verčiau išsikraustytum kur nors".

„Ne, – atsakė jis. – Tegu jinai".

„Sakau, gal taip būtų papraščiau".

„Čia valia gyventi ir jai, ir man".

„Tas tai taip", – pasakė Tomas Hadsonas.

„Tau irgi yra tekę pasitraukt iš žaidimo, a?" – paklausė Rodžeris.

„Yra. Laimėti tuo nieko nelaimėsi. Tačiau bent gali pasitraukt. Kodėl tau nepakeitus *quartier?*"

„Man ir čia gerai".

„Pagal formuluotę: *je me trouve très bien ici et je vous prie de me laisser tranquille*[1]".

„Jos pradžia – *je refuse de recevoir ma femme*[2], – pasakė Rodžeris. – Ir sakoma šitaip *huissier*[3]. Bet mūsų atveju tai ne skyrybos. Mes tiesiog nutraukiame santykius".

„O ar tau nebus nemalonu matytis su ja?"

„Ne. Ją matydamas ir girdėdamas, aš tik greičiau išsigydysiu".

„O jai kaip gyvent?"

„Ką nors sukombinuos. Per pastaruosius ketverius metus kombinuot paprato".

„Per penkerius", – pataisė Tomas Hadsonas.

„Pirmaisiais metais ji kažin ar kombinavo".

„Geriau būtų tau išsikrausčius, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jei manai, kad ji pirmaisiais metais nekombinavo, tai geriau spruk ir kuo toliau".

„Ji moka rašyt labai įtikinamus laiškus. Jei išvažiuočiau, būtų dar blogiau. Ne. Liksiu čia ir imsiu ūžti. Šitaip aš galutinai išsigydysiu".

Išsiskyręs Paryžiuje su ta moterimi, Rodžeris ėmė ūžti, kaip reikiant ūžti. Jis juokėsi iš tos istorijos ir šaipėsi pats iš savęs; tačiau širdies gilumoje niršo, kad taip apsikvailino, ir ėmė negailestingai niokoti ir žudyti savąjį ištikimybės talentą – geriausią savo talentą greta dailininko ir rašytojo talento ir greta įvairių puikių dvasinių ir fizinių savybių. Ėmęs ūžti, jis pasidarė negeras visiems, o ypač sau, ir jis pats tą suprato ir nebegalėjo apsikęsti, ir su didžiausiu malonumu griovė šventovės kolonas. Ta šventovė buvo labai graži ir stipriai surėsta, ir savyje tokią šventovę ne taip lengva sugriauti. Bet jis dėjo visas pastangas.

[1] Man čia labai gera, ir prašom duoti man ramybę *(pranc.)*.
[2] Aš atsisakau priimti savo žmoną *(pranc.)*.
[3] Teismo vykdytojui *(pranc.)*.

Vėliau jis turėjo iš eilės tris merginas, su kuriomis Tomas Hadsonas geriausiu atveju galėjo būti mandagus, bet ne daugiau, o paskutiniąsias dvi buvo galima pateisinti nebent panašumu į pirmąją. O pirmąją įsitaisė tuoj po tos, su kuria išsiskyrė, ir Rodžeriui ji buvo per prastos markės, tačiau vėliau padarė labai sėkmingą karjerą ir lovoje, ir už miegamojo ribų, ir Amerikoje nugriebė gerą kąsnį trečio ar ketvirto pagal didumą kapitalo, o už kito tokio pat kapitalo savininko ištekėjo. Vadinosi ji Tanisė, ir Tomas Hadsonas prisiminė, kaip, išgirdęs jos vardą, Rodžeris krūpteldavo, o pats jo niekad netardavo; niekas negirdėjo, kad jis būtų jį kada ištaręs. Jis vadindavo ją Didkekše. Buvo ji juodaplaukė, švelniaodė tartum jaunutė, išpuoselėta, subtiliai nuodėminga Čenčių giminės atžala. Morale ji nesiskyrė nuo dulkių siurblio, o siela – nuo totalizatoriaus, turėjo dailią figūrą ir tąjį gražų nuodėmingą veidą ir pravaikščiojo su Rodžeriu lygiai tiek laiko, kiek jai reikėjo pasirengti pirmam solidžiam gyvenimo šuoliui.

Ji buvo pirma Rodžerį metusi moteris, ir tatai jį taip paveikė, kad jis susirado dar dvi, kurios buvo panašios į ją kaip seserys. Tiktai šias abi jis pats paliko, paliko tikrąja žodžio prasme, ir Tomui Hadsonui atrodė, kad tatai padėjo jam atsigauti; bet ne kažin kiek.

Tikriausiai yra mandagesnių ir gražesnių būdų mesti moterims, negu paprasčiausiai, be jokių barnių ir skandalų, restorane „21" atsiprašius išeiti į tualetą ir nebegrįžti. Bet, pasak Rodžerio, sąskaitas jis visada apmokėdavęs ir jam esą malonu prisiminti, kaip paskutinį kartą pažvelgus ji sėdėjo viena kampe prie staliuko, tokioje jai tinkančioje ir patinkančioje aplinkoje.

Antrąją jis ketino palikti *Stork*, jos pamėgtame restorane, bet pabūgo, kad tai gali nepatikti ponui Bilingsliui, o jis kaip tik norėjo iš pono Bilingslio skolintis pinigų.

„Ir kur tu ją palikai?“– paklausė jį Tomas Hadsonas.

– *El Morocco.* Dabar amžinai prisiminsiu ją sėdinčią tarp seržantukų. *El Morocco* jai irgi patinka, – pasakė jis. – Bet jos širdis, man regis, priklauso „Naujokų salei“.

Paskui jis susidėjo su tokios apgaulingos išvaizdos moterimi, kokių Tomas Hadsonas mažai buvo pažinojęs. Išvaizda ji griežtai skyrėsi nuo anų trijų Čenčių ar Parko aveniu Bordžų. Atrodė labai sveikatinga, turėjo rusvus plaukus ir ilgas dailias kojas, labai gražią figūrą ir gyvą, protingą veidą. Nors ir ne gražuolė, iš veido buvo gražesnė už daugumą moterų. Be to, jos buvo gražios akys. Iš pirmo žvilgsnio ji atrodė protinga, meili ir patraukli ir buvo paskutinė girtuoklė. Visai prasigėrusi ji nebuvo ir pažiūrėti neatrodė alkoholikė. Tačiau gėrė ji be perstojo. Kas tikras girtuoklis, paprastai lengva atspėti iš akių, ir Rodžeriui ėmus gerti, akys tuoj išduodavo. Tačiau šios merginos, Katlinos, akys buvo nuostabiai gražios, rusvos, derančios prie rusvų plaukų ir nosį bei skruostus nubėrusių smulkių strazdanėlių, sveikatos ir gero būdo liudytojų; ir iš jos akių nieko negalėjai išskaityti. Iš išvaizdos ji atrodė tikra buriuotoja ar sveikatinga kaimietė, ir atrodė, jog ji labai laiminga. O iš tiesų ji buvo girtuoklė. Jos kelias vedė nežinia kur, ir Rodžeris ją truputį palydėjo tuo keliu.

Tačiau vieną rytą Niujorke jis atėjo pas Tomą Hadsoną į studiją, ir jo kairės rankos plaštaka buvo apdeginta cigaretėmis. Tartum kas būtų į jo ranką nelyginant į stalo viršų gesinęs nuorūkas.

„Šit kas jai vakar šovė į galvą, – pasakė jis. – Jodo neturi? Nesinorėjo eit tokiam į vaistinę“.

„Kas ta *ji?*“

„Katlina. Sveikatingasis gamtos vaikas“.

„Ir tu leidaisi!“

„Jai buvo smagu, o juk mūsų pareiga stengtis, kad moterims būtų smagu“.

„Ranka smarkokai apdeginta“.

„Ne taip jau baisiai. Bet dabar aš kuriam laikui iš čia išvažiuosiu“.

„Nuo savęs vis tiek nepabėgsi“.

„Taip. Tačiau galima pabėgti nuo daugelio pažįstamų“.

„Ir kur žadi patraukti?“

„Išvažiuosiu kuriam laikui į Vakarus“.

„Geografine terapija nuo savo ligos neišsigydysi“.

„Teisybė. Bet sveikai pagyventi ir rimtai padirbėti – nepakenks. Metęs gerti gal pasveiksiu, gal ne. Tačiau gėrimas tai tikrai nė velnio nepadeda“.

„Na ir mauk sau. Gal nori į mano rančą?“

„Ji dar tavo?“

„Iš dalies“.

„O ar nieko, jeigu aš ten apsigyvenčiau?“

„Gyvenk sveikas, – atsakė jam Tomas Hadsonas. – Bet iki pavasario ten bus sunkoka, o ir pavasarį ne pyragai“.

„Ir gerai, kad ne pyragai, – pareiškė Rodžeris. – Atversiu naują gyvenimo lapą“.

„Kiek jau tų naujų lapų esi atvertęs?“

„Daugiau, negu reikia, – atsakė Rodžeris. – Ir nėr čia ko man prikaišiot“.

Taigi jis ir vėl ketina atversti naują lapą, ir kažin kas iš to išeis šį kartą? Nejaugi jis mano, kad, švaistęs savo talentą ir rašęs pagal užsakymą ir pagal pelną garantuojantį modelį, jis sugebės rašyti gerai ir teisingai? Visa, ką kuria dailininkas ar rašytojas, yra mokymasis ir rengimasis sukurti vienintelį tikrą savo kūrinį. Rodžeris eikvojo, prievartavo ir švaistė savo talentą. Bet gal jam

pakaks vitališkumo ir mąstysenos savarankiškumo pradėti viską iš naujo? Bet kuris talentingas rašytojas, jeigu jis sąžiningas, gali parašyti vieną gerą romaną, galvojo Tomas Hadsonas. Tačiau visą tą laiką, kai reikėjo rengtis didžiajam viso gyvenimo kūriniui, Rodžeris savo talentą švaistė niekams, ir kas žino, ar visai jo neiššvaistė? Apie meistriškumą nėra ir kalbos, pagalvojo jis. Keista, kad kai kas linkęs ignoruoti, niekinti arba nevertinti meistriškumo, net jei ta nepagarba tėra tik poza, – ir drauge tikėtis, kad prireikus ir rankos, ir smegenys bus meistro rankos ir smegenys. Meistriškumo neatstos niekas, tarė sau Tomas Hadsonas. Niekas neatstos ir talento, ir nei talentas, nei meistriškumas nelaikomi šventoje taurėje. Talentas – tavyje. Jis tavo širdyje ir galvoje, ir kiekvienoje ląstelėje. Tas pats ir su meistriškumu, svarstė jis. Tai ne koks įnagių komplektas, su kuriuo esi įgudęs dirbti.

Dailininkams geriau, pagalvojo jis, nes mes turime daugiau darbo priemonių. Mums lengviau, nes savo darbą dirbame rankomis, ir mūsų įgytas meistriškumas – konkretus ir apčiuopiamas. O štai Rodžeriui dabar prireiks to, ką jis atbukino, sugadino, nupigino, – ir visa tai tėra vien jo galvoje. Bet sielos gilumoje jis turi kažką švaraus, sveiko ir gražaus. Gražu – būdamas rašytojas, turėčiau labai atsargiai vartoti šį žodį, pagalvojo jis. Tačiau tatai viena iš jo charakterio sudėtinių dalių, ir jeigu jis mokėtų rašyti taip, kaip prieplaukoje mušėsi, sukurtų žiaurokų, tačiau labai gerų dalykų. O dar geresnių dalykų sukurtų, jei protautų taip sveikai, kaip protavo po muštynių.

Mėnulio šviesa nuslinko nuo Tomo Hadsono lovos galvūgalio, ir po truputį jis liovėsi galvojęs apie Rodžerį. Galvok negalvojęs – kas iš to? Gal parašys, gal ne – kaip bus, taip. Būtų puiku, jei parašytų. Kad galėčiau kuo padėti! O gal ir galėsiu, tarė sau jis ir užsnūdo.

IX

Saulės pažadintas Tomas Hadsonas nuėjo į paplūdimį, paplaukiojo, o paskui, kol kiti dar buvo nesukilę, papusryčiavo. Edis pasakė manąs, kad vėjas bus visai silpnas, o gal ir visai vėjo nebus. Žūklės įrankiai esą paruošti kateryje, ir jis pasiuntęs vaiką jauko.

Tomas Hadsonas paklausė, ar jis patikrinęs valą, kadangi jie jau senokai buvo plaukę gaudyti stambių žuvų, ir Edis atsakė, jog patikrinęs ir visą nebetikusį išmetęs. Jis pridūrė, kad gerai būtų gavus kiek trisdešimt šešių gijų ir kuo daugiau dvidešimt keturių gijų valo, ir Tomas Hadsonas pažadėjo tuo pasirūpinti. O kol kas Edis vietoj išmestųjų valo gabalų buvo pridurstęs užtektinai gero valo, ir abi didžiosios ritės buvo pilnos. Be to, jis buvo nuvalęs ir pasmailinęs visus didžiuosius kablius ir patikrinęs visus pavadėlius bei sukučius.

– Kada tu ir spėjai?

– Ogi naktį nemiegojau, dursčiau, – atsakė jis. – O paskui dar sutvarkiau naująjį tinklaitį. Mėnulis, velnias, neleido užmigt.

– Tavęs irgi mėnesienoj miegas neima?

– Nė pradėt, kad tave pypkis! – keiktelėjo Edis.

– Kaip sakai, Edi, ar labai nesveika miegot, kai mėnesiena duoda į veidą?

– Taip seni žmonės sako. Nežinau. Aš bent visados jaučiuos prastai.

– Kaip regis, ar pagausim šiandien ką?

– Nėr žinios. Šituo metų laiku pasitaiko baisingų žuvų. Duositės iki Aizeko švyturio?

– Berniokai prašosi ten.

– Tai reikia išplaukt tuoj po pusryčių. Priešpiečiams nežadu nieko nei virt, nei kept. Turiu moliuskų mišrainės, bulvių salo-

tų, alaus, dar sutepsiu sumuštinių. Turim kumpio, kurio anąkart atgabeno žuvies surinkėjų botas, be to, turiu gūžinių salotų, o iš prieskonių – garstyčių ir čatnio. Vaikams garstyčios gal nepakenks?

– Nemanau, kad pakenktų.

– Mums, kai buvau mažas, garstyčių neduodavo. Čatnis irgi skanu! Nevalgot su sumuštiniais?

– Ne.

– Kai jums pirmąkart atsiuntė, neturėjau supratimo, kas tai per daiktas, ir užsitepiau vietoj marmelado. Skanumėlis velniškas! Dabar kartais pridedu į avižinę košę.

– Gal, sakau, kurią dieną pataisytum kerio[1]?

– Kitu reisu žadėjo atvežt avino koją. Per porą kartų ir suvalgysim, o gal ir iš karto, kai Tomas su Endrium taip kerta, o kas liks, bus keriui.

– Puiku. Ko iš manęs reikėtų prieš išplaukiant į jūrą?

– Nieko, Tomai. Tiktai žadinkit, tegu jie keliasi. Gal suplakt kokio gėrimo? Šiandien nedirbat. Galit išmest kokį stiklą.

– Išgersiu per pusryčius butelį šalto alučio.

– Geras dalykas praplaut gerklę.

– Ar Džo jau čia?

– Ne. Išėjo ieškot to berniūkščio, kur pasiunčiau jauko. Tuoj paduosiu pusrytį.

– Ne, einu, patikrinsiu katerį.

– Nėra reikalo. Eikit į vidų, išgersit butelį alaus, paskaitysit laikraštį. Katery tvarkelė, net blizga. Tuoj nešu pusrytį.

Pusryčiams buvo sūdytos kapotos mėsos kepsnys su kiaušiniu, baltos kavos ir didelė stiklinė atšaldytų greipfrutų sulčių. To-

[1] Padažas iš mėsos, žuvies, vaisių ar daržovių su geltonuoju imbieru ir kitais aštriais prieskoniais.

mas Hadsonas neparagavo nei kavos, nei sulčių, o užgėrė kepsnį buteliu šaltutėlio *Heineken* alaus.

– Padėsiu sultis šaltai, berniokams tegu bus, – pasakė Edis. – Neblogai iš anksto ryto šitokio alučio maktelėt, ką?

– Taip nesunku ir prasigert, ar ne, Edi?

– Jūs neprasigersit. Jūs per daug mėgstat darbą.

– Bet vis dėlto išgėrus rytą velniškai puiki savijauta.

– Kur nebus puiki! O dar tokio alučio!

– Bet išgėrus darbas nebeitų.

– Jūs juk šiandien nedirbat, ko jums jaudintis? Baikit gert, atnešiu kitą.

– Nereikta. Gana vieno.

Jie išplaukė iš įlankos devintą, prasidėjus atoslūgiui. Tomas Hadsonas stovėjo ant tiltelio prie vairo ir vedė katerį per seklumą tiesiai link tamsios Golfo srovės. Vanduo buvo ramus ir toks skaidrus, kad aiškiai buvo matyti dugnas penkiasdešimties metrų gelmėje, buvo matyti srovės nulenktos jūrų vėduoklės; dugnas, nors ir miglotai, buvo matyti dar ir septyniasdešimties metrų gilumoje, o paskui gylis padidėjo, vanduo patamsėjo, ir jie pasijuto įplaukę į tamsius srovės vandenis.

– Atrodo, tėte, bus graži diena, – pasakė Tomas. – Regis, nebloga vieta čia.

– Vieta čia gera. Žiūrėk, kaip sukas pakraščiu verpetėliai.

– Ar čia vanduo ne toks pat kaip prieš mūsų namą?

– Būna ir toks pat. Dabar atoslūgis, ir srovė nuo įlankos žiočių nutolusi. Ten, žiūrėk, kur kranto linija tiesi, srovė arčiau.

– Ten vanduo toks pat mėlynas kaip ir šičia. O kodėl Golfo vanduo toks mėlynas?

– Tankumas vandens kitoks. Stačiai visai kitoks vanduo.

– Bet tamsesnis jis ir todėl, kad ten giliau.

– Tik žiūrint iš viršaus. Nuo planktono jis kitur kone violetinis.

– Kodėl?

– Matyt, todėl, kad jis mėlyną spalvą atmiešia raudona. Raudonąją jūrą, girdėjau, taip vadina todėl, kad nuo planktono ji raudona raudona. Jo ten tiršta.

– Tau patiko Raudonojoj jūroj, tėte?

– Nepaprastai. Buvo baisiai karšta, bet niekur kitur nemačiau tokių gražių rifų, o musonų laike ten knibžda žuvies. Tau, Tomai, ten patiktų.

– Aš apie ją skaičiau prancūziškai dvi pono de Monfredo knygas. Abi labai įdomios. Jis buvo vergų pirklys. Ne šiuolaikinių „baltųjų vergių“, o senovės vergų pirklys. Jis pono Deivio bičiulis.

– Žinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Aš su juo irgi pažįstamas.

– Ponas Deivis man pasakojo, kaip ponas de Monfredas sykį grįžo iš savo prekybinių kelionių ir, važinėdamasis kur su dama, liepdavo vairuotojui pakelti taksi viršų ir nurodinėdavo, kur važiuoti, žiūrėdamas į žvaigždes. Sakysim, jie dabar Santarvės aikštėj ir nori nuvažiuot į Šv. Magdalenos bažnyčią. Tai jis nesakydavo taksistui trumpai drūtai, kad važiuotų į Šv. Magdalenos bažnyčią ar kad važiuotų skersai Santarvės aikštę, o paskui Karališkąja gatve taip, kaip darytum tu, tėte, ar aš. Ponas de Monfredas kelią į Šv. Magdalenos bažnyčią rasdavo pagal Šiaurės žvaigždę.

– Aš šito nebuvau girdėjęs, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tačiau esu girdėjęs apie jį daug kitokių anekdotų.

– Gan sudėtinga šitaip važinėt po Paryžių, tiesa? Ponas Deivis vienu metu irgi norėjo drauge su ponu de Monfredu užsi-

imti vergų prekyba, bet kažkas sukliudė. Nebeprisimenu kas. A, prisiminiau. Ponas de Monfredas metė vergų prekybą ir ėmė prekiauti opiumu. Taip, taip.

– O ponas Deivis opiumo prekyba nepanoro užsiimt?

– Ne. Prisimenu, sakė, geriau tegu opiumu prekiauja ponai de Kvinsis ir Kokto. Sakė, kad jiems tas taip sekasi, kad būtų negražu kišti koją. Šito jo pasakymo aš taip ir nesupratau. Tėte, tu man visada paaiškini, ko nesuprantu, bet kai aš klausinėju ir klausinėju, tai labai trukdosi pokalbis, todėl aš nutariau kai kuriuos nesuprantamus dalykus įsiminti ir paklausti kada nors kitą kartą. Čia ir bus vienas tokių dalykų.

– Jų tikriausiai susikaupė nemažai.

– Šimtai. O gal ir tūkstančiai. Kai kuriuos aš po truputį išsiaiškinu pats. Bet šio to reikės klausti tave. Šiemet mokykloj galėsiu susirašyt visus tokius dalykus ir panaudot anglų kalbos rašinyje. Kai kurie tokiam rašiniui labai tiks.

– Tau patinka eit į mokyklą, Tomai?

– Patinka nepatinka, o reikia. Kažin ar kam patinka, ypač jeigu esi matęs kitokio gyvenimo, tiesa?

– Nežinau. Aš mokyklos stačiai nekenčiau.

– Ar ir meno mokykloj tau nepatiko?

– Nepatiko. Man patiko mokytis piešti, bet nepatiko mokyklinė tvarka.

– O man – nieko, – pasakė Tomas. – Bet kai žmogus pagyveni tarp tokių vyrų kaip ponas Džoisas, ponas Paskenas, tu ar ponas Deivis, tai moksladraugiai atrodo tikri geltonsnapiai.

– Bet tu ten nenuobodžiauji, ką?

– Tai jau ne! Turiu daug draugų ir mėgstu sportuoti, tik ne su kamuoliu, ir daug mokausi. Bet tokio gyvenimo, tėte, visaverčiu nepavadinsi.

– Man irgi taip atrodydavo, – pasakė Tomas Hadsonas. – O tu stenkis jį kaip nors paįvairint.

– Aš taip ir darau. Stengiuosi, kiek leidžia mokyklos tvarka, jį paįvairint, bet vis tiek jis gana ribotas.

Tomas Hadsonas pažvelgė už laivo vairagalio, kur lygiu jūros paviršiumi bėgo ribantis kilvaterio takelis ir, panirdami ir šokčiodami per bangeles, kurias kateris kėlė lygiame vandenyje, neatstodami sekė nuo autrigerių nutįsę du jaukai. Deividas ir Endrius sėdėjo žūklės krėsluose, laikydami meškerykočius. Tomas Hadsonas matė jų nugaras. Jie buvo nusisukę į vairagalį ir stebėjo jaukus. Jis pažvelgė tolyn ir pamatė keletą šokinėjančių skumbrių; tai po vieną, tai po porą jos šaudė iš vandens ir vėl krito atgal, ir vanduo beveik nesuraibuliuodavo, kai jos, blizgančios nuo saulės, iškildavo ir beveik neplekštelėdamos niurkteldavo sunkiomis galvomis žemyn į vandenį.

– Žuvis! – išgirdo Tomas Hadsonas sūnaus Tomo balsą. – Žuvis! Žuvis! Ana, kyla aukštyn, tavo pusėj, Deivai! Žiūrėk, žiūrėk!

Tomas Hadsonas matė, kaip smarkiai kunkuliuoja vanduo, bet pačios žuvies nesimatė. Deividas, įstatęs meškerykočio storgalį į lizdą, žiūrėjo į drabužių gnybtuku suspaustą valą. Tomas Hadsonas pamatė, kaip valas ilgu palaidu lanku nukrito nuo autrigerio, tačiau vandenyje įsitempė ir vyniodamasis ėmė aštriu kampu pjauti vandenį.

– Užkirsk, Deivai! Stipriai užkirsk! – nuo trapo suriko Edis.

– Užkirsk, Deivai! Na užkirsk, užkirsk! – maldaute maldavo Endrius.

– Patylėk, – atsakė Deividas. – Susitvarkysiu pats.

Jis dar nebuvo užkirtęs, ir valas tokiu pačiu kampu slydo nuo sulinkusio meškerykočio, kurį berniukas laikė abiem ran-

kom, leisdamas valui vyniotis. Tomas Hadsonas išjungė variklius, ir kateris dabar palengvėle sukosi vietoje.

– Užkirsk gi, užkirsk! – maldavo Endrius. – Arba duok, aš.

Tačiau Deividas tiktai įsitempęs laikė meškerykotį ir sekė valą, kuris slydo tuo pačiu kampu. Stabdį buvo atleidęs.

– Čia, tėte, kardžuvė, – tarė jis, nepakeldamas galvos. – Mačiau, kai griebė jauką, jos kardą.

– Dievaž? – paklausė Endrius. – Ohoho!

– Man rodos, dabar pats laikas užkirsti, – tarė Rodžeris, atsistojęs šalia berniuko. Jis buvo atlenkęs krėslo atlošą ir segė prie ritės diržėlius. – Užkirsk, Deivai, ir užkirsk taip, kad būtų užkirsta!

– Sakot, jau gana leist? – paklausė Deividas. – O gal ji tiktai laiko kablį žiomenyse ir plaukia sau?

– Tai ir užkirsk, nelauk, kol išspjaus.

Deividas įsispyrė, dešine užveržė stabdį ir stipriai trūktelėjo didžiulį svorį kitame valo gale. Paskui užkirto dar sykį ir dar sykį, lanku sulenkdamas meškerykotį. Tačiau valas slydo kaip slydęs. Berniuko pastangos nepadarė žuviai jokio įspūdžio.

– Užkirsk dar, Deivai, – mokė Rodžeris. – Įvaryk kablį kuo giliau.

Deividas dar sykį iš visų jėgų užkirto, ir valas ėmė vyniotis nuo ritės zyzdamas, o meškerykotis sulinko taip, kad berniukas jį vos išlaikė.

– Ačiū Dievui, – dievobaimingai tarė jis. – Dabar tai jau, atrodo, užkirtau.

– Atleisk truputį stabdį, – patarė jam Rodžeris. – Suk žuviai iš paskos, Tomai, ir stebėk valą.

– Klausau: sukti žuviai iš paskos ir stebėti valą, – pakartojo Tomas Hadsonas. – Jautiesi gerai, Deivai?

– Puikiausiai, tėveli! – atsakė Deivas. – Tai kad aš ją pagaučiau!

Tomas Hadsonas apsuko katerį taip, kad vairagalis liko beveik toje pačioje vietoje. Valas baigė nusivynioti nuo ritės, ir Tomas Hadsonas paleido katerį žuviai iš paskos.

– Užversk stabdį ir bandyk vyniot valą, – pasakė Rodžeris. – Pradėk ją vedžiot, Deivai.

Deividas ėmė kilsčiodamas ir nuleidinėdamas meškerykotį vynioti valą ant ritės, kilsčiojo ir vyniojo ritmingai it automatas, ir prisuko ant ritės storokai valo.

– Iš mūsų dar niekas nesam pagavę kardžuvės, – tarė Endrius.

– Nešnekėk tu apie ją, gerai? – supyko Deividas. – Nešnekėk visai.

– Nebešneku, – atsakė Endrius. – Nuo tos akimirkos, kai ji užkibo, aš meldžiuos, kad tik tau pasisektų.

– Kaip sakai, neperplėš kablys jai žiomenų? – sukuždėjo Tomas tėvui, kuris laikė vairą ir žiūrėjo į vairagalį, stebėdamas baltą valą, nuožulniai smingantį tamsiau vandeniu.

– Reikia manyt, atlaikys. Deivas ne toks stiprus, kad išplėštų jai nasrus.

– Kažin ką padaryčiau, kad mes ją sugautume, – tarė Tomas. – Kažin ką! Bet ko galėčiau atsisakyti. Su bet kokiom sąlygom sutikčiau. Atnešk jam, Endi, vandens.

– Aš turiu, – pasakė Edis. – Vaikeli brangus, Deivai, nepaleisk tu jos!

– Arčiau nebereikia! – šūktelėjo Rodžeris. Jis buvo patyręs žvejys, ir laive juodu su Tomu Hadsonu suprasdavo vienas kitą iš pusės žodžio.

– Atsuksiu jai vairagalį! – atsišaukė Tomas Hadsonas ir taip švelniai ir lengvai apsuko katerį, kad vairagalis vos vos tesujudino vandens paviršių.

Žuvis dabar nėrė gilyn, ir Tomas Hadsonas labai lėtai paleido katerį atpakalią, kad kiek galint susilpnintų valo įtampą. Bet kateriui vos pastebimai pasistūmėjus atgal, paskui žuvį, valas su visu meškerykočio galu smigo į vandenį statmenai, ir valas niro į vandenį trūkčiodamas ir plėšdamas meškerykotį Deividui iš rankų. Tomas Hadsonas truputį pavarė katerį į priekį, kad valas nesileistų taip statmenai į vandenį. Jis žinojo, kaip vargina tokia padėtis nugaros raumenis, tačiau reikėjo saugoti, kad neišsivyniotų visas valas.

– Jeigu stabdį dar paveršiu, trūks valas, – tarė Deividas. – Ką ji dabar darys, pone Deivi?

– Ners gilyn tol, kol tu ją sustabdysi, – atsakė Rodžeris. – Arba pati sustos. Tada bandyk ją pakylėt.

Valas vyniojosi ir niro į vandenį, vyniojosi ir niro į vandenį. Meškerykotis sulinko taip, kad, atrodė, lūš, valas įsitempė lyg violončelės styga, o ritė buvo bemaž tuščia.

– Ką daryti, tėte?

– Nieko. Tu viską darai kaip reikiant.

– O ji nesileis iki dugno?

– Nėr čia jokio dugno, – pasakė jam Rodžeris.

– Laikyk ją, Deivi, laikyk, – tarė Edis. – Nusibos, ir išplauks viršun.

– Negaliu, kaip mane priveikė šitie diržai, – tarė Deividas. – Baisiai pjauna pečius.

– Nori, aš perimsiu, – pasisiūlė Endrius.

– Eik sau, kvaily, – atsakė Deividas. – Na pasakiau, kad pjauna – ir kas? Ir tegu pjauna, labai tai man.

– Pamėgink jį apjuost plačiuoju diržu, – šūktelėjo nuo tiltelio Tomas Hadsonas Edžiui. – Jei dirželiai per ilgi, perrišk valu.

Edis apjuosė Deividą per juosmenį plačiu, su pamušalu, diržu ir storu valu pririšo prie ritės žiedus gale dirželių išilgai plačiojo diržo.

– O, dabar daug lengviau, – tarė Deividas. – Labai ačiū, Edi.

– Dabar tu ją laikysi ne tik pečiais, bet ir nugara, – pasakė jam Edis.

– Bet kad jau baigiasi valas, – tarė Deividas. – Ko ji, velnias, neria ir neria gilyn?

– Tomai! – šūktelėjo Edis. – Pavaryk truputį į šiaurės vakarus. Man regis, ji suka į tą pusę.

Tomas Hadsonas pasuko šturvalą ir lengvai, lėtai ir lengvai pavarė katerį į atvirą jūrą. Priekyje geltonavo jūros dumblių salelė, ant jos tupėjo paukštis, ir vanduo buvo toks ramus, mėlynas ir skaidrus, kad gelmėje buvo matyti tarsi prizmėje lūžtantys šviesos ruožai.

– Na matai, – tarė Deividui Edis. – Nebesivynioja.

Meškerės aukščiau pakelti berniukas nepajėgė, tačiau valas nebetrūkčiojo ir nebeniro į vandenį. Jis tebebuvo taip pat įtemptas kaip ir pirma, ir ant ritės nebebuvo likę ir pusšimčio metrų. Tačiau jis nebesivyniojo. Deividas laikė žuvį, o kateris sekė jai iš paskos. Tomas Hadsonas matė, kaip vos ne statmenai sminga į mėlyną gelmę baltas valas, lėtai lėtai judant kateriui, kurio varikliai dirbo taip tyliai, kad net nebuvo girdėti.

– Matai, Deivai, jinai nusileido, kiek jai reikėjo, o dabar plaukia, kur jai reikia. Netrukus bus galima iš jos atimt valo.

Įdegusi berniuko nugara buvo sukumpusi, meškerykotis sulinkęs, valas lėtai pjovė vandenį, kateris lėtai slinko vandens paviršiumi, o puskilometrio gilumoje plaukė didžiulė žuvis. Kiras pakilo nuo dumblių salelės ir pasuko katerio link. Jis paskraidė virš Tomo Hadsono galvos, o tada nulėkė link kitos geltonų dumblių salelės.

– Pamėgink pavyniot, – patarė berniukui Rodžeris. – Jei gali ją išturėt, tai galėsi ir kiek kilstelėt.

– Pavaryk dar truputėlį į priekį! – šūktelėjo Edis, ir Tomas Hadsonas kaip begalėdamas švelniau pavarė katerį pirmyn.

Deividas kėlė kėlė, tačiau meškerykotis tik labiau sulinko, o valas labiau įsitempė. Atrodė, lyg jo gale kabotų inkaras.

– Nieko, Deivi, nenusimink, – tarė jam Rodžeris. – Pakylėsi paskui. Kaip savijauta?

– Puiki, – atsakė Deividas. – Su šituo diržu man labai gerai.

– Kaip atrodo, išturėsi? – paklausė Endrius.

– Nustok tu, – atsakė Deividas. – Edi, gal duotumėt gurkšnelį vandens?

– Kur aš jį padėjau? – paklausė Edis. – Matyt, būsiu išpylęs.

– Aš atnešiu, – tarė Endrius ir nubėgo žemyn.

– Iš manęs, Deivai, nieko nereikia? – paklausė Tomas. – Einu į viršų, nesimaišysiu po kojų.

– Ne, Tomai, nereikia nieko. Kad ją galas, kas čia yra, kad aš jos nepakeliu?

– Tai baisiai didelė žuvis, Deivai, – tarė jam Rodžeris. – Jėga jos nepaimsi. Ją reikia palengva vesti, reikia įtikinėti, kad plauktų ten, kur tu nori.

– Jūs man sakykit, ką daryt, ir aš mirsiu, bet padarysiu, – pasakė Deividas. – Aš pasikliauju jumis.

– Nešnekėk apie mirtį, – pasakė Rodžeris. – Nedera taip šnekėt.

– Aš rimtai, – atsakė Deividas. – Aš tikrai taip galvoju.

Jaunasis Tomas užlipo ant tiltelio pas tėvą. Juodu žiūrėjo žemyn, į Deividą, susilenkusį, prikinkytą prie žuvies, ir į šalia jo stovintį Rodžerį, ir krėslą laikantį Edį. Endrius prinešė Deividui prie lūpų stiklinę su vandeniu. Deividas gurkštelėjo ir išspjovė.

– Užpilk man ant rankų, Endi, a? – paprašė jis.

– Kaip sakai, tėte, jis išturės? – pusbalsiu paklausė Tomas tėvą.

– Šita žuvis ne jo jėgoms.

– Man baisu, – pasakė Tomas. – Aš myliu Deividą ir nenoriu, kad kažkoks žuvėgalis jį pribaigtų.

– Nenorim šito niekas – nei aš, nei Rodžeris, nei Edis.

– Mums reikia atidžiai žiūrėt. Jeigu jis visiškai nusilps, tegu arba ponas Deivis perima iš jo žuvį, arba tu perimk.

– Iki to dar toli.

– Bet tu nepažįsti jo taip, kaip mes. Jis mirs, bet jos nepaleis.

– Nesijaudink, Tomai.

– Kad negaliu, – atsakė Tomas. – Aš vienintelis iš mūsų amžinai jaudinuos. Gal su laiku praeis.

– Aš, tavim dėtas, kol kas nesijaudinčiau, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Bet, tėveli, kaip Deividas, toks mažiukas, ištrauks tokią žuvį? Jis savo gyvenime nėra sugavęs didesnės už buržuvę ar seriolą.

– Žuvis vienąkart pavargs. Juk ji ant kablio.

– Tačiau kokia baisinga! – pasakė Tomas. – O Deividas pririštas prie jos tiek pat, kiek ji prie Deivido. Tikras stebuklas būtų, jei Deivas ją ištrauktų. Verčiau ji būtų užkibus tau arba ponui Deiviui.

– Deivas kol kas laikosi vyriškai.

Jie be paliovos stūmėsi tolyn, į jūros pusę, ir vanduo buvo toks pat lygus lygutėlis. Vis dažniau violetiniame vandenyje pasitaikydavo nuo saulės išgeltusių dumblių, ir kartais lėtai slenkantis įtemptas valas užkabindavo dumblių salelę, ir tuomet Edis pasilenkdavo ir nuimdavo prie valo prikibusius dumblius. Kai jis kartą šitaip pasilenkęs per komingsą traukė nuo valo ir metė šalin geltonus dumblius, Tomas Hadsonas, žiūrėdamas į raukšlė-

tą raudonai įdegusį jo sprandą ir seną fetrinę skrybėlę, išgirdo, kaip jis sako Deivui:

– Ji, Deivi, faktiškai tempia mūsų katerį ant buksyro. Ji kuo tolyn, tuo labyn įvargsta.

– Bet ir mane vargina, – pasakė Deividas.

– Galvytės nesopa? – paklausė Edis.

– Ne.

– Uždėk jam kepurę, – pasakė Rodžeris.

– Nereikia man kepurės, pone Deivi. Geriau sušlapinkit plaukus.

Edis pasėmė kibirėlį jūros vandens ir iš saujos rūpestingai sudrėkino berniukui galvą, pirštais nušukavo nuo akių plaukus.

– Jei pradės sopėt galvytę, pasakyk, – tarė jis jam.

– Nieko man neskauda, – atsakė Deividas. – Sakykit, ką daryt toliau, pone Deivi.

– Pamėgink pavyniot valo, – pasakė Rodžeris.

Deividas tampė tampė, bet nepakylėjo žuvies nė per pirštą.

– Na nieko. Pataupyk jėgas, – tarė jam Rodžeris. O paskui Edžiui: – Sušlapink ir uždėk jam kepurę. Jokio vėjelio, velniškai karšta.

Edis pamirkė kibirėlyje su jūros vandeniu kepurę ilgu priekakčiu ir uždėjo Deivui ant galvos.

– Atsiprašau, vanduo sūrus į akis teka. Labai graužia.

– Tuoj praplausiu gėlu, – tarė Edis. – Duokit man nosinę, Rodžeri. O tu, Endi, eik, atnešk ledo vandens.

Įsirėžęs, įsispyręs kojomis, berniukas iš visų jėgų stengėsi atlaikyti didžiulį svorį, o kateris tuo metu lėtai slinko į atvirą jūrą. Vakarų pusėje ramus vandens paviršius suraibuliavo nuo būrio skumbrių ar tunų, ir tenai susišaukdamos ėmė rinktis žuvėdros. Tačiau žuvų būrys nunėrė gilyn, ir žuvėdros nutū-

pė ant ramaus vandens, laukdamos vėl pasirodant žuvų. Edis nušluostė berniukui veidą, pamirkė nosinę stiklinėje ledo vandens ir apšluostė Deividui sprandą. Tada atvėsino jam riešus, o paskui, vėl sumirkęs ledo vandenyje, išgręžė nosinę Deividui ant sprando.

– Jeigu pradės sopėt galvytę, pasakyk, – priminė jam Edis. – Tai nebus pralaimėjimas. Protingai padarytum, ir tiek. Vėjo nėr, tai šutina kaip puode.

– Man visai gerai, – atsakė Deividas. – Tik pečius labai skauda ir rankas, o daugiau nieko.

– Tai nieko tokio, – pasakė Edis. – Greičiau vyru pasidarysi. Mes tik nenorim, kad patrūktum ar kad saulės smūgis trenktų.

– Ką ji toliau darys, pone Deivi? – perdžiūvusiu balsu paklausė Deividas.

– Tikriausiai tą patį, ką ir dabar. O gal pradės sukt ratu. O gal iškils į paviršių.

– Negerai, kad ji iš karto taip giliai nunėrė ir dabar per mažai valo jai pavairuoti, – tarė Tomas Hadsonas Rodžeriui.

– Svarbiausia, kad Deivas ją sutūrėjo, – pasakė Rodžeris. – Netrukus žuvis pakeis taktiką. Tada mes ją pamankštinsim. Pabandyk dar kilstelt, Deivai.

Deivas pabandė, tačiau nė kiek nepakėlė.

– Ji iškils, Deivai, – tarė Edis. – Pamatysi. Dar kiek, ir pajusi, kad nebetempia. Burnos prasiskalaut nenori?

Deivas linktelėjo galva. Jis jau gaudė kvapą.

– Išspjauk, – pasakė Edis. – Nugurk tik trupučiuką, – jis atsisuko į Rodžerį. – Lygiai valanda, – tarė jis. – Galvytei, Deivi, nieko?

Berniukas pakratė galvą.

– Kaip tau atrodo, tėte? – paklausė tėvą Tomas. – Atvirai!

– Man regis, jis laikos kaip reikalas, – atsakė tėvas. – Edis prižiūrės, kad jam nieko neatsitiktų.

– Aš irgi taip manau, – pritarė Tomas. – Bet man norėtųsi kuo nors padėt. Einu, nunešiu Edžiui ko išgert.

– Tai, būk geras, ir man.

– Mielai. Nunešiu ir ponui Deiviui.

– Kažin ar jis norės.

– Paklausiu.

– Timptelėk, Deivi, dar, – sušnibždėjo Rodžeris, ir berniukas, abiem rankom suspaudęs ritę, iš visų jėgų pabandė kilstelėti.

– Truputį ir atkovojai, – tarė Rodžeris. – Užvyniok ir pabandyk pakylėt dar kiek.

Štai kada prasidėjo tikras susirėmimas. Pirma Deividas tiktai laikė žuvį, kuri, kateriui sekant iš paskos, plaukė tolyn į jūrą. Dabar jis turėjo pakylėti žuvį, atitiesti meškerykotį ir, palengva jį nuleisdamas, užvynioti ant ritės atkovotą valą.

– Neskubėk, – mokė jį Rodžeris. – Nesiplėšyk. Dirbk vienodai.

Berniukas tarsi gyvas svertas lankstėsi žemyn, o paskui, keldamas, kaip ilgas lošėsi atgal ir lenkdamasis dešine spėriai suko ritę.

– Deividas – žvejys gražu pažiūrėti, – tarė Tomas. – Žvejoja jis nuo mažens, bet nežinojau, kad moka žvejoti taip puikiai. Jis dažnai šaiposi iš savęs, kad nemoka sportuoti. Bet pažiūrėk, koks jis dabar!

– Bala nematė to sporto, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ką, Rodžeri, sakai?

– Pavaryk mažumytį pirmyn! – atsišaukė Rodžeris.

– Klausau: mažumytį pirmyn, – pakartojo Tomas Hadsonas ir, kateriui pasislinkus į priekį, Deividas lenkdamasis užvyniojo jau daugiau valo.

– Tu irgi nemėgsti sporto, tėte? – paklausė Tomas.

– Kadaise mėgau. Net labai. Bet dabar nebe.

– Man patinka tenisas ir fechtavimas, – pasakė Tomas. – O nemėgstu žaidimų su kamuoliu. Tikriausiai todėl, kad augau Europoj. Iš Deivido, esu tikras, jei tik jis norėtų, išeitų puikus fechtuotojas – tokią galvą turi! Bet jis nenori mokytis. Jam rūpi tik skaityti, žuvauti, šaudyti ir daryti blizges. Lauke jis šaudo geriau už Endį. O kokias gražias blizges daro! Aš neįkyrėjau, tėte, savo šnekomis?

– Ką tu, Tomai, ne.

Laikydamasis už tiltelio turėklo jis, kaip ir tėvas, žiūrėjo į vairagalį, ir tėvas uždėjo jam ant peties ranką. Petys buvo druskuotas nuo jūros vandens, kuriuo berniokai laistėsi katerio vairagalyje prieš užkimbant žuviai. Druska buvo labai smulki, ir petys atrodė tartum smėlėtas.

– Matai, žiūrėdamas į Deividą, aš labai nervinuos, todėl šneku, kad negalvočiau apie jį. Nieko taip nenoriu – kad tik Deividas ištrauktų šitą žuvį,

– Žuvis velniškai didelė. Palauk, pats pamatysi.

– Mačiau sykį tokią, kai mudu su tavim prieš kažkiek metų žvejojom. Buvo pavėrusi ant kardo mūsų skumbrę ir iššokusi išspjovė kablį. Didumas neapsakomas – ji man paskui sapnuodavos. Einu, pataisysiu ko išgert.

– Nėr ko skuba, – pasakė jam tėvas.

Deividas savo sukamajame žūklės krėsle su nulenkta atkalte, įsispyręs kojomis į vairagalio grindis, ir rankomis, ir nugara, ir sprandu, ir šlaunimis kėlė žuvį; paskui lenkėsi, vyniojo ant ritės valą ir vėl kėlė. Pamažu, tačiau be atvangos, ant ritės prisidėdavo po tris, po penkis, po septynis centimetrus valo.

– Ar galvytei nieko? – paklausė jį Edis, už ranktūrių prilaikydamas krėslą, kad nesisukiotų.

Deividas linktelėjo. Edis uždėjo ranką berniukui ant galvos ir pačiupinėjo kepurę.

– Drėgna dar, – tarė jis. – Na ir duodi, Deivi, tu garo šitai žuviai. Varai kaip užsuktas.

– Traukt lengviau, negu laikyt, – tuo pačiu sausu balsu pasakė Deividas.

– Žinia, kad lengviau, – atsakė jam Edis. – Šiaip ar taip, reikalai pajudėjo. Pirma tik nugarą tau plėšė, daugiau nieko.

– Tik nepersitempk, – tarė Rodžeris. – Dabar tu dirbi nuostabiai, Deivai.

– O kai iškils – dursim žeberklu? – paklausė Endrius.

– Nekranksėk tu čia, būk geras! – atrėžė Deividas.

– Aš juk nieko bloga nepasakiau.

– Nagi nutilk, Endi, geruoju prašau. Nepyk.

Endrius keturpėsčias užlipo ant tiltelio. Jis dėvėjo kepurę ilgu priekakčiu, tačiau tėvas vis vien pastebėjo, kad jo akys sudrėkusios, ir berniukas nusisuko, kad tėvas nematytų, kaip virpa lūpos.

– Tu nieko bloga nepasakei, – tarė jam Tomas Hadsonas.

Endrius atsiliepė neatsigręždamas.

– Jei nutrūks, sakys, aš kaltas, – kartėlio kupinu balsu atitarė jis. – O aš tik padėti norėjau – kad viskas būtų po ranka, ko reikia.

– Deivas nervinasi, ir tai suprantama, – pasakė jam tėvas. – Bet jis vis dėlto stengiasi tvardytis.

– Suprantu, – pasakė Endrius. – Jis kovoja su šita žuvimi ne blogiau už poną Deivį. Man tik skaudu, kad jis negerai apie mane pagalvojo.

– Didelei žuviai užkibus, daug kas suirzta. O Deivui čia juk pirmoji.

– O štai tu ir ponas Deivis nervų niekad neparodot.

– Ne visada mes tokie buvom. Kai mokėmės gaudyti didžiąsias žuvis, būdavo, kad ir nervindavomės, ir pykdavom, ir prikaišiodavom vienas kitam. Baisu, kuo mes pavirsdavom.

– Tikrai?

– Taip, taip, tikrai. Kaip mes kamuodavomės ir elgdavomės – lyg visas pasaulis būtų prieš mus nusistatęs. Ir tai suprantama. O savitvardos ir sveiko proto įgauni vėliau, pramokęs. Pradėjom tvardytis, nes matėm, kad pykdami ir nervindamiesi nesugebam su didelėmis žuvimis susitvarkyti. O jei ir susitvarkom, tai džiaugsmo iš to mažai. O nesivaldydavom mes baisiai: ir nervindavomės, ir širsdavom, ir bardavomės, ir džiaugsmo iš to būdavo mažai. Todėl dabar, gaudydami didelę žuvį, mes elgiamės santūriai. Apsitarėm ir nusprendėm: kad ir kas – būsim mandagūs.

– Aš irgi būsiu mandagus, – pasakė Endrius. – Tik su Deivu kartais mandagiai neišeina. Tėveli, kaip sakai, ar jis iš tikrųjų gali ištraukt tą žuvį? Čia ne sapnas ar kas panašaus?

– Nešnekėkim apie tai.

– Aš vėl ką nors ne taip pasakiau?

– Ne. Tik tiek, kad tokios šnekos esą prišaukia nelaimę. Seni žvejai taip sako. Iš kur jie tą ištraukė, nežinau.

– Pasistengsiu nešnekėt.

– Prašom, tėte, – tarė Tomas, iš apačios duodamas stiklinę, apvyniotą trilinku popieriniu rankšluosčiu, kuris – kad netirptų ledas – buvo prispaustas prie stiklo gumine juostele. – Pridėjau citrinos sulčių, kartimo, o cukraus – nė kiek. Tau taip gerai? Ar sutaisyt kaip kitaip?

– Bus gerai. Kokoso pieno pylei?

– Pyliau, o Edžiui nunešiau viskio. Ponas Deivis gert nieko nenori. Tu būsi čia, Endi?

– Ne, lipu žemyn.

Tomas užlipo ant tiltelio, o Endrius nusileido žemyn.

Pažvelgęs už katerio vairagalio, Tomas Hadsonas pamatė, kad valo nuožulnumas mažėja.

– Rodžeri, dėmesio! – sušuko jis. – Atrodo, kyla.

– Kyla! – suriko Edis. Jis irgi buvo pastebėjęs valo nuožulnumą mažėjant. – Žiūrėkit šturvalą!

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo žemyn, ar daug ant ritės valo manevrui. Valo nebuvo prisukta nė ketvirtis, o jam bežiūrint jis staiga zyzdamas ėmė vyniotis nuo ritės. Edis sušuko:

– Atgal, Tomai, duok atgal! Kyla, velnio išpera. Mums neužteks apsisukti valo.

Tomas Hadsonas paleido katerį atpakalią, tuo pat metu sukdamas vairagalį tolstančiam valui tiesiai įkandin.

– Aukščiau kotą! – paliepė Deividui Rodžeris. – Ir neleisk nulenkti! – o Tomui Hadsonui: – Dar atgal, dar atgal, Tomai. Štai taip. Varyk jai visąlaik iš paskos.

Ir tuomet už vairagalio, daugiau į dešinio borto pusę, lygus vandens paviršius plyšo, ir iš jo, atrodė, be galo lėtai iškilo sidabriškai žvilganti tamsiai mėlyna žuvis, neįtikėtinai ilga ir stambi, iškilo ir sakytum pakibo ore, ir galiausiai pūkštelėjo atgal, aukštai ištėkšdama baltą vandenį.

– Ohoho, tai bent! – sušuko Deividas. – Matėt?!

– Vien kardas sulig manim didumo, – su baimingu susižavėjimu pasakė Endrius.

– O graži kokia! – gėrėjosi Tomas. – Daug gražesnė už tą, kur man sapnuodavos.

– Leisk jai iš paskos, – pasakė Tomui Hadsonui Rodžeris. O Deividui: – Pavyniok dabar palaido valo. Ji išplaukė iš giliai, ir atsirado gerokas galas palaido valo, tad gali šiek tiek suvyniot.

Kateris buvo privijęs žuvį tiek, kad valas nebesivyniojo nuo ritės, ir dabar Deividas tik traukė, lankstėsi ir suko ritę, ir valas, berniukui iš visų jėgų sukant rankenėlę, straipsnis po straipsnio vyniojosi ant ritės.

– Truputį lėčiau, – tarė Rodžeris. – Kad nepraplauktume virš jos.

– Šita velnio išpera svers arti pusės tonos, – tarė Edis. – Vyniok, vaikeli, vyniok palaidą valą.

Vandens paviršius ten, kur buvo iššokus žuvis, plytėjo lygus ir tuščias, tik platėdamas tebetolo nuo tos vietos ratilas.

– Matei, tėte, kiek ji vandens šokdama išmetė? – paklausė Tomas tėvą. – Lyg jūra būtų sprogus.

– O tu matei, kaip ji lėtai lėtai iškilo, Tomai? Matei, kokia ji mėlyna, taip nuostabiai sidabruota?

– Kardas irgi mėlynas, – pasakė Tomas. – Visas viršus mėlynas. Ar tikrai ji svers pusę tonos, Edi? – sušuko jis, pasilenkęs žemyn.

– Man regis, svers. Iš akies nepasakysi. Bet svert turėtų nemažai.

– Suvyniok, Deivi, kuo daugiau valo, kol palaidas, – tarė jam Rodžeris. – Tau gerai einas.

Berniukas ir vėl it automatas vijo valą, didžiuliu lanku plūduriuojantį vandenyje, o kateris lėtai, vos pastebimai slinko atpakalias.

– O dabar ką ji darys? – paklausė tėvą Tomas.

Tomas Hadsonas stebėjo valo nuožulnumą vandenyje ir galvojo, kad dabar saugiausia būtų paplaukėti truputį į priekį, tačiau jis žinojo, kiek rūpesčio kilo Rodžeriui, kai buvo išsivyniojęs kone visas valas. Tereikėjo žuviai dar patraukti, ir būtų nuvyniojus nuo ritės visą valą ir nutrūkus, ir dabar Rodžeris

norėjo, naudodamasis proga, sudaryti jo atsargą. Žiūrėdamas į valą, Tomas Hadsonas pastebėjo, kad Deividas prisukęs beveik pusę ritės ir dar tebesuka.

– Ką tu sakei? – paklausė Tomas Hadsonas sūnų Tomą.

– Kaip manai, ką ji darys dabar?

– Minutėlę, Tomai... – atsakė tėvas ir šūktelėjo Rodžeriui: – Klausyk, vyruti, kad tik mes nepraplauktume viršum jos.

– Tai pavaryk iš lengvo pirmyn, – atsakė Rodžeris.

– Klausau: iš lengvo pirmyn, – pakartojo Tomas Hadsonas. Deividui vynioti valą pasidarė sunkiau, tačiau nebebuvo baisu, kad žuvis palįs po laivu.

Staiga valas ėmė vėl vyniotis nuo ritės, ir Rodžeris sušuko:

– Išjunk!

Tomas Hadsonas išjungė pavarą ir leido varikliui suktis tuščia eiga.

– Išjungiau, – atsiliepė jis.

Rodžeris stovėjo pasilenkęs virš Deivido. Berniukas įsispyręs laikė meškerykotį, o valas slydo ir slydo į vandenį.

– Paveržk stabdį, Deivi, – tarė Rodžeris. – Lengvai valo neatiduok.

– Bijau, kad nenutrūktų, – pasakė Deividas. Tačiau stabdį paveržė.

– Nenutrūks, – atsakė jam Rodžeris. – Nepriveržei juk mirtinai.

Valas vyniojosi kaip vyniojęsis, tačiau meškerykotis sulinko labiau, ir berniukas, priešindamasis įtampai, basom kojom atsispyrė į vairagalio grindis. Po kurio laiko valas nustojo vyniojęsis.

– Dabar pasukėk valo, – tarė berniukui Rodžeris. – Ji eina ratu ir dabar grįžta. Suvyniok kuo daugiau.

Berniukas pasilenkęs suko ritę; paskui tempė; atitiesinęs kotą, vėl lenkėsi ir vėl suko ritę. Valas ir vėl vyniojosi lengvai.

– Ar gerai aš viską darau? – paklausė jis.

– Tu dirbi puikiai, – atsakė jam Edis. – Kablys, vaike, įsmigęs giliai. Kai buvo iššokus, mačiau.

Staiga, berniukui tempiant, valas vėl ėmė vyniotis nuo ritės.

– Tai velnias! – tarė Deividas.

– Nieko nieko, – pasakė jam Rodžeris. – Taip ir turėjo būti. Dabar ji plaukia nuo mūsų. Pirma plaukė į mus, todėl atleido valo. O dabar atima.

Vos ne trūktinai įtemptu valu prilaikoma žuvis lėtai, bet nestabčiodama atėmė visą Deivido ką tik atkovotą valą ir dar truputį viršaus. Paskui berniukas ją sulaikė.

– Gerai. Dabar vyniok, – ramiai pasakė Rodžeris. – Ji didina ratą, bet dabar plaukia į mus.

Tomas Hadsonas dabar tik protarpiais pavarydavo katerį, kad žuvis visą laiką būtų už vairagalio. Katerio manevrais jis stengėsi kuo labiau padėti berniukui, o patį berniuką ir kovą su žuvimi buvo pavedęs Rodžeriui. Jo akimis žiūrint, daugiau jam nebuvo kas darą.

Sukdama naują ratą, žuvis atėmė dar šiek tiek valo. Dar kitą ratą sukdama, atėmė dar. Tačiau berniukas tebeturėjo valo beveik puspilnę ritę. Jis vedžiojo žuvį taip, kaip reikia, ir klusniai vykdė, ką sakė Rodžeris. Bet buvo jau gerokai išvargęs, ir nuo prakaito bei druskingo vandens jam ant įdegusios nugaros ir pečių blizgėjo druskos dėmės.

– Lygiai dvi valandos, – tarė Rodžeriui Edis. – Kaip galvytė, Deivi?

– Nieko.

– Neskauda?

Berniukas pakratė galvą.

– Tau jau praverstų koks gurkšnis vandens, – pasakė Edis. Deividas linktelėjo ir, kai Endrius prinešė jam prie lūpų stiklinę, atsigėrė.

– Atvirai, Deivi, kaip tu jauties? – pasilenkęs prie jo, paklausė Rodžeris.

– Puikiausiai. Tik nugarą, kojas ir rankas skauda, – jis sekundę užsimerkė, gniauždamas meškerykočio storgalį, o valas tuo metu vyniojosi nuo ritės, nors stabdis buvo priveržtas beveik iki galo. – Nesinori šnekėt, – pasakė jis.

– Dabar galėtum kiek pavyniot, – pasakė jam Rodžeris, ir berniukas vėl suskato sukti ritę.

– Deividas – šventasis, kankinys! – tarė tėvui Tomas. – Tokio brolio kaip jis paieškot reikia. Ar nieko, tėte, kad aš šneku? Baisiai jaudinuos.

– Šnekėk, šnekėk, Tomi. Aš irgi jaudinuos.

– Jis nuo mažens šaunuolis, – kalbėjo Tomas. – Ne genijus jis ir ne sportininkas kaip Endis. Jis stačiai šaunuolis. Žinau, tu jį iš visų mūsų labiausiai myli – ir teisingai, nes jis pats geriausias, ir aš žinau, jog tai, kas dabar dedas, – jo paties labui, kitaip tu neleistum. Bet vis tiek aš baisiausiai jaudinuos.

Tomas Hadsonas apkabino jį per pečius ir, atsigręžęs atgal, vairavo, laikydamas vairą laisvąja ranka.

– Matai, Tomi, jeigu mes jam neleistume, tai būtų dar blogiau. Rodžeris su Edžiu reikalą išmano, ir aš žinau, kad jie jį myli ir neleis daryti to, kas ne jo jėgoms.

– Deividas, tėte, nežino saiko. Tikrai. Jis būtinai daro tą, kas ne jo jėgoms.

– Pasikliauk manim, o aš pasikliausiu Rodžeriu ir Edžiu.

– Tegu bus taip. Bet dabar aš už jį pasimelsiu.

– Pasimelsk, – pasakė Tomas Hadsonas. – O kodėl tu sakai, kad aš jį iš visų labiausiai myliu?

– Taip turėtų būti.

– O tave aš myliu ilgiausiai.

– Nebegalvokim apie save. Pasimelskim abu už Deivį.

– Gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Klausyk. Jinai užkibo lygiai pusiaudienį. Dabar jau turėtų būt šioks toks šešėlis. Regis, jau ir yra. Atsargiai pasuksiu, kad ant Deivio kristų šešėlis, – Tomas Hadsonas sušuko Rodžeriui: – Rodžai, ar nieko, jei aš iš lengvo pasukėčiau, kad ant Deivio kristų šešėlis? Man regis, kol žuvis suka ratu, nuo to niekas nepasikeis, o kai nustos, seksim iš paskos.

– Puiku! – pritarė Rodžeris. – Kaip čia man pačiam neatėjo į galvą?

– Iki šiol nebuvo šešėlio, – pasakė Tomas Hadsonas.

Jis taip lėtai apsuko katerį, kad vairagalis beveik nepajudėjo ir jie beveik neprarado nė kiek valo. Deivido galva ir pečiai dabar atsidūrė kapitono būdelės šešėlyje. Edis rankšluosčiu šluostė berniukui kaklą ir pečius ir drėkino nugarą ir sprandą spiritu.

– Kaip reikalai, Deivai? – šūktelėjo Tomas.

– Kuo puikiausiai, – atsakė Deividas.

– Dabar man dėl jo ramiau, – tarė Tomas. – Žinai, mokykloj kažkas pasakė, girdi, Deividas man netikras brolis, tai aš atsakiau, kad mūsų šeimoj jokių netikrų brolių nėr. Ką man daryt, tėte, kad aš taip jaudinuos?

– Praeis.

– Tokioj šeimoj kaip mūsų kas nors turi jaudintis, – pasakė Tomas. – Bet dėl tavęs nebesijaudinu. Dabar dėl Deivido. Gal geriau einu, sutaisysiu dar ko išgert. Ir kartu galėsiu melstis. Gersi, tėte?

– Su mielu noru.

– Edis tikriausiai nebegali kęst negėręs, – pasakė berniukas. – Greit trys. Per tris valandas Edis tik vieną stiklinę išgėrė. Mano apsileidimas. Kodėl tu manai, tėte, kad ponas Deivis negers?

– Man regis, kol Deividas čia vargsta, jis negers.

– Gal dabar, kai Deivas šešėly, ir išgers. Reiks pasiūlyt.

Jis nulipo žemyn.

– Kad gal ne, Tomi, – išgirdo sakant Rodžerį Tomas Hadsonas.

– Jūs juk visą dieną neėmėt į burną, pone Deivi, – neatlyžo Tomas.

– Dėkui, Tomi, – atsakė Rodžeris. – Išgerk už mane butelį alaus, – pasiūlė. Paskui šūktelėjo vairininkui: – Pavaryk truputį į priekį, Tomai. Mes jai ant kelio.

– Klausau: truputį į priekį, – pakartojo Tomas Hadsonas.

Žuvis giliai tebesuko ratu, tačiau ratą siaurino, kadangi kateris judėjo ta pačia kryptimi kaip ir ji. Be to, dabar buvo aiškiau matyti valo nuožulnumas. Kateriui užstojus saulę, valas tamsiame vandenyje matėsi daug giliau, ir Tomui Hadsonui buvo lengviau prisiderinti prie žuvies judėjimo. Laimė, galvojo jis, kad taip tyku, nes žinojo, kad Deividas neatlaikytų, jei žuvis būtų užkibus kad ir nelabai vėjuotą dieną. Dabar, kai Deividas sėdėjo šešėlyje, o jūra kaip ir pirma tebebuvo rami, jam palengvėjo ant širdies.

– Dėkui, Tomi, – išgirdo jis Edžio balsą, o paskui pas jį užlipo sūnus su popieriumi apvyniota stikline, ir Tomas Hadsonas paragavo, nurijo šaltą gurkšnį, pajusdamas citrinos aštrumą, kvapnų, glotnų angosturos skonį ir džino sustiprintą ledinio kokoso pieno švelnumą.

– Ar gerai sutaisiau, tėte? – paklausė berniukas. Rankoje jis laikė ką tik iš ledo išimtą butelį alaus, nuo saulės išrasojusį šaltais lašais.

– Puikiausiai, – atsakė jam tėvas. – Džino nepamažinai.

– Nebuvo kas daro, – atsakė Tomas. – Baisiai greit ledas tirpsta. Būt gerai turėt kokių nors šilumos nepraleidžiančių dėklų stiklinėms, kad netirptų ledas. Grįžęs į mokyklą, ką nors sugalvosiu. Manau, kad būtų galima jų pagamint iš kamštmedžio. Ko gera, per Kalėdas tau ir padovanosiu.

– Tu tik pažiūrėk į Deivą, – tarė tėvas.

Deividas vedžiojo žuvį taip, lyg kova būtų ką tik prasidėjus.

– Matai, koks jis plokščias? – paklausė Tomas. – Ir krūtinė, ir nugara nesiskiria. Lyg suklijuotas. Tačiau kokie ilgi jo rankų muskulai – niekas tokių neturi. Tokio pat ilgumo tiek iš priekio, tiek iš kitos pusės – ir bicepsai, ir tricepsai. Baisiai keisto jis sudėjimo, tėte. Keistas jis berniokas, o brolio geresnio už jį ir įsivaizduot negalima.

Edis, kokpite ištuštinęs stiklinę, rankšluosčiu vėl šluostė Deividui nugarą. Paskui apšluostė jam krūtinę ir ilgas rankas.

– Jautiesi gerai, Deivi?

Deividas linktelėjo.

– Žinai, – tarė jam Edis, – man yra tekę matyt, kaip vienas suaugęs vyras, stiprus, pečiai kaip buliaus, supliuško ir pasidavė, tepadaręs vos pusę to, ką esi padaręs tu.

Deividas toliau dirbo savo darbą.

– Stambus vyras. Tavo tėtis ir Rodžeris jį irgi pažįsta. Patyręs. Žvejoja seniai. Užkibo jam neregėtai didelė žuvis, ir jis pišš ir pasidavė – pavargo, matai. Žuvis jį nuvargino, jis ir pasidavė. Tad laikykis, Deivi.

Deividas neatsakė. Jis lankstėsi, gaudydamas kvapą; leido meškerykotį žemyn, tempė, suko ritę.

– Šitas žuvogalis – patinas, todėl toks stiprus, – pasakė jam Edis. – Jei patelė, būtų seniai pasidavus. Arba žarnos trūkusios būtų, arba širdis, arba ikrai būtų išburbėję. Šitos veislės patinai stipresni. Daugelio kitų stipresnės patelės. O kardžuvių – ne. Šitas žuvėnas velniškai stiprus. Bet tu vis tiek jį priveiksi.

Valas vėl ėmė vyniotis nuo ritės, ir Deividas sekundę užsimerkė, įsispyrė basomis kojomis į lentas, atsilošė, spausdamas meškerykotį, – ilsėjosi.

– Teisingai, Deivi, – tarė Edis. – Dirbk tik tada, kai reikia. Ji suka ratu, ir tiek. Tačiau stabdis atima iš jos vis daugiau jėgų.

Edis pasuko galvą ir pažvelgė žemyn, ir iš jo primerktų akių Tomas Hadsonas spėjo, kad jis žiūri į didelį žalvarinį laikrodį ant kajutės sienos.

– Penkios ketvirtos, Rodžeri, – pasakė jis. – Su ja imiesi tris valandas ir penkias minutes, vaikeliuk.

Pagal laiką Deividui reikėjo vynioti valą. Bet valas tebesivyniojo nuo ritės.

– Vėl ji neria gilyn, – tarė Rodžeris. – Atsargiai, Deivi. Gerai matai valą, Tomai?

– Matau gerai, – atsakė jam Tomas Hadsonas. Valas leidosi į vandenį nelabai statmenai ir nuo tiltelio jis matėsi giliai. – Ji, ko gera, leidžiasi ant dugno padvėsti, – pusbalsiu tarė Tomas Hadsonas vyresniajam sūnui. – Būtų Deivui pats didžiausias smūgis.

Tomas palingavo galva ir sukando lūpas.

– Laikyk, kiek gali, Deivai, – išgirdo Tomas Hadsonas sakant Rodžerį. – Priveržk labiau stabdį, ir tegu tada vyniojasi, kiek vyniosis.

Berniukas užveržė stabdį beveik iki pat galo ir pasiruošė atremti artėjantį išbandymą, o valas vyniojosi ir vyniojosi, niro ir niro į vandenį.

– Jei šįsyk sulaikysi, manau, būsi ją priveikęs, – tarė Deividui Rodžeris. – Tomai, išjunk!

– Išjungiau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet man regis, jei pavaryčiau truputį atgal, susitaupytų valo.

– Gerai. Pamėgink.

– Leidžiu atgal, – pasakė Tomas Hadsonas.

Kateriui pasistūmėjus atgal, jie atėmė šiek tiek valo, bet ne kažin kiek, ir dabar valas leidosi žemyn siaubingai statmenai. Ant ritės jo bebuvo likę mažiau negu pirma pačiais kritiškiausiais momentais.

– Reikės dabar tau pereit į patį laivo galą, Deivi, – tarė Rodžeris. – Atleisk stabdį, kad galėtum išimt storgalį.

Deividas atleido stabdį.

– Dabar statyk storgalį į laikiklį ant diržo. Apkabink jį per juosmenį, Edi.

– Vajėj, tėveli! – sušuko Tomas. – Ji leidžias tiesiai ant dugno.

Deividas dabar klūpojo pačiame katerio gale; meškerykotis buvo sulinkęs taip, kad viršūnė mirko vandeny; storgalis buvo įspraustas į odinį lizdą ant plačiojo diržo. Endrius laikė Deividą už kojų, o Rodžeris, atsiklaupęs šalimais, stebėjo, kaip valas nyra į vandenį ir kiek jo likę ant ritės. Jis atsigręžė į Tomą Hadsoną ir palingavo galvą.

Ant ritės nebebuvo likę ir dvidešimties metrų, ir meškerykotis, iki pusiau paniręs į vandenį, traukė Deividą žemyn. Paskui nebeliko ir penkiolikos metrų. Nebeliko ir dešimties. O paskui staiga valas nustojo vyniojęsis. Berniukas tebebuvo persilenkęs per bortą, ir didžioji meškerykočio dalis tebebuvo vandeny. Tačiau valas nebesivyniojo.

– Pasodink jį į krėslą, Edi. Atsargiai, neskubėk, – tarė Rodžeris. – Sodink, kai bus galima. Žuvį jis sutурėjo.

Suėmęs per juosmenį, kad staigiai šoktelėjusi žuvis neištrauktų berniuko per bortą, Edis nuvedė Deividą prie žūklės krėslo. Pasodino jį, ir Deividas įstatė meškerykočio storgalį į lizdą ir įsispyrė į bortą, ir pabandė patempėti meškerykotį. Žuvis mažumą kilstelėjo.

– Trauk tik tada, kai vyniosi valą, – patarė Deividui Rodžeris. – O šiaip tegu traukia ji. Kai nieko nedarai, atsipūsk.

– Tu ją priveikei, vaikeli, – pasakė Edis. – Ji nuo pačios pradžios tavo rankoj. Atsargiai, neskubėk, ir jai bus galas.

Tomas Hadsonas pavarė katerį truputį į priekį, kad žuvis pasiliktų toliau už vairagalio. Visą vairagalį dabar dengė šešėlis. Kateris tolydžio slinko į atvirą jūrą, ir nė mažiausias vėjelis nedrumstė vandens paviršiaus.

– Tėte, – tarė tėvui Tomas, – maišydamas gėrimus, užmečiau akį į jo kojas. Padai visi kruvini.

– Susibraižė į lentas.

– Gal padėt pagalvėlę? Turės traukdamas į ką atsispirt.

– Eik, paklausk Edį, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tik netrukdyk Deivui.

Kova su žuvimi truko tris valandas su geru trupučiu. Kateris po senovei slinko į atvirą jūrą, o Deividas, sėdėdamas krėsle, kurį už atkaltės dabar laikė Rodžeris, be atvangos kėlė žuvį. Deividas dabar atrodė žvalesnis negu prieš valandą, tačiau Tomas Hadsonas matė nuo padų ant kulnų nuvarvėjusį kraują. Kraujas žvilgėjo saulėje it lakas.

– Kaip kojos, Deivi? – paklausė Edis.

– Kojoms nieko, – atsakė Deividas. – Skauda tik rankas ir nugarą.

– Gal pagalvėlę pakišt?

Deividas pakratė galvą.

– Dar prilips, – atsakė jis. – Lipnios nuo kraujo. Skaudėt neskauda. Tikrai tikrai.

Tomas užlipo ant tiltelio ir pasakė:

– Padai – vienos žaizdos. Rankos – irgi. Suvėlė pūsles, o dabar trūkusios. Oi tėte! Nežinau...

– O sakykim, jam reikėtų irkluoti prieš stiprią srovę, Tomi? Arba visai jėgų nebetekus kopti į kalną, arba stengtis išsilaikyti balne? Tai beveik tas pats.

– Aš suprantu. Bet šitaip žiūrėti ir nieko neveikti – tai baisu. Jis juk man brolis.

– Aš tave atjaučiu, Tomi. Bet visi berniukai, kad suvyriškėtų, turi patirti tokius išbandymus. Deivui čia kaip tik ir yra toks išbandymas.

– Aš, tėte, suprantu. Bet kai matau jo kojas ir rankas – nežinau...

– O jei tu pats šitaip gaudytum žuvį, ar norėtum, kad Rodžeris ar aš ją iš tavęs atimtume?

– Na. Mirčiau – jai nepasiduočiau. Bet žiūrėti į Deivį – visai kas kita.

– Nepamirškim, ką jaučia dabar jis, – tarė tėvas. – Ir kaip jam tai svarbu.

– Suprantu, – beviltiškai pasakė Tomas. – Tačiau man jis – broliukas, daugiau nieko. Negerai, kad gyvenimas taip sutvarkytas ir kad broliukas turi taip kamuotis.

– Man irgi tokia tvarka nepatinka, – pritarė Tomas Hadsonas. – Tu labai geras vaikas, Tomi. Bet suprask: aš seniai būčiau nutraukęs šį išbandymą, tik žinau, kad jeigu Deividas šitą žuvį nugalės, tai duos jam visam gyvenimui jėgų įveikti visokiems sunkumams.

Čia prabilo Edis. Jis kaip tik atsigręžęs žiūrėjo į kajutę.

– Lygiai keturios valandos, Rodžeri, – pasakė jis. – Gurkštelėk vandeniuko, Deivi. Kaip jauties?

– Puikiai, – atsakė Deividas.

– Sugalvojau sau naudingą užsiėmimą, – tarė Tomas. – Pataisysiu Edžiui ko išgert. O tu, tėte, nenori?

– Ne, šįsyk praleisiu, – atsakė Tomas Hadsonas.

Jaunasis Tomas nulipo žemyn, ir Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip lėtai, nuvargęs, bet be atvangos darbuojasi Deividas; kaip Rodžeris, pasilenkęs prie jo, kažką jam pusbalsiu aiškina; kaip Edis pačiame laivo gale stebi vandenyje valo nuožulnumą. Tomas Hadsonas bandė įsivaizduoti, kaip gelmėje plauko kardžuvė. Ten, aišku, tamsu, bet gal žuvis – kaip arklys – ir tamsoje gerai mato? Be to, ten labai šalta.

Jis spėliojo: ar žuvis ten viena, ar su ja plaukioja kokia kita? Jokios kitos žuvies jie nebuvo matę, tačiau tai nereiškia, kad žuvis plauko viena. Galbūt su ja tenai tamsybėje ir šaltyje plauko kita žuvis.

Tomas Hadsonas svarstė: kodėl žuvis, nunėrusi taip giliai, staiga ėmė ir sustojo? Ar pasiekė maksimalų gylį, kaip kad lėktuvas, galintis kilti iki tam tikros ribos? O gal sulinkęs meškerykotis, kietai priveržtas stabdis ir valo trintis į vandenį taip palaužė žuvį, kad ji dabar plaukia, kur jai reikia, nesiblaškydama? Gal tik po truputį, Deivido traukiama, kyla aukštyn – klusniai kyla aukštyn, kad susilpnėtų jos nepaleidžiantis nemalonus įtempimas? Tomas Hadsonas nusprendė, kad taip tikriausiai ir yra, ir jei žuvis dar stipri, Deividas turės su ja nemažai vargo.

Tomas nunešė Edžiui jo butelį, ir Edis gerokai iš jo patraukė, o tada paprašė Tomą padėti butelį į dėžę su jauku, kad nesušiltų.

– Be to, bus po ranka, – pridūrė jis. – Jei reikės dar ilgai žiūrėt, kaip Deividas imasi su šita žuvimi, pasidarysiu tikras girtuoklis.

– Kai užsinorėsit, aš atnešiu, – pasakė Endrius.

– Nešk, ne kai norėsiu, – pasakė jam Edis. – Nešk, kai paprašysiu.

Vyresnysis sūnus užlipo pas Tomą Hadsoną, ir juodu drauge stebėjo, kaip Edis pasilenkęs atidžiai žiūri Deividui į akis. Rodžeris laikė krėslą ir sekė valą.

– Klausyk, vaikiuk, – tarė berniukui Edis, įdėmiai žiūrėdamas jam į veidą. – Rankos ir kojos – niekis. Jos ir skauda, ir atrodo liūdnai, bet tai nieko baisaus. Tokios ir turi būti žvejo rankos ir kojos, kitą kartą jos bus kietesnės. Bet va galva tau kaip – neskauda?

– Nė trupučio, – atsakė Deividas.

– Na tai, Dieve, padėk tau laikyt šitą žuvėną – tuoj mes jį ištrauksim.

– Deivi, – kreipėsi į berniuką Rodžeris, – gal duok, aš tave pavaduosiu.

Deividas pakratė galvą.

– Nieks nesakys, kad tu pasidavei, – pasakė Rodžeris. – Sveikas protas to reikalauja. Galim perimt arba aš, arba tavo tėvelis.

– Ar aš ne taip ką nors darau? – nuskaustu tonu paklausė Deividas.

– Ne. Tu viską darai puikiai.

– Tai kodėl man ją mest?

– Ji baigia, vaikeli, tave nukamuot, – pasakė Rodžeris. – Bijau, kad neapsargdintų.

– Kablys žabtuos ne man, o jai, – trūksmingai pratarė Deividas. – Ne ji mane kamuoja. Tai aš ją kamuoju, žuvokšlę prakeiktą.

– Šnekėk, kas tik užeina ant seilės, Deivai, – pasakė jam Rodžeris.

– Žuvokšliną prakeiktą. Bjaurybę šitą.

– Jis verkia, – pasakė Endrius, užlipęs ant tiltelio pas Tomą ir tėvą. – Jis šitaip šneka, kad nustotų verkęs.

– Tylėk tu, kavaleriste, – sudraudė Tomas.

– Tegu ji mane pribaigia, šita žuvokšlė, – nebijau, – pasakė Deividas. – Bet ką aš čia? Argi aš jos nekenčiu? Aš juk ją myliu!

– Gana, patylėk, – tarė Deividui Edis. – Kvapo pritrūksi.

Jis pasižiūrėjo į Rodžerį, o Rodžeris patraukė pečiais: atseit nežinau.

– Tu man dar taip pasijaudink, tai kaipmat atimu, – pagrasino Edis.

– Aš visada jaudinuos, – atsakė Deividas. – Nesisakau, todėl niekas ir nežino. Jaudinuos dabar ne labiau kaip paprastai. Tik tiek, kad keikiuos.

– Na tai nutilk ir nusiramink, – pasakė Edis. – Nusiramink, suimk save į nagą, ir ji niekur nuo mūsų nedings.

– Aš jos nepaleisiu, – pasakė Deividas. – Gailiuosi, kad negražiai išvadinau. Nenoriu pasakyt apie ją nieko bloga. Man atrodo, nieko puikesnio už ją nėra pasauly.

– Endi, paduok man tą butelį su spiritu, – tarė Edis. – Aš jam ištrinsiu rankas, pečius ir kojas, – paaiškino jis Rodžeriui. – Nuo ledo vandens bijau, kad nesutrauktų mėšlungis.

Jis dirstelėjo į kajutę ir tarė:

– Praėjo lygiai penkios su puse, Rodžeri, – tarė. Tada atsisuko į Deividą: – Tu kartais neperšilai, Deivi, a?

Berniukas pakratė galvą.

– Labiausiai bijojau, kai vidudienį saulė kepino patį viršugalvį, – pasakė Edis. – Dabar jau, Deivi, nieko baisaus. Tik nusiramink ir priveik šitą žuvėną. Būtų gerai jį priveikus iki sutemstant.

Deividas linktelėjo.

– Tėte, ar yra tekę tau matyt, kad žuvis taip ilgai priešintųs? – paklausė Tomas.

– Yra, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Daug kartų?

– Neskaičiavau, Tomi. Golfo srovėj žuvų pasitaiko milžiniškų. Tiesa, kai kurias, kad ir dideles, gaudyt lengva.

– Kažin kodėl?

– Gal kad nusenusios ir nusipenėjusios. Kai kurios esti tokios senos, kad tik dvėst. Na o kitos iš tų didžiųjų nusibaigia besiblaškydamos.

Diena ėjo vakarop, ir jų kateris buvo toli vandenyne tarp salos ir didžiojo Aizeko švyturio. Ir jau senokai akiratyje nebuvo matyti jokio laivo.

– Pamėgink dar sykį, Deivi, – pasakė Rodžeris.

Berniukas pasilenkė ir ėmė įsispyręs traukti, ir meškerykotis lėtai pakilo aukštyn.

– Pajudėjo, – tarė Rodžeris. – Susuk valą ir pamėgink dar sykį.

Berniukas dar pakylėjo ir vėl užvyniojo truputį valo.

– Kyla, kyla, – pasakė Rodžeris Deividui. – Trauk trauk, neatleisk.

Berniukas darbavosi kaip automatas arba kaip labai nuvargęs berniukas, atliekantis automato darbą.

– Štai kada pagaliau! – tarė Rodžeris. – Dabar jau aiškiai kyla. Pavaryk truputį į priekį, Tomai. Būtų gerai ištraukus ją už kairiojo borto.

– Klausau: truputį į priekį, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Daryk, kaip tau pačiam atrodo geriau, – pasakė Rodžeris. – Reikėtų ištraukt ją taip, kad Edžiui būtų patogu smeigti žeberklu, o mums – užmesti kilpą. Aš griebsiu pavadėlį. Tomi,

eikš čia, palaikysi krėslą ir žiūrėk, kad kai nutversiu už pavadėlio, valas neužsinarpliotų už meškerykočio. Valas turi niekur nekliūti – kartais galiu būt priverstas paleist žuvį. Endi, tu padėsi Edžiui – paduosi, ko jis prašys. Reikės paduot kilpą ir kuoką.

Žuvis tolydžio kilo aukštyn, ir Deividas ritmingai kilojo ir nuleidinėjo meškerykotį.

– Tomai, gal tu lipk žemyn ir vairuok iš čia! – sušuko jam Rodžeris.

– Lipu jau, – atsiliepė Tomas Hadsonas.

– Atsiprašau, – pasakė Rodžeris. – Deivi, atsimink: jeigu ji ners šalin ir man reikės ją paleist, laikyk meškerykotį iškėlęs aukštai ir žiūrėk, kad nesusipainiotų valas. Kai tik nutversiu už pavadėlio, iškart atleisk stabdį.

– Valą, vaikiuk, vyniok lygiai, – pasakė Edis. – Žiūrėk, kad neužsikirstų.

Tomas Hadsonas nušoko nuo tiltelio į kokpitą ir atsistojo prie šturvalo. Vandens gelmė nuo čia buvo ne taip lengvai įžvelgiama kaip nuo tiltelio, tačiau kritišku atveju čia buvo patogiau manevruoti ir lengviau palaikyti ryšį su kitais. Taip ilgai žiūrėjusiam iš viršaus, nusileidus į veiksmo areną viskas atrodė keistai. Panašiai jaustumeis, iš ložės nulipęs į sceną ar į ringą arba atsistojęs prie treko aptvaro, pagalvojo jis. Žmonės atrodė stambesni ir artimesni ir tarytum paūgėję.

Jis matė kruvinas Deivido rankas ir nuo kraujo tarsi nuo lako blizgančius padus ir matė diržo įspaudus ant nugaros ir beveik beviltišką veido išraišką, kai tasai, baigdamas traukti, grįžtelėjo į šoną. Jis pasižiūrėjo į kajutę – žalvarinis laikrodis rodė be dešimties minučių šešias. Iš taip arti ir iš šešėlio jūra atrodė kitoniška, baltas valas nuo linkstančio meškerykočio nuožulniai smigo į tamsų vandenį, o meškerykotis be atvangos kilo ir leido-

si. Edis klūpojo vairagalyje, nuo saulės strazdanotomis rankomis spausdamas žeberklą, ir žvelgė į kone violetinį vandenį, stengdamasis įžiūrėti žuvį. Tomas Hadsonas pastebėjo virvės mazgus ant žeberklo koto ir ant pilerso, o paskui vėl pasižiūrėjo į Deivido nugarą, ištiestas kojas ir ilgas rankas, laikančias meškerykotį.

– Nesimato, Edi? – paklausė Rodžeris, prituredamas už atkaltės krėslą.

– Kol kas ne. Darbuokis, vaikeli, neatleisk nė minutės.

Deividas ir toliau kilojo ir nuleidinėjo meškerykotį ir suko ritę; valo ant ritės buvo storai, ir sulig kiekvienu sūkiu jo storėjo ir storėjo.

Vienu metu žuvis sustingo vietoje, ir meškerykotis nulinko iki pat vandens, ir valas ėmė vyniotis nuo ritės.

– Čia dabar! Negali būti! – sušuko Deividas.

– Gali, – pasakė Edis. – Nežinai, kas jai šaus į galvą.

Bet paskui Deividas lėtai, įtempęs visas jėgas, pakėlė meškerykotį, ir valas netrukus ėmė vėl taip pat lengvai ir vienodai, kaip ir pirma, vyniotis ant ritės.

– Ji tik minutę buvo stabtelėjus, – pasakė Edis. Atsismaukęs seną fetrinę skrybėlę ant pakaušio, jis žvelgė žemyn, į skaidrų tamsiai violetinį vandenį. – O šit ir ji! – šūktelėjo jis.

Tomas Hadsonas atšoko nuo šturvalo ir pažvelgė už borto. Giliai žuvis atrodė smulkesnė ir trumpesnė negu iš tikrųjų, tačiau bežiūrint ėjo didyn ir didyn. Didėjo ji ne taip staigiai kaip artėjantis lėktuvas, bet taip pat nesulaikomai.

Tomas Hadsonas spustelėjo Deividui petį ir grįžo prie šturvalo. Staiga jis išgirdo Endrių:

– Ei ei, žiūrėkit! – ir dabar jau išvydo žuvį, neatsitraukęs nuo šturvalo – ruda, tartum pailgėjusi ir paplatėjusi, ji plaukė tolokai už katerio vairagalio.

– Tokiu pat greičiu, – neatsigręždamas tarė Rodžeris.

Tomas Hadsonas atsakė:

– Klausau: tokiu pat greičiu.

– Viešpatie, žiūrėkit! – suriko jaunasis Tomas.

Kardžuvė dabar buvo išaugus iki milžiniško dydžio – tokios Tomas Hadsonas kaip gyvas nebuvo matęs. Jos ilgas liemuo atrodė nebe rudas, o violetiškai mėlynas, ir ji lėtai ir vienodai plaukė už vairagalio, dešinėje nuo Deivido, į tą pusę, kur ir kateris.

– Neatleisk, Deivi, neatleisk, – mokė Rodžeris. – Dabar ji gerai eina. Truputį į priekį, – tarė Rodžeris, nenuleisdamas akių nuo žuvies.

– Klausau: truputį į priekį, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Suk valą, nenustok, – tarė Deividui Edis.

Tomas Hadsonas pamatė iš vandens išnirusį pavadėlio sukutį.

– Dar truputį į priekį, – tarė Rodžeris.

– Klausau: dar truputį į priekį, – pakartojo Tomas Hadsonas.

Jis stebėjo žuvį ir kreipė katerį, kad plauktų ten link, kur ir žuvis. Dabar jis matė visą didžiulį violetinį liemenį, didžiulį platų kardo priekį, vandenį skrodžiantį peleką ant plačios nugaros ir milžinišką uodegą, kuri beveik nejudėdama varė žuvį į priekį.

– Dar truputį į priekį, – tarė Rodžeris.

– Klausau: truputį į priekį.

Deividas buvo jau ranka pasiekiamai pritraukęs pavadėlį.

– Pasirengęs, Edi? – paklausė Rodžeris.

– Pasi, – atsakė Edis.

– Stebėk ją, Tomai, – pasakė Rodžeris ir, persilenkęs per bortą, nutvėrė vielinį pavadėlį. – Atleisk stabdį, – pasakė jis Deividui ir ėmė lėtai už sunkaus pavadėlio traukti žuvį, kad būtų galima pasiekti žeberklu.

Žuvis kilo aukštyn, ilga ir plati it storas, įgrimzdęs į vandenį rąstas. Deividas žiūrėjo į ją, tarpais užmesdamas akį į meškerykočio viršūnę, ar nesusipainiojo valas. Pirmą kartą per šešias valandas jo nugara, rankos ir kojos nejuto įtampos, ir Tomas Hadsonas matė, kaip trūkčioja ir virpa jo kojų raumenys. Edis laukė, su žeberklu pasilenkęs ties bortu, o Rodžeris lėtai, bet nesustodamas traukė žuvį.

– Svers arti pusės tonos, – pasakė Edis. Paskui labai tyliai pridūrė: – Rodžeri, kablys vos laikos.

– Dar nepasieksi? – paklausė Rodžeris.

– Ne dar, – atsakė Edis. – Atsargiai tempk, atsargiai.

Rodžeris traukė vielinį trosą, ir didžiulė žuvis pamažu artėjo prie laivo.

– Kablys prakirtęs žiauną, – tarė Edis. – Jau kaip ir už nieko nebesilaiko.

– O dabar pasieksi? – nepasikeitusiu balsu paklausė Rodžeris.

– Dar ne, – tyliai atsakė Edis.

Rodžeris traukė žuvį kaip galėdamas švelniau ir atsargiau. Staiga įtampa prapuolė, ir jis atsitiesė, laikydamas rankose laisvai nukarusį pavadėlį.

– Ne! Ne! Ne! Dėl Dievo meilės! – sušuko jaunasis Tomas.

Edis su žeberklu puolė į vandenį, mėgindamas pasiekti ir įsmeigti jį į žuvį.

Tačiau veltui. Didžiulė žuvis kurį laiką kybojo gelmėje nelyginant milžiniškas tamsiai violetinis paukštis, o paskui ėmė lėtai grimzti. Visi žiūrėjo, kaip ji grimzta, eidama mažyn ir mažyn, kol galiausiai išnyko iš akių.

Lygiame vandens paviršiuje plūduriavo Edžio skrybėlė, o jis pats laikėsi už žeberklo koto. Žeberklas buvo pririštas prie pilerso vairagalyje. Rodžeris apkabino Deividą, ir Tomas Hadso-

nas matė, kaip krūpčioja Deivido pečiai. Tačiau jis paliko Deividą Rodžerio globai.

– Numesk Edžiui štormtrapą, – tarė jis Tomui. – Tu, Endi, paimk Deivio meškerę. Išimk iš lizdo.

Rodžeris pakėlė berniuką nuo krėslo ir nunešęs paguldė į lovelę, stovinčią palei dešinį bortą. Berniukas gulėjo kniūbsčias ant lovelės, o Rodžeris tebelaikė jį apkabinęs.

Edis užlipo į katerį kiaurai peršlapęs ir ėmė rengtis. Endrius žeberklu išgriebė jo skrybėlę, o Tomas Hadsonas nulipo į kajutę paieškoti Edžiui marškinių ir kelnių, taip pat marškinių ir šortų Deividui. Jis stebėjosi, kad nejaučia ničnieko, išskyrus gailestį ir meilę Deividui. Visi kiti jausmai išgaravo kovos su žuvimi valandomis.

Kai jis grįžo, Deividas nuogas tebegulėjo ant lovelės, o Rodžeris trynė jį spiritu.

– Skauda pečius ir sėdynę, – pasakė Deividas. – Prašom atsargiau, pone Deivi.

– Prisitrynei – todėl, – pasakė jam Edis. – Tėvelis pateps rankas ir kojas merkurochromu. Nebijok, neskaudės.

– Apsivilk šitais marškiniais, sūneli, – tarė Tomas Hadsonas. – Kad nesušaltum. Atnešk jam kur plonesnę antklodę, Tomai.

Tomas Hadsonas patepė merkurochromu diržo pritrintas nugaros vietas ir padėjo apsivilkti marškiniais.

– Jau man gerai, – bespalviu balsu pratarė Deividas. – Gal galima kokakolos, tėveli?

– Aišku, galima, – atsakė jam Tomas Hadsonas. – Edis tuoj pašildys tau sriubos.

– Aš nealkanas, – pasakė Deividas. – Kol kas nieko nesinori valgyt.

– Tai vėliau truputį, – tarė Tomas Hadsonas.

– Įsivaizduoju, kaip tu jautiesi, Deivai, – pasakė Endrius, atnešęs kokakolos.

– Kaip aš jaučiuos, neįsivaizduoja niekas, – atsakė Deividas.

Tomas Hadsonas paaiškino vyresniajam sūnui, kokiu kursu vairuoti katerį į salą.

– Sureguliuok, kad varikliai dirbtų vienodai – po tris šimtus apsisukimų, Tomi, – pasakė jis. – Kai sutems, bus matyti švyturio šviesa, o paskiau aš pakoreguosiu kursą.

– Tikrink, tėte, dažniau, kaip vairuoju. Man baisiai negera ant širdies, ar tau irgi?

– Nieko nepadarysi.

– O Edis taip stengėsi! – apgailestavo Tomas. – Ne kiekvienas būtų šokęs į vandenį durti žuvies.

– Nedaug trūko, ir jam būtų pavykę, – pasakė tėvas. – Nieko sau būtų buvę, jeigu jis būtų vandeny įsmeigęs žeberklą.

– Edis būtų susitvarkęs, – pasakė Tomas. – Ar dabar varikliai suderinti?

– O tu nustatyk iš klausos, – atsakė jam tėvas. – O ne vien tik dairykis į tachometrus.

Tomas Hadsonas nuėjo ir atsisėdo ant lovelės šalia Deivido. Berniukas gulėjo suvyniotas į ploną antklodę, ir Edis tepė jam rankas, o Rodžeris – kojas.

– Čia tu, tėte, – tarė jis ir pasižiūrėjo į Tomą Hadsoną, o paskui nusisuko.

– Baisiai gaila, sūneli, – tarė tėvas. – Pirmąkart mačiau tokią gražią kovą su žuvimi. Kovojai gražiau ir už Rodžerį, ir už visus.

– Labai ačiū, tėveli. Būk geras, nekalbėk apie tai.

– Gal tau ko atnešti, sūneli?

– Būtų gerai dar kokakolos, jei galima, – pasakė Deividas.

Tomas Hadsonas leduose jauko dėžėje rado ir atidarė kokakolos butelį. Tada atsisėdo šalia Deivido, ir berniukas, laikydamas butelį merkurochromuotoje rankoje, atsigėrė kokakolos.

– Tuoj duosiu sriubos. Šyla jau, – pasakė Edis. – Gal pašildyt pipirų, Tomai? Turim moliuskų mišrainės.

– Pasišildom, – atsakė Tomas Hadsonas. – Juk nevalgę nuo pusryčių. O Rodžeris visą dieną nė lašo negėręs.

– Ką tik išgėriau butelį alaus, – pasakė Rodžeris.

– Edi, – tarė Deividas, – kiek ji iš tikrųjų galėjo svert?

– Apie pusę tonos, – atsakė jam Edis.

– Labai ačiū, kad šokot už borto, – pasakė Deividas. – Labai ačiū, Edi.

– Šūds, – atsakė Edis. – O kas beliko daryt?

– Ar ji tikrai būtų svėrus pusę tonos, tėveli? – paklausė Deividas.

– Be abejonės, – atsakė Tomas Hadsonas. – Tokios didelės žuvies – nei kardžuvės, nei marlino – nebuvau matęs.

Saulė buvo nusileidusi, ir kateris urgzdamas plaukė ramia jūra, sparčiai vagodamas tuos pačius vandenis, kuriais jie buvo taip lėtai atsikasę per tas ilgas valandas.

Endrius dabar irgi sėdėjo ant plačios lovelės krašto.

– Na, kavaleriste? – tarė jam Deividas.

– Jei tu būtum ją ištraukęs, – pasakė Endrius, – būtum išgarsėjęs visam pasauly.

– Kam man to reikia? – atsakė Deividas. – Garsėk pats, kad nori.

– O mes būtume išgarsėję kaip tavo broliai, – pasakė Endrius. – Rimtai sakau.

– O aš būčiau išgarsėjęs kaip tavo bičiulis, – tarė jam Rodžeris.

– O aš būčiau išgarsėjęs, kadangi vairavau, – pratęsė Tomas Hadsonas. – O Edis – kad dūrė žeberklu.

– Edis ir taip vertas garbės, – pasakė Endrius. – Tomis būtų išgarsėjęs tuo, kad sutaisė tiek daug kokteilių. Per visą šią baisingą kovą Tomis visus aprūpino gėrimais.

– O žuvis? Ar ji nebūtų išgarsėjus? – paklausė Deividas. Jis jau buvo atsigavęs. Bent jau iš kalbos taip atrodė.

– Ji būtų už visus labiausiai išgarsėjus, – pasakė Endrius. – Ji būtų tapus nemirtinga.

– Tikiuosi, kad jai nieko bloga neatsitiko, – tarė Deividas. – Tikiuosi, kad ji sveika.

– Esu tuo tikras, – pasakė jam Rodžeris. – Iš to, kaip buvo užkibus ir kaip priešinos, mačiau, kad jai nieko bloga neatsitiko.

– Kada nors papasakosiu, ką išgyvenau, – pasakė Deividas.

– Papasakok dabar, – paragino jį Endrius.

– Dabar aš pavargęs, be to, pamanysit, kad išprotėjau.

– Papasakok. Nors truputį, – pasakė Endrius.

– Kažin ar verta. Ar pasakot, tėveli?

– Pasakok, – pritarė Tomas Hadsonas.

– Suprantat... – užsimerkęs tarė Deividas. – Sunkiausiomis minutėmis, kai pasijusdavau labiausiai nuvargęs, aš nebeskirdavau, kur aš ir kur ji.

– Suprantu, – pasakė Rodžeris.

– O paskiau aš pradėjau ją mylėt labiau už viską pasauly.

– Mylėti? Iš tikro? – paklausė Endrius.

– Aha. Iš tikro mylėti.

– Oho! – pasakė Endrius. – Šito aš nesuprantu.

– O kai pamačiau iškylant, aš ją nebegaliu, kaip mylėjau, – užsimerkęs sakė Deividas. – Nieko nenorėjau – tik pamatyt ją iš arčiau.

– Suprantu, – pasakė Rodžeris.

– Nusispjaut man dabar, kad ją paleidau, – pratarė Deividas. – Nereikia man jokių rekordų. Aš tik iš pradžių maniau, kad reikia siekt rekordo. Džiaugiuosi, kad ir ji sveika, ir aš sveikas. Mudu ne priešai.

– Ir gerai, kad pasipasakojai, – tarė Tomas Hadsonas.

– Labai ačiū, pone Deivi, už tai, ką pasakėt, kai ji tik nutrūko, – vis dar užsimerkęs pasakė Deividas.

Tomas Hadsonas taip ir nesužinojo, ką Rodžeris jam tada pasakė.

X

Tą naktį sunkioje tykoje prieš pakylant vėjui Tomas Hadsonas sėdėjo krėsle ir mėgino skaityti. Kiti jau miegojo, tačiau jis žinojo neužmigsiąs, todėl nutarė paskaityti, kol apims miegas. Skaityti nesisekė, ir jis ėmė galvoti apie praėjusios dienos įvykius. Apmąstė visą dieną nuo pradžios iki galo, ir jam pasirodė, jog sūnūs, išskyrus nebent Tomą, gerokai nuo jo atitolę arba jis pats gerokai atitolęs nuo jų.

Deividą paviliojo Rodžeris. Jis linkėjo, kad Deividas perimtų iš Rodžerio visa, kas įmanoma, – iš Rodžerio, kuris tiek pat šaunus ir protingas kovoje, kiek netikęs ir nesumanus asmeniniame gyvenime ir kūryboje. Deividas Tomui Hadsonui nuo mažų dienų buvo gyva mįslė. Mylima mįslė. O Rodžeris jį suprato geriau negu savas tėvas. Jis džiaugdavosi, kad juodu taip gerai supranta vienas antrą, tačiau šiąnakt dėl to jautėsi kažkoks vienišas.

Be to, jam nepatiko Endriaus elgesys, nors jis ir žinojo, kad Endrius lieka Endrius, kad jis dar vaikas ir kad negalima jo

smerkti. Nieko bloga jis nepadarė, tiesą sakant, elgėsi net labai gražiai. Tačiau kažkuo jis kėlė nepasitikėjimą.

Kaip negražu, kaip egoistiška šitaip svarstyti apie mylimus žmones, pamanė jis. Kodėl negali šiaip prisiminti dienos įvykių, jų neanalizuodamas ir nenarstydamas iki smulkių kaulelių? Eik gulti, tarė sau, ir prisiversk užmigti. Visa kita – velniai nematę. O rytą įsijunk į įprastą gyvenimo ritmą. Ne taip jau ilgai liko berniukams pas tave gyventi. Pasistenk, kad jiems būtų čia smagu. Stengiausi, pasakė jis sau. Stengiausi, kad būtų smagu ir jiems, ir Rodžeriui. Tau ir pačiam buvo labai smagu, pasakė sau. Savaime aišku. Bet šiandien kažkas mane nugąsdino. O paskui atvirai sau prisipažino: kuo nors nugąsdina kiekviena diena. Eik gulti, gal pasiseks išsimiegot. Atmink: turėsi pasistengti, kad jiems ryt būtų smagu.

Naktį pakilo stiprus pietvakarių vėjas, auštant jis virto tikra vėtra. Linko palmės, daužėsi langinės, oru lėkė popieriai, o paplūdimį plakė putota bangų mūša.

Kai Tomas Hadsonas nuėjo pusryčiauti, Rodžeris jau buvo kažkur išėjęs. Berniukai tebemiegojo, ir jis skaitė laiškus, kuriuos iš žemyno atplukdė žuvies surinkėjų botas, kartą per savaitę pristatantis ledo, mėsos, šviežių daržovių, benzino ir kitų prekių. Vėjas pūtė taip smarkiai, jog padėjęs ant stalo laišką Tomas Hadsonas prislėgė jį kavos puodeliu, kad nenuskristų.

– Duris uždaryti? – paklausė Džozefas.

– Kol niekas nedūžta, nereikia.

– Ponas Rodžeris išėjo pasivaikščioti po paplūdimį, – pasakė Džozefas. – Į aną salos galą nuėjo.

Tomas Hadsonas toliau skaitė laiškus.

– Prašom laikraštį, – tarė Džozefas. – Lygintuvu perleidau.

– Dėkui, Džozefai.

– Pone Tomai, ar apie tą žuvį – teisybė? Ką Edis pasakojo?

– O ką jis pasakojo?

– Kokia didelė ji buvus ir kaip jis jos vos nenusmeigęs.

– Teisybė.

– O tai tai! Būčiau ir aš su jumis buvęs, bet va atplaukė botas, ir reikėjo kraut ledą ir produktus. Būčiau nėręs su žeberklu ir nusmeigęs.

– Edis ir nėrė, – tarė Tomas Hadsonas.

– O man nepasakojo, – jau tylesniu balsu pasakė Džozefas.

– Norėčiau dar puodelio kavos, Džozefai, ir dar skiltelės meliono, – paprašė Tomas Hadsonas. Jis atsikėlė praalkęs, o vėjas dar labiau sužadino apetitą. – Ar kiaulienos botu neatvežė?

– Man regis, atsiras, – pasakė Džozefas. – Šiandien tamstos geras apetitas.

– Pakviesk čia Edį, gerai?

– Edis parėjo namo gydytis akies.

– O kas atsitiko?

– Kažkas kumščiu užvanojo.

Tomas Hadsonas numanė kodėl.

– O daugiau kur nesužeidė?

– Jis visas smarkiai sumuštas, – atsakė Džozefas. – Nė viename bare niekas netikėjo, ką jis pasakojo. Žmonės niekad netiki jo pasakojimais. Ką ir kalbėt, labai gaila.

– Kur jis mušėsi?

– Visur. Visur, kur juo netikėjo. Ir vis tiek niekas juo nepatikėjo. Vėlai naktį kiti, net nežinodami, apie ką kalba, sakydavo, jog netiki juo, norėdami sukurstyti muštis. Apsimušė jis, ko gera, su visais salos mušeikom. O šįvakar – paminėsit mano žodį – kai kas atvažiuos iš Vidurinės salos specialiai tam, kad pavadintų jį melagiu. Vidurinėje saloje, statybose, dabar maišosi keletas mušeikų.

– Reikės, kad ponas Rodžeris jį lydėtų, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Čia tai bent! – Džozefo veidas nušvito. – Šįvakar šiuodu ponai pradžiugins mus visus!

Tomas Hadsonas išgėrė kavą, suvalgė šaltą citrinos sultimis apšlakstytą meliono skiltį ir dar keturis bryzus kiaulienos, kurios atnešė Džozefas.

– Iš karto buvo matyt, kad jūsų geras apetitas, – pasakė Džozefas. – O tą pastebėjęs nepraleidžiu progos.

– Aš žmogus valgus.

– Ne visada, – pasakė Džozefas.

Jis padavė dar puodelį kavos, ir Tomas Hadsonas nusinešė jį į viršų, skubėdamas į porą laiškų parašyti atsakymus, kuriuos norėjo išsiųsti žuvies surinkėjų botu.

– Nueik pas Edį, tegu surašo, ko reikėtų parsisiųsdint kitu reisu, – paliepė jis Džozefui. – Ir atnešk man parodyt. Ar liko kavos ponui Rodžeriui?

– Jis jau gėrė, – atsakė Džozefas.

Tomui Hadsonui prie rašomojo stalo baigus rašyti laiškus, į viršų užlipo Edis su sąrašu produktų ateinančiai savaitei. Atrodė Edis tikrai nekaip. Akiai gydymas nepadėjo, o lūpos ir skruostai buvo sutinę. Ištinus buvo ir viena ausis. Perskeltas lūpas jis buvo pasitepęs merkurochromu, ir ryški jų spalva teikė veidui anaiptol ne tragišką išvaizdą.

– Vakar naktį pakvailiojau, – pasakė jis. – Atrodo, surašiau visa, ko reikia, Tomai.

– Mestum šiandien visus darbus ir ilsėtumeis sau namie. Kaip sakai?

– Namie negera, – atsakė jis. – Nieko, šiandien anksti eisiu miegot.

– Daugiau dėl to nesimušk, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jokios iš to naudos.

– Radot ką mokyt, – ryškiai raudonom, prakirstom ir sutinusiom lūpom išvebliojo Edis. – Turėjau viltį, kad teisybė nugalės, bet pasimaišydavo dar kas nors, ir aš su visa teisybe plodavausi ant užpakalio.

– Džozefas sakė, kad su daug kuo mušeisi.

– Kol kažkas mane parvedė namo, – pasakė Edis. – Ar tik ne Gerulis Benis. Juodu su policininku išgelbėjo mane nuo sumušimo.

– Argi tu dar nesumuštas?

– Aš tik apmuštas, bet nesumuštas. Ek velnias, Tomai, gaila, kad jūsų ten nebuvo!

– Ir džiaugiuosi, kad manęs ten nebuvo. Ar kas mėgino tave iš rimtųjų sumušt?

– Vargu. Jie tik norėjo man įrodyt, kad klystu. O štai policininkas patikėjo.

– Tikrai?

– O taip. Jis ir dar Bobis. Jie vieninteliai manim patikėjo. Policininkas žadėjo pasodint tą, kuris kirto man pirmas. Šįryt mane klausė, ar nežinąs, kas tas pirmasis. Atsakiau, jog žinau, – juk aš pirmas ir pradėjau. Sunkiai kentėjo vakar teisybė, Tomai, oi sunkiai.

– Tai tu rimtai žadi taisyt priešpiečius?

– O kodėl ne? – atsakė Edis. – Kaip tik atvežė jautienos. Labai geros nugarinės. Gražumėlis! O prie mėsos manau išvirt bulvių košės su padažu ir Limos pupelėm. Garnyrui yra gūžinių salotų ir šviežių greipfrutų. Berniukai mėgsta pyragą, o mes turim konservuotų loganuogių – įdaras toks, kad liežuviukus nuris. Atvežė ir ledų – bus desertui. Na, kaip? Noriu, kad Deividas, vargšelis, atsigautų.

– Ko tu tikėjaisi, šokdamas su žeberklu už borto?

– Maniau, įsmeigsiu žeberklą tiesiai po peleku, ir kai būtų įtempus virvę – būtų jai iškart buvęs galas, o pats – dui kiek įkirsdamas atgal į laivą.

– Kaip ji atrodė po vandeniu?

– Plati kaip gera valtis, Tomai. Visa violetinė, o akis – juoda, didumo sulig plaštaka. Papilvė sidabrinė, o jau kardas – baisu žiūrėti! Leidos ji žemyn iš lengvo, iš lengvo, bet aš jos nepasiekiau, nes žeberklo kotas didelis, ir jį vanduo kėlė aukštyn. Jis man neleido panert. Todėl nieko ir neišdegė.

– O ji tave matė?

– Bala ją žino. Atrodė viskam abejinga.

– Išvargus buvo – kaip manai?

– Man rodos, buvo paskutines jėgas atidavus. Greičiausiai būtų nebesipriešinus.

– Kitos tokios mes nebepamatysim.

– Taigi. Tokia pasitaiko kartą gyvenime. O man užteks proto nebeįtikinėti žmonių.

– Aš žadu nutapyti Deividui paveikslą su ta žuvimi.

– Nutapykit, kad būtų panašu, be visokių keistenybių, kaip kad mėgstat.

– Nutapysiu tiksliau kaip fotografijoj.

Taip tai man patiks.

– Bus baisiai sunku pavaizduot, kas dėjosi po vandeniu.

– Ar šitas paveikslas bus kaip tas su vandens viesulais, kur pas Bobį?

– Ne, šitas bus kitoks – tikiuosi, išeis geresnis. Šiandien pat pradėsiu daryt eskizus.

– Tas su viesulais man patinka, – pasakė Edis. – Bobis jo stačiai apžavėtas ir visus sugeba įtikint, jog tada iš tikrųjų

buvę tiek viesulų, kiek matyti paveiksle. Bet šitą su žuvim nutapyti bus velniškai sunku.

– Manau, kad sugebėsiu, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O kaip ji iššoko iš vandens – irgi galėtumėt nutapyt?

– Manau, kad sugebėčiau.

– Tai nutapykit, Tomai, du paveikslus. Nutapykit, kaip ji iššoko iš vandens, o kitą – kaip Rodžeris tempia už pavadėlio, o Deivis sėdi krėsle, o aš tupiu vairagaly. Visi galėtume pasidaryt nuotraukų.

– Tuoj pat pradedu daryt eskizus.

– Jei manęs reikėtų, būsiu virtuvėj, – pasakė Edis. – Berniukai tebemiega?

– Tebemiega visi trys.

– Tai kad tave! – tarė Edis. – Po atsitikimo su šita žuvimi man į viską nusispjaut. Bet pavalgyt, kaip sau nori, reikia.

– Gaila, nėra dėlių – uždėtume tau ant paakio.

– Spjaut į tą paakį. Puikiausiai matau ir taip.

– Pamigdysiu berniokus, kol patys susikels.

– Džo man pasakys, kada bus atsikėlę, ir paduosiu jiems pusrytį. Jei atsikels pavėlinčiai, daug valgyt neduosiu – paskui priešpiečių nenorės. Kokios mėsos mums atvežė, nematėt?

– Ne, nemačiau.

– Kainuos, po šimts, tai kainuos, bet jau kad graži mėsytė, Tomai, tai graži. Mūsų saloj tokios niekas gyvenime nebus ragavęs. Įdomu būtų pamatyt tuos jautukus gyvus.

– Trumpakojai, pilvai žeme velkasi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ir beveik kiek ilgio, tiek skersio.

– Sveria tikriausiai atsakančiai, – pratęsė Edis. – Įdomu būtų pamatyt gyvą tokį. Šičia karvę pjauna, tik jeigu pati baigias nuo bado. Ir mėsa karti. Čionykščiai iš proto išeitų, pamatę to-

kią mėsą, kokios mes esam gavę. Jie nė nežinotų gerai, kas tai yra. Ko gera, dar pilvus nuo jos susuktų.

– Reikia man baigti rašyt laiškus, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Dovanokit, Tomai.

Baigęs tvarkyti korespondenciją, parašęs atsakymus į dar du valdiškus laiškus, kuriuos buvo ketinęs atidėti kitam kartui, peržiūrėjęs užsakymų kitai savaitei sąrašą ir išrašęs čekį bendrai produktų sumai plius dešimt procentų, – mat Anglijos vyriausybė buvo apdėjusi muitu visokį importą iš žemyno, – Tomas Hadsonas nužingsniavo į Valstybinę prieplauką, kur buvo pakraunamas žuvies surinkėjų botas. Kapitonas priiminėjo salos gyventojų užsakymus įvairiems produktams, drabužiams, medikamentams, geležies prekėms, atsarginėms dalims bei kitkam, ką sala gaudavo iš žemyno. Į laivą krovė gyvus vėžius ir valgomuosius moliuskus, denis buvo nustatytas krepšiais su kriauklėmis, tuščiomis benzino ir dyzelinės alyvos statinėmis, ir nuo kapitono kajutės buvo nutįsusi vėjo pagairėje laukiančių salos gyventojų eilė.

– Viskas gerai, Tomai? – iškišęs galvą pro kajutės langelį, sušuko Tomui Hadsonui kapitonas Ralfas. – Ei tu, marš iš kajutės, palauk savo eilės! – aprėkė jis drūtą negrą šiaudine skrybėle. – Kai ko nebuvo, gavau pakeist kitkuo. Kaip mėsa?

– Edis sakė, nuostabi.

– Puiku. Duokit šen savo laiškus ir sąrašą. Tikra vėtra įsisiautėjo. Noriu, kol potvynis, peršokt per seklumą. Atleiskit, labai užsiėmęs.

– Iki kitos savaitės, Ralfai. Negaišinsiu. Labai ačiū, drauguži.

– Pasistengsiu kitą savaitę pristatyti visko, kas užsakyta. Gal reikia pinigų?

– Ne, turiu dar nuo praeito karto.

– Jei reikia, turiu užtektinai. Na gerai. Tai ką pasakysi, Liucijau? Kokiems reikalams žadi leist pinigučius?

Tomas Hadsonas nužingsniavo atgal prieplauka, kur negrai kvatojosi žiūrėdami, ką vėjas išdarinėja su kartūninėmis merginų ir moterų suknelėmis, o paskui koraliniu plentu nužingsniavo į „Ponsą de Leoną".

– Tomas! – tarė ponas Bobis. – Užeik, prisėsk. Kur, šimts pypkių, buvai pražuvęs? Mes ką tik išsišlavėm, ir baras dabar oficialiai veikia. Nagi išgerk, nėr maloniau gert kaip iš ryto.

– Kad ankstoka.

– Nesąmonė! Štai puikiausias importinis alus. Be to, turim elio „Šuns galva", – jis išėmė iš dėžės su ledu butelį Pilzeno alaus, atidarė ir padavė Tomui Hadsonui. – Stiklinės, manau, nereikia? Išlenk šitą ir apsigalvok, ar gersi ką rimtesnio, ar ne.

– Išgėrus koks be darbas.

– Ir velniai jo nematę! Tu ir taip daug dirbi. Pagalvok ir apie save, Tomai. Gyveni vieną kartą. Negalima juk be perstojo tapyt ir tapyt.

– Vakar buvom išplaukę į jūrą, tai nedirbau.

Tomas Hadsonas žiūrėjo į didelę drobę su vandens viesulais, kabančią ant sienos baro gale. Geras paveikslas, pagalvojo Tomas Hadsonas. Geriau tuo tarpu nesugebėčiau, nusprendė jis.

– Gavau perkabinti aukščiau, – pasakė Bobis. – Vakar vakare vienas ponas taip įsiūžė, kad sumanė lipt į valtį. Aš jam pasakiau, kad jeigu jis koja perplėš drobę, turės paklot dešimt tūkstančių dolerių. Ir policininkas tą patį jam pasakė. Policininkas norėtų, kad ir jam nutapytum paveikslą – turįs kažkokią idėją.

– Kas ten jo per idėja?

– Nesisako. Tik tiek, kad vertinga, girdi, idėja. Norėtų pasitart su tavim.

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į drobę iš arčiau. Ji nebeatrodė kaip nauja.

– Kaip Dievą myliu, tvirtas daiktas, – išdidžiai pareiškė Bobis. – Aną vakarą toks ponas kad suriks ir kad leis pilną alaus bokalą į vieną vandens stulpą – numušt, matai, užsimanė. Bet jokios žymelės nepaliko. Nei įlenkė, nei nieko. Alus lyg nuo žąsies vanduo nubėgo, ir viskas. Kaip Dievą myliu, Tomai, padarei atsakančiai.

– Jei taip ir toliau, tai neilgai laikys.

– Kaip Dievą myliu, – pakartojo Bobis, – nagų prie jo kol kas niekas nekiša. Bet vis tiek perkabinsiu dar aukščiau. Tas ponas vakar mane nugandino.

Jis padavė Tomui Hadsonui kitą butelį šaltutėlio Pilzeno alaus.

– Tomai, žinotum, kaip man gaila, kad jums taip nepasisekė su ta žuvim. Aš Edį pažįstu nuo mažystės ir niekad nesu girdėjęs jo meluojant. Tai yra apie rimtus reikalus negirdėjau meluojant. Na, kai jo prašai sakyt teisybę.

– Bjauriai ten mums išėjo. Nesinori net niekam pasakot.

– Teisingai, – pritarė Bobis. – Aš tik norėjau pasakyt, kaip man gaila, kad jums taip nepasisekė. Baik tą alų ir mostelk ko rimtesnio. Netinka iš pat mielo ryto nukabint nosį. Kas tau geriausiai pataisytų nuotaiką?

– Mano nuotaika ir taip nebloga. Dieną žadu padirbėt, todėl nenoriu apsinešt.

– Gerai jau, gerai. Jei tavęs nesugundžiau, tai palauksiu, gal užeis kas sukalbamesnis. Tu tik pažiūrėk į tą jachtutę. Gramzdos ji nedidelės. Gerokai, matyt, pamėtė, kol atplaukė.

Tomas Hadsonas pažvelgė pro duris ir išvydo per žiotis įlankon plaukiantį dailų baltą laivanamio tipo laivą. Tokias jachtas paprastai frachtuoja kokiame žemyno uoste pasiplaukyti palei

Floridos salas, o tykią, bevėję kaip vakar dieną ji laisvai galėjo perplaukti ir skersai Golfo srovę. Tačiau šiandien, su tokia nedidele gramzda ir su tokiais griozdiškais denio antstatais, ją turėjo gerokai pasvaidyti. Tomas Hadsonas nusistebėjo, kaip jai pavyko per atoslūgį perplaukti seklumą.

Jachta įplaukė įlankon ir nuleido inkarą, ir Tomas Hadsonas su Bobiu žiūrėjo pro duris į ją, baltą ir žvilgančią variu, ir į jos keleivius, taip pat vilkinčius baltai.

– Klientai, – tarė ponas Bobis. – Tikėkimės, padori publika. Nuo tunų žūklės pas mus nebuvo pasirodžius nė viena normalaus dydžio jachta.

– Kaži kas čia tokie?

– Pirmąkart matau. Gražus laiviukas, nieko. Bet tik ne per Golfo srovę su juo plaukti.

– Tikriausiai jie išplaukė vidunaktį, kai buvo tyku, o vėjas užklupo beplaukiant.

– Taip ir bus, – pasakė Bobis. – Ir pasiūbavo, matyt, ir pasvaidė. Pučia kaip reikalas. Nieko, tuoj sužinosim, kas jie per vieni. Tomai mielas, leisk, aš tau ko nors įpilsiu. Nervais netveriu, matydamas tave negeriantį.

– Na gerai, tegu bus džinas su toniku.

– Toniko nebeturiu. Džo nunešė paskutinę dėžę į tavo namus.

– Tai viskio su citrina.

– Airiško viskio ir be cukraus, – pasakė Bobis. – Trims. Ateina Rodžeris.

Tomas Hadsonas pamatė jį pro atviras duris.

Rodžeris įėjo į vidų. Buvo basas, su išblukusiomis medvilninės saržos kelnėmis ir sena, nuo skalbimo susitraukusia jūrinike. Kai jis pasilenkė ir alkūnėmis atsirėmė į bufeto stalą, buvo matyti, kaip po jūrinike juda nugaros raumenys. Baro prieblan-

doje jo oda atrodė labai tamsi, o plaukai nuo sūraus jūros vandens ir saulės buvo daiktais išblukę.

– Berniokai tebemiega, – tarė jis Tomui Hadsonui. – Kažkas primušė Edį. Matei?

– Vakar jis visą vakarą luposi, – pasakė jam Bobis. – Bet nieko baisaus.

– Nepatinka man, kai Edis kur nors įkliūva, – pasakė Rodžeris.

– Nieko baisaus, Rodžeri, – nuramino jį Bobis. – Jis gėrė ir mušėsi su tokiais, kurie nenorėjo juo tikėti. Sudirbti jo niekas labai nesudirbo.

– Negera ant širdies man dėl Deivido, – tarė Rodžeris Tomui Hadsonui. – Be reikalo mes jam leidom.

– Man regis, bus atsigavęs, – pasakė Tomas Hadsonas. – Miega ramiai, kietai. O kaltas dėl visko tik aš. Tai aš privalėjau uždrausti.

– Ne, tu gi pavedei jį man.

– Atsakyti privalo tėvas, – pasakė Tomas Hadsonas. – O aš atsakomybę perleidau tau, nors neturėjau teisės. Ne toks čia dalykas, kad būtų galima pavesti kitam.

– Bet aš atsakomybę prisiėmiau, – paprieštaravo Rodžeris. – Nemaniau, kad gali blogai baigtis. Ir Edis nemanė.

– Žinau, – pasakė Tomas Hadsonas. – Aš ir pats nemaniau. Man atrodė, kad svarbu visai kas kita.

– Ir man, – tarė Rodžeris. – Bet dabar mane velniškai graužia sąžinė, jaučiuos baisus egoistas.

– Dėl visko kaltas aš, – pasakė Tomas Hadsonas. – Esu jo tėvas.

– Bjauriai jums išėjo su ta žuvim, – pasakė Bobis, paduodamas jiems viskio su citrina ir pasiimdamas vieną taurę sau. – Išgerkim, kad užkibtų dar didesnė.

– O ne, – pasakė Rodžeris. – Didesnės nenoriu nė matyt.

– Kas čia dabar tau, Rodžeri? – paklausė Bobis.

– Nieko, – atsakė Rodžeris.

– Sugalvojau nutapyti Deividui porą paveikslų su ta žuvimi.

– Nuostabu! Manai, pavyks?

– Jei seksis, kodėl ne? Vaizduotėj juos matau ir tikiu, kad sugebėsiu.

– Laisvai! Tu bet ką sugebėtum nutapyt. Įdomu, kas čia atplaukė su jachta?

– Klausyk, Rodžeri, tu, matyt, atgailaudamas apvaikščiojai visą salą...

– Ir dar basas, – pabaigė tasai.

– O aš tik iki kapitono Ralfo laivo ir čia.

– Vaikščiodamas sąžinės nenuraminau, o alkoholy jos skandinti nė neketinu, – pasakė Rodžeris. – Nors ir labai šitas tavo gėrimėlis nusisekęs, Bobi.

– O kaipgis, – tarė Bobis. – Tuoj sutaisysiu dar po vieną. Geriausias vaistas nuo sąžinės graužimo.

– Neturėjau aš teisės rizikuoti vaiku, – pasakė Rodžeris. – Ir dar svetimu.

– Rizika rizikai nelygu.

– Nesutinku. Vaikais rizikuoti nevalia.

– Žinau. Bet žinau, ir dėl ko rizikavau. Ne dėl žuvies, nemanyk.

– Aišku, ne dėl žuvies, – pasakė Rodžeris. – Bet kam kam, o kad Deividui taip atsitiktų – nevalia buvo leisti. Neturėjo jam atsitikti nieko panašaus.

– Išsimiegos, ir bus viską užmiršęs. Pamatysi. Jis labai atsparus vaikas.

– Jis, jeigu nori žinot – mano idealas, – pareiškė Rodžeris.

– Na ir gerai. Gana save laikyt idealu.

– Be juoko, – pasakė Rodžeris. – Jis ir tavo idealas.

– Sutinku, – pritarė Tomas Hadsonas. – Jo gerumo mudviem abiem pakaks.

– Rodžeri, – tarė ponas Bobis, – ar judu su Tomu kartais ne giminės?

– Kodėl klausi?

– Man taip pasirodė. Judu gerokai panašūs.

– Ačiū, – pasakė Tomas Hadsonas. – O tu, Rodžeri, už save padėkok pats.

– Didžiai dėkui, Bobi, – padėkojo Rodžeris. – Negi aš iš tiesų panašus į šitą dailininko ir žmogaus hibridą?

– Judu panašūs kaip ketvirtos eilės pusbroliai, o berniukai panašūs į judu abu.

– Mudu ne giminės, – pasakė Tomas Hadsonas. – Mudu tik esam gyvenę tame pačiame mieste ir kartais darę tokias pačias klaidas.

– Na ir trauk jus devynios, – tarė ponas Bobis. – Išgerkit, ir gana tų sąžinės sąskaitų. Kam čia jos, ir dar bare? Ir kieno tik išpažinčių nesu klausęs: ir negrų, ir frachtuotų botų jūreivių, ir jachtų virėjų, ir milijonierių bei jų žmonų, ir kontrabandininkų, ir bakalėjininkų, ir vienakių vėžliautojų, ir šunsnukių visokių – žodžiu, visokio plauko publikos. Nepradėkim dienos nuo sąžinės sąskaitos. Tokioj vėtroj gėrus gert, o ne sąžinės graužimu bėdotis. Sąžinės sąskaitos šiais laikais nemadingos. Dabar – radijas, visi tik ir klauso BBC. Sąžinės sąskaitai nei laiko, nei vietos nebėr.

– O tu, Bobi, irgi BBC klausaisi?

– Tik Didžiojo Beno. Kiti dalykai man nuobodulį varo.

– Bobi, – tarė Rodžeris, – geras tu žmogus, doras žmogus.

– Nei aš geras, nei aš doras. Bet kad judu jau linksmesni – labai džiaugiuosi.

– Man jau linksmiau, – pasakė Rodžeris. – Kaip manai, kas ten tokie atplaukė ta jachta?

– Klientai, – atsakė Bobis. – Išmetam dar po vieną, ir aš būsiu nusiteikęs jiems patarnauti, kad ir kas jie būtų.

Kol Bobis spaudė citrinos sultis ir maišė kokteilius, Rodžeris tarė Tomui Hadsonui:

– Jei apie Deivį nusišnekėjau, tai ne iš blogos valios.

– Nieko tu nenusišnekėjai.

– Norėjau pasakyt štai ką. Velnias, kaip čia paprasčiau išsireiškus? Taikliai tu man užvežei, kad laikiau save idealu.

– O užvežinėti niekas man nedavė teisės.

– Man – gali. Bėda ta, kad velniškai seniai man neatsitinka nieko be komplikacijų, nors taip siekiu paprastumo.

– Dabar tu rašysi nuoširdžiai, paprastai, gerai. Štai tau ir bus pradžia.

– O jeigu aš nei nuoširdus, nei paprastas ir nei geras? Ar sugebėsiu aš taip rašyti?

– Būk, koks nori, tik rašyk nuoširdžiai.

– Man dar reikia mokytis daug ką geriau suprast, Tomai.

– Tu ir mokaisi. Prisimink mūsų paskutinį susitikimą Niujorke ir tą šliundrą, kur gesino nuorūkas.

– Ji nusižudė, – pasakė Rodžeris.

– Kada?

– Kai buvau kalnuose. Prieš man išvažiuojant į Ramiojo vandenyno pakrantę rašyti to scenarijaus.

– Atleisk, – tarė Tomas Hadsonas.

– Ji jau seniai tam rengėsi, – pasakė Rodžeris. – Laimė dar, kad aš pats laiku susigriebiau.

– Tu to nepadarytum.

– Ką gali žinoti? – pasakė Rodžeris. – Kartais man tokia išeitis atrodo labai logiška.

– Tu to nedrįstum padaryti vien dėl to, kad tai būtų velniškas smūgis vaikams. Įsivaizduok, ką jaustų Deivas!

– Jis, ko gera, suprastų. Be to, kai ryžtiesi tokiam žingsniui, apie kitus nelabai galvoji.

– Va dabar tai jau tikrai nusišnekėjai.

Bobis pastūmėjo jiems taures.

– Rodžeri, tokiomis šnekomis tu net man numuši ūpą. O prisiklausau aš visokiausių dalykų – už tai juk pinigus man moka. Bet iš savo draugų tokių šnekų girdėt nenoriu. Rodžeri, baik!

– Baigiau.

– Ir gerai, – pasakė Bobis. – Gerk. Buvo čia toks atvykėlis iš Niujorko, gyveno viešbuty ir dienų dienas sėdėdavo pas mane ir gerdavo. Šnekėdavo ir šnekėdavo, kaip jis, girdi, galą pasidarysiąs, ir daugiau nieko. Pusę žiemos jis taip nervus visiems gadino. Policininkas jį perspėjo, kad savižudybę draudžia įstatymai. Prašiau policininką, kad perspėtų, jog įstatymai draudžia ir tokias šnekas. Bet policininkas sako, reikia atsiklaust Nasau. Ilgainiui žmonės su jo ketinimais apsiprato, o vėliau daugelis girtuoklėlių ėmė net pritarti. Sykį jis išsišneko su Drimba Hariu ir pasisakė ketinąs nusižudyti ir norėtų pasiimt ką nors į kompaniją.

„Aš jūsų vienmintis, – sako jam Drimba Haris. – Aš – tas, kurio jūs ieškot“. Ir Drimba Haris ima jį kalbint, girdi, keliaujam į Niujorką, nusilakam tiek, kad nebesinorėtų gyvent, ir šokam nuo aukščiausio dangoraižio tiesiai į nebūtį. Drimba Haris nebūtį, matyt, įsivaizdavo lyg kokį priemiestį. Tarytum kokį airių kvartalą.

Šita mintis tam ponui gana patiko, ir juodu aptarinėdavo ją kiekvieną mielą dienelę. Prie jų bandė prisiplakti ir kiti, siūlė organizuoti mirtininkų ekskursiją ir pirmai pradžiai nukakti į Nasau. Bet Drimba Haris griežtai atsisakė iškeisti Niujorką į Nasau ir vieną dieną pasisakė tam ponui, kad gyvenimas jam galutinai atsipykęs ir kad jis pasirengęs keliauti.

Atsitiko taip, kad kapitonas Ralfas užsakė Drimbai Hariui prigaudyti vėžių, ir jo porą dienų nebuvo, o ponas tasai tuo laiku įsigėrė be jokio saiko. Pauosto pauosto kažkokio amoniako, prasiblaivo – ir vėl šutina. O alkoholis jo organizme taigi kaupiasi ir kaupiasi.

Mes jį buvom praminę Savižuda, tai aš jam sakau: „Žinai, Savižuda, tu verčiau padaryk pertrauką, antraip nesulauksi nė tos savo nebūties“.

„Aš jau sulaukiau, – sako jis man. – Jau einu. Jau iškeliauju. Prašom pinigus už tai, ką išgėriau. Baisusis sprendimas priimtas!“

„Prašom grąžą“, – sakau jam.

„Nereikia man jokios grąžos. Atiduokit Drimbai Hariui, tegu išgeria žmogus, prieš pasekdamas mano pėdomis“.

Ir jis išlėkė laukan ir pūkšt nuo Džonio Bleko prieplaukos į įlanką, buvo atoslūgis, vakaras tamsus, be mėnulio, ir tiek mes jį tematėm, kol po dviejų dienų bangos išmetė pačioje kyšulio smailumoje. Nors ieškojom jo tą vakarą visi atsidėję. Man taip šviečia, kad jis prasiskėlė galvą į kokį seną betono gurvolį, o atoslūgis nunešė į jūrą. Drimba Haris grįžęs jo gedėjo, kol pragėrė visą grąžą. O grąža buvo iš dvidešimties dolerių. Paskui Drimba Haris man ir sako: „Žinai, Bobi, mūsų Savižudėliui, man regis, buvo ne visi namie“. Ir, pasirodo, teisybę sakė, nes kai ano namiškiai atsiuntė žmogų parvežti kūno, tas žmogus komisarui paaiškino, jog mūsų Sa-

vižuda sirgęs kažkokia mechanine depresija. Tu, Rodžeri, kartais nesi tokia sirgęs?

– Nesu, – atsakė Rodžeris. – Ir manau, kad jau niekad nesirgsiu.

– Čia tai šneka! – tarė Bobis. – O su nebūtimi žaisti nėra ko.

– Velniop nebūtį, – pasakė Rodžeris.

XI

Priešpiečiai buvo puikūs. Kepsniai buvo nurudę, nuo grotelių dryži. Peilis lengvai ėmė plutelę, o viduje mėsa buvo minkšta ir sultinga. Visi nupylė padažą iš lėkščių ant bulvių košės, ir grietinės baltumo košėje atsirado padažo ežerėlis. Svieste troškintos Limos pupelės buvo nesukritusios, salotos – vėsios ir traškios, o greipfrutai – šalti kaip ledas.

Nuo vėjo visiems buvo pakilęs apetitas, ir Edis užlipo į viršų ir žiūrėjo, kaip jie valgo. Jo veidas atrodė labai prastai, ir jis paklausė:

– Na, tai kaip mėselė?

– Nuostabi, – atsakė jaunasis Tomas.

– Gerai sukramtyk, – pasakė Edis. – Taip skubėdamas, tik treki.

– Nereikia nė kramtyt – pati burnoj tirpsta, – atsakė jam Tomas.

– O trečio, Edi, bus? – paklausė Deividas.

– O kaipgi. Pyrago ir ledų.

– Valio! – nudžiugo Endrius. – Po dvi porcijas išeis?

– Galėsi dubyti, kol iš vietos nepasikelsi. Ledai kieti kaip akmuo.

– Koks pyragas?

– Su loganuogėm.

– O ledai?

– Kokoso.

– Iš kur jų čia atsirado?

– Žuvies surinkėjų botas atvežė.

Valgydami jie gėrė arbatą su ledu, o Rodžeris ir Tomas po deserto išgėrė kavos.

– Edis – virėjas, kokių reta, – pagyrė Rodžeris.

– Daug ir apetitas reiškia.

– Tokį kepsnį ir nenorėdamas valgysi. Arba tokias salotas. Ir tokį pyragą.

– Virėjas jis puikus, – sutiko Tomas Hadsonas. – Kava gardi?

– Nuostabi.

– Tėte, – pasiūlė Tomas, – jei tie, atplaukę jachta, bus pas poną Bobį, tai gal ir mes nueikim. Endis girtuoklį suvaidintų.

– Vargu ar tas patiktų ponui Bobiui. Jis gali turėt nemalonumų su policininku.

– O aš nueisiu ir susitarsiu su ponu Bobiu ir pasišnekėsiu su policininku. Jis juk mūsų draugas.

– Na gerai. Paaiškink viską ponui Bobiui ir palauk, kada pasirodys tie iš jachtos. O kaip darom su Deivu?

– Galėtume nunešt ant rankų. Gražus vaizdelis būtų.

– Aš apsiausiu Tomo šlepetėm ir nueisiu pats, – pasakė Deividas. – Tu jau viską sugalvojai, ką reikia daryt, Tomi?

– Sugalvosim eidami, – atsakė Tomas. – Ar tu akių vokus išverst tebemoki?

– Laisvai, – atsakė Deividas.

– Tik būk geras, ne dabar, – tarė Endrius. – Kad iškart po priešpiečių nesusivemčiau.

– Dešimt centų – ir kaipmat tave pravimdau, kavaleriste.

– Nereikia dabar, būk geras. Vėliau – nieko prieš.

– Nori, ir aš su jumis? – paklausė jaunąjį Tomą Rodžeris.

– Puiku! – atsakė Tomas. – Drauge ką nors sugalvosim.

– Tai eime, – pasakė Rodžeris. – O tu, Deivi, kiek nusnaustum.

– Gerai sakot, – sutiko Deividas. – Pasiimsiu ką skaityt – greičiau miegas apims. O tu, tėte, ką veiksi?

– Verandoj, užuovėjoj, padirbėsiu.

– Tai aš atsigulsiu ten ant lovelės ir žiūrėsiu, kaip tu dirbi. Galima?

– Prašom. Man dar geriau darbas eisis.

– Mes greit grįšim, – pasakė Rodžeris. – O tu, Endi?

– Būtų gerai nuėjus ir parepetavus. Bet ne – gal tie atvykėliai jau ten.

– Turi galvą, – pagyrė brolį Tomas. – Galvotas tu vyras, kavaleriste.

Jie išėjo, ir Tomas Hadsonas visą popietę dirbo. Endis iš pradžių žiūrėjo, kaip jis dirba, o paskui kažkur išdūmė, o Deividas žiūrėjo arba skaitė ir tėvo nešnekino.

Tomas Hadsonas norėjo pirmiau nutapyti žuvies šuolį, nes atvaizduoti ją vandenyje bus daug sudėtingiau, ir jis brūkštelėjo porą eskizų, bet nė vienas jų jam nepatiko, o galiausiai – trečią, šiuo liko patenkintas.

– Kaip sakai, Deivi, panašumo yra?

– Oi, tėte, kaip gražu! Bet juk jai iššokant pakyla daug vandens, tiesa? Ne vien krintant.

– Pakyla, – sutiko tėvas. – Jai reikia pramušti vandens paviršių.

– Ji iššoko tokia ilga! Vandens turėjo išmest nemažai. Jei spėtum sugaut akim, vanduo tikriausiai taip ir žliaugia nuo jos. Ar ji dar kyla, ar jau krinta?

– Čia tik eskizas. Įsivaizdavau ją aukščiausiame taške.

– Aš žinau, kad tai tik eskizas, tėte. Tu atleisk, kad kišu savo trigrašį. Visai nenoriu pasirodyt koks žinovas.

– Man įdomu pasiklausyt tavo nuomonės.

– Jei ko verta pasiklausyt, tai Edžio. Jo akis viską pagauna greičiau už fotoaparatą, ir jis viską įsimena. Reta tokių žmonių kaip Edis, tiesa?

– Tikrai reta.

– O juk mes Edžio, atvirai pasakius, gerai nepažįstam. Išskyrus, tiesa, Tomį. Edis po tavęs ir pono Deivio mano mėgstamiausias žmogus. Su kokiu atsidėjimu jis gamina valgyt ir tiek daug žino, ir tiek visko moka. Prisimink, kaip jis pašovė ryklį arba kaip vakar šoko į vandenį paskui tą žuvį.

– O vakar žmonės jį palaikė melagiu ir primušė.

– Bet Edis, tėte, vis tiek nenuleidžia nosies.

– Taip. Jis viskuo patenkintas.

– Net ir šiandien, primuštas, jis laimingas. Ir aš tikiu – jis laimingas, nes šoko vytis žuvies.

– Be abejo.

– Ponui Deiviui trūksta Edžio linksmumo.

– Ponas Deivis – sudėtingesnis žmogus už Edį.

– Aš suprantu. Bet pamenu, koks jis yra buvęs linksmas ir nerūpestingas. Aš labai gerai pažįstu poną Deivį, tėte.

– Jis ir dabar linksmas. Nerūpestingu, tiesa, jo nepavadinsi.

– Aš ne apie blogą nerūpestingumą.

– Aš irgi. Bet jis yra praradęs tam tikrą pasitikėjimą savimi.

– Suprantu, – pasakė Deividas.

– Gerai būtų, kad atgautų. Gal kai pradės vėl rašyti, ir atgaus. Edis, žinok, laimingas, nes jam sekasi darbas ir dirba kiekvieną dieną.

– Matyt, ponui Deiviui neišeina dirbt darbą kasdien, kaip tau ar Edžiui.

– Taip. Bet yra ir kitų priežasčių,

– Žinau. Pagal savo metus, tėveli, aš per daug visko žinau. Tomis žino dvidešimt kartų daugiau už mane ir žino visokių baisių dalykų, ir tai jo nežeidžia. O mane visa, ką sužinau, žeidžia. Pats nesuprantu, kodėl taip.

– Tu nori pasakyt – atjauti?

– Taip, atjaučiu, ir man viduje kažkas darosi. Tarytum kęsčiau už svetimas nuodėmes. Jei taip gali būt.

– Suprantu...

– Tėte, tu nepyk, kad aš šneku tokiom rimtom temom. Žinau, kad taip nedera. Bet kartais norisi išsišnekėt, nes mes tiek daug ko nežinom, o kai sužinom, tai pasijuntam lyg bangos užgriūti. Tokios kaip šiandien jūroj.

– Tu gali bet kada ir bet ko mane klausinėti, Deivi.

– Žinau. Labai dėkui už tai. Bet kai ko turbūt palauksiu, neklausiu. Yra tokių dalykų, kuriuos reikia, matyt, pačiam savo kailiu išmėginti.

– Kaip manai, ar verta tau su Endžiu ir Tomiu pas Bobį „girtuokliauti“? Nepamiršk, kad aš turėjau nemalonumų, kai tas žmogus išsitarė, jog tu amžinai neišsipagiriojąs.

– Pamenu – jis per trejus metus buvo dukart matęs mane pasigėrusį nuo vyno... bet geriau neprisiminti. Jei kada iš tikrųjų pasigerčiau, tai šitas vaidinimas pas Bobį bus man pateisinimas. Jei buvau girtas dukart, tai galiu pasigert ir trečią. Ne, man rodos, tėte, suvaidint reikia būtinai.

– Ar esat neseniai kada vaidinę girtuoklius?

– Esam. Mudviem su Tomiu išeina neblogai. Bet Endžiui – nepalyginamai! Endis tikras artistas. Jis taip suvaidina, kad siaubas! Aš vaidinu kitokias sceneles.

– Ką esi paskutiniu metu vaidinęs? – paklausė Tomas Hadsonas, neatsitraukdamas nuo eskizo.

– Ar nesi matęs, kaip aš vaidinu broliuką idiotą? Mongolinį idiotą.

– Ne, nesu. Na, o kaip tau dabar, Deivi? – paklausė Tomas Hadsonas, rodydamas eskizą.

– Gražu, – pasakė Deividas. – Dabar suprantu, ką norėjai pavaizduot: kaip žuvis prieš krisdama pakimba ore. Ar tikrai šitas paveikslas bus man, tėte?

– Žinoma,

– Aš jį labai saugosiu.

– Nutapysiu bent du.

– Vieną nusivešiu į mokyklą, o kitą laikysiu namie pas mamą. O gal tu norėtum vieną pasilikt sau?

– Ne. Gal mamai patiks. Papasakok dar, ką jūs esat vaidinę, –. paprašė Tomas Hadsonas.

– Ko tik mes neprivaidinom traukiniuose! Traukiny smagiausia. Gal dėl to, kad ten žmonės tokie susirenka. Niekur kitur nesusirenka tiek žioplių kaip traukiny. Svarbiausia – jiems nėra kur dingt.

Tomas Hadsonas išgirdo gretimame kambaryje Rodžerio balsą ir ėmė plauti teptukus ir tvarkyti darbo vietą. Įėjo Tomas ir tarė:

– Kaip sekasi, tėte? Gerai padirbėjai? Galima pasižiūrėt?

Tomas Hadsonas parodė jam eskizus, ir jis pasakė:

– Man abu patinka.

– O katras labiau? – paklausė Deividas.

– Nė katras. Abu gražūs, – atsakė jis. Tomas Hadsonas matė, kad jis skuba ir kad jo mintys sukasi visai apie ką kita.

– O kaip jūsų reikalai? – paklausė jį Deividas.

– Liuks! – atsakė Tomas. – Bus klasiškas dalykas, reikia tik gerai suvaidint. Jie visi ten sėdi, ir mes visą pusdienį dūmėm jiems akis. Prieš jiems ateinant aptarėm viską su ponu Bobiu ir policininku. Suvaidinom, kad ponas Deivis girtas kaip žemė, o aš jį atkalbinėju.

– Nepersistengėt?

– Ką tu! – atsakė Tomas. – Kad jus būtumėt matę poną Deivį! Po kiekvienos taurės jis girtėjo ir girtėjo. Bet vos vos pastebimai.

– Ką jis gėrė?

– Arbatą. Bobis pilstė iš romo butelio. O Endžiui turi pripylęs vandens į džino butelį.

– Kaip tu atkalbinėjai poną Deivį?

– Maldavau, kad nebegertų. Bet taip, kad jiems nesigirdėtų. Ponas Bobis irgi prie mūsų vaidinimo prisidėjo, tik jis gėrė tikrą viskį.

– Tai reikia eit, – pasakė Deividas. – Kol ponas Bobis neišvirto iš koto. O kaip ponas Deivis jaučias?

– Nuostabiai. Jis klasiškas artistas, Deivai.

– Kur Endis?

– Apačioj, repetuoja prieš veidrodį.

– Ar Edis irgi prisidės?

– Ir Edis, ir Džozefas.

– Jie neatsimins, ką sakyt.

– Jie turi tik po vieną sakinį.

– Edis vieną sakinį atsimins, bet Džozefas – kažin.

– Jam reikės kartot paskui Edį.

– Ar policininkas irgi prisidės?

– O kaipgi.

– O anų kiek?

– Septyni. Dvi moterys. Viena graži, o kita tiesiog nuostabi. Jai, mačiau, gaila pono Deivio.

– Čia tai bent! – šūktelėjo Deividas. – Eime!

– Kaip tu ten nueisi? – paklausė Deividą Tomas.

– Aš jį nunešiu, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Leisk man, tėveli, eit su šlepetėm, a? – paprašė Deividas. – Jeigu leisi, apsiausiu Tomo. Eisiu, mindamas pėdos šonu – ir neskaudės, ir gražiai atrodys.

– Na gerai. Galim ir eit. Kur Rodžeris?

– Su Edžiu laisto savo debiutą, – pasakė Tomas. – Jis juk taip ilgai vaidino pagrindinį vaidmenį su viena arbata, tėte.

Vėjas, kai jie suėjo į „Ponsą de Leoną", tebepūtė taip pat smarkiai. Žmonės iš jachtos sėdėjo prie bufeto stalo ir gėrė romą. Graži kompanija, įdegę, baltais kostiumais, jie mandagiai pasitraukė į šoną, padarydami jiems vietos. Du vyriškiai ir moteris sėdėjo prie plokštelių automato, o kiti trys ir moteris – kitame bufeto stalo gale, prie durų. Prie automato sėdėjo gražioji, bet ir antroji buvo neprasta. Rodžeris, Tomas Hadsonas ir berniukai nuėjo stačiai prie bufeto. Deividas net stengėsi nešlubuoti.

Ponas Bobis pasižiūrėjo į Rodžerį ir tarė:

– Vėl jūs čia?

Rodžeris beviltiškai linktelėjo, ir Bobis pastatė priešais jį butelį romo ir taurę.

Rodžeris tylėdamas prisitraukė butelį ir taurę.

– Tai, sakai, pili į lempą, Hadsonai? – tarė Bobis Tomui Hadsonui, nutaisęs griežtą teisuolio miną. Tomas Hadsonas linktelėjo. – Laikas būtų nustot, – pasakė Bobis. – Viskam yra ribos, šimts pypkių.

– Man tik lašiuką romo, Bobi.

– To, kur anas geria?

– Ne, bakardžio.

Ponas Bobis pripylė taurę ir padavė Tomui Hadsonui.

– Še, – tarė jis. – Nors, po teisybei, privalėčiau tavęs neaptarnaut.

Tomas Hadsonas vienu mauku išlenkė taurę. Romas šildė ir teikė įkvėpimo.

– Dar vieną, – tarė Tomas Hadsonas.

– Ne anksčiau kaip po dvidešimties minučių, Hadsonai, – pasakė Bobis. Jis atsigręžęs pasižiūrėjo į laikrodį ant sienos.

Žmonės iš jachtos jau ėmė po truputį į juos dirsčioti, bet nenusižengdami mandagumui.

– O tu, vyre, ką gersi? – paklausė ponas Bobis Deividą.

– Pamiršot, kad mečiau, ar kuris galas? – piktai atšovė jam Deividas.

– Nuo kada gi?

– Lyg nežinotumėt – nuo vakar vakaro!

– Atsiprašau, – pasakė ponas Bobis ir pats išlenkė taurę romo. – Velnią čia atsiminsi kiekvieną chuliganėlį. Vieno tik prašau: veskit jūs iš čia šitą Hadsoną, pas mane padori publika susirinkus.

– Aš netriukšmauju, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Pačiam irgi gana.

Ponas Bobis užkimšo Rodžerio butelį ir pastatė ant lentynos.

Jaunasis Tomas pritariamai linktelėjo ir ėmė kažką kuždėti Rodžeriui į ausį. Rodžeris parėmė rankomis galvą. Paskui pakėlė ir parodė pirštu į butelį. Tomas pakratė galvą. Bobis paėmė butelį, atkimšo ir pastatė priešais Rodžerį.

– Lak, greičiau nusprogsi, – tarė jis. – Labai, manai, kas tavęs gailės.

Dabar jau visi stebėjo juos gana atidžiai, nors vis dar nenusižengdami mandagumui. Jie čia buvo atėję išgerti, tačiau elgėsi mandagiai ir apskritai atrodė žmonės kultūringi.

Čia pirmą kartą prašneko Rodžeris.

– Duok ir šitam špingaletui išgert, – tarė jis Bobiui.

– Ko gersi, vyre? – paklausė ponas Bobis Endį.

– Džino, – atsakė Endis.

Tomas Hadsonas stengėsi nežiūrėti į kaimynus. Bet jų žvilgsnius juste juto.

Bobis pastatė priešais Endį butelį, o šalia – taurę. Endis prisipylė pilną taurę ir pakėlė, sveikindamas Bobį.

– Į jūsų sveikatą, pone Bobi! – tarė jis. – Šiandien pirmąkart geriu.

– Gerk gerk, – pasakė Bobis. – Vėlokai šįkart atėjai.

– Tėtė atėmė iš jo pinigus, – paaiškino Deividas. – Kur mama atsiuntė gimimo dienai.

Tomas pasižiūrėjo į tėvą ir pravirko. Jis valdėsi, kad nepradėtų kūkčiot, tačiau nepersistengė, ir žiūrėti į jį buvo sunku.

Visi tylėjo, o paskui Endis tarė:

– Jei galima, norėčiau dar vieną džino, pone Bobi.

– Įsipilk pats, – atsakė Bobis. – Vargšelis, – tada atsisuko į Tomą Hadsoną. – Hadsonai, – tarė jis. – Gerk paskutinę ir marš iš čia.

– Neuždrausi man sėdėt, aš netriukšmauju, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Pažįstu aš tave, neilgai ramiai sėdėsi, – įgėlė jam Bobis.

Rodžeris parodė į butelį, ir jaunasis Tomas nutvėrė jam už rankovės. Jis, kaip doras, geras vaikas, tramdė ašaras.

– Pone Deivi, – tarė jis. – Nereikia.

Rodžeris nieko neatsakė, ir ponas Bobis vėl pastatė priešais jį butelį.

– Pone Deivi, jums juk šįvakar reiks rašyt, – pasakė Tomas. – Jūs gi žadėjot vakare rašyt.

– O tai dėl ko daugiau aš geriu? – atsakė jam Rodžeris.

– Bet, pone Deivi, kai rašėt „Audrą", jūs tiek negerdavot.

– Patylėtum verčiau, – pasakė jam Rodžeris.

Tomas spinduliavo kantrybe ir geraširdiškumu.

– Tyliu, pone Deivi. Aš jus prilaikau tik todėl, kad jūs pats mane to prašėt. Gal eikim geriau namo?

– Geras tu vaikas, Tomai, – pasakė Rodžeris. – Bet mudu liekam čia.

– Ar ilgai, pone Deivi?

– Iki pat galo.

– Gal nereikia, pone Deivi, – tarė Tomas. – Tikrai. Jeigu jūs gersit, kol akys apraibs, jūs nieko nebegalėsit rašyt.

– Aš diktuosiu, – atsakė Rodžeris. – Kaip Miltonas.

– Diktuojat jūs, tiesa, puikiai, – pasakė Tomas. – Bet kai šįryt panelė Felps norėjo perrašyt mašinėle, pasirodė, kad ten beveik vienos natos.

– Aš rašau operą, – pasakė Rodžeris.

– Tikiu, kad opera jums išeitų nuostabi, pone Deivi. Bet ar jums neatrodo, kad pirmiau mums vertėtų užbaigti romaną? Jūs juk už jį esat paėmęs didelį avansą.

– Baik jį pats, – pasakė Rodžeris. – Siužetą jau turėtum žinot.

– Siužetą, pone Deivi, aš žinau. Gražus siužetas. Tik kad jūs pasakojat apie tą pačią merginą, kurią ankstesnėje knygoje numarinot, ir skaitytojai dabar painiosis.

– Diuma irgi taip darydavo.

– Nekibk tu prie jo, – tarė jaunajam Tomui Tomas Hadsonas. – Kaip jis rašys, jeigu tu amžinai neduodi jam ramybės?

– Pone Deivi, įsitaisytumėt jūs gerą, patyrusį sekretorių, ir tegu rašo už jus. Esu girdėjęs, kiti rašytojai taip daro.

– Netinka. Per daug išlaidų.

– Gal nori, kad aš tau padėčiau, Rodžeri? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Noriu. Nutapyk mano romaną.

– Puiki mintis! – tarė jaunasis Tomas. – Rimtai, tėte, nutapysi?

– Per dieną ir nutapau, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Tapyk aukštyn kojom kaip Mikelandželas, – pasakė Rodžeris. – Nutapyk tokio didumo, kad pats karalius Jurgis galėtų be akinių perskaityt.

– Nutapysi, tėte? – paklausė Deividas.

– Na taip.

– Valio! – pasakė Deividas. – Pagaliau girdžiu protingą šneką.

– O ar nebus sunku, tėte?

– Sunkumo būta! Juokas. Apie kokią ten merginą?

– Apie tą pačią, apie kurią ponas Deivis visada rašo.

– Nutapysiu ją per pusdienį, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Aukštyn kojom, – pridūrė Rodžeris.

– Nepersūdyk, – pasakė jam Tomas Hadsonas.

– Pone Bobi, galima, išmesiu dar vieną? – paprašė Endis.

– O kiek jau išgėrei, vyre? – paklausė jį Bobis.

– Tik dvi.

– Gerk, – atsakė jam Bobis ir padavė butelį. – Klausyk, Hadsonai, kada išsineši šitą savo terlionę?

– Ką, niekas nenori pirkt?

– Niekas, – atsakė Bobis. – Visą vaizdą man gadina. Ir nervus. Kad greičiau išsineštum iš čia!

– Atleiskit, – kreipėsi į Rodžerį vienas vyrų iš jachtos. – Ar šis paveikslas parduodamas?

– Ar mes jums ką sakėm? – atsigręžė į jį Rodžeris.

– Ne, nieko, – atsakė vyriškis. – Jūs Rodžeris Deivis, tiesa?

– Švenčiausia teisybė.

– Jei šis paveikslas jūsų bičiulio ir jei jis parduodamas, norėčiau pasišnekėti su juo dėl kainos, – pasakė vyriškis, atsisukdamas į Tomą Hadsoną. – Jūs Tomas Hadsonas, tiesa?

– Hadsonas vadinuos.

– Ar šis paveikslas parduodamas?

– Labai gaila, – atsakė jam Tomas Hadsonas, – neparduodamas.

– Betgi barmenas sakė...

– Jis nenormalus, – tarė jam Tomas Hadsonas. – Velniškai šaunus vyrukas. Bet, deja, nenormalus.

– Pone Bobi, ar galima dar vieną džino? – labai mandagiai paprašė Endrius.

– Prašom, vaikuti, prašom, – atsakė Bobis ir įpylė jam iš butelio. – Žinai, ką reikėtų padaryt? Reikėtų etiketėse ant džino butelių vietoj šitų idiotiškų uogų nupaišyt tavo sveiką žavingą veidelį. Hadsonai, imtum ir nupaišytum džino buteliui tinkamą etiketę – su žavingu Endžio snukučiu.

– Paleistume į apyvartą naują markę, – pritarė Rodžeris. – Yra džinas „Senis Tomas“. Kodėl mums neišleidus „Linksmučio Endriaus“?

– Finansuoju aš, – tarė Bobis. – Džino išsivarysim vietoj. Vaikai tegul pilstys į butelius ir klijuos etiketes. Pardavinėsim ir urmu, ir atskirais buteliais.

– Grįšim prie namų ūkio, – pasakė Rodžeris. – Kaip Viljamo Morio laikais.

– O iš ko mes varysim džiną, pone Bobi? – paklausė Endrius.

– Iš žuvų, – atsakė Bobis. – Ir iš moliuskų.

Žmonės iš jachtos dabar nebežiūrėjo nei į Rodžerį, nei į Tomą Hadsoną, nei į vaikus. Jie sunerimę stebėjo Bobį.

– Tai kaip dėl to paveikslo? – paklausė tas pats vyriškis.

– Kokį paveikslą jūs turit minty, gerbiamasis? – paklausė jį Bobis, lenkdamas dar vieną porciją viskio.

– Tą didelį, su trim vandens viesulais ir žmogumi valtyje.

– Kur jis? – paklausė Bobis.

– Štai ten, – parodė vyriškis.

– Atsiprašau, pone, man regis, jums jau užteks. Čia padori įstaiga. Pas mus negeriama tol, kol pradeda vaidentis viesulai ir žmonės valtyse.

– Aš kalbu apie ana tą paveikslą.

– Neerzinkit manęs, pone. Nėra ten jokio paveikslo. Jei ir būtų, tai jis kabotų virš baro, kur jam vieta, ir nutapyta būtų nuoga moteris, išsitiesus, kaip pridera, visu ilgumu.

– Aš kalbu apie ana tą paveikslą.

– Kokį paveikslą? Kur?

– Ten va.

– Gal jums, pone, selterio? O gal iškviesti rikšą? – paklausė Bobis.

– Rikšą?

– Taip, po paraliais. Rikšą, jei norit žinot. Pats jūs rikša. Ir jau gana prisisiurbėt.

– Pone Bobi, o man jau gana? – labai mandagiai paklausė Endrius.

– Ką tu, branguti. Žinoma, kad ne. Įsipilk.

– Ačiū, pone Bobi, – padėkojo Endis. – Ketvirta.

– Gerk nors šimtą, – pasakė Bobis. – Tu mano džiaugsmas.

– Einam gal iš čia, Helai, ką? – tarė vienas iš tos kompanijos vyriškiui, kuris norėjo pirkti paveikslą.

– Norėčiau įsigyti šį paveikslą, – atsakė jam tasai. – Kad tik kaina būtų prieinama.

– O aš norėčiau išeit iš čia, – neatstojo pirmasis. – Juokai juokais ir taip toliau, bet žiūrėti, kaip geria vaikai – tai jau per daug.

– Ar jūs tikrai duodat šitam berniukui džino? – paklausė Bobį graži blondinė, sėdinti bufeto stalo gale durų pusėje. Ji buvo aukšta, labai šviesiais plaukais ir simpatingomis strazdanomis. Strazdanos buvo ne kaip rudaplaukių, o kaip blondinių, kurioms oda neįdega, o tik truputį patamsėja.

– Taip, gerbiamoji.

– Tai bjauru, – pasakė moteris. – Tai šlykštu, tai bjauru, tai nusikaltimas.

Rodžeris į moterį nežiūrėjo, o Tomas Hadsonas sėdėjo nuleidęs akis.

– O ką, jūsų nuomone, jam gerti, gerbiamoji? – paklausė Bobis.

– Nieko. Jam visai negalima gerti.

– Vargu ar būtų teisinga, – suabejojo Bobis.

– Ką reiškia „teisinga"? Pasak jūsų, teisinga nuodyti vaiką alkoholiu?

– Girdi, tėte? – tarė Tomas. – Sakiau, kad Endžiui negalima gert.

– Iš visų trijų tik jis vienas geria, gerbiamoji. Šitas vyrukas va metė, – įtikinėjo ją Bobis. – Ar teisinga būtų atimti vieninteliam iš trijų brolių šį mažą malonumą?

– Teisinga? – perklausė moteris. – Jūs – monstras. Ir jūs – monstras, – pasakė ji Rodžeriui. – O jūs – irgi monstras, – pasakė ji Tomui Hadsonui. – Jūs visi man šlykštūs, nekenčiu jūsų.

Jos akyse sublizgo ašaros, ir ji atsuko į berniukus ir poną Bobį nugarą ir tarė savo palydovams:

– Ar jūs nė vienas negalit įsikišt?

– Man rodos, jie juokais, – pasakė jai vienas iš jos palydovų.

– Kaip kad kitur tyčia samdo šiurkštų padavėją. Arba aptarnaudami kalba vagių žargonu.

– Ne, jie nejuokauja. Tas baisus žmogus pila jam džiną. Tai baisu, stačiai tragedija!

– Pone Bobi, – tarė Tomas Hadsonas. – Ar man daugiau kaip penkių negalima?

– Šiandien negalima, – atsakė Bobis. – Nenoriu, kad pergąsdintum damą.

– Oi, veskit mane iš čia, – suaimanavo moteris. – Žiūrėti negaliu.

Ji pravirko, ir du vyriškiai išlydėjo ją iš baro, ir Tomui Hadsonui, Rodžeriui ir berniukams paliko nejauku.

Antroji moteris, gražuolė, priėjo prie jų. Jos buvo gražus veidas, skaisti įdegusi oda ir rusvi plaukai. Ji mūvėjo kelnes, tačiau figūrą, kiek Tomas Hadsonas galėjo spręsti, turėjo dailią, ir jos plaukai žvilgėjo it šilkas ir bangavo į žingsnių taktą. Jis žinojo, kad jau yra ją kažkur matęs.

– Čia visai ne džinas, tiesa? – paklausė ji Rodžerį.

– Taip. Aišku, ne džinas.

– Einu, pasakysiu jai, – tarė ji. – Ji labai susisielojo.

Ji išėjo, o tarpduryje nusišypsojo jiems. Moteris ji buvo nuostabiai graži.

– Na, štai ir viskas, tėveli, – tarė Endis. – Ar galima mums kokakolos?

– O aš, tėte, norėčiau alaus, jei tik ta ponia labai nesisielos, – tarė jaunasis Tomas.

– Nemanau, kad dėl alaus ji sielotųsi, – atsakė Tomas Hadsonas. – Galima, aš jus pavaišinsiu? – paklausė jis vyriškį, kuris norėjo pirkti paveikslą. – Atleiskit, jei per daug kvailai atrodėm.

– Ką jūs, ką jūs, – atsakė vyriškis. – Labai įdomu buvo. Labai labai. Nuostabu tiesiog! Rašytojai ir menininkai – įdomūs žmonės. Čia buvo jūsų improvizacija?

– Taip, – atsakė Tomas Hadsonas.

– O kaip dėl to paveikslo?

– Jis pono Sonderso nuosavybė, – paaiškino Tomas Hadsonas. – Aš nutapiau jam. Nemanau, kad jis norėtų parduoti. Tačiau paveikslas jo nuosavybė, ir jis gali daryti su juo ką tinkamas.

– Aš noriu jį turėti sau, – tarė Bobis. – Ir nesiūlykit krūvos pinigų – tik nuotaiką man sudirbsit.

– Aš labai norėčiau jį turėti.

– Aš irgi, po paraliais, – pasakė Bobis. – Ir aš jį turiu.

– Bet, pone Sondersai, tokiam vertingam paveikslui čia ne vieta.

Bobis ėmė širsti.

– Duokit man ramybę, girdit? – tarė jis vyriškiui. – Mes sau nuostabiai smagiai leidom laiką. Taip smagiai, kaip retai kada, ir še tau – bobos ima žliumbt ir suknisa mums visą malonumą. Aš suprantu, ji nori gera. Bet čia ir visa bėda. Tie geri norai – stačiai peilis. Mano senė irgi nori tik gera ir daro gera, o man nuo to gerumo nors imk ir pasikark. Velniop tuos gerus norus! O dabar štai jūs – prisistatot, ir duok jums, girdi, paveikslą, labai reikia.

– Bet, pone Sondersai, jūs juk pats sakėt, kad nenorit laikyt paveikslo čia ir kad jis parduodamas.

– Niekai, – tarė Bobis. – Mes krėtėm juokus.

– Vadinasi, paveikslas neparduodamas?

– Taip. Paveikslas neparduodamas, neišnuomojamas ir neskolinamas.

– Ką gi, – pasakė vyriškis. – Prašom mano vizitinę kortelę. Jei kartais sugalvotumėt parduoti.

– Puiku, – tarė Bobis. – Gal Tomas kartais turi namie parduotinų paveikslų. Kaip, Tomai?

– Vargu, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Norėčiau užsukti pas jus pasižiūrėti, – tarė jam vyriškis.

– Šiuo metu neturiu ką parodyti, – atsakė Tomas Hadsonas. – Jei pageidausit, galiu duoti Niujorko galerijos adresą.

– Būsiu dėkingas. Gal užrašytumėt šičia?

Vyriškis turėjo parkerį ir vizitinės kortelės antroje pusėje užsirašė adresą, o kitą kortelę įteikė Tomui Hadsonui. Tada vyriškis dar sykį padėkojo Tomui Hadsonui ir pasisiūlė pavaišinti.

– Gal galėtumėt pasakyti bent apytikrę savo didesniųjų paveikslų kainą?

– Negaliu, – atsakė Tomas Hadsonas. – Tą sužinosite iš agento.

– Grįžęs į Niujorką, tuoj pat su juo susisieksiu. Šis paveikslas mane itin sudomino.

– Dėkui, – padėkojo Tomas Hadsonas.

– Vadinasi, šito paveikslo tikrai neparduosit?

– Kristau karaliau! – šūktelėjo Bobis. – Baikit jūs vienąsyk! Šitas paveikslas mano. Aš daviau idėją, ir Tomas man nutapė.

Vyriškis draugiškai nusišypsojo su tokia išraiška, lyg manydamas, jog vėl prasideda juokeliai.

– Nenoriu pasirodyti įkyrus, bet...

– Esat įkyrus kaip velnias, – pasakė jam Bobis. – Gana. Išgerkit mano sąskaita, o visa kita pamirškim.

Berniukai šnekučiavo su Rodžeriu.

– Mums sekėsi visai neblogai, tiesa, pone Deivi? – paklausė jaunasis Tomas. – Aš labai nepersistengiau, ne?

– Išėjo puikiai, – atsakė Rodžeris. – Va tik Deiviui neteko pasireikšt.

– Aš ruošiausi suvaidint pabaisą, – pasakė Deividas.

– Ponia negyva būtų kritus, ko gera, – tarė Tomas. – Jau ir taip susisielojo. O tu dar, sakai, norėjai suvaidint pabaisą?

– Jau buvau išvertęs vokus ir ruošiausi pasirodyt, – pasakė jiems Deividas. – Pasilenkiau, išverčiau vokus, ruošiaus pasirodyt, o čia viskas ir baigės.

– Gaila, kad pasitaikė tokia maloni ponia, – tarė Endis. – Aš net nespėjau parodyt, kaip mane veikia gėrimas. O kitos tokios progos, ko gera, nepasitaikys.

– O kaip šauniai vaidino ponas Bobis! – pasigėrėjo Tomas. – Oi, pone Bobi, kaip jūs klasiškai vaidinot!

– Gaila, kad nebaigėm, – pasakė Bobis. – O policininkas nė ateit nespėjo. Aš tik pradėjau įsivažiuot. Dabar žinau, kaip scenoj jaučiasi garsieji aktoriai.

Į barą grižo jaunoji moteris. Jai einant pro duris, megztukas nuo skersvėjo prigludo prie kūno, o plaukai plevėsavo, ir ji pasuko pas Rodžerį.

– Ji nebenori grįžt. Bet viskas gerai. Ji nusiramino.

– Gal išgertumėt su mumis? – paklausė ją Rodžeris.

– Mielai.

Rodžeris pasakė visų saviškių vardus, o ji pasisakė esanti Odrė Brius.

– Gal galėčiau užeiti jūsų paveikslų pasižiūrėti?

– Žinoma.

– Aš irgi norėčiau nueiti su panele Brius, – tarė įkyrusis vyriškis.

– Jūs jos tėvas? – paklausė jį Rodžeris.

– Ne. Bet mudu labai seni draugai.

– Jums negalima, – pasakė Rodžeris. – Palaukit labai senų draugų dienos. Arba gaukit organizacinio komiteto kvietimą.

– Nebūkit su juo toks šiurkštus, – tarė Rodžeriui moteris.

– Kad gal jau buvau.

– Tai daugiau nebebūkit.

– Gerai.

– Nesipykim.

– Sutarta.

– Man patiko Tomo pasakymas apie tą pačią visų jūsų knygų veikėją.

– Jums tikrai patiko? – paklausė ją jaunasis Tomas. – Bet ten viskas netiesa. Aš tik erzinau poną Deivį.

– Man pasirodė, kad šiek tiek tiesos yra.

– Ateikit pas mus į svečius, – pakvietė ją Rodžeris.

– Su draugais?

– Be.

– Nė vieno atsivest negalima?

– O be jų apsieit negalit?

– Galiu.

– Tai ir gerai.

– Kokiu laiku man pas jus ateit?

– Bet kada, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O priešpiečių pasilikt bus galima?

– Savaime aišku, – atsakė Rodžeris.

– Man šita sala pradeda patikt, – tarė ji. – Džiaugiuosi, kad mes nesipykstam.

– Deividas galės parodyt, kokį pabaisą jis ketino pavaizduot, bet nespėjo, – pasakė jai Endis.

– Ojė! – tarė ji. – Kiek daug ko dar mūsų laukia!

– Jūs čia ilgam? – paklausė ją jaunasis Tomas.

– Nežinau.

– O jachta čia ilgam? – paklausė Rodžeris.

– Nežinau.

– O ką jūs žinot? – paklausė Rodžeris. – Draugiškai.

– Ne kažin ką. O jūs?

– Jūs gražuolė, – pasakė Rodžeris.

– O! – tarė ji. – Labai ačiū.

– Ar dar čia pabūsit?

– Nežinau. Gal.

– Gal einam pas mus, išgersim tenai? – paklausė ją Rodžeris.

– Gerkim čia, – atsakė ji. – Čia labai jauku.

XII

Kitą dieną vėjas aprimo, ir Rodžeris su berniukais nuėjo paplaukyti, o Tomas Hadsonas liko dirbti viršutinėje verandoje. Edis pasakė manąs, jog sūrus vanduo Deivido kojoms nepakenksiąs, tik reiksią pasimaudžius jas tuoj perrišti. Visi maudėsi, ir Tomas Hadsonas tapydamas retkarčiais pasižiūrėdavo į juos iš viršaus. Jis galvojo apie Rodžerį ir jaunąją moterį, bet šios mintys trukdė susikaupti, todėl nuvijo jas šalin. Tik nedavė ramybės tas, kad ji labai panaši į sūnaus Tomo motiną tada, kai su ja tik susipažino. Tačiau tiek daug buvo į ją panašių moterų, ir jis dirbo toliau. Jis buvo tikras, kad šią moterį dar pamatys, ir gana tikras, kad matys ją dažnai. Tatai buvo aišku kaip dieną. Ką gi, ji graži ir, atrodo, labai miela. Blogai tik, kad panaši į Tomo motiną. Bet čia jau nieko nepadarysi. Šitai jis buvo jau ne sykį patyręs. Jis dirbo toliau.

Jis žinojo, kad šis paveikslas nusiseks. O štai su kitu, kur žuvis vandeny, teks gerokai pavargti. Gal reikėjo pradėti nuo jo, pagalvojo jis. Bet ne, verčiau baigsiu šitą. O tą galėsiu tapyti ir jiems išvykus.

– Leisk, aš tave nunešiu, Deivi, – išgirdo jis Rodžerio balsą. – Neaplips kojos smėliu.

– Gerai, – atsakė Deividas. – Pala, nusiplausiu švariai vandeny.

Rodžeris atnešė jį nuo paplūdimio ir pasodino į krėslą prie durų į jūros pusę. Kai jie ėjo pro verandą, Tomas Hadsonas išgirdo, kaip Deividas paklausė:

– Kaip manot, pone Deivi, ji ateis?

– Nežinau, – atsakė Rodžeris. – Tikėkimės, ateis.

– Graži jinai, tiesa, pone Deivi?

– Taip, labai.

– Man rodos, ir mes jai patikom. Pone Deivi, o kas ji tokia galėtų būti?

– Nežinau. Neklausiau.

– Tomis ją įsimylėjo. Ir Endis.

– O tu?

– Nežinau. Aš ne taip greit įsimyliu kaip jie. Bet pamatyt ją dar norėčiau. Pone Deivi, ji ne kokia šliundrelė, ne?

– Nežinau. Nepanaši. Kodėl klausi?

– Tomis sakė ją įsimylėjęs, bet ji tikriausiai esanti šliundrelė. Endis sako, kad tegu ji ir šliundrelė, jam tas pats.

– Nepanaši, – pasakė jam Rodžeris.

– Pone Deivi, tie jos draugai kažkokie keisti, ar ne?

– Tikrai.

– Kas jie galėtų būti tokie?

– Paklausim, kai ateis, jos.

– Manot, ji ateis?

– Taip, – atsakė Rodžeris. – Gali nesijaudinti.

– Jeigu kas jaudinasi – tai Tomis su Endžiu. Aš įsimylėjęs kitą. Jūs žinot. Pasakojau.

– Pamenu. Beje, ši mūsų pažįstama gerokai į aną panaši, – pasakė jam Rodžeris.

– Gal yra mačiusi filme ir stengiasi pamėgdžioti, – tarė Deividas.

Tomas Hadsonas dirbo toliau.

Ji pasirodė paplūdimyje, kai Rodžeris tvarstė Deividui kojas. Žingsniavo basa, ant maudymosi kostiumėlio apsivilkusi tokios pat medžiagos sijoną, nešina pliažiniu krepšeliu. Tomas Hadsonas su pasitenkinimu pastebėjo, kad jos kojos tokios pat gražios kaip ir veidas, tokios pat gražios kaip jos krūtys, kurias vakar buvo spėtinai nužiūrėjęs po megztuku. Jos rankos buvo dailios, ir visa ji buvo įdegusi saulėje. Pasidažiusi buvo tik lūpas, tokias dailias, kad Tomui Hadsonui parūpo pamatyti jas nedažytas.

– Labas, – pasisveikino ji. – Nepavėlavau?

– Ne, – atsakė jai Rodžeris. – Mes jau pasimaudėm, bet aš eisiu ir vėl.

Rodžeris buvo perkėlęs Deivido krėslą į paplūdimio pakraštį, ir Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip ji pasilenkė prie Deivido kojų, ir, jos plaukų garbanai nuslydus žemyn, matė ant kaklo smulkias susivijusias sruogeles. Sruogelės sidabriškai žvilgėjo saulėje rudos odos fone.

– Vargšės kojytės, – tarė ji. – Kas joms atsitiko?

– Prisitryniau traukdamas žuvį, – paaiškino jai Deividas.

– Kokio didumo buvo?

– Taip ir nesužinojom. Nutrūko.

– Kaip gaila.

– Nieko, – pasakė Deividas. – Mes jau ją ir pamiršom.

– Ar plaukyt su tokiom kojom nieko, nebus blogai?

Rodžeris tepė pūslių vietas merkurochromu. Pėdos buvo sausos ir švarios, tik nuo jūros vandens oda buvo truputį susiraukšlėjusi.

– Edis sako, kad kaip tik sveika.

– Kas tas Edis?

– Mūsų virėjas.

– Jūsų virėjas – ir daktaras?

– Jis tokius dalykus išmano, – paaiškino Deividas. – Ponas Deivis irgi sako, kad nekenkia.

– O ką dar ponas Deivis sako? – paklausė ji Rodžerį.

– Jis džiaugiasi jus matydamas.

– Malonu girdėti. Tai ką, vyrai, vakar vakare pasiautėjot?

– Nelabai, – atsakė Rodžeris. – Palošėm pokerį, o vėliau truputį paskaičiau ir nuėjau miegot.

– Kas laimėjo pokerį?

– Endis su Edžiu, – atsakė Deividas. – O ką jūs veikėt?

– Žaidėm triktraką.

– Miegojot gerai? – paklausė Rodžeris.

– Taip. O jūs?

– Nuostabiai, – atsakė jis.

– Iš mūsų tik Tomis moka žaisti triktraką, – pasakė jaunajai moteriai Deividas. – Jį išmokė vienas tipelis, kurio, pasirodo, būta homoseksualo.

– Tikrai? Liūdna istorija.

– Sprendžiant iš Tomio pasakojimo, ne tokia ir liūdna, – pasakė Deividas. – Nieko bloga neatsitiko.

– Liūdnas, man rodos, tokių žmonių gyvenimas, – tarė ji. – Nelaimingi jie.

– Bet ta istorija baigėsi ir visai juokingai, – pasakė Deividas. – Tas tipelis, kur išmokė Tomį žaisti triktraką, ėmė jam aiškinti apie homoseksualizmą ir apie senovės graikus, ir apie Damoną su Pitijum, ir apie Dovydą su Jonatanu. Maždaug kaip mokykloj kad aiškina apie žuvų ikrus ir pienius ir kaip bitės apdulkina augalus ir panašiai, o Tomis jį užklausė, ar jis skaitęs

vieną Žido knygą. Kaip ji vadinasi, pone Deivi? Ne „Koridonas“, kita. Kur apie Oskarą Vaildą.

– *„Si le grain ne meurt*[1]“ – pasakė Rodžeris.

– Knyga ta siaubinga, o Tomis ją buvo nusivežęs į mokyklą paskaityti berniokams. Jie prancūziškai, aišku, nemokėjo, bet Tomis jiems išvertė. Vietomis nuobodoka, bet ten, kur ponas Židas pereina prie Afrikos, prasideda tikros baisybės.

– Esu skaičiusi, – pasakė jaunoji moteris.

– O, tai gerai, – pasakė Deividas. – Tada suprantat, ką aš turiu galvoj. Tai va, tas žmogus, kur išmokė Tomį triktrako ir kurio, pasirodo, būta homoseksualo, smarkiai nustebo, kai Tomis paminėjo šitą knygą, bet iš dalies ir apsidžiaugė, kad jam nebereiks pasakot apie bitutes ir gėleles, ir jis sako: „Džiugu girdėti, kad tu tą žinai“ ar kažką panašaus, ir Tomis tada jam štai ką atsakė – atsimenu žodis į žodį: „Pone Edvardsai, aš homoseksualizmu domiuosi grynai iš teorinės pusės. Labai ačiū, kad išmokėte mane triktrako, ir leiskite palinkėti jums viso geriausio“. Tomis tada buvo labai kultūringų manierų, – paaiškino Deividas. – Jis buvo ką tik grįžęs iš Prancūzijos, kur gyveno su tėte, ir buvo labai kultūringas.

– Ar tu irgi gyvenai Prancūzijoj?

– Visi mes esam gyvenę, tik ne tuo pačiu laiku. Tačiau Tomis vienintelis viską gerai prisimena. Jo, tiesa, ir atmintis geriausia, ir jis prisimena smulkiai ir tiksliai. O jūs Prancūzijoj esat gyvenus?

– Ilgai.

– Mokyklą lankėt?

– Taip. Paryžiaus priemiesty.

[1] Jei gudrus, nežus *(pranc.)*.

– O, tai turėsit šnekos su Tomiu, – tarė Deividas. – Jis pažįsta Paryžių ir jo priemiesčius taip, kaip aš vietinius rifus ir seklumas. Ko gera, aš rifus pažįstu dar blogiau negu jis Paryžių.

Dabar jinai sėdėjo verandos šešėlyje ir kojų pirštais žarstė baltą smėlį.

– Papasakok man apie rifus ir seklumas, – tarė ji.

– Verčiau aš jums parodysiu, – atsakė Deividas. – Galėsim nusiirt su valtele į seklumas ir, jei mėgstat, pažeberkluot po vandeniu žuvų. Rifą tik taip ir galima gerai pažint.

– Su malonumu plaukčiau.

– Kas ten tokie su jumis jachtoje? – paklausė Rodžeris.

– Žmonės, ir tiek. Jums nepatiks.

– Pažiūrėti labai malonūs.

– Kam tokių šnekų?

– Gerai, nereikia, – atsakė Rodžeris.

– Su įkyruoliu jūs jau pažįstami. Jis pats turtingiausias ir pats nuobodžiausias. Geriau nekalbėkim apie juos. Visi jie labai geri, labai malonūs ir mirtinai nuobodūs.

Atbėgo Tomas, o jam iš paskos – Endrius. Juodu plaukė kitame paplūdimio gale, o išlipę iš vandens ir pamatę prie Deivido krėslo moterį pasileido bėgti kietu smėliu, ir Endrius atsiliko. Atbėgęs ilgai neatgavo kvapo.

– Galėjai palaukt, – tarė jis Tomui.

– Nepyk, Endi, – pasakė Tomas. Paskui tarė: – Labas rytas. Mes jūsų nesulaukėm ir nuėjom maudytis.

– Atsiprašau, kad pavėlavau.

– Jūs nepavėlavot. Mes eisim dar.

– Aš nebeisiu, – pasakė Deividas. – Eikit visi iškart dabar. Aš jau per daug įsiplepėjau.

– Priešinės povandeninės srovės galite nebijoti, – pasakė jai Tomas. – Dugnas čia nuolaidus.

– O ryklių ar barakudų nėra?

– Ryklių atplaukia tik naktį, – paaiškino jai Rodžeris. – O barakudos žmonių nepuola. Puola tik drumstame, nešvariame vandenyje.

– Pamačiusios kažką šmėstelint ir nežinodamos, kas tai, gali per klaidą ir pulti, – pridūrė Deividas. – Bet švariam vandeny nepuola. Plaukydami mes dažnai su jom susiduriam.

– Tik žiūrėk – palei dugną jau ir plaukia šone, – tarė Tomas. – Jos labai smalsios. Bet tuoj nuplaukia sau.

– Bet jei turėtum sugavęs žuvų, – pasakė jai Deividas, – sakysim, ant žeberklo ar maišely, jos žuvį pultų ir gali netyčia sužeist – jų baisus greitumas.

– Arba jeigu įsimaišytum į kefalių ar sardinių būrį, – pratęsė Tomas. – Tada gali kliudyt, įsirėžusios tarp tų žuvų.

– Plaukit mums su Tomu per vidurį, – tarė Endis. – Ir galit būt rami.

Bangos dusliai dužo į krantą, ir, vandeniui atsitraukus, ant šlapio, kietai suplakto smėlio žibėdami plunksnomis supuldavo tilvikai ir sėjikai.

– Kažin ar verta plaukyti, kai tokios bangos ir nieko nesimato?

– Kodėl neverta? – atsakė jai Deividas. – Tik brisdama atsargiai statykit kojas. Nors, kai tokios bangos, vargu ar bus ant dugno rajų.

– Mes su ponu Deiviu jus saugosim, – pasakė Tomas.

– Ir aš saugosiu, – tarė Endis.

– Jei ir susidursit su kokia žuvimi, kai taip banguoja, tai nebent su mažyčiais pompanais, – pasakė Deividas. – Jie per potvynį atplaukia medžioti smiltblusių. Labai gražiai atrodo vandeny, smalsūs, patiklūs.

– Jaučiuosi, lyg eičiau plaukioti į akvariumą, – pasakė ji.

– Endis jus pamokys, kaip iškvėpti orą, kad giliau panirtumėt, – tarė jai Deividas. – Tomas parodys, kaip išsisukti nuo murenų.

– Negąsdink tu jos, Deivai, – pasakė Tomas. – Jis, matot, tikras narų naras, o mes – ne. Ir būtent todėl, kad jis narų naras, panele Brius...

– Odrė.

– Odre... – pasakė Tomas ir užsikirto.

– Ką tu norėjai pasakyt, Tomi?

– Nebežinau, – atsakė Tomas. – Eime paplaukyti.

Tomas Hadsonas kurį laiką padirbėjo. Paskui nulipo žemyn pas Deividą ir atsisėdo šalia, ir stebėjo tarp bangų keturis plaukikus. Moteris, be kepuraitės, plaukė ir nardė blizgėdama it ruonis. Plaukė ji ne blogiau už Rodžerį, tik jos mostai buvo ne tokie galingi. Kai jie išbrido iš vandens ir standžiai suplaktu smėliu ėmė žingsniuoti namo link, šlapi moters plaukai, atversti nuo kaktos aukštyn, neslėpė galvos formos, ir Tomas Hadsonas pagalvojo, kad nėra matęs gražesnio veido ir dailesnio kūno. Tik tos vienos, pagalvojo jis. Tik jos, visų dailiausios ir gražiausios. Šalin tokias mintis, tarė sau. Žiūrėk į šią moterį ir džiaukis, kad ji čia.

– Na, kaip? – paklausė jis Odrę Brius.

– Nuostabu, – nusišypsojo jinai. – Bet aš nemačiau nė vienos žuvies, – pasakė ji Deividui.

– Kai taip banguoja, nelabai ir pamatysit, – tarė Deividas. – Nebent susidurtumėt su kokia.

Ji atsisėdo ant smėlio, rankomis apkabindama kelius. Šlapi plaukai gulėjo jai ant pečių, o šalia jos susėdo abu berniukai. Rodžeris, pasidėjęs galvą ant sunertų rankų, atsigulė ant smėlio priešais. Tomas Hadsonas atidarė tinklines duris, įėjo į vidų ir užlipo į verandą toliau tapyti paveikslo. Jis nutarė, kad taip bus geriausia.

Tomas Hadsonas nebematė, kaip žemai, ant smėlio, moteris žiūri į Rodžerį.

– Liūdite? – paklausė jinai.

– Ne.

– Mintys ramybės neduoda?

– Gal. Nežinau.

– Tokią dieną geriausia nieko negalvoti.

– Tegu bus taip. Negalvokim. O į bangas žiūrėti galima?

– Nedraudžiama.

– Norite dar paplaukyti?

– Vėliau.

– Kas jus išmokė plaukti? – paklausė Rodžeris.

– Jūs.

Rodžeris pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į ją.

– Pamenat paplūdimį Antibų kyšulyje? Mažąjį, ne Iden Roką. Dažnai žiūrėdavau, kaip šokinėdavot iš aukštai į vandenį Iden Roke.

– Kurių galų jūs čia atsibaladojot ir kokia jūsų tikroji pavardė?

– Jūsų aplankyti atsibaladojau, – atsakė ji. – O mano pavardė, sakykim, Odrė Brius.

– Mums gal pasišalint, pone Deivi? – paklausė Tomas.

Rodžeris jam net neatsakė.

– Tai kokia jūsų tikroji pavardė?

– Kadaise buvau Odrė Reibern.

– O kodėl jūs susimanėt mane lankyti?

– Užsinorėjau, ir viskas. O ką, negalima?

– Kodėl, nieko, – atsakė Rodžeris. – O iš kur jūs sužinojot, kad aš čia?

– Iš tokio bjauraus tipo, su kuriuo susipažinau Niujorke, viename pobūvyje. Jūs čia su juo esat mušęsis. Sakė, jog verčiatės atsitiktiniais uždarbiais.

– Verčiuosi, bet dar neapsiverčiau, – pasakė Rodžeris, žiūrėdamas į jūrą.

– Sakė ir daugiau ką. Ir ne iš gerosios pusės.

– Su kuo jūs tada buvot Antibuose?

– Su motina ir Diku Reibernu. Dabar prisimenat?

Rodžeris atsisėdo ir įsižiūrėjo į ją. Paskui priėjo, apkabino ją ir pabučiavo.

– Šimts perkūnų! – tarė jis.

– Ar nieko, kad atvažiavau? – paklausė ji.

– Čia tu, merguče? – tarė Rodžeris. – Nejaugi ta pati?

– Reikės įrodyti? Žodžiais netikit?

– Nepamenu jokių slaptų žymių.

– Ar dabar aš jums patinku?

– Baigiu įsimylėti.

– Nenorėkit, kad aš visą amžių atrodyčiau kaip kumeliukas. Pamenat, kaip sykį Otejyje pavadinot mane kumeliuku ir aš apsiraudojau?

– Juk tai buvo komplimentas. Aš pasakiau, kad jūs panaši į kumeliuką Tenjelo iliustracijoje „Alisa Stebuklų šalyje".

– Bet aš apsiraudojau.

– Pone Deivi, – tarė Endis. – Ir jūs, Odre. Mes einam koka-kolos. Jums atnešti?

– Man nereikia, Endi. O jums, merguče?

– Taip. Būtų labai ačiū.

– Eime, Deivai.

– Ne, aš noriu pasiklausyt.

– Žinai, broli, tu kartais tikras pašlemėkas, – tarė Tomas.

– Atneškit ir man butelį, – pasakė Deividas. – Jūs šnekėkitės, pone Deivi, manęs nesivaržykit.

– Aš tavęs ir nesivaržau, Deivi, – pasakė moteris.

– Bet kur jūs dėjotės paskui ir kodėl jūs dabar Odrė Brius?

– Painoka istorija.

– Tikiu.

– Žodžiu, motina galiausiai ištekėjo už tokio Briuso.

– Aš jį pažinojau.

– Man jis patiko.

– Tyliu, – pasakė Rodžeris. – Bet kodėl „Odrė"?

– Tai mano antrasis vardas. Ėmiau juo vadintis, nes man nepatiko motinos vardas.

– O man nepatiko pati motina.

– Nepatiko ir man. Patiko Dikas Reibernas ir patiko Bilas Briusas, ir buvau įsimylėjusi jus, ir buvau įsimylėjusi Tomą Hadsoną. Jis irgi manęs neatpažino, tiesa?

– Nežinau. Jis žmogus savotiškas, galėjo pažint ir nesakyt. Žinau tik, kad jūs jam panaši į Tomo motiną.

– Taigi, kad taip būtų.

– Ir iš tikrųjų esat gerokai panašios.

– Tikrai, tikrai, – įsiterpė Deividas. – Ką jau ką, bet šitą garantuoju. Atleiskit, Odre. Liepkit man užsičiaupt ir eit šalin.

– Nemylėjot jūs nei manęs, nei Tomo.

– Dievaž, mylėjau. Iš kur jūs galit žinot?

– Kur dabar jūsų motina?

– Ištekėjo už tokio Džefrio Taunsendo ir gyvena Londone.

– Narkotikus tebevartoja?

– Kur ji nevartos! Ir tebėra graži.

– Rimtai?

– Ne, ji tikrai graži. Tai ne kokie klusnios dukrytės žodžiai.

– Anuomet iš tikro buvot klusni dukrytė.

– Teisingai. Už visus melsdavausi. Viską labai imdavau į širdį. Kiekvieno mėnesio pirmąjį penktadienį eidavau komunijos, kad pelnyčiau motinai mirtį be sunkios nuodėmės. Jūs neįsivaizduojat, kaip melsdavausi už jus, Rodžeri.

– Gaila, mažokai tos maldos tepadėjo, – pasakė Rodžeris.

– Gaila, – pritarė ji.

– Ką gali žinoti, Odre. Gal dar padės, – tarė Deividas. – Ne, aš nesakau, kad už poną Deivį reikia melstis. Aš apie maldas apskritai.

– Ačiū, Deivai, – pasakė Rodžeris. – O kur dėjosi Briusas?

– Mirė. Nepamenat?

– Ne. Kaip Dikas Reibernas mirė, atsimenu.

– Aš manau.

– Taip, nepamiršau.

Nešini kokakolos buteliais, grįžo Tomas ir Endis, ir Endis padavė vieną šaltą butelį moteriai, o kitą – Deividui.

– Dėkui, – pasakė ji. – Kokia skani, šalta.

– Odre, – tarė Tomas, – dabar aš jus prisimenu. Jūs ateidavot į studiją su ponu Reibernu. Ir nieko nešnekėdavot. Jūs, aš su tėveliu ir ponas Reibernas eidavom į cirką ir į žirgų lenktynes. Tik tada jūs buvot ne tokia graži kaip dabar.

– Buvo, buvo, – pasakė Rodžeris. – Paklausk savo tėvą.

– Gaila pono Reiberno, – tarė Tomas. – Labai gerai atsimenu, kaip jis mirė. Jis žuvo per bobslėjaus lenktynes, kai rogutės posūkyje perlėkė per barjerą ir įsirėžė į žiūrovų minią. Jis prieš tai ilgai sirgo, ir mudu su tėveliu buvom nuėję jo aplankyti. Paskui, po kurio laiko, pasijutęs geriau, jis nuėjo pasižiūrėt bobslėjaus lenktynių. Ir be reikalo. Kai jis užsimušė, mes ten nebuvom. Atleiskit, Odre, jeigu šitie prisiminimai jus skaudina.

– Jis geras buvo žmogus, – pasakė Odrė. – Bet nebijok, tu manęs neįskaudinai, Tomi. Juk praėjo tiek laiko!

– O mudviejų katrą nors prisimenat? – paklausė ją Endis.

– Iš kur ji prisimins, kavaleriste tu? Mudu dar gimę tada nebuvom, – pasakė Deividas.

– Iš kur aš galiu žinot? – paklausė Endis. – Aš Prancūzijos visai neprisimenu, o ir tu kažin ar labai ką prisimeni.

– Aš nieko ir nesakau. Tomis prisimena Prancūziją už mus visus. O aš kada nors prisiminsiu šią salą. Ir aš prisimenu kiekvieną, kurį mačiau, tėtės paveikslą.

– O tuos, su žirgų lenktynėm? – paklausė Odrė.

– Prisimenu visus, kiek esu matęs.

– Į kai kuriuos ir aš esu pakliuvus, – pasakė Odrė. – Pakliuvau Lonšane, Otejyje ir Sen Klu. Ir visuose mano matyti tik pakaušis.

– Aš irgi prisimenu jūsų pakaušį, – tarė Tomas. – Jūsų plaukai siekė iki pusiaujo, ir aš stovėjau, kad geriau matyčiau, dviem laipteliais aukščiau už jus. Buvo miglota rudens diena, kai atrodo sakytum ore dūmelis melsvas plaukioja, ir mes stovėjom viršutinėj tribūnoj tiesiai prieš griovį su vandeniu, o į kairę nuo mūsų buvo barjeras ir mūrinė sienelė. Mūsų pusėj buvo finišas, o griovys – kitapus. Jei nestovėdavom žemai, prie pat keliuko, mano vieta paprastai būdavo, kad geriau matyčiau, aukštėliau už jūsų.

– Tu man atrodei juokingas vaikiukas.

– Matyt, toks ir buvau. O jūs niekad manęs nešnekindavot. Tikriausiai buvau jums per mažas. Bet koks gražus Otejo hipodromas, tiesa?

– Nuostabus. Pernai buvau.

– Gal ir mes ten šiemet nuvažiuosim, Tomi, – tarė Deividas. – Jūs irgi su ja važinėdavot į žirgų lenktynes, pone Deivi?

– Ne, – atsakė Rodžeris. – Aš buvau jai tik plaukimo mokytojas, daugiau nieko.

– Jūs buvot mano idealas.

– O tėvelis nebuvo jūsų idealas? – paklausė Endrius.

– Be abejo, buvo. Bet aš neleidau sau iki valios juo žavėtis, nes jis buvo vedęs. Kai išsiskyrė su Tomio motina, parašiau jam laišką. Labai jausmingą laišką, ir buvau pasiryžus žūtbūt užimti Tomio motinos vietą. Bet laiško taip ir neišsiunčiau, nes jis vedė Deivio ir Endžio motiną.

– Gyvenimas – sudėtingas dalykas, – pasakė Tomas.

– Papasakokit mums dar apie Paryžių, – tarė Deividas. – Mes ten tuoj važiuosim, tad pravartu kuo daugiau apie jį žinoti.

– O ar prisimenat, Odre, kaip mes stovėdavom žemai, prie pat barjero, ir kaip žirgai, įveikę paskutinę kliūtį, bėgdavo stačiai į mus, eidami didyn ir didyn, ir kaip dundėdavo žemė, jiems lekiant pro mus?

– Arba kaip šalta būdavo ir kaip mes šildydavomės prie didelių gorių ir valgydavom, nusipirkę bufete, sumuštinius?

– Labiausiai man patikdavo hipodrome rudenį, – pasakė Tomas. – Namo, prisimenat, grįždavom tokia atvira karieta? Važiuodavom per Bulonę, paskui, jau temstant, palei upę – kvepėdavo deginamais lapais, ir upe buksyrai tempdavo baržas.

– Tu tikrai viską taip gerai prisimeni? Buvai visai mažutis.

– Aš prisimenu visus aliai vieną tiltus nuo Šiureno iki Šarantono, – pasakė jai Tomas.

– Negali būti.

– Pavadinimų neišvardyčiau. Bet jie visi man stovi akyse.

– Nepatikėsiu, kad tu galėtum juos visus atsiminti. Be to, ir upė vietom, ir daugelis tiltų tokie, kad žiūrėt nėr į ką.

– Tai tiesa. Bet aš dar po jūsų ilgokai ten gyvenau, ir mudu su tėveliu išvaikščiojom visus paupius. Išvaikščiojom ir gražias vietas, ir negražias, ir su įvairiais draugais aš ten dažnai žuvaudavau.

– Tu tikrai esi žuvavęs Senoj?

– Na taip.

– O tėtis irgi?

– Jis rečiau. Žuvaudavo kartais Sarantone. Bet po darbo jam norėdavos pasivaikščiot, tad mudu ir vaikščiodavom, kol aš pavargdavau, ir tada mes galą kelio grįždavom autobusu. Kai atsirasdavo pinigų, važiuodavom taksi ar ekipažais.

– Jūs tikriausiai turėjot pinigų ir tada, kai mes važinėdavom į žirgų lenktynes.

– Tikriausiai turėjom, – atsakė Tomis. – Neatsimenu. Kada turėdavom, kada ne.

– O mes pinigų turėdavom visada, – pasakė Odrė. – Motina tekėdavo tik už piniginų.

– O jūs turtinga, Odre? – paklausė Tomis.

– Ne, – atsakė moteris. – Mano tėvas, vedęs motiną, dalį pinigų iššvaistė, dalį taip prarado, o patėviai nė vienas man nieko neužrašė.

– Jums pinigų nė nereikia, – pasakė jai Endrius.

– Likit gyventi pas mus, ką? – pasiūlė Tomas. – Pamatysit, nenuobodžiausit.

– Viliojamas pasiūlymas. Bet nenoriu būti išlaikytinė.

– Mes iš čia keliaujam į Paryžių, – tarė Endrius. – Keliaukim drauge. Tai būtų smagu! Mudu su jumis apvaikščiotume visus arondismanus.

– Reikės pagalvoti, – atsakė moteris.

– Kad lengviau būtų apsispręsti, norite, suplaksiu kokį kokteilį? – pasisiūlė Deividas. – Pono Deivio knygose visi taip daro.

– Tik nenugirdykit manęs.

– Senas baltųjų vergių pirklio triukas, – pasakė Tomas. – Atsipeikėjusios žiūri – jau Buenos Airėse.

– Matyt, joms duoda baisiai stiprių gėrimų, – pasakė Deividas. – Kelionė taigi ilga.

– Kažin ar yra stipresnių gėrimų už pono Deivio kokteilius su martiniu, – pasakė Endrius. – Sutaisykit jai tokį kokteilį, pone Deivi. Norite, Odre? – paklausė Endrius.

– Noriu. Jei tik priešpiečių nereikės ilgai laukt.

Rodžeris atsikėlė ir nuėjo ruošti kokteilių, ir Tomas persėdo arčiau jos. Endrius sėdėjo jai prie kojų.

– Aš jums, Odre, nepatarčiau, – tarė jis. – Tai pirmas žingsnis. Žinokit, *ce n'est que le premier pas qui compte*[1].

Tomas Hadsonas verandoje tapė toliau. Jis norom nenorom girdėjo jų pašnekesį, bet nuo tada, kai jie grįžo pasimaudę, nė karto nepasižiūrėjo į juos. Jam sunku buvo ištverti tuose darbo šarvuose, kuriuos buvo susikūręs savisaugai, ir jis galvojo: jei dabar mesčiau dirbęs, likčiau be šarvų. O paskui jam atėjo mintis, kad turės užtektinai laiko darbui, kai jie visi išvyks. Tačiau žinojo, kad privalo dirbti kaip dirbęs, antraip gali sugriūti visa darbu pagrįsta savisaugos sistema. Padarysiu lygiai tiek, kiek būčiau padaręs, jei jų čia nebūtų, pagalvojo jis. O tada apsitvarkysiu ir nulipsiu žemyn, ir velniop Reiberną ir senus laikus, ir visa kita. Tačiau dirbdamas jis juto, kaip prie jo jau sėlina vienatvė. Kitą savaitę jie iškeliaus. Dirbk, dirbk, tarė sau. Nepamesk galvos ir neatprask nuo savo įpročių – netrukus jų tau prireiks.

Baigęs darbą ir nuėjęs pas juos, Tomas Hadsonas tebegalvojo apie paveikslą ir tarstelėjęs moteriai: „Labas!" nusuko į šalį akis. Paskui vėl atsisuko į ją.

– Norėdamas ar nenorėdamas, bet girdėjau, – tarė jis. – Arba, jeigu norit, – nusiklausiau. Malonu, kad mes besą seni pažįstami.

– Man irgi. Jūs mane atpažinot?

[1] Tereikia žengti pirmą žingsnį *(pranc.)*.

– Gal... – atsakė jis. – Eime priešpiečių. Ar jūs nudžiūvus, Odre?

– Einu į dušą, persirengsiu, – pasakė ji. – Turiu atsinešus palaidinukę ir sijoną.

– Pasakyk Džozefui ir Edžiui, kad mes pasiruošę, – tarė Tomas Hadsonas sūnui Tomui. – Eime, nuvesiu jus į dušą, Odre.

Rodžeris nuėjo į vidų.

– Nenorėjau pasirodyti pas jus su melagingu pretekstu, – pasakė Odrė.

– Jūs to ir nepadarėt.

– Kaip manot, ar galėčiau būti jam bent kiek reikalinga?

– Gal ir galėtumėt. Jo sielą išgelbėti gali pirmučiausia rimtas darbas. Aš nelaikau savęs sielų žinovu. Tačiau faktas, kad jisai savąją pusvelčiui pardavė, kai patį pirmą kartą išvažiavo į Ramiojo vandenyno pakrantę.

– Bet dabar jis ketina rašyti romaną. Gerą romaną.

– Iš kur jūs tą sužinojot?

– Skaičiau kažkieno straipsnyje. Ar ne Čolio Nikerbokerio.

– A, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tada, matyt, taip ir bus.

– Rimtai – ar galėčiau jam kuo nors padėti?

– Gal ir galėtumėt.

– Yra šiokių tokių kliūčių.

– Kada jų nebūna?

– Pasakyti, kokių?

– Nereikia, – atsakė Tomas Hadsonas. – Verčiau apsirenkit, susišukuokit ir lipkit į viršų. Kol jūsų belaukiant jam nepasipainiojo kokia kita moteris.

– Seniau jūs toks nebuvot. Tada man atrodėt švelniausias, maloniausias žmogus pasauly.

– Nepykit, Odre. Man labai malonu, kad jūs svečiuojatės pas mus.

– Mes juk seni draugai, tiesa?

– Na žinoma, žinoma, – atsakė jis. – Persirenkit, pasitvarkykit, ir prašom į viršų.

Jis nusigręžė nuo moters, ir ji uždarė dušo duris. Jis nepajėgė suprasti kodėl, tačiau vasaros džiaugsmo sieloje mažėjo ir mažėjo nelyginant seklumoje vandens, prasidėjus atoslūgiui, kai vanduo įlankos žiotimis grįžta į jūrą. Jis žiūrėjo į jūrą ir į paplūdimio liniją ir pastebėjo, kad prasidėjęs atoslūgis ir ant šlapio smėlio ruožo lesioja paukščiai. Bangos, vandeniui traukiantis atgal, tolydžio mažėjo. Jis apžvelgė ilgą kranto ruožą, paskui įėjo į vidų.

XIII

Paskutiniąsias kelias dienas jie praleido puikiai. Buvo taip pat smagu, kaip ir iki tol, ir nė vienas nejautė artėjančio išsiskyrimo liūdesio. Jachta išplaukė, ir Odrė išsinuomojo kambarį virš „Ponso de Leono“. Tačiau gyveno ji Tomo Hadsono name; miegodavo ant sulankstomosios lovelės verandoje tolimajame namo gale, o šiaip būdavo svečių kambaryje.

To, kad myli Rodžerį, ji daugiau nė karto neužsiminė. Rodžeris Tomui Hadsonui apie ją tepasakė tik tiek:

– Ji ištekėjusi už kažkokio šunsnukio.

– O tu tikėjaisi, kad ji visą gyvenimą lauks tavęs, ką?

– Bet nors ne už šunsnukio būtų.

– Apie visus taip sakoma. Turi ir jis kokį nors gerą bruožą.

– Jis turtingas.

– Tai bene ir bus jo gerasis bruožas, – pasakė Tomas Hadsonas. – Visos jos išteka už šunsnukių, o pasirodo, jog tie šunsnukiai turi kokių nors velniškai gražių bruožų.

– Na gerai, – tarė Rodžeris. – Užteks apie tai.

– Tu, jei neklystu, ketini rašyti knygą?

– Taip. To ir ji iš manęs nori.

– Todėl tu ir rašysi?

– Baik, Tomai, – pasakė jam Rodžeris.

– Gal nori gyvent Kuboj? Ten mano tik trobelikė, tačiau ten tau niekas netrukdytų.

– Ne, ketinu patraukt į Vakarus.

– Į Ramiojo vandenyno pakrantę?

– Ne, ne į pakrantę. Gal galėčiau pagyvent tavo rančoj?

– Mano ten likus tik rąstų trobelė paplūdimio gale. Kitką išnuomojau.

– Man būtų labai gerai.

Jaunoji moteris ir Rodžeris ilgai vaikščiodavo po paplūdimį ir plaukydavo dviese ir su berniukais. Berniukai, plaukdami meškerioti albulių arba žeberkluoti po vandeniu palei rifą, imdavo kartu ir Odrę. Tomas Hadsonas įtemptai dirbo ir, berniukams išplaukus į seklumą, su maloniu jauduliu galvodavo, jog jie netrukus grįš namo ir visi drauge valgys pietus ar vakarienę. Jiems išsiruošus į povandeninę žūklę, jis nerimaudavo, tačiau žinodavo, jog Rodžeris su Edžiu žiūrės, kad jie būtų atsargūs. Sykį jie visai dienai buvo visi išplaukę blizgiauti iki pačio paskutinio švyturio seklumos gale, puikiai praleido dieną ir pagavo skumbrių, delfinų ir vahu, iš jų tris stambius. Endžiui, pagavusiam stambiausią, jis nutapė ir padovanojo paveikslą su vahu keista suplota galva ir dryžuotu ilgu aptakiu kūnu. Nutapė jį fone didelio voriškomis kojomis švyturio, vasariškų debesų ir krantų žalumos.

Paskui vieną dieną aplink jo namą apsuko ratą ir nusileido įlankoje senoviškas „Sikorskio“ hidroplanas, ir jie valtimi nu-

plukdė į jį visus tris berniukus. Kitą valtelę, su bagažu, irklavo Džozefas. Jaunasis Tomas pasakė:

– Lik sveikas, tėveli. Puiki buvo vasara.

Deividas pasakė:

– Lik sveikas, tėveli. Buvo labai smagu. Nesijaudink. Mes būsim atsargūs.

Endrius pasakė:

– Lik sveikas, tėte. Ačiū už tokią nuostabią nuostabią vasarą ir už kelionę į Paryžių.

Jie sulipo trapu į hidroplaną ir kiekvienas tarpduryje pamojavo Odrei, stovinčiai prieplaukoje, ir sušuko:

– Likite sveika! Likite sveika, Odre!

Rodžeris padėjo jiems užlipti, ir jie pasakė:

– Likite sveiki, pone Deivi! Lik sveikas, tėveli! – o paskui visa gerkle, kad girdėtųsi prieplaukoje: – Likite sveika, Odre!

Tada iš vidaus uždarė duris, užsklendė skląsčius, ir liko tik trys veideliai mažuose langučiuose, juos aptaškė vanduo, kai ėmė birgzti hidroplano „kavos malūnėliai“. Tomas Hadsonas ėmė irtis toliau nuo vandens purslų sūkurio, ir nedailus, senoviškas lėktuvas slystelėjo per vandenį ir pakilo į orą prieš lengvą vėjelį, o paskui apsuko ore ratą ir, nedailus, lėtas, paėmė kursą skersai Golfo srovę.

Tomas Hadsonas žinojo, kad Rodžeris su Odre irgi ruošiasi išvykti, ir, kadangi kitą dieną turėjo atplaukti žuvies surinkėjų botas, jis paklausė Rodžerį, kada jis ketinąs išvažiuoti.

– Rytoj, Tomi, – atsakė Rodžeris.

– Su Vilsonu?

– Taip. Paprašiau, kad grįžtų paimti mūsų.

– Matai, man reikia žinot, kiek ko užsakyt, kad atgabentų laivu.

Ir rytojaus dieną juodu irgi išskrido. Tomas Hadsonas atsisveikindamas pabučiavo jaunąją moterį, ir jinai pabučiavo jį. Atsisveikindama su berniukais, ji apsiverkė. Apsiverkė ir dabar, ir apkabinusi tvirtai prisiglaudė prie jo.

– Žiūrėkite jo ir žiūrėkite savęs.

– Pasistengsiu. Jūs buvot mums be galo geras, Tomai.

– Ką jūs čia niekus!

– Aš tau parašysiu, – tarė Rodžeris. – Gal reikia ten ką nors patvarkyti?

– Smagiai pagyventi jums. Brūkštelk, kaip ten jums klosis.

– Būtinai. Šita va irgi parašys.

Ir štai juodu išvyko, ir, grįždamas namo, Tomas Hadsonas užsuko pas Bobį.

– Liūdna bus tau velniškai, – tarė Bobis.

– Taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Bus velniškai liūdna vienam.

XIV

Tomas Hadsonas pasijuto nelaimingas, vos tik išlydėjęs sūnus. Tačiau jis manė, jog tai natūralus vaikų ilgesys, ir dirbo kaip dirbęs. Žmogaus pasaulis griūva ne taip, kaip vaizduojama viename iš grandiozinių pono Bobio sumanytų paveikslų. Pasaulis griūva, kai vietinis berniūkštis atneša iš pašto radiogramą ir sako:

– Prašom pasirašyt šaknelėje. Mums labai liūdna, pone Tomai.

Jis padavė berniukui šilingą. Tačiau berniukas tik pasižiūrėjo į pinigą ir padėjo ant stalo.

– Nereikia man arbatpinigių, pone Tomai, – pasakė berniukas ir išėjo.

Jis perskaitė. Tada įsikišo radiogramą į kišenę ir išėjęs atsisėdo verandoje į jūros pusę. Išsiėmė radiogramą ir perskaitė dar sykį. „JŪSŲ SŪNŪS DEIVIDAS IR ENDRIUS KARTU SU MOTINA ŽUVO AUTOKATASTROFOJE NETOLI BIARICO VISUS FORMALUMUS IKI JUMS ATVYKSTANT TVARKYSIME MES PRIIMKITE GILIAUSIĄ UŽUOJAUTĄ.“ Pasirašė Niujorko banko Paryžiaus skyrius.

Į verandą atėjo Edis. Jis jau žinojo apie tai iš Džozefo, kuris tą sužinojo iš vieno radisto.

Edis atsisėdo šalia ir tarė:

– Perkūnas trenktų, Tomai, kaip taip galėjo atsitikti?

– Nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Matyt, su kuo nors susidūrė ar kas ant jų užvažiavo.

– Duodu galvą, kad vairavo ne Deivis, – pasakė Edis.

– Aš irgi. Bet tai nebeturi jokios reikšmės.

Tomas Hadsonas žiūrėjo į mėlyną jūros lygumą ir į tamsiau mėlyną Golfo srovės ruožą. Saulė leidosi, netrukus ji turėjo įlįsti į debesis.

– Manot, vairavo motina?

– Ko gera. O gal turėjo vairuotoją. Koks skirtumas?

– O gal Endis, kaip sakot?

– Galėjo ir jis. Motina būtų jam leidus.

– Jis gana pasitikintis savimi, – pasakė Edis.

– Buvo, – pasakė Tomas Hadsonas. – Dabar jau vargu ar savim bepasitiki.

Saulė leidosi į debesis.

– Per kitą radijo ryšį pasiųsim telegramą Vilkinsonui, kad anksti atskristų čia, ir tegu paskambina ir užsako bilietą į lėktuvą Niujorkan.

– Ką man veikti, kol jūsų nebus?

– Žiūrėk namus, daugiau nieko. Paliksiu čekius kiekvieno mėnesio išlaidoms. Jei užeitų uraganų, nusamdyk užtektinai žmonių, kad būtų kas prižiūri ir namus, ir katerį.

– Bus padaryta, – pasakė Edis. – Bet, perkūnėlis, kaip man niekas nebemiela.

– Man irgi, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Mums dar liko Tomas.

– Kol kas, – pasakė Tomas Hadsonas ir pirmą kartą pažvelgė tiesiai į ilgą jo laukiančios absoliučios tuštumos perspektyvą.

– Ištversit kaip nors, – tarė Edis.

– Žinoma. Kada aš neištvėriau?

– Pagyvenkit Paryžiuj, o paskui nuvažiuokit į Kubą, ir Tomis galėtų kartu su jumis pabūti. Ten ir tapyti jums bus gera, ir permaina šiokia tokia.

– Žinoma, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O kad norit, keliaukit – tai irgi padės nusiraminti. Plaukit kokiu nors dideliu laivu – aš pats seniai svajoju tokiu pakeliaut. Plaukit visais iš eilės. Kur plukdys, ten ir plaukit.

– Žinoma.

– Perkūnas, – tarė Edis. – Ir kodėl, kodėl, sakykit, turėjo žūti Deivis?

– Nereikia, Edi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Šito mes nežinom ir niekad nesužinosim.

– Et, po perkūnais viską! – susikeikė Edis ir atsismaukė ant pakaušio skrybėlę.

– Stengsimės sulošti kaip galima geriau, – pasakė jam Tomas Hadsonas. Bet jis žinojo, kad lošimas jo visai nebedomina.

XV

Plaukdamas *Îl de France* garlaiviu skersai vandenyną į rytus, Tomas Hadsonas patyrė, jog pragaras nebūtinai toks, kokį jį piešė Dantė ar kiti didieji pragaro dainiai, bet kad tai gali būti ir komfortiškas, jaukus, širdžiai mielas garlaivis, vežantis tave į šalį, į kurią tu visados plaukdavai, iš anksto džiaugdamasis būsimu susitikimu. Šitame pragare buvo daug ratų, bet jie neturėjo tokių aiškių ribų kaip ratai didžiojo Florencijos egotisto pragare. Jis įlipo į laivą anksti, tikėdamasis (dabar tą tiksliai žinojo) čia pasislėpti nuo miesto, kur bijojo susitikti su pažįstamais, kurie visi būtų kalbėję su juo apie tai, kas atsitiko. Jis manė, jog laive galės kaip nors susitarti su savo skausmu, tuomet dar nežinodamas, jog su skausmu susitarti neįmanoma. Išsigydyti nuo jo galima mirtimi ir jį galima įvairiais būdais atbukinti bei apmalšinti. Sako, gydo nuo jo ir laikas. Bet jeigu nuo jo išgydo kokie nors vaistai, silpnesni už tavo paties mirtį, vadinasi, greičiausiai tai nebuvo tikras skausmas.

Laikinai jį atbukinti, atbukindamas drauge ir visus kitus jausmus, gali alkoholis; taip pat prablaškyti sunkias mintis gali darbas. Tomui Hadsonui buvo žinomi abu šie vaistai. Tačiau žinojo jis ir tai, kad girtaudamas pražudytų gebėjimą gerai dirbti, o darbas jau seniai buvo jo gyvenimo pamatas, todėl jis nieku būdu negalėjo sau leisti to gebėjimo netekti.

Bet žinodamas, jog dabar kurį laiką dirbti negalės, jis nutarė gerti, skaityti ir daug judėti, kol nuovargis nuvarys miegoti. Lėktuve jis miegojo. Tačiau Niujorke užmigti negalėjo.

Dabar jis sėdėjo savo kajutėje su svetaine, ir nešikai jau buvo atnešę lagaminus ir didelį paketą jo nusipirktų žurnalų ir laikraščių. Jis nutarė, jog nuo jų pradėti bus geriausia. Jis atidavė

stiuardui bilietą ir paprašė atnešti butelį *Perrier* vandens ir ledo. Kai atnešė, jis išsiėmė iš lagamino vieną iš penkių gero škotiško viskio butelių, atkimšo ir susitaisė gėrimo. Paskiau perpjovė virvelę, kuria buvo perrištas storas žurnalų ir laikraščių vėslas, ir paskleidė juos ant stalo. Žurnalai atrodė nauji ir nelytėti, palyginti su tais, kokius gaudavo saloje. Jis pasiėmė *The New Yorker*. Saloje visada jį pasilikdavo vakarui ir jau seniai nebuvo matęs išėjusio tą pačią savaitę bei neperlenkto numerio. Jis sėdėjo giliame, patogiame fotelyje, gėrė viskį ir greit įsitikino, jog negalima skaityti *The New Yorker*, kada vos prieš keletą dienų yra žuvę tavo mylimi žmonės. Jis pabandė skaityti *Time* ir pajėgė skaityti, net ir nekrologų skyrių, kur rado negyvus abu savo sūnus ir net jų amžių; taip pat, nors ir ne visai tikslų, jų motinos amžių; jos civilinę būklę ir pastabą, jog ji išsiskyrusi su juo 1933 metais.

Newsweek kartojo tuos pačius faktus. Tačiau skaitant tą trumpą žinutę, Tomui Hadsonui susidarė keistas įspūdis, jog autoriui buvo gaila žuvusių berniukų.

Jis susitaisė dar vieną porciją gėrimo ir pagalvojo, kad nėr geresnio daikto atskiesti viskiui kaip *Perrier*, ir tada perskaitė ištisai *Time* ir *Newsweek*. Kokio velnio jai prireikė tame Biarice, pagalvojo jis. Būtų važiavus bent į Sen Žan de Lusą.

Iš to jis suprato, kad viskis jau daro savo gerą darbą.

Pamiršk juos, tarė sau. Prisimink, kokie jie buvo, ir išbrauk iš atminties. Anksčiau ar vėliau vis tiek reikės taip padaryti. Nedelsk.

Skaityk dar, tarė jis. Ir tuo metu garlaivis pajudėjo. Judėjo labai lėtai, – ir jis nežiūrėjo pro svetainės iliuminatorių. Jis sėdėjo patogiame fotelyje ir peržiūrinėjo laikraščių ir žurnalų kaugę, ir gėrė viskį su *Perrier*.

Visai nėra ko tau kamuotis, pasakė jis sau. Tu juos pamiršai, ir jų nebėra. Nereikėjo, visų pirma, taip jų mylėti. Nereikėjo mylėti jų ir nereikėjo mylėti jų motinos. Čia ne tu, čia viskis kalba, pasakė sau. Visos mūsų bėdos tirpsta viskyje. *Alchemikų tirpiklis, mūsų auksą sunkų akimirksniu paverčiantis šūdu.* Ne, neskamba. *Akimirksniu paverčiantis į šūdą.* Dabar geriau.

Kur kažin dabar Rodžeris su ta moterimi, pagalvojo jis. Kur Tomis, sužinosiu banke. Kur aš – aš pats žinau. Aš čia, su buteliu „Senos lašišos". Ryt išprakaituosiu visą viskį sporto salėje. Pasikaitinsiu pirtyje. Pasivažinėsiu niekur nevažiuojančiu dviračiu ir pasijodinėsiu mechaniniu žirgu. Štai ko man reikia. Gerai pasikratyti ant mechaninio žirgo. Vėliau – atsakantis masažas. Paskui susitiksiu bare kokį pažįstamą, ir mes apie šį bei tą pasišnekučiuosim. Juk tik šešios dienos. Šešios dienos – nieko.

Naktį jis užmigo, o pabudęs pajuto, kaip garlaivis vagoja vandenį. Ir iš pradžių, užuodęs jūros kvapą, pamanė, kad jis savo name saloje ir kad jam buvo prisisapnavęs košmariškas sapnas. Paskui suvokė, jog tai nebuvo sapnas, ir užuodė aštrų tepalo kvapą nuo atdaro iliuminatoriaus rėmo. Jis uždegė šviesą ir atsigėrė *Perrier.* Jį smarkiai troškino.

Ant stalo stovėjo stiuardo iš vakaro atneštas padėklas su sumuštiniais ir vaisiais, o kibirėlyje su *Perrier* vandeniu dar nebuvo ištirpęs ledas.

Jis panoro užkąsti ir pasižiūrėjo į sieninį laikrodį. Buvo dvidešimt ketvirtos. Jūros oras dvelkė vėsa, ir jis suvalgė sumuštinį ir du obuolius, o paskui išgriebė iš kibirėlio gabaliuką ledo ir susitaisė gėrimo. „Senos lašišos" butelis buvo kaip ir tuščias, ir jis išsiėmė kitą ir dabar, šiurpinamas priešaušrio vėsos, sėdėjo patogiame fotelyje ir gėrė, ir skaitė *The New Yorker.* Pasirodė, kad jau gali skaityti ir jį ir kad visai malonu gerti naktį.

Metų metais jis griežtai laikėsi taisyklės negerti naktį ir niekad, išskyrus nedarbo dienas, negerti, kol nebus baigęs darbo. Tačiau dabar, atsibudęs naktį, jis pajuto vaikišką džiaugsmą, kad gali nebesilaikyti taisyklės. Jis pirmą kartą nuo tos minutės, kai gavo radiogramą, pajuto nieko nevaržomą džiaugsmą, pirmą kartą pajuto, jog dar nėra praradęs gebėjimo džiaugtis.

Geras žurnalas *The New Yorker*, pagalvojo jis. Tai, matyt, žurnalas, kurį galima skaityti ketvirtą dieną po nelaimės. Ne pirmą ir ne antrą, ir ne trečią. O tiktai ketvirtą. Pravartu tą žinoti. Po *The New Yorker* jis perskaitė *The Ring*, o paskui visa, kas verta ir kas neverta skaityti, žurnale *The Atlantic Monthly*. Tada susitaisė dar vieną stiklinę gėrimo ir perskaitė *Harper's*. Na matai, tarė sau, ir nieko.

I I D A L I S

Kuba

Visiems išėjus, jis gulėjo didžiajame kambaryje ant grindų, ant demblio, ir klausėsi vėjo ūžimo. Pūtė stiprus šiaurės vakarų vėjas, ir jis pasiklojo ant grindų antklodžių, sukrovė krūvą priegalvių, paremdamas juos minkšta fotelio atkalte, kurią atspyrė į stalo koją, ir užsidėjęs kepurę su ilgu priekakčiu, kad ryški ant stalo stovinčios didelės lempos šviesa nedurtų akių, ėmė skaityti korespondenciją. Ant krūtinės jam gulėjo katinas, ir jis apklojo ir jį, ir save plona antklode, ir atplėšinėjo vokus, ir skaitė laiškus, ir gurkšnojo vandeniu atmieštą viskį iš stiklinės, kurią po kiekvieno gurkšnio pasidėdavo ant grindų. Kai užsinorėdavo, ranka pati ją rasdavo.

Katinas murkė, bet jis negirdėjo, nes murkė jisai tyliai, ir kartais, laikydamas vienoje rankoje laišką, kitos pirštu jis pakutendavo katinui kaklą.

– Tau gerklėj mikrofonas, Boizai, – sakė jis. – Ar myli mane?

Katinas švelniai, nagais vos užkabindamas storo mėlyno megztinio vilną, maigė jam krūtinę, ir jis juto meiliai prigludusį ilgą, sunkų katino kūną, o pirštais juto jo murkimą.

– Šliundra ji, Boizai, – tarė jis katinui ir atplėšė kitą laišką.

Katinas ėmė trintis galva žmogui į pakaklę.

– Moterės tau visus nagus nukarpytų, Boizai, – pasakė žmogus ir pasitrynė neskusta barzda katinui į pakaušį. – Nemėgsta jos jų. Gaila, kad tu negeri, Bojau. Šiaip jau beveik viską moki.

Katinas buvo pavadintas kreiserio „Boizo“ vardu, bet žmogus jau seniai jį vadino sutrumpintai – Bojum.

Antrąjį laišką jis perskaitė be komentarų ir pasisiekęs stiklinę gurkštelėjo vandeniu atskiesto viskio.

– Ne, – tarė jis. – Taip nieko neišeis. Žinai ką, Bojau? Tu skaityk laiškus, o aš gulėsiu tau ant krūtinės ir murksiu. Kaip tau patiktų?

Katinas ištiesęs kaklą ėmė trintis galva žmogui į barzdą, o žmogus, neskustu smakru paplaukiui glostydamas katinui tarpuausį, sprandą ir tarpumentį, atplėšė trečią laišką.

– Ar nerimavai dėl mūsų, Boizai, kai užėjo vėtra? – paklausė jis. – Kad tu būtum matęs, kaip mes įlėkėm į įlanką, kai bangos trankėsi į Morą! Persigandęs būtum, Bojau. Siaubingos, milžiniškos, viena per kitą griūvančios bangos įmetė mūsų laivelį įlankon it banglentę.

Katinas gulėjo ramus, kvėpuodamas į taktą žmogui. Stambus katinas, ilgas ir meilus, pagalvojo žmogus, ir pavargęs nuo ilgų naktinių medžioklių.

– Kaip tau sekėsi, kol manęs nebuvo, Bojau? – jis padėjo laišką ir ėmė glostyti katiną po antklode. – Ar daug pagavai?

Katinas apsivertė ir kaip laimingomis vaikystės dienomis atkišo paglostyti pilvą. Žmogus jį apkabino ir stipriai prispaudė prie krūtinės, ir katinas pavirto ant šono, o jo galva palindo jam po smakru. Žmogaus spaudžiamas, jis staiga apsivertė ir kietai prisispaudė prie žmogaus, suleisdamas į megztinį nagus. Ir nebemurkė.

– Nepyk, Bojau, – tarė žmogus. – Aš labai atsiprašau. Leisk, perskaitysiu dar šitą laiškapalaikį. Nieko nepadarysi. Gal tu žinai kokią išeitį, ką?

Katinas nemurkdamas gulėjo beviltiškai sudribęs jam ant krūtinės. Žmogus glostė jį ir skaitė laišką.

– Nusiramink, Bojau, – tarė jis. – Nėra išeities. Jei kokią išeitį rasiu, pasakysiu.

Kol jis perskaitė trečiąjį, ilgiausią, laišką, didelis margas katinas užmigo. Miegojo jis sfinkso poza, tik nuleidęs žmogui ant krūtinės galvą.

Na ir puiku, pagalvojo žmogus. Reikėtų rengtis, maudytis ir eiti gulti į lovą, bet nebus karšto vandens, o ir lovoj šiąnakt nepamiegočiau. Per daug ji kruta juda. Išmestų mane ant grindų. Su šituo keturkoju neužmigsiu tikriausiai ir čia.

– Bojau, – tarė jis, – keliu tave – noriu atsigult ant šono.

Jis pakėlė sunkų, suglebusį katiną, tasai jo rankose staiga atgijo, o paskui vėl suglebo, ir pasiguldė šalimais, o tada pasivertė ant dešinio šono ir pasirėmė alkūne. Katinas dabar gulėjo jam už nugaros. Keliamas katinas neslėpė nepasitenkinimo, tačiau netrukus ir vėl užmigo, susirangęs žmogaus pašonėj. Vyriškis paėmė laiškus ir visus tris perskaitė antrąsyk. Laikraščių nusprendė neskaityti ir ištiesęs ranką užgesino lempą, ir atsigulė ant šono, sėdmenimis jusdamas katino kūną. Jis gulėjo abiem rankom apkabinęs priegalvį, o ant kito priegalvio pasidėjęs galvą. Lauke pūtė stiprus vėjas, ir grindų vibravimas dar šiek tiek priminė kapitono tiltelį. Kai jie grįžo į uostą, jis buvo ant tiltelio prastovėjęs aštuoniolika valandų.

Jis gulėjo ir stengėsi užmigti, bet miegas neėmė. Akys buvo įvargusios, ir jam nesinorėjo nei degti šviesos, nei skaityti, todėl jis gulėjo ir laukė ryto. Pro antklodes juto demblį, kuris buvo nupintas būtent šiam kambariui ir atgabentas kreiseriu iš Samojos pusė metų prieš Perl Harborą. Demblis dengė visas plytučių grindis, tik ties stiklinėmis durimis į vidinį kiemelį jis buvo nuo durų darinėjimo užsirietęs, ir žmogus juto, kaip vėjas, pra-

sigavęs pro durų apačią, skverbiasi po dembliu ir jį kuproja. Jis pagalvojo, kad vėjas dar kokią dieną pūs iš šiaurės vakarų, o tada atsisuks iš šiaurės, o galiausiai pūs, kol nurims, iš šiaurės rytų. Tokia visada būdavo žiemą vėjų kaita, tačiau gali būti ir taip, kad stiprus šiaurės rytų vėjas išsilaikys bent keletą dienų, o paskiau pavirs *brisa,* kaip čiabuviai vadina šiaurės rytų pasatą. Pūsdamas su uraganine jėga priešais Golfo srovę, šiaurės rytų vėjas sukels tokias bangas, kokių nepamatysi niekur kitur, ir jis žinojo, kad tada nelįs į paviršių joks fricų povandeninis laivas. Vadinasi, pagalvojo jis, mes prabūsim krante mažiausiai keturias dienas. Paskui jie jau garantuotai išlįs.

Jis prisiminė pastarąjį žygį ir štormą, kuris užklupo juos per trisdešimt mylių nuo kranto, nuplaukusius šešiasdešimt mylių palei kranto liniją, ir varganą kelionę atgal, kai jis nusprendė sukti ne į Bahija Ondą, o grįžti į Havaną. Jam smarkiai apdaužė laivelį. Apdaužė kaip reikiant, ir dabar šį tą reikės gerai patikrint. Bene saugiau būtų buvę plaukti į Bahija Ondą. Tačiau jie pastaruoju laiku ten per dažnai lankėsi. Be to, vietoj planuotų dešimties dienų jis prabuvo jūroj visas dvylika. Jis turėjo per mažai informacijos ir nebuvo tikras, kiek truks šitas štormas, todėl jie nutarė kastis į Havaną ir pasiekė ją smarkiai aplamdyti. Rytą jis nusimaudys, nusiskus, išsivalys drabužius ir atiduos raportą jūros atašė. Jie, galimas daiktas, pageidaus, kad jis dar papatruliuotų palei krantą. Tačiau jis žinojo, kad tokiu oru joks povandeninis laivas nelįs į paviršių – tai neįmanoma. O tai svarbiausia. Jei jis šiuo punktu teisus, tai ir visa kita bus gerai. Nors ne visada viskas taip paprasta. Tikrai ne visada.

Nuo grindų užtirpo dešinys klubas, šlaunis ir petys, todėl jis apsivertė ant nugaros ir gulėjo remdamasis į grindis pečių raumenimis, pastatęs po antklode kelius ir atsispyręs kulnais į ant-

klodę. Nuovargis atlėgo, ir jis kaire ranka apčiuopė miegantį katiną ir ėmė jį glostyti.

– Tu nuostabiai moki atsipalaiduoti, Bojau, ir kietai miegi, – tarė jis katinui. – Vadinasi, tavo reikalai ne tokie jau prasti.

Jis pagalvojo: gal, kol Boizas miega, įsileidus dėl kompanijos, kad būtų su kuo pasišnekėti, keletą kitų kačių? Bet nutarė neleisti. Boizas įsižeistų ir imtų pavyduliauti. Kai jie atvažiavo dideliu automobiliu, Boizas kieme jau jų laukė. Jis buvo baisiai susijaudinęs ir, kol jie krovė daiktus, maišėsi po kojų, visus sveikindamas ir landžiodamas vidun ir iš vidaus, žmonėms darinėjant duris. Jis tikriausiai laukdavo jų, kol jie būdavo jūroj, kiekvieną vakarą. Vos tik žmogus gaudavo įsakymą išvykti, katinas tą iškart pajusdavo. Apie įsakymą jis, suprantama, nežinodavo; bet jis pažinojo pirmuosius ruošimosi į kelionę požymius, ir kol ruošimasis laipsniškai pasiekdavo paskutinę stadiją, kai namie viskas apvirsdavo aukštyn kojom ir apsinakvodavo svetimi žmonės (Hadsonas visada, kai reikėdavo išplaukti auštant, sumigdydavo juos prieš dvyliktą), katinas darydavosi vis liūdnesnis ir neramesnis ir galiausiai, jiems pradėjus krautis daiktus, visai pamesdavo galvą, ir reikėdavo jį užrakinti, kad nesektų iš paskos keliuku, paskui kaimo keliu ir plentu.

Sykį Centriniame plente jis pamatė automobilio parmuštą katę, ir ji, neseniai parmušta ir nebegyva, pasirodė visiškai panaši į Bojų. Nugarėlė juoda, kaklas, krūtinėlė ir priekinės letenos – baltos, o ant snukučio – juoda kaukė. Jis žinojo, kad tai negali būti Bojus, nes iki sodybos buvo mažiausiai dešimt kilometrų; ir vis tiek jam pasidarė negera, ir jis sustabdė mašiną ir pavarė atgal, ir pakėlė katę, ir įsitikino, kad tai ne Bojus, o tada paguldė šalikelėje, kad niekas nebepervažiuotų. Katė buvo riebi, vadinasi, turėjo šeimininkus, ir jis paliko ją pakelėje, kad jie

verčiau rastų ją negyvą, užuot kamavęsi nieko nežinodami. Kitaip būtų įsidėjęs katę į mašiną ir palaidojęs savo ūky.

Kai vakarop grįžo namo, katės lavonėlio toj vietoj, kur buvo palikęs, nebebuvo, ir jis pamanė, kad šeimininkai bus ją radę. O vakare, sėdėdamas dideliame krėsle, šalia pasiguldęs Boizą ir skaitydamas, jis pagalvojo: ką aš daryčiau, jei užmuštų mano Boizą? Sprendžiant iš nevilties priepuolių, Boizas žmogui jautė irgi kažką panašaus.

Jis viską ima į širdį labiau už mane. Kam to reikia, Bojau? Mažiau jaudinsies – ramiau gyvensi. Aš kuo mažiau viską imu į širdį, tarė jis sau. Tikrai. O Boizas – negali.

Būdamas jūroje, jis prisimindavo Boizą, jo keistus įpročius ir beviltišką, desperatišką meilę. Jis prisiminė, kaip pirmą kartą pamatė jį, dar mažą kačiuką, žaidžiantį su savo atvaizdu tabako prekystalio stikliniame paviršiuje Kochimaro bare ant uolų, supančių įlanką. Jie užsuko į barą giedrą Kalėdų rytą. Bare tebesėdėjo keletas girtuoklių, užsilikusių nuo vakarykštės šventės, tačiau per visą restoraną ir barą traukė toks gaivus rytys, ir saulė švietė taip skaisčiai, ir oras buvo toks tyras ir vėsus, kad buvo aišku, jog girtuokliams toks rytas ne prie širdies.

– Uždarykit duris – vėjas, – tarė vienas jų šeimininkui.

– O kam? – atsakė šeimininkas. – Man taip patinka. Jei jums per šalta, pasiieškokit užuovėjos kur kitur.

– Mes mokam pinigą už tai, kad mums būtų patogu, – pasakė kitas užsilikėlis.

– Nieko panašaus. Jūs mokat už tą, ką geriat. O patogumų pasiieškokit kitur.

Žmogus – o tai buvo Tomas Hadsonas – žiūrėjo per atvirą baro terasą į tamsiai mėlyną su putų karūnomis jūrą, kurią visomis kryptimis vagojo žvejų burlaiviai, velkantys jauką delfinams.

Prie bufeto stalo sėdėjo šešetas žvejų ir dar kažkiek buvo apsėdę du stalus restorane. Tai buvo žvejai, vakar sugavę gerą laimikį, bei tokie, kurie manė, kad geras oras ir srovė dar ilgai nesikeis, ir rizikavo per Kalėdas neplaukti į jūrą. Nė vienas iš čia sėdinčių Tomo Hadsono pažįstamų žvejų nevaikščiodavo į bažnyčią net ir per Kalėdas ir tyčia nesirengdavo žvejiška apranga. Jis nebuvo matęs labiau į žvejus nepanašių žvejų, o žvejai jie buvo labai geri. Kai kurie iš jų dėvėjo senas šiaudines skrybėles, kiti buvo vienplaukiai. Vilkėjo senais drabužiais, vaikščiojo kas apsiavęs, kas basas. Žvejį lengva atskirti nuo kaimiečio, *guajiro;* kaimiečiai atvyksta į miestą su klostėtais marškiniais, plačiom skrybėlėm, siaurom kelnėm ir auliniais batais ir beveik visi turi mačetes, o žvejai vilki senų drapanų liekanomis ir esti linksmi, pasitikintys savimi. Kaimiečiai, jei negėrę, santūrūs ir drovūs. Tačiau geriausiai žvejį gali atskirti iš rankų. Senių rankos rudos, saulės numargintos, gumbuotos, o delnai ir pirštai suraižyti ir randuoti nuo valo. Jaunimo rankos, nors negumbuotos, irgi saulės numargintos ir giliai suraižytos, o plaukai ant rankų ir plaštakų, išskyrus pačių juodžiausių brunetų, nuo saulės ir druskos išblukę.

Tomas Hadsonas prisiminė, kaip tą Kalėdų rytą, pirmųjų karo Kalėdų rytą, baro šeimininkas paklausė jį: „Gal norite krevečių?“ ir atnešė didelę lėkštę, kaupiną ką tik išvirtų krevečių, ir pastatė ant bufeto stalo, o tada supjaustė geltoną citriną ir griežinėlius sudėjo ant lėkštutės. Krevetės buvo didžiulės, rausvos, ir jų ūsai per porą sprindžių nukaro per stalo kraštą, ir jis išsirinko vieną ir visu ilgumu ištiesė ūsus, ir pasakė, jog jie ilgesni ir už japonų admirolo.

Tomas Hadsonas nutraukė japonų admirolui galvutę ir nykščiais perplėšė kiautą, ir išlupo krevetę, ir kąsdamas juto, kokia ji minkšta ir šilkinė, ir nuo jūros vandens, kuriame buvo

virusi, bei nuo citrinos sulčių ir juodųjų pipirų ji buvo tokia skani, kad skanesnės, atrodė, nebuvo ragavęs net Malagoje, Taragonoje ar Valensijoje. Štai tada pastriuokomis per stalą prie jo ir pribėgo kačiukas ir ėmė glaustytis prie rankos, prašydamas krevetės.

– Jos tau per didelės, murkiau, – pasakė jis. Tačiau atgnybo dviem pirštais gabalėlį ir padavė kačiukui, o tas įsikandęs nubėgo atgal ant tabako prekystalio ir ėmė sparčiai ir godžiai ėsti.

Tomas Hadsonas apžiūrėjo gražiai margą kačiuką balta krūtinėle ir priekinėmis kojelėmis ir nelyginant simetriška juoda kauke pridengta kakta ir akimis; žiūrėjo, kaip jis narnėdamas doroja krevetę, ir paklausė šeimininką, kieno jis yra.

– Jei norite – jūsų.

– Turiu namie bent dvi. Persiškas.

– Dvi – tai nedaug. Imkit ir šitą. Įmaišykit kochimariško kraujo.

– Tėte, ar galėsim jį pasiimt? – paklausė vienas iš jo sūnų, apie kuriuos jis dabar stengėsi negalvoti; berniukas grįžo nuo terasos laiptų, kur žiūrėjo, kaip parplaukia žvejų botai, kaip vyrai vynioja bures, krauna valo ritinius ir mėto ant kranto žuvis. – Paimkim, tėveli, a? Toks gražus kačiukas.

– O ar, manai, gera jam bus, kai išsivešim nuo jūros?

– Bus, bus, tėveli. Čia jam greit prasidės sunkus gyvenimas. Ar nematei, kokios suskurdusios katės, kur slankioja gatvėm? O kažkada ir jos tikriausiai buvo kaip šitas kačiukas.

– Pasiimkit, – pasakė šeimininkas. – Vienkiemy jam bus gera.

– Klausykit, Tomasai, – tarė vienas iš žvejų, klausęsis pašnekesio. – Jei reikia katino, galiu pristatyt iš Guanabakos angorinį, tikrą angorinį. Grynakraujį angorinį „tigrą“.

– Tikrai žinot, kad vyriškosios giminės?

– Jo bus bemaž kaip tamstos, – atsakė žvejys.

Visi prie jo stalo nusijuokė. Tuo pagrįsti beveik visi ispaniški pokštai.

– Tiktai jo po kailiuku, – pamėgino antrąkart prajuokinti žvejys – ir prajuokino.

– Paimkim, tėveli, šitą kačiuką, – paprašė sūnus. – Jis katinas.

– Tikrai žinai?

– Žinau, tėte. Tikrai.

– Tą patį tų sakei ir apie persiškąsias.

– Persiškosios – kitas dalykas. Dėl persiškųjų, prisipažįstu, apsirikau. Bet dabar žinau. Dabar žinau tikrai.

– Klausykit, Tomasai. Tai ar reikia jums angorinio „tigro“ iš Guanabakos? – paklausė žvejys.

– Kas ten per katinas? Kerėjimo?

– Joks ne kerėjimo. Jis nė puse ausies nėra girdėjęs apie šventąją Barborą. Tas katinas didesnis krikščionis ir už jus patį.

– *Es muy posible*[1], – pasakė kitas žvejys, ir visi nusijuokė.

– Kiekgi kainuoja tas jūsų garsenybė? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Nieko. Atiduosiu dykai. Grynakraujis angorinis „tigras“. Bus jums Kalėdų dovana.

– Ateikit prie bufeto ir apibūdinkit jį man.

Žvejys priėjo prie bufeto. Jis nešiojo akinius raginiais rėmais ir vilkėjo švarius, išsišėrusius mėlynus marškinius, kurie, atrodė, išsileistų, jei pamėgintum skalbti. Per vidurį nugaros marškiniai buvo išskydę it nėriniai, ir medžiaga jau beirstanti. Jis mūvėjo išsišėrusias chaki spalvos kelnes ir net ir per Kalėdas buvo basas. Veidas ir randuotos rankos buvo juodai nudegę, ir jis atsirėmė į bufeto stalą ir pasakė šeimininkui:

– Viskio ir imbierinio limonado.

[1] Labai galimas daiktas *(isp.)*.

– Nuo šito limonado man bloga, – tarė Tomas Hadsonas. – Man geriau su mineraliniu.

– O man tinka su limonadu, – pasakė žvejys. – Mėgstu „Kanados sausąjį“. Be limonado man viskis neskanu. Klausykit, Tomasai. Tai rimtas katinas.

– Tėveli, – tarė sūnus, – kol jūs su ponu nepradėjot gert – ar galima pasiimt šitą kačiuką?

Jis buvo užrišęs ant baltos medvilninės virvutės krevetės lukštą ir žaidė su kačiuku, kuris nelyginant liūtas herbe stovėjo ant užpakalinių kojyčių ir priekinėmis kepšėjo per berniuko priešais jį sūpuojamą masalą.

– Tu jo nori?

– Pats žinai, kad noriu.

– Gerai, gali pasiimt.

– Labai ačiū, tėveli. Aš jį išsinešiu į automobilį ir prisijaukinsiu.

Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip berniukas, nešinas kačiuku, perėjo skersai kelią ir atsisėdo ant priekinės sėdynės. Automobilio viršus buvo nuleistas, ir iš baro jis gerai matė viduje sėdintį skaisčios saulės nutviekstą berniuką nuo vėjo prigludusiais rudais plaukais. Kačiuko nematė, nes berniukas buvo pasiguldęs jį ant sėdynės ir pasilenkęs nuo vėjo glostė jį.

Dabar berniuko nebėra gyvo, o kačiukas, pergyvenęs berniuką, išaugęs į seną katiną. Dabar mudviejų su Boizu tokia draugystė, pagalvojo jis, kad nė katras nenorėtume pergyventi kito. Aš nežinau, ar dažnai yra taip buvę, kad žmogus ir gyvulys tikrai mylėtų vienas kitą. Iš šalies žiūrint, turbūt juokinga. Bet man tai visiškai nejuokinga.

Ne, galvojo jis, čia ne juokingiau už tai, kad kačiukas pergyveno berniuką. Kai kada toji meilė pasireiškia iš tiesų juokingai,

sakysim, kai Boizas narna narna, o paskui staiga tragiškai sukniaukia ir visas sumedėjęs prisiglaudžia prie šeimininko. Kartais, pasak tarnų, šeimininkui išvykus, jis kelias dienas nieko neėsdavęs, bet galiausiai badas jį priveikdavęs. Nors būdavo dienų, kai bandydavo pramisti vien iš medžioklės ir nesimaitindavo su kitomis katėmis, galiausiai vis dėlto ateidavo ir jis, vos tik tarnas, nešinas maltos mėsos dubeniu, atidarydavo duris, strykteldavo iš kambario per kitų susigrūdusių palei duris kačių nugaras, o paskui šokdavo atgal per nugaras kačių, susibūrusių aplink berniuką, atnešusį maisto. Jis visada ėsdavo labai sparčiai ir paėdęs tuoj pat prašydavosi iš kambario. Nejautė jis prieraišumo nė vienai katei.

Jau senokai Boizo šeimininkui atrodė, jog katinas save laiko žmogumi. Jis negerdavo su šeimininku, kaip galėtų daryti lokys, tačiau ėsdavo visa, ką valgydavo jo šeimininkas, ir tokius daiktus, į kuriuos jokia kita katė nė nežiūrėtų. Tomas Hadsonas prisiminė, kaip pernai vasarą jiedu drauge pusryčiavo ir jis pasiūlė Boizui skiltelę šviežio šaldyto mango. Boizas ją su malonumu suėdė ir per visą mango sezoną, kai Tomas Hadsonas būdavo krante, jis kas rytą suėsdavo mango gabaliuką. Skilteles katinui reikėdavo supenėti iš rankos, nes ant lėkštutės jos slidinėdavo, ir jis svarstė, gal padarius kokias groteles, maždaug kaip skrebučiams kepinti, kad katinas galėtų ėsti neskubėdamas.

O rugsėjy, kai jis buvo likęs krante remontuoti katerio prieš išplaukiant į Haitį ir kai ant aligatorinių kriaušių, *aguacates,* juodų tamsžalių medžių, buvo prinokę vaisiai, tik truputį tamsesni ir labiau blizgantys negu lapija, – jis pasiūlė Boizui šaukštelį minkštimo iš įdubos, likusios išėmus sėklas, į kurią buvo įpilta aliejaus ir acto, ir katinas suėdė, ir paskui ėsdamas visada sudorodavo po puselę *aguacale.*

– Užliptum ir pats pasiskintum, a? – pasiūlė Tomas Hadsonas katinui, kai juodu sykį vaikštinėjo kalvotais vienkiemio laukais. Tačiau Boizas, aišku, nieko neatsakė.

O vieną vakarą, temstant, išėjęs pasivaikščioti ir pažiūrėti, kaip skrenda link Havanos juodieji strazdai, kurie kiekvieną vakarą suskrisdavo ten iš pietų ir rytų ir triukšmingai taisydavosi nakvoti ispaniškuose Prado lauramedžiuose, – Tomas Hadsonas pamatė Boizą aukštai aligatorinėje kriaušėje. Vakarais, kai saulė nusileisdavo už Havanos į jūrą ir ant kalvų sužibdavo žiburiai, Tomas Hadsonas mėgdavo žiūrėti, kaip virš kalvų lekia strazdai ir pasirodo pirmieji šikšnosparniai, ir skrenda į naktinę medžioklę mažytės pelėdžiukės. Tą vakarą jis pasigedo Boizo, kuris beveik visada eidavo su juo pasivaikščioti, ir išsivedė pasivaikščioti Ožį, vieną iš Boizo sūnų, plačiapetį, storasprandį, plačiaburnį, ilgaūsį, juodą peštuką. Ožys medžioti niekad neidavo. Jis buvo peštukas ir reproduktorius ir darbo turėjo per akis. Į darbą jis žiūrėjo rimtai, bet šiaip buvo nuotaikingas ir mėgo eiti pasivaikščioti, ypač jei Tomas Hadsonas, stipriai pastūmęs koja, parversdavo jį ant šono. Tuomet Tomas Hadsonas koja paglostydavo katinui pilvą. Galima būdavo nebijoti, kad paglostysi jį per stipriai ar per šiurkščiai, ir jam būdavo tas pats, ar jį glosto su batu, ar basa koja.

Tomas Hadsonas pasilenkė ir patapšnojo jį – katinas mėgo, kad jį tapšnotų stipriai kaip stambų šunį, – o tada, pakėlęs galvą, aukštai aligatorinėje kriaušėje pamatė Boizą. Ožys pasižiūrėjo ir taip pat pamatė jį.

– Ką tu ten veiki, nenaudėli? – šūktelėjo jam Tomas Hadsonas. – Išmokai pagaliau ėst ant medžio?

Boizas pasižiūrėjo žemyn ir pamatė Ožį.

– Lipk, pasivaikščiosim, – tarė jam Tomas Hadsonas. – *Aguacate* duosiu tau per vakarienę.

Boizas tylėdamas žiūrėjo į Ožį.

– Baisiai gražiai atrodai tarp tų tamsiai žalių lapų. Kad nori, gali sau tupėt.

Boizas nusisuko, ir Tomas Hadsonas su juoduoju katinu nuėjo pro medžius.

– Gal išprotėjo jis, a, Ožy? – paklausė žmogus. Paskui, įsiteikdamas katinui, tarė: – O prisimeni tą vakarą, kai neradom vaistų?

„Vaistai" Ožiui buvo magiškas žodis, ir, vos jį išgirdęs, jis atsigulė, kad šeimininkas paglostytų.

– Pameni vaistus? – paklausė žmogus, ir stambus katinas ėmė begėdiškai raitytis iš malonumo.

„Vaistai" jam tapo magišku žodžiu vieną vakarą, kai šeimininkas pasigėrė, pasigėrė iki žemės graibymo, ir Boizas nepanoro su juo miegoti. Nemiegodavo su juo girtu nei Princesė, nei Vilis. Nemiegodavo nė viena katė, išskyrus Vienužį – taip iš pradžių vadinosi Ožys – ir Vienužio Brolį, nors iš tikro tai buvo jo sesuo, vargšė, nelaiminga katytė, kuri turėjo begales bėdų ir labai mažai džiaugsmų. Ožiui jis labiau patikdavo girtas negu blaivus, o gal taip tik atrodė todėl, kad Tomas Hadsonas tik girtas priimdavo Ožį pas save miegoti. O tą vakarą, maždaug keturias dienas praleidęs krante, Tomas Hadsonas smarkiai pasigėrė. Prasidėjo viskas užeigoje *Floridita*, ir iš pradžių jis gėrė su kubiečiais politikais, užbėgusiais greitomis išmesti taurelės, su cukranendrių ir ryžių plantatoriais, su Kubos vyriausybės tarnautojais, geriančiais per priešpiečių pertrauką, su antraisiais ir trečiaisiais ambasados sekretoriais, atlydėjusiais ką nors į *Floridita*, su visur esančiais FTB agentais, maloniais vyrukais, kurie taip stengėsi atrodyti eiliniai, tvarkingi amerikiečiai vaikinai, kad jų profesija kiekvienam buvo tokia aiški, lyg būtų nešioję ant savo baltų drobinių ar indiško dryžuoto audimo kostiumų tarny-

binius ženkliukus. Jis gėrė dvigubą šaldytą daikirio kokteilį, Konstantės pasididžiavimą, kuriame nesijautė alkoholio skonio ir kurio išgėręs jauteisi tartum sniego dulkių debesy leistumeis su slidėmis apledėjusiu kalno šlaitu, o po šeštos ar aštuntos taurės – tartum leistumeis apledėjusiu šlaitu neprisirišęs. Užėjo keletas pažįstamų jūrininkų, ir jis išgėrė su jais, o paskui su keliais vadinamaisiais „jūros chuliganais“, tai yra kranto apsaugos jūreiviais. Tačiau tai per daug priminė tarnybą, o ją jis kaip tik norėjo pamiršti, todėl nuėjo į baro galą, kur sėdėjo senos, garbios šliundros, prašmatnios senos šliundros, su kuriomis per pastarąją dvidešimtį metų buvo pergulėję visi nuolatiniai *Floridita* klientai, ir atsisėdo tarp jų ant taburetės, ir suvalgė daugiasluoksnį sumuštinį, ir išgėrė dar keletą taurių šaldyto daikirio.

Namo jis tą vakarą grįžo labai girtas, ir iš visų kačių miegoti su juo panoro tik Ožys, kurio nepykino romo kvapas ir kuris nebuvo nusistatęs prieš girtavimą ir mėgaudavosi aštriu šliundrų kvapu, sodriu tartum gero vaisinio Kalėdų pyrago. Juodu abu miegojo kietai, ir pabudęs jis girdėdavo, kaip Ožys garsiai murkia, ir galiausiai, atsibudęs ir prisiminęs, kiek yra išgėręs, Tomas Hadsonas tarė Ožiui:

– Reik išgert vaistų.

Ožiui patiko šio žodžio skambesys, simbolizuojantis prabangų gyvenimą, į kurį žmogus jį įsileido, ir jis ėmė dar garsiau murkti.

– Kur vaistai, Ožy? – paklausė Tomas Hadsonas. Jis pamėgino uždegti stalinę lempą, stovinčią prie lovos, bet ji neužsidegė. Per audrą, dėl kurios jis ir sėdėjo krante, vėjas ar nutraukė laidus, ar padarė trumpą sujungimą, avarija buvo dar nelikviduota, ir elektros nebuvo. Jis pagrabaliojo ant tualetinio staliuko, norėdamas rasti didelę dvigubą sekonalio kapsulę, paskutinę,

kuri buvo jam likusi ir kuri būtų padėjusi užmigti ir rytą atsibusti nepagiriotam. Tamsoje grabaliodamas, jis numetė ją nuo staliuko ir nebegalėjo rasti. Apgrabaliojo visas grindis, bet vis tiek nerado. Degtukų prie lovos neturėjo, nes nerūkė, o žibintuvėlis nešvietė, kadangi jam nesant namie jį buvo išdeginę tarnai.

– Ožy, – pasakė jis. – Reik rast vaistus.

Jis išlipo iš lovos, Ožys irgi nušoko ant grindų, ir juodu ėmė ieškoti vaistų. Ožys, pats nežinodamas, ko ieško, palindo po lova ir baisiausiai stengėsi, ir Tomas Hadsonas sakė jam:

– Vaistų, Ožy. Ieškok vaistų.

Ožys inkšdamas šniukštinėjo po palovį. Galiausiai murkdamas išlindo, ir Tomas Hadsonas, pagrabaliojęs po grindis, užčiuopė kapsulę. Ji buvo dulkėta ir aplipusi voratinkliais. Ožys ją surado.

– Tu radai vaistus, – pasakė jis Ožiui. – Stebuklingas tu katinas.

Laikydamas saujoje, jis nuplovė kapsulę vandeniu iš ropinės, stovinčios prie lovos, o paskui migdomuosius užgėrė vandeniu ir gulėjo jausdamas, kaip jie pamažu ima veikti, ir gyrė Ožį, ir stambus katinas giriamas murkė, ir nuo tada „vaistai“ jam tapo magišku žodžiu.

Jūroje jis prisimindavo Ožį taip pat dažnai, kaip ir Boizą. Tiktai Ožys gailesčio nežadino. Nors patyręs ir labai didelių nemalonumų, jis liko tikras patinas ir net žiauriausiai konkurentų apdraskytas anaiptol neatrodydavo pasigailėtinai. Ir net kai sykį nebepajėgė pareiti namo ir drybsojo už terasos po mangamedžiu sunkiai alsuodamas ir toks permirkęs prakaitu, kad buvo matyti, kokie platūs jo pečiai ir kokie įkritę ir liesi šonai, kai drybsojo nepajėgdamas pajudėti, sunkiai gaudydamas orą, – net ir tada jis neatrodė pasigailėtinai. Jo galva buvo stambi kaip liūto, ir kaip liūtas jis buvo nenugalimas. Ožys buvo prisirišęs

prie šeimininko, o Tomas Hadsonas buvo prisirišęs prie jo, jį gerbė ir mylėjo. Tačiau nebuvo tarp jųdviejų nieko panašaus į meilę tarp šeimininko ir Boizo.

Boizas elgėsi vis nedrausmingiau. Tą vakarą, kai Tomas Hadsonas jį rado *aguacate* medyje, Bojus ilgai negrįžo namo, parsirado tik šeimininkui nuėjus miegoti. Jis miegojo didelėje lovoje namo gale, kur trijose miegamojo sienose buvo dideli langai ir naktimis kambarį košdavo vėjas. Atsibudęs jis klausydavosi naktinių paukščių klegesio ir tą naktį kaip tik nemiegojo ir klausėsi, ir išgirdo, kaip ant palangės užšoko Boizas. Boizas buvo tylus katinas. Tačiau vos užšokęs ant palangės, jis sukniaukė, šaukdamas šeimininką, ir Tomas Hadsonas nuėjo prie tinklinio lango ir atidarė. Boizas įšoko į kambarį. Jis turėjo įsikandęs dvi sodo žiurkes.

Pro langą krintančioje mėnesienoje, nuo kurios skersai plačią baltą lovą gulė seibos kamieno šešėlis, Boizas ėmė žaisti su sodo žiurkėmis. Įsižaidė su tokiu įkarščiu kaip būdamas mažas: tai šuoliavo, tai sukosi ratu, tai stumdė žiurkes letenėlėmis, tai, vieną nutempęs, prisigūždavo ir puldavo prie kitos. Tada abi nuvilko į vonios kambarį, o paskiau Tomas Hadsonas pajuto, kaip lova, užšokus katinui, įdubo nuo jo svorio.

– Tai mangų tu, vadinas, neėdei? – paklausė jį žmogus. Boizas pasitrynė į jį galva. – Vadinas, medžiojai, saugojai mūsų turtą? Katuli tu mano, broleli Boizai. Negi tu nežadi jų ėst?

Boizas tik trynėsi galva į žmogų ir tyliai murkė, o paskui, kadangi nuo medžioklės buvo pavargęs, užmigo. Bet miegojo jis neramiai, o rytą į tas negyvas sodo žiurkes nė nepasižiūrėjo.

Brėško, ir Tomas Hadsonas, taip ir neužmigęs, žiūrėjo, kaip eina šviesyn ir palšoje brėkšmos šviesoje ryškėja palši karališkųjų palmių kamienai. Iš pradžių jis matė tik kamienus ir viršūnių

apybraižas. Paskui, pašviesėjus, ėmė įžiūrėti, kaip vėjas šiaušia palmių viršūnes, o kai iš už kalvų patekėjo saulė, pasimatė, jog palmių kamienai balkšvai pilki, vėjo šiaušiamos šakos ryškiai žalios, žolė ant kalvų nurudusi nuo žiemos sausros, o tolimų kalvų kalkakmenio viršūnės atrodė tartum apsnigtos.

Jis atsikėlė nuo grindų, apsiavė mokasinais ir apsivilko striuke su diržu, ir palikęs Boizą susirangiusį ant antklodės per didįjį kambarį ir valgomąjį nuėjo į virtuvę. Virtuvė buvo pačiame šiaurinio flygelio gale, ir vėjas lauke siautėjo plikomis *flamboyán* šakomis plakdamas sienas ir langus. Šaldytuve nerado nieko valgomo, o sieniniame virtuvės bufete – tik prieskonių, amerikietiškos kavos dėžutę, *Lipton* arbatos skardinėlę ir virtuvinio žemės riešutų aliejaus skardinėlę. Kinas virėjas maisto produktus kiekvienai dienai pirkdavo turguje. Niekas nemanė, kad Tomas Hadsonas grįš, ir kinas tikriausiai jau buvo išėjęs į turgų pirkti produktų tarnams. Kai kuris iš tarnų ateis, pasiųsiu nupirkti vaisių ir kiaušinių, pagalvojo Tomas Hadsonas.

Jis užsivirino vandens ir užsiplikino arbatos, ir nusinešė arbatinį kartu su puodeliu ir lėkštute į didįjį kambarį. Saulė jau buvo patekėjusi, ir kambaryje buvo šviesu, ir jis atsisėdo į didįjį krėslą, ir gerdamas karštą arbatą žiūrėjo į skaisčios ryškios žiemos saulės ryškiai apšviestus paveikslus ant sienų. Reikėtų vieną kitą pakeisti, pagalvojo jis. Geriausi kabo miegamajame, o ten aš niekad nebebūnu.

Pripratusiam prie katerio, kambarys sėdint krėsle atrodė didžiulis. Jo ilgio jis nežinojo. Užsakydamas demblį žinojo, bet paskui pamiršo. Kad ir labai ilgas, šįryt jis atrodė bent triskart ilgesnis. Ką tik grįžus iš jūros, tokie dalykai kaip kambario ilgumas ir šaldytuvo tuštumas labai krinta į akis. Pojūtis, kad grindys supasi, atsiradęs nuo ilgo buvimo netvarkingai sušiauštoje

jūroje, kurią suaudrino uraganinis šiaurės vakarų vėjas, pučiantis skersai galingą srovę, – šis pojūtis dabar buvo išnykęs. Jis buvo taip pat toli nuo jo, kaip ir pati jūra. Pro atviras balto kambario duris ar langus jūra buvo matyti ir iš čia, – už medžiais aplipusių kalvų, kurias kirto plento juosta, už plikų tolimesniųjų kalvų, kur kadaise buvo miesto įtvirtinimai, už įlankos ir už baltuojančio miesto. Bet iš čia jūros buvo matyti vos mėlyna juostelė anapus išsklidusios miesto baltumos. Ji buvo taip pat toli, kaip ir visa, kas priklauso praeičiai, ir dabar, atsikratęs supimo pojūčio, jis norėjo, kad taip liktų ir toliau tol, kol vėl reikės išplaukti į jūrą.

Tegu sau fricai kokias keturias dienas dar pakaraliauja jūroj, pagalvojo jis. Įdomu, ar žuvys, kai jie pasineria, tokiu oru buriasi po jų laivu ir šmešėluoja aplink. Įdomu, iki kokio gilumo vėjas įjudina vandenį. Žuvų ten, kur jie pasineria, gali būti bet kokiame gylyje. Joms tikriausiai labai įdomu. Kai kurių povandeninių laivų dugnai turėtų būti gana nešvarūs, ir žuvys būtinai sukinėsis aplink juos. Bet gal ir nėra nešvarūs – tokiomis vietomis jie neplauko. Vis tiek žuvys apie juos sukinėsis. Jis akimirką įsivaizdavo, kaip šiandien būtų jūroje – kalnai mėlyno vandens ir vėjo nuo bangų keterų draskomos baltų putų karūnos, – o tada ištrynė tą vaizdą.

Žmogaus paglostytas katinas, gulintis ant antklodės, pabudo. Jis nusižiovavo, ištiesė priekines kojas ir vėl susirangė.

– Nesu turėjęs tokios moters, kad pabustų kartu su manim, – tarė žmogus. – O dabar nebeturiu net ir tokios katės. Miegok, miegok, Bojau. Meluoju aš, begėdis. Turėjau juk tokią moterį, kuri atsibusdavo kartu su manimi, o kai kada ir anksčiau už mane. Tu jos nepažinojai, nepažinojai tu nė vienos padoresnės moters. Nepasisekė tau, Boizai. Na ir velniai nematė. Tu žinai ką? Reikėtų mums įsitaisyt gerą bobikę, Bojau. Mudu abu ją

mylėtume. Jei įstengtum išlaikyti, galėčiau tau ją vienam perleist. Nors, tiesa, negirdėjau tokios, kuri būtų ilgai mitus žiurkiena.

Arbata buvo trumpam apmalšinus alkį, bet dabar jis ir vėl jautėsi labai alkanas. Jūroje jau prieš valandą būtų sočiai papusryčiavęs, o prieš tai galbūt išgėręs ir puodelį arbatos. Grįžtant į uostą, dėl supimo buvo neįmanoma nieko išsivirti, tačiau jis ant tiltelio suvalgė porą sumuštinių su veršiena ir storais svogūnų griežiniais. Bet dabar jis buvo išalkęs ir piktas, virtuvėje neradęs nieko valgomo. Reikėtų nusipirkti konservų ir pasidėti, kad būtų ko užkąsti grįžus iš jūros, pagalvojo jis. Bet tada reikėtų įsitaisyti rakinamą spintelę, kad nesudorotų prieš laiką tarnai, o rakinti maistą – nei šis, nei tas.

Galiausiai jis įsipylė škotiško viskio su vandeniu ir atsisėdo į krėslą, ir ėmė skaityti susikaupusius dienraščius jausdamas, kaip gėrimas slopina alkį ir ramina nervinę įtampą, apimančią grįžus namo. Šiandien, jei norėsi, galėsi gert, tarė jis sau. Aišku, atidavęs raportą. Jei bus taip šalta, *Floridita* žmonių daug nebus. O smagu bus vėl ten apsilankyti. Jis buvo dar neapsisprendęs, kur pietaus – *Floridita* ar *Pacifico. Pacifico* irgi bus šalta, pagalvojo jis. Bet apsivilksiu megztinį ir švarką, o pasieny prie bufeto yra staliukas, kur gera užuovėja.

– Gaila, tu nemėgsti keliauti, Bojau, – tarė jis katinui. – Mudu smagiai pasivažinėtume po miestą.

Boizas keliauti nemėgo. Jis bijodavo, kad jį veža pas veterinarą. Veterinarų jis iki šiol bijojo. O štai Ožys automobilyje jaustųsi kaip namie, pagalvojo jis. Jei ne vandens purslai, jis puikiausiai jaustųsi ir laive. Reikėtų eiti jų išleisti. Gaila, neparvežiau jiems lauktuvių. Jei rasiu, nupirksiu mieste katžolių ir šįvakar Ožį, Vilį ir Bojų jomis nugirdysiu. Katžolių turėtų dar būti ir kačių kambary, bufete, jei tik nebus perdžiūvusios ir nusiduk-

sojusios. Atogrąžose jos labai greit nusidūkso, o sode augusios ir visai nesvaigina. Būtų gerai, kad ir mums, nekatėms, būtų koks nors taip pat nekenksmingas ir toks pat stiprus kaip katžolės svaigalas, pagalvojo jis. Kodėl nėra ko nors panašaus, nuo ko būtų galima pasigerti?

Katės labai nevienodai žiūrėjo į katžolės. Boizas, Vilis, Ožys, Vienužio Brolis, Mažylė, Pūkutis ir Opergrupė buvo tikri narkomanai. Princesė – taip tarnai pavadino Pupulę, mėlyną persišką katę, – katžolių nė iš tolo neliesdavo; neliesdavo ir Dėdė Vilkišius, pilkas persiškas katinas. Dėdė Vilkišius, toks pat kvailas kaip ir gražus, katžolių neragaudavo arba iš kvailumo, arba iš santūrumo. Dėdė Vilkišius neliesdavo nieko neįprasto ir tol atsargiai uostinėdavo kokį nors naujovišką maistą, kol kitos katės jį suėsdavo ir Vilkišiui nieko nelikdavo. Tačiau Princesė, visų šitų kačių senelė, protinga, delikati, labai principinga, aristokratiška ir nepaprastai meili, katžolių kvapo bijote bijodavo ir bėgdavo nuo jų kaip nuo maro. Princesė, dūmų pilkumo kailiu, auksinėmis akimis, gražių manierų katė, buvo tokia delikati ir aristokratiška, ir tokia ori, kad jos rujojimo periodai galėdavo pailiustruoti, paaiškinti ir pagaliau demaskuoti skandalingas karališkųjų šeimų istorijas. Pamatęs Princesę rujojant – ne pirmąjį, tragišką kartą, bet kai ji buvo jau subrendusi ir išgražėjusi ir kai iš orios ir santūrios damos staiga virto paprasčiausia paleistuve, – Tomas Hadsonas panūdo, kol gyvas, žūtbūt pamylėti tikrą princesę, tokią pat gražią kaip Princesė.

Ji turės būti tokia pat rimta ir delikati, ir graži kaip Princesė, iki juodu pamils vienas antrą, ir kaip Princesė begėdė ir pasileidusi lovoje. Tokia princesė jam kartais prisisapnuodavo naktį, ir tiems sapnams negalėdavo prilygti jokia tikrovė, bet jis norėdavo, kad sapnas išsipildytų, ir tikėdavo, kad jis ir išsipildys, jei tik tokia princesė yra.

Deja, neskaitant dėmesio nevertų italių princesių, vienintelė princesė, su kuria jis mylėjosi, buvo ne itin graži moteriškė storokomis ir ne per dailiausiomis kojomis. Tiesa, jos buvo graži šiaurietės oda ir žvilgantys, stropiai prižiūrimi plaukai, ir jam patiko jos veidas ir akys, ir patiko ji visa, ir buvo malonu laikyti delne jos ranką, kai jie vienudu stovėjo prie turėklų, plaukdami Sueco kanalu link Ismailijos žiburių. Juodu labai gerai sutarė, ir nedaug trūko iki abipusės meilės; trūko tiek nedaug, kad žmonėse ji turėdavo žiūrėti jųdviejų balsų intonacijos; trūko tiek nedaug, kad dabar, jiems laikantis patamsy prie turėklų už rankų, jis neturėjo jokių abejonių dėl to, kas dedasi tarp jųdviejų. Jausdamas tą ir tuo nė kiek neabejodamas, jis jai apie tai pasakė ir kai ko paprašė, nes juodu vienas iš kito reikalavo visiško atvirumo.

– Aš labai norėčiau, – pasakė ji. – Pats žinote. Bet negaliu. Ir tai žinote.

– Bet galima paieškot išeities, – tarė Tomas Hadsonas. – Visada galima rasti kokią nors išeitį.

– Jūs norit pasakyt – gelbėjimo valtyje? – paklausė ji. – Gelbėjimo valtyje aš nenorėčiau.

– Klausykit... – tarė jis ir uždėjo delną jai ant krūties, ir pajuto, kaip ji atgijusi pakilo po jo pirštais.

– Gera man, – pertraukė ji. – Žinokit, yra dar antra.

– Žinau.

– Man labai gera, – pasakė ji. – Žinokit, aš myliu jus, Hadsonai. Šiandien man paaiškėjo.

– Kaip?

– Paaiškėjo, ir viskas. Ne taip jau sunkiai. O jums niekas nepaaiškėjo?

– Nebuvo man ko paaiškėti, – pamelavo jis.

– Puiku, – pasakė ji. – Tačiau gelbėjimo valtis netinka. Jūsų kajutė netinka. Mano kajutė netinka.

– Gal barono?

– Barono kajutėje nuolatos kas nors sėdi. Ištvirkėlis tas baronas. Kaip miela, kad tarp mūsų, kaip senovėj, yra ištvirkėlis baronas, tiesa?

– Taip, – pritarė jis. – Bet aš galėčiau patikrinti, ar ten yra kas, ar nieko nėra.

– Ne. Netinka. Jūs tiktai kuo stipriau mylėkit mane. Įsivaizduokit, kad stipriai stipriai mane mylit, ir darykit tą pat, ką iki šiol.

Jis taip ir padarė, o paskui padarė dar ir kitką.

– Nereikia, – pasakė ji. – Nedarykite taip. Aš neištversiu.

Paskui ji pati kai ką padarė ir paklausė:

– O jūs kaip – ištversit?

– Taip.

– Puiku. Aš stipriai jums spausiu. Ne, nebučiuokit manęs. Jeigu pradėsit mane ant denio bučiuoti, tai dar imsim daryti ir visa kita.

– O kodėl to visa kita nepadarius?

– Kur, Hadsonai? Kur? Pasakykit, būkit malonus, kur?

– Aš galiu pasakyti kodėl.

– Kodėl – aš pati gerai žinau. Visas keblumas – kur.

– Aš jus labai myliu.

– Taip, taip. Aš jus irgi myliu. Ir nieko iš to neišeis gera. Gerai tik tai, kad mudu mylime vienas kitą.

Tada jis jai kai ką padarė, ir ji pasakė:

– Prašau taip nedaryti. Arba aš jus paliksiu.

– Prisėskim.

– Ne, stovėkim kaip dabar.

– Jums patinka šitaip man daryti?

– Taip, labai. Jūs nieko prieš?

– Nieko. Bet juk negalima taip iki begalybės.

– Na ką gi, – tarė ji ir, atsukusi veidą, skubiai jį pabučiavo, o tada vėl ėmė žiūrėti į nakties apgobtą dykumą, pro kurią slinko jų laivas. Buvo žiema, ir naktis buvo vėsi, ir juodu stovėjo susiglaudę, žiūrėdami į tolį. – Ką gi, tegu bus, kaip norit. Praverčia, pasirodo, ir atogrąžose audinių kailiukai. Tik ne pirmiau už mane, gerai?

– Gerai.

– Prižadat?

– Prižadu.

– Ak, Hadsonai. Prašau, na, prašau.

– Norit?

– O taip. Kad tik kartu su jumis. Jau! Jau! O taip. Jau.

– Tikrai – jau?

– O taip. Tikėkit – tikrai.

Po visko jie stovėjo ten pat, ir žiburiai švietė arčiau, o pro šalį vis taip pat slinko kanalo krantas ir už jo nusidriekusios platumos.

– Jūs manęs neniekinat?

– Ne. Aš jus labai myliu.

– Bet jums tai nesveika. Ir aš pasielgiau egoistiškai.

– Ne. Kažin, ar taip jau tai nesveika. Ir jūs ne egoistė.

– Nemanykit, kad tai buvo tuščias laiko gaištas. Tuščiai nepraėjo. Man – tuščiai tikrai nepraėjo.

– Nepraėjo – vadinasi, nepraėjo. Būkit gera, pabučiuokit mane.

– Ne, negaliu. Stipriau apkabinkit mane.

Vėliau ji tarė:

– Jūs nepykstat, kad jis man taip patinka?

– Ne. Jis tuo labai didžiuojasi.

– Pasakysiu jums vieną paslaptį.

Ir ji pasakė jam vieną paslaptį, nors ji jo labai nenustebino.

– Tai labai negražu?

– Ne, – atsakė jis. – Tai smagu.

– Ak Hadsonai, – tarė ji. – Kaip aš jus myliu! Eikit ir pailsėkit, o tada grįžkit čia pas mane. O gal išgertume *Ritz* butelį šampano?

– Su mielu noru. Tik ką pasakys jūsų vyras?

– Jis tebelošia bridžą. Matau pro langą. Baigęs ateis mūsų ieškoti ir išgers kartu su mumis.

Taigi jie nuėjo į *Ritz*, kuris buvo laivagalyje, ir išgėrė butelį 1915 metų sauso *Perrier-Jouet*, paskui kitą, o po kurio laiko prie jų prisėdo ir princas. Princas buvo labai malonus ir Tomui Hadsonui jis patiko. Jis su žmona, kaip ir Tomas Hadsonas, medžiojo Rytų Afrikoje, ir jie susipažino Nairobyje, *Muthaiga Club* ir Toro restorane, ir tuo pačiu laivu išplaukė iš Mombasos. Laivas kursavo aplink pasaulį ir iš Mombasos per Suecą ir Viduržemio jūrą plaukė į Sauthemptoną. Tai buvo superliuksas, kiekviena kajutė susidėjo iš kelių kambarių. Laivas, kaip tais laikais būdavo dažnai daroma, buvo užfrachtuotas kelionei aplink pasaulį, tačiau keletas keleivių išlipo Indijoje, ir vienas iš tipų, kurie visada viską žino, *Muthaiga Club* pasakė Tomui Hadsonui, kad laive bus laisvų vietų ir kad bilietai kainuoja žmoniškai. Jis tą persakė princui su princese, kuriems nepatiko skridimas į Keniją, kadangi *Handley Pages* tais laikais skraidė labai lėtai ir kelionė buvo labai ilga ir varginanti, todėl galimybė keliauti jūra ir žmoniška bilietų kaina juos smarkiai nudžiugino.

– Bus nuostabi kelionė, ir koks jūs šaunuolis, kad tą sužinojot, – pasakė princas. – Aš ryt pat paskambinsiu dėl bilietų.

Kelionė tikrai buvo nuostabi: laivas lėtai išplaukė iš naujo uosto į mėlyną Indijos vandenyną, ir Afrika pasiliko užpakaly, pasiliko užpakaly senas baltas miestas, apaugęs medžiais, pasiliko užmiesčio žaluma, paskui bangos dužo į ilgą rifą, pro kurį jie

plaukė, o paskui laivas padidino greitį ir išplaukė į atvirą vandenyną, ir vandenį priešais laivą plaišino žuvys skraiduolės. Iš Afrikos paliko ilga mėlyna juostelė, ir stiuardas daužė gongą, o jis su princu, princese ir baronu, kuris buvo šeimos draugas ir iš tiesų ištvirkęs ir gyveno kažkur Europoje, bare gėrė sausą martinį.

– Neklausykit to gongo, pavalgysim *Ritz*, – tarė baronas. – Sutinkat?

Laive jie su princese taip ir nepermiegojo, tačiau tiek daug darė kitokių dalykų, kad kai atvyko į Haifą, buvo pasiekę savotišką nevilties ekstazę, ir tokią stiprią, jog jiems derėjo per teismą priteisti vien dėl nervų nuraminimo tol miegoti kartu, kol sveikata leis. Užuot taip darę, jie iš Haifos nuvažiavo automobiliu į Damaską. Keliaujant į Damaską, Tomas Hadsonas sėdėjo prieky šalia vairuotojo, o princas su princese ant užpakalinės sėdynės. Tomas Hadsonas matė gabalėlį Šventosios žemės ir gabalėlį žemės, kur lankėsi T. E. Lorensas, ir daug šalčiu dvelkiančių kalvų, ir didžiulius dykumų plotus; grįždami juodu sėdėjo ant užpakalinės sėdynės, o princas – prieky šalia vairuotojo. Grįžtant iš Damasko, Tomas Hadsonas matė princo ir vairuotojo pakaušius ir prisiminė, kad kelias iš Damasko į Haifą, kur buvo nuleidęs inkarą jų laivas, eina palei upę. Vienoje vietoje upė susiaurėjusi virsta nelyginant tarpekliu, bet labai siauru, tartum nedidelio mastelio reljefiniame žemėlapyje, ir tame tarpeklyje yra sala. Iš visos kelionės jis labiausiai įsiminė tą salą.

Kelionė į Damaską nedavė naudos, ir kai laivas išplaukė iš Haifos ir paėmė kursą skersai Viduržemio jūrą ir juodu stovėjo ant denio, košiami šalto šiaurės rytų vėjo, kurio sukeltos bangos jau buvo bepradedančios supti laivą, ji tarė jam:

– Mudviem reikia kažką daryti.

– Mėgstate kalbėti su potekste?

– Ne. Aš noriu gulti į lovą ir bent savaitę nesikelti.

– Savaitė – ne taip jau ilgai.

– Tai mėnesį. Bet mudviem reikia tą daryti tuoj pat, o daryti tuoj pat mes negalim.

– Galim nueit į barono kajutę.

– Ne. Aš noriu, kad mudu tą darytume ten, kur nereikėtų nerimauti.

– Kaip jūs dabar jaučiatės?

– Jaučiuosi, tartum eičiau iš proto ir jau būčiau tolokai nuėjus...

– Galėsim pasimylėti lovoje Paryžiuj.

– Bet kaip aš išeisiu iš namų? Aš neturiu patyrimo, kaip išeiti iš namų.

– Sakykit, kad einat apsipirkt.

– Bet viena taigi neisiu.

– Eikit ne viena. Patikimos draugės neturit?

– O taip, turiu. Bet man taip nesinorėtų to daryti.

– Tai nedarykit.

– Ne, privalau padaryti. Žinau, kad privalau. Bet nuo to ne lengviau.

– Ar jūs nė karto nebuvot jam neištikima?

– Nė karto. Ir maniau, kad niekad nesulaužysiu ištikimybės. Bet dabar aš vien to tenoriu, daugiau nieko. Man skaudu tik, kad tą turės kažkas kitas žinoti.

– Ką nors sugalvosim.

– Būkit geras, apkabinkit mane ir stipriai priglauskit prie savęs, – tarė ji. – Nekalbėkim, negalvokim ir nesijaudinkim. Tik stipriai mane glauskit ir labai mylėkit, nes man dabar visur skauda.

Po kurio laiko jis tarė jai:

– Klausykit, šitaip blogai jums bus visada, kai tik atsitiks taip, kaip dabar. Jūs nenorit būt neištikima ir nenorit, kad žinotų kažkas pašalinis. Bet juk taip bus visada, kai tik taip atsitiks.

– Aš noriu tą daryti. Bet nenoriu skaudinti jo. O nedaryti to aš negaliu. Tai nebe mano valioj.

– Tai darykit. Dabar pat.

– Bet dabar – baisiausiai pavojinga.

– Ar manot, kad bent vienas žmogus šiame laive, kuris mus mato, girdi ir pažįsta, mano, kad mudu nesame pergulėję? Ar tai, ką mes esam darę iki šiol, labai nuo to skiriasi?

– Žinoma, kad skiriasi. Didžiausias skirtumas. Nuo to, ką mudu esam darę iki šiol, nebūna vaikų.

– Jūs nuostabi, – pasakė jis. – Dievaži.

– Bet jei ir būtų vaikas, aš tik džiaugčiausi. Jis labai nori vaiko, o mums nieko neišeina. Aš sugulsiu su juo iškart po jūsų, ir jis nesužinos, kad vaikas ne jo.

– Aš, jumis dėtas, iškart negulčiau.

– Na, gal ne iškart. Kitą naktį.

– Kiek jau laiko jūs su juo negulit?

– O, aš guliu su juo kiekvieną naktį. Kitaip neišeina, Hadsonai. Aš taip įsijaudrinu, kad nesugulti negaliu. Man rodos, dėl to jis dabar taip ilgai ir bridžą lošia. Jis nori parėjęs rasti mane miegančią. Man rodos, nuo tada, kai mudu įsimylėjom, jis ima vis labiau nuilsti.

– Ar jūs pirmą kartą nuo vestuvių įsimylėjusi?

– Ne. Labai gaila, bet ne pirmą. Buvau įsimylėjus kelis kartus. Bet nė karto nesulaužiau ir neketinau laužyti jam ištikimybės. Jis toks geras, toks mielas ir toks ištikimas vyras, ir aš taip prie jo prisirišus, ir jis mane myli ir visada man geras.

– Eikim geriau į *Ritz* ir išgerkim šampano, – pasakė Tomas Hadsonas. Jį buvo apėmę labai prieštaringi jausmai.

Ritz buvo tuščias, ir padavėjas atnešė jiems vyno prie vieno pasienio staliuko. Padavėjai dabar visą laiką turėjo įdėję tarp ledų 1915 metų sauso *Perrier-Jouet* šampano ir tik paklausdavo: „Jums to paties, pone Hadsonai?“

Juodu pakėlė taures, ir princesė pasakė:

– Man labai patinka šitas vynas. O jums?

– Labai.

– Apie ką susimąstėte?

– Apie jus.

– Natūralu. Aš galvoju vien apie jus. O ką jūs galvojat apie mane?

– Galvoju, kad mums reikėtų nueiti į mano kajutę. Mudu per daug plepam, tuščiai leidžiam laiką, o ko reikia nedarom. Kiek, jūsų manymu, laiko?

– Dešimt dvyliktos.

– Kiek, jūsų manymu, laiko? – šūktelėjo jis stiuardui vyninink ui.

– Penkiolika dvyliktos, pone, – atsakė stiuardas, pasižiūrėjęs į laikrodį ant baro sienos.

Kai stiuardas nuėjo taip toli, kad būtų nebegirdėjęs, jis paklausė:

– Iki kol jis loš bridžą?

– Sakė, kad loš ilgai ir kad miegočiau, jo nelaukčiau.

– Baigsim vyną ir eisim į kajutę. Aš turiu jo ir ten.

– Bet, Hadsonai, tai labai pavojinga.

– Visada bus pavojinga, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tačiau nieko nedaryti – nepalyginamai pavojingiau.

Tą vakarą jis paėmė ją tris kartus, ir kai palydėjo į kajutę (ji sakė, kad nereikia, o jis atsakė, kad bus natūraliau, jeigu jis ją palydės), princas tebelošė bridžą. Tomas Hadsonas grįžo į *Ritz*,

kur baras tebebuvo atidarytas, ir užsisakė butelį to paties vyno ir skaitė laikraščius, kuriuos laivas paėmė Haifoje. Jis suvokė, jog jau seniai neturėjo laiko skaityti laikraščiams, ir skaitydamas juto palengvėjimą ir malonumą. Kai bridžo lošėjai išsiskirstė ir princas užsuko į *Ritz*, Tomas Hadsonas pasiūlė jam prieš miegą išgerti taurę vyno, ir princas labai jam patiko, ir jis pasijuto jam labai artimas.

Juodu su baronu išlipo Marselyje. Dauguma kitų keleivių plaukė iki galo, tai yra iki Sauthemptono. Marselyje juodu su baronu sėdėjo Senajame uoste, gatvės restoranėlyje, valgė *moules marinés*[1] ir gėrė pasistatę ropinę *Vin rosé*[2]. Tomas Hadsonas buvo labai alkanas ir prisiminė, kad buvo alkanas nuo pat Haifos.

Aš ir dabar velniškai alkanas; pagalvojo jis. Kur velnias išnešė tuos tarnus? Bent vienas pasirodytų! Vėjas darėsi šaltesnis ir šaltesnis. Jis jam priminė tą šaltą dieną Marselyje šalia stačios gatvės, vedančios į uostą, kai jie sėdėjo prie kavinės staliuko pasistatę apykakles ir valgė *moules*, griebdami plonas juodas kriaukleles iš karšto pipiringo pieno sultinio, kurio paviršiumi plaukiojo karštas tirpintas sviestas, gėrė Tavelio vyną, kurio skonis priminė Provanso vaizdus, ir žiūrėjo, kaip vėjas blaško žvejų moterų, laivo keleivių ir apdriskusių šliundrų sijonus, kai jos mistralio plakamos kopė stačia, akmenimis grįsta gatve.

– Jūs išdykęs vaikinas, – pasakė baronas. – Tikras išdykėlis.

– Norite dar *moules?*

– Ne. Norėčiau ko nors rimtesnio.

– Gal paimam ir *bouillabaisse*[3]*?*

– Dvi sriubas?

[1] Marinuotus moliuskus *(pranc.)*.
[2] Raudonojo vyno *(pranc.)*.
[3] Žuvienės *(pranc.)*.

– Aš noriu valgyt. O čia mes negreit kitą kartą apsilankysim.

– Kad jūs alkanas, labai tikiu. Puiku. Užvalgysim *bouillabaisse,* o paskui išgersim gero, seno *Châteaubriand.* Atpenėsiu aš jus, jūs šioks ir toks.

– Ką jūs žadate veikti?

– Klausimas – ką *jūs* žadate veikti? Jūs ją mylite?

– Ne.

– Tuo geriau. Geriausia būtų, kad jūs dabar dingtumėt jai iš akiračio. Būtų užvis geriausia.

– Aš pažadėjau nuvažiuoti pas juos pažvejoti.

– Jei pamedžioti – sakyčiau, vertėtų, – pasakė baronas. – Žuvauti šalta ir labai nemalonu, o jai vedžioti už nosies vyrą nedera.

– Jis tikriausiai pats numano.

– Nenumano. Žino tik, kad ji jus įsimylėjusi. Ir daugiau nieko. Jūs vyriškis, tad kaip padarysit, taip bus gerai. Bet jai vedžioti už nosies vyrą labai netinka. Jūs juk jos nevestumėt, tiesa?

– Nevesčiau.

– Ji ir taip negalėtų už jūsų tekėti, o jį padaryti nelaimingą nėra reikalo. Nebent jūs ją mylėtumėt.

– Nemyliu aš jos. Dabar pajutau.

– Tada, mano galva, jums derėtų pasitraukti iš žaidimo.

– Šventai tikiu.

– Malonu, kad sutinkate su manimi. O dabar pasakykit man atvirai – kaip ji?

– Labai šauni.

– Juokaujate. Aš pažinojau jos motiną. Kad būtumėt pažinojęs jos motiną!

– Gaila.

– Tikrai, kad gaila. Nesuprantu, kaip jūs ėmėt bendraut su tokiais dorybingais, nuobodžiais žmonėmis. Gal kartais norit ją tapyti ar panašiai, ką?

– Ne. Taip nedaroma. Ji man tikrai labai patiko. Patinka ir dabar. Bet mylėti jos aš nemyliu, be to, viskas per daug susikomplikavo.

– Malonu, kad sutinkate su manimi. Ir kur dabar ketinate keliauti?

– Kol kas grįžtam iš Afrikos.

– Taigi. Kodėl jums nepagyvenus kurį laiką Kuboj ar Bahamose? Jei sukrapštyčiau pinigų, aš irgi prisidėčiau prie jūsų.

– Tikitės sukrapštyti?

– Ne.

– Aš gal pagyvensiu kol kas Paryžiuj. Seniai gyvenau didesniame mieste.

– Paryžius – koks čia miestas! Londonas – tai kas kita.

– Noriu pažiūrėt, kas dedasi Paryžiuj.

– Galiu jums papasakot, kas ten dedasi.

– Aš ne apie tai. Noriu pasižiūrėt paveikslų, su kai kuo pasimatyt, nueit į žirgų lenktynes Šešių dienų hipodrome, Otejyje, Engjene, Le Tremble. Galėtumėt paviešėt ir jūs.

– Lenktynių nemėgstu, o lošti nebeturiu lėšų.

Ir kam visa tai prisiminti, pagalvojo jis. Baronas mirė, o Paryžius užimtas fricų, o princesė taip ir nesusilaukė kūdikio. Nebus jo kraujo jokiuose karališkuose namuose, nebent kada imtų bėgti iš nosies kraujas Bakingemo rūmuose, tačiau tai visai neįtikėtina. Jei per dvidešimt minučių neateis bent vienas iš tarnų, nutarė jis, reikės pačiam traukti į kaimą ir nusipirkti keletą kiaušinių ir duonos. Badauti savo paties namuose, pagalvojo, – kur tai girdėta! Bet eiti į kaimą nesinori, per daug esu pavargęs.

Čia jis išgirdo kažką įeinant į virtuvę ir paspaudė mygtuką, įtaisytą didelio stalo apačioje, ir išgirdo, kaip virtuvėje dukart subirbė skambutis.

Įėjo jaunesnysis tarnas, klastingu, įteikliu, kentėtojišku žvilgsniu panėšintis iš dalies į pederastą, iš dalies į šventąjį Sebastijoną, ir tarė:

– Skambinot?

– Jis dar klausia! Kur Marijas?

– Išėjo pašto.

– Kaip katės laikosi?

– Labai gerai. Nieko nauja. Ožys buvo susipjovęs su *El Gordo*[1]. Bet žaizdas mes tuoj aprišom.

– Boizas sulysęs.

– Labai ilgai bastosi naktimis.

– Kaip Princesė?

– Buvo truputį nusiminus. Bet dabar apetitas jai ir vėl atsitaisė.

– Mėsos nesunku buvo gaut?

– Gavom Kotore.

– O šunys kaip?

– Visi kuo puikiausiai. Negrita vėl pasilakščius.

– Negalėjot palaikyt uždarę?

– Buvom uždarę, bet ištrūko.

– Daugiau nieko neatsitiko?

– Nieko. Kaip kelionė?

– Be nuotykių.

Kol jis kaip paprastai irzliai ir nemandagiai šnekėjosi su šituo berniūkščiu, kurį jau dukart buvo atleidęs, bet ir vėl, tėvui maldaujant, priėmęs, – nešinas laikraščiais ir laiškais, įėjo vyresnysis tarnas Marijas. Jis šypsojosi, ir jo rudas veidas buvo linksmas, malonus ir meilus.

[1] Rubuilis, dručkis *(isp.)*.

– Kaip kelionė?

– Į galą gerokai pamėtė.

– *Figúrate.* Tik pamanyk. Stiprus šiaurys. Valgėt?

– Kad nėr ko.

– Parnešiau kiaušinių, pieno ir duonos. *Tú,* – tarė jis jaunesniajam tarnui. – Eik, paruošk *caballero* pusryčius. Kaip jums iškepti kiaušinius?

– Kaip paprastai.

– Los *huevos como siempre,* – pasakė Marijas. – Boizas jus pasitiko?

– Taip.

– Šį kartą labai jūsų pasiilgo. Labiau negu kitais kartais.

– O kitos katės?

– Nieko, tik Ožys buvo smarkiai susipjovęs su Rubuiliu, – jis išdidžiai tarė angliškus vardus. – Princesė buvo truputį nuliūdus. Bet nieko baisaus.

– *Y tú?*

– Aš? – jis droviai patenkintas nusišypsojo. – Labai gerai. Labai ačiū.

– O namiškiai?

– Ačiū, visi sveiki. Tėtė vėl dirba.

– Džiugu girdėti.

– Jis irgi džiaugiasi. Ar iš kitų ponų niekas čia nenakvojo?

– Ne. Visi išvažiavo į miestą.

– Tikriausiai išvargę.

– Kur nebus išvargę!

– Jums skambino daug pažįstamų. Visus užrašiau. Gal suprasit. Nemoku rašyt angliškų pavardžių.

– Rašyk, kaip girdisi.

– Bet man girdisi kitaip negu jums.

– Pulkininkas skambino?

– Ne, neskambino.

– Atnešk man viskio su sodos vandeniu, – tarė Tomas Hadsonas. – O katėms prašom nunešt pieno.

– Į valgomąjį ar čia?

– Viskį čia. Pieną katėms į valgomąjį.

– Tuoj pat, – pasakė Marijas. Jis nuėjo į virtuvę ir grįžo su stiklu viskio, atmiešto sodos vandeniu. – Atrodo, bus ganėtinai stipru, – pasakė jis.

Ar skustis dabar, ar po pusryčių, pagalvojo Tomas Hadsonas. Reikėtų nusiskusti. Juk tam ir viskio paprašiau – kad lengviau pakęsčiau barzdos skutimąsi. Na tai skuskis. Et, velniai nematė, pagalvojo jis. Ne, eik skustis. Pagerės nuotaika, o kita vertus, po pusryčių reikės važiuoti į miestą.

Skusdamasis jis gurkšnojo viskį, – įpusėjęs muilintis barzdą, baigęs muilintis ir muilindamasis antrą kartą, ir kai triskart keitė peiliukus, kurie šipo nuo dviejų savaičių šerių ant žandų, smakro ir pasmakrės. Katinas vaikščiojo aplink, žiūrėjo, kaip jis skutasi, ir trynėsi į kojas. Staiga jis nėrė iš kambario, ir Tomas Hadsonas suprato, jog jis išgirdo tarną dedant ant plytinių valgomojo grindų pieno dubenėlius. Jis pats negirdėjo nei dubenėlių tarškant, nei tarno šaukiant kates. O Boizas išgirdo.

Tomas Hadsonas baigė skustis ir prisipylė dešinės rankos saują pilną nuostabaus gryno devyniasdešimties laipsnių spirito, kuris Kuboje kainavo taip pat pigiai, kaip Valstijose prastų prasčiausias trinamasis spiritas, ir apdegino juo veidą jausdamas, kaip geliantis šaltis ramina skutimosi suerzintą odą.

Aš nevartoju cukraus ir nerūkau tabako, pagalvojo jis, bet Dieve mano, kokį malonumą man teikia čionykščių vyndarių produkcija!

Vonios kambario langai buvo iki pusės uždažyti, nes visą namą supo akmenimis grįstas kiemelis, tačiau viršutinė langų pusė buvo skaidraus stiklo, ir jis matė vėjo lankstomas palmių šakas. Pučia dar stipriau, negu man atrodė. O juk greit reikės vėl išplaukt. Nors ką gali žinoti. Žiūrėsim, kaip bus, kai vėjas atsisuks iš šiaurės rytų. Kaip gera kelias valandas buvo, kad nereikėjo galvoti apie jūrą. Susilaikykim nuo tokių minčių ir toliau, tarė jis sau. Negalvokim nei apie jūrą, nei kas yra ant vandens ar po vandeniu, nei apie nieką, kas susiję su jūra. Ir apsieikim be sąrašo, apie ką negalvosim. Tiesiog visai negalvokim apie jūrą. Žinokim tik tiek, kad ji yra, ir taškas. Tas pats ir su kai kuriais kitais dalykais. Negalvosim ir apie juos.

– Kur *señor* norėtumėt pusryčiauti? – paklausė Marijas.

– Bet kur, kad tik toliau nuo tos *puta*[1] jūros.

– Didžiajame ar miegamajame?

– Miegamajame. Įnešk pintąjį krėslą ir padėk pusryčius ant staliuko šalia jo.

Jis išgėrė karštos arbatos, suvalgė keptą kiaušinį ir keletą skrebučių su apelsinų marmeladu.

– Ar vaisių nėr?

– Tik bananai.

– Atnešk keletą.

– Bet jie, rodos, išgėrus nesveika?

– Prietaras.

– Bet kai jūsų nebuvo, kaime vienas toks prisivalgęs bananų išgėrė romo ir numirė.

– Ką tu žinai, gal jis numirė ne nuo bananų, o nuo romo?

– *No, señor.* Tas žmogus bananų prisivalgė labai daug, o tada išgėrė truputį romo ir staigiai numirė. Bananai buvo iš jo

[1] Kekšė *(isp.)*.

paties sodo. Jis gyveno ant kalvos už kaimo ir dirbo septintajame autobusų maršrute.

– Amžiną jam atilsį, – pasakė Tomas Hadsonas. – Atnešk man keletą bananų.

Marijas atnešė iš sodo bananų, nedidelių, geltonų, nunokusių. Nulupti jie buvo ne ką didesni už pirštą ir labai skanūs. Tomas Hadsonas suvalgė penkis.

– Stebėk, kada pradėsiu merdėti, – tarė jis. – Ir atnešk Princesę, tegu suėda atlikusį kiaušinį.

– Aš jai jau supenėjau kiaušinį jūsų grįžimui pažymėti, – pasakė vaikinas. – Daviau po vieną ir Boizui su Viliu.

– O Ožiui?

– Sodininkas sakė, kad Ožiui, kol sugis žaizdos, daug ėsti nesveika. Apdraskytas jis žiauriai.

– Ko jie ten nepasidalijo?

– Susipjovė iš rimtųjų. Nubėgo pjaudamiesi bent pusantro kilometro. Pametėm juos už sodo po erškėčių krūmu. Pjovėsi patylom – dabar jie visada taip. Nežinau, katras ir laimėjo. Ožys grįžo pirmas, ir mes patepėm jam žaizdas. Atėjo į kiemelį ir atsigulė už cisternos. Užšokti nevaliojo. Rubuilis parsirado po valandos, tada patepėm žaizdas ir jam.

– O pameni, kaip jie draugavo maži?

– O kaipgi. Bet dabar bijau, kad Rubuilis Ožį nunovys. Jis juk kone puskilogramiu sunkesnis.

– Ožys moka gintis.

– *Si, señor.* Bet pagalvokit pats – anas visa puse kilogramo sunkesnis!

– Nemanau, kad katinams svoris reiškia tiek, kiek gaidžiams. Tu viską matuoji gaidžių kapotynių matais. Ir žmonėms svorio skirtumas reikšmės didelės neturi, nebent mesdamas svorį kuris

nusilpsta. Džekas Dempsis pasaulio čempionu tapo sverdamas vos 84 kilogramus. O Vilardas svėrė 103. Ir Ožys, ir Rubuilis – abu iš stambiųjų katinų.

– Katinų pjautynėse pusė kilogramo – didžiulis pranašumas, – pasakė Marijas. – Jei pjautųsi dėl pinigų, lažybininkai į puskilogramį ranka nenumotų. Gramų ir tų paisytų.

– Atnešk dar bananų.

– *Señor,* na būkit geras.

– Ir tikrai tiki tom nesąmonėm?

– Tai ne nesąmonės, *señor.*

– Tai atnešk dar viskio su soda.

– Jei liepiate.

– Aš prašau.

– Prašote – vadinasi, liepiate.

– Tai nešk šen.

Vaikinas atnešė viskio su ledo gabaliukais ir šaltu šnypščiančiu sodos vandeniu, Tomas Hadsonas paėmė stiklinę ir tarė:

– Stebėk, kada pradėsiu merdėti, – tačiau matant sunerimusį vaikino žvilgsnį Tomui Hadsonui praėjo noras erzinti. Jis tarė: – Ne, rimtai, aš žinau, kad man nuo to nieko neatsitiks.

– *Señor* žinote, ką darote. Bet mano pareiga – perspėti.

– Na ir gerai, perspėjai. Ar Pedras atėjęs?

– *No, señor.*

– Kai ateis, pasakyk, tegu paruošia kadilaką, ir tuoj pat važiuojam į miestą.

O dabar eik į vonią, tarė sau Tomas Hadsonas. Paskui apsirenk, kad galėtum važiuoti į miestą. O tada važiuok į Havaną pasimatyti su pulkininku. Kokios dar bėdos neduoda tau ramybės? Tokių bėdų – gausybė, pagalvojo jis. Gausybė. Gausybės žemė. Gausybės jūra. Gausybės oras.

Jis sėdėjo pintame krėsle, pasidėjęs kojas ant ištraukiamos pakojos, ir žiūrėjo į paveikslus ant miegamojo sienos. Gale lovos, pigios lovos su netikusiu čiužiniu, kuri kadaise buvo pirkta taupumo sumetimais, nes joje jis miegodavo tik susipykęs su žmona, – kabojo Chuano Griso „Gitaristas". *Nostalgia hecha hombre*[1], pagalvojo jis ispaniškai. Ne visi žino, kad nuo to galima mirti. Kitoje kambario pusėje, virš knygų spintos, kabojo Paulio Klė „*Monument in Arbeit*[2]. Pastarasis jam ne taip patiko, kaip „Gitaristas", tačiau jis mėgo žiūrėti į jį ir prisiminė, koks nepadorus jam pasirodė šis paveikslas, kai tik nusipirko jį Berlyne. Spalvos – begėdiškos tartum įvairių vočių ir venerinių opų iliustracijos tėvo medicininėse knygose. Ir kaip baugino šis paveikslas jo žmoną, kol ji apsiprato su spalvų nepadorumu ir ėmė žiūrėti į jį kaip į meno kūrinį. Dabar jis žinojo apie šį paveikslą ne daugiau kaip tada, kai pamatė jį Berlyno Flechtheimo galerijoje prie upės tą nuostabų šaltą rudenį, kai juodu buvo laimingi. Bet tai buvo geras paveikslas, ir jis mėgo į jį žiūrėti.

Virš kitos knygų spintos kabojo vienas iš Masono girių vaizdų. Tai buvo Vil d'Avre vaizdas, ir jis mėgo jį tiek pat, kiek ir „Gitaristą". Paveikslai geri tuo, kad juos gali mylėti nepatirdamas nevilties. Juos galima mylėti be širdgėlos, o patys geriausi teikia laimės pojūtį, nes juose įkūnyta tai, ką tu pats siekei padaryti. Dabar tai padaryta, ir tai labai puiku, nors padaryti pavyko ir ne tau.

Į kambarį įėjo Boizas ir užšoko ant kelių. Jis nuostabiai gražiai šuoliuodavo ir, atrodė, be pastangų užšokdavo ant pačios aukščiausios komodos didžiajame miegamajame. Dabar, dailiai

[1] Nostalgijos kamuojamas žmogus *(isp.)*.
[2] Statomas paminklas *(vok.)*.

neaukštai strykteléjęs, jis įsitaisė Tomui Hadsonui ant kelių ir ėmė meiliai spaudyti kojas priekinėmis letenėlėmis.

– Žiūriu į paveikslus, Bojau. Tau būtų įdomiau gyventi, jei mėgtum dailę.

Kas žino, gal jam tokį pat malonumą teikia strykčiojimas ir naktinė medžioklė kaip man paveikslai, pagalvojo Tomas Hadsonas. Gaila, kad jis nemoka į juos žiūrėti. Ką žinai, gal paaiškėtų, kad jo nepaprastai blogas skonis dailei.

– Įdomu, kokie paveikslai tau patiktų, Bojau. Galbūt olandiškojo periodo, kai tapydavo tokius nuostabius natiurmortus su žuvimis, austrėmis ir sumedžiotais paukščiais bei žvėreliais. Ei, atsargiau tenai! Dienos metas juk. O dieną taip meilautis nedera.

Boizas toliau demonstravo savo meilę, ir Tomas Hadsonas parvertė jį ant šono, kad apsiramintų.

– Mandagumo, Bojau! – tarė jis. – Aš, kad tau įtikčiau, su kitomis katėmis dar net nesisveikinau.

Boizas buvo laimingas, ir Tomas Hadsonas, uždėjęs jam ant gerklės ranką, juto, kaip jis murkia.

– Reikia nusimaudyt, Bojau. Tu tam pusę gyvenimo skiri. Tik tu prausiesi su liežuviu. Štai tada tu į mane nė puse akies nežiūri. Kai prausiesi, atrodai tartum koks verslininkas kontoroj. Rimtas darbas! Negalima trukdyti! Na, tai dabar laikas praustis man. O aš sėdžiu ir pilu į lempą iš pat mielo ryto lyg koks prasilakėlis. Štai koks tarp mudviejų skirtumas. Ir dar: tu neišstovėtum aštuoniolikos valandų prie šturvalo. O aš galiu. Dvylika – bet kada. Aštuoniolika – kai reikia. Vakar ir šiąnakt – devyniolika. Tačiau aš nemoku taip šokinėti ir medžioti naktimis, kaip tu. Nors kartais ir mes naktimis smagiai pamedžiojam, mintyse, žinoma. Tau geriau, tu ūsuose turi radaro įtaisą. O karveliai – tikriausiai antaugoje virš snapo. Visų pašto karve-

lių yra tokios antaugos. Kokie tavo ultraaukštųjų dažnumų virpesiai, Bojau?

Boizas, sunkus, standus, ištįsęs, gulėjo, labai laimingas, ir tyliai murkė.

– Ką sako tavo pelengatorius, Bojau? Koks tavo impulso plotis? Koks impulso kartojimo dažnis? Manyje – magnetronas įtaisytas. Tik tu niekam nesakyk. Vėliau, sukūrus pajėgesnius ultraaukštųjų dažnumų pelengatorius, priešų kekšes bus galima susekti iš daug toliau. Mikrobangas – štai ką tu dabar murki, Bojau.

Tai taip tu laikaisi žodžio negalvoti apie jūrą tol, kol ateis laikas vėl išplaukti. Ne jūrą norėjai tu pamiršti. Pats žinai, kad jūrą myli ir be jos negalėtum būti. Nueik verandon ir pasižiūrėk į ją. Kad ji žiauri, kad beširdė – visa tai *Quatsch*[1]. Ji yra, ir tiek, ir judina ją vėjas; ir judina ją srovė, ir jos paviršiuj vėjas grumiasi su srove, tačiau gelmei tai ničnieko nereiškia. Džiaukis, kad vėl išplauksi į jūrą ir kad ji bus tavo namai. Jūra – tavo namai. Ir nešnekėk, ir negalvok apie ją jokių nesąmonių. Jūra čia niekuo dėta. Pradedi ateit į protą, tarė jis sau. Nors ne kažin kiek to proto tu parodai krante. Nieko tokio, pasakė jis sau. Jūroj sveiko proto reikia parodyt tiek, kad krante sveikai protaut nė nebesinori.

Krante malonu, pagalvojo jis. Šiandien išbandysim tuos malonumus. Kai aplankysiu tą prakeiktą pulkininką, pagalvojo jis. Ne, man visada smagu su juo pasimatyti, nes tai pataiso nuotaiką. Bet pulkininkui į smegenis nelįskim, pagalvojo jis. Štai ko reikia vengti tokią gražią dieną. Nueisiu su juo pasimatyti. Bet į smegenis jam nelįsiu. Ten jau ir taip tiek visko prilindę, kas

[1] Nesąmonė *(vok.)*.

niekad nebeišlįs. Ir tiek iš ten visko išėjo, ko niekad nebegrąžinsi. O aš maniau, tu nelįsi jam į smegenis. Nelendu, nelendu. Aš tik nueisiu, atiduosiu raportą, ir viskas.

Jis baigė gerti, nukėlė nuo kelių katiną, atsistojo, dar pažiūrėjo į visus tris paveikslus, o tada nuėjo į dušą. Vandens šildytuvą tarnai įjungė tik atėję rytą, ir karšto vandens buvo dar nedaug. Bet jis gerai išsimuilino, išsitrinko galvą, o pabaigoje persipylė šaltu vandeniu. Apsivilko baltais medvilniniais marškiniais, pasirišo tamsų kaklaraištį, apsimovė medvilninėmis kelnėmis, vilnonėmis puskojinėmis ir apsiavė prieš dešimt metų pirktais grubaus darbo angliškais batais, apsivilko kašmyro vilnų megztinį ir seną tvido švarką. Tada paskambino Marijui.

– Ar Pedras atsirado?

– *Si, señor.* Jau išvarė automobilį.

– Suplak man „Tomą Kolinzą“ su kokoso pienu ir kartimu. Stiklinę įdėk į kamštinį laikiklį.

– *Si, señor.* Paltą imsit?

– Paimsiu – gali kartais būt šalta grįžtant.

– Ar priešpiečių parvažiuosit?

– Ne, nebūsiu ir pietų.

– Gal norit prieš išeidamas žvilgtelt į kates? Visos šildosi saulėj pasieny, kur neužpučia vėjas.

– Ne, pamatysiu vakare. Noriu parvežt joms lauktuvių.

– Einu, sutaisysiu jums gėrimo. Truputį užtruksiu su riešutais.

Na ir kokio velnio neini aplankyt kačių, paklausė jis save. Nežinau, atsakė pats. Niekaip šito nesuprantu. Čia kažkas nauja.

Boizas sekė jam iš paskos, truputį sunerimęs, kad šeimininkas išvažiuoja, tačiau be panikos, kadangi nematė nei kraunant, nei nešant į automobilį bagažo.

– Galbūt aš taip darau dėl tavęs, Bojau, – tarė Tomas Hadsonas. – Nesijaudink. Grįšiu arba naktį, arba paryčiais. Reik tikėtis, pravalęs vamzdį. Ir, reik tikėtis, atsakančiai. Gal tada pradėsim blaiviau protauti. *Vámonos a limpiar la escopeta*[1].

Jis išėjo iš ilgo, šviesaus didžiojo kambario, kuris vis dar atrodė per didelis, ir akmeniniais laiptais nusileido į dar ryškesnę Kubos žiemos ryto šviesą. Šunys ėmė žaisdami šokinėti jam apie kojas, tik liūdnasis pointeris prišliaužė, nuolankiai prisigūžęs, linkčiodamas nuleista galva.

– Vargšeli tu mano nelaimingas, – tarė jis pointeriui. Paglostė šunį, ir tas pasigerino jam. Kiti mišrūnai linksmi strykčiojo, šalčio ir vėjo jaudrinami. Ant laiptų buvo prikritę vėjo nulaužtų sausų kiemelyje augančios seibos šakų. Iš už automobilio, pabrėžtai drebėdamas, pasirodė vairuotojas ir tarė:

– Labas rytas, pone Hadsonai. Kaip kelionė?

– Neblogai. Kaip automobiliai?

– Kaip laikrodžiai.

– Aš manau! – angliškai pasakė Tomas Hadsonas. Paskui kreipėsi į Mariją, kuris išėjo iš namo ir nusileido laiptais prie automobilio, nešinas didele rūdžių spalvos gėrimo stikline, įstatyta į kamštmedžio laikiklį, per centimetrą neprieinantį iki stiklinės briaunos: – Atnešk megztinį Pedrui. Tokį, kur užsisega iš priekio. Paieškok tarp Tomio drabužių. Ir pasakyk, kad nuvalytų laiptus.

Tomas Hadsonas padavė vairuotojui palaikyti stiklinę ir pasilenkė paglostyti šunų. Boizas tupėjo ant laiptų ir su panieka žiūrėjo į juos. Čia lakstė Negrita, juoda, nuo amžiaus net papilkėjusi kalytė užriesta uodegėle, žvilgančiomis dailiomis plo-

[1] Važiuojam pravalyti šautuvo *(isp.)*.

nomis kojytėmis, aštriu it foksterjero snukučiu, meiliomis ir protingomis akutėmis.

Jis pamatė ją sykį, išbėgančią paskui kažką iš baro, ir paklausė, kokios ji veislės.

– Kubietiškos, – atsakė padavėjas. – Trainiojasi čia ketvirta diena. Sekioja visiems iš paskos, bet visi užtrenkia automobilių duris jai prieš nosį.

Jie parsivežė ją į vienkiemį, ir dvejus metus ji nerujojo, ir Tomas Hadsonas nusprendė, kad ji per sena pasilakstyti. Bet paskui vieną dieną jis gavo plėšte atplėšti ją nuo pėdsekio šuns, ir paskui ji atsivedė vaikų nuo pėdsekio, vaikų nuo buldogo, vaikų nuo pointerio ir vieną nuostabų šviesiai rudą nežinomos kilmės šunytį, kurio tėvas, iš visko sprendžiant, galėjo būti airių seteris, tik šio šunyčio buvo buldogiški pečiai ir krūtinė ir kaip Negritos užraityta uodegėlė.

Dabar aplink ją lakstė pulkas jos vaikų, o ji pati buvo vėl vaikinga.

– Su kuo ji pasilakstė? – paklausė Tomas Hadsonas vairuotoją.

– Nežinau.

Vairuotojas, nusimetęs apspurusį uniforminį švarką, apsivilko megztinį ir Marijas pasakė:

– Tėvas – didžiausias kaime peštūnas.

– Na, likit sveiki, šunes, – tarė Tomas Hadsonas. – Iki pasimatymo, Bojau, – pasakė jis katinui, kuris šuoliais pasileido pro šunis prie automobilio. Atsisėdęs į automobilį, Tomas Hadsonas, vienoje rankoje laikydamas stiklinę kamštmedžio laikiklyje, išsilenkė pro langą ir paglostė katiną, kuris, atsistojęs ant užpakalinių kojų, badė galva jam delną. – Neliūdėk, Bojau. Greit grįšiu.

– Vargšas Boizas, – tarė Marijas. Jis paėmė katiną ant rankų, ir katinas žiūrėjo, kaip automobilis apsuko aplink gėlyną ir

nuvažiavo nelygiu, lietaus išgraužtu keliuku, kol dingo už kalvos šlaito ir aukštų mangų. Tada Marijas nunešė katiną į vidų ir paleido ant grindų, ir katinas užšoko ant palangės ir žiūrėjo tolyn, kur keliukas dingsta už kalvos.

Marijas jį paglostė, tačiau katinas nenurimo.

– Ak tu Boizai, Boizai, – pasakė aukštas vaikinas negras. – Vargšeli tu vargšeli.

O Tomas Hadsonas u vairuotoju keliuku privažiavo vartus, ir vairuotojas iššoko ir juos atkabino, o tada vėl įlipo, ir automobilis išvažiavo į gatvę. Gatve žingsniavo negriukas, ir vairuotojas šūktelėjo jam uždaryti vartus, ir berniukas nusišypsojo ir linktelėjo.

– Marijo broliukas.

– Žinau, – atsakė Tomas Hadsonas.

Iš skurdžios šalutinės kaimo gatvelės jie išsuko į Centrinį plentą. Pravažiavo kaimo namukus, dvi maisto krautuvėles, pro kurių duris matėsi barų bufetai, eilės butelių, o iš šonų – konservų lentynos, o paskui pravažiavo paskutinį barelį ir virš gatvės ištiesusį šakas storą ispanišką lauramedį ir senu, akmenimis grįstu keliu nuriedėjo pakalniui. Kelias, apaugęs senais storais medžiais, leidosi pakalniui beveik penkis kilometrus. Pro šalį bėgo medelynai, ūkeliai ir ūkiai su nušiurusiais ispaniško kolonijinio stiliaus namais, sklypeliais išskirstyti laukai, apleistos kalvotos ganyklos, išraižytos gatvelių, kurios baigėsi ties sausros nurudintais šlaitais. Žalios šioje žalumynų šalyje dabar buvo tik aukštų, pilkų palei upelių vagas išsirikiavusių karališkųjų palmių vėjo nulenktos viršūnės. Pūtė sausas šiaurys, sausas, stiprus ir šaltas. Šiaurys buvo jau seniau atvėsinęs Floridos sąsiaurį, todėl dabar nenešė nei rūko, nei lietaus.

Tomas Hadsonas gurkštelėjo ledinio gėrimo, skoniu panašaus į šviežios žaliosios citrinos sultis, sumaišytas su beskoniu koko-

so pienu, kuris buvo vis dėlto juntamesnis negu koks nors sodos vanduo. Stiprumo kokteiliui davė geras Gordono džinas, nuo jo ant liežuvio tarsi atgydavo visos sudedamosios dalys ir būdavo malonu nuryti, o kartimas gėrimui teikė stangrumo ir kolero. Ragaudamas jį, junti maždaug tą pat, ką liesdamas vėjo įtemptą burę, pagalvojo Tomas Hadsonas. Velniškai puikus gėrimas!

Kamštmedžio dėklas neleido ledui ištirpti ir atskiesti gėrimo, ir jis švelniai spaudė jį ir žiūrėjo pro langą.

– Kodėl neišjungi variklio? Sutaupytum benzino.

– Jeigu liepiat, galiu išjungt, – atsakė vairuotojas. – Tik benzinas taigi valdiškas.

– Pasimokyk važiuot išjungęs variklį, – pasakė Tomas Hadsonas. – Žinosi, kaip tą daryt, kai benzinas bus nebe valdiškas, o mūsų nuosavas.

Dabar jie važiavo lyguma, kur iš kairės bėgo gėlininkų sklypai, o iš dešinės – pintinių pynėjų nameliai.

– Reikia pašaukt pynėją, kad sutaisytų, kur prairę, demblį didžiajame kambaryje.

– *Si, señor.*

– Ar pažįsti kokį?

– *Si, señor.*

Vairuotojas, kurio Tomas Hadsonas labai nemėgo dėl jo nemokšiškumo ir kvailumo, pasipūtimo, variklio neišmanymo, brutalaus elgesio su automobiliu ir tinginystės, atsakinėjo trumpai ir oficialiai, įsižeidęs dėl pastabos apie benzino taupymą. Nepaisant visų ydų, vairuotojas jis buvo puikus, tai yra puikiai orientavosi netvarkingame, neurotiškame Kubos transporto eisme. Be to, jis per daug žinojo apie jų kovines operacijas, kad būtų galima jį imti ir atleisti.

– Ar šilta su megztiniu?

– *Si, señor.*

Velniai rautų, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tu man dar taip pašnekėk, tai kaulų nesusirinksi.

– Ar labai šalta buvo vakar tavo namuose?

– Baisu! *Horroroso!* Jūs ir įsivaizduoti, pone Hadsonai, negalite.

Taika buvo atkurta, ir dabar jie važiavo per tiltą, kur buvo rastas kūnas merginos, kurią jos meilužis policininkas buvo sukapojęs į šešis gabalus, juos suvyniojęs į vyniojamąjį popierių ir išmėtęs ant Centrinio plento. Upė dabar buvo išdžiūvus. Tačiau tą vakarą ja bėgo vanduo, ir lietuje stovėjo kone kilometrinė mašinų eilė, o jų savininkai spoksojo į šią istorinę vietą.

Rytojaus rytą laikraščiai pirmuosiuose puslapiuose išspausdino kūno nuotraukas, ir viename reportaže buvo pabrėžta, jog merginos neabejotinai būta šiaurės amerikietės, kadangi visos atogrąžose augusios jos vienmetės kur kas labiau fiziškai subrendusios. Kaip pavyko nustatyti tikslų merginos amžių, Tomas Hadsonas taip ir nesužinojo, nes jos galva žvejų buvo rasta Batabano uoste tik gerokai vėliau. Kas tiesa, tai tiesa: sprendžiant iš nuotraukų, iki geriausių graikų skulptūros pavyzdžių kūnui buvo toli. Tačiau amerikietė turistė ji nebuvo: paaiškėjo, kad visos kuklios gražmenėlės jai atsirado atogrąžose. O Tomas Hadsonas gavo kuriam laikui pertraukti kelio remonto darbus už vienkiemio ribų, nes tamsi liaudis, užmačiusi ką nors bėgant ar net sparčiau einant, galėjo pulti vytis tokį su riksmais: „Ei ei, tai jis! Tai jis! Tas, kur merginą sukapojo!“

Jie pervažiavo per tiltą ir ėmė kilti įkalniui į Lujaną, iš kur kairėje buvo matyti El Seros vaizdas, Tomui Hadsonui panašus į Toledą. Ne elgrekišką Toledą, o tikrojo Toledo dalį, matomą nuo kaimyninės kalvos. Automobiliui baigiant užvažiuoti ant

kalvos, jis aiškiai pamatė – vos minutėlę – tikrą Toledą, o paskui kelias ėmė leistis žemyn, ir abipus jo ėmė bėgti Kubos vaizdai.

Jis nemėgo šitos kelio į miestą dalies. Dėl to ir gėrimo imdavosi. Geriu, kad nematyčiau skurdo, nešvaros, keturių šimtmečių dulkių, apsisnarglėjusių vaikigalių, suplaišėjusių palmių lapų, išlygintom konservų dėžučių skardelėm dengtų stogų, šliurinančios sifilitikų eigasties, nutekamojo vandens išdžiūvusių upelių vagose, utėlėtų plikakaklių naminių paukščių, pleiskanotų senių sprandų, geriu, kad nejausčiau senų bobų smarvės ir negirdėčiau visu garsumu plyšojančio radijo, galvojo jis. Gražu! Užuot visa tai gerai pastudijavęs ir ėmęsis kokių nors žygių, tu dediesi į kelionę gėrimo, kaip senovėj kai kas dėdavosi uostomosios druskos. Ne, ne visai taip. Iš dalies geri dėl to, o iš dalies geri taip, kaip geria Hogarto „Džino gatvelėje“. Tu geri ir dėl to, kad nereikėtų galvoti apie būsime pašnekesį su pulkininku, pagalvojo jis. Dabar tu visada geri arba už ką nors, arba prieš ką nors, pagalvojo jis. Nė velnio. Labai dažnai geri sau, ir tiek. Šiandien pagerėti teks nemažai.

Jis nurijo didelį gurkšnį, pajusdamas burnoje gryno, šalto gėrimo skonį. Prasidėjo bjauriausia kelio dalis su tramvajų linija ir viena ant kitos lipančiomis mašinomis prie nuleisto užkardo. Priekyje, už susigrūdusių automobilių ir sunkvežimių eilės, kilo Ataro pilies kalnas, kur keturiasdešimt metų iki jo gimimo, Bahija Ondoje žlugus puolamajai ekspedicijai, buvo sušaudyti pulkininkas Kritendenas ir kiti kariai ir kur kalvos papėdėje buvo sušaudyti šimtas dvidešimt du amerikiečių savanoriai. Dar toliau iš aukštų Havanos elektros bendrovės kaminų dangumi driekėsi dūmų ruožai, o plentas, pralindęs pro seną, akmenimis grįstą viaduką, ėjo lygiagrečiai su uosto linija, kur juodavo vanduo, alyvuotas nelyginant nuosėdos ant tanklaivių cisternų dug-

no. Užkardas pakilo, ir jie pajudėjo, ir įvažiavo į užuovėją: palei kreozotu aplietus medinės prieplaukos polius stovėjo pasigailėtini, gremėzdiški, lentomis apkalti karo meto prekybiniai laivai, kurių šonus talaškavo viso uosto atmatos, juodesnės ir už kreozotuotus polius ir dvokiančios nelyginant nevalytas kanalizacijos vamzdis.

Jis matė pažįstamų laivų. Vienas senas barkas buvo toks didelis, kad juo susidomėjo povandeninis laivas ir pavaišino mina. Barkas gabeno miško medžiagą ir turėjo pasikrauti cukraus. Nors buvo jau suremontuotas, Tomas Hadsonas įžiūrėjo vietas, kur jis buvo pramuštas, ir prisiminė, kaip jie, priplaukę prie barko, jame rado ir gyvų, ir negyvų kinų. Maniau, tu šiandien nebegalvosi apie jūrą.

Aš noriu į ją pasižiūrėt, atsakė jis sau. Tie, kurie plaukia į jūrą, gyvena nepalyginti geriau už tuos vargetas, pro kuriuos ką tik pravažiavom. Be to, šita įlanka, dergiama jau trečias ar ketvirtas šimtmetis, – tai ne tikra jūra. O beje, žiotyse ir įlanka visai nieko. Ir Kasablankos pusėje – nieko. Tu esi šiame uoste praleidęs smagių naktelių ir neišsisukinėk.

– Žiūrėk, – tarė jis. Vairuotojas, pamatęs, kur jis žiūri, pristabdė automobilį. Bet jis liepė nestoti. – Važiuok į ambasadą, – pasakė jis.

Žiūrėjo jis į senuką ir senutę, kurie gyveno palmių lapų ir lentų būdelėje, prišlietoje prie tvoros, skiriančios geležinkelio ruožą nuo sklypo, kur Elektros bendrovė laikė atplukdytas akmens anglis. Tvora buvo juoda nuo dulkių, nes anglis versdavo per viršų, o iki bėgių buvo vos metras. Būdelės lentos buvo priremtos prie tvoros nuožulniai, ir joje užteko vietos dviem žmonėms tik atsigulti. Senukai, būdelės gyventojai, sėdėjo ties jos anga ir konservų skardinėlėje virėsi kavą. Jie buvo negrai, abu

labai seni, nuo senatvės ir nešvaros aptekę purvais ir šašais, apsivilkę skarmalais iš senų maišų nuo cukraus. Šuns nesimatė.

– *Y el perro*[1]*?* – paklausė jis vairuotoją.

– Jau seniai nematau.

Jie jau kelinti metai pravažiuoja pro šituos senukus. Moteris, kurios laiškus jis vakar skaitė, kadaise kiekvieną kartą, jiems pravažiuojant pro šią būdelę, sušukdavo: „Baisu žiūrėti!“

„O ko tu jiems niekuo nepadedi? – paklausė jis ją. – Kodėl tu vis šneki: „Baisu, baisu“ ir labai gerai tuos baisumus aprašinėji, bet nė piršto nepajudini, kad viso to nebūtų?“

Moteris supyko, sustabdė automobilį, išlipo, nuėjo prie tos būdelės ir padavė senutei dvidešimt dolerių, ir liepė už tuos pinigus pasiieškoti geresnio būsto ir nusipirkti maisto.

„*Si, señorita,* – pasakė senutė. – Jūs be galo maloninga“.

Kai jie važiavo pro šalį kitą kartą, senukai tebegyveno ten pat ir džiugiai jiems pamojavo. Jie buvo nusipirkę šunį. Ir ne bet kokį, o baltą garbiniuotą šuniuką, vargu ar akmens dulkėms saugoti augintą, pagalvojo Tomas Hadsonas.

– Kaip manai, kur jų šuo? – paklausė Tomas Hadsonas vairuotoją.

– Greičiausiai padvėsė. Patys valgyt neturi ko.

– Reikia nupirkt kitą, – pasakė Tomas Hadsonas.

Palikę būdelę toli užpakaly, jie dabar važiavo pro Kubos kariuomenės generalinį štabą tinkuotomis dumblo spalvos sienomis. Prie vartų nerūpestinga, tačiau išdidžia poza stovėjo pošviesis kubietis kareivis, vilkintis žmonos suskalbta dengiamosios spalvos uniforma, su kepure, prašmatnesne ir už paties generolo Stilvelo, ant kaulėto peties patogiai užsimetęs

[1] O šuo? *(Isp.)*

Springfield markės šautuvą. Jis abejingai pasižiūrėjo į jų automobilį. Tomas Hadsonas matė, koks jis nuo šiaurės vėjo sužvarbęs. Vaikštinėtų sau – ir apšiltų, pagalvojo Tomas Hadsonas. Bet jeigu jis stovės kaip stovi, neeikvodamas energijos, greit ant jo užeis saulė, ir jis sušils. Neseniai dar, matyt, kariuomenėj, kad toks liesas, pagalvojo jis. Pavasarį – jei tik pavasarį dar teks čia pravažiuot – aš jo, ko gera, neatpažinsiu. Springfildas jam tikriausiai velniškai sunkus. Gaila, kad jam neleidžiama stovėti sargyboje su lengvu plastmasiniu šautuvėliu – antai matadorai šiais laikais, dirbdami su muleta, kad neįskaustų riešai, naudoja medines špagas.

– Kas girdėti apie generolo Benito diviziją, kuri rengėsi vykti kariaut į Europą? – paklausė jis vairuotoją. – Ar jau išvyko?

– *Todavía no,* – atsakė vairuotojas. – Dar ne. Tačiau generolas mokosi vairuoti motociklą. Kiekvieną rytą važinėjasi po Malekoną.

– Vadinasi, divizija bus motorizuota, – pasakė Tomas Hadsonas. – O kokius ten maišelius kareiviai ir karininkai nešasi iš *Estado Mayor?*

– Ryžius, – atsakė vairuotojas. – Atplaukė laivas su ryžiais.

– O jų gaut sunku?

– Neįmanoma. Kaina – iki debesų.

– Tau blogai su maistu?

– Labai.

– Kodėl? Tu juk valgai pas mane, Už viską, kad ir kaip brangiai kainuoja, moku aš.

– Aš sakau – kai valgau namie.

– O kada tu valgai namie?

– Sekmadieniais.

– Reikės nupirkt tau šunį, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Mes turim, – atsakė vairuotojas. – Labai gražus, protingas šuniukas. Myli mane labiau už viską pasauly. Kur eik – ir jis iš paskos. Bet jums, pone Hadsonai, nieko netrūksta, todėl jūs negalit nei suprast, nei įsivaizduot, kokias kančias atnešė karas Kubos liaudžiai.

– Reik manyt, daug badaujančių.

– Jūs negalite įsivaizduoti.

Taip, negaliu, pagalvojo Tomas Hadsonas. Visiškai negaliu įsivaizduoti. Negaliu įsivaizduoti, kaip tokiame krašte žmonės gali badauti. O tave, šunsnuki, už tokią automobilių variklių nepriežiūrą ne penėti, o sušaudyti reikėtų. Sušaudyčiau su didžiausiu malonumu. Tačiau pasakė jis kitaip:

– Pažiūrėsiu, gal pasiseks išrūpinti ryžių tavo namiškiams.

– Labai ačiū. Kad jūs žinotumėt, kaip sunku dabar mums, kubiečiams, gyventi.

– Reik manyt, kad nelengva, – pasakė Tomas Hadsonas. – Gaila, kad negaliu pasiimt tavęs į jūrą. Paatostogautum, pailsėtum.

– Jūroj tikriausiai irgi nelengva.

– Reik manyt, – tarė Tomas Hadsonas. – Jūroj kai kada nelengva net ir tokią dieną kaip štai šiandien.

– Kiekvienam savo kryžius.

– Mielai nusiimčiau savąjį ir įgrūsčiau ne vienam pažįstamam į *culo*[1].

– Reikia ramiau, pone Hadsonai, daugiau kantrybės.

– *Muchas gracias*[2], – pasakė Tomas Hadsonas.

Jie įsuko į San Isidro gatvę už centrinės geležinkelio stoties, priešais senosios „Pirėnų ir Rytų“ kompanijos prieplaukos vartus,

[1] Užpakalį *(isp.)*.
[2] Labai dėkui *(isp.)*.

kur seniau švartuodavosi laivai iš Majamio ir Ki Vesto ir kur tūpdavo *Pan American* bendrovės hidroplanai. Dabar prieplauka buvo apleista: „Pirėnų ir Rytų“ kompanijos laivus buvo perėmęs karinis laivynas, o *Pan American*, *DC-2* ir *DC-3* tūpė Rančo Bojero aerodrome, o ten, kur anksčiau tūpdavo hidroplanai, dabar švartavosi pakrančių sargybos ir Kubos karo laivyno laivai – povandeninių laivų medžiotojai.

Tomas Hadsonas puikiai prisiminė, kaip atrodė ši pamėgta Havanos dalis senais laikais. Anuomet tai buvo paprastas kelias į Matansą, nykus miesto kampas, Ataro pilis, priemiestis, kurio pavadinimo jis nežinojo, o paskui – plytom grįstas kelias su pakelėje išsimėčiusiomis gyvenvietėmis. Pralėkdavai pro jas – ir jos nesiskirdavo viena nuo kitos. Šiame miesto rajone jis žinojo kiekvieną barą, kiekvieną rūselį, o San Isidro gatvė visame uosto rajone garsėjo viešnamiais. Dabar gatvė buvo apmirusi, neveikė nė vienas viešnamis, neveikė nuo tada, kai juos uždarė, o visas kekšes išvežė atgal į Europą. Šis istorinis įvykis priminė vaizdą Vilfranšo uoste, kai iš savo bazės Viduržemio jūroje išplaukdavo amerikiečių laivai ir nuo kranto jiems mojuodavo visos laisvo elgesio damos. Prancūzijos laivui su viešnamių damomis paliekant Havaną, visa pakrante būriavosi pulkai žmonių, joms laimingos kelionės linkėjo ir mojavo nuo kranto, nuo prieplaukos, nuo molo. Ir ne vien vyrai. Laivui plaukiant iš įlankos į jūrą, aplink jį ratu suko arba iš šono lydėjo frachtuoti botai ir valtys, kuriose sėdėjo moterų. Liūdna buvo žiūrėti, nors daug kam atrodė juokinga. Jis negalėjo suprasti, kuo kekšės taip jau juokingos. Tačiau daug kam kekšių išsikraustymas atrodė komiškas dalykas. Bet laivui išplaukus žmonės nuliūdo, o San Isidro gatvė taip ir nebeatsigavo. Tačiau jos pavadinimas dar tebejaudina, pagalvojo jis, nors dabar ši gatvė nyki ir vieninteliai

baltaodžiai, kurie ten pasimaišo – tai sunkvežimių vairuotojai ir prekių išvežiotojai. Yra Havanoje ir linksmų gatvių, kur gyvena vieni negrai, ir labai pavojingų gatvių, kaip, sakysim, netoliese esanti Jėzaus ir Marijos gatvė. Tačiau San Isidro gatvė tebėra tokia pat liūdna, kokia ji tapo išsikrausčius kekšėms.

Dabar automobilis įvažiavo į patį uostą, ten, kur švartavosi keltas, kursuojantis į Reglą, bei pakrantės apsaugos burlaiviai. Rudas prieplaukos vanduo bangavo, tačiau potvynio bangos buvo be baltų karūnų. Vanduo buvo per daug rudas. Tačiau, palyginti su juodai užterštomis kitomis įlankos vietomis, jis, kad ir rudas, atrodė tyras ir švarus. Žiūrėdamas tolyn, jis matė lygų įlankos paviršių, kurį nuo vėjo užstojo už Kasablankos dunksančios kalvos, matė, kur stovi išmetę inkarus žvejų burlaiviai, pilkos Kubos karinio jūrų laivyno kanonierės, ir, nors ir nematė, žinojo, kad ten stovi ir jo paties kateris. Kitame įlankos krante matė geltoną senovišką bažnyčią ir išsibarsčiusius Reglos namus, rausvus, žalius ir geltonus namus, ir Beloto naftos valymo įmonės cisternas ir kaminus, o už jų – Kochimaro pusėje – pilkas kalvas.

– Matot savo katerį? – paklausė vairuotojas.

– Iš čia nematyt.

Vėjas nešė dūmus iš Elektros bendrovės kaminų tolyn, į priešingą pusę, ir rytas buvo giedras ir aiškus, o oras – švarus ir grynas kaip namie, ant kalvos. Visi žmonės prieplaukoje vaikščiojo gūždamiesi nuo šiaurės vėjo.

– Užsukam pirmiau į *Floridita*, – pasakė vairuotojui Tomas Hadsonas.

– Iki ambasados tik keturi kvartalai.

– Taip. Bet aš pasakiau, kad pirmiau norėčiau į *Floridita*.

– Kaip norite.

Jie įvažiavo į miestą ir pasislėpė nuo vėjo, ir, jiems važiuojant pro prekių sandėlius ir parduotuves, Tomas Hadsonas užuodė miltų dulkių ir maišuose užsigulėjusių miltų kvapą, neseniai atplėštų dėžių kvapą, spragintų kavos pupelių aromatą, svaiginantį labiau negu rytinė taurelė, ir nuostabų tabako kvapą, kuris dar labiau sustiprėjo, kai automobilis pasuko į dešinę, *Floridita* link. Tai buvo viena mėgstamiausių jo gatvių, bet dieną ja vaikščioti jis nemėgo, nes šaligatviai čia pernelyg siauri, o gatvėje per daug mašinų, o vakarais, kai mašinų eismas nutrūkdavo, – nebespragindavo kavos pupelių ir, kadangi sandėlių langai būdavo uždaryti, nebesijausdavo tabako kvapo.

– Uždaryta, – tarė vairuotojas.

Geležinės užlaidos abipus kavinės durų buvo nuleistos.

– Taip ir maniau. Suk į Obispo ir važiuojam į ambasadą.

Šia gatve jo buvo vaikščiota tūkstančiai kartų ir dieną, ir naktį. Važiuoti važiuotas čia jis nemėgo, nes per greitai pralėkdavo, bet jis jau nebeturėjo dingsčių ilgiau atidėlioti vizitą pas pulkininką ir baigė gerti kokteilį, ir žiūrėjo į priekyje važiuojančias mašinas, į šaligatviu žingsniuojančius žmones, į mašinas, važiuojančias šoninėmis gatvėmis, nutaręs pasigrožėti gatve vėliau, kai galės pereiti pėsčias. Automobilis sustojo priešais ambasados ir konsulato pastatą, ir jis įėjo į vidų.

Užėjus pagal tvarką reikėjo užsiregistruoti savo pavardę, adresą ir apsilankymo tikslą. Prie stalo sėdintis niūrus tarnautojas išpešiotais antakiais ir siauručiais ūseliais ant viršutinės lūpos pasižiūrėjo į jį ir pastūmėjo jam per stalą blanką. Tomas Hadsonas į popierių nė nedirstelėjo ir įėjo į liftą. Tarnautojas gūžtelėjo pečiais ir pasiglostė antakius. Gal su jais jo kiek ir persistengta. Vis dėlto išpešioti atrodo gražiau ir tvarkingiau negu tankūs,

krūmingi ir labai tinka prie ūsiukų. Jis buvo įsitikinęs, kad siauresnių ūselių užsiauginti neįmanoma, ir vis tiek tai ūseliai. Siauresnių neturi net pats Erolas Flinas, net pats Pinčas Gutjeras, net pats Chorchė Negretė. O vis dėlto tas šunsnukis Hadsonas neturi teisės taip be niekur nieko eiti ir praeiti pro jį kaip pro tuščią vietą.

– Kas ten per *maricón*[1] budi prie durų? – paklausė Tomas Hadsonas liftininką.

– Ne *maricón* jis. Šiaip sau – tuščia vieta.

– Kaip reikalai?

– Gerai. Normaliai. Kaip visada.

Ketvirtame aukšte jis išlipo ir nuėjo koridoriumi. Įėjo pro vidurines iš trejų durų ir paklausė jūrų karininką, sėdintį prie rašomojo stalo, ar yra pulkininkas.

– Jis rytą išskrido į Gvantanamą.

– Kada grįš?

– Sakė, kad skris į Haitį.

– Man nieko nėra?

– Pas mane – nieko.

– Jis neprašė man ko nors pasakyt?

– Liepė pasakyt, kad niekur neprapultumėt.

– Kaip buvo nusiteikęs?

– Bjauriai.

– O atrodė kaip?

– Siaubingai.

– Ant manęs piktas?

– Nemanau. Tik liepė pasakyt, kad nedingtumėt.

– Ar negirdėjot daugiau nieko tokio, ką man vertėtų žinot?

[1] Pederastas *(isp.)*.

– Negirdėjau. O ką turėjau girdėt?

– Baikit, ką jūs čia dabar!

– Gerai. Tikiu, kad jums ten ne pyragai. Bet jūs nedirbat su juo šitoj kontoroj. Jūs plaukiat į jūrą. Kuriems velniams man...

– Ramiau, ramiau.

– Jūs dabar būsit namie?

– Taip. Bet šįvakar ir šiąnakt būsiu mieste.

– Šįvakar ir šiąnakt jo nesulauksit. Kai jis atskris, aš jus iškviesiu.

– Ir rimtai sakot, kad jis manęs nekeikė?

– Garantuoju. Kas čia jums dabar? Sąžinė nešvari?

– Ne. O šiaip kas nors manęs nekeikė?

– Kiek žinau, net pats admirolas jūsų blogu žodžiu nemini. Eikit sau ir pasigerkit už mane.

– Pirmiau pasigersiu už save.

– Pasigerkit ir už mane.

– Čia dabar! Jūs ir taip kas vakarą girtas, gal ne?

– Man to per maža. Kaip Hendersonas laikos?

– Gerai. Kodėl klausiat?

– Nieko, šiaip sau.

– O vis dėlto?

– Šiaip sau. Paklausiau, ir tiek. Turit kokių nusiskundimų?

– Mes skundų nenešiojam.

– Tai bent vyras! Tai bent vadas!

– Mes pateikiam kaltinimus.

– Neturit teisės. Jūs civilis.

– Eikit jūs peklon!

– Nebūtina. Aš ir taip pekloj sėdžiu.

– Iškvieskit mane, kai tik jis parsiras. Ir perduokit pulkininkui linkėjimus ir pasakykit, kad buvau atvažiavęs.

– Klausau, gerbiamas tamsta.

– Kam tas „gerbiamas"?

– Iš mandagumo.

– Viso gero, pone Holinzai.

– Viso, pone Hadsonai. Klausykit. Laikykit saviškius po ranka, kad būtų galima staigiai surinkt.

– Labai ačiū, pone Holinzai.

Koridoriuje jis pamatė iš šifravimo skyriaus išėjusį pažįstamą kapitoną. Jo veidas nuo golfo ir nuo Chaimanitų paplūdimio buvo rudai įdegęs. Sveika išvaizda slėpė nelaimingą sielą. Jis buvo nesenas, tačiau didelis Tolimųjų Rytų žinovas. Tomas Hadsonas susipažino su juo Maniloje, kur jis laikė automobilių prekybos agentūrą su filialu Honkonge. Jis mokėjo tagališkai ir švariai kalbėjo kinų kalbos Kantono dialektu. Savaime aišku, mokėjo ir ispaniškai. Todėl jis ir Havanoje atsidūrė.

– Sveiks, Tomi, – tarė jis. – Kada grįžai?

– Vakar naktį.

– Kaip suvažinėjai?

– Su vėjeliu.

– Kada nors apvirsi su tuo savo klebetu.

– Aš atsargus vairuotojas.

– Tu visame kame atsargus, – pasakė kapitonas Fredas Arčeris. Jis apkabino Tomą Hadsoną per pečius. – Leisk, pačiupinėsiu tavo.

– Kam?

– Nuotaikai pakelti. Pačiupinėju tave – ir man smagiau.

– Seniai pietavai *Pacific*?

– Pora savaičių bus. Važiuojam?

– Kada pageidauji.

– Priešpiečių negaliu, bet vakare – prašom. Vakare tu užimtas?

– Vakare – ne. Naktį – taip.

– Aš irgi. Kur galėsiu tave rast? *Floridita*?

– Darbas baigsis – ir atvažiuok.

– Puiku. Paskui man dar reikės grįžt. Todėl labai nusigert neišeis.

– Tai ką, jūs, šmikiai, ir naktim dirbat?

– Aš – dirbu, – atsakė Arčeris. – Bet sekėjų nesiranda.

– Malonu man tave matyti, pone Fredi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tu man irgi pakeli nuotaiką.

– Tau nuotaikos taisyt nereikia, – pasakė Fredas Arčeris. – Tu ir taip nuotaikingas.

– Nori pasakyt, buvau nuotaikingas.

– Buvai. O dabar ir vėl esi. Ir dar dvigubai nuotaikingesnis.

– Nepasakyčiau, kad labai.

– Labai tau nė nereikia. Gyvenimo džiaugsmo tau ir taip užtenka.

– Užrašyk, kai turėsi laiko, man ant popieriaus, Fredi. Kad galėčiau rytais atsibudęs perskaityt.

– Daug rūpesčių dėl katerio?

– Ne dėl katerio. Dėl trisdešimt penkių tūkstančių dolerių vertės griozdų. Pasirašiau, kad esu už juos atsakingas.

– Žinau. Mačiau seife. Su tavo parašu.

– Blogai jie saugo savo seifus.

– Aukso žodžiai, laiku pasakyti.

– Ar visur taip?

– Ne. Ir apskritai reikalai krypsta į gerąją pusę. Tikrai, Tomi.

– Puiku, – pasakė Tomas Hadsonas. – Pakėlei man ūpą visai dienai.

– Nenori užeit pas mus? Yra keletas naujokų – tau patiks. Du vyrukai labai šaunūs. O vienas – parako ypač daug uostęs.

– Ne, nenoriu. Ar jie žino apie mūsų reikalus?

– Aišku, nežino. Jie tik žino, kad plaukai į jūrą, ir norėtų su tavim susipažint. Tau patiks. Labai šaunūs vyrukai.

– Susipažinsim kitąkart, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Na gerai, viršininke, – tarė Arčeris. – Mūsų skylė užsidarys – ir ateisiu pas jus.

– Į *Floridita*.

– Apie tai ir kalbu.

– Baigiu iškvaišt.

– Nieko, praeis, – pasakė Arčeris. – Tai ar nusivest man tuos vyrukus?

– Nereikia. Nebent pats labai nori. Ten gali pasimaišyt kai kas iš maniškių.

– Nemaniau, kad jūsų kompanija dar ir krante renkas į krūvą.

– Nuobodoka kartais pasidaro vieniems.

– Susėmei juos visus ir užrakinai.

– Ištrūktų.

– Na, žygiuok, – pasakė Arčeris. – Nusivėlinsi.

Fredas Arčeris įėjo į kambarį priešais šifravimo skyrių, o Tomas Hadsonas nužingsniavo koridoriumi ir nulipo laiptais, liftu nesileido. Lauke buvo taip šviesu, kad net dūrė akis, ir tebepūtė stiprus vėjas iš šiaurės rytų.

Jis sėdo į automobilį ir liepė vairuotojui važiuoti O'Reilio gatve į *Floridita.* Kol automobilis aikštėje priešais ambasadą ir *ayuntamiento* apsuko lanką ir išvažiavo į O'Reilio gatvę, jis matė įlankos žiotyse dideles bangas, aukštai sūpuojančias bakeną. Įlankos žiotyse jūra buvo labai nerami, įsisiautėjusi, ir skaidrus žalsvas vanduo tiško į uolą Moro tvirtovės papėdėje, ir saulėje baltavo putų karūnos.

Gražu pažiūrėti, tarė jis sau. Ir ne tik pažiūrėti – tai iš tiesų gražu. Reikės už tai išgert. Velniai trauktų, pagalvojo jis, kodėl

aš nesu toks plieninis, kokiu mane laiko Fredis Arčeris. Nė velnio, aš ir esu plieninis. Reikia – ir plaukiu, ir visada noriai. Ko velnio jiems dar iš manęs reikia? Kad užkandžiaučiau sprogstamaisiais mišiniais? Ar kad nešiočiausi kaip tabaką pažastyse? Nieko sau būdas susigriebti geltligei, pagalvojo jis. Iš kur tau dabar tokia mintis? Baimė ima, Hadsonai? Ne, neima, pasakė jis. Tai viena iš neišvengiamų reakcijų. Daugelis iš jų neužslaptintos. Ypač manosios. Norėčiau būti ne paprastas žmogus, o plieninis, kokiu mane laiko Fredis Arčeris. Bet paprastu žmogumi būti, nors ir daug skaudžiau, kur kas įdomiau. Štai kad ir dabar – velniškai skaudu. Taigi kad būčiau toks, kokiu mane laiko kiti. Na, gana jau. Negalvok ir apie tai. Kai apie ką nors negalvoji, atrodo, lyg to visai nėra. Taigi kad nebūtų! Bet šitoks įsitikinimas man padeda, pagalvojo jis.

Floridita buvo jau atidaryta, ir jis nusipirko du šviežius laikraščius, *Crisol* ir *Alerta*, ir nusinešė į barą. Atsisėdo ant aukštos taburetės pačiame bufeto stalo gale, kairėje. Jam už nugaros buvo siena į gatvės pusę, o iš kairės – bufeto siena. Jis užsisakė dvigubą atšaldyto daikirio porciją be cukraus. Aptarnavo Pedrikas, išsišiepęs tarsi žmogus, staiga miręs lūžus stuburui, bet drauge tai buvo nuoširdi ir pateisinama šypsena. Jis atsivertė *Crisol*. Frontas buvo persikėlęs į Italiją. Vietovių, kur kovėsi Penktoji armija, jis nepažinojo, tačiau pažinojo vietoves kitoje kalnų pusėje, kur dabar buvo Aštuntoji armija, ir kai jis galvojo apie pažįstamas vietoves, į barą įėjo Ignasijas Natera Reveljas ir atsisėdo šalia jo.

Pedrikas pastatė priešais jį *Victoria Vat* butelį, stiklinę su dideliais ledo gabalais ir butelį „Kanadiškojo sausojo“ gazuoto vandens, ir Ignasijas Natera Reveljas paskubomis įsipylė viskio, gazuoto vandens ir įsimetė ledo gabaliuką, o tada pasisuko ir pro žalius akinius raginiais rėmeliais pažvelgė į Tomą Hadsoną tartum tik dabar pamatęs.

Ignasijas Natera Reveljas buvo aukštas liesas vyras baltais drobiniais kaimietiškais marškiniais, baltomis kelnėmis, juodomis šilkinėmis puskojinėmis, gerai išblizgintais senais angliškais batais. Veidas jo buvo raudonas, su geltonų ūsų šepetėliu, o žali akiniai slėpė trumpareges, krauju pasruvusias akis. Plaukai – rusvi, stropiai suglostyti. Matydamas, kaip nekantriai stvėrė viską, galėjai pamanyti, kad nuo ryto nė lašo burnoj neturėjęs. O taip nebuvo.

– Jūsų ambasadorius visai sukvailiojo, – tarė jis Tomui Hadsonui.

– Vaje, širdis plyš, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Ne ne, be juoko. Aš jums viską papasakosiu. Bet tegu lieka tarp mudviejų.

– Išgerkit. Man neįdomu.

– O vertėtų susidomėt. Ir imtis kokių nors priemonių.

– Ar jums nešalta? – paklausė jį Tomas Hadsonas. – Su vienais marškiniais ir plonutėm kelnėm?

– Kada jūs matėt mane sušalusį?

Nepamatysi tavęs ir blaivaus, pagalvojo Tomas Hadsonas. Pradedi gurkšnoti barelyje netoli namų, o šičia ateini „numalšinti troškulio“ jau prisisiurbęs. Rengdamasis gal nė nepasižiūrėjai, koks oras. Taip tai taip, pagalvojo jis, o tu pats? O tu pats kada pradėjai šiandien gurkšnoti ir kiek išmetęs pasirodei čia? Ne tau sviesti pirmąjį akmenį į bet kurį girtuoklį. Gėrimas čia niekuo dėtas, pagalvojo jis. Dėl manęs, tegu jis sau geria. Visa bėda, kad jis velniškai nuobodus. O nuobodžiųjų nėra ko gailėtis ir nėra ko jiems rodyt širdį. Liaukis, tarė jis. Šiandien tu ketinai pasilinksminti. Na ir linksminkis, ir nesuk galvos.

– Metam kauliukus, kam mokėt, – tarė jis.

– Tvarka, – atsakė Ignasijas. – Pradėkit.

Jis išmetė tris karalius, susilaikė ir laimėjo.

Laimėjimas pradžiugino. Gėrimas nuo to nepagardėjo. Tačiau išmesti tris karalius buvo smagu, ir jis džiaugėsi laimėjęs prieš Ignasiją Naterą Revelją, kadangi tasai buvo snobas ir nuobodybė, ir aplošęs jį dareisi tartum svarbesnis ir reikalingesnis.

– Dabar metam už kitą, – tarė Ignasijas Natera Reveljas.

Jis toks snobas ir nuobodybė, kad ir mintyse jį vadini visais trim vardais, pagalvojo Tomas Hadsonas, taip pat, kaip mintyse jį vadini snobu ir nuobodybe. Panašus į tokius, kurie po pavardės rašo „III". Tomas Hadsonas Trečiasis. Tomas Hadsonas Triedžiąsis.

– Ar jūs kartais ne Ignasijas Natera Reveljas Trečiasis?

– Aišku, kad ne. Jūs labai gerai žinot mano tėvo vardą.

– Na taip. Be abejo, žinau.

– Žinot ir mano abiejų brolių vardus. Ir mano senelio. Ir nesimaivykit.

– Pasistengsiu, – pasakė Tomas Hadsonas. – Labai rimtai pasistengsiu.

– Pasistenkit, – tarė Ignasijas Natera Reveljas. – Jums bus į sveikatą.

Susikaupęs jis kaip įmanydamas išmaningiau vartė odinį puodelį, dirbo sunkiausią ir rimčiausią šios dienos darbą ir pagaliau išmetė varganus keturis valetus.

– Vargšas mano bičiuli, – tarė Tomas Hadsonas. Jis pakratė kauliukus sunkiame odiniame puodelyje. Jam patiko jų kaukšėjimas. – Geručiai kauliukai. Kokie nuostabūs, kokie pagirtini kauliukai! – pasakė jis.

– Na, meskit, meskit, nesimaivykit.

Tomas Hadsonas ant drėgno bufeto stalo išmetė tris karalius ir porą dešimtakių.

– Norit iš pinigų?

– Mes ir ne dykai, – pasakė Ignasijas Natera Reveljas. – Iš dar kitos porcijos.

Tomas Hadsonas ir vėl meiliai pakratė kauliukus ir išmetė damą ir valetą.

– O gal vis dėlto iš pinigų?

– Jūsų didesni šansai.

– Jei ne, tai ne. Paimsiu kokteilių.

Jis išmetė karalių ir tūzą jausdamas, kaip jie oriai ir išdidžiai rieda iš odinio puodelio.

– Sekasi jums, kad jus kur perkūnas.

– Dar vieną dvigubą šaldyto daikirio be cukraus ir ko norės Ignasijas, – pasakė Tomas Hadsonas. Jam Ignasijas pradėjo patikti. – Klausykit, Ignasijau, – tarė jis. – Pirmą kartą matau žmogų, žiūrintį į pasaulį pro žalius akinius. Kad pro rausvus žiūrėtų – esu matęs. O pro žalius – ne. Ar neatrodo jums viskas žalia kaip žolė? Ar nesijaučiat lyg pievoj? Ar nepasijuntat lyg būtumėt išleistas pasiganyti?

– Žalia spalva geriausiai pailsina akis. Tai įrodyta žymiausių okulistų.

– Jūs pasižįstat su žymiausiais okulistais? Pasiutus tikriausiai liaudis.

– Nepažįstu asmeniškai nė vieno okulisto, išskyrus savąjį. Tačiau jis yra susipažinęs su kitų atradimais. Geriausias okulistas Niujorke.

– O man reikia geriausio Londone.

– Geriausią Londono okulistą aš pažįstu. Bet pats geriausias – Niujorko. Mielai jus jam rekomenduosiu.

– Metam už naują porciją.

– Puiku. Jūs pirmas.

Tomas Hadsonas paėmė odinį puodelį ir pajuto rankoje svarų, patikimą stambių *Floridita* kauliukų sunkumą. Jis iš lengvo krestelėjo juos, kad nesuardytų jų gerumo ir dosnumo, ir išmetė tris karalius, dešimtakę ir damą.

– Trys karaliai vienu metimu. *Clásico.*

– Na ar ne niekšas jūs? – tarė Ignasijas Natera Reveljas ir išmetė tūzą, dvi damas ir du valetus.

– Dar vieną dvigubą šaldyto daikirio visiškai be cukraus ir to, ko pageidaus donas Ignasijas, – tarė Tomas Hadsonas Pedrikui. Pedrikas pateikė savo šypseną ir kokteilį. Jis pastatė plakiklį priešais Tomą Hadsoną. Plakiklyje buvo mažiausiai dar viena pilna porcija daikirio.

– Aš galėčiau jus aplošinėti kiaurą dieną, – pasakė Tomas Hadsonas Ignasijui.

– Baisiausia, kad, ko gera, tikrai galėtumėt.

– Myli mane kauliukai.

– Gerai, kad nors kauliukai.

Tomas Hadsonas, jau kelintą kartą per mėnesį, pajuto, kaip jam viršugalviu perbėgo skruzdėlės.

– Ką jūs tuo norit pasakyt, Ignasijau? – labai mandagiai paklausė jis.

– Noriu pasakyt, kad aš jūsų tikrai nemyliu. Jūs juk mane apšvarinot!

– A, – pasakė Tomas Hadsonas. – Į sveikatą.

– Kad jūs padvėstumėt, – pasakė Ignasijas Natera Reveljas.

Tomas Hadsonas pajuto, kaip jam vėl viršugalviu perbėgo skruzdėlės. Jis slapčia, kad nepamatytų Ignasijas Natera Reveljas, pakišo ranką po stalu ir triskart pastukseno pirštų galais[1].

[1] Prietaras: kad neatsitiktų nelaimė, apie kurią kas nors netyčia prasitarė, reikia pastuksenti į kokį medinį daiktą.

– Labai malonu iš jūsų pusės, – tarė jis. – Metam už naują porciją?

– Ne, – atsakė tas. – Ir taip per vieną dieną pralošiau jums krūvą pinigų.

– Pinigų jūs nepralošėt. Tik gėrimo.

– Aš apsimoku sąskaitą.

– Ignasijau, – tarė Tomas Hadsonas. – Aš iš jūsų girdžiu jau trečią piktoką užuominą.

– Aš ir esu piktas. Jūs irgi nesidžiaugtumėt, jeigu kas nors išplūstų taip, kaip mane išplūdo jūsų prakeiktasis ambasadorius.

– Ir vis viena man tai neįdomu.

– Na matot. O dar vadinat mane piktu. Klausykit, Tomai. Mudu geri draugai. Aš seniai pažįstu jus ir jūsų sūnų Tomą. Beje, kaip jis laikosi?

– Jis žuvęs.

– Atleiskit. Aš nežinojau.

– Nieko, – pasakė Tomas Hadsonas. – Išgerkim mano sąskaita.

– Aš labai atsiprašau. Patikėkit, aš labai apgailestauju. Kaip jis žuvo?

– Dar nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Kai sužinosiu, pasakysiu.

– O kur?

– Nežinau. Žinau tiktai, kur skrido, bet daugiau nieko nežinau.

– Ar Londone jam teko būti? Su mūsų draugais matėsi?

– O taip. Buvo kelis kartus ir kiekvieną kartą užeidavo pas Vaitą, ir matėsi su visais, kas ten lankosi.

– Nors tiek gerai.

– Kaip?

– Na, bent tiek ramiau, kad jis matėsi su mūsų draugais.

– Be abejo. Tikiu, kad jam ten buvo smagu. Jam visur būdavo smagu.

– Gal išgeriam už jį?

– Fu, ne, – atsakė Tomas Hadsonas. Jis pajuto, kaip į sielą plūstelėjo visa tai, apie ką jis buvo stengęsis negalvoti, visas skausmas, kurį jis buvo atstūmęs nuo savęs ir atsitvėręs storiausiomis sienomis ir neleidęs sau net prisiminti nei jūroje, nei visą šį rytą. – Nereikia.

– O man rodos, reikia, – pasakė Ignasijas Natera Reveljas. – Man rodos, net labai tinka ir reikia. Tik mokėsiu aš.

– Na gerai. Išgerkim už jį.

– Koks buvo jo laipsnis?

– Aviacijos kapitonas.

– Būtų jau išsitarnavęs iki papulkininkio ar bent iki eskadrilės vado.

– Palikim ramybėj jo laipsnį.

– Kaip norit, – pasakė Ignasijas Natera Reveljas. – Už mano brangų draugą ir jūsų sūnų Tomą Hadsoną. *Dulce es morire pro patria*[1].

– Kiaulei po uodega, – burbtelėjo Tomas Hadsonas.

– Kas yra? Aš blogai šneku lotyniškai?

– Ne man spręsti, Ignasijau.

– Betgi jūs lotynų puikiai mokėjot. Girdėjau iš jūsų buvusių moksladraugių.

– Išpendėjo mano lotynų kalbos žinios, – pasakė Tomas Hadsonas. – Išpendėjo ir graikų, ir anglų, ir mano galva, ir mano širdis. Aš dabar bemoku šnekėt tik daikiriškai. *Tú hablas frozen daiquiri tú*[2]?

– Man rodos, Tomui priderėtų rodyti daugiau pagarbos.

[1] Malonu mirti už tėvynę *(netaisykl. lotyn.)*.

[2] Ar tu moki šaltadaikiriškai *(isp.–angl.)*.

– Tomas pats mėgo pajuokaut.

– Ką mėgo, tai mėgo. Mažai kas turi tokį puikų, tokį subtilų humoro jausmą. Ir mažai pažinojau tokių gražių ir tokio kultūringo elgesio vaikinų. O koks puikus sportininkas! Aukštos klasės.

– Teisingai. Diską numesdavo daugiau kaip 40 metrų. Žaisdavo centro puolėju ir kairiuoju saugu. Neblogai žaidė tenisą, taikliai šaudė paukščius, neblogai meškeriodavo su musele.

– Jis buvo nuostabus sportininkas ir puikus medžiotojas ir meškeriotojas. Kiek pažįstu, vienas puikiausių.

– Turi tik vieną trūkumą.

– Kokį?

– Jis žuvęs.

– Nesigraužkit, Tomi. Prisiminkit Tomą tokį, koks jis buvo. Linksmą, švytintį, teikiantį tokių nuostabių vilčių. Graužtis beprasmiška.

– Gerai sakot, – sutiko Tomas Hadsonas. – Nesigraužkim.

– Džiugu, kad man pritariat. Malonu buvo šnektelėti apie jį. Ir skaudu buvo išgirsti šią žinią. Bet aš žinau, kad jūs, kaip ir aš, skausmą iškęsit, nors jums, tėvui, ir tūkstantį kartų skaudžiau. Kuo jis skraidė?

– Lėktuvu *Spitfires.*

– Spitu. Įsivaizduosiu jį valdantį spitą.

– Ar ne per sunku bus?

– O ne, nebus. Esu matęs spitą kine. Turiu knygų apie anglų karinį oro laivyną, ir mes gaunam Britų informacijų biuro pranešimus. Ten, žinot, būna nuostabių dalykėlių. Aš aiškiai įsivaizduoju, kaip atrodė Tomas. Tikriausiai su pripučiama gelbėjimosi liemene, su parašiutu, su lakūno uniforma ir sunkiais batais. Įsivaizduoju kaip gyvą. Bet man jau reikia namo priešpiečių. Gal važiuojam pas mane? Liutecija, garantuoju, jumis apsidžiaugtų.

– Ne, man reikia su kai kuo susitikt. Labai ačiū.

– Likit sveikas, drauguži, – pasakė Ignasijas Natera Reveljas. – Žinau, kad laikysitės vyriškai.

– Dėkui, kad parėmėt sunkią valandą.

– Nieko aš neparėmiau. Aš mylėjau Tomą. Kaip ir jūs. Kaip mes visi.

– Dėkui už gėrimą.

– Kitąkart atsilošiu.

Jis išėjo. Iš užpakalio prie Hadsono priėjo vienas iš jo komandos vyrų. Tamsaus gymio, juodais garbanotais trumpai kirptais plaukais, kairę akį lyg ir primerkęs. Akis buvo dirbtinė, tačiau to nesimatė, nes valdžia buvo skyrusi jam keturias nevienodas akis: pasruvusią krauju, paraudusią, pošvarę ir švarią. Dabar jis buvo įsidėjęs paraudusiąją ir buvo jau įkaušęs.

– Labas, Tomai. Kada čia atsibeldei?

– Vakar, – atsakė Tomas Hadsonas. Paskui lėtai, beveik nejudindamas lūpų, pridūrė: – Šalčiau. Kad man be fokusų!

– Aš fokusų ir nekrečiu. Geriu, ir tiek. Jei man prapjautų pilvą, ant jaknų rastų užrašyta: „Kontržvalgyba". Aš – kontržvalgybos karalius. Pats žinai. Klausyk, Tomai, aš stovėjau už šito apsimetėlio anglo ir norom nenorom girdėjau, ką jūs šnekėjot. Žuvo tavo Tomis?

– Aha.

– Ok velnias! – tarė vaikinas. – Ok velnias!

– Nenoriu apie tai kalbėt.

– Suprantu. Bet kada tu sužinojai?

– Prieš išplaukdamas.

– Ok velnias!

– Ką šiandien veiki?

– Su pora tokių tipų susitariau papietaut „Baskų bare", o paskui visi važiuosim pamerginėt.

– Kur ryt valgysi priešpiečius?

– „Baskų bare“.

– Pasakyk Pakui, kad man iš ten paskambintų, gerai?

– Gerai. Į namus?

– Taip, į namus.

– Gal nori prisidėt prie mūsų ir patraukt pas mergas? Mes žadam pas Henrį, į jo „nuodėmių namus“.

– Galimas daiktas, kad nuvažiuosiu.

– Henris dabar medžioja mergas. Medžioja mergas nuo pat pusryčių. Ir jau su pora fifų pergulėjo. O norėjo jų atsikratyt. Užsiverbavom jas kurhauze, ir dienos šviesoj pasirodė esančios tikros laumės. Daugiau užsimušk nieko neradom. Kas čia velnias per miestas? Tas dvi fifas jis laiko atsargai savo „nuodėmių namuose“, o pats su Dorąja Lile ieško mergų. Su automobiliu.

– Ir kaip jiems sekas?

– Atrodo, nelabai. Henris užsigeidė tokios mažytės, kurią kasdien mato *Fronton*. Lilė jos neprišnekina, toji bijanti jo, nes jis toks didelis. Su manim, sako, sutinkanti. Bet su Henriu – prisibijanti jo ūgio ir svorio ir dar ko ten ji girdėjusi apie jį pasakojant. O Henris nori tiktai jos, nes anų dviejų jau atsikandęs. Duok jam mažytę, ir baigta, – jis ją, girdi, įsimylėjęs. Taip ir sako: įsimylėjęs. Dabar, ko gera, bus visą meilę pamiršęs ir vėl barškinąs tas fifas. Bet nevalgęs nebus, tad susitiksim „Baskų bare“.

– Liepk jam gerai pasistiprint, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Jo nepriversi. Štai tu – priverstum. O manęs jis neklauso. Bet prašysiu, kad valgytų. Maldausiu, kad valgytų. Pats rodysiu pavyzdį.

– Tegu jį Pakas papeni.

– Idėja! Pakas privers jį pasistiprint.

– Ar manai, kad jis bus neišalkęs?

– O tu neišalktum?

Tuo metu šypsodamasis, net ir tokią šaltą dieną nuo prakaito blizgančiu veidu, į barą įžengė žmogus, už kurį augalotesnio ir linksmesnio, ir su platesniais pečiais, ir gražesnių manierų žmogaus Tomas Hadsonas gyvenime nebuvo sutikęs. Jis ėjo ištiesęs ranką sveikintis. Jis buvo toks stambus, kad visi esantys bare prieš jį atrodė neūžaugos, ir jis maloniai šypsojosi. Jis vilkėjo senomis mėlynomis kelnėmis, kaimietiškais marškiniais ir avėjo batais virveliniais padais.

– Tomai! – tarė jis. – Ak tu šioks, tu toks! Mes ieškojom panų.

Įėjusio iš vėjo į barą, gražus jo veidas dar labiau suprakaitavo.

– Pedrikai! Man irgi to paties. Dvigubą. O jeigu galima, tai ir su kaupu. Kas galėjo pamanyti, kad rasiu čia tave, Tomai? Pamiršau – aš su Dorąja Lile. Eikš šen, mano gražuole.

Doroji Lilė įėjo pro kitas duris. Gražiausiai ji atrodydavo sėdėdama bufeto gale, kai būdavo matyti tiktai gražus tamsus jos veidas, o išstorėjusią figūrą slėpdavo poliruotas prekystalis. Dabar, eidama nuo durų prie bufeto, slėptis neturėjo už ko, todėl krypuodama, skubėdama ir drauge stengdamasi neatrodyti skubanti, atvairavo save prie bufeto ir atsisėdo ant taburetės, ant kurios buvo sėdėjęs Tomas Hadsonas. Jis gavo persėsti ant gretimos ir pridengti ją iš kairiojo sparno.

– Sveikas, Tomai, – tarė ji ir pabučiavo Tomą Hadsoną. – Henris – baisus padaras.

– Visai aš ne baisus, mano gražuole, – atsakė jai Henris.

– Baisus, baisus, – pasakė ji. – Kiekvieną kartą, kai su tavim susitinku, tu vis baisesnis. Tomai, gink mane nuo jo.

– Kuo aš jau toks baisus?

– Įsižiūrėjo jis ir užsigeidė tokios mažutės smulkutės mergelytės, o ta mergelytė šiandien negali. Ji ir taip su juo neitų, nes bijo – jis toks stambus ir sveria šimtą keturis kilogramus.

Henris Vudas paraudo, dar labiau suprakaitavo ir paėmė gerą gurkšnį kokteilio.

– Šimtą tris, – pasakė jis.

– O ką aš sakiau? – tarė tamsiaveidis vaikinas. – Ar ne tą patį ir aš sakiau?

– O kas tave prašė pasakot? – paklausė jį Henris.

– Valkatėlės dvi. Dvi fifos. Dvi nusivalkiojusios uosto šliurės. Dvi stervos, kurioms galvoj viena mintis: kiek uždirbsiu? Mudu tas stervas tvarkom. Tada jomis keičiamės ir vėl tvarkom. Nespėjusias ataušt. O užteko žodį leptelėt – draugiškai, nuoširdžiai, – aš, girdi, negražiai elgiuos!

– Nepasakytum, kad rinktinės, ar ne? – tarė, vėl išraudęs, Henris.

– Rinktinės? Tokias tik apipilt benzinu ir padegt.

– Siaubas! – tarė Doroji Lilė.

– Klausyk, gerbiamoji, – pasakė tamsiaveidis vaikinas. – Aš ir esu siaubingas žmogus.

– Vili, – tarė Henris. – Nori, imk raktą nuo „nuodėmių namų" ir eik pažiūrėt, ar ten tvarka.

– Nenoriu, – atsakė tamsiaveidis vaikinas. – Tu, matyt, pamiršai – raktą nuo „nuodėmių" namų aš turiu, tačiau eiti tikrinti, ar ten tvarka, nenoriu. Tvarka bus tada, kai mudu katras išspirsim tas fifas į gatvę.

– Na, o jeigu nerasim geresnių?

– Reikia rast. Liliana, gal, sakau, pasikeltum nuo taburetės ir eitum kam nors paskambint? Velniai nematė tos nykštukės. Mesk iš galvos tu tą liliputę, Henri. Pradėsi įsikalbėt tokius dalykus – dar supsichuosi. Žinau, ką šneku. Pats buvau supsichavęs.

– Tu ir dabar psichas, – pasakė jam Tomas Hadsonas.

– Gal ir psichas, Tomai. Tau geriau matyt. Bet liliputių aš nekrušu. (Jis tarė „livipučių".) Jeigu Henris negali be livipu-

tės, tai jo reikalas. Tik man regis, ta liviputė jam reikalinga tiek pat, kiek kokia vienarankė ar vienakojė. Tegu jis pamiršta tą prakeiktą liviputę ir tegu siunčia Lilianą skambinti.

– Man bus gerai bet kokia – padori mergina, – tarė Henris. – Tu, Vili, tikiuosi, nieko prieš?

– Padorių mums nereikia, – atsakė Vilis. – Su padoriom prasidėk – irgi savaip supsichuosi. Teisingai sakau, Tomi? Nėr nieko pavojingiau už padorias mergas. Tuoj tau pripaišys ar tvirkinimą, ar išprievartavimą, ar mėginimą išprievartaut. Velniop padorias mergas! Duokit mums šliundrų. Gražių, švarių, patrauklių, įdomių, nebrangių šliundrų. Tokių, kur moka dulkintis. Liliana, ko tu neini prie telefono?

– Nes kažkas šneka, o kitas prie tabako prekystalio laukia, kada tas baigs, – atsakė Doroji Lilė. – Negeras tu vaikinas, Vili.

– Vaikinas aš baisus, – pasakė Vilis. – Pats bjauriausias, kokį tu esi mačiusi. Ir vis dėlto man nepatinka, kad mes tokie neorganizuoti.

– Pirmiausia išgerkim vieną kitą stiklą, – tarė Henris. – O tada, aš manau, Liliana mums suieškos kokių nors savo pažįstamų. Tiesa, mano gražuole?

– Žinoma, – ispaniškai atsakė Doroji Lilė. – Kodėl nepaieškot? Tik aš verčiau paskambinsiu iš telefono būdelės, ne iš baro. Iš čia skambint nepatogu ir nedera.

– Kliūtis, – tarė Vilis. – Na nieko. Tegu bus taip. Eilinė kliūtis. Na, paragaujam.

– Įdomu, ką iki šiol veikei, – tarė Tomas Hadsonas.

– Tomi, aš tave myliu, – pasakė Vilis. – Man įdomu, ką tu pats veikei.

– Išlenkiau keletą stiklų su Ignasijum Natera Revelju.

– Skamba lyg italų kreiserio pavadinimas, – pasakė Vilis. – Ar nėra buvę tokio italų kreiserio?

– Manyčiau, kad ne.

– O skamba kaip kreiserio pavadinimas.

– Parodyk man sąskaitas, – tarė Henris. – Kiek ten jūs išgėrėt, Tomai?

– Pasiėmė Ignasijas. Aš išlošiau iš jo kauliukais.

– O kiek vis dėlto? – paklausė Henris.

– Gal po keturias.

– O prieš tai?

– Vieną „Tomo Kolinzo" važiuodamas išsiurbiau.

– O namie?

– Namie – daug ko.

– Girtuokli tu girtuokli, – tarė Vilis. – Pedrikai, dar tris dvigubus šaldyto daikirio ir ko pageidaus dama.

– *Un highbalito con agua mineral*[1], – pasakė Doroji Lilė. – Tomi, einam mudu, atsisėsim kitame bufeto gale. Čia nemėgsta, kad aš sėdėčiau šitame gale.

– Velniop, kas nemėgsta, – pasakė Vilis. – Susitikom seniausiai nesimatę geri draugai – ir dar negalim išgert šitame bufeto gale. Tegu jie eina velniop!

– Man regis, gražuole, gali drąsiai sėdėt ir čionai, – pasakė Henris. Čia jis pamatė bare du pažįstamus plantatorius ir nelaukdamas kokteilio nuėjo su jais šnektelėti.

– Baigta, – tarė Vilis. – Dabar jis pamirš tą liviputę.

– Jis labai išsiblaškęs, – pasakė Doroji Lilė. – Išsiblaškęs baisiausiai.

– Nes toks mūsų gyvenimas, – pareiškė Vilis. – Ieškom ir ieškom malonumų dėl malonumų. Velniop, malonumų ieškot reikia rimtai.

[1] Viskio su mineraliniu *(isp.–angl.)*.

– Tomas štai – neišsiblaškęs, – pasakė Doroji Lilė. – Tomas liūdnas.

– Eik tu švilpt, – tarė jai Vilis. – Ko čia dabar triedi? Vienas jai išsiblaškęs. Kitas liūdnas. Aš pirma – baisus. Ir kas? Ar šliundros darbas žmones kritikuot? Nežinai, kad tavo reikalas būt linksmai?

Doroji Lilė pravirko. Ašaros jai riedėjo tikros, stambesnės ir blizgesnės negu kokios kino aktorės. Ji mokėjo apsiverkti tikromis ašaromis bet kada, kai panorėdavo ar kai prireikdavo, ar kai įsižeisdavo.

– Šita šliurė verkia didesnėm ašarom negu mano močia, – pasakė Vilis.

– Vili, kam tu mane taip vadini?

– Baik, Vili, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Tu žiaurus, nedoras bernas, Vili, ir aš nekenčiu tavęs, – tarė Doroji Lilė. – Nesuprantu, ko su tavim susideda tokie žmonės kaip Tomas Hadsonas ir Henris. Nedoras tu žmogus ir šlykščiai šneki.

– Tu juk dama, – pasakė Vilis. – Ai kaip tau netinka taip kalbėt. „Šlykščiai“ – taigi negražus žodis. Sakytum skreplys ant cigaro nuorūkos.

Tomas Hadsonas uždėjo jam ant peties ranką.

– Išgerk, Vili. Ne tau vienam širdį skauda.

– Henriui neskauda. Jei pasakyčiau, ką tu man sakei, tai ir jam skaudėtų.

– Aš tau atsakiau į klausimą.

– Aš ne apie tai. Kodėl tu su niekuo nepasidalijai širdies skausmu? Kodėl visas dvi savaites laikei užgniaužęs savy?

– Širdies skausmo nepadalysi.

– Skausmo taupyklė, – tarė Vilis. – Nemaniau, kad tu, po velniais, toks skausmo taupyklė.

– Nereikia, Vili, – pasakė Tomas Hadsonas. – Žinoma, labai ačiū. Bet apsieisim ir be to.

– Na gerai. Taupyk, taupyk. Tik nieko tuo nelaimėsi. Pats esu tiek ir tiek patyręs.

– Aš irgi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ir gana.

– Sakai? Gal tada tavo taktika ir geresnė. Bet man tu paskutiniu laiku atrodei gerokai įtartinai.

– Daug gėręs, išvargęs, atsigaut nespėjęs.

– Taviškė rašo?

– Na taip. Tris laiškus gavau.

– Kaip ji?

– Trūksta žodžių.

– Taigi, – tarė Vilis. – Tokios tokelės. Taupyk bent jos laiškus – vis bus šis tas.

– Turiu šį tą ir be jų.

– Taip taip. Tave myli katinas Boizas. Žinau. Pats mačiau. Kaip tas nenormalus vargo dūsuoklis laikos?

– Toks pat nenormalus, koks ir buvo.

– Netelpa man į galvą, kas tai per katinas, – pasakė Vilis. – Rimtai.

– Jis tikrai baisiai kamuojasi.

– O gi tikrai, ar ne? Jeigu aš viską imčiau į širdį taip, kaip tas katinas, seniausiai būčiau išprotėjęs. Ko gersi, Tomai?

– To paties.

Vilis apkabino Dorąją Lilę per platų juosmenį.

– Klausyk, Lile, – tarė jis. – Gera tu moteriška. Aš tavęs įskaudint nenorėjau. Prisipažįstu – kaltas. Susijaudinau labai.

– Ar daugiau taip nebekalbėsi?

– Nebekalbėsiu. Jeigu nesusijaudinsiu.

– Še, tavo stiklas, – tarė jam Tomas Hadsonas. – Būk sveikas, paplavūne.

– Čia kita kalba, – pasakė Vilis. – Dabar šneki vyriškai. Gaila, čia nėr to tavo Boizo. Jis tavim didžiuotųs. Dabar supranti, apie kokį „dalijimąsi“ aš pirma šnekėjau?

– Taip, – atsakė Tomas Hadsonas. – Suprantu.

– Na gerai, – pasakė Vilis. – Užteks šitos šnekos. Žmonės, neškit šiukšles savo – šiukšliavežys atvažiavo. Tu tik pažiūrėk į mūsų Henrį. Pasigrožėk juo. Kaip tau regis, ko jis taip prakaituoja tokią šaltą dieną?

– Dėl mergų, – atsakė Doroji Lilė. – Protas jam dėl mergų pasimaišė.

– Protas pasimaišė, – pakartojo Vilis. – Pragręžk jam galvoj skylę – mergos ir pabirs. Protas pasimaišė. Ne tie žodžiai.

– „Protas pasimaišė“ – žodžiai užtektinai stiprūs.

– „Protas pasimaišė“? „Protas pasimaišė“ – nieko nereiškia. Ištaikysiu šiandien laisvo laiko – sugalvosiu tinkamesnį pasakymą.

– Tomai, pereikim prie ano galo, kur mudu galėsim pasišnekėt ir man bus ramiau. Gal pavaišintum mane sumuštiniu? Visą rytą lakstau su Henriu.

– Aš einu į „Baskų barą“, – tarė Vilis. – Atsivesk jį ten, Lile.

– Gerai, – atsakė Lilė. – Arba liepsiu, kad nueitų.

Su vienais šnekteldama, kitiems šypteldama, ji didingai nuplaukė prie kito bufeto galo. Vyrai į ją žiūrėjo su pagarba. Beveik visi, su kuriais ji šnektelėjo, per pastaruosius dvidešimt penkerius metus kuriuo nors metu buvo ją mylėję. Kai tik Doroji Lilė atsisėdo prie kito bufeto galo ir nusišypsojo Tomui Hadsonui, jis, susirinkęs kvitus, nuėjo pas ją. Jos buvo graži šypsena, nuostabios tamsios akys ir gražūs juodi plaukai. Kai jie aplink kaktą ir skyrime pašakny pasidarydavo žili, ji paprašydavo Tomą Hadsoną pinigų, ir kai nusidažydavo, plaukai žvilgėdavo ir atrodydavo tokios natūralios spalvos ir tokie gražūs kaip jaunos

mergaitės. Jos oda buvo lygi tartum gelsvai žalios spalvos dramblio kaulas – jeigu yra tokios spalvos dramblio kaulas, – su vos dulsvu rožiniu atspalviu. Tiesą sakant, Tomui Hadsonui ta spalva panėšėjo į gerai išlaikytą, šviežiai apipjautą, tada nušveistą smėliu ir kiek pavaškuotą *mahagua* medieną. Niekur kitur jam nebuvo tekę tokios spalvos matyti. Tačiau *mahagua* neturi rožinio atspalvio, kurį teikė jos vartojami dažai ir kuris buvo švelnus it jaunos kinės skruostų raudonis. Šitas veidas žiūrėjo į jį, ir kuo iš arčiau, tuo jis atrodė gražesnis. Ir štai jis sėdi; šalia – stambus jos kūnas, ir rožinė spalva – dabar matyti, kad dirbtinė, ir veidas praradęs paslaptingumą, nors vis tiek gražus.

– Gražiai atrodai, Lile, – tarė jis jai.

– Ak Tomai, aš taip sustorėjau. Stačiai gėda.

Jis apkabino jos galingas strėnas ir pasakė:

– Tu gražiai stora.

– Man gėda pereit per barą.

– Tu gražiai vaikštai. Plauki kaip laivas.

– Kaip laikosi mūsų bičiulis?

– Puikiai.

– Kada aš jį pamatysiu?

– Kada nori. Dabar?

– Ne ne. Tomai, apie ką ten šnekėjo Vilis? Kur aš nesupratau.

– Kvailiojo, ir tiek.

– Ne, jis nekvailiojo. Šnekėjo apie tave ir kažkokį širdies skausmą. Apie tave ir tavo senjorą?

– Ne. Pikis į akį mano senjorai.

– Kokią akį, kai jos čia nėra?

– Taigi. Kas tiesa, tai tiesa.

– Dėl to ir širdį tau skauda?

– Ne dėl to. Skauda, ir tiek.

– Papasakok. Būk geras.

– Nėra ką pasakot.

– Man pasakot, pats supranti, gali. Henris man su ašarom pasakojasi naktimis savo širdies skausmus. Vilis pasakoja visokias baisybes. Ne širdies skausmus, o stačiai visokias baisybes. Man gali pasakot. Visi man pasakojasi. Tik tu vienas nenori pasipasakot.

– Išsipasakojus man nepalengvėja. Man geriau, kai nutyliu, negu kai išsipasakoju.

– Tomai, Vilis mane visaip išvadino. Ar jis nežino, kad man skaudu tokius žodžius girdėt? Ar jis nežino, kad aš tokių žodžių nevartoju ir nesielgiu kiauliškai, ir aš ne iškrypėlė?

– Todėl mes tave ir vadinam Dorąja Lile.

– Jeigu už iškrypėliškus fokusus mokėtų didžiausius turtus, o už normalius dalykus nieko neduotų, tai aš amžiais skursčiau.

– Žinau. Sumuštinį valgysi?

– Dar nealkana.

– Tai gal gersi?

– Gerai. Noriu tave paprašyt, Tomai. Pasakyk man vieną dalyką. Vilis sakė, kad tu turi katiną, kuris tave myli. Nejaugi tiesa?

– Taip, tikrai tiesa.

– Baisus dalykas.

– Nieko čia baisaus. Aš irgi jį myliu.

– Siaubas! Būk geras, Tomai, neerzink manęs. Vilis paerzino mane ir pravirkdė.

– Aš myliu savo katiną.

– Nenoriu ir girdėt. Tomai, kada tu mane nusivesi į puspročių barą?

– Šiom dienom.

– Ar puspročiai irgi taip pat vaikšto į barą, kaip paprasti žmonės – pasišnekėt, išgert?

– Tikrai. Vienintelis skirtumas – kad jų marškiniai ir kelnės iš cukraus maišų pasiūti.

– Ar tu tikrai žaidei puspročių beisbolo komandoj prieš raupsuotųjų komandą?

– Tikrai. Jų komanda nebuvo turėjus geresnio už mane pičerio.

– Kaip tu pas juos patekai?

– Užsukau sykį, grįždamas iš Rančo Bojeros, ir man pas juos patiko.

– Ar tikrai nusivesi mane į puspročių barą?

– Žinoma. Jei tik nebijosi.

– Bijot bijosiu. Bet su tavim man bus drąsiau. Aš todėl ir noriu ten nueit. Kad būtų baisu.

– Yra nuostabių puspročių. Tau patiks.

– Mano pirmasis vyras buvo pusprotis. Bet jis buvo žiaurus.

– O Vilis, kaip manai, – irgi pusprotis?

– Ką tu! Jis tik sunkaus charakterio.

– Jis daug iškentėjęs.

– Kas nekentėjo? Vilis savo kentėjimais spekuliuoja.

– Nepasakyčiau. Aš tai žinau, patikėk.

– Tai pasišnekam apie ką kita. Matai tą vyrą, kur šnekasi prie baro su Henriu?

– Matau.

– Jam lovoj tik visokios kiaulystės rūpi.

– Vargšas žmogelis.

– Jis ne vargšas – turtingas. Bet jam tik *porquerías*[1]. galvoj.

– O tau *porqueías* niekad nepatiko?

– Niekad. Klausk ką nori. Ir su mergaitėm aš niekad neužsiiminėjau.

[1] Kiaulystės *(isp.)*.

– Doroji Lilė! – pasakė Tomas Hadsonas.

– O ar tau ne geriau, kad aš tokia? Tu gi *porquerías* nemėgsti. Tau rūpi pasimylėt, pasidžiaugt ir užmigt. Aš tave pažįstu.

– *Todo el mundo me conoce*[1].

– Ne, nepažįsta. Visokiausių dalykų apie tave išsigalvoja. Bet aš – aš tave pažįstu.

Jis vėl gėrė šaldytą daikirį be cukraus ir pakėlęs sunkią, apšerkšnijusiais kraštais taurę žiūrėjo į gėrimą su putų paviršėliu, ir jis jam priminė jūrą. Putos buvo tartum laivo pėdsakas, o pats gėrimas – laivo priekio skrodžiamas vanduo seklumoje su mergelio dugnu. Spalva buvo lygiai tokia pat.

– Gaila, nėra gėrimo, panašaus į jūros vandenį, kai gilumas – pusantro kilometro, jokio vėjelio, saulė kabo tiesiai virš galvos, o jūra pilna planktono, – tarė jis.

– Ką tu sakai?

– Nieko. Gerkim šitą seklumos vandenėlį.

– Tomai, kas atsitiko? Kas nors rimta?

– Ne, nieko.

– Šiandien tu baisiai liūdnas ir truputį senstelėjęs.

– Tai nuo šiaurės vėjo.

– Bet juk tu sakydavai, kad nuo šiaurio žvalėji ir linksmėji. Kiek kartų mudu esam mylėjęsi dėl to, kad pūtė šiaurys?

– Daug.

– Tau šiaurys visada patikdavo, ir tu man nupirkai šitą paltą, kad vilkėčiau, kai pūs šiaurys.

– O ką, gražus paltas.

– Aš jį dešimt kartų būčiau galėjus parduot, – pasakė Doroji Lilė. – Tu neįsivaizduoji, kiek moterų ėjo dėl jo iš proto.

[1] Mane pažįsta visas pasaulis *(isp.)*.

– Šiaurys šiandien kaip tik tavo paltui.

– Pralinksmėk, Tomai. Tu visada išgėręs pralinksmėji. Baik gert ir užsisakyk dar.

– Kai per greit geriu, ima skaudėt galvą.

– Tai gerk lėtai, po truputį. O aš išgersiu dar vieną *highbalito.*

Ji įsipylė iš butelio, kurį Serafinas buvo pastatęs priešais ir ant bufeto stalo, ir Tomas Hadsonas pasižiūrėjo ir tarė:

– Tavo gėrimas kaip grynas vanduo. Tokios spalvos vanduo Fairholo upėj prieš jai susiliejant su Gibonu ir tampant Medisonu. Jei papildytum viskiu, jo spalva pasidarytų kaip tos upelės, kuri, ištekėjusi iš kedrų pelkės, ties Vabmimi įteka į Meškų upę.

– Vabmimi juokingai skamba, – tarė ji. – Ką tai reiškia?

– Nežinau, – atsakė jis. – Tai indėnų vietovardis. Ką jis reiškia, turėčiau žinoti, bet pamiršau. Tai odžibviškas žodis.

– Papasakok man apie indėnus, – tarė Doroji Lilė. – Man apie indėnus dar įdomiau negu apie puspročius.

– Čia, pajūry, indėnų gana nemažai. Tai salų indėnai, jie gaudo ir džiovina žuvį ir dega medžio anglį.

– Apie Kubos indėnus gali man nepasakot. Visi jie – *mulatos.*

– Ne, ne visi. Kai kurie iš jų – tikri indėnai. Jų protėvius tikriausiai, paėmę į nelaisvę, čia atgabeno iš Giatano.

– Nepatinka man *yucatecos.*

– O man – labai.

– Papasakok man apie Vabmimi. Ar ta vietovė Tolimuosiuose vakaruose?

– Ne, šiaurėj. Netoli Kanados.

– Esu Kanadoj buvus. Plaukiau upe į Monrealį ekskursiniu garlaiviu. Bet visą dieną lijo ir nieko nesimatė, o vakare traukiniu išvažiavom į Niujorką.

– Ar visą laiką, kol plaukėt, ir lijo?

– Visą laiką. O kol plaukėm jūra, buvo rūkas ir tarpais snigo. Tavo Kanados man ir už dyką nereikia. Papasakok apie Vabmimi.

– Tai paprastas kaimelis, per kurį eina geležinkelis, o paupy stovi lentpjūvė. Palei geležinkelį ten visados stovėdavo didžiausios krūvos pjuvenų. Skersai upę buvo rąstų užtvara, ir rąstai buvo nukloję visą upę. Upė buvo nuklota rąstais gerokai už kaimo. Sykį aš žuvavau ir norėjau pereit į kitą krantą, ir ėmiau ropot per rąstus. Vienas rąstas apsivertė, ir aš pasinėriau į vandenį. Kai iškilau, rąstai buvo susiglaudę, ir aš nepajėgiau jų praskirt. Vandeny buvo tamsu, ir grabaliodamas aš užčiuopiau vien medžių žievę. O praskirt rąstų, kad galėčiau išlįst, nepajėgiau.

– Ir ką tu darei?

– Nuskendau.

– Oi! – tarė ji. – Nekalbėk taip, Sakyk greičiau, ką tu darei.

– Greit sumečiau, kad reikia skubiai išsikrapštyt į paviršių. Labai stropiai apčiupinėjau rąsto apačią, kol aptikau vietą, kur jis buvo prisispaudęs prie kito rąsto. Tada sudėjau abi rankas ir ėmiau stumti aukštyn, ir rąstai mažumėlę prasiskyrė. Tada į tą tarpelį įspraudžiau plaštakas, paskui rankas iki alkūnių, o tada alkūnėmis praskyriau rąstus ir iškišau galvą, ir ištiesiau ant abiejų rąstų rankas. Abu tie rąstai buvo man tokie mieli, kad aš ilgai ant jų taip kabojau. Vanduo nuo rąstų buvo rudas. O upelėj, kuri tekėjo į tą upę, vanduo buvo tokios spalvos kaip tavo gėrimas.

– Aš tai jau nebūčiau pro tuos rąstus išlindus.

– Man irgi ilgokai atrodė, kad neišlįsiu.

– Kiek laiko tu prabuvai po vandeniu?

– Nežinau. Atsimenu tik, kad ilgai ilsėjausi, apsikabinęs tuos rąstus, kol sugalvojau, ką daryt toliau.

– Man patiko tavo pasakojimas. Tik dabar mane kamuos sunkūs sapnai. Papasakok ką nors linksma, Tomai.

– Gerai, – pasakė jis. – Leisk pagalvot.

– Ne. Pasakok tuoj pat, negalvojęs.

– Na gerai, – pradėjo Tomas Hadsonas. – Kai mano Tomas buvo mažutis...

– *Qué muchacho más guapo!* – pertraukė jį Doroji Lilė. – *Qué noticias tienes de él?*[1]

– *Muy buenas*[2].

– *Me alegro,* – pasakė Doroji Lilė, ir, įsivaizdavus jaunąjį Tomą lakūnu, jai akyse sublizgo ašaros. – *Siempre tengo su fotografía en uniforme con el sagrado corazón de Jesús arriba de la fotografía y ai lado la virgen del Cobre*[3].

– Tu labai tiki Kobrės Mergele?

– Taip, aklai.

– Nemesk savo tikėjimo.

– Ji dieną naktį saugo Tomą.

– Tai gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Serafinai, prašyčiau dar vieną dvigubą. Tai ar nori tu linksmos istorijos?

– O taip, taip, pasakok, – pasakė Doroji Lilė. – Papasakok linksmą istoriją, būk geras. Man vėl liūdna.

– *Pues* ši linksma istorija *es muy sencilla*[4], – tarė Tomas Hadsonas. – Kai mes pirmąsyk nusivežėm Tomą į Europą, jam buvo vos trys mėnesiai, o plaukėm mes senutėliu, mažučiu, lėtaeigiu garlaiviuku, o jūra beveik per visą kelionę buvo nerami.

[1] Koks gražus vaikinas! Kokios iš jo naujienos? *(isp.)*

[2] Labai geros *(isp.)*.

[3] Labai džiaugiuosi. Jo uniformuoto nuotrauką laikau po Šventąja Jėzaus širdimi greta Kobrės Mergelės paveikslo *(isp.)*.

[4] Labai paprasta *(isp.)*.

Garlaivis dvokė triumo vandeniu, alyva, tepaluotu iliuminatorių variu, *lavabos*[1], dideliais rausvais dezinfektanto gabalais, kuriuos deda į pisuarus...

– *Pues*[2], tai nelinksma istorija.

– *No, mujer*[3]. Smarkiai apsirinki. Čia linksma istorija, *muy*[4] linksma. Pasakoju toliau. Garlaivis dvokė voniom, į kurias, norint neužsitraukt vonių stiuardo paniekos, reikėdavo reguliariai vaikščiot; dvokė karštu sūriu vandeniu, tekančiu iš varinių čiaupų vonių kabinose, ir šlapiom medinėm grindų grotelėm, ir krakmolyta vonių stiuardo striuke. Dvokė apetitą užmušančių pigios angliškos garlaivio virtuvės kvapu ir *Woodbines*, *Players*, *Gold Flakes* nuorūkom rūkomajame ir visur kitur, kur tik jų būdavo primėtyta. Nesijautė jokio malonaus kvapo, o anglai, ir vyrai, ir moterys, kaip žinai, atsiduoda savotišku kvapu, kurį jie ir patys jaučia, maždaug kaip negrai užuodžia mūsų kvapą, todėl jie turi labai dažnai maudytis. Anglams iš burnos niekad neina saldus kaip, sakysim, karvės atodūsis kvapas, ir net pypkė neužmuša anglo kvapo. Nuo rūkymo jis tik pasidaro truputį kitoks. Gardžiai kvepia jų tvidas ir jų batų oda, ir jų pakinktai. Tačiau laive pakinktų nėra, o visi tvido kostiumai prisigėrę išvėsusios pypkės kvapo. Vienintelį gardų kvapą laive galėjai užuosti tik įkišęs nosį į didelį stiklą tviskančio sauso Devono sidro. Jis kvepėjo nuostabiai, ir aš mirkiau jame nosį, kiek tik leido kišenė. Gal ir ilgiau.

– *Pues,* čia jau šiek tiek linksmiau.

– Pats linksmumas štai kur. Mūsų kajutė buvo taip žemai, vos virš vandens linijos, kad iliuminatoriaus nebūdavo galima

[1] Išvietėmis *(isp.)*
[2] Na *(isp.)*.
[3] Ne, moteriške *(isp.)*.
[4] Labai *(isp.)*.

atidaryt, ir matydavom, kaip pro šalį bėga jūra ir kaip žalia vandens siena smogia į stiklą. Mes surišom visus savo lagaminus ir padarėm iš jų užtvarą, kad Tomas neiškristų iš gulto, ir kai tik mudu su jo mama nulipdavom jo pasižiūrėt, jis visada, jei tik nemiegodavo, mus sutikdavo juokdamasis.

– Trijų mėnesių – ir juokdavosi?

– Visą laiką. Aš jo mažo nė sykio negirdėjau verkiant.

– *Qué muchacho más lindo y más guapo!*[1]

– Taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Pirmos rūšies *muchacho*. Papasakot tau apie jį dar vieną linksmą istoriją?

– Kodėl tu išsiskyrei su gražuole jo motina?

– Kaltos keistai susiklosčiusios aplinkybės. Ar nori išgirst dar vieną linksmą istoriją?

– Taip. Tik kad būtų mažiau kvapų.

– Šitas šaldytas daikiris, taip gerai suplaktas, kaip dabar, panašus į jūrą, kai ją trisdešimties mazgų greičiu skrodžia laivas. O įsivaizduoji, kaip atrodytų šaldytas daikiris, jeigu dar ir švytėtų fosforu?

– Gali įsidėt fosforo. Bet kažin ar sveika būtų. Kuboj kai kas nusižudo, prisivalgydami fosforinių degtukų galvučių.

– Ir išgėrę *tinte rapido*. Kas tai per „spartusis rašalas“?

– Tai juodi batų dažai. Tačiau merginos, kurioms nenusisekė meilėj arba sužadėtiniai prigavo ir neišpildė žadėto žodžio ir nevedė, dažniausiai nusižudo, apsipildamos spiritu ir padegdamos save. Tai klasikinis būdas.

– Žinau, – pasakė Tomas Hadsonas. – *Auto da fé*.

– Garantuotas būdas, – pasakė Doroji Lilė. – Miršta beveik kiekviena. Pirmiausia apdega galva, o paskui ir visas kūnas. Spartusis rašalas – tik dėl efekto. Jodas *au fond*[2] irgi tik dėl efekto.

[1] Koks gražus ir mielas vaikinas! *(Isp.)*

[2] Faktiškai *(pranc.)*.

– Apie ką judu, baidyklės, šnekatės? – paklausė juos barmenas Serafinas.

– Apie savižudybes.

– *Hay mucho*[1], – tarė Serafinas. – Ypač vargšų daug žudos. Nepamenu, kad kada būtų nusižudęs turtingas kubietis. O jūs?

– Aš pamenu, – atsakė Doroji Lilė. – Žinau keletą atvejų – ir nusižudė, beje, geri žmonės.

– Tu jau nežinosi! – pasakė Serafinas.

– *Señor Tomás*, gal norit prie kokteilio kokios užkandos? *Un poco de pescado? Puerco frito?*[2] Šaltos mėsos?

– *Si*, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bus gerai bet kas.

Serafinas pastatė lėkštę traškios, rudai apkepusios kiaulienos ir lėkštę raudonųjų sneperių, keptų tešloje, todėl rausva odelė buvo aptraukta geltona plutele, o po odele ir plutele bolavo švelnus minkštimas. Serafinas buvo aukštaūgis, stačiokas ir vaikščiojo nevikriai, mat avėjo medpadžiais, nes ant grindų už bufeto stalo būdavo prilaistyta.

– Šaltos mėsos valgysit?

– Ne. Užteks.

– Imk, ką tik duoda, Tomai, – pasakė Doroji Lilė. – Tu juk žinai šito baro tvarką.

Baras garsėjo tuo, kad barmenai klientų niekad nevaišindavo gėrimais. Tačiau kiekvieną dieną sočiai vaišindavo karštais priešpiečiais – ir ne vien kepta žuvimi ir kiauliena, bet ir karštais mėsos kepsniais ir kepintos duonos, kepinto sūrio ir kumpio sumuštiniais. Be to, daikirio kokteilius maišydavo tokiuose didžiuliuose plakikliuose, kad pripildžius taurę juose visada likdavo mažiausiai pusantros porcijos.

[1] Jų daug *(isp.)*.
[2] Žuvies? Keptos kiaulienos? *(isp.)*

– Tau nebe taip liūdna? – paklausė Doroji Lilė.

– Nebe.

– Sakyk, Tomai, – kas tave liūdina?

– *El mundo entero*[1].

– O ko gi jis neliūdina? Jis eina blogyn ir blogyn. Bet juk negalima be perstojo vien liūdėti.

– Įstatymas nedraudžia.

– Ne visi dalykai, kurių įstatymas nedraudžia, geri.

Ne etinių diskusijų su Dorąja Lile man dabar reikia, pagalvojo Tomas Hadsonas. O tai ko tau reikia, palaidūne? Tau reikėjo pasigerti, ir tu nejučia tą baigi padaryti. To, ko nori, tu negali ir niekados negalėsi gauti. Tačiau yra vaistų, lengvinančių skausmą. Tad nelauk. Gydykis.

– *Voy a tomar otro de estos grandes sin azúcar*[2], – tarė jis Serafinui.

– *En seguida, don Tomás*[3], – atsakė Serafinas. – Norit viršyt savo rekordą?

– Ne. Aš sau ramiai, po truputį geriu.

– Jūs ramiai, po truputį gėrėt ir tada, kai pasiekėt rekordą, – tarė Serafinas. – Ramiai ir atkakliai nuo ryto lig vakaro. Ir iš baro išėjot pats.

– Velniai nematė to mano rekordo.

– Turit galimybių jį viršyt, – pasakė jam Serafinas. – Gėriodamas tokiu tempu kaip dabar ir po truputį užkąsdamas, turit puikiausių galimybių jį viršyt.

– Tomai, pamėgink viršyt rekordą, – paragino Doroji Lilė. – Aš būsiu liudytoja.

[1] Visas pasaulis *(isp.)*.
[2] Dar vieną didelį be cukraus *(isp.)*.
[3] Tuojau, pone Tomasai *(isp.)*.

– Nereikia jam jokių liudytojų, – pasakė Serafinas. – Liudytojas – aš. Eidamas namo, perduosiu sąskaitą Konstantei. Dabar jūs esat išgėręs daugiau negu tokiu laiku tą dieną, kai pasiekėt rekordą.

– Velniai nematė to rekordo.

– Jūs labai geros formos. Geriat ramiai, lygiu tempu, ir jums visai neina į galvą.

– Apšikt tą rekordą.

– Na gerai. *Como usted quiere*[1]. Bet aš vis tiek skaičiuosiu – gal kartais apsigalvosit.

– Skaičiaus jis ir pats nepames, – pasakė Doroji Lilė. – Jis juk turi kvitų šakneles.

– Ko tu nori, moteriške? Ar tu nori tikro rekordo, ar apgavikiško?

– Nė kokio. Aš noriu *highbalito* su *agua mineral.*

– *Como siempre*[2], – pasakė Serafinas.

– Aš geriu ir konjaką.

– Nenorėčiau matyt, kaip tu geri konjaką.

– Tomai, tu žinai, aš lipdama į tramvajų pargriuvau. Ir manęs vos nesuvažinėjo.

– Vargšė Doroji Lilė, – tarė Serafinas. – Pavojingas ir nuotykingas tavo gyvenimas.

– Geresnis negu tavo – kiaurą dieną stovėk su medpadžiais ir tarnauk girtuokliams.

– Toks mano amatas, – pasakė Serafinas. – Man garbė patarnauti tokiems įžymiems girtuokliams kaip judu.

Priėjo Henris Vudas. Jis stovėjo šalia, aukštas, suprakaitavęs, sujaudintas naujų planų. Niekas neteikia jam tiek džiaugsmo, pagalvojo Tomas Hadsonas, kaip staigus planų pasikeitimas.

[1] Kaip norit *(isp.)*.
[2] Kaip visada *(isp.)*.

– Mes važiuojam į Alfredo „nuodėmių namus“, – tarė jis. – Nori kartu su mumis, Tomai?

– Vilis laukia tavęs „Baskų bare“.

– Manau, kad šįvakar teks apsieit be Vilio.

– Tuomet reikia jam pasakyt.

– Aš jam paskambinsiu. O tu važiuosi? Bus labai smagu.

– Tau reikia pavalgyt.

– Suvalgysiu stiprius, sočius pietus. Kaip tau einasi?

– Puikiai, – atsakė Tomas Hadsonas. – Labai puikiai.

– Mėginsi pagerint rekordą?

– Ne.

– Šįvakar pasimatysim?

– Vargu.

– Jei nori, atvažiuosiu pas tave pernakvot.

– Nereikia. Linksminkis. Tik nepamiršk pasistiprint.

– Suvalgysiu atsakančius pietus. Garbės žodis.

– Nepamiršk paskambint Viliui.

– Paskambinsiu. Gali būt ramus.

– Kur tie Alfredo „nuodėmių namai“?

– Nuostabiai gražioj vietoj. Pro langus matyt įlanka, kambariai gerai apstatyti, ir apskritai ten labai gražu.

– Aš klausiu adreso.

– Nežinau. Pasakysiu Viliui.

– O Vilis, kaip tau atrodo, neįsižeis?

– Nieko, Tomai, negaliu padaryt. Vilio jokiu būdu negaliu tenai vežtis. Tu juk žinai, kaip aš myliu Vilį. Bet kai kur vežtis jo aš nieku būdu negaliu. Pats supranti ne blogiau už mane.

– Gerai. Bet tu jam paskambink.

– Garbės žodis, paskambinsiu. Ir garbės žodis, pavalgysiu kapitališkus pietus.

Jis nusišypsojo, paplekšnojo Dorajai Lilei per petį ir išėjo. Nors ir tokio stambaus, jo eisena buvo labai graži.

– O merginos jo paties namuose? – paklausė Tomas Hadsonas Dorąją Lilę.

– Jos jau bus išėjusios, – pasakė Doroji Lilė. – Ten nėra ko valgyt. Ir gert tikriausiai ne kažkiek. Ar norėsi eit pas jį, o gal geriau pas mane?

– Pas tave, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet vėliau.

– Papasakok man linksmą istoriją.

– Gerai. Apie ką?

– Serafinai, – tarė Lilė. – Įpilk Tomasui dar vieną dvigubą šaldyto be cukraus. *Tengo todavía mi highbalito*[1], – paskui Tomui Hadsonui tarė: – papasakok apie tuos laikus, kada tu buvai laimingiausias. Tik be kvapų.

– Be kvapų neišeis, – pasakė Tomas Hadsonas. Jis žiūrėjo, kaip Henris Vudas, perėjęs į kitą aikštės pusę, lipa į labai turtingo cukranendrių plantatoriaus Alfredo sportinį automobilį. Automobiliui jis buvo per stambus. Jis beveik viskam per stambus, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tačiau jis žinojo trejetą ketvertą dalykų, kur stambumas nemaišo. Nereikia, tarė jis sau. Šiandien tau laisvadienis. Naudokis tuo. – Apie ką tau pasakot?

– Ko prašiau.

Jis žiūrėjo, kaip Serafinas pila iš plakiklio į aukštą taurę gėrimą, ir matė, kaip putos drimba per jos kraštą ant bufeto stalo. Serafinas įstatė taurės kojelę į kartoninį dangtelį, ir Tomas Hadsonas pakėlė taurę, sunkią ir šaltą, už kojelės ir nugėrė didelį gurkšnį, ir prieš nurydamas palaikė burnoje jausdamas, kaip gėrimas šaldo liežuvį ir dantis.

[1] Aš pati viskio dar turiu *(isp.–angl.)*.

– Na gerai, – tarė jis. – Laimingiausia diena būdavo, kai aš, dar mažas, rytą atsibusdavau ir man nereikėdavo eit į mokyklą ar dirbt. Rytais aš visada atsibusdavau išalkęs ir užuosdavau rasą žolėje, ir jei būdavo vėjuota, girdėdavau vėją aukštai dėmėtųjų maudų šakose, o jei vėjo nebūdavo, girdėdavau miško tylą ir ežero ramybę ir klausydavaus pirmųjų rytmečio garsų. Kartais pirmiausia išgirsdavau, kaip kleketuodamas skrenda tulžys. Jis skrisdavo virš vandens, kuris būdavo toks ramus, kad jame paukštis atsispindėdavo kaip veidrody. Kartais pirmoji medy šalia namo imdavo brazdėt, viksėdama uodega, voverė. Dažnai pirmasis kalvos šlaite imdavo čirškaut sėjikas. Tačiau visada, kai tik atsibusdavau ir išgirsdavau pirmuosius ryto garsus, ir pasijusdavau išalkęs, ir žinodavau, kad man nereikės nei eit į mokyklą, nei dirbt, – aš būdavau kaip niekad laimingas.

– Net su moterimis toks laimingas nebūdavai?

– Su moterimis aš būdavau net ir labai laimingas. Baisiai laimingas. Nepakeliamai laimingas. Toks laimingas, kad pačiam nesitikėdavo, – jausdavaus tartum pasigėręs ar išprotėjęs. Tačiau laimingiausias aš jausdavaus, būdamas kartu su savo vaikais arba vaikystėj atsibudęs rytą.

– Bet kaip tu galėjai, būdamas vienas, jaustis toks pat laimingas, kaip ir būdamas tarp žmonių?

– Šneku niekus, ir tiek. Tu juk prašei pasakot bet ką, kas ateis į galvą.

– Aš prašiau ne to. Aš tave prašiau papasakot linksmą istoriją apie pačias laimingiausias, kokias tik prisimeni, savo gyvenimo dienas. O čiagi ne istorija: pabudai ir pasijutai laimingas. Papasakok man tikrą istoriją.

– Apie ką?

– Kad ir apie meilę būtų.

– Apie kokią – dvasinę ar kūnišką?

– Na ne. Papasakok linksmą istoriją apie paprastą, normalią meilę.

– Žinau vieną tokią gerą istoriją.

– Tai papasakok. Dar gersi?

– Pirma pabaigsiu šitą. Na gerai. Gyvenau tuomet Honkonge, nuostabiame mieste, kur buvau labai laimingas ir gyvenau pašėlusį gyvenimą. Ten labai graži įlanka, o žemyno pusėje išsidėstęs Koulūno miestas. Pats Honkongas yra miškais gražiai apaugusioje kalvotoje saloje, ir iki pat kalvų viršūnių raitosi keliai, ir ant kalvų išsimėtę namai nameliai, o miestas – žemai, kalvų papėdėje, priešais Koulūną. Iš vieno miesto į kitą kursuoja greiti, modernūs keltai. Koulūnas – gražus miestas, tau jis labai patiktų. Jis švarus ir gerai su planuotas, ir jį supa miškai, ir šalia moterų kalėjimo kiemo yra gera vieta giriniams karveliams medžioti. Mes šaudydavom karvelius, stambius, gražius, su gražiomis violetinio atspalvio plunksnomis ant kaklo, o skrydis jų stiprus, sklandus. Medžiodavom prieblandoj, kai jie suskrisdavo nakvot į didžiulį lauramedį, augantį palei pat baltintą kalėjimo kiemo sieną. Kartais man pasitaikydavo pašaut aukštai, tiesiai virš galvos pavėjui skrendantį karvelį, ir jis nukrisdavo į kalėjimo kiemą, ir tuomet kieme imdavo šūkaut ir iš susižavėjimo spygaut pešdamosi dėl paukščio moterys, o paskui jos spygaudavo ir klykdavo, kada sikhas prižiūrėtojas imdavo jas vaikyt ir atimdavo paukštį, kurį, būdamas pareigingas, išnešdavo mums pro kalėjimo tarnybinius vartus.

Rajonas apie Koulūną vadinasi Naujosios Teritorijos. Tai kalvota, miškinga vietovė, ir ten veisiasi daug girinių karvelių, ir vakarais būdavo girdėti, kaip jie susišaukia tarpusavy. Pakelėse dažnai tekdavo matyt moterų ir vaikų, kasančių ir kraunančių į

krepšius žemę. Pamatę žmogų su šautuvu, jie pabėgdavo ir pasislėpdavo miške. Sužinojau, jog jie kasė žemę todėl, kad joje yra volframo, volframo rūdos. Tokią žemę tuomet labai pirkdavo.

– *Es un poco pesada esta historia*[1].

– Ne, Doroji Lile, šita istorija visai ne nuobodi. Paklausyk, pamatysi. Volframas – taip, *pesado*[2]. Bet štai kas įdomu. Ten, kur jo yra, išgaut jį nepaprastai lengva. Iškasi ir išveži žemes, ir visas darbas. Arba surenki ir išveži akmenis. Ispanijoj, Estremadūroj, yra ištisi kaimai, pastatyti iš akmenų, kuriuose labai didelis procentas volframo rūdos, ir laukus valstiečiai apsitvėrę tokiais akmenim, tačiau jie vis vien skursta. Tais laikais volframas buvo taip vertinamas, kad jį net gabendavo transporto lėktuvais *DC-2*, kokie skraido iš čia į Majamį, – gabendavo rūdą iš lauko Nam Junge, Laisvojoje Kinijoje, į Kai Tako aerodromą Koulūne. Iš ten jį plukdydavo laivais į Valstijas. Jis buvo laikomas retu metalu, gyvybiškai reikalingu ruošiantis karui, nes jo deda į plieną, kad būtų tvirtesnis, tačiau kas tik norėjo, tas galėjo eit į Naujųjų Teritorijų kalvas, prisikast žemių, kiek tik pajėgs nunešt plokščiame krepšyje, užsidėjęs ant galvos, į didelę daržinę, kur tos žemės būdavo nelegaliai superkamos. Aš tą sužinojau medžiodamas girinius karvelius ir apie tai informavau žmones, supirkinėjančius volframą žemyne. Nieko tuo labai nesudominęs, ėmiau informuot vis aukštesnio ir aukštesnio rango pareigūnus, kol vieną dieną labai aukštas viršininkas, kuriam visai nerūpėjo, kad volframas laisvai kasamas Naujosiose Teritorijose, man pasakė: „Betgi, drauguži, Nam Jungo kasyklos taigi veikia". Bet kai mes vakarais šaudydavom palei moterų kalė-

[1] Sunkoka istorija *(isp.)*.

[2] Sunkus *(isp.)*.

jimą ir matydavom, kaip iš už kalvų pasirodo senas dvimotoris *Douglas* ir neria link aerodromo, ir žinodavom, kad jis pakrautas maišais su volframu ir kad jis ką tik perskrido japonų fronto liniją, – keista būdavo pagalvojus, kad dauguma moterų tame kalėjime sėdi už neteisėtą volframo kasimą.

– *Sí, es raro*[1], – pasakė Doroji Lilė. – O kada bus apie meilę?

– Kada tik panorėsi, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet man rodos, mano pasakojimas tau labiau patiks, jeigu žinosi, kokioje aplinkoje viskas dėjosi.

Aplink Honkongą daug salų ir įlankų, ir vanduo švarus ir gražus. Naujosios Teritorijos, tiesą pasakius, – tai miškingas, kalvotas pusiasalis, išsikišęs iš žemyno, o sala, kurioje įsikūręs Honkongas, yra didelėje mėlynoje, gilioje įlankoje, kuri tęsiasi nuo Pietų Kinijos jūros iki pat Kantono. Žiemą klimatas maždaug toks kaip šiandien, kai pučia šiaurys, – lietingas ir audrotas, ir miegoti būdavo šaltoka.

Rytą atsikėlęs, net jeigu ir lydavo, eidavau į žuvų turgų. Žuvys beveik visos kaip čionykštės, o pagrindinė valgomoji žuvis – raudonasis gruperis. Bet pardavinėdavo ten ir riebutėlius, blizgančius pompanus, ir didžiules krevetes, už kurias didesnių niekur kitur nesu matęs. Nuostabu būdavo žuvų turguje ankstų rytą, kai ten prinešdavo žvilgančių, ką tik ištrauktų iš jūros žuvų, ir kai kurių, tiesa, nedaugelio, aš nežinojau net pavadinimų, taip pat pardavinėdavo ir kilpomis pagautas laukines antis. Galėjai matyt ančių yluodegių, kryklių ir švilpikių, tiek patinėlių, tiek patelių su žieminėmis plunksnomis, ir neregėtų laukinių ančių su plunksnomis tokiomis švelniomis ir tokių sudėtingų spalvų kaip ir mūsų miškinių ančių. Aš žiūrėdavau į antis ir

[1] Taip, keista *(isp.)*.

į jų neįtikimai gražias plunksnas, ir gražias akis, matydavau žvilgančias, riebias ką tik sugautas žuvis ir puikias daržoves, išaugintas daržininkystės ūkiuose ir tręštas žmonių ekskrementais, kuriuos ten vadina „naktine trąša", ir daržovės atrodydavo gražios kaip gyvatės. Aš vaikščiodavau į turgų kas rytą, ir kiekvieną rytą patirdavau tokį pat malonumą.

Rytais gatvėmis lydėdavo į kapines numirėlius. Laidotuvininkai vilkėdavo baltai, o orkestras grodavo linksmas melodijas. Tais metais per laidotuvių procesijas dažniausiai grodavo melodiją „Laimės dienos grįžo vėl". Ta melodija aidėdavo kone kiaurą dieną, nes žmonės mirė pulkais, nors buvo kalbama, kad vien saloj gyvena keturi šimtai milijonierių, neskaitant milijonierių, gyvenančių Koulūne.

– *Millonarios chinos?*

– Taip, daugiausia kinų. Bet buvo ir visokių kitokių. Aš pats pasižinau su daugeliu milijonierių, ir mes dažnai pietaudavom garsiuose kinų restoranuose. Ten buvo keletas restoranų, niekuo nenusileidžiančių geriausiems pasaulio restoranams, o Kantono virtuvė – aukštos klasės. Tais metais artimiausiai draugavau su dešimčia milijonierių, kurių visų žinojau tik inicialus: H. M., M. J., T. V., H. Dž. ir taip toliau. Taip vadindavosi visi žymesni kinai. Be to, pažinojau tris kinus, generolus, kurių vienas, nuostabus žmogus, buvęs policijos inspektorius, buvo atvykęs iš Londono, iš Vaitčepelio; pažinojau šešis Kinų nacionalinės aviacijos bendrovės pilotus, kurie uždirbdavo pasakiškus pinigus, ir tikrai ne už gražias akis; pasižinau su policininku; su truputį psichiškai nenormaliu australu; su keletu britų karininkų; su... Bet nevarginsiu tavęs, vardydamas juos visus. Niekad gyvenime aš neturėjau tiek draugų, artimų, nuoširdžių draugų, kaip tada Honkonge.

– *Cuándo viene el amor?*[1]

– Laužau galvą, nuo kokios *amor* pradėt. Gerai. Štai tau truputis *amor.*

– Pasakok įdomiau, nes man apie Kiniją jau nusibodo klausytis.

– Tu nebūtum ten nuobodžiavus. Būtum įsimylėjus tą kraštą taip pat, kaip ir aš.

– Tai kodėl tu ten nepasilikai?

– Negalėjau, nes bet kada galėjo užpult japonai.

– *Todo está jodido por la guerra*[2].

– Taip, – atsakė Tomas Hadsonas, – sutinku.

Jis pirmą kartą išgirdo iš Dorosios Lilės lūpų tokį stiprų žodį, todėl labai nustebo.

– *Me cansan con la guerra*[3].

– Man irgi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Man jis labai nusibodo. Tačiau man niekad nepabosta prisimint Honkongą.

– Tad papasakok. Tai *bastante interesante*[4]. Tik man norėtųsi ką nors apie meilę.

– Tiesą sakant, viskas buvo taip įdomu, kad meilei mažai likdavo laiko.

– Kas ten buvo tavo pirmoji?

– Tokia labai aukšta ir graži kinė, labai sueuropėjusi ir emancipuota, tačiau ji nieku būdu nesutikdavo miegot pas mane viešbuty, – girdi, paskui visi žinos, ir neleisdavo man pasilikt nakvynės pas ją, – girdi, sužinos tarnai. Ir vis tiek jos pėdsekys šuo viską žinojo. Jis mudviem labai trukdydavo.

[1] Kada bus apie meilę? *(Isp.)*
[2] Karas viską sušiko *(isp.).*
[3] Nusibodo man karas *(isp.).*
[4] Gana įdomu *(isp.).*

– Tai kur judu mylėdavotės?

– Kaip vaikystėj – kur tik man pavykdavo ją prisišnekint, o dažniausiai – automobiliuose ir kitose transporto priemonėse.

– Vargšas mūsų draugužis ponas Iksas!

– Kas teisybė, tai teisybė.

– Tai judu tik taip ir mylėdavotės? Negi nė vienos nakties nepermiegojot?

– Nė vienos.

– Vargšas Tomas. Ar ji bent verta buvo tiek vargo?

– Nežinau. Greičiausiai buvo verta. Reikėjo man išsinuomot namą, užuot gyvenus viešbuty.

– Reikėjo išsinuomot „nuodėmių namus", kaip kad daroma čia.

– Nepatinka man šitie „nuodėmių namai".

– Žinau. Bet jeigu tau labai reikėjo tos moters...

– Mudu radom kitą išeitį. Ar tau dar nenusibodo?

– Ne, Tomai, ką tu! Man įdomu. Kokią išeitį judu radot?

– Vieną vakarą mudu su ta moterim pavakarieniavom, o paskui ilgai plaukiojom valtimi, ir buvo nuostabu, tik nepatogu. Jos buvo nuostabi oda, ir nuo pirmųjų glamonių ji labai įsijaudrindavo, ir jos plonos lūpos pritvinkdavo meilės. Tuomet iš valties nuėjom pas ją į namus, o ten tas jos pėdsekys šuo, ir baisu buvo, kad kas nepabustų, ir galiausiai, pavargęs nuo ginčų, aš nuėjau vienas į viešbutį žinodamas, kad ji teisi, bet galvodamas: kokia, po velnių, nauda iš tos prakeiktos emancipacijos, jeigu negali sugult su vyru? Galvojau taip: jeigu jau emancipuotis, tai pirmiausia reikia duot laisvę lovai. Šiaip ar taip, jaučiausi liūdnas ir *frustrado*[1]...

[1] Prislėgtas *(isp.)*.

– Nesu mačius tavęs *frustrado*. Tikriausiai atrodai juokingai.

– Ne, nejuokingai. Aš tik būnu piktas, o tą vakarą buvau piktas ir viskuo pasibjaurėjęs.

– Pasakok toliau.

– Taigi, baisiausiai *frustrado*, keikdamas viską pasaulyje, pasiėmiau iš durininko kambario raktą. Viešbutis buvo labai didelis, prašmatnus ir prašmatniai nykus, ir aš pakilau liftu į savo didelį, prašmatnų, nykų ir vienišą kambarį, kuriame žinojau nerasiąs gražios aukštos kinės. Taigi nueinu koridorium, atsirakinu masyvias savo gigantiško nykaus kambario duris ir – ką aš matau!

– Ir kas ten buvo?

– Trys nuostabios kinės, tokios gražios, kad manoji gražuolė kinė, su kuria man niekaip nesisekė sugulti, prieš jas būtų atrodžius it kokia mokytoja. Jos buvo nepakeliamai gražios ir nė viena nemokėjo angliškai.

– Kaip jos ten atsirado?

– Jas buvo atsiuntęs vienas iš mano milijonierių. Viena iš jų perdavė labai storo popieriaus laišką pergamentiniame voke. Laiškas buvo trumpas: „Iš visos širdies – S. V."

– Ką tu tada darei?

– Aš nežinojau jų papročių, todėl paspaudžiau joms rankas, visas pabučiavau, o tada pasiūliau, kad artimiau susipažintume, kartu nueiti į dušą.

– Kokia kalba tu su jomis kalbėjai?

– Angliškai.

– Ir jos suprato?

– Aš viską taip paaiškinau, kad jos gerai suprato.

– Ir ką jūs veikėt toliau?

– Aš jaučiausi labai nepatogiai, nes su trim merginom nė karto nebuvau mylėjęsis. Su dviem – įdomu, nors tau, žinau, ir

nepatinka. Nors ir ne dvigubai smagiau kaip su viena, vis dėlto savotiškai įdomu, o dar išgėrus. Tačiau trys merginos – tai jau daug, ir aš pasijutau nejaukiai. Todėl paklausiau, gal jos norėtų išgert, ir jos atsisakė. Todėl išgėriau vienas, ir mes susėdom ant lovos, kuri, laimė, buvo labai didelė, nors tos merginos buvo ir smulkutės, ir užgesinau šviesą.

– Ar smagu buvo?

– Nuostabiai. Nuostabiai malonu gulėti su kine, kurios oda tokia glotni kaip tos mano pažįstamos kinės, ir dar glotnesnė, su kine, kuri drauge ir drovi, ir begėdė, ir visai ne emancipuota, ir padaugink visa tai iš trijų, ir prie to dar pridėk tamsą. Niekad iki tol nebuvau glamonėjęs iškart trijų merginų. Bet, pasirodo, įmanoma. Jos buvo pamokytos ir mokėjo tokių dalykėlių, kokių nebuvau girdėjęs, ir viskas dėjosi tamsoje, ir man norėjosi, kad nereikėtų miegoti. Bet galiausiai aš užmigau, o kai rytą pabudau, jos visos tebemiegojo ir atrodė tokios pat gražios, kokias radau parėjęs į kambarį. Tai pačios gražiausios merginos, kokias esu kada nors matęs.

– Gražesnės ir už mane, kokia buvau prieš dvidešimt penkerius metus, kai mudu tik susipažinom?

– Ne, Lile. *No puede ser* [1]. Jos juk buvo kinės, o tu žinai, kokių gražių esti kinių. O aš visokių kinių esu mylėjęs.

– *No es pervertido* [2].

– Žinoma, kad ne.

– Bet tris iš karto...

– Trys – tai ne viena. O mylėti, patikėk, galima tik vieną.

– Ir vis vien džiaugiuosi, kad tu jas turėjai. Nemanyk, kad pavyduliauju. Pats tu jų neieškojai, o be to, tai buvo dovana. Ir

[1] Negali būti *(isp.)*.
[2] Tai ne iškrypimas *(isp.)*.

nekenčiu tos moteries su pėdsekiu šunim, kuri nenorėjo su tavim miegot. Bet sakyk, Tomai, ar nesijautei rytą visas kaip išsunktas?

– Jaučiausi toks išsunktas, kad įsivaizduoti negali. Išsunktas iki paskutinio lašo. Ir jaučiausi ištvirkėlis nuo viršugalvio iki kojų pirštų galų, o nugara buvo kaip medinė, ir skaudėjo pusiaujį.

– Todėl tu ėmei ir išgėrei.

– Todėl ėmiau ir išgėriau, ir pasijutau geriau, ir man buvo labai lengva ant širdies.

– Ir ką tu darei paskui?

– Aš pasižiūrėjau, kaip jos visos guli ir miega, ir gailėjausi, kad negaliu jų nufotografuoti. Graži būtų išėjus nuotrauka su trim miegančiom merginom, ir aš jaučiausi alkanas kaip vilkas ir tartum išsunktas, ir pasižiūrėjau pro užuolaidas, koks oras. Lijo. Aš apsidžiaugiau, kad galėsim visą dieną prasivoliot lovoj. Bet reikėjo ko nors užvalgyt pusryčių ir pasirūpint pusryčiais merginoms. Todėl, uždaręs duris, nusimaudžiau duše, o tada labai tyliai apsirengiau ir, išėjęs iš kambario, be garso uždariau duris. Nusileidęs žemyn, viešbučio restorane, kuris veikdavo nuo ankstaus ryto, papusryčiavau, suvalgiau atsakančius pusryčius: rūkytos žuvies, bandelių su marmeladu, grybų ir bekonienos. Viskas buvo labai skanu. Valgydamas išgėriau didelį puodelį arbatos ir dvigubą porciją viskio su sodos vandeniu ir vis tiek jaučiausi kaip išsunktas. Peržiūrėjau anglišką rytinį Honkongo laikraštį spėliodamas, iki kol jos miegos. Galiausiai išėjau pro paradines viešbučio duris, apsidairiau – vis dar smarkiai lijo. Nuėjau į barą – dar uždarytas. Per pusryčius viskį man atnešė iš tarnybinio baro. Pagaliau man nusibodo laukt, ir aš grįžau į savo kambarį ir atsirakinau duris. Jų ten nebebuvo.

– Kaip apmaudu!

– Aš irgi taip pagalvojau.

– Ir ką tu tada darei? Tikriausiai ėmei ir išgėrei.

– Taip. Ėmiau ir išgėriau, o tada grįžau į savo apartamentus ir dar sykį labai švariai, negailėdamas nei muilo, nei vandens, nusiprausiau, ir čia mane apėmė dvilypis gailestis.

– *Un doble remordimiento?*

– Ne, ne dvigubas, o dvilypis. Gailėjausi, kad miegojau su trim merginom. Ir apgailestavau, kad jų nebėra.

– Pamenu, kaip tu gailėdavais pasilikęs pas mane. Bet paskui apsipratai.

– Žinau. Aš su viskuo apsiprantu. Ir dėl visko labai apgailestaudavau. Tačiau dvilypis gailestis, kurį pergyvenau tą rytą viešbutyje, buvo gigantiškas.

– Todėl ėmei ir išgėrei dar.

– Iš kur atspėjai? Ir paskambinau savo milijonieriui. Bet jo nebuvo namie. Ir kontoroj nebuvo.

– Tikriausiai buvo savo „nuodėmių namuose“.

– Be abejonės. Kur ir nuėjo mano merginos jam papasakot, kaip mes praleidom naktį.

– Bet kur jis buvo gavęs tris tokias gražias merginas? Havanoj dabar niekaip nerastum trijų tikrai gražių merginų. Kad žinotum, kiek privargau šįryt, mėgindama surast vieną kitą padoresnę paną Henriui ir Viliui. Nors rytą, suprantama, ir sunkiausia.

– O, Honkonge po visą kraštą zujo milijonierių žvalgai. Po visą Kiniją. Maždaug kaip *Brooklyn Dodgers'* agentai ieško savo komandai naujų žaidėjų. Vos tik kokiam miestely ar kaime aptikę gražią merginą, agentai ją nupirkdavo ir įsodinę į laivą išsiveždavo, o paskui mokydavo, lavindavo ir prižiūrėdavo.

– Bet kaip jos galėjo rytą atrodyt tokios gražios, jeigu jų, kaip visų kinių, *muy estilizado*[1] šukuosenos? Juo labiau *estilizado* šukuosena, juo prasčiau ji rytą po tokios nakties atrodo.

[1] Labai stilingos *(isp.)*.

– Jos buvo be sudėtingų šukuosenų. Jų plaukai buvo pakirpti sulig pečiais, kaip kad tais metais nešiojo ir amerikietės, o daugelis ir dabar taip nešioja. Plaukai buvo truputį, vos vos pasukti. Taip mėgo S. V. Jis buvo gyvenęs Amerikoj ir, savaime aišku, buvo matęs kine.

– Ar jos niekad daugiau pas tave nebepasirodė?

– Tik po vieną. S. V. pasiųsdavo man vieną kurią kaip dovanėlę. Bet visų trijų nebeatsiuntė. Jos buvo naujokės, ir jis, aišku, laikė jas sau. O be to, jis sakė nenorįs vesti manęs iš kelio.

– Iš to, ką pasakoji, atrodo, gero būta žmogaus. Koks jo likimas?

– Tikriausiai jį nušovė.

– Vargšelis. O tavo istorija man patiko, ir papasakojai tu ją labai taktiškai. Ir jau lyg ir pralinksmėjai.

Ko gera, pralinksmėjau, pagalvojo Tomas Hadsonas. Ką gi, to čia ir atėjau. O gal ne to?

– Klausyk, Lile, – tarė jis. – Kaip sakai, gal mudu jau prisigėrėm bemaž ganėtinai?

– Kaip jauties?

– Jau geriau.

– Suplak Tomasui dar vieną dvigubą šaldyto be cukraus. Aš jau apgirtau. Nebenoriu.

Man tikrai geriau, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tai ir yra keisčiausia. Visada pasijunti geriau ir visada su viskuo apsipranti. Neapsipranti tik su vienu dalyku – su mirtimi.

– Ar tu buvai kada nors miręs? – paklausė jis Lilės.

– Žinoma, ne.

– *Yo tampoco*[1].

– Kodėl tu taip kalbi? Man baisu, kai tu taip kalbi.

[1] Aš irgi *(isp.)*.

– Aš tavęs nebauginu, mieloji. Aš nieko nebauginu.

– Man malonu, kai tu mane vadini „mieląja".

Kas iš to, galvojo Tomas Hadsonas. Ar nesugalvotum kokio kito lygiaverčio užsiėmimo, užuot sėdėjęs ir gėręs su nujodinėta Dorąja Lile *Floridita* gale bufeto, kur paprastai sėdi senos šliundros? Ar negalėtum šitų keturių laisvų dienų praleist kaip nors protingiau? Kur, pagalvojo jis. Alfredo „nuodėmių namuose"? Tau gerai ir čia. Niekur nėra smagiau gert kaip čia, o kad tu, berneli, to čionai atėjai, tai ir gerk, kiek turi sveikatos. Štai kuo tu dabar esi užsiėmęs, tad pasistenk šį užsiėmimą pamėgti – pamėgti visa širdimi. Tu juk visados jį mėgai, tad pasistenk pamėgti ir dabar.

– Mėgstu, – tarė jis balsiai.

– Ką?

– Gerti. Ne šiaip sau gerti, o šitą šaldytą daikirį be cukraus. Jei būčiau gėręs su cukrum, seniai būčiau apsivėmęs.

– *Ya lo creo*[1]. O kitas, išgėręs tiek, kiek tu, ir be cukraus, seniai būtų numiręs.

– Gal ir aš mirsiu.

– Tu nemirsi. Tu viršysi savo rekordą, o tada mudu važiuosim pas mane, ir tu užmigsi, ir blogiausiu atveju imsi knarkt.

– Ar aš praeitą sykį knarkiau?

– *Horrores*[2]. Ir per naktį išvadinai mane bent keliais negražiais žodžiais.

– Atsiprašau.

– Nieko. Juokas mane ėmė. Sužinojau šį bei tą, ko nebuvau žinojus. O kitos tavo moterys nepyksta, kai tu jas visaip vadini?

[1] Tikiu *(isp.)*.
[2] Siaubingai *(isp.)*.

– Neturiu aš jokių kitų moterų. Tik žmoną.

– Aš labai stengiuos ją pamėgt ir gerai apie ją galvot, bet man tai labai sunkiai sekas. Jos apkalbėt aš, savaime aišku, niekam neleidžiu.

– Tai aš apkalbėsiu.

– Nereikia. Tai vulgaru. Dviejų dalykų nekenčiu. Vieno – tai verkiančių vyrų. Žinau, kai kada jie negali neverkę išbūt. Bet man tai nepatinka. Ir nekenčiu, kai jie apkalba žmonas. O apkalba kone visi. Todėl nedaryk to, juk mums taip smagu.

– Gerai. Velniai jos nematė. Visai apie ją nekalbėkim.

– Tomai, susimildamas. Žinok, man ji labai graži. Ir išties ji graži. Tikra gražuolė. *Pero no es mujer para ti*[1]. Bet neapkalbėkim jos.

– Gerai.

– Papasakok man dar vieną linksmą istoriją. Nebūtinai apie meilę. Kad tik tau būtų smagu pasakot.

– Kad kažin ar bežinosiu daugiau linksmų istorijų.

– Nebūk toks. Tu jų žinai tūkstančius. Išgerk dar ir papasakok kitą linksmą istoriją.

– O kodėl tu nepadedi?

– Ko?

– Pataisyt man nuotaikos.

– *Tú tienes la moral muy baja*[2].

– Teisybė. Pats jaučiu. Tai kodėl tau nepapasakojus ko nors tokio, kas man pakeltų ūpą?

– Tu pats turi tą daryt. Ir tu tą žinai. Prašyk ko kita – padarysiu. Ir tą žinai.

[1] Deja, ji ne tau skirta *(isp.)*.
[2] Tavo nuotaika labai prasta *(isp.)*.

– Valio, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ar tu rimtai nori pasiklausyt kitos linksmos istorijos?

– Noriu, pasakok. Štai tavo gėrimas. Dar viena istorija, dar viena taurė – ir būsi atsigavęs.

– Garantuoji?

– Negarantuoju, – atsakė ji ir, pasižiūrėjusi į jį, vėl pravirko; ašaros tekėjo lengvai ir natūraliai lyg vanduo iš šaltinio. – Tomai, kodėl tu nesisakai, kas tau yra? Aš bijau net klaust. Ar – atsitiko?

– Atsitiko, – pasakė Tomas Hadsonas. Ir ji balsiai prarudo, ir jis ją apkabino ir ėmė, visam barui matant, raminti. Ji verkė nebegražiai. Žliumbė nesivaldydama, pasistriūbaudama.

– Vargšas mano Tomas, – sakė ji. – Vargšas vargšas mano Tomas.

– Susiimk, *mujer*, ir išgerk konjako. Pralinksmėkim.

– Ai, aš nebenoriu pralinksmėt. Aš niekados nebepralinksmėsiu.

– Klausyk, – tarė Tomas Hadsonas. – Dabar matai, kas išeina, kai pasakai teisybę.

– Aš pralinksmėsiu, – pažadėjo ji. – Tu palauk. Suvaikščiosiu į tualetą ir nusiraminsiu.

Pamėgink tik nenusiramint, pagalvojo Tomas Hadsonas. Aš ir taip jaučiuos prastai, o jei tu nesiliausi raudojus arba vėl man tą priminsi, – nešdinsiuos iš čia velniop. O išsinešdinus velniop, kur man beliks, po velnių, dėtis? Jis žinojo, kad jo galimybės ribotos ir kad jokie „nuodėmių namai“ – ne išsigelbėjimas.

– Duok man dar vieną dvigubą šaldyto daikirio be cukraus. *No sé lo que pasa con esta mujer*[1].

[1] Nežinau, kas šitai moteriai yra *(isp.)*.

– Lieja ašaras kaip iš laistytuvo, – pasakė barmenas. – Galėtų atstot vandentiekį.

– Kas girdėt dėl vandentiekio? – paklausė Tomas Hadsonas.

– *Cabrones*[1]*!* – tarė žmogus, sėdintis jam iš kairės, nedidukas, linksmo veido, įlaužta nosimi vyriškis, kurį iš veido jis pažinojo, bet nei vardo, nei politinių įsitikinimų neprisiminė. – Už vandenį jie pinigą traukė ir trauks, nes be vandens – prapultis. Reikia ir daug ko kita. Tačiau vandens niekuo nepakeisi, ir be jo neįmanoma apsieit. Todėl iš vandens jie visada sugebės pasipelnyt. Ir todėl mes niekados neturėsim gero vandentiekio.

– Ne visai jus suprantu.

– *Sí, hombre*[2]. Už vandentiekį jie visada galės paplėšt pinigo, nes be vandentiekio – prapultis. Todėl vandentiekio jie neves. Ar pjautumėt jūs žąsį, dedančią auksinius vandentiekius?

– O kodėl neįvedus vandentiekio ir neuždirbus pinigo, o paskui nesugalvojus naujos *truco*[3]*?*

– Geresnės aferos kaip su vandeniu nerasi. Žadėk vandens – ir turėsi pinigų. Koks gi politikas ves vandentiekį – ir tuo padės kryžių savo *truco*? Būna, kad pradedantys politikai dėl visokių niekniekių šaudosi. Tačiau joks politikas nedrįs kėsintis į politinės ekonomijos pagrindą. Leiskite pasiūlyti tostą už muitinę, už machinaciją su loterija, už machinaciją su tuščiais bilietais, už tvirtą cukraus kainą ir už gyvenimą be vandentiekio per amžių amžius!

– *Prosit!* – pasakė Tomas Hadsonas.

– Ar jūs kartais ne vokietis?

– Ne, amerikietis.

[1] Ispaniškas keiksmas (pažodžiui: ožiai).
[2] Taip, drauguži *(isp.)*.
[3] Aferos *(isp.)*.

– Tai išgerkim už Ruzveltą, Čerčilį, Batistą ir gyvenimą be vandentiekio.

– Už Staliną!

– Būtinai. Už Staliną, už marihuaną ir už gyvenimą be vandentiekio!

– Už Adolfą Liuką!

– Už Adolfą Liuką, už Adolfą Hitlerį, už Filadelfiją, už Džiną Tanį, už Ki Vestą ir už gyvenimą be vandentiekio!

Jiems šnekantis, Doroji Lilė grįžo iš tualeto į barą. Buvo pasigražinusi ir nebeverkė, tačiau buvo matyti, kad ji sukrėsta.

– Ar pažįsti šitą poną? – paklausė jos Tomas Hadsonas, pristatydamas savo naująjį pažįstamą, arba, tiksliau, naują seną pažįstamą.

– Tik tiek, kiek lovoj, – pasakė ponas.

– *Cállate*[1], – pasakė Doroji Lilė. – Jis politikas, – paaiškino ji Tomui Hadsonui. – *Muy hambriento en este momento*[2].

– Ištroškęs, – pataisė politikas. – Ir esu jūsų paslaugoms, – tarė jis Tomui Hadsonui. – Ką gersit?

– Dvigubą šaldyto daikirio be cukraus. Gal mesim kauliukus, kam mokėt?

– Ne. Leiskit mokėt man. Aš čia turiu neribotą kreditą.

– Jis geras žmogus, – pakuždėjo Doroji Lilė Tomui Hadsonui tuo metu, kai politikas bandė atkreipti arčiausio barmeno dėmesį. – Politikas. Bet labai doras ir linksmas.

Vyriškis apkabino Lilę per juosmenį.

– Lieséji ir lieséji, *mi vida*[3] – tarė jis. – Mudviem derėtų stot į tą pačią politinę partiją.

[1] Tylėk *(isp.)*.
[2] Dabar jis labai išalkęs *(isp.)*.
[3] Gyvenime mano *(isp.)*.

– Už vandentiekį! – tarė Tomas Hadsonas,

– Saugok, Dieve, ką jūs galvojat? Norit atimti iš mūsų duonos kąsnį ir paskandint vandeny?

– Išgerkim, kad greičiau baigtųs *puta guerra*[1], – tarė Lilė.

– Geriam.

– Už juodąją rinką! – pasakė vyriškis. – Už cemento stygių! Už tuos, nuo kurių priklauso aprūpinimas pašarinėm pupom!

– Geriam! – pasakė Tomas Hadsonas ir pridūrė: – Už ryžius!

– Už ryžius! – paantrino politikas. – Geriam.

– Tau jau lengviau? – paklausė Doroji Lilė.

– Žinoma.

Jis pasižiūrėjo į ją ir pamatė, jog ji tuoj vėl pravirks.

– Tik pravirk, – tarė jis, – ir aš tau sumalu snukį.

Ant baro sienos kabojo litografinis plakatas, kuriame buvo pavaizduotas politikas balta eilute ir buvo parašas: „*Un alcalde mejor*“ – „geresnis alkaldas“. Plakatas buvo didelis, ir geresnysis alkaldas žiūrėjo kiekvienam gėrėjui tiesiai į akis.

– Už *un alcalde peor!* – tarė politikas. – Už blogesnį alkaldą!

– Iškelsit savo kandidatūrą? – paklausė jį Tomas Hadsonas.

– Būtinai.

– Puiku, – tarė Doroji Lilė. – Suformuluokim savo rinkimų platformą.

– Ne problema, – pasakė kandidatas. – *Un alcalde peor* – patrauklus šūkis. Kam mums platformos?

– Be platformos negalima, – atsakė Lilė. – Sutinki, Tomasai?

– Sutinku. Kaip jums patiktų šūkis „Šalin kaimo mokyklas!“?

– Šalin! – pasakė kandidatas.

– *Menos guaguas y peores!* – pasiūlė Doroji Lilė.

[1] Prakeiktas karas *(isp.)*.

– Puiku. Mažiau – ir prastesnių – autobusų!

– Kodėl nelikvidavus transporto iš viso? – kilo mintis kandidatui. – *Es mas sencillo*[1].

– Valio, – pasakė Tomas Hadsonas. – *Cero transporte!*[2]

– Trumpas ir taurus šūkis, – pasakė kandidatas. – Ir jis rodo, kad mes žmonės nešališki. Bet jį galima būtų praplėst. O jeigu: „*Cero transporte aéreo, terrestre, y marítimo!*[3]"?

– Nuostabu. Tuoj turėsim visą platformą. Koks mūsų požiūris į raupsus?

– *Por una lepra más grande para Cuba!*[4] – pasiūlė kandidatas.

– *Por el cáncer cubano!*[5] – tarė Tomas Hadsonas.

– *Por una tuberculosis ampliada, adecuada, y permanente para Cuba y los cubanos!*[6] – pasakė kandidatas. – Šitas šūkis ilgokas, bet gerai nuskambės per radiją. O koks bus mūsų požiūris į sifilį, brangūs tikėjimo broliai?

– *Por una sífilis criolla cien por cien!*[7]

– Puiku, – pritarė kandidatas. – Šalin peniciliną ir kitus jankių imperializmo fokusus!

– Šalin! – sutiko Tomas Hadsonas.

– Man rodos, reikėtų išgert, – tarė Doroji Lilė. – Kokia jūsų nuomonė, tikėjimo broliai?

– Nuostabi idėja, – pasakė kandidatas. – Tik tau tokia idėja ir galėjo ateit į galvą.

– Ir tau, – pasakė Doroji Lilė.

[1] Taip paprasčiau *(isp.)*.
[2] Jokio transporto! *(Isp.)*
[3] Jokio oro, sausumos ir jūrų transporto! *(Isp.)*
[4] Už kuo didesnį raupsų paplitimą Kuboj! *(Isp.)*
[5] Už kubietišką vėžlį! *(Isp.)*
[6] Už visuotinę, epideminę ir nuolatinę džiovą Kubai ir kubiečiams! *(Isp.)*
[7] Už šimtaprocentinį kreolišką sifilį! *(Isp.)*

– Atakuokit mano kreditą, – tarė kandidatas. – Pažiūrėsim, kas liks iš jo po tokio rimto antpuolio. Barmenėli, barmenaiti, barmeniuk, duok mums dar to paties. O štai šitam mano politiniam sąjungininkui – be cukraus.

– Idėja šūkiui, – tarė Doroji Lilė. – Kubos cukrų – kubiečiams!

– Šalin Šiaurės Kolosą! – pasakė Tomas Hadsonas.

– Šalin! – pakartojo kiti du.

– Mums reikėtų daugiau šūkių apie vidaus reikalus, apie miesto problemas. Nesiveržkim labai toli į tarptautines lankas, kol vyksta karas ir mes esam sąjungininkai.

– Vis dėlto, man regis, šūkio „Šalin Šiaurės Kolosą!" atsisakyti nereikia, – pasakė Tomas Hadsonas. – Dabar, kai Kolosas įsivėlęs į globalinį karą, pats laikas verst jį nuo koto. Man regis, reikia verst jį nuo koto būtinai.

– Versim, kai mane išrinks.

– Už *un alcalde peor!* – tarė Tomas Hadsonas.

– Už mus visus! Už mūsų partiją! – sušuko *Alcalde Peor.* Jis pakėlė taurę.

– Reikia įsimint partijos įkūrimo aplinkybes ir surašyt manifestą. Beje, kelinta šiandien diena?

– Maždaug dvidešimta.

– Dvidešimta ko?

– Dvidešimta maždaug vasario. *El grito de la Floridita*[1].

– Iškilmingas momentas, – tarė Tomas Hadsonas. – Lile, tu moki rašyt? Ar galėtum viską įamžint?

– Rašyt aš moku. Bet dabar negaliu.

– Mums reikia nutart, kokios pozicijos laikysimės dar keleto problemų atžvilgiu, – pasakė *Alcalde Peor.* – Klausykit, Šiaurės

[1] *Floridita* šauksmas *(isp.).*

Kolose, gal pastatytumėt dabar jūs? Pats matėt, kaip narsiai atlaikė antpuolį mano kreditas. Bet kam mums jį pribaigt, kai jis ir taip baigias? Nagi, Kolose.

– Nevadinkit manęs Kolosu. Mes juk nusiteikę prieš tą prakeiktą Kolosą.

– Gerai, šefe. Beje, ką jūs dirbat?

– Aš mokslininkas.

– *Sobre todo en la cama*[1], – pridūrė Doroji Lilė. – Jis yra atlikęs plačius tyrinėjimus Kinijoj.

– Na, mokslininkas ne mokslininkas, vis tiek statykit, – pasakė *Alcalde Peor*. – Ir ruoškim toliau platformą.

– Koks mūsų požiūris į šeimą?

– Šventa tema. Šeimai tokia pat pagarba kaip ir religijai. Būkim atsargūs ir taktiški. O ką, jeigu: *„Abajo los padres de familias!“*[2]?

– Taktiškai pasakyta. O gal: „Šalin šeimos varžtus!“, ir tiek?

– Jausmas išreikštas gražus, bet kiti gali supainiot su medvaržčiais.

– O kaip dėl vaikų?

– Leiskite mažutėlius pas mane, kai tik jie sulauks balsuotojų amžiaus, – pasakė *Alcalde Peor*.

– O dėl skyrybų kaip? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Irgi aštri tema, – pasakė *Alcalde Peor*. – *Bastante espinoso*. Kokia apie skyrybas jūsų paties nuomonė?

– Skyrybas gal palikim ramybėj. Jos kliudys mūsų kampanijai už šeimą.

– Gerai, šios temos neliečiam. Dabar pažiūrėkim...

[1] Ypač lovoj *(isp.)*.
[2] Šalin šeimų tėvus! *(Isp.)*

– Žiūrėtojas! – nusišaipė Doroji Lilė. – Tavo jau akys užpiltos.

– Nekritikuok manęs, moterie, – pasakė jai *Alcalde Peor.* – Mums reikia būtinai padaryt vieną dalyką.

– Kokį?

– *Orinar*[1].

– Pritariu, – išgirdo save sakant Tomas Hadsonas. – Tai gyvybiškai svarbus dalykas.

– Toks pat svarbus kaip ir vandentiekio nebuvimas. Jo pagrindas – vanduo.

– Ne vanduo, o alkoholis.

– Alkoholio, palyginti su vandeniu, mažai. Pagrindas – vanduo. Jūs mokslininkas. Kiek procentų mumyse vandens?

– Aštuoniasdešimt septyni ir trys dešimtosios, – spėtinai pasakė Tomas Hadsonas žinodamas, kad klysta.

– Tiksliai, – pritarė *Alcalde Peor.* – Tai ar einam, kol dar paeinam?

Vyrų tualete ramus, orus negras skaitė rozenkreicerišką brošiūrą. Jis nagrinėjo eilinę savo studijuojamo kurso pamoką. Tomas Hadsonas pagarbiai jį pasveikino, ir jam buvo atsakyta taip pat pagarbiai.

– Vėsoka šiandie, pone, – tarė tualeto prižiūrėtojas, studijuojantis religinę literatūrą.

– Tikrai vėsoka, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kaip sekasi studijos?

– Labai gerai, pone. Ne sunkiau, kaip tikėjausi.

– Malonu girdėti, – pasakė Tomas Hadsonas. Paskui kreipėsi į vargstantį *Alcalde Peor:* – Aš kadaise Londone priklausiau klubui, kurio pusei narių sunkiai sekėsi nusišlapint, o kitai pusei – susilaikyt nesišlapinus.

[1] Nusišlapint *(isp.).*

– Tvarkelė, – tarė *Alcalde Peor*, baigęs savo vargus. – O kaip jis vadinosi, gal *El Club Mundial*[1]?

– Ne. Prisipažinsiu, pamiršau jo pavadinimą.

– Jūs pamiršot savo klubo pavadinimą?!

– Taip. O kas?

– Gal pakartojam? Kiek reikia mokėt už nusišlapinimą?

– Kiek negaila, pone.

– Moku aš, – pasakė Tomas Hadsonas. – Mėgstu mokėt už nusišlapinimą. Tas pats, kas gėles pirkt.

– Gal kartais Karališkasis autoklubas? – paklausė negras, duodamas rankšluostį.

– Ne ne.

– Atleiskit, pone, – pasakė rozenkreiceris. – Žinau, kad tai vienas didžiausių Londono klubų.

– Teisingai, – sutiko Tomas Hadsonas. – Vienas didžiausių. Štai, prašom nusipirkti kokį nors gražų daiktą, – jis padavė negrui dolerį.

– Kam jūs davėt jam pesą? – paklausė jį *Alcalde Peor*, kai jie iš tualeto grįžo į baro, restorano ir gatve ūžiančių mašinų triukšmą.

– Kad man jo nereikia.

– *Hombre*[2], – tarė *Alcalde Peor*. – Kaip jaučiatės? Normaliai?

– Visai normaliai, – atsakė Tomas Hadsonas. – Dėkui už rūpestį, jaučiuosi visai normaliai.

– Kaip kelionė? – paklausė jį Doroji Lilė, sėdinti ant taburetės prie bufeto stalo. Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į ją ir pamatė lyg pirmą kartą. Ji atrodė gerokai tamsesnė ir drūtesnė.

– Labai smagi, – atsakė jis. – Keliaudamas visada susitinki įdomių žmonių.

[1] Pasaulinis klubas *(isp.)*.

[2] Dra ugiži *(isp.)*.

Doroji Lilė uždėjo ranką jam ant šlaunies ir spustelėjo, o jis, nusisukęs nuo Dorosios Lilės, žiūrėjo į barą, žiūrėjo perviršpanamų, perviršk ubiečių veidų, pervirš kratomų puodelių su kauliukais, žiūrėjo pro atdaras duris į ryškios saulės nutviekstą aikštę ir staiga pamatė, kaip privažiavo automobilis ir durininkas, nusiėmęs kepurę, atidarė užpakalines duris, ir iš automobilio išlipo ji.

Tai buvo ji. Ji viena temokėjo taip išlipti iš automobilio – dalykiškai, laisvai ir gražiai ir drauge tarytum rodydama gatvei didelę malonę tuo, kad stato ant jos savo koją. Jau daug metų visos moterys stengiasi panėšėti į ją, ir kai kurioms tai gana neblogai sekasi. Bet užtenka ją pamatyti, ir visos, panašios į ją, atrodo imitacijos. Ji buvo uniformuota, ir ji nusišypsojo durininkui, ir kažko jį paklausė, ir jis nušvitęs linktelėjo ir atsakė, ir ji šaligatviu žengė tiesiai į barą. Jai iš paskos sekė kita uniformuota moteris.

Tomas Hadsonas atsistojo, ir jam taip suspaudė krūtinę, kad nepajėgė atsidusti. Ji jau buvo jį užmačiusi ir žingsniavo tarpeliu tarp bufeto stalą apsėdusių žmonių ir staliukų. Jos palydovė sekė jai iš paskos.

– Atsiprašau, – tarė jis Dorajai Lilei ir *Alcalde Peor.* – Man reikia pasišnekėt su viena pažįstama.

Jie susitiko vidury tako tarp bufeto stalo ir staliukų, ir jis apkabino ją. Juodu abu spaudė vienas kitą prie savęs taip stipriai, kaip tik gali du žmonės vienas kitą spausti, ir jis stipriai, vyriškai bučiavo ją, o jinai bučiavo jį ir glostė jam rankas.

– Ak, tu. Tu. Tu, – sakė ji.

– Velniene tu, – tarė jis. – Kaip čia atsiradai?

– Iš Kamagvėjaus, iš kur daugiau.

Visi žiūrėjo į juos, ir jis, stipriai spausdamas prie savęs, pakėlė ją nuo žemės ir dar kartą pabučiavo, o tada pastatė ją ir paėmė už rankos ir nusivedė prie kampinio staliuko.

– Čia taip elgtis negalima, – pasakė jis. – Mus areštuos.

– Tegu areštuoja, – tarė ji. – Čia Džinė, mano sekretorė.

– Sveika, Džine, – pasakė Tomas Hadsonas. – Vedam šitą pamišėlę prie ano stalo.

Džinė buvo maloni, labai negraži mergina. Jų abiejų uniforma buvo vienoda: karininkiškos palaidinės be skiriamųjų ženklų, marškiniai su kaklaraiščiais, sijonai, kojinės ir bateliai. Ant galvų – angliškos pilotės, o ant kairiojo peties – po dar nematytą antsiuvą.

– Nusiimk pilotę, velniene tu.

– Draudžia statutas.

– Nusiimk, nusiimk.

– Na gerai jau.

Ji nusiėmė pilotę ir atmetusi galvą krestelėjo ir paskleidė plaukus, ir atsilošusi pasižiūrėjo į jį, ir jis matė atvirą kaktą, aprėmintą kerimos banguotos plaukų linijos, – plaukai buvo tokios pat kaip ir seniau sidabriškos prinokusių kviečių spalvos, – ir aukštus skruostikaulius, ir įdubusius skruostus, į kuriuos žiūrint sąla širdis, į truputį priplotą nosį ir bučinių apterliotas lūpas, ir žavingą smakrą, ir kaklo liniją.

– Kaip aš atrodau?

– Pati žinai.

– Ar buvo tekę bučiuot uniformuotą moterį? Ir susibraižyt į kariškas sagas?

– Ne.

– Tu myli mane?

– Myliu kaip mylėjęs.

– Ne, ar myli dabar? Dabar, šią akimirką?

– Taip, – atsakė jis, pajusdamas perštėjimą gerklėje.

– Tai gerai, – pasakė ji. – Liūdnai tau būtų, jei nemylėtum.

– Ar tu čia ilgam?

– Tik šiai dienai.

– Leisk pabučiuot tave.

– Sakei, kad už tai gali areštuot.

– Galim palaukt. Ko norėtum išgert?

– Ar čia yra gero šampano?

– Yra. Bet yra ir vieno gero čionykščio gėrimo.

– Aš manau. Kiek taurių jo jau esi išgėręs?

– Nežinau. Apie tuziną.

– Bet tik iš akių matyti, kad esi girtas. Esi kokią nors įsimylėjęs?

– Ne. O tu?

– Duosis matyt. Kur ta kekšė – tavo žmona?

– Ramiajame vandenyne.

– Būtų gerai, kad ji ten tikrai būtų. Poros kilometrų gilumoj. Ak, Tomi, Tomi, Tomi, Tomi, Tomi.

– O tu įsimylėjus?

– Ko gera.

– Bjaurybuke.

– Baisu, ar ne? Pirmą kartą susitinku tave po to, kai pamečiau, ir tu nieko nesi įsimylėjęs, o aš – įsimylėjus.

– Tu mane pametei?

– Tokia mano versija.

– Ar jis – geras žmogus?

– Taip, geras, gerutis kaip vaikas. Aš jam labai reikalinga.

– Kur jis?

– Karinė paslaptis.

– Ten ir keliauji?

– Taip.

– Kur tu tarnauji?

– JSDO[1].

– Ar tai tas pats, kas ir STV[2]?

– Eik eik, kvaileli. Neapsimesk kvaišu ir neširsk vien todėl, kad aš myliu kitą. Tu juk nesitari su manim, prieš ką nors įsimylėdamas.

– Ir labai tu jį myli?

– Aš nesakiau, kad myliu. Aš sakiau tik, kad esu įsimylėjus. Jeigu nenori, tai šiandien nebūsiu net ir įsimylėjus. Aš juk čia tik vienai dienai. Nenoriu pasirodyt nemandagi.

– Eik velniop, – pasakė jis.

– Kaip sakot, jeigu aš sėdu į mašiną ir važiuoju į viešbutį? – paklausė Džinė.

– Nevažiuok, Džine. Pirmiau išgersim šampano. Tu su mašina? – paklausė ji Tomą Hadsoną.

– Su. Aikštėj.

– Gal galėtume nuvažiuot pas tave?

– Žinoma. Pavalgysim ir važiuojam. Arba ko nors nupirksiu ir pavalgysim namie.

– Kokia laimė, kad mes čia užvažiavom!

– Taip, – pritarė Tomas Hadsonas. – Iš kur tu sužinojai, kad aš čia?

– Vienas vaikinas Kamagvėjuje man pasakė, kad tu čia lankaisi. Tavęs neradę, būtume važiavę pasidairyt po Havaną.

– Galim po Havaną pasidairyt ir dabar.

– Nereikia, – pasakė ji. – Tegu Džinė dairosi. Gal turi pažįstamą, kuris galėtų Džinei aprodyt Havaną?

– Turiu, ko aš neturėsiu.

[1] Jungtinė scenos darbuotojų organizacija.
[2] Strateginių tarnybų valdyba.

– Vakare mums reikia grįžt į Kamagvėjų.

– Kada išskrenda jūsų lėktuvas?

– Regis, šeštą.

– Viskas bus sutvarkyta, – pasakė Tomas Hadsonas.

Prie jų staliuko priėjo jaunas havanietis.

– Atleiskit, – tarė jis. – Gal galėčiau paprašyt jus autografo?

– Prašom.

Jis padavė jai atviruką, kuriame buvo matyti baras, o už jo – Konstantė, maišantis kokteilį, ir ji pasirašė Tomui Hadsonui taip gerai pažįstama pernelyg stambia aktoriška rašysena.

– Čia ne mano dukrelei ar mokinukui sūnui, – pasakė vyrukas. – Čia man pačiam.

– Ir gerai, – atsakė ji ir nusišypsojo. – Malonu, kad mane paprašėt.

– Esu matęs visus jūsų filmus, – pasakė vyrukas. – Man jūs gražiausia pasauly moteris.

– Nuostabu, – pasakė ji. – Manykit taip ir toliau.

– Gal galiu pasiūlyt jums išgert?

– Aš geriu su savo bičiuliu.

– Aš jį pažįstu, – pasakė vyrukas, radijo diktorius. – Mudu seni pažįstami. Ar galima pas jus prisėst, Tomai? Jūs turit viena dama per daug.

– Ponas Rodrigas, – pasakė Tomas Hadsonas. – O kokia jūsų pavardė, Džine?

– Votson.

– Panelė Votson.

– Džiaugiuosi su jumis susipažinęs, panele Votson, – tarė radijo diktorius. Jis buvo gražus juodaplaukis, įdegęs, malonių akių, jaukiai šypsantis vyriškis stambiomis beisbolininko rankomis. Buvo žaidęs ne tik beisbolą, bet ir azartinius žaidi-

mus, ir jo išvaizdoje buvo likę šiuolaikinio profesionalaus lošiko patrauklumo.

– Gal jūs visi sutiktumėt pavalgyt su manim priešpiečių? – paklausė jis. – Būtų kaip tik laikas.

– Mudu su ponu Hadsonu turim važiuot į kaimą, – atsakė ji.

– Mielai palaikyčiau jums kompaniją, – pasakė Džinė. – Man jūs labai patinkat.

– Kaip jis – nieko? – paklausė ji Tomą Hadsoną.

– Puikus žmogus. Geresnio visam mieste nerasi.

– Labai ačiū, Tomai, – pasakė vyrukas. – Tai jūs tikrai atsisakot valgyt priešpiečius su manim?

– Mums iš tiesų labai reikia išvažiuot, – tarė ji. – Jau vėluojam. Tad susitiksim viešbuty, Džine. Labai jums ačiū, pone Rodrigai.

– Jūs dievaž gražiausia moteris pasauly, – pasakė ponas Rodrigas. – Nors žinoti tą ir seniau žinojau, bet dabar galutinai įsitikinau.

– Prašom taip ir toliau galvoti, – pasakė ji, ir jie išėjo į gatvę.

– Na ką gi, – tarė ji. – Ir visai gerai išsisprendė. Džinei jis patiko ir atrodo geras žmogus.

– Jis ir yra geras žmogus, – patvirtino Tomas Hadsonas, ir vairuotojas atidarė jiems automobilio dureles.

– Tu irgi geras žmogus, – pasakė ji. – Gaila tik, kad šiandien per daug išgėręs. Todėl aš ir šampano atsisakiau. Kas ta tavo juočkė, kur sėdėjo bufeto gale?

– Juočkė, ir tiek.

– Nori dar išgert? Galim kur stabtelt ir užbėgt.

– Nenoriu. O tu?

– Tu juk žinai, kad aš negeriu. Nors vyno truputį išgerčiau.

– Vyno aš namie turiu.

– Nuostabu. Dabar gali mane pabučiuot. Dabar nebe-areštuos.

– *Adondé vamos?*[1] – paklausė vairuotojas, žiūrėdamas tiesiai prieš save.

– *A la finca*[2], – atsakė Tomas Hadsonas.

– Ak Tomi, Tomi, Tomi, – tarė ji. – Bučiuok gi. Juk nieko, kad jis matys, ar ne?

– Nieko. Jei nori, gali išraut jam liežuvį.

– Ne, nenoriu. Ir apskritai nenoriu žinot jokių žiaurybių. Bet gražu, kad pasiūlei.

– Nebloga idėja. Kaip tu laikais? Vis tokia pat dosni meilės?

– Tokia pat.

– Tikrai?

– Tokia pat, nepasikeitus. Šiame mieste aš tavo.

– Iki išskris lėktuvas.

– Taip, – pasakė ji ir atsisėdo patogiau. – Tu žiūrėk, – tarė ji. – Visas blizgesys paliko užpakaly, prasidėjo purvas ir dūmai. Ar ne visada mudviem taip būdavo?

– Kartais nebūdavo.

– Taip, – pasakė ji. – Kartais.

Paskui jie žiūrėjo į nešvarius, aprūkusius namus, ir jos aštri akis ir guvus protas akimirksniu pagaudavo tai, ką jis įstengė įžvelgti tik per daugelį metų.

– Dabar jau pradeda atrodyt geriau, – pasakė ji. Ji niekad jam nemeluodavo, ir jis taip pat stengdavosi jai nemeluoti. Bet nemeluoti jam sunkokai sekdavosi. – Tu tebemyli mane? – paklausė ji. – Sakyk tiesiai, be pagražinimų.

[1] Kur važiuojam? *(Isp.)*
[2] Į vienkiemį *(isp.)*.

– Taip. Pati turėtum žinot.

– Aš ir žinau, – pasakė ji ir, lyg norėdama įrodyti (jei tai galėjo būti įrodymas), apkabino jį.

– Kas tavo dabartinis?

– Nekalbėkim apie jį. Tau jis nepatiktų.

– Ko gera, – pasakė jis ir taip stipriai suspaudė ją, kad atrodė, jei katras neatsitokės, kažkas luš. Tai buvo jųdviejų senas žaidimas, ir pačią paskutinę sekundę ji neišlaikiusi šūktelėjo.

– Tau nėra krūtų, – tarė ji. – Todėl tu ir laimi.

– Aš neturiu ir veido, kurį pamačius sąla širdis. Ir neturiu kita ko, ką turi tu, ir nė tokių ilgų dailių kojų.

– Tu turi ką kita.

– Taip, – pasakė jis, – šią naktį turėjau priegalvį ir besimeilaujantį katiną.

– Katiną šiandien atstosiu aš. Ar dar toli?

– Vienuolika minučių.

– Pagal savijautą – per toli.

– Nori, aš perimsiu vairą ir nuvažiuosim per aštuonias.

– Oi ne, nereikia, prisimink verčiau, kiek kartų aš tave mokiau kantrybės.

– Tai buvo pačios rimčiausios ir pačios kvailiausios pamokos mano gyvenime. Pakartok trumpai man kokią iš jų.

– Ar reikia?

– Nebūtinai. Jau tik aštuonios minutės.

– Ar pas tave jauku, o lova plati?

– Duosis matyt, – pasakė Tomas Hadsonas. – Vėl tave, kaip kadaise, abejonės ima apnikt?

– Ne, – atsakė ji. – Aš tik noriu atsigult į plačią plačią lovą. Kad visiškai užmirščiau armiją.

– Lova plati yra, – tarė jis. – Armija, tiesa, gal ir netilptų.

– Be reikalo ironizuoji, – pasakė ji. – Net patys patraukliausi galų gale pradeda rodinėt žmonų nuotraukas. Nepažįsti, gaila, tu oro desantininkų.

– Ir gerai, kad nepažįstu. Mums tenka šiek tiek pamirkt vandeny. Tačiau nei niekas mūsų, nei mes patys savęs nevadinam jūrų desantininkais.

– Gal papasakotum man apie jūrą? – paklausė jinai, įkišusi ranką giliai į jo kišenę.

– Ne.

– Iš tavęs neištrauksi žodžio, ir už tai aš tave myliu. Bet man smalsu, ir žmonės klausinėja, ir man neramu.

– Smalsumas – maža bėda, – pasakė jis. – Bet jaudintis nesijaudink. Nepamiršk: katinas smalsus nudegė ūsus. Aš turiu katiną, ir gana smalsų, – jis prisiminė Boizą. Paskui pridūrė: – O štai verslininkus nerimas pribaigia pačiame jėgų žydėjime. Ar man nerimaut dėl tavęs?

– Tik kaip dėl aktorės. Ir tik truputį. Dvi minutės dar. Čia gražūs vaizdai, man patinka. Ar galėsim pavalgyt priešpiečius lovoj?

– Tai gal galėsim ir numigti.

– Taip. Ne nuodėmė. Kad tik į lėktuvą spėtume.

Automobilis kilo aukštyn stačiu, senu, akmenimis grįstu keliu, iš abiejų pusių apaugusiu dideliais medžiais.

– Gal tu šįvakar turėjai kokių kitų planų?

– Ne, tik tave, – atsakė jis.

– Aš apie tavo darbą.

– Ar aš panašus į dirbantį?

– Kas tave žino. Tu didelis aktorius. Blogesnio nesu matęs. Myliu tave, mano mielas bepročiuk, – tarė ji. – Esu mačius visus tavo didžiuosius vaidmenis. Labiausiai tu man patikai, kada vaidinai Ištikimą Vyrą ir vaidinai be galo įsijautęs, ir ant kel-

nių tau buvo prasimušus didelė gamtinių syvų dėmė, ir kai tik tu į mane pasižiūrėdavai, ji eidavo didyn ir didyn. Jei neklystu, tai buvo *Ritz*.

– Ištikimą Vyrą tenai aš vaidinau geriausiai, – pasakė jis. – Kaip pats Garikas „Old Beilyje".

– Truputį painioji, – pasakė ji. – Geriausiai, man rodos, tu vaidinai „Normandijoj".

– Kai jis sudegė, aš kokią savaitę vaikščiojau kaip žemę pardavęs.

– Savaitė – tau ne rekordas.

– Taip, – pasakė jis.

Automobilis buvo sustojęs, ir vairuotojas rakino vartus.

– Ar mes tikrai čia gyvenam?

– Taip. Ant pačios kalvos. Prašau atleist, kelias labai prastas.

Automobilis pro mangus ir nužydėjusius *flamboyantes,* pro diendaržius pakilo į kalvą ir apskrita alėja privažiavo prie namo. Jis atidarė automobilio duris, ir ji išlipo lyg dosni, geraširdė karalienė, daranti malonę žemei.

Ji apžvelgė namą ir pastebėjo atdarus miegamojo langus. Langai buvo dideli ir kažkuo jai priminė „Normandiją".

– Praleisiu aš šitą lėktuvą, – tarė ji. – Kodėl aš negaliu susirgt? Visos moterys serga.

– Pažįstu du gerus daktarus, kurie su priesaika patvirtins, kad tu susirgai.

– Nuostabu, – pasakė ji, lipdama laiptais. – O pietų kviest jų nereikės, ne?

– Nereikės, – atsakė jis, darydamas duris. – Aš jiems paskambinsiu ir pasiųsiu vairuotoją atvežt pažymų.

– Viskas, aš sergu, – tarė ji. – Tegu kariuomenė linksminasi bent sykį be manęs.

– Išskrisi, taip tik sakai.

– Ne. Aš linksminsiu tave. Ar linksmino kas nors rimčiau tave paskutiniu laiku?

– Ne.

– Manęs taip pat. O gal „manęs irgi“?

– Nežinau, – atsakė jis ir apkabino ją, ir pažvelgė į akis, o paskui nusuko žvilgsnį į šalį. Atidarė didžiojo miegamojo duris. – Manęs irgi, – užsigalvojęs pasakė jis.

Langai buvo atdari, ir kambaryje siautė vėjas. Tačiau kaitinant saulei vėjuotame kambaryje buvo malonu.

– Tikrai kaip „Normandijoj“. Ar tu dėl manęs viską įrengei kaip „Normandijoj“?

– Žinoma, dėl tavęs, brangioji, – pamelavo jis. – O kaip tu manei?

– Tu didesnis melagis ir už mane.

– Bet ne toks užkietėjęs.

– Nemeluokim. Įsivaizduokim, kad tu čia viską įrengei man.

– Tau, – pasakė jis. – Tik vietoj tavęs buvo kita.

– Ar stipriau apkabint nebemoki?

– Nesulaužęs kaulų – ne, – paskui pridūrė: – arba neatsigulęs.

– O kas sakė, kad nenori gultis?

– Aš nesakiau, – tarė jis ir pakėlęs nunešė ją į lovą. – Nuleisiu žaliuzes. Aš nieko prieš, kad tu linksmintum kareivius. Bet tarnus virtuvėj tegu linksmina radijas. Apsieis be mūsų.

– Eikš, – pasakė ji.

– Einu.

– Prisimink visa, ko tave kažkada mokiau.

– Negi atrodau pamiršęs?

– Šį tą.

– Šį tą, – pasakė jis. – Kur mes galėjom su juo susipažint?

– Susitikom kartą, ir tiek. Neprisimeni?

– Klausyk, nesistenkim nieko prisimint ir nekalbėkim, nekalbėkim, nekalbėkim, nekalbėkim.

Paskui ji tarė:

– Net ir „Normandijoj" žmonės, būdavo, įsinori valgyt.

– Tuoj pakviesiu stiuardą.

– Bet šitas stiuardas mūsų nepažįsta.

– Susipažins.

– Ne. Kelkimės, apžiūrėkim namą. Ką gera nutapei?

– Ką? Nieko dora.

– Nėr kada?

– O ką manai.

– Bet kai esi krante?

– Ką reiškia „esi krante"?

– Tomai, – tarė ji. Dabar juodu sėdėjo dideliuose krėsluose darbo kambaryje, ir ji buvo nusiavusi batelius: norėjo basa pavaikščiot po demblį. Sėdėjo susirangiusi krėsle, susišukavusi taip, kad jam patiktų, nes žinojo, kaip tatai jį veikia, ir sėdėjo tokia poza, kad, pajudinus galvą, plaukai suposi lyg sunki šilkinė banga.

– Po velnių, – tarė jis. – Mieloji, – pridūrė.

– Keik keik, pripratus, – pasakė ji.

– Nekalbėkim apie tai.

– Kodėl tu ją vedei, Tomai?

– Nes tu buvai įsimylėjus kitą.

– Ne pati rimčiausia priežastis.

– Niekas ir nesako. Aš – tuo labiau. Bet jeigu aš savo klaidą apgailėjau, tai ar verta ją dar aptarinėt?

– Jei norėsiu, tai ir aptarinėsim.

Įėjo didelis margas katinas ir ėmė glaustytis jai apie koją.

– Jis tave sumaišė su manim, – tarė Tomas Hadsonas. – O gal žino, ką daro.

– Nejaugi čia?

– Taip taip. Tas pats. Bojau! – pašaukė jis.

Katinas atėjo pas jį ir užšoko ant kelių. Jam buvo tas pat, ant kieno kelių gulėti.

– Mudu galim abu ją mylėt, Bojau. Gerai į ją įsižiūrėk. Kitos tokios moteries kaip gyvas neregėsi.

– Tai čia tas, su kuriuo tu miegi?

– Taip. O ką, negalima?

– Prašom, prašom. Man jis patinka labiau už vyrą, su kuriuo miegu aš ir kuris toks pat liūdnas kaip šitas katinas.

– Gal nešnekėkim apie jį, ką?

– Gerai. O tu neapsimesk, kad nebuvai išplaukęs jūron – akys raudonos, o kampučiuose baltos, neįdegusios raukšlelės, o plaukai nuo saulės nudegę lyg specialiai nubalinti...

– Ir vaikštau aš krypuodamas, ir nešiojuos ant peties papūgą, ir švaistaus medine koja. Klausyk, brangute, aš kartkarčiais plaukiu į jūrą, nes esu marinistas, tapau eskizus Gamtos istorijos muziejui. Net ir karas negali sutrukdyt mūsų mokslinio darbo.

– Tegyvuoja mokslas! – pasakė ji. – Šią melagystę įsiminsiu ir kitiems kartosiu. Tomai, tu tikrai jos nė trupučio nemyli?

– Nė trupučio.

– Tebemyli mane?

– Ar neįrodžiau?

– Kas tave žino, gal vaidinai. Vaidinai kaip vaidinęs, kad ir su kokiom šliundrom būčiau radus, amžinai ištikimą meilužį. Ne, nebuvai tu ištikimas man, Sinara.

– Aš tau gera linkėdamas kiek kartų sakiau, kad tu per daug apsiskaičius. Manęs šitas eilėraštis nebedomino, kai suėjo devyniolika.

– Taip, o aš tau kiek kartų sakiau, kad jeigu tu rimtai atsidėtum tapybai, užuot tuščiai fantazavęs ir įsimylėjęs visokias...

– Nori pasakyt – „užuot vedęs".

– Ne. Vedybos, aišku, negeras dalykas. Bet tu jas dar ir įsimyli, o tokio aš tavęs negaliu gerbti.

– Sena miela nepamirštama frazė: „O tokio aš tavęs ne galiu gerbti." Prašyk, kiek nori, pirksiu už bet kokią kainą, kad tik išimčiau ją iš apyvartos.

– Aš tave gerbiu. O tu jos nemyli, tiesa?

– Aš myliu ir gerbiu tave ir nemyliu jos.

– Ir puiku. Aš taip džiaugiuosi, kad susirgau ir neišskridau.

– Tu juk žinai, aš tikrai tave gerbiu ir aš gerbiu kiekvieną tavo daromą ar padarytą kvailystę.

– Ir tu man toks geras ir tesi visus pažadus.

– Koks buvo paskutinis?

– Nežinau. Kad ir koks jis buvęs, tu jo netesėjai.

– Gal apeikim, brangute, šią temą?

– Gerai būtų.

– Tai ir apeikim. Mes juk daugelį dalykų apėjom.

– Ne, netiesa. Yra regimų pėdsakų. Bet tau atrodo, jog užtenka, kad moterį pamylėsi. Nepagalvoji, kad ji nori didžiuotis tavimi. Kad jai reikia švelnumo.

– Ir kad privalėčiau pavirsti bejėgiu kūdikėliu – tau juk tokie patinka, tokius tu myli.

– Kodėl tu negalėjai būt bent tiek nuo manęs priklausomas, kad aš jausčiausi tau reikalinga? Kodėl tu vien „duok", „imk", „nešk, aš nealkanas"?

– Ko mes čia atvažiavom? Pamoralizuot vienas kitam?

– Atvažiavom, nes aš tave myliu ir noriu, kad tu būtum vertas pats savęs.

– Ir tavęs, ir Dievo, ir kitų abstrakcijų. Aš net kaip dailininkas nelinkęs į abstrakcionizmą. Tu tikriausiai Tulūz-Lotreką būtum perspėjus nešliaužiot po viešnamius, Gogeną – neįsitaisyt sifilio, Bodlerą – anksti parsirast namo. Man iki jų toli, bet vis tiek – eik tu po velnių.

– Niekad aš tokia nebuvau.

– Ir dar kaip buvai. O dar tavo darbas. Prakeiktai ilgos darbo valandos.

– Kiną aš būčiau metus.

– Tikiu tikiu, kad būtum metus. Ir būtum dainavus naktiniuose klubuose, o aš būčiau pasidaręs tvarkdariu. Pameni, kaip mes kūrėm tokius planus?

– Kas girdėt iš Tomo?

– Viskas gerai, – atsakė jis ir pajuto, kaip per odą nubėgo pažįstamas keistas šiurpulys.

– Jis man jau trys savaitės, kai nerašo. Per tiek laiko, atrodo, turėjo parašyt. Jis visą laiką taip dažnai rašydavo.

– Pati žinai, kaip kare esti. O gal jų laiškų nepraleidžia. Kai kada nepraleidžia.

– Ar prisimeni, kaip jis visiškai nemokėjo angliškai?

– O prisimeni jų gaują Gštade? Ir Engadine, ir Cuge?

– Gal turi jo naujų nuotraukų?

– Tiktai tą, kur ir tu turi.

– Gal išgerkim? Ko galėtum pasiūlyt?

– Ko tik pageidausi. Einu, pasakysiu tarnui. Vynas rūsy.

– Nebūk ilgai, gerai?

– Komiškai skamba mudviejų atveju tokie žodžiai.

– Nebūk ilgai, gerai? – pakartojo ji. – Girdėjai? Ir aš niekad neliepiau tau anksti parsirast namo. Bėda ne ta, ir tu tą žinai.

– Žinau, – pasakė jis. – Ir ilgai neužsibūsiu.

– Gal tavo tarnas pataisys mums ir ko nors užvalgyt?

– Gal ir pataisys, – pasakė Tomas Hadsonas. Paskui tarė katinui: – Pabūk tu su ja, Boizai.

Kodėl, pagalvojo jis. Kodėl aš taip pasakiau? Kodėl sumelavau? Kodėl nesakau jai tiesiai? Gal noriu, kaip sakė Vilis, savo skausmą pataupyti sau? Ar aš tikrai toks?

Na, bet kas padaryta – padaryta, pagalvojo jis. O ir kaip pasakyti motinai, kad jos sūnus žuvęs, kai tu ką tik su ja mylėjaisi? Kaip pasakyti sau, kad tavo sūnus žuvęs? Seniau tu žinodavai, ką kada atsakyti. Pamėgink atsakyti dabar.

Atsakymo nėra. Laikas būtų tau tą žinoti. Jokio atsakymo nėra.

– Tomai, – pasigirdo jos balsas. – Man vienai ilgu, o katinas, nors ir stengiasi, tavęs neatstoja.

– Bruk jį žemėn. Tarnas išėjęs į kaimą. Ieškau ledo.

– Apsieisiu negėrus.

– Aš irgi, – pasakė jis ir koklinėmis grindimis grįžo į kambarį, kur kojų padais pajuto demblio minkštumą. Pasižiūrėjo į ją – ji sėdėjo kaip sėdėjusi.

– Tu nenori apie jį šnekėt, – tarė ji.

– Nesinori.

– Kodėl? Ar ne geriau pasišnekėt?

– Jis per daug panašus į tave.

– Ne dėl to, – pasakė ji. – Sakyk – jis žuvo?

– Taip.

– Apkabink mane stipriau. Dabar aš tikrai sergu, – jis pajuto, kaip ją purto drebulys, ir atsiklaupė šalia krėslo, ir apkabino ją, ir juto, kaip ji dreba. Paskui ji tarė: – Tu irgi nelaimingas. Vargšelis mano.

Po kurio laiko ji pasakė:

– Atleisk už visa, ką padariau ar pasakiau.

– Ir tu man.

– Nelaimingi mudu abu.

– Visi nelaimingi, – pasakė jis ir nepridūrė: „Vargšas Tomas“.

– Ką dar gali man pasakyt?

– Nieko. Tik tiek.

– Gal palengva apsiprasim.

– Galbūt.

– Kad nors galėčiau pravirkt, o dabar tik maudžia visą, net negera.

– Suprantu.

– Ar taip visiems būna?

– Tikriausiai. Mudviem tai nebepasikartos.

– Dabar aš tartum velionio namuose.

– Atleisk, kad nepasakiau, kai tik susitikom.

– Nieko, – atsakė ji. – Tu visada viską atidėlioji. Aš nesigailiu.

– Aš taip tavęs norėjau ir pasielgiau taip neprotingai ir egoistiškai.

– Visai ne egoistiškai. Mudu visą laiką mylėjom vienas kitą, tik kartais darydavom klaidų.

– Didžiausias darydavau aš.

– Ne. Klydom abu. Bet dabar niekad niekad nebesibarkim, – jai kažkas pasidarė, ir ji pagaliau pravirko. – Ak, Tomi, aš negaliu to pakelti.

– Suprantu, – pasakė jis. – Mieloji tu mano, gražuole mano. Aš irgi negaliu to pakelti.

– Mudu buvom tokie jauni ir kvaili, ir buvom abu gražūs, ir Tomis buvo toks velniškai gražus...

– Kaip jo mama.

– O dabar iš to neliks jokio regimo pėdsako.

– Vargšelė tu mano mieliausioji.

– Ką mudu dabar darysim?

– Tu – savo, o aš – savo.

– Ar negalėtume mudu truputį pagyvent kartu?

– Kol vėjas nesiliaus.

– Tad tegu nesiliauja. Kaip manai, ar mylėtis mudviem dabar netinka?

– Nemanau, kad Tomas mudu už tai pasmerktų.

– Žinoma, nesmerktų.

– O tu pameni, kaip šliuožei slidėmis, užsisodinęs jį ant peties, ir kaip mudu dainuodami leisdavomės prieblandoj per sodą už viešbučio?

– Aš pamenu viską.

– Aš irgi, – pasakė ji. – Ir kodėl mudu buvom tokie kvaili?

– Mudu buvom ne vien įsimylėjėliai, o ir varžovai.

– Žinau. Nereikėjo mudviem varžytis. Bet tu nemyli kitos, tiesa? Juk dabar tik tiek mudviem ir teliko.

– Tik tave, tikrai.

– Aš irgi tik tave. Kaip manai, ar galėtume dar mudu susigrąžint vienas kitą?

– Nežinau, ar kas iš to išeitų. Bandyt galima.

– Kiek truks karas?

– Klausk tą, kuris jam diriguoja.

– Keletą metų?

– Porą tikrai.

– O tu irgi rizikuoji gyvybe?

– Labai.

– Tai negerai.

– O jei man nieko neatsitiks?

– Nežinau. Gal pasistenkim dabar, kai Tomo nebėra, nelieti tulžies ir neduoti valios blogiesiems savo pradams?

– Pasistengsiu. Tulžingumo aš netulžingas, o nuo blogųjų pradų yra vaistų. Tikrai.

– Kokių vaistų? Kekšės – tie tavo vaistai?

– Gal ir kekšės. Bet jei mudu gyventume kartu, man jų nereikėtų.

– Tu pratęs viską apvilkt gražiais žodžiais.

– Na štai. Geriau nepradėkim.

– Nepradėkim. Velionio namuose nedera.

– Jau sakei.

– Žinau, – pasakė ji. – Dovanok. Bet aš nežinau, kokiais kitais žodžiais galėčiau tą išreikšt. Skausmas darosi kažkoks bukas.

– Pasidarys dar bukesnis, – tarė jis. – Bukas skausmas ne lengvesnis už aštrų. Bet jis pasidarys dar bukesnis.

– Pasakyk man visų baisiausia, ką apie jį žinai, kad skausmas kuo greičiau pasidarytų dar bukesnis.

– Gerai, – pasakė jis. – Dieve, kaip aš myliu tave.

– Tu visą laiką mylėjai, – pasakė ji. – Na, sakyk.

Jis sėdėjo jai po kojų, nežiūrėdamas į ją. Jis žiūrėjo į katiną Boizą, išsitiesusį ant demblio saulės apšviestame sklypelyje.

– Jo lėktuvą numušė zenitinė patranka per žvalgybinį skrydį netoli nuo Abvilio.

– Jis iššoko su parašiutu?

– Ne. Lėktuvas užsidegė. Jį tikriausiai nukovė.

– Norėčiau tikėt, kad jis žuvo iškart, – pasakė ji. – Visa širdimi noriu tikėt, kad jis žuvo iškart.

– Beveik kad tikrai taip ir buvo. Jis būtų spėjęs iššokt.

– Tu nemeluoji? Gal jo parašiutas kartais užsidegė?

– Ne, – pamelavo jis manydamas, kad vienai dienai užtenka ir tiek.

– Iš ko tu sužinojai?

Jis pasakė to žmogaus pavardę.

– Jei taip, tai teisybė, – pasakė ji. – Dabar aš, taip pat ir tu likome be vaikų. Gal ir galėsim su tuo apsiprast. Ar daugiau nieko nežinai?

– Ne, nežinau, – atsakė jis stengdamasis, kad tai nuskambėtų kuo įtikimiau.

– O mudu gyvensim toliau?

– Taigi.

– Su kuo?

– Su niekuo, – atsakė jis.

– Ar negalėčiau aš pasilikt ir pagyvent pas tave?

– Abejoju, ar tai ką padėtų, nes kai tik oras leis, aš turėsiu išplaukt. Tu ne plepė, ir ką pasakau, tas lieka tarp mudviejų. Tegu ir tatai lieka tarp mudviejų.

– Bet iki tol aš galėčiau būt su tavim ir galėčiau palaukt, kada tu grįši.

– Kas iš to? – pasakė jis. – Aš nežinau, kada mes grįšim, o tau sėdėt be darbo būtų dar sunkiau. Kol išplauksim, pagyvenk, jeigu nori, čia.

– Gerai, – tarė ji. – Aš pagyvensiu tol, kol tu išplauksi, ir mudu galvosim apie Tomą. Ir mylėsimės, kai tik tu nuspręsi, kad galima.

– Tomas šiame kambaryje nebūdavo.

– O dvasias tų, kieno čia būta, aš išrūkysiu.

– Dabar jau iš tikrųjų reikėtų pavalgyt ir išgert stiklą vyno.

– Butelį, – pasakė ji. – Argi ne gražus berniukas buvo Tomas? Ir toks linksmas ir mielas.

– Ir iš ko tu padaryta?

– Iš to, kas tau patinka, – atsakė ji. – Su plieno priemaiša.

– Nežinau, kur pasidėjo mano tarnai, – pasakė jai Tomas Hadsonas. – Jie nelaukė manęs šiandien grįžtant. Tačiau vienas turėtų budėt prie telefono. Einu, atnešiu vyną. Bus jau atšalęs.

Jis atkimšo butelį ir pripylė dvi taures. Vynas buvo geras, jis taupė jį sugrįžtuvėms iš jūros ir gerdavo jau spėjęs atsigauti, ir palei stiklą uoliai kilo smulkučiai dailūs burbuliukai.

– Išgerkim už mus ir už visas mūsų klaidas, ir visus būsimus mūsų praradimus ir laimėjimus.

– Esamus, – pasakė jis.

– Už esamus, – pritarė ji. Paskui pridūrė: – Vienintelis dalykas, kuriam tu amžinai likai ištikimas – tai geras vynas.

– Pavydėtinas bruožas, ar ne?

– Atleisk, kad rytą prikišau, kam geri.

– Juokis nesijuok, bet man labai padeda.

– Apie ką tu – apie gėrimą? Ar apie priekaištą?

– Apie gėrimą. Apie tą šaldytą, iš aukštų taurių.

– Gal ir padeda. O aš daugiau nebeprikaišiosiu, pasakysiu tik tiek, kad tavo namuose velniškai sunku išprašyt ko nors užvalgyt.

– Pakentėk. Kiek kartų pati mane mokei.

– Aš kenčiu, – atsakė ji. – Bet noriu valgyt, ir viskas. Dabar suprantu, kodėl žmonės per šermenis ir prieš laidotuves valgo.

– Kalbėk kuo šiurkščiau. Jei tik tau nuo to lengviau.

– Ir kalbėsiu, nesijaudink. Negi atsiprašinėsim dėl kiekvieno žodžio? Jaugi atsiprašiau.

– Klausyk, tu, – tarė jis. – Aš šitą žinią nešiojuos jau trys savaitės ir galbūt esu kitokioj stadijoj.

– Kur jau ten, tu kitokioj, įdomesnėj stadijoj, – pasakė ji. – Aš tave pažįstu. Eik, bėk pas savo šliundras.

– Gal liautumeis?

– Nesiliausiu. Man nuo to lengviau.

– Kas pasakė: „Pasigailėki moterų, Marija!"?

– Koks nors vyras, – pasakė ji. – Koks nors niekšelis.

– Gal nori išgirst visą eilėraštį?

– Nenoriu. Man tu jau nusibodai, ir nusibodo tavo pūtimasis, kad tu tą žinai jau trys savaitės, ir viskas nusibodo. Aš mat ne kareivis, o tu atlikinėjąs tokias slaptas užduotis, kad miegi su katinu, idant neprasitartum...

– Ir tu iki šiol nesupranti, kodėl mudu išsiskyrėm?

– Mudu išsiskyrėm todėl, kad tu man nusibodai. Tu visą laiką mane mylėjai, negalėjai nemylėt ir negali nemylėt ir dabar.

– Tai teisybė.

Valgomajame stovėjo tarnas. Jis ir seniau neišvengiamai matydavo ir girdėdavo kivirčus didžiajame kambaryje, ir nuo to jam būdavo taip negera, kad net jo rudą veidą išmušdavo prakaitas. Jis mylėjo savo šeimininką ir kates, ir šunis, ir jis pagarbiai žavėdavosi gražiomis moterimis, o kivirčai jam labai užduodavo širdį. O šita moteris jam atrodė gražiausia iš visų matytų, o štai *caballero* barasi su ja, o jinai piktai šneka su *caballero.*

– *Señor,* – tarė jis. – Atsiprašau, ar negalėtumėte ateiti į virtuvę? Turiu jums šį tą pasakyti.

– Atleisk, brangioji.

– Baisios paslaptys, – pasakė ji ir prisipylė pilną taurę vyno.

– *Señor,* – tarė vaikinas, – skambino leitenantas ir liepė pasakyti jums, kad tučtuojau prisistatytumėt. Dar pakartojo: tučtuojau. Sakė, jūs žinosiąs, kur ir kad yra reikalas. Mūsų telefonu skambinti nenorėjau, todėl paskambinau iš kaimo. Pasakė, kad jūs čia.

– Gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Labai ačiū. Būk geras, pakepk mudviem su *señorita* kiaušinių ir liepk vairuotojui paruošt automobilį.

– Klausau, pone, – atsakė vaikinas.

– Kas atsitiko, Tomai? – paklausė ji. – Kas nors nemalonaus?

– Man reikia grįžt į darbą.

– Betgi tu sakei, kad kol pučia toks vėjas, nereikės.

– Sakiau tai sakiau. Juk ne nuo manęs priklauso.

– Ar man likt čia?

– Jei nori, lik, paskaityk Tomo laiškus, o vairuotojas tave nuveš į lėktuvą.

– Gerai.

– Jei norėsi, jo laiškus ir nuotraukas ar šiaip ką radus gali pasiimt. Išgriozk mano rašomojo stalo stalčius.

– Koks tu pasikeitęs!

– Gal šiek tiek, – pasakė jis.

– Nueik į studiją, apžiūrėk paveikslus, – pasakė jis. – Yra neblogų, nutapiau prieš imdamasis šito darbo. Kas patiks, pasiimk. Yra vienas neblogas tavo portretas.

– Ji aš pasiimsiu, – pasakė ji. – Koks tu geras, kai būni geras.

– Jei norėsi, gali paskaitinėt ir jos laiškus. Kai kurie – nors dėk į muziejaus vitriną. Kurie tau atrodys komiškesni, pasiimk.

– Iš tavo kalbos atrodytų, jog aš keliauju su lagaminu.

– Gali perskaityt, o paskui išmesi lėktuve į unitazą.

– Gerai.

– Pasistengsiu grįžt prieš tau išvažiuojant. Bet negarantuota. Jei vairuotojo reikės man, tai atsiųsiu taksi, kad nuvežtų tave į viešbutį arba į oro uostą.

– Gerai.

– Jei ko reikės, paprašyk tarno. Jis galės išlygint tau uniformą, o persivilkt galėsi kokiais nors mano drabužiais.

– Gerai. Mylėk mane, Tomai, ir norėčiau, kad niekas, kaip, pavyzdžiui, šitas barnis, visko nesugadintų.

– Na žinoma. Tai niekai, o tu pati sakei, kad aš negaliu tavęs nemylėt.

– Negalėk nemylėt ir toliau.

– Tai nuo manęs nepriklauso. Pasiimk kokių norėsi knygų ar šiaip ko rasi mano ūky, o mano kiaušinienę ar bent dalį atiduok Boizui. Jis mėgsta kiaušinius smulkiai supjaustytus. Na, man laikas, jau ir taip vėluoju.

– Lik sveikas, Tomai, – pasakė ji.

– Lik sveika, velniuke. Žiūrėk, saugok save. Mane tikriausiai šaukia dėl kokio nieko.

Jis išėjo pro duris. Tačiau kartu su juo išsmuko ir katinas ir žiūrėjo, pakėlęs galvą, į jį.

– Nieko baisaus, Boizai, – tarė jis. – Prieš išplaukdamas aš dar sugrįšiu.

– Kur važiuojam? – paklausė vairuotojas.

– Į miestą.

Nesinori tikėti, kad tokiu oru reikėtų plaukti į jūrą. Bet gal jie ką nors aptiko. Gal kas nors šaukiasi pagalbos. Velnias, kad nors šį kartą pasisektų. Ir kad nepamirščiau brūkštelt testamentėlį ir užrašyt jai namą. Ir patvirtint jį pasiuntinybėj, ir palikt seife. Ji baisiai šauniai laikėsi, tai sužinojusi. Nors, tiesą pasakius, ji šito smūgio dar nepajuto iki galo. Tai kad galėčiau padėti jai tada, kai pajus. Kad galėčiau suteikti jai dorą paramą! Gal ir galėsiu, jei šį kartą mums sėkmingai baigsis – ir kitą kartą, ir dar kitą.

Pirmiausia tegu laimingai baigsis šį kartą. Kažin, ar ji išsiveš ką nors iš namų? Tikiuosi, išsiveš ir nepamirš supenėti Boizui kiaušinio. Kai šalta, jis labai ėdrus.

Vyrus susirinkti nebus sunku, tik kažin kaip atlaikys be remonto kateris? Kad nors šį reisą atlaikytų. Vieną reisą tikrai atlaikys. Rizikuosim. Atsarginių dalių beveik gana. Ką tos bangos, kad tik pavyktų susikibti. Gera būtų buvę šiandien likti krante. Gal ir gera. Velnią ten būtų buvę gera!

Pažiūrėkim teisybei į akis. Sūnų – praradai. Meilę – praradai. Garbės jau seniai nė padujų. Belikusi pareiga.

Na taip, bet kokia ta tavo pareiga? Tai, ką prižadėjau daryti. O visa kita, ką žadėjai?

Vienkiemyje, miegamajame, įrengtame kaip „Normandijos" kajutė, moteris gulėjo ant lovos šalia katino, vardu Boizas. Kiaušinių ji nepajėgė nuryti nė kąsnelio, o šampanas atrodė neskanus. Ji susmulkino visus kiaušinius Boizui ir atidarė rašomojo stalo stalčių, ir pamatė mėlynus vokus su sūnaus rašysena ir cenzūros antspaudais. Ir nuėjo ir krito kniūbsčia ant lovos.

– Pirma vienas, paskui kitas, – tarė ji katinui, kuris gulėjo šalia, laimingas nuo kiaušinienės ir nuo moters artumo. – Pirma vienas, paskui kitas, – pakartojo ji. – Sakyk, Boizai, – ką mums dabar daryti?

Katinas negirdimai murkė.

– Tu irgi nežinai, – pasakė ji. – Ir niekas nežino.

III DALIS

Jūroje

I

Ilgą baltą paplūdimį juosė kokoso palmių juosta. Skersai įlankos žiotis driekėsi rifas, į kurį guro stipraus rytų vėjo genamos bangos, todėl įlankos žiotis plaukiant kranto link buvo lengva pastebėti. Paplūdimys buvo tuščias, o smėlis toks baltas, kad žilpino akis.

Vyriškis, stovintis ant kapitono tiltelio, apžiūrinėjo krantą. Ten, kur turėjo būti trobelės, nebuvo matyti jokių trobelių, o lagūnoje – jokio laivelio.

– Tu juk esi čia buvęs, – tarė jis padėjėjui.

– Taip.

– Argi ana ten nebuvo trobelių?

– Buvo, ir žemėlapy šitoj vietoj pažymėtas kaimas.

– O dabar nėra, nors tu ką, – pasakė vyriškis. – Ar mangrovėje botų irgi neįžiūri?

– Nieko nematau.

– Reikės paplaukėt arčiau ir nuleist inkarą, – pasakė vyriškis. – Aš šitą pakrantę pažįstu. Čia kokius aštuonis kartus giliau, negu atrodo.

Jis pasilenkė ir pro žalsvą vandenį pasižiūrėjo, ar didelis katerio šešėlis.

– Geriausiai gruntas laiko į rytus nuo tos vietos, kur buvo kaimas, – pasakė padėjėjas.

– Žinau. Nuleisk dešiniojo borto inkarą. Čia ir apsistosime. Kai dieną naktį pučia toks vėjas, uodų nebaisu.

– Taip, tikrai.

Jie nuleido inkarą, ir kateris, toks nedidukas, kad laivu jį vadino, ir tai tik mintyse, vien jo savininkas, – sustojo priekiu prieš vėją, už rifo, į kurį, žaliais ir baltais purslais tikšdamos, guro bangos.

Vyriškis ant tiltelio patikrino, ar kateris laisvai stovi ir ar tvirtai laikosi inkaras. Paskui pažvelgė į krantą ir išjungė variklius. Jis žiūrėjo ir žiūrėjo į krantą ir niekaip negalėjo suprasti, kas ten atsitikę.

– Pasiimk tris vyrus ir plaukit apžvalgyt, – tarė jis. – Aš truputį nusnūsiu. Nepamirškit, kad jūs mokslininkai.

Dėdamiesi mokslininkais, jie ginklus slėpdavo ir prisisegdavo mačetes, ir užsidėdavo plačias šiaudines skrybėles, kokias dėvi Bahamų pinčių rinkėjai. Šitas skrybėles komanda vadino *sombreros científicos*[1]. Juo didesnė, juo mokslininkiškesnė ji jiems atrodė.

– Kažkas nukniaukė mano mokslininkišką skrybėlę, – tarė plačiapetis baskas su tankiais, tarpunosy suaugusiais antakiais. – Duokit man moksliškumo dėlei maišelį granatų.

– Imk mano mokslininkišką skrybėlę, – atsiliepė kitas baskas. – Ji dvigubai mokslininkiškesnė už tavąją.

– Oho, kokia mokslininkiška skrybėlė! – pasakė plačiapetis baskas. – Su ja aš tikras Einšteinas. Tomasai, ar galima bus parsinešt egzempliorių bandymams?

– Ne, – atsakė vyriškis. – Antonijas žino, ką jam daryt. O jūs, mokslininkai, gerai viską apžiūrėkit.

[1] Mokslininkiškos skrybėlės *(isp.)*.

– Aš ieškosiu vandens.

– Vanduo bus už kaimavietės, – pasakė vyriškis. – Pažiūrėk, ar geras. Reikėtų apsirūpint.

– H_2O, – tarė baskas. – Moksliškai sakant. Ei tu, mokslininkiūkšti! Skrybliavagy! Duokš mums keturis butelius po dvidešimt litrų, kad ne veltui būt kelionė.

Antrasis baskas nuleido į valtį keturis vytelėmis apipintus butelius.

Vyriškis girdėjo juos kalbantis.

– Nebadyk man nugaros su savo šūdinu mokslininkišku irklu.

– Mokslo labui, mokslo labui.

– Apšikt ir mokslą, ir jo seserį.

– O gal brolį?

– Penicilinas vardu.

Vyriškis stebėjo, kaip jie irkluoja link akinamai balto paplūdimio. Reikėjo keltis į krantą man pačiam, pagalvojo jis.

Bet esu visą naktį nesudėjęs akių ir pusę paros stovėjęs prie šturvalo. Antonijas padarys kas reikia ne blogiau už mane. Bet įdomu, koks velnias ten atsitiko?

Jis žvilgtelėjo į rifą, paskui į krantą ir į skaidrų vandenį, tekantį palei bortą ir smulkiai verpetuojantį užuovėjoje. Paskui užsimerkė, apsivertė ant šono ir užmigo.

Pabudo, kai valtis priplaukė prie katerio, ir išvydęs jų veidus suprato, jog atsitikta kažko baisaus. Jo padėjėjas buvo suprakaitavęs, lyg kad ištiktas bėdos ar gavęs blogą žinią. Žmogus jis buvo posausis ir prakaituodavo retai.

– Trobelės kažkieno sudegintos, – tarė jis. – Kažkieno mėginta gesint, ir degėsiuose yra lavonų. Iš čia negalima užuost, nes vėjas ne iš tos pusės.

– Kiek lavonų?

– Mes suskaičiavom devynis. Gali būt ir daugiau.

– Vyrų ar moterų?

– Ir tų, ir tų.

– Pėdsakų nelikę?

– Jokių. Paskui lyta. Smarkiai. Smėlis dar tebėr lietaus suplaktas.

Plačiapetis baskas, vardu Ara, tarė:

– Žuvę jie prieš kokią savaitę. Paukščių dar neliesti, bet krabai jau graužia.

– Iš kur žinai, kad jie žuvę prieš savaitę?

– Tiksliai niekas nepasakys, – atsakė Ara. – Bet apie savaitę bus. Sprendžiant iš krabų pėdsakų, lietaus būta maždaug prieš trejetą dienų.

– Kaip vanduo?

– Atrodo, geras.

– Atsigabenot?

– Atsigabenom.

– Kam jiems tą vandenį nuodyt? – tarė Ara. – Iš kvapo atrodė geras, tad paragavau ir atgabenau.

– Ragavai be reikalo.

– Iš kvapo atrodė geras, ir pagalvojau – kam jiems jį nuodyt?

– Kas juos išžudė?

– Kas ten žino.

– Nebandėt nustatyt?

– Ne. Grįžom tau pranešt. Tu juk vadas.

– Na gerai, – pasakė Tomas Hadsonas.

Jis nulipo į apačią ir prisisegė revolverį. Sunkus ginklas nusisvėrė ant šlaunies, o peilio makštys, prisegtos kitoje diržo pusėje, tabalavo aukštai. Jis užėjo į kambuzą, pasiėmė šaukštą ir įsidėjo į kišenę.

– Ara, judu su Henriu eisit į krantą. Tu, Vili, liksi valty ir paieškosi moliuskų. Pitersas tegu pamiega, – savo padėjėjui jis pasakė: – patikrink variklius, gerai? Ir visus bakus.

Pro skaidrų vandenį gražiai baltavo dugnas, ir jis įžiūrėjo smulkiausius smėlio gumburėlius ir rieveles. Kai valtis užčiuožė ant smėlio ir jie brido į krantą, jis juto, kaip jam į kojų pirštus baksi smulkios žuvelės, ir jis pasižiūrėjo ir pamatė, jog tai mažyčiai pompanai. Gal čia ir ne pompanai, pagalvojo jis. Bet ir atrodo, ir nebaikštūs lygiai kaip pompanai.

– Henri, – tarė jis, kai jie išbrido į krantą. – Pereik per paplūdimį prieš vėją iki pat mangrovės. Žiūrėk, ar nepamatysi pėdsakų ar šiaip ko. Susitiksim čia. Tu, Ara, pereik pavėjui ir taip pat išžvalgyk.

Klausti, kur lavonai, nereikėjo. Jis matė ten vedančius pėdsakus ir girdėjo sausuose krūmuose čežančius krabus. Jis pasižiūrėjo į savo laivą ir į mūšos liniją, ir į plūduriuojančios valties vairagalyje sėdintį Vilį, kuris persilenkęs per valties kraštą pro vandens žiūroną ieškojo moliuskų.

Tą padaryti ar šiaip, ar taip reikės, tad juo greičiau, tuo geriau, galvojo jis. Tačiau diena šiandien ne tokiems darbams. Keista, kad čia, kur visai nereikėjo, būta tokio lietaus, o pas mus nenukrito nė lašelio. Kiek jau dienų, kai tolumoj matom lietaus debesis, o mums nenukrinta nė lašelio?

Vėjas pūtė smarkiai, pūtė jis taip dieną naktį jau penkiasdešimt parų. Vyriškis buvo su juo apsipratęs, vėjas jo nenervino. Vėjas teikė jam jėgos ir atsparumo, ir jam norėjosi, kad vėjas nesiliautų pūtęs.

Visados mes ko nors laukiam ir nesulaukiam, galvojo jis. Bet geriau laukti pučiant vėjui negu stojus tykai ar užkluptiems nelauktų, pragaištingų škvalų. Vandens visada kur nors galima rasti. Tegu sau nelyja. Vandens mes visada rasim. Vandens yra visose šitose salelėse, reikia tik mokėti ieškoti.

Nagi, tarė jis sau. Eik ir greičiau atlik savo darbą.

Darbą greičiau atlikti jam padėjo vėjas. Kai jis atsitūpęs po apdegusiais krūmokšniais rieškučiomis ėmė samstyti smėlį, vėjas nešė specifinį kvapą tolyn nuo jo. Smėlyje, keista, nieko nerado, tačiau prieš eidamas į kaimavietę jis ištyrinėjo smėlį pavėjinėje sudegintų trobelių pusėje. Buvo tikėjęsis, jog tai, ko ieškojo, ras nesunkiai. Bet nieko nerado.

Paskui, atsukęs nugarą prieš vėją, atsigręždamas ir įkvėpdamas oro ir vėl sulaikydamas kvapą, jis ėmė peiliu krapštyti apanglėjusius žmonių palaikus, kuriuos ėdė krabai. Staiga peilis atsibedė į kažkokį kietą daiktą, tas nuriedėjo palei kaulą, ir jis iškasė jį su šaukštu. Padėjo ant smėlio ir pakrapštęs, parausęs ten pat rado dar tris. Tada atsisuko prieš vėją ir nuvalė į smėlį peilį ir šaukštą. Jis paėmė šitas keturias kulkas su sauja smėlio ir per krūmus grįžo atgal.

Didelis begėdiškai baltas sausumos krabas ėmė trauktis atpakalias, pakėlęs žnyples.

– Nori užeit, drauguži? – tarė jam vyriškis. – O aš išeinu.

Krabas, pakėlęs praskėstas žnyples, nesitraukė.

– Kaip krabas, esi jau per didelis, – pasakė vyriškis. Jis neskubėdamas įsikišo peilį į makštis, o šaukštą į kišenę. Tada perpylė smėlį su keturiomis kulkomis į kairę ranką. Dešinę švariai nusivalė į šortus. Paskui išsitraukė prakaito nujuodintą, gerai suteptą 357 kalibro magnumą. – Dar turi galimybę išsigelbėt, – tarė jis krabui. – Kaltinti niekas tavęs nekaltina. Tu kartu ir smaguriauji, ir pareigą atlieki.

Krabas, aukštai iškėlęs žnyples, nejudėjo. Jis buvo didelis, pusantro sprindžio platumo, ir vyriškis iššovė jam tarp akių, ir krabas ištiško.

– Šitų 357 dabar sunku gauti, nes su jais eftėbistai, išsisukinėjantys nuo karo tarnybos, medžioja kitus išsisukinėtojus, –

pasakė vyriškis. – Bet reikia juk kada ne kada iššauti, kad pamatytum, ar dar moki šaudyt.

Vargšas krabas, pagalvojo, jis tiktai dirbo savo darbą. Bet verčiau būtų kepėstavęs sau.

Jis nuėjo į paplūdimį ir pamatė savo laivą, nenykstančią bangų mūšos liniją, ir Vilį, kuris, nuleidęs inkarą, nardė moliuskų. Jis švariai nuplovė peilį, nušveitė ir nuplovė šaukštą, o paskui numazgojo keturias kulkas. Jis žiūrėjo į kulkas ant delno taip, kaip aukso ieškotojas, tikėjęsis tik aukso kruopelių, žiūrėtų į dubenyje žibančius keturis aukso grynuolius. Kulkos buvo juodais smaigaliais. Dabar, išsiplovus mėsos likučiams, buvo aiškiai matyti siauras graižtvų ruoželis. Tai buvo tipiškos 9 mm šmeiserio automato kulkos.

Radinys vyriškį labai pradžiugino.

Gilzes jie susirinko visas, pagalvojo jis. Tačiau kulkas, tokias pat iškalbingas kaip vizitinės kortelės, paliko. Dabar reikia pabandyti sumegzt siūlų galus. Mes žinom du dalykus. Kad jie čia nepaliko nė vieno gyvo žmogaus ir kad nepaliko nė vieno boto. Štai ir spręsk galvosūkį. Galvą taigi turi.

Tačiau galvosūkio jis nesprendė. Atsigulęs ant smėlio, patraukėjo diržu ir pasiguldė tarp kojų pistoletą, ir įsižiūrėjo į vėjo ir smėlio iš šiekšto sukurtą skulptūrą. Šiekštas buvo pilkas, smėliuotas, įsmegęs baltame miltiškame smėlyje. Atrodė lyg parodos eksponatas. Tokiam vieta Rudens salone.

Jis girdėjo, kaip bangos kriokdamos gūra į rifą, ir galvojo: gerai būtų tai nutapius. Jis gulėjo ir žiūrėjo į dangų, ir dangus buvo tuščias, tik rytų vėjas traukė kaip traukęs, o užsegtoje šortų kišenėlėje gulėjo keturios kulkos. Jis žinojo, kad jos – tai visa jam likusio gyvenimo esmė. Tačiau dabar jam nesinorėjo nei galvoti apie jas, nei daryti reikalingas išvadas. Verčiau pa-

sigrožėsiu šituo pilku šiekštu, pagalvojo jis. Dabar mums aišku, kad turime priešų ir kad jie nuo mūsų nepabėgs. Ir mes nuo jų nepabėgsim. Bet iki sugrįš Ara su Henriu, galvoti apie tai nebūtina. Ara ką nors ras. Rasti yra ką, o galvą jis turi. Paplūdimys daug ką meluoja, tačiau visados kur nors esti parašyta ir tiesos. Jis pačiupinėjo kulkas kišenėlėje, o tada, pasiremdamas alkūnėmis, pašliaužė atgal, kur smėlis sausesnis ir net baltesnis, jei galima įsivaizduoti dar baltesnį baltumą, ir atsigulė, atremdamas galvą į pilkąjį šiekštą, o pistoletą pasidėjo tarp kojų.

– Kiek jau laiko tu mano meilužė? – tarė jis pistoletui. – Gali neatsakyt. Gulėk sau ramiai. Ateis laikas, ir aš pasistengsiu, kad tu nušautum ką nors rimtesnio už krabą.

II

Jis gulėjo žiūrėdamas į bangų mūšą, ir kai pamatė paplūdimiu grįžtančius Arą ir Henrį, buvo jau viską gerai apsvarstęs. Jis pažvelgė į juos, o paskui vėl nusisuko į jūrą. Buvo mėginęs negalvoti ir ramiai pailsėti, bet veltui. Dabar, kol jie prieis, jis ilsėsis ir apie nieką negalvos, tik apie bangas, dūžtančias į rifą. Bet pailsėti nebebuvo kada. Jie priėjo per greit.

– Ką radot? – paklausė jis Arą, kuris atsisėdo šalia pilkojo šiekšto. Henris atsisėdo greta jo.

– Vieną. Jauną. Negyvą.

– Pats tikriausias vokietis, – pasakė Henris. – Tik su šortais, plaukai labai ilgi, šviesūs ir išblukinti saulės, ir guli smėly kniūbsčias.

– Kurioj vietoj peršautas?

– Žemiau juosmens ir į sprandą, – pasakė Ara. – *Rematado*[1]. Štai kulkos. Numazgojau.

– Taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Aš irgi radau keturias panašias.

– Jos 9 mm liugerio, ar ne? – paklausė Henris. – Tas pats kalibras kaip mūsų 38-as.

– Šitos su juodom viršūnėm – automato, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ačiū, kad išėmėt, daktare.

– Jūsų paslaugoms, – pasakė Ara. – Ta, kuri pataikė į sprandą, perėjo kiaurai, aš ją radau smėly. Kitą iškrapštė Henris.

– Be ypatingo pasibjaurėjimo, – pasakė Henris. – Nuo saulės ir vėjo lavonas apdžiūvęs. Pjausčiau kaip pyragą. Ne toks kaip šitie. Kodėl jie jį nušovė, Tomai?

– Nežinau.

– O kaip tau rodos? – paklausė Ara. – Jie čia buvo išlipę pasiremontuot ar kaip?

– Ne. Laivo jie nebeturėjo.

– Taip, – pasakė Ara. – Pasiėmė čionykščių botus.

– Kodėl jie nušovė šitą jūrininką? – paklausė Henris. – Atleisk, Tomai, jeigu mano klausimas tau atrodo kvailas. Bet tu žinai, kaip aš stengiuos daryt, ką sugebu, ir taip džiaugiuos, kad pagaliau juos aptikom.

– Nieko mes jų neaptikom, – atsakė Tomas Hadsonas. – Tiktai kvapelį užuodėm.

– Bet, Tomai, kas nušovė tą jūrininką ir kodėl?

– Šeimyninis kivirčas, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kur matyta, kad iš geros širdies šautų žmogui į stuburgalį. Iš geros širdies jam iššovė paskui, į sprandą.

[1] Pribaigtas *(isp.)*.

– Gal jų iš viso buvo du? – pasakė Ara.

– Gilzių radai?

– Ne, – atsakė Ara. – Tą vietą, kur jų galėjo būt, gerai apieškojau. Net ir iš automato nebūtų nusviedę toliau, negu aš ieškojau.

– Čia galėjo būt tas pats pedantas, kuris surankiojo ir kaimavietėj.

– Kur jie galėjo patraukt? – paklausė Ara. – Kur jie galėjo plaukt su botais?

– Aišku, tik į pietus, – pasakė Tomas. – Pats puikiai žinai, kad į šiaurę plaukt jie negalėjo.

– O mes?

– Mėginu įsivaizduot save jų vietoj, – pasakė Tomas Hadsonas. – Bet per mažai faktų.

– Yra lavonai, yra dingę botai, – tarė Henris. – Iš to jau galima daryt tam tikras išvadas, Tomai.

– Žinom ir vieną jų ginklą. Bet kur jie pragaišino savo povandeninį laivą ir kiek jų? Suplak šitą putrelę, pridėk vakarykštį neišdegusį ryšį su Gvantanamu, įmaišyk, kiek į pietus nuo čia salų salelių ir kad mūsų bakuose vandens tik ant dugno. Pridėk dar Pitersą ir bandyk viską suvirškint.

– Viskas bus gerai, Tomai.

– Taigi taigi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tokiuose reikaluose „gerai“ ir „blogai“– vienas kito verti broliai dvynukai.

– Bet tu tiki, kad mes juos pasivysim, ar ne?

– Na taip, – atsakė Tomas Hadsonas. – Dabar eikit, pasignalizuokit Viliui, kad grįžtų į katerį, ir Antonijas tegu pradeda darinėt jo laimikį. Valgysim moliuskų troškinio. Ara, tu per šitas tris valandas prisipilk kuo daugiau vandens. Variklius tegu pažiūri Antonijas. Reikėtų pasišalint iš čia, kol nesutemę. Ar saloj daugiau nieko nematėt? Kiaulių, paukščių?

– Nieko nematėm, – atsakė jam Ara. – Anų viskas susigrobta.

– Susigrobė – turės ir suvalgyt. Šerti, lesinti jų neturi kuo, neturi ir ledo. Vokiečiai – vyrai sumanūs, jie ir vėžlių sugebės pasigaut. Man regis, mes juos rasim Lobe. Logiškai galvojant, turėjo patraukt į Lobą. Tegu Vilis supila moliuskus į ledainę, o vandens pasiimsim tik tiek, kad užtektų iki kitos salelės, – jis patylėjo ir apsigalvojo. – Atleiskit, ne taip. Apsirikau. Iki saulėleidžio pilkit vandenį, o išplauksim iš čia patekėjus mėnuliui. Tris valandas sugaišim, bet paskiau laimėsim šešias.

– Vandens ragavai? – paklausė Ara.

– Ragavau, – atsakė jis. – Švarus, skanus. Tavo teisybė.

– Na matai, – pasakė Ara. – Einu, pašauksiu Vilį. Gana prinardė.

– Tomai, – kreipėsi Henris, – ar man pasilikt su tavim, ar plukdyt vandenį, ar kaip?

– Plukdyk, kol pavargsi, vandenį, o paskui valandžiukę nusnūsk. Šiąnakt padėsi man ant tiltelio.

– Gal atvežt tau marškinius ar megztinį? – paklausė Henris.

– Atvežk marškinius ir plonutę antklodę, – atsakė Tomas Hadsonas. – Smėlis sausas. Kol saulė, galima miegot. Bet paskui nuo vėjo bus šalta.

– Koks puikus smėlis, ar ne? Reta tokio sauso ir smulkaus smėlio.

– Vėjo metų metais maltas.

– Susemsim mes juos, Tomi?

– Žinoma, – atsakė Tomas Hadsonas. – Nėr abejonės.

– Dovanok man už kvailą galvą, – tarė Henris.

– Tau už viską dovanota dar lopšy, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tu man patinki, Henri, esi narsus vyras, ir aš tavim pasikliauju. Ir galva tavo nekvaila.

– Ar tikrai manai, kad mums reikės su jais susiremt?

– Ne manau, o žinau. Bet tu apie tai negalvok. Galvok apie visokias smulkmenas. Galvok, ką privalai daryt ir ką daryt, kad visi laive iki susikaunant būtų žvalūs. Apie susirėmimą galvosiu aš.

– Savo pareigas aš atliksiu kuo uoliau, – tarė Henris. – Būtų gerai parepetavus, kaip elgtis per mūšį, kad geriau padaryčiau, kas nuo manęs priklauso.

Tomas Hadsonas atsakė:

– Padarysi kaip reikiant ir taip. Neišmanau, kaip galėtume išsisukt nuo susirėmimo.

– Labai prailgo, – pasakė Henris.

– Laukiant viskas prailgsta, – pasakė jam Tomas Hadsonas. – O gaudynės užvis labiausiai.

– Nusnūsk, – tarė Henris. – Mažai miegi.

– Reiks pamiegot, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Kur jie liko be laivo, kaip manai, Tomai? – paklausė Ara.

– Botus jie čia pasigrobė ir žmones išpleškino, sakysim, prieš savaitę. Vadinas, jie iš to paties povandeninio laivo, apie kurį pranešė iš Kamagvėjaus. Bet jis turėjo nuskęst kažkur netoli. Kai toks vėjas, su guminėm valtim labai nepaplauksi.

– Turėjo nuskęst į rytus nuo čia.

– Savaime aišku. O laivui nuskendus jie turėjo likt pliki kaip tilvikai, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O tėviškėlė tolokai, – tarė Henris.

– Dabar – dar toliau, – pasakė Ara.

– Keisti tie vokiečiai, – tarė Tomas Hadsonas. – Drąsūs kaip velniai, ir yra tarp jų stačiai nuostabių žmonių. Yra ir niekšų, kaip štai šitie.

– Einam verčiau prie darbo, – tarė Ara. – Pasišnekėsim, kad miegas neimtų, naktį budėdami. Tu, Tomai, pasilsėk.

– Tau reikia nusnūst, – pasakė Henris.

– Ar poilsis, ar miegas – tas pats.

– Netiesa, – pasakė Ara. – Tau, Tomai, reikia išsimiegot.

– Pamėginsiu, – pasakė Tomas Hadsonas. Tačiau vyrams nuplaukus miegas jo neėmė.

Kodėl jie čia taip žvėriškai pasielgė, galvojo jis. Vis tiek mes juos pavysim. Šitie čiabuviai mums būtų tepasakę, kiek jų ir kaip apsiginklavę, ir daugiau nieko. Vokiečių akimis žiūrint, matyt, vertėjo dėl to išžudyt. Kas jie jiems – negrai! Šis faktas šį tą apie juos pasako. Jeigu jie salos gyventojus taip išžudė, tai, matyt, turi kokį planą ir vilties būti išgelbėti. Be to, dėl plano, matyt, jų nesutarta – antraip kam būtų nužudę saviškį? Beje, galėjo nudėti už bet ką. Gal dėl jo kaltės laivas ir nuėjo į dugną, kai dar buvo galima išlaikyt jį ant vandens ir mėgint siekti namus.

Ir kas iš tų spėlionių, pagalvojo jis. Pasikliauti jomis negalima. Tai tik versija. Bet jeigu ji teisinga, tai reikštų, jog laivas nuskendo netoli nuo kranto ir staigiai. Vadinasi, jie liko bemaž tuščiomis rankomis. Gal tas vaikinas nieko panašaus nepadarė ir buvo apkaltintas neteisingai.

Nėr žinios, ir kiek jie turi botų, nes vienas kitas botas galėjo būt išplaukęs vėžliauti. Belieka spėlioti ir apšniukštinėti saleles.

Bet tarkim, jie perplaukė skersai Senąjį Bahamos sąsiaurį ir pasiekė Kubą. Tikrai, pagalvojo jis, kaip tau pirma neatėjo į galvą? Jiems tai geriausia išeitis.

Jei jiems pasisektų, jie gali sprukti iš Havanos bet kokiu ispanų laivu. Kingstone yra patikros postas. Bet šansų šiuo atveju jie turėtų daugiau, ir pats žinai, kad daugeliui yra pasisekę prasmukti. Tas Pitersas su savo dėže! NRV[1], taip sakant, pagalvojo

[1] Nacionalinė ryšių valdyba.

jis. Nėra Ryšio, Vyrai. Tokį didelį, gražų aparatą gavom – jam, pasirodo, per daug sudėtinga technika. Neišmanau, kas ten jam sugedo. Bet vakar ryšio laiku jis nesusisiekė su Gvantanamu, o jei nesusisieks ir šiąnakt – gausim sukti galvas patys. Na ir velniai nematė, pagalvojo jis. Sukti galvas patiems – dar ne didžiausia bėda. O dabar snūstelėk, tarė sau. Nieko protingesnio šiuo metu nesugalvosi.

Jis įsirausė pečiais į smėlį ir bangų mūšos liūliuojamas užmigo.

III

Užmigęs Tomas Hadsonas susapnavo, kad jo sūnus Tomas nežuvęs ir kad kiti berniukai taip pat sveiki gyvi, ir kad karas baigęsis. Jis sapnavo, kad guli su Tomo motina ir kad ji guli, kaip kartais mėgdavo, jam ant viršaus. Jis juto ją visą kaip gyvą: ir kojomis juto jos kojas, ir jos kūno svorį ant savęs, ir jos krūtis ant savo krūtinės, ir savo lūpomis ji gaudė jo lūpas. Palaidi jos plaukai sunkia šilkine banga gulė jam ant akių ir skruostų, ir jis nusuko burną nuo ieškančių jos lūpų ir sukando jos plaukų sruogą. Tuomet viena ranka suvilgė savo magnumą ir, kietai miegodamas, lengvai įstūmė jį, kur jam derėjo būti. Paskiau gulėjo slegiamas jos svorio, jos plaukų lyg užuolaidos apgobtu veidu, ir lėtai ir ritmingai siūbavo.

Henris atėjęs apklojo jį plona antklode, ir Tomas Hadsonas pro miegus sumurmėjo:

– Ačiū, kad tu tokia slidi ir graži, ir tokia sunki. Ačiū, kad taip greit grįžai ir kad nesi labai liesa.

– Vargšelis, – pasakė Henris ir rūpestingai jį apkamšė. Ir, nešinas dviem apipintais dvidešimties litrų buteliais ant pečių, nuėjo.

„Argi tu nenorėjai, kad būčiau liesa, Tomai? – klausė sapne moteris. – Kai buvau liesa, sakei, kad aš kaip jaunutė ožkytė ir kad už jauną ožkytę nieko nėr meilesnio".

„Klausyk, – tarė jis. – Katras katrą imsim?"

„Abu drauge, – atsakė ji. – O gal tu nori kitaip?"

„Imk geriau tu mane. Aš pavargęs".

„Sakyk, tingi. Leisk, nusegsiu pistoletą ir paguldysiu tau šalia kojos. Labai trukdo".

„Paguldyk šalia lovos, – pasakė jis. – Ir daryk visa, kaip turi būti".

Ir ji padarė viską, kaip turi būti, ir klausė: „Ar nori, kad aš būčiau tu, ar kad tu – aš?"

„Rinkis pati".

„Aš negaliu pavirsti tavimi. Bet pamėginsiu".

„Įdomu. Mėgink. Nė kiek savęs netaupyk. Stenkis viską atiduot ir kartu viską paimt".

„Gerai".

„Na kaip, išeina?"

„Taip, – atsakė jis. – Nuostabu!"

„Dabar tu supranti, ką mudu jaučiam?"

„Suprantu, – atsakė jis. – Taip, suprantu. Atiduoti lengva".

„Tu atiduosi viską iki galo? Ar džiaugiesi, kad grąžinau sūnus ir kad pati grįžau ir naktį vedu tave iš proto?"

„Taip, aš viskuo džiaugiuosi. Būk gera, apklėsk plaukais man veidą ir duok savo lūpas, ir apkabink mane taip stipriai, kad net apsvaigčiau".

„Gerai. O dabar tu mane, gerai?"

Pabudęs jis pačiupinėjo antklodę ir akimirką nesusigaudė, jog tai būta sapno. Tuomet apsivertė ant šono ir pajuto tarp kojų pistoleto dėklą, ir prisiminė, kaip yra iš tikrųjų, ir visi šir-

dies maudulіai dvigubai sustiprėjo, ir nuo sapno prisidėjo naujas širdies maudulys. Jis matė, jog dar netamsu, ir matė valtelę, kuria vyrai į laivą plukdė vandenį, ir matė baltą dunksinčių į rifą bangų mūšą. Jis apsivertė ant šono, susisupo į antklodę ir pasidėjęs galvą ant rankų užmigo. Šį kartą ničnieko nesapnavo, ir atėję žadinti vyrai rado jį kietai miegantį.

IV

Visą tą naktį jis prastovėjo prie šturvalo, ir iki vidurnakčio ant tiltelio budėjo Ara, o paskui – Henris. Laivą mėtė aukštos šoninės bangos, ir vairuodamas jautiesi lyg jotum raitas pakalniui, pagalvojo jis. Pakalniui ir pakalniui, o kartais – šlaitu paįstrižai. Jūra visada kalnuota, o šičia, galima sakyt, net itin raižyta vietovė.

– Papasakok ką nors, – tarė jis Arai.

– Ką, Tomai?

– Bet ką.

– Pitersas ir vėl nesusisiekė su Gvantanamu. Sugadino suvis jis tą naująjį didelį aparatą.

– Žinau, – pasakė Tomas Hadsonas, stengdamasis taip išvairuoti laivą kalvos šonu, kad kuo mažiau svaidytų. – Sudegino kažką, o pataisyt nemoka.

– Jis klausos, – tarė Ara. – Vilis padeda jam neužmigt.

– O Viliui kas padeda?

– Jo miegas neima, – atsakė Ara. – Jis toks pat nemiegalis kaip ir tu.

– O tu?

– Galiu, jei nori, nemiegot visą naktį. Gal pakeist tave prie šturvalo?

– Ne, aš ir taip neturiu ką veikt.

– Tomai, ar labai tau negera?

– Nežinau. Ką reiškia „labai negera“?

– Tuščia kalbos, – pasakė Ara. – Nori, atnešiu vynmaišį?

– Nereikia. Atnešk butelį šaltos arbatos ir užmesk akį, ką veikia Pitersas su Viliu. Ir šiaip užmesk akį, ar viskas savo vietoj.

Ara nulipo žemyn, ir Tomas Hadsonas liko vienas su naktimi ir jūra ir jis tebesijautė lyg jodamas pakalniui raižyta vietove.

Henris užlipo ant tiltelio su buteliu šaltos arbatos rankoje.

– Kaip reikalai, Tomai? – paklausė jis.

– Tvarkelė.

– Pitersas senuoju radiju pagavo Majamio policijos skyrių. Su visom patruliuojančiom mašinom. Vilis užsinorėjo su jais pasišnekėt. Bet pasakiau, kad negalima.

– Teisingai padarei.

– Trumposiomis bangomis Pitersas nugirdo kažką gargaliuojant vokiškai, bet, pasak jo, tai greičiausiai jų bazė.

– Bazė nesigirdėtų.

– Labai keista naktis, Tomai.

– Ne tokia jau ir keista.

– Nežinau. Šneku, kas užėjo ant seilės. Nurodyk kursą ir leisk mane prie šturvalo, o pats lipk žemyn.

– Ar Pitersas pažymėjo žurnale?

– Be abejo.

– Liepk Chuanui, kad pasakytų man koordinates, o Pitersas tegu pažymi žurnale. Kada jis girdėjo tą vokišką gargaliavimą?

– Kai aš lipau pas tave.

– Liepk Chuanui nustatyt koordinates, ir tuoj pat pažymėkit žurnale.

– Gerai, Tomai.

– Ką kiti juokeriai veikia?

– Deda į akį. Gilas irgi.

– Na, drožk ir liepk Pitersui užrašyt žurnale koordinates.

– O tau pasakyt?

– Kur mes esam, aš ir taip žinau.

– Gerai, Tomai, – pasakė Henris. – Pasistenk nesinervint.

Henris grįžo, bet Tomui Hadsonui nebuvo ūpo šnekėtis, ir Henris stovėjo šalia jo ant tiltelio ir balansavo bangoms mėtant katerį. Po valandos jis tarė:

– Matau šviesą, Tomai. Apie dvidešimt laipsnių nuo mūsų kurso į dešinę.

– Vadinas, plaukiam teisingai.

Kai laivas atsidūrė traverse, jis pakeitė kursą, ir atvira jūra liko jiems už nugaros.

– Mūsų žirgelis risnoja stačiai į ganyklą, – tarė jis Henriui. – Mes jau farvatery. Kelk Chuaną, tegu lipa šen, o pats žiūrėk akis išpūtęs. Šviesą pamatei pavėluotai.

– Dovanok, Tomai. Tuoj prikelsiu Chuaną. Gal geriau, kad stebėtume keturiese?

– Kol prašvis, nereikia, – atsakė Tomas Hadsonas. – Aš pasakysiu.

Galimas daiktas, jie plaukė per seklumą, galvojo Tomas Hadsonas. Bet vargu. Naktį nerizikuotų, o dieną povandeninio laivo jūrininkai pabijotų seklumos. Jie suktų ten pat, kur ir aš. Paskui jiems patogiausia būtų plaukti mūsų kursu – farvaterio pakraščiu, o paskui jie greičiausiai pasuks link aukščiausios iš jūros matomo Kubos kranto dalies. Uostų jie vengs, todėl leisis pavėjui. Konfitą aplenks iš tolo, nes žino, kad ten yra radijo stotis. Betgi jiems reikia maisto ir reikia vandens. Faktiškai geriausia jiems būtų išsikelti į krantą kuo arčiau Havanos, sakysim, ties Bakuranao, o iš ten gautis į Havaną. Reikės pasiųst iš Konfito radiogramą. Nurodymų, ką daryti, neprašysiu. Jei

pulkininko kartais nebūtų, laukdami atsakymo tik sugaištume. Pranešiu, kas ir kaip, ir ką ketinu daryti. Jis tegu daro, kaip jam galva veda. Gvantaname tegu daro savo, Kamagvėjuje – savo, La Fe – savo, eftėbistai – savo, ir per savaitę gal kas nors ir išdegs.

Šimts perkūnų, galvojo jis. Per savaitę aš juos būtinai pagausiu. Juk reikės jiems sustoti ir pasiieškoti vandens, ir pasigaminti ko valgyti, kol jų gyvuliai nepastipo ir nepašvinko. Labai galimas daiktas, kad jie plauks naktimis, o dieną miegos. Logika taip diktuoja. Aš, jais dėtas, daryčiau tik taip. Mėgink atspėti, kaip protautų gudrus vokiečių jūrininkas, povandeninio laivo vadas, ir kaip jis spręstų tokias problemas.

Problemų jam iki kaklo, galvojo Tomas Hadsonas. Ir pati didžiausia problema – tai mes, o apie mus jis net nenumano. Mes jam nekeliam baimės. Mes jam atrodom nepavojingi žmogeliai.

Tik nepradėk trokšt kraujo keršto, pagalvojo jis. Ničnieko tuo nelaimėsi. Suk galvą ir džiaukis, kad turi ką veikti ir kad turi gerų padėjėjų.

– Chuanai, – tarė jis. – Ką matai, drauguži?

– Dykų dykiausią vandenyną.

– O jūs, ponai, ką nors matot?

– Dyka nors prišik, – atsakė Gilas.

– Mano dykas pilvas mato kavutę. Bet ji nejuda artyn, – pasakė Ara.

– Matau žemę, – tarė Henris. Jis kaip tik pamatė siaurą kampuotą dėmelę, lyg kas rašaluotu pirštu būtų lengvai pabraukęs per šviesėjantį horizontą.

– Tai bus Romano kyšulys, – pasakė Tomas Hadsonas. – Dėkui, Henri. Dabar jūs, tipai, eikit gert kavos ir atsiųskit kitus keturis banditus – pasižiūrėti neregėtų įdomybių.

– O tu, Tomai, nori kavos? – paklausė Ara.

– Nenoriu. Išgersiu, kai išvirs, arbatos.

– Mes budėjom dar tik dvi valandas, – tarė Gilas. – Dar galim pastovėt, Tomai.

– Lipkit žemyn išgert kavos ir duokit progą pagarsėt kitiems keturiems banditams.

– Tomai, betgi tu pats sakei, kad jie greičiausiai Lobe.

– Sakiau. Bet dabar man regis kitaip.

Vyrai nulipo žemyn, ir į jų vietą užlipo kiti keturi.

– Ponai, – tarė Tomas Hadsonas. – Pasiskirstykit pasaulio šalis. Ar kavos apačioj yra?

– Sočiai, – atsakė jo padėjėjas. – Ir arbatos. Varikliai veikia kaip laikrodžiai, ir vandens prisirinkę mažiau, negu tokioj jūroj tikėtumeis.

– Kaip Pitersas?

– Naktį siurbė viskį iš savo butelio. Su ėriuku ant etiketės. Bet užmigt neužmigo. Vilis padėjo jam neužmigt ir gert viskį, – paaiškino padėjėjas.

– Konfite reikės prisipilt benzino ir pasikraut ko ten bus.

– Su krovimu neužtruks, bet kiaulę nudurt, nušutint ir numazgot spėsiu, – pasakė padėjėjas. – Ketvirtadalį paliksiu radistams už pagalbą, o išmėsinėsiu jau laive. O tu, kol pasikrausim, nusnūsk. Gal man pastovėt prie šturvalo?

– Ne. Man Konfite reikės tik išsiųst tris radiogramas, ir kol jūs krausit, aš numigsiu. Paskiau vysimės vėl.

– Namų link?

– Na taip. Kuriam laikui gal ir pamesim jų pėdas. Bet pabėgti nuo mūsų jie niekur nepabėgs. Vėliau viską aptarsim. Kaip vyrų nuotaika?

– Tu juk juos pažįsti. Pašnekėsim vėliau. Pasuk labiau į kranto pusę, Tomai. Pasroviui bus greičiau.

– Ar labai nukrypom nuo kurso?

– Kaip ir ne. Velniškos vis dėlto buvo bangos, – pasakė padėjėjas.

– *Ya lo creo,* – pasakė Tomas Hadsonas. – Tikiu.

– Šiose vietose jeigu kas pasirodys, tai tik tie iš povandeninio laivo. Tai tikriausiai tas pats, apie kurį pranešė, kad nuskendo. Dabar jie kažkur į šoną nuo La Gvairos, kažkur už Kingstono, – žodžiu, bet kur, kur tik yra benzino. Be to, jie palaiko ryšį su baze.

– Gali pasirodyt ir čia.

– Taip, už mūsų nuodėmes.

– Ir už savo.

– Todėl mums reikia juos persekiot atsargiai ir apgalvotai.

– Kad tik greičiau! – tarė Tomas Hadsonas.

– Spėsim.

– Man labai prailgo laukt.

– Taip, – pasakė padėjėjas. – Bet Konfite numigsi, ir pamatysi, viskas klosis daug sparčiau, negu tau regis.

V

Smėlingoje saloje Tomas Hadsonas matė aukštą stebėjimo bokštą ir ilgą signalizacijos stiebą. Ir bokštas, ir stiebas buvo nudažyti baltai, ir juos jie pamatė pirmiausia. Paskiau jis išvydo trumpus ir storus radijo antenų stiebus ir aukštai iškilusius ant uolų išmesto laivo griaučius, užstojančius radijo stoties baraką. Iš šitos pusės sala atrodė negražiai.

Saulė liko jam už nugaros, ir buvo nesunku rife rasti platoką tarpą ir, aplenkiant seklumas ir koralų gaugarus, įplaukti į

užuovėją. Įlanką supo paplūdimio pusmėnulis, ir sala pavėjinėje pusėje buvo apaugus sausa žole, o priešvėjinėje driekėsi akmenuota lyguma. Smėlis prasišvietė pro skaidrų žalsvą vandenį, Tomas Hadsonas priplaukė prie paplūdimio vidurio ir, kateriui vos priekiu neįsibedus į krantą, nuleido inkarą. Saulė buvo jau patekėjusi, ir virš radijo stoties barako su šalinamiais plevėsavo Kubos vėliava. Signalizacijos stiebas buvo tuščias. Žmonių nesimatė, o Kubos vėliava, naujutėlė, švarutėlė, plakėsi vėjyje.

– Galbūt pas juos atvyko pamaina, – tarė Tomas Hadsonas. – Senąją vėliavą palikom visai susitrynusią.

Jis apsidairė ir pamatė savo paliktas benzino statines ir smėlio kauburius ten, kur, matyt, buvo užkasti jo ledo luitai. Jie buvo tartum ką tik supilti kapai, ir virš salos vėjuje skraidė tamsiai rudos žuvėdros. Dauguma jų perėjo tarp akmenų priešvėjinėje salos pusėje, o kitos – užuovėjos žolėje. Dabar jos skraidė: tai sklendė pavėjui, tai atkakliai grūmėsi su vėju, tai smigo žemyn, į žolę ir tarp akmenų. Ir visos klykavo, liūdnai ir gailiai.

Matyt, kas nors rankioja pusryčiams jų kiaušinius, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tuo metu jis užuodė kambuze kepinamo kumpio kvapą ir nulipo į vairagalį, ir šūktelėjo, kad jam pusryčius atneštų ant tiltelio. Jis atidžiai apžiūrėjo salą. Ką žinai, gal jie čia, pagalvojo jis. Nesunkiai galėjo užimt.

Bet pamatęs takeliu nuo radijo stoties į paplūdimį besileidžiantį vyriškį su šortais jis pažino, jog tai leitenantas. Jis buvo rudai įdegęs, linksmas ir tris mėnesius nesikirpęs, ir jis šūktelėjo:

– Kaip sekėsi kelionė?

– Neblogai, – atsakė Tomas Hadsonas. – Prašom pas mus alaus išgerti.

– Vėliau, – tarė leitenantas. – Prieš porą dienų jums atgabeno ledo, produktų ir alaus. Ledą užkasėm. Kitkas viduje.

– Kas girdėti?

– Kažkur apie Ginčą aviacija prieš dešimtį dienų paskandinusi povandeninį laivą. Bet tada jūs dar buvot čia.

– Taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Prieš dvi savaites. Gal čia tas pats?

– Tas pats.

– Kas daugiau?

– Užvakar kitas povandeninis laivas kažkur apie Kajo Salį numušęs žvalgybinį lėktuvą.

– Faktas patvirtintas?

– Taip mums sakė. Na ir istorija su jūsų kiaule.

– Kokia istorija?

– Tą pačią dieną, kai buvo numuštas žvalgybinis lėktuvas, jums atgabeno su produktais kiaulę, o ji kitą rytą išplaukė į jūrą ir nuskendo. O mes ją dar pašėrėm!

– *Qué puerco más suicido!*[1] – pasakė Tomas Hadsonas.

Leitenantas nusijuokė. Jis buvo linksmo įdegusio veido ir nekvailas. Tik vaidino kvailą, nes jam toks vaidmuo patiko. Jis buvo gavęs nurodymus visokeriopai padėti Hadsonui ir ničnieko jo neklausinėti. Tomas Hadsonas buvo gavęs nurodymus naudotis stoties paslaugomis ir niekam nieko nepasakoti.

– Daugiau nieko nauja? – paklausė jis. – Ar kartais nematėt bahamiečių pinčių rinkėjų ar vėžliautojų botų?

– Ką jie čia veiks? Pintys ir vėžliai visai kitam krašte. Tiesa, šią savaitę tikrai praplaukė du bahamiečių vėžliautojų burlaiviai. Apiplaukė kyšulį ir buvo besuką pas mus. Bet paskui nuplaukė Kajo Kruso link.

– Įdomu, ko jiems čia prireikė?

[1] Kiaulė savižudė! *(Isp.)*

– Nežinau. Jūs, suprantu, plaukiojat moksliniais tikslais. Bet kam vėžliautojams plaukti čionai, staiga palikus vėžlingiausius vandenis?

– Kiek matėt žmonių?

– Mes įžiūrėjom tik vairininkus. Laivai buvo apdengti palmių šakomis. Šakos suremtos kaip palapinė. Gal kad saulė nekepintų vėžlių.

– Ar vairininkai baltaodžiai ar juodaodžiai?

– Baltaodžiai, įdegę.

– O laivų numerių ar pavadinimų neįžiūrėjot?

– Neįžiūrėjom. Per toli buvo. Paskelbiau gynybos parengtį, bet nei tą naktį, nei kitą dieną ir naktį nieko neatsitiko.

– Kada jie praplaukė pro čia?

– Viena diena anksčiau, negu jums atgabeno ledą, produktus ir savižudę kiaulę. Vienuoliktą dieną po to, kai buvo pranešta, jog jūsų aviacija nuskandino povandeninį laivą. Kitaip sakant, prieš tris dienas. Tai jūsų draugai?

– Jūs, aišku, apie juos pranešėt?

– Savaime suprantama. Bet atsakymo nesulaukiau.

– Ar galėsit perduot tris mano radiogramas?

– Be abejo. Kai tik parašysit, ir atsiųskit.

– Aš dabar pradėsiu krautis į laivą benziną, ledą ir produktus. Ar jūs sau nieko nenorėtumėt pasiimt?

– Nežinau. Ten pridėtas sąrašas. Pasirašyt, kad gavau, pasirašiau, nors angliškai nieko nesuprantu.

– Vištų ar kalakutų neatsiuntė?

– Atsiuntė, – atsakė leitenantas. – Laikiau juos kaip staigmeną.

– Paukščius mes draugiškai pasidalysim, – tarė Tomas Hadsonas. – Pasidalysim ir alų.

– Jei norit, maniškiai padės jums pasikraut benziną ir ledą.

– Gerai. Būsiu labai dėkingas. Norėčiau po poros valandų išplaukt.

– Suprantu. Mūsų pamainą pratęsė dar mėnesiui.

– Ir vėl?

– Ir vėl.

– Ką į tai jūsiškiai?

– Jie visi čia atlieka bausmę.

– Labai ačiū už pagalbą. Mokslo pasaulis bus amžinai jums dėkingas.

– Ir Gvantanamas?

– Gvantanamas – mūsų mokslo Atėnai.

– Man regis, jie bus kur nors pasislėpę.

– Aš irgi taip manau, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Palapinės buvo iš visai žalių kokoso palmių lapų.

– Pasakykit dar ką nors.

– Daugiau nežinau. Atsiųskit radiogramas. Pas jus nelipsiu – tik gaišinčiau ir maišyčiausi po kojų.

– Jei mums išvykus atgabentų greit gendančių produktų, suvartokit, kol nesugedo, patys.

– Dėkui. Užjaučiu jus dėl kiaulės savižudybės.

– Dėkui, – atsakė Tomas Hadsonas. – Gyvenimas visiems nesaldus.

– Liepsiu vyrukams, kad pas jus neliptų, o tik padėtų atnešt ant kranto ir sukelt į katerį.

– Dėkui, – pasakė Tomas Hadsonas. – Daugiau nieko apie tuos vėžliautojų burlaivius neprisimenat?

– Burlaiviai kaip burlaiviai. Abu visiškai vienodi. Iš pažiūros lyg vieno meistro darbas. Apiplaukė rifo kyšulį ir buvo beplaukią čionai. O paskui pasuko prieš vėją Kajo Kruso link.

– Šiapus rifo?

– Kol išnyko iš akių, plaukė šiapus.

– O apie povandeninį laivą palei Kajo Salį?

– Buvo išlindęs į paviršių ir pašovė žvalgybinį lėktuvą.

– Jumis dėtas, aš neatšaukčiau gynybos parengties.

– Aš ir neatšaukiau, – atsakė leitenantas. – Todėl jūs ir nematot žmonių.

– Matau išbaidytus paukščius.

– Vargšai paukšteliai, – pasakė leitenantas.

VI

Jie plaukė pavėjui į vakarus, lenkdami rifą iš atsuktos į salą pusės. Benzino bakai buvo pilni, ledas sukrautas, ir apačioje viena pamaina pešė ir darinėjo vištas. Kita valė ginklus. Kapitono tiltelis buvo sulig juosmeniu apsuktas brezentu, o ant borto pritvirtintos dvi ilgos lentos, dviejų sprindžių didumo spausdintomis raidėmis bylojančios apie mokslinę katerio misiją. Pasilenkęs per bortą patikrinti vandens gylio, Tomas Hadsonas matė kilvateryje dryksančias plunksnų saujas.

– Leisk pačiu pakraščiu, bet saugok, kad neužsikabintum už kokio smėlio kaubrio, – tarė jis Arai. – Tu juk žinai šitą pakrantę.

– Tai jau žinau, kokia bjauri, – pasakė Ara. – Kur mesim inkarą?

– Norėčiau patikrint Kajo Kruso kyšulį.

– Galim tikrint, bet vargu ar ką pešim. Negi manai, kad jie ten tupės?

– Nemanau. Bet gal tenykščiai žvejai kartais bus juos matę. Ar angliadegiai.

– Kad bent vėjas nurimtų, – tarė Ara. – Nors porą dienų paplaukėjus visiškoj tykoj!

– Už Romano vėjas dar pasiutesnis.

– Žinau. Bet šičia traukia lyg kalnų tarpekly. Jei ilgai neatlėgs, mes juos matysim kaip savo ausis.

– Klaidos mes kol kas nepadarėm, – pasakė Tomas Hadsonas. – O gal, žiūrėk, laimė nusišypsos? Galimas daiktas, jog jie užėmė Lobą ir per radijo stotį mėgino atsikviest kitą povandeninį laivą jų paimti.

– Tai reiškia, kad jie nežinojo, jog kitas laivas jau tenai?

– Taip išeitų. Per dešimt dienų galima toli nuplaukt.

– Turint noro, – pasakė Ara. – Nebesvarstykim, Tomai, gana. Man net galvą įsopo. Verčiau jau benzino statines ridinėti. Svarstyk tu vienas, o man pasakyk, kokio kurso laikytis.

– Tegu eina kaip dabar, ir stebėk, kada pasirodys ta nelemta Minerva. Laikykis arčiau kranto, tik kad neužšliaužtum ant smėlio kaubrio.

– Aišku.

Ar manai, kad, netekę laivo, jie liko ir be radijo, galvojo Tomas Hadsonas. Turėjo būt atsarginis radijas, kuriuo galėjo išsišaukt pagalbą. Tačiau Pitersas, tą laivą subombardavus, trumposiomis bangomis nieko neaptiko. Bet neskubėk iš to daryti išvadų. Išvadų negalima daryt jokių; mes faktiškai žinom tik tiek, kad prieš tris dienas mūsų kursu praplaukė du burlaiviai. Ar juose buvo valčių – aš jį klausiau? Ne, pamiršau. Tikriausiai valčių turi, nes jis sakė, jog tai tipiški bahamiečių vėžliautojų burlaiviai, tik su palmių šakų palapinėmis.

Kiek jų? Nežinai. Sužeistų yra? Nežinai. Kuo apsiginklavę? Tau žinoma, jog yra tik vienas automatas. Jų kursas? Kol kas plaukiam jiems įkandin.

Gal ką rasim tarp Kajo Kniso ir Megano, pagalvojo jis. Jei ką rasi, tai greičiausiai pulkus tilvikų ir iguanų pėdsakus aplink šaltinį.

Neišsiblaškyk, galvok apie tai, kas svarbiausia. Svarbiausia? Nebėra daugiau svarbių dalykų. Yra, yra. Yra šitas kateris ir jo komanda, ir jūra, ir niekšai, kuriuos tu medžioji. Vėliau tu pamatysi savo šunis ir kates ir nuvažiuosi į miestą, ir iki soties prisikauši, ir pravalysi šautuvėlį, o paskui vėl imsi ruoštis išvykti ir pradėsi viską nuo pradžios.

Gal šįkart tu nutversi tuos banditus. Jų laivą nuskandinai ne tu, bet šiek tiek prie to prisidėjai. Jei susemsi jų komandą, padarysi itin naudingą darbą.

Bet kodėl tada esi toks šaltas ir abejingas, paklausė jis save. Kodėl negalvoji, jog jie žudikai, ir kodėl neužsidegi teisėtu rūsčiu? Kodėl tik leki ir leki lyg lenktynių žirgas, numetęs raitelį, bet neišsukęs iš rato? Nes visi mes žmogžudžiai, atsakė sau. Ir vienoj, ir kitoj pusėj visi bent kiek vertesni – žmogžudžiai, ir prie gero tai neprives.

Bet daryt šį darbą vis tiek privalai. Žinoma, kad taip, pasakė jis. Tačiau didžiuotis tuo nėra ko. Užteks, jei tik gerai atliksiu savo pareigą. Aš ne iš tų, kurie parsisamdo dėl to, kad mėgsta tokį darbą. Juk tu išvis neparsisamdei, pasakė jis sau. Tuo blogiau.

– Ara, dabar leisk man, – tarė jis.

Ara užleido jam šturvalą.

– Atidžiai dairykis į dešinę. Tik saugokis, kad saulė neakintų.

– Atsinešiu akinius. Klausyk, Tomai, gal tu leisk pavairuot man, o budėti pastatyk keturis vyrus. Tu išvargęs, o saloj visai nepailsėjai.

– Keturiems kol kas nebūtina. Reikės vėliau.

– Betgi tu išvargęs.

– Miegas neima. Klausyk, jeigu jie plauks naktimis palei krantą, bėdos neišvengs. Tada turės apsistot pasiremontuot, ir mes juos užklupsim.

– Tai ne priežastis visai nesiilsėti, Tomai.

– Aš nesiilsiu ne dėl to, kad pasigirčiau ištvermingumu, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Niekam ir mintis tokia į galvą neatėjo.

– Ką tu galvoji apie tuos niekšus?

– Kad pagausim – vienus nudėsim, o kitus paimsim gyvus.

– O apie išžudytus salos gyventojus?

– Nemanau, kad mes, jais dėti, būtume taip pasielgę. Bet jiems atrodė, kad taip reikia. Ne dėl malonumo jie taip padarė, – atsakė Ara.

– O ką manai apie jų nušautą saviškį?

– Henris keliskart saikstėsi užmušt Pitersą. Man ir pačiam kartais toks noras užeina.

– Taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Toks noras daugeliui pažįstamas.

– Aš apie tokius dalykus negalvoju, todėl esu ramus. Nusiramink ir tu. Paskaityk ką nors – taip juk paprastai ramini nervus.

– Šiąnakt miegosiu. Kai nuleisim inkarą, šiek tiek paskaitysiu, o tada nusnūsiu. Nors ir nesijaučia, mes esam laimėję keturias dienas. Dabar reikia ieškot akis išplėtus.

– Arba mes patys juos susemsim, arba įvysim kitiems į nagus, – pasakė Ara. – Koks skirtumas? Išdidumas mums nesvetimas, bet mūsų išdidumas toks, apie kurį kiti nė nenumano.

– Tą aš kaip tik ir buvau pamiršęs, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Tai ne tuščias išdidumas, – toliau kalbėjo Ara. – Šūdas – mūsų išdidumo brolis, nesėkmė – sesuo, o mirtis – žmona.

– Didelis tai išdidumas!

– Didelis, – pasakė Ara. – Nepamiršk to, Tomai, ir nesiplėšyk. Visi mūsiškiai turi tokio išdidumo, net ir Pitersas. Nors aš Piterso ir nemėgstu.

– Ačiū, kad pasipasakojai, – pasakė Tomas Madsonas. – Kartais viskas taip juodai atrodo, nors pasikark.

– Tomai, – tarė Ara, – išdidumas žmogui – viskas. Kai žmogus per daug išdidus – tai jau nuodėmė. Per išdidumą mes kartais atliekam neįmanomų dalykų. Viskas mums tada nusispjaut. Tačiau savo išdidumą reikia paremti protu ir atsargumu. Tu visai nebežiūri savęs, todėl aš tave labai prašau saugotis. Dėl mūsų ir dėl laivo.

– Kas tie „mes“?

– Mes visi.

– Gerai, – atsakė Tomas Hadsonas. – Šūktelk, kad atneštų tau juodus akinius.

– Tomai, na tu suprask.

– Aš suprantu. Dėkui tau. Vakare prisikirsiu kiek lenda ir miegosiu kaip užmuštas.

Ara net nenusišypsojo, o jis visada suprasdavo juoką.

– Pasistenk, Tomai, – pasakė jis.

VII

Jie nuleido inkarą užuovėjinėje Kajo Kruso pusėje, smėlingoje įlankoje tarp dviejų salelių.

– Nuleisim dar vieną inkarą! – šūktelėjo Tomas Hadsonas savo padėjėjui. – Nepatinka man šitas dugnas.

Padėjėjas gūžtelėjo pečiais ir pasilenkė prie kito inkaro, ir Tomas Hadsonas, stebėdamas vandens sūpuojamas seklumos

žoles, apgręžė katerį priekiu į srovę. Kai inkaras gerai įsmigo į dugną, jis nuėjo į vairagalį. Kateris stovėjo priekiu į vėją, ir pro šonus bėgo atoslūgio nešamas vanduo. Net ir užuovėjoje vėjas traukė smarkiai, ir jis žinojo, kad kai atoslūgį pakeis potvynis, laivas atsisuks į bangas skersas.

– Na ir velniai nematė, – tarė jis. – Tegu supa.

Padėjėjas jau buvo nuleidęs valtį, ir vyrai leido vairagalio inkarą. Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip į vandenį paniro mažiukas denfortas, kuris padės kateriui atsilaikyti prieš vėją prasidėjus potvyniui.

– Išmeskit dar bent porą! – šūktelėjo jis. – Tada galėsim parduot savo katerį už krabą.

Padėjėjas, atsisukęs į jį, nusišiepė.

– Pavaryk valtį prie borto. Kelsiuos krantan.

– Ne, Tomai, – pasakė padėjėjas. –Tegu keliasi Ara su Viliu. Juos išsodinsiu čia, o kitus nuplukdysiu į Meganą. Ar liept jiems pasiimt *niños*[1]?

– Ne. Dėkitės mokslininkais.

Aš perleidžiu jam atsakingas pareigas, galvojo jis. Tai, matyt, reiškia, jog man tikrai reikia poilsio. Bet faktas lieka faktu: aš nei išvargęs, nei miego noriu.

– Antonijau, – tarė jis.

– Ką? – atsiliepė padėjėjas.

– Atnešk man pripučiamąjį čiužinį, du priegalvius ir ko nors išgert.

– Ko gersi?

– Džino su kokoso pienu, kartimu ir citrinos žievele.

– *Tomini?* – tarė padėjėjas nudžiugęs, kad jis vėl geria.

[1] Kūdikius *(isp.)*.

– Dvigubą.

Henris užmetė ant tiltelio pripučiamąjį čiužinį ir užlipo su knyga ir žurnalu pats.

– Tau čia neužpučia, – tarė jis. – Gal padaryt brezente dėl ventiliacijos plyšį?

– Kada aš nusipelniau tokio rūpesčio?

– Tomai, mes viską apšnekėjom ir sutarėm, kad tau reikia poilsio. Tu baigi persistengt. Jau ir persistengi.

– Nesąmonė, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Gal ir nesąmonė, – tarė Kenris. – Aš sakiau, kad, mano galva, tu laikaisi normaliai ir kad jėgų tau ilgai užteks, ir nepalūši. Bet kiti labai susirūpinę, ir jie mane įtikino, jog klystu. Tu gali įtikint savaip. Bet dabar pailsėk, Tomai.

– Jaučiuosi žvalus kaip niekad. Man stačiai niekas daugiau neįdomu.

– Tas ir yra. Tu net nuo tiltelio nebenulipi. Kiekvieną pamainą prie šturvalo ir prie šturvalo. Niekas daugiau tau neįdomu.

– Na gerai, – tarė Tomas Hadsonas. – Viskas aišku. Bet kol kas vadas čia aš.

– Aš juk tau ne bloga linkėdamas, patikėk.

– Nepyk, – tarė Tomas Hadsonas. – Aš pailsiu. Kaip salas apžiūrėt, žinosi?

– Turėčiau.

– Patikrinkit ir Meganą.

– Meganas man. Vilis su Ara jau išsikėlė. Aš su saviškiais laukiu, kada Antonijas atvarys valtį.

– Kaip Pitersas?

– Visą pusdienį prasikrapštė su tuo didžiuoju radiju. Sakė sutaisęs kaip reikiant.

– Būtų puiku. Grįžę, jei miegosiu, tuoj pat žadinkit.

– Gerai, Tomai.

Henris pasilenkė ir paėmė kažką duodamą iš apačios. Tai buvo didelė stiklinė, pilna ledo ir rūdžių spalvos gėrimo, apvyniota dvilinku popieriniu rankšluosčiu, perjuostu gumine juostele.

– Dvigubas *Tomini,* – tarė Henris. – Išgerk, paskaityk ir nusnūsk. Stiklinę gali įstatyt į granatos lizdą.

Tomas Hadsonas nugėrė didelį gurkšnį.

– Skanu, – tarė jis.

– Tavo mėgstamas. Viskas bus gerai, Tomai.

– Gerai ne gerai, bet stenkimės viską padaryt kuo geriau.

– Svarbiausia, gerai pailsėk.

– Pasistengsiu.

Henris nulipo žemyn, ir Tomas Hadsonas išgirdo grįžtančios valties burzgimą. Burzgimui nutilus, pasigirdo šneka, o paskui jis išgirdo tolstančios valties garsą. Jis sukluses minutę palaukė. Tada paėmė stiklinę ir šliūkštelėjo gėrimą už borto, ir vėjas nunešė jį vairagalio pusėn. Tada įstatė stiklinę į lizdą trijų eilių granatų stove ir atsigulė kniūbsčias, abiem rankom apsikabindamas guminį čiužinį.

Man regis, palapinėse jie slėpė sužeistuosius, galvojo jis. O gal norėjo nuslėpt, kiek jų daug. Bet vargu. Jei jų būtų daug, būtų čia pasirodę jau pirmą naktį. Reikėjo man keltis krantan. Dabar visada kelsiuos. Bet Ara su Henriu – vyrai kokių reta, o ir Vilis – vyras labai geras. Reikės ir man pasistengt būt labai geram. Šiąnakt parodyk, ką sugebi, tarė sau. Persekiok kantriai ir uoliai ir nedaryk klaidų. Ir nepamesk jų pėdsakų.

VIII

Jis pajuto ant peties ranką. Tai buvo Ara ir jis tarė:

– Vieną turim, Tomai. Mudu su Viliu radom.

Tomas Hadsonas, o paskui jį ir Ara nubėgo žemyn. Vokietis gulėjo vairagalyje, suvyniotas į antklodę. Galva ilsėjosi ant dviejų priegalvių. Šalia jo su stikline vandens rankoje sėdėjo Pitersas.

– Žiūrėk, ką mes turim, – tarė jis.

Vokietis buvo sulysęs, smakras ir įdubę skruostai apžėlę šviesia barzda. Plaukai ilgi, susivėlę, ir blėstančioje vakaro šviesoje jis atrodė tartum šventasis.

– Jis neiškalba, – tarė Ara. – Mudu su Viliu jau mėginom. Ir nestovėk pavėjui nuo jo.

– Aš jau lipdamas užuodžiau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Paklausk, ar jis nieko nenori, – tarė jis Pitersui.

Radistas persakė vokiškai, ir vokietis pažvelgė į jį, bet nei atsakė, nei galvos pajudino. Tomas Hadsonas išgirdo, kaip burzgia valties variklis, ir pasižiūrėjo į įlanka nuo saulėleidžio atplaukiančią valtį. Ji plaukė pasinėrusi iki vandens linijos. Paskum jis vėl atsigręžė į vokietį.

– Paklausk, kiek jų yra. Sakyk, mums būtinai reikia žinoti. Labai, sakyk, svarbu.

Pitersas tyliai ir, kaip Tomui Hadsonui pasirodė, meiliai persakė vokiečiui.

Vokietis vos ne vos išspaudė tris žodžius.

– Jis sako, kad nieko nėra svarbaus, – paaiškino Pitersas.

– Sakyk jam, kad klysta. Man būtina žinot. Paklausk, gal jis nori morfijaus.

Vokietis dėkingas pasižiūrėjo į Tomą Hadsoną ir ištarė tris žodžius.

– Jis sako, kad jam nebeskauda, – paaiškino Pitersas. Jis ėmė tankiai malti vokiškai, ir vėl Tomas Hadsonas pajuto meilų toną; o gal tik meilų vokiškų žodžių skambesį.

– Nustok, Pitersai, – tarė Tomas Hadsonas. – Versk tik tai, ką sakau, ir žodis žodin. Supratai?

– Supratau, kapitone, – atsakė Pitersas.

– Pasakyk jam, kad aš galiu priversti jį prašnekt.

Pitersas persakė vokiečiui, ir tasai pakėlė akis į Tomą Hadsoną. Akys buvo seno žmogaus, susenusiame it jūros išmestas šiekštas ir beveik tokiame pat pilkame jaunuolio veide.

– *Nein,* – lėtai ištarė vokietis.

– Jis sako: „Ne“, – išvertė Pitersas.

– Taip, tiek ir aš suprantu, – pasakė Tomas Hadsonas. – Pašildyk, Vili, jam sriubos ir atnešk konjako. Pitersai, paklausk, gal jam iš tikrųjų reikia morfijaus, jeigu jau nežada šnekėt. Sakyk, turim sočiai.

Pitersas išvertė, ir vokietis pažvelgė į Tomą Hadsoną. Ir nusišypsojo santūria šiauriečio šypsena.

Pitersui jis atsakė beveik negirdimai.

– Jis dėkoja, sako, kad jam nereikia ir kad verčiau pataupytume sau.

Paskui jis kažką tyliai pasakė Pitersui, ir tas išvertė:

– Sako, praėjusią savaitę būtų neatsisakęs.

– Pasakyk jam, kad aš jį gerbiu, – pasakė Tomas Hadsonas.

Jo padėjėjas Antonijas su Henriu ir kitais vyrais, apžiūrėjusiais Meganą, priplaukė prie katerio.

– Lipkit tyliai, – pasakė jiems Tomas Hadsonas. – Neikit į vairagalį. Ten miršta fricas, ir noriu, kad jis numirtų ramiai. Ką radot?

– Nieko, – atsakė Henris. – Visiškai nieko.

– Pitersai, – tarė Tomas Hadsonas. – Šnekėkis su juo apie ką nori. Gal ką išpeši. Aš einu pas Arą ir Vilį išgert.

Nulipęs į apačią, jis tarė:

– Sriubą užkaitei, Vili?

– Užkaičiau, kas po ranka pasitaikė – moliuskienę, – atsakė Vilis. – Jau ganėtinai šilta.

– Kodėl tada nepavaišinus jo veršio uodegos sultiniu ar aštria sriuba su prieskoniais? – tarė Tomas Hadsonas. – Tada, tokiam susibaigusiam, tikrai iškart galas. O vištienos sultinys kur išgaravo?

– Vištienos sultinio nenorėjau imt. Jis Henrio.

– Ir gerai, kad neėmei, – pasakė Henris. – Kam mums jį popint?

– Nei mes jį popinam, nei ką. Užsakiau tikėdamasis, kad užvalgęs sriubos ir išgėręs jis bus sukalbamesnis. Bet jis kalbėt nežada. Gal sutaisytum man džino, Ara?

– Jie jam surėmė palapinę, Tomai, ir paklojo iš šakų patogų guolį, ir paliko daug vandens ir ąsotį su maistu. Padarė viską, kad jam būtų kuo patogiau, ir iškasė griovelius vandeniui nutekėti. Nuo kranto ten veda daug aiškių pėdsakų; spėju, kad jų būta kokių aštuonių ar dešimties, ne daugiau. Nešėm jį mudu su Viliu labai atsargiai. Abi žaizdos dešinėj kojoj gangrenavusios ir beveik iki pat šlaunies. Gal ir nereikėjo mums jo čia gabent, gal geriau būtume atplaukę pasiimt tavęs su Pitersu, o jūs būtumėt apklausę jį palapinėj. Jei taip, tai kaltas aš.

– Ar jis buvo be ginklo?

– Be. Ir be jokių atpažinimo ženklų.

– Duok man džino, – tarė Tomas Hadsonas. – Kada, tavo nuomone, nukirstos šakos palapinei?

– Manyčiau, ne vėliau kaip vakar rytą. Bet galvos nededu.

– Ar jis ką nors sakė?

– Ne. Pamatęs mus su pistoletais, sakytum sumedėjo. Vilio lyg ir išsigando. Turbūt, kai pamatė jo akį. Paskui, kai pakėlėm, nusišypsojo.

– Parodė, kad dar moka, – pasakė Vilis.

– Tada nualpo, – tarė Ara. – Kaip sakai, Tomai, kiek jis dar gyvens?

– Nežinau.

– Pasiimam stiklines ir einam viršun, – pasakė Henris. – Nepasitikiu aš Pitersu.

– Pirma susrėbkim moliuskienę, – tarė Vilis. – Pilvas maršą groja. Jei Henris nepyks, jam pašildysiu sultinį.

– Jei sultinys padės jį prašnekint – prašom, kokia gali būt kalba, – pasakė Henris.

– Padėt gal ir nepadės, – pasakė Vilis. – Bet mirštančiam žmogui siūlyti moliuskienę lyg ir kiauliška būtų. Nunešk jam konjako, Henri. Gal jis irgi toks pat konjako mėgėjas kaip mudu su tavim.

– Duokit jūs jam ramybę, – tarė Tomas Hadsonas. – Tas fricas geras žmogus.

– Kurgi ne, – burbtelėjo Vilis. – Pakėlę rankas jie visi geručiai.

– Jis rankų nepakėlė, – atsakė Tomas Hadsonas. – Jis miršta.

– Ir labai iškilniai, – pasakė Ara.

– Ar tu irgi fricams prijauti? – paklausė jį Vilis. – Dabar būsit du tokie – tu ir Pitersas.

– Nustok, Vili, – tarė Tomas Hadsonas.

– O tau kas čia dabar? – paklausė Vilis Tomą Hadsoną. – Aš ir nežinojau, kad tu vadovauji grupelei atsidavusių fricų prijautėjų.

– Eime į viršų, Vili, – tarė Tomas Hadsonas. – Ara, kai sultinys sušils, atnešk į vairagalį. Kiti, jeigu norit, galit pažiūrėt, kaip tas fricas numirs. Bet arti nelįskit.

Antonijas buvo besekąs paskui Tomą Hadsoną ir Vilį, tačiau Tomas Hadsonas papurtė galvą, ir storulis grįžo į kambuzą.

Juodu stovėjo priekiniame kokpite, ir buvo beveik visai sutemę. Vilio veidą Tomas Hadsonas vos įžiūrėjo. Prieblandoje jis atrodė gražesnis, gal ir todėl, kad buvo atsukęs sveikąją akį. Tomas Hadsonas pažvelgė į Vilį, o paskui į dviejų inkarų lynus ir į vos įžiūrimą medį ant kranto. Nepatikimas šis smėlingas dugnas, pagalvojo jis ir tarė:

– Na gerai, Vili. Klok, kas ant širdies guli.

– Matai... – tarė Vilis. – Dėl to, kad tavo vaikas žuvo, tu baigi save mirtinai nukamuot. Ne tau vienam vaikas žuvo, žinok.

– Žinau. Kas dar?

– Ogi tas šiknius Pitersas ir tas apsitriedęs fricas, užsmardinęs visą vairagalį, ir kas čia per laivas, kad virėjas – kapitono padėjėjas?

– Ar jis blogas virėjas?

– Virėjas jis nuostabus, ir jis geresnis nedidelių laivų žinovas už visus mus kartu paėmus, įskaitant ir tave.

– Daug geresnis.

– Tu nemanyk, Tomai, man ne nervai. Neturiu aš jokių nervų. Bet aš pratęs prie kitokios tvarkos. Patinka man ir laivas, ir komanda, išskyrus tą bizduką Pitersą. Tik tu liaukis kamavęsis.

– Aš nesikamuoju, – atsakė Tomas Hadsonas. – Man tik darbas rūpi.

– Tu toks šventas, kad tave derėtų iškimšt ir prikalt prie kryžiaus, – pasakė Vilis. – Galvok geriau apie mergas.

– Greit mes pas jas drošim.

– Čia tai vyriška šneka.

– Nusiraminai, Vili?

– Nusi, nusi. Ko aš nenusiraminsiu? Matyt, tas fricas mane išmušė iš vėžių. Jie juo taip gražiai pasirūpino, kaip mes nė vie-

nu nepasirūpintume. O gal, jei laiko turėtume, ir pasirūpintume. O jie laiko tam sugaišo nemažai. Jie ir nenujaučia, kaip arti mes nuo jų. Bet kad kažkas juos vejasi, nujaust turėtų. Visų jiems reikia saugotis. Bet jie padarė dėl jo visa, ką tik galima tokioj būklėj atsidūrusiam žmogui padaryt.

– Na taip, – pasakė Tomas Hadsonas. – Anos salelės gyventojais jie irgi gražiai pasirūpino.

– Taigi, – pritarė Vilis. – Tai ir yra visa velniava.

Sulig šiais žodžiais priėjo Pitersas. Jis visada, net nelabai pajėgus būdamas, stengėsi vaizduoti jūrų vilką ir buvo didžiai patenkintas laive galiojančia tikra, formalumų nevaržoma disciplina. Jis iš visų labiausiai gebėjo ja naudotis. Dabar jis atsistojo stovėsena „Ramiai!“, atidavė pagarbą, o tai rodė, jog jis girtas, ir tarė:

– Tomai, tai yra kapitone, jis mirė.

– Kas mirė?

– Belaisvis, kapitone.

– Gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Užsikurk savo generatorių ir pamėgink susisiekt su Gvantanamu.

Jie turėtų pranešt ką nors nauja, pagalvojo jis.

– Ar belaisvis ką nors sakė? – paklausė jis Pitersą.

– Nieko nesakė, kapitone.

– Vili, – kreipėsi jis. – Kaip jauties?

– Puikiai.

– Paimk keletą blyksčių ir nufotografuok jį ten, vairagalyje, porą sykių iš profilio. Paskui nufotografuok, nuklojęs antklodę ir numovęs šortus, visu ūgiu. Ir dar nufotografuok veidą iš priekio ir visu ūgiu iš viršaus.

– Klausau, – atsakė Vilis.

Tomas Hadsonas užlipo ant kapitono tiltelio. Jis išgirdo, kaip ėmė burgzti generatorius, ir pamatė, kaip nelauktai

tvykstelėjo blykstės. Tikrintojai, sėdintys JŽV[1], nepatikės, kad mes nutvėrėm visą fricą. Įrodymų taigi nėra. Kas nors ims įrodinėt, kad mes išgriebėm išmestą lavoną, ir viskas. Reikėjo anksčiau nufotografuot. E, velniai jų nematė. Gal ryt susemsim visus kitus.

Ant tiltelio užlipo Ara.

– Tomai, kam liepsi nuplukdyt jį į salą ir palaidot?

– Kas šiandien mažiausiai nusidirbęs?

– Daug dirbo visi. Pasiimsiu Gilą, ir su juo palaidosim. Užkasim smėly šiek tiek virš potvynio linijos.

– Gal kiek aukštėliau.

– Atsiųsiu Vilį – tu jam pasakyk, ką užrašyt ant lentos, Sandėliuke turiu lentą nuo dėžės.

– Pasakyk Viliui, tegu ateina.

– Užsiūt į brezentą reikės?

– Nesiūkit. Tik suvyniokit į jo paties antklodę. Atsiųsk Vilį.

– Ko reikėjo? – paklausė Vilis.

– Užrašyk ant lentelės: „Nežinomas vokiečių kareivis“, o apačioj – datą.

– Gerai, Tomai. Ar liepsi man ir palaidot?

– Ne. Palaidos Ara su Gilu. Užrašyk ant lentelės ir gali atsipūst ir išgert.

– Kai Pitersas susisieks su Gvantanamu, iškart atsiųsiu radiogramos tekstą. Į apačią nulipt nenori?

– Ne. Aš pailsiu ir čia.

– Na ir kaip savijauta ant tokio didelio laivo tiltelio, kai slegia atsakomybė ir visokie rūpesčiai?

– Tas pats, kas daryti užrašą ant lentelės.

[1] Jūrų žvalgybos valdyba.

Radiograma iš Gvantanamo iššifruota skambėjo taip: „TOLIAU STROPIAI IEŠKOKITE VAKARŲ KRYPTIMI."

Čia mums, tarė sau Tomas Hadsonas. Jis atsigulė ir tuoj pat užmigo, ir Henris apklojo jį plona antklode.

IX

Valandą prieš brėkštant jis nulipo į apačią ir dabar žiūrėjo, ką rodo barometras. Slėgis buvo nukritęs keturiais dešimtadaliais, ir jis pažadino padėjėją ir parodė barometrą.

Padėjėjas pasižiūrėjo ir linktelėjo.

– Vakar pats matei virš Romano škvalų debesis, – sušnibždėjo jis. – Vėjas suka į pietus.

– Gal išvirtum man arbatos? – paprašė Tomas Hadsonas.

– Yra ant ledo butelis šaltos.

Jis nuėjo į vairagalį, susirado kibirą su plaušine ir nušveitė vairagalio denį. Denis buvo nušveistas, bet jis nušveitė dar sykį ir išplovė plaušinę. Tuomet nusinešė ant tiltelio butelį šaltos arbatos ir ėmė laukti aušros.

Dar neišaušus jo padėjėjas pakėlė vairagalio inkarą, o paskui, Aros padedamas, pakėlė dešiniojo borto inkarą, ir jie su Gilu užkėlė ant denio valtį. Tada padėjėjas išpumpavo triumo vandenį ir patikrino variklius.

Padėjėjas iškišo galvą ir tarė:

– Nors ir dabar.

– Kodėl tiek daug vandens prisirinko?

– Riebokšlis praleidžia. Dabar priveržiau. Bet verčiau jau tegu truputį vandens prisirenka, negu kad varikliai perdega.

– Tvarka. Atsiųsk pas mane Arą su Henriu. Judėsim.

Jie pakėlė inkarą, ir jis atsisuko į Arą.

– Parodyk man dar tą medį.

Ara parodė medį ant kranto, nuo kurio jie tolo, ir Tomas Hadsonas jūrlapyje pieštuku pabraukė mažutį kryželį.

– Ar Pitersas su Gvantanamu nesusisiekė?

– Ne. Vėl kažką perdegino.

– Ką gi, mes sekam jiems iš paskos, kiti laukia prieky, ir esam gavę nurodymus.

– Ar tikrai manai, kad vėjas atsisuks iš pietų, Tomai? – paklausė Henris.

– Barometras rodo, kad atsisuks. Kai ims kilt, bus aiškiau.

– Apie ketvirtą buvo beveik visai nurimęs.

– Ar uodai nekando?

– Tik išaušus.

– Gal, žinai ką, nulipk ir išpurkšk. Kam mums juos vežiotis?

Diena buvo graži, ir, atsigręžę į įlanką, kur jie buvo nuleidę inkarą, ir į paplūdimį, ir į abiem gerai pažįstamus Kajo Kruso krūmokšnius, Tomas Hadsonas ir Ara virš sausumos matė aukštus kamuolinius debesis. Kajo Romanas dunksojo plačiai išsiplėtęs lyg žemynas, ir debesys kabojo aukštai, pranašaudami arba pietų vėją, arba tyką ir pakrančių škvalus.

– Ką tu galvotum, būdamas vokietis, Ara? – paklausė Tomas Hadsonas. – Įsivaizduok: matai tokius debesis ir žinai, kad netrukus stos tyka. Ką tu galvotum?

– Slėpčiausi kokioj saloj, – atsakė Ara. – Greičiausiai slėpčiausi.

– Saloj reikėtų vedlio.

– Gaučiau ir vedlį, – pasakė Ara.

– Kur jau tu jį gautum?

– Ką nors iš Antono ar Romano žvejų. Arba Koko. Ten dabar kaip tik žvejai sūdo žuvį. Antone dabar gali net stovėt gyvų žuvų surinkėjų laivas.

– Mėginsim į Antoną, – tarė Tomas Hadsonas. – Malonumas: rytą atsibundi ir stoji prie šturvalo, o saulė šildo nugarą.

– Smagu būtų vandenyne, jeigu visada būtų toks oras kaip šiandien ir saulė vairuojant šildytų nugarą.

Buvo visai vasariška diena, ir dabar, rytą, niekas nepranašavo audros. Diena žadėjo vien švelnią šilumą, o jūra plytėjo rami ir skaidri. Plaukdami sekluma, jie aiškiai matė jūros dugną, ir jiems gerokai nuplaukus, ten, kur ir turėjo būti, pasirodė Minerva, kurios koralų uolas ramiai skalavo jūra. Ji dar buvo ne visai nurimusi nuo du mėnesius be paliovos pūtusių pasatų. Tačiau bangos guro švelniai, ramiai, tingiai ir vienodai.

Jūra tarytum sako: dabar mes draugai, aš niekada daugiau nebepyksiu ir nebesiautėsiu, galvojo Tomas Hadsonas. Kodėl ji tokia nesąžininga? Upė gali būti tiek klastinga ir žiauri, tiek maloni ir draugiška. Upokšnis, jei nepiktnaudžiausi jo gerumu, gali būti be galo draugiškas, ir jam gali drąsiai patikėti savo gyvybę. Tačiau jūra, prieš iškrėsdama šunybę, visada meluoja.

Jis vėl pasižiūrėjo į lengvai siūbuojančią jūrą, taip vienodai ir gundomai atidengiančią Minervos saleles, lyg būtų siūliusi įsigyti gražią gyvenamą vietovę.

– Gal atneštum sumuštinį? – paprašė jis Arą. – Su jautiena ir žaliu svogūnu arba su kumpiu ir kiaušiniu, ir žaliu svogūnu. Kai papusryčiausit, atsiųsk čia keturių vyrų pamainą ir patikrink visus žiūronus. Prieš pasukdami į Antoną, išeisim į atvirą jūrą.

– Klausau, Tomai.

Ką aš daryčiau be šito Aros, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tu puikiai išsimiegojai, tarė jis sau, ir jautiesi, kad geriau nenorėk. Mes gavom įsakymą ir mes lipam jiems ant kulnų, ir genam kitiems tiesiai į nagus. Tu vykdai įsakymą ir žiūrėk, koks nuostabus rytas gaudynėms. Bet pernelyg gražiai viskas atrodo.

Jie plaukė farvateriu, atidžiai žvalgydamiesi aplink, tačiau tematė neaukštai pakilusios saulės spindulių nužertą ramią, taikiai vilnijančią jūrą ir ilgą žalią Romano liniją, ir daugybę mažų salelių priešais Romaną.

– Šitokiu oru jie su burlaiviais toli nenuplauks, – tarė Henris.

– Jie ir neplauks, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Užsuksim į Antoną?

– Žinoma. Visą iššukuosim.

– Patinka man Antonas, – tarė Henris. – Ten gera vieta tykoj apsistoti, nebaisu, kad jie mus suės.

– Išlipsi – tuoj duosies į kojas, – pasakė Ara.

Prieky žemai pasirodė jų link atskrendantis mažiukas hidroplanas. Baltas ir mažytis, jis spindėjo saulėje.

– Lėktuvas, – tarė Tomas Hadsonas. – Liepkit pakelt didžiąją vėliavą.

Lėktuvas artėjo ir artėjo, ir galiausiai praburzgė virš katerio. Paskui dusyk apsuko aplink katerį ratą ir nuskrido į rytus.

– Jei jis aptiktų povandeninį laivą, sveiko kailio neišneštų, – pasakė Henris. – Nupiltų jį.

– Jis perduos į Kajo Fransesą koordinates.

– Gal ir taip, – sutiko Ara. Kiti du baskai tylėjo. Jie stovėjo vienas į kitą nugaromis ir apžiūrinėjo katras savo stebėjimo plotą.

Po kurio laiko baskas, kurį jie vadino Džordžu, kadangi jis vadinosi Euchenijas, o Pitersas žodį „Euchenijas" ne visada ištardavo, tarė:

– Lėktuvas grįžta ir suka į rytus per vidurį tarp Romano ir mažųjų salelių.

– Pusryčių grįžta, – pasakė Ara.

– Jis praneš apie mus, – tarė Tomas Hadsonas. – Tad po mėnesio, ko gera, visi žinos, kad šiandien mes buvom čia.

– Jei tik teisingai pažymės mūsų koordinates savo jūrlapy, – pasakė Ara. – Žiūrėk, Didysis Paredonas, Tomai. Maždaug dvidešimt laipsnių nuo kairiojo borto.

– Tavo geros akys, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jis ir yra. Reikia plaukt artyn ir ieškot farvaterio į Antoną.

– Suk devyniasdešimt laipsnių į kairę ir, man regis, pataikysi.

– Plauksiu iki seklumos, o tada palei ją, iki rasiu tą nelemtą farvaterį.

Jie artinosi prie virtinės žalių salelių, kurios kyšojo iš vandens nelyginant juodos gyvatvorės, ir tik vėliau išryškėdavo jų forma ir žaluma ir galiausiai – smėlėti paplūdimiai. Tomas Hadsonas nenoriai paliko užpakaly savęs platų farvaterį, palankią jūrą ir vandenyno rytmečio grožį ir ėmė galvoti apie savo pareigą apieškoti smulkiąsias saleles. Tačiau lėktuvas, patruliuojantis palei šį krantą ir perskridęs virš katerio, iš apačios apšviestas saulės, turėtų reikšti, kad rytų pusėje vokiečių laivai neaptikti. Tiesa, tai galėjo būti paprastas rytinis patrulis. Tačiau logiškiau galvoti priešingai. Paprastas patrulis būtų perskridęs išilgai farvaterio į abi puses.

Jis išvydo Antoną, tolydžio didėjančią miškingą, jaukią salą, ir vairuodamas link seklumos ėmė akimis ieškoti pažįstamų orientyrų. Reikėjo nutaikyti, kad aukščiausias medis salos kyšulyje sutaptų su Romano balnakalnio įduba. Laikydamasis tokio kurso, jis galėtų priplaukti prie salos, net jeigu akis spigintų saulė ir vanduo tviekstų lyg ištirpęs stiklas.

Šiandien orientyro jam nereikėjo. Jo jis ieškojo tik įgūdžiui lavinti ir galvodamas, jog reikėtų susirasti šiame uraganų pamėgtame krante tvirtesnį orientyrą, pamatęs medį, jis iš lengvo leido katerį palei seklumą, kol medis atsidūrė Romano balnakalnio įdubos viduryje, ir staigiai pasuko salos link. Kateris plaukė

farvateriu tarp seklumų su mergelio dugnu, vos apsemtu vandens, ir Tomas Hadsonas tarė Arai:

– Pasakyk Antonijui, tegu įmerkia meškerę. Gal ištrauksim ką nors valgoma. Šičia dugne – gausus bufetas.

Toliau jis vairavo, tiksliai laikydamasis kurso. Jautė pagundą nesidairyti į seklumas, o varyti tiesiai. Tačiau jis žinojo, kad tai vienas iš Aros minėto per didelio išdidumo požymių, ir atsargiai vairavo palei dešinį kraštą, stebėdamas dugną, o ne kitą orientyrą. Tatai buvo tartum važiavimas naujo miesto rajono gatvėmis, ir vanduo sparčiai kilo. Iš pradžių jis tvino rudas, paskui švarus ir skaidrus. Kateriui priplaukus prie pat vietos, kur buvo numatęs mesti inkarą, jis išgirdo Vilį šaukiant:

– Žuviiis! Žuviiis!

Pažvelgęs atgal, jis išvydo aukštai virš vandens spurdantį didžiulį tarpūną. Jis buvo didelis, išsižiojęs, ir saulėje žvilgėjo sidabriniai jo žvynai ir ilgas žalsvas nugaros peleko botagas. Beviltiškai paspurdėjęs jis pūkštelėjo į vandenį.

– *Sábalo*[1], – su pasibjaurėjimu tarė Antonijas.

– Bjaurybė *sábalo,* – pasakė baskai.

– Galima man su juo pažaist, Tomai? – paklausė Henris. – Norėčiau pagaut, nors ir nevalgomas.

– Jei Vilis neperėmė, tai perimk iš Antonijo tu. Antonijas tegu skuodžia į priekį. Čia mesim inkarą.

Metant inkarą, didysis tarpūnas susijaudinęs keliskart iššoko iš vandens, tačiau niekas į jį nebekreipė dėmesio, nebent tik kuris šypteldavo.

– Antro nereikės? – šūktelėjo Tomas Hadsonas stovintiems katerio prieky.

[1] Pasiutžuvė *(isp.).*

Padėjėjas papurtė galvą. Kai inkaras įsmigo kaip reikiant, padėjėjas užlipo pas jį ant tiltelio.

– Atlaikys šitas vienas, Tomai, – pasakė jis. – Bet kokį škvalą atlaikys. Patį didžiausią. Pasupti tai pasups, niekur nedingsi.

– Kada tas škvalas užeis?

– Po antros, – atsakė padėjėjas, žiūrėdamas į dangų.

– Nuleiskit valtį, – tarė Tomas Hadsonas. – Ir įdėk atsargai benzino bakelį. Reikia paskubėt.

– Kas plauks su tavim?

– Tik Ara, Vilis ir aš. Mažiau svorio – greičiau.

X

Į valtį jie visi trys pasiėmė po lietpaltin susuktą *niño*. Taip jie vadino *Thompson* automatus avikailio dėkluose. Dėklus, nors ir ne siuvėjas, sukirpo ir pasiuvo Ara, o Tomas Hadsonas vidinę vilnotą pusę sumirkė karboliu atsiduodančia impregnuojamąja alyva. Baskai todėl juos ir praminė „kūdikiais", kad automatai gulėjo avikailio dėkluose it lopšeliuose, o tie lopšeliai suposi, pakabinti už diržų vairinės sandėliuke.

– Duok mums butelį vandens, – tarė Tomas Hadsonas padėjėjui. Kai Antonijas atnešė, jis sunkų, šaltą su užsukamu dangteliu butelį perdavė Viliui, o tas jį paguldė valties priekyje. Ara mėgo vairuoti valtį, todėl sėdėjo vairagalyje. Tomas Hadsonas atsisėdo per vidurį, o Vilis atsitūpė priekyje.

Ara vairavo tiesiai į salelę, ir Tomas Hadsonas žiūrėjo į besiburiančius virš sausumos debesis.

Jiems įplaukus į seklumą, Tomas Hadsonas matė iš smėlio kyšančius pilkšvus moliuskų gumbus. Ara, pasilenkęs priekin, tarė:

– Krantą apžiūrėt nori, Tomai?

– Gal tikrai geriau apžiūrėkim dabar, kol nelyja.

Ara paleido valtį į krantą, tik paskutinę akimirką kilsteldamas variklį. Potvyniai ir atoslūgiai buvo kyšulyje išgraužę nedidelį griovelį, ir jis įvarė valtį į jį, ir valties priekis užšliaužė ant smėlio.

– Štai ir atvažiavom, – tarė Vilis. – Koks šitos saliūkštės pavadinimas?

– Antonas.

– Ne Didysis Antonas, ne Mažasis, ne Antonas Nevidonas?

– Ne, paprasčiausias Antonas. Tu eik į rytus iki to kyšulio, o tada tiesiai. Mes nuplauksim tavęs pasiimt. Aš aplėksiu šitą kraštą, o Ara pastatys valtį kur nors už kito kyšulio ir apžiūrės nuo ten. Aš nuplauksiu valtimi jo paimt, ir abu grįšim paimt tavęs.

Vilis užsimetė ant peties lietpaltin susuktą *niño.*

– Jei fricų sutikčiau, galima į juos šaut?

– Pulkininkas liepė vieną palikt gyvą, – pasakė Tomas Hadsonas. – Pasistenk palikt kokį protingesnį.

– Prieš šaudamas, patikrinsiu jų protinius sugebėjimus.

– Pasitikrink pirma savo.

– Jeigu jau esu čia, tai reiškia, kad mano protiniai sugebėjimai velniškai menki, – pasakė Vilis ir nuėjo. Jis žingsniavo paniekinama eisena ir apžiūrinėjo paplūdimį ir tolimesnes apylinkes taip atidžiai, kad atidžiau nebegalima.

Tomas Hadsonas ispaniškai paaiškino Arai, ką daryti, ir nustūmė valtį nuo kranto. Pasikišęs *niño* po pažastimi, jis ėmė žingsniuoti paplūdimiu, jausdamas tarpupirščiuose smėlį. Valtis plaukė aplink nedidelį kyšulį.

Jam buvo smagu išlipus ant kranto, ir jis žingsniavo sparčiai, tačiau nieko neišleisdamas iš akių. Paplūdimyje buvo malonu, ir jo nebekamavo slogutis, apėmęs rytą kateryje.

Rytą visaip vaidenosi, galvojo jis. Gal todėl, kad stojo tyka. Tolumoje jis matė kylančius debesis. Bet oras tebebuvo toks pat kaip pirma. Karšta saulė išvaikė smėlinius uodus ir moskitus, ir prieky jis matė didelį baltą garnį, palenkusį galvą, kaklą ir snapą ir žiūrintį į seklų vandenį. Arai plaukiant pro šalį, jis nenuskrido.

Apžiūrinėti reikia atidžiai, nors netikiu, kad mes čia ką nors rastume, galvojo jis. Šiandien, per tyką, plaukti jie niekur negali, taigi mes nieko neprarasim, o pamesti jų pėdsakus būtų nusikaltimas. Kodėl aš ko nors daugiau apie juos nežinau, galvojo jis. Kaltas, reikėjo man keltis į salą ir apžiūrėti jų suremtą palapinę ir pėdsakus. Apklausiau Vilį su Ara, o jais galima pasikliauti. Bet geriau būčiau plaukęs pats.

Jaučiu bjaurų nenorą juos susitikti, galvojo jis. Tai mano pareiga, ir aš noriu juos sugauti ir sugausiu. Bet aš galvoju apie juos kaip apie to paties mirties aplankyto namo gyventojus. Ar tokio namo gyventojai nekenčia vieni kitų? Netikiu tuo; jei kas nekenčia, tai tikriausiai nenormalus.

Tą akimirką garnys pakilo ir paskrydėjo tolėliau. Plačiai išskėtęs didelius baltus sparnus, jis nerangiai pabėgėjo ir sustojo. Gaila, kad aš jį išbaidžiau, pagalvojo Tomas Hadsonas.

Jis apžiūrėjo visą paplūdimį virš potvynio linijos. Tačiau jokių pėdsakų nerado, tik vienoje vietoje buvo iš jūros išropota ir grįžta vėžlio. Jis buvo išvaręs smėlyje platų ruožą į abi puses ir išgulėjęs duobę, kur dėjo kiaušinius.

Kiaušinių kasti neturiu kada, pagalvojo jis. Debesys tolydžio tirštėjo ir slinko artyn.

Jei jie būtų išsikėlę šioje salos pusėje, tikrai būtų kiaušinius išsikasę. Jis pasižiūrėjo į priekį, tačiau valties nepamatė, nes ją užstojo kitas kranto išsikišimas.

Jis žingsniavo standžiu, potvynių suplūktu smėliu ir matė vėžius vienuolius, velkančius savo kriaukles, ir krabus vaiduoklius, ropojančius per smėlį ir nyrančius į vandenį. Dešinėje, seklioje įdauboje, jis pamatė pilką kefalių būrį ir smėlio dugnu judantį jo šešėlį. Pamatė paskui kefales sekančios didžiulės barakudos šešėlį, o tada ir pačią žuvį, ilgą, balzganą, lyg sustingusią vietoje. Jis žingsniavo nelėtindamas žingsnio, ir netrukus žuvis paliko užpakaly, o jis vėl ėmė artėti prie garnio.

Pažiūrėsim, ar pavyks praeiti pro jį ir nenubaidyti, pagalvojo jis. Bet kai susilygino su garniu, kefalės, didžiaakės, plačiaburnės, negražios, staiga purstelėjo viena po kitos iš vandens sidabriškai sužvilgėdamos saulėje. Tomas Hadsonas atsisuko, stengdamasis įžiūrėti kefalių būrin įsibrovusią barakudą. Plėšikės jis nepamatė, tik pašėlusiai šokčiojančias persigandusias kefales. Paskiau pamatė, jog žuvys vėl susibūrė į pilką judančią dėmę, o kai pasuko galvą, garnys buvo jau pakilęs. Jis matė, kaip jis skrenda, mojuodamas baltais sparnais, virš žalio vandens, o priekyje geltonavo smėlėtas paplūdimys ir išilgai kyšulio tamsavo medžių juosta. Debesys virš Romano pajuodo, ir jis paspartino žingsnį, norėdamas apeiti kyšulį ir pamatyti, kur Aros pastatyta valtis.

Spartus ėjimas sužadino erekciją, ir jis pagalvojo, kad fricų čia, matyt, nėra. Jei netoliese slėptųsi fricai, erekcijos nebūtų. Nors ką gali žinoti, pagalvojo jis. Gal nuojauta tave apgauna, tik tu to nežinai.

Kyšulio gale baltavo šviesaus smėlio sklypas, ir jis pagalvojo: gerai būtų čia prigulus. Vieta pati ta. Paskui gale ilgo paplūdimio jis pamatė valtį ir pagalvojo: et, velniai nematė. Šiąnakt galėsiu miegoti ir myluoti pripučiamąjį čiužinį ar katerio denį. Galėčiau myluoti ir denį. Mes jau taip seniai draugaujam, kad

galėtume ir susituokti. O apie tave ir tiltelį tikriausiai seniai liežuviais plaka, pagalvojo jis. Turėtum gražiai su juo elgtis. O tu užsilipi ir mindai. Kas gi taip daro? Kitąsyk ir šalta arbata aplaistai. Negražu. Bet kam tau jį tausot? Kad numirtum ant jo? Jis, be abejo, įvertintų tavo jausmus. Vaikščiok ant jo, stovėk ant jo ir mirk ant jo. Gražiai su juo elkis. Protingiausia bus, jei baigsi kliedėti, apžiūrėsi paplūdimį ir plauksi pasiimti Aros.

Jis žingsniavo paplūdimiu ir stengėsi nieko negalvoti, o tik viską dėmėtis. Jis labai gerai žinojo savo pareigą ir niekad nesistengė nuo jos išsisukti. O šiandien išsikėlė į krantą, nors tą puikiausiai už jį galėjo padaryti bet kas kitas. Tačiau jei būtų likęs kateryje, jaustų sąžinės priekaištus, jiems grįžus be nieko. Jis viską dėmėjosi. Tačiau mintys prieš jo valią lindo į galvą.

Gal Vilis kartais ras ką, galvojo jis. O gal Ara ką nors aptiks. Fricais dėtas, aš būčiau išsikėlęs tik čia. Puikiausia slėptuvė. Jie galėjo praplaukti pro šalį ir plaukti toliau. O gal užsuko į kurią salelę tarp Paredono ir Kruso; bet vargu, nes juos galėjo pastebėti nuo švyturio, o naktį nei su vedliu, nei be vedlio jie ten nebūtų įplaukę. Greičiausiai bus nuplaukę kitur. Galbūt aptiksim juos kur nors už Koko. O gal ir čia. Reikėtų apžiūrėti dar vieną salelę. Reikia turėti minty, kad jie vadovaujasi jūrlapiu. Nebent pasiėmė kokį žvejį. Angliadegių laužų rūkstant nepastebėjau. Gerai bent tiek, kad apžiūrėsim šią salelę, kol nelyja. Man patinka šitas darbas, galvojo jis. Nepatinka tik pabaiga.

Jis nustūmė į vandenį valtį ir įlipo, prieš tai nusimazgojęs smėlėtas kojas. Ranka pasiekiamai paguldė guminiame lietpaltyje suvyniotą *niño* ir įjungė variklį. Jis, priešingai negu Ara, nemėgo prikabinamojo variklio ir visada, jį jungdamas, prisimindavo, kaip gęsta kibirkštis, kaip užsikemša karbiuratorius, kaip prapuola kontaktas, bei kitus variklio teikiamus malonumus. Tačiau

Ara tokių bėdų nepažinojo. Varikliui užsiožiavus, jis jausdavo tą pat, ką jaučia šachmatininkas po gražaus priešininko ėjimo.

Tomas Hadsonas vairavo valtį palei paplūdimį, tačiau Ara buvo toli prieky, ir jis jo nematė. Turėtų būti pusėj kelio iki Vilio, pagalvojo jis. Tačiau pamatė jį mangrove užaugusioje įlankoje, smėlėto paplūdimio gale, kur mangrovė, tanki ir žalia, augo iš pat vandens, ir rudos šaknys styrojo lyg susipynusios lazdos.

Paskiau jis pastebėjo iš mangrovės kyšantį stiebą. Ir daugiau nieko. Tik truputį vėliau per žemą kopą jis pamatė ant smėlio gulintį Arą.

Jis pajuto, kaip pakaušiu nubėgo skruzdėlės, lyg staiga pamačius iš priekio ne sava kelio puse atūžiantį automobilį. Tačiau Ara išgirdo variklio burzgimą ir pakėlė galvą, ir pamojo sukti valtį pas jį. Tomas skersomis priplaukė užpakaly Aros.

Baskas dryžuotais marškiniais įlipo į valtį, užsimetęs ant dešinio peties lietpaltin susuktą *niño* vamzdžiu į priekį. Jis atrodė gerai nusiteikęs.

– Plauk šituo farvateriu kuo toliau nuo kranto, – tarė jis. – Reikia rast Vilį.

– Ar čia vienas iš jų burlaivių?

– Taigi, – atsakė Ara. – Bet man regis, paliktas Dievo malonei. Tuoj lis, Tomai.

– Ar tu ką nors radai?

– Nieko.

– Aš irgi ne.

– Jauki salelė. Radau seną taką prie šaltinio. Bet ten niekieno nebūta.

– Vilio pusėj irgi yra šaltinis.

– Antai ir Vilis, – tarė Ara.

Vilis sėdėjo ant smėlio. Sėdėjo parietęs kojas ir ant kelių pasidėjęs *niño*. Tomas Hadsonas pasuko valtį prie jo. Vilis pasižiū-

rėjo į juos; prakaitu sumirkę juodi plaukai krito jam ant kaktos, o mėlyna sveikoji akis žvelgė piktai.

– Kur judu, vargo dūsuokliai, taip ilgai slampinėjot? – paklausė jis.

– Kada jų čia būta, Vili?

– Sprendžiant iš šūdų – o gal sakyt išmatų – vakar, – atsakė Vilis.

– Kiek jų?

– Aštuoni pašikantys, iš jų trys tik bepatriedžiantys.

– Kas dar?

– Turi vedlį ar locmaną, vadinkit kaip norit.

Vedliu jie buvo pasiėmę žvejį, kuris turėjo palmių šakų stoginę ir ant tokio stovo džiovindavo sūdytos barakudos bryzus, paskui parduodavo kinams supirkėjams, o tie parduodavo kinams krautuvininkams, kurie džiovintą žuvį savo krautuvėlėse pardavinėdavo už menkę. Sprendžiant iš stovo dydžio, žvejo žuvies būta prisūdyta ir pridžiovinta daug.

– Fricas menkių niam niam ohoho! – tarė Vilis.

– Kokia čia dabar tavo kalba?

– Mano asmeninė, – atsakė Vilis. – Kiekvienas turim savo kalbą, vienas baskų, kitas dar kokią. Ar man negalima savo kalba kalbėt?

– Baik pasakot.

– Dūmas rūksta, fricas čiūčia liūlia, – pasakė Vilis. – Niam niam kiaulieną. Iš Lavonų salos. Fricų šefas konservų neturėt arba nedavėt.

– Nustok maivytis ir kalbėk kaip žmogus.

– Ponui Hadsonui dėl smarkaus škvalo ir gausaus lietaus vis tiek pusdienis šuniui ant uodegos. Galėtų ir pasiklausyt Vilio, visų pampų pėdsekių pėdsekio. Vilis šnekės, kaip jis norės.

– Baik, baik.

– Klausyk, Tomai, kas dusyk rado fricus?

– Kaip jų laivas?

– Laivas kaput. Supuvusių lentų daug daug. Iš galo vienos nebebėr.

– Tamsoj į ką nors atsitrenkė.

– Tikriausiai. Na gerai, nebesimaivysiu. Nuplaukė jie į vakarus saulei leidžiantis. Aštuoni kareiviai ir vedlys. O gal devyni – gal jų vadas, kaip ir mūsiškis, dėl didelės atsakomybės neprašika, o žiūrėkit, jau pradeda lyt. Jų paliktas laivas smirda, užušiktas kiaulių, vištų ir to draugo, kur palaidojom. Yra ir dar vienas sužeistas, bet, sprendžiant iš tvarsčių, ne taip pavojingai.

– Su pūliais?

– Aha, bet švariais. Ar nori pamatyt savo akimis, ar tiki mano žodžiu?

– Tikiu, bet vis tiek noriu pamatyt pats.

Jis pamatė viską: pėdsakus, laužą, kur jų nakvota ir virtasi valgyti, tvarsčius, krūmus, atstojusius jiems išvietę, ir krantan traukiamo vėžliautojų boto paliktą šliūžę. Jau smarkiai lijo, ir ūžčiojo pirmieji škvalo gūsiai.

– Apsivilkit lietpalčiais ir pasikiškit *niños* po apačia, – tarė Ara. – Šįvakar reikės išardyt.

– Aš tau padėsiu, – pasakė Vilis. – Mes jiems minam ant kulnų, Tomai.

– Vietų pasislėpt čia sočiai, o su jais žmogus, pažįstantis šias vietoves.

– Tu vis savąją, – tarė Vilis. – Kuo jau jis geriau pažįsta už mus?

– Žinia, kad nepalyginamai geriau.

– Ir trauk jį velniai. Nusimazgosiu ant vairagalio su muilu. Dieve, kaip noriu pasipraust su švariu vandeniuku ir muilu!

Lietus jau žliogė taip smarkiai, kad apiplaukę kyšulį jie katerį vos įžiūrėjo. Škvalas nuūžė link vandenyno, ir toks ūmus, o lietus pylė taip smarkiai, kad kateris vos vos buvo matyti lyg pro vandens kriokli. Visi bakai kaipmat bus pilni, pagalvojo Tomas Hadsonas. Vanduo tikriausiai jau dabar kliokia pro kambuzo čiaupus ir katerio priešakį.

– Kiek jau dienų nebuvo lietaus, Tomai? – paklausė Vilis.

– Reikia pažiūrėt žurnale. Bus daugiau kaip penkiasdešimt.

– Atrodo, tikras musonas, – tarė Vilis. – Paduok kaušą, išsemsiu vandenį.

– Saugok, kad nesušlaptų *niño* dėklas.

– Buožė man tarpukojy, o vamzdis kairėj pažasty po lietpalčiu, – atsakė Vilis. – Kaip gyvas jis nėra taip puikiai jautęsis. Paduok kaušą.

Vairagaly visi maudėsi nuogutėliai. Muilijosi, stypčiojo tai ant vienos, tai ant kitos kojos, lenkėsi po lietaus čiurkšlėmis, paskui suko joms išmuilytą šoną. Visi buvo gerai įdegę, bet šioje keistoje šviesoje atrodė balti. Tomas Hadsonas prisiminė Sezano drobę su besimaudančiomis moterimis, paskui pagalvojo: šį vaizdą gerai nutapytų Ykinsas. O paskui pagalvojo, kad reikėtų tatai nutapyti pačiam: laivas baltame dundančios mūšos fone, o tolumoje – atslenkantys pilkų debesų kalnai su naujo škvalo juoduma ir trumpais saulės blyksniais, nuo kurių sidabru sublizga lietaus bangos ir sužvilga besimaudančių vairagaly vyrų kūnai.

Jis privairavo valtį prie katerio borto, ir Ara užmetė lyną, ir štai jie vėl namie.

XI

Tą vakarą, lietui nustojus, prieš tai patikrinęs visus per ilgą sausrą atsiradusius protėkius ir paliepęs po visais pakišti indus, o tikrąją protėkio, ne varvėjimo, vietą pažymėti pieštuku, jis paskirstė budėjimą, pareigas ir su padėjėju ir Ara aptarė visus reikalus. Po vakarienės, kai vyrai susėdo pokerio, jis užlipo ant tiltelio. Pasiėmė *Flit* skysčio, pripučiamąjį čiužinį ir ploną antklodę.

Jis norėjo atsigulti ir apie nieką negalvoti. Kai kada jam tai pavykdavo. Kai kada jis galėdavo galvoti apie žvaigždes, nesistebėdamas jomis, apie vandenyną, bet ne apie jo spendžiamas žabangas, ir apie saulėtekį, nemąstydamas, ką jis atneš.

Nusiprausęs su muilu lietuje, pylusiame ant vairagalio, jis jautėsi švarus nuo viršugalvio iki kulnų ir norėjo tiktai gulėti ir mėgautis kūno švarumu. Jis žinojo, kad nėra prasmės galvoti apie moterį, pagimdžiusią Tomą, nei apie visa tai, ką juodu yra veikę, nei kur lankęsi, nei kaip išsiskyrė. Nėra prasmės galvoti ir apie Tomą. Jis liovėsi galvojęs apie jį tada, kai sužinojo jį žuvus.

Nėra prasmės galvoti ir apie kitus du sūnus. Jie taip pat žuvę, ir galvoti apie juos nėra prasmės. Jis iškeitė širdies skausmą į kitą arkliuką, kuriuo dabar ir joja. Tad gulėk sau, mėgaukis lietaus su muilu išprausto kūno švarumu ir geriausia – nieko negalvok. Kai kada tai visai neblogai tau pasiseka. O ką žinai, gal užmigsi ir susapnuosi linksmų ar malonių sapnų. Gulėk ramus, grožėkis naktimi ir negalvok. Jei Pitersas ką aptiks, Ara arba Henris tave pažadins.

Netrukus jis užmigo. Susapnavo esąs vaikas ir jojąs stačiu kanjonu aukštyn. Kanjonas praplatėjo, ir jis matė smėlėtą užlają šalia skaidrios upelės, tokios skaidrios, kad įžiūrėjo dugne akmenukus, ir stebėjo, kaip iš duburio nardo upėtakiai, gaudy-

dami vandens nešamus vabzdžius. Jis sėdėjo ant žirgo ir žiūrėjo, kaip nardo iš vandens upėtakiai, ir tada jį pažadino Ara.

Jis atnešė radiogramą: „TOLIAU STROPIAI IEŠKOKITE VAKARŲ KRYPTIMI“ su šifruotu parašu.

– Dėkui, – tarė Tomas Hadsonas. – Jei gausit ką nors naujesnio, atnešk.

– Būtinai. Miegok toliau, Tomai.

– Sapnavau gražų sapną.

– Nepasakok, – nutraukė Ara. – Gal tada išsipildys.

Jis užmigo ir užmigdamas šypsojosi, kadangi galvojo, kad vykdo įsakymus ir toliau ieško vakarų kryptimi. Į vakarus aš nusigavęs gerokai toli, galvojo jis. Jie tikrai nenumano, kad aš taip toli vakaruose.

Jis užmigo ir susapnavo, kad jo trobelė sudeginta ir kad kažkas nušovęs jo stirniuką, išaugusį į jauną stirniną. Kažkas buvo nušovęs ir jo šunį, ir jis rado jį po medžiu, ir pabudo šlapias nuo prakaito.

Matyt, sapnai – ne išsigelbėjimas, tarė sau. Ką gi, galiu kaip paprastai žiūrėti tikrovei į akis, be jokių raminamųjų vaistų. Na ir žiūrėk, ir galvok toliau.

Dabar tau belikęs pagrindinis uždavinys ir tarpiniai uždaviniai. Tiek tau bėra likę, tad pamėk šiuos dalykus. Ramių sapnų nebesapnuosi, tad gali ir nebemiegoti. Ilsėkis, suk galvą, kol susisuks, o užmigęs tikėkis košmarų. Košmarai – štai didžiausias tau tekęs laimėjimas šitame mėšliname lošime. Tu pastatei savo sumą ir užsakei taškus, ir ratas pasisuko, ir galiausiai tu ištraukei laimikį – sunkų, neramų miegą. Vos neištraukei nemigos. Bet tu iškeitei ją į neramų miegą, tad susitaikyk su juo. Tave ima miegas. Tad užmik ir žinok, kad pabusi šlapias nuo prakaito. Ir kas iš to? Nieko. Bet ar pameni tuos laikus, kai visą naktį kuo

saldžiausiai pramiegodavai su moterimi pašonėj ir atsibusdavai, tik jeigu ji tave pažadindavo, kad pamylėtum? Prisimink tuos laikus ir matysi, kaip atkusi.

Kažin, kiek tvarsčių jie turi tam kitam sužeistam banditui? Jei turėjo laiko apsirūpinti tvarsčiais, tai turėjo laiko apsirūpinti ir kitkuo. Kuo kitkuo? Ką dar, manai, jie gali turėti, neskaitant to, ką jau žinai juos turint? Manau, kad ne kažin ką. Gal pistoletus ir keletą automatų. Gal truputį sprogmenų, kuriuos galėtų panaudoti. Reikia spėti, kad turi ir kulkosvaidį. Bet vargu. Kautis jie nebus linkę. Jiems rūpi išnešti sveiką kailį ir patekti į ispanų laivą. Jei būtų nusiteikę kautis, būtų tą naktį grįžę ir užėmę Konfitą. O gal ir ne. Gal jiems kažkas pasirodė įtartina, gal jie pamatė ant kranto mūsų statines ir pamanė, kad mes ten nakvojam. Kas mes tokie, jie nežino. Bet mūsų statines turėjo pamatyti ir suprasti, kad netoliese esama kažko tokio, kas ryja daug benzino. Be to, jie tikriausiai nenorėjo susikauti ir dėl savo sužeistųjų. Bet jei jau norėjo pasprukti tuo antruoju povandeniniu laivu, galėjo naktį kur nors palikti laivą su sužeistaisiais ir užimti radijo stotį. Įdomu, kur dėjosi tas antras povandeninis laivas. Kažkokia keista istorija.

Prisimink ką nors smagaus. Prisimink, kaip išplaukiant saulė šildė nugarą. Ir nepamiršk, kad drauge su sūdyta žuvimi jie turi šių vietų žinovą, ir tau reikės pavartyt smegeninę. Jis užsnūdo ir visai gerai numigo, ir pabudo, pažadintas smėlinių uodų, kai iki aušros buvo likę pora valandų. Panarpliojęs visus klaustukus, jis nusiramino ir miegojo nesapnuodamas.

XII

Jie išplaukė prieš patekant saulei, ir Tomas Hadsonas vedė katerį panašiu į kanalą farvateriu su abipus pilkuojančiomis seklumomis. Saulei patekėjus, jis jau buvo išvedęs katerį tarp dviejų seklumų ir vairavo tiesiai į šiaurę, į mėlynus vandenis, tolyn nuo pavojingų uolėtų išorinio rifo gaugarų. Toks kelias buvo ilgesnis negu vidine rifo puse, tačiau saugesnis.

Vėjo, saulei pakilus aukščiau, nebuvo, ir bangos tik laižė uolas. Jis žinojo, kad diena bus karšta ir tvanki ir kad popiet užeis škvalų.

Pas jį užlipo padėjėjas ir apsidairė. Paskui įdėmiai apžvelgė kranto liniją su tolumoje kyšančiu aukštu, nedailiu švyturio bokštu.

– Galėjom laisvai išplaukt šiapus.

– Žinau, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet man taip atrodė geriau.

– Diena bus tokia pat kaip vakar. Tik dar karštesnė.

– Toli jie nenubėgs.

– Niekur jie nenubėgs. Vėjo nėr – sėdi kur ausis suglaudę. Žadi klaust švytury, ar jie praplaukė farvateriu tarp Paredono ir Koko, tiesa?

– Na taip.

– Galėsiu nuplaukt aš. Prižiūrėtojas man pažįstamas. Tu su kateriu galėsi palaukt tarp salelės ir kyšulio. Ilgai neužsibūsiu, – pasakė Antonijas.

– Nereikės nė inkaro mest.

– Yra užtektinai petingų vyrų – pakels.

– Atsiųsk pas mane, jeigu jau pavalgę, Arą su Viliu. Palei švyturį fricų tikrai nebus, o ir prieš saulę nė velnio nematyt. Bet atsiųsk ir Džordžą su Henriu. Padarykim viską kaip reikiant.

– Turėk galvoj, Tomai, kad uolos čia traukiasi iki pat mėlyno vandens.

– Turėsiu, o ir matau.

– Arbatos atnešt šaltos?

– Taip. Ir sumuštinį. Bet pirmiau atsiųsk vyrus.

– Tuoj bus čia. Einu, atsiųsiu tau arbatos ir pasiruošiu keltis krantan.

– Švytury reikia atsargiai šnekėt.

– Todėl pats ir keliuosi.

– Įmerk kokią porą meškerių. Sukelsim švytury mažiau įtarimo.

– Teisingai, – atsakė padėjėjas. – Gerai būtų jiems ką padovanojus.

Keturi vyrai užlipo ant tiltelio ir užėmė įprastus postus, ir Henris paklausė:

– Tu, Tomai, nieko nematei?

– Kirą, sukantį ratu aplink vėžlį. Maniau, tūps jam ant kupros, bet nenutūpė.

– *Mi capitán*[1]– tarė aukštesnis už Arą baskas Džordžas. Buvo jis geras atletas, puikus jūrininkas, tačiau iki Aros jam daugeliu atžvilgių toli šaukė.

– *Mi señor obispo*[2], – atsiliepė Tomas Hadsonas.

– Gerai jau – Tomai, – pasitaisė Džordžas. – Jei pamatysiu didelį povandeninį laivą, pasakyt tau?

– Jei tokį pat didelį kaip anąkart, geriau nesakyk.

– Aš jį iki šiol sapnuos matau, – pasakė Džordžas.

– Nešnekėk man apie ji, – tarė Vilis. – Ką tik pusryčius pavalgiau.

[1] Tamsta kapitone *(isp.)*.

[2] Tamsta pone vyskupe *(isp.)*.

– Artinamės, ir juntu, kaip *cojones* man tik kyla, tik kyla it liftas, – pasakė Aras. – O kaip tu jauteis, Tomai?

– Širdis į užkulnius nukrito.

– Žiūriu tik – išnyra, – tarė Ara. – Paskui girdžiu, Henris: „Tai lėktuvnešis, Tomai!“

– Man taip pasirodė, – pasakė Henris. – Na ir šūktelėjau. Kad taip dabar, ir vėl tą pat sušukčiau.

– Pagadino jis man visą sveikatą, – pasakė Vilis. – Nebe tas aš dabar, koks buvau. Dešimt centų būtų kas davęs – ir būčiau nebeplaukęs jūron.

– Še, – tarė Henris. – Imk dvidešimt ir išlipk Didžiajame Paredone. Grąžos gal ten gausi.

– Grąžos man nereikia. Imu tranzitinį.

– Rimtai? – paklausė Henris. Po paskutinių dviejų pasibuvimų Havanoje tarp jųdviejų įsigalėjo didelė nesantarvė.

– Klausyk, piniguočiau, – tarė Vilis, – mes ne povandeninius laivus medžiojam. Jei medžiotume, tai tu neišmetęs stikliuko čia ir nosies nerodytum. Mums tereikia pasivyt fricų geldą ir juos išpleškint. Tiek net ir tu turėtum sugebėt.

– Imk vis tiek dvidešimt centų, – tarė Henris. – Pravers.

– Įsikišk tu juos...

– Baikit, jūs abu. Baikit, sakau! – sušuko Tomas Hadsonas, žvilgsniu nuverdamas abu.

– Gailiuosi, kad taip nušnekėjau, Tomai, – pasakė Henris.

– O aš nesigailiu, – pasakė Vilis. – Bet atsiprašau.

– Žiūrėk, Tomai, – tarė Ara. – Kranto pusėj, beveik traverse.

– Tai tik uola, išlindus iš vandens, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jūrlapy ji toliau į rytus.

– Ne ne, pusmyle toliau.

– Kažkas vėžiauja ar traukia venterius.

– Gal pašnekėt su juo, kaip sakai?

– Jis iš švyturio. Antonijas pašnekės su juo švytury.

– Žuviiis! Žuviiis! – sušuko jo padėjėjas.

Henris paklausė:

– Leisi ištraukt, Tomai?

– Žinoma. Atsiųsk šen Gilą.

Henris nulipo žemyn, ir netrukus žuvis iššoko iš vandens dar sykį, ir tai buvo barakuda. Paskui, truputį vėliau, jis išgirdo, kaip krenkštelėjo, smeigdamas žeberklu, Antonijas, ir išgirdo kuoką bubsint žuviai per galvą. Jis laukė, kada žuvį pūkštels į vandenį, ir žiūrėjo į kilvaterį, kad pamatytų, ar didelė. Pūkštelėjimo nepasigirdo, ir jam toptelėjo, kad čionykštės barakudos tinka maistui ir kad Antonijas pasiliko ją vežtis į švyturį. Tuomet kažkas dviese vienu metu suriko: „Žuviiis!“, ir šį kartą žuvis iš vandens nešoko, o valas ėmė švilpdamas vyniotis nuo ritės. Jis pasuko toliau į mėlynus vandenis ir sulėtino abu variklius. Tačiau matydamas, kad valas vis taip pat vyniojasi, vieną variklį išjungė ir pusiau apsuko katerį žuviai įkandin.

– Vahu! – sušuko jo padėjėjas. – Didelis.

Henris ėmė traukti vahu, ir visi sužiuro nuo vairagalio ir pamatė ilgą žuvį keistu snukiu, ir jos dryžiai aiškiai išsiskyrė gilaus vandens mėlynumoje. Kai žuvis buvo žeberklu pasiekiamai, ji pasuko galvą ir dar sykį staigiai nėrė į gelmę, ir akies mirksniu dingo skaidriame vandenyje.

– Įprastas jų fokusas, – tarė Ara. – Šovė kaip kulka.

Henris greitai ją ištraukė, ir visi, persilenkę per vairagalį, žiūrėjo, kaip jis nusmeigė žuvį žeberklu ir pastirusią, drebančią užkėlė ant denio. Jos šviesiai mėlyni dryžiai blizgėjo, o žiomenys, aštrūs kaip skustuvai, spazmiškai, tuščiai žiopčiojo. Antonijas paguldė žuvį vairagalyje, ir jos uodega plakė denį.

– *Qué peto más hermoso!*[1] – sušuko Ara.

– Gražus vahu, – pritarė Tomas Hadsonas. – Bet šitaip mes neišsikrapštysim iš čia visą rytą. Meškeres palikit, bet pavadėlius nuimkit, – pasakė jis padėjėjui.

Jis vairavo link švyturio, stovinčio ant aukštos uolos, skubėdamas atgauti sugaištą laiką, bet taip, kad iš šalies atrodytų, jog čia plaukiama žūklautojų. Nuo valo trinties į vandenį meškerės net linko.

Henris atėjęs tarė:

– Graži žuvelė, ar ne? Įdomu būtų buvę ištraukt su lengvesne meškere. Kokios keistos jų galvos, tiesa?

– Kiek ji galėtų svert? – paklausė Vilis.

– Antonijas sako, kokius dvidešimt septynis kilogramus. Gaila, nespėjau pašaukt tavęs, Vili. Ji, po teisybei, priklausė tau.

– Niekis, – atsakė Vilis. – Aš taip greit nebūčiau susidorojęs, o mums reikia paskubėt. Čia, nėr kalbos, prižvejot galėtum tiek ir tiek.

– Atplauksim kada nors po karo.

– Būtinai, – atsakė Vilis. – Po karo įsidarbinsiu Holivude konsultantu jūros klausimais.

– Pasikaustęs būsi.

– Aš manau. Juk kaustaus štai jau geri metai.

– Kurių velnių tu šiandien toks kaip drignių apsiėdęs, Vili? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Nežinau. Toks jau atsikėliau.

– Klausyk, nueik į kambuzą, pažiūrėk, ar arbatos butelis atšalęs, ir atnešk man. Antonijas mėsinėja žuvį. Todėl gal sutepsi ir sumuštinį, gerai?

[1] Koks gražus vahu! *(Isp.)*

– Gerai. Kokį?

– Su žemės riešutų pasta ir svogūnu, jeigu užtektinai yra.

– Klausau, sumuštinį su žemės riešutų pasta ir svogūnu.

– Ir šalin juodas mintis.

– Klausau, juodos mintys šalin.

Jam nuėjus, Tomas Hadsonas tarė:

– Neerzink tu jo, Henri. Man tas velnio vaikas reikalingas, ir jis išmano savo darbą. Tik va šiandien vargšas be nuotaikos.

– Aš stengiuos su juo gražiuoju. Bet jis vis tiek šiaušias.

– Pasistenk dar švelniau. Jis, žinok, užsigavo dėl tų dvidešimties centų.

Tomas Hadsonas žvelgė į lygų jūros paviršių ir nekaltai atrodantį pavojingą rifą po kairei. Jis mėgo gautis pro pavojingus rifus šviesai krintant iš užpakalio. Tai buvo tartum atlygis už tuos kartus, kai reikėdavo vairuoti į saulę, ir už daug ką kita.

– Dovanok, Tomai, – pasakė Henris. – Pasistengsiu žiūrėt, ką sakau ir ką galvoju.

Grįžo Vilis su arbatos pilnu buteliu nuo romo. Butelis buvo apsuktas popieriniu rankšluosčiu, perjuostu dviem gumos juostelėm.

– Baltutėlė, kapitone, – tarė jis. – Ir su izoliacija.

Jis padavė Tomui Hadsonui į popierinio rankšluosčio skiautę suvyniotą sumuštinį sakydamas:

– Sumuštinių meno viršūnė. Pavadinimas – „Everestas“. Tik komandorams.

Tykoje, net ir nuo tiltelio, Tomas Hadsonas užuodė jo kvapą.

– Ar ne per anksti pradėjai, Vili?

– Nieko panašaus, kapitone.

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į jį, apgalvodamas išgirstus žodžius.

– Ką tu pasakei, Vili?

– Ką girdėjai, kapitone – „nieko panašaus“.

– Ką gi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tu man pasakei du kartus. Aš tau pasakysiu vieną. Eik į apačią. Išblizgink kaip reikalas kambuzą, o tada atsistok ir stovėk, kad matyčiau, prieky, prie inkaro.

– Klausau, kapitone, – pasakė Vilis. – Aš negeruoju, kapitone.

– Įsikišk savijautą į pauodegį, pone konsultante. Jei dabar tu negeruoji, tai netrukus kaip reikiant bloguosi.

– Klausau, kapitone, – pasakė Vilis. – Aš negeruoju. Man reikėtų pasirodyt laivo gydytojui.

– Rasi tą gydytoją laivo prieky. Eidamas pro šalį, pasibelsk, ar kur neišėjęs.

– Aš ir sakau, kapitone.

– Ką tu sakai?

– Nieko, kapitone.

– Girtas kaip maišas, – pasakė Henris.

– Ne, jis negirtas, – paprieštaravo Tomas Hadsonas. – Jis tik geria. Greičiau, kad jam galvoj maišos.

– Jis jau senokai nei šioks, nei toks, – tarė Ara. – Nors visada buvo savotiškas. Niekas iš mūsų nėra tiek perkentęs, kiek jis. Aš tai visai nesu dėl nieko kentėjęs.

– Štai Tomas yra kentėjęs, – pasakė Henris. – O geria šaltą arbatą.

– Nesiknaisiokim po psichiką ir nepliaukškim nesąmonių, – pasakė Tomas Hadsonas. – Dėl nieko aš nesu kentėjęs, o šaltą arbatą mėgstu.

– Seniau nemėgai.

– Su laiku visi išmokstam ko nors nauja, Henri.

Jie baigė priartėti prie švyturio, ir jis matė uolą, kurios reikėjo saugotis, ir galvojo, kad geriau šito pokalbio būtų nebuvę.

– Ara, tu nueik ir pažiūrėk, kaip jis ten. Pabūk prie jo. Tu, Henri, sukelk meškeres. Tu, Džordžai, lipk žemyn ir padėk Antonijui nuleist valtį. Jei norės, plauk su juo į švyturį.

Likęs vienas ant tiltelio, jis apiplaukė kyšulį, iš kur dvelkė iguanų kvapas, ir išmetė inkarą pusketvirto metro gilumoje. Dugnas buvo švarus, ir vanduo sparčiai tvino. Jis pasižiūrėjo į baltą namą ir aukštą senovinį švyturį, o paskui į žalias mangrove apaugusias saleles kitapus aukštos uolos ir už jų dūluojantį žemą, akmenuotą, pliką Kajo Romano kyšulį. Jie buvo taip susigyvenę su šios ilgos, keistos, vabzdžių privisusios salos vaizdu ir dalį jos taip gerai pažinojo, ir taip dažnai, tiek geru, tiek blogu oru, vadovaudavosi jos orientyrais, kad visada, ją išvydus ar nuo jos tolstant, jį apimdavo jaudulys. Dabar ji buvo atsukusi pilkiausią, dykiausią šoną, tikrą dykumą su šen bei ten stirksančiais krūmokšniais.

Toje didelėje saloje veisėsi sulaukėję arkliai, sulaukėję galvijai ir kiaulės, ir jis pagalvojo: kiek žmonių tuščiai vylėsi šią salą kolonizuosią. Buvo čia tiršta žole apželusių kalvų ir gražių slėnių, ir statybai tinkamo miško, ir kažkada Romane mėginta įsikurti prancūzų ir būta jų gyvenvietės, pavadintos Versaliu.

Dabar visi karkasiniai namai, išskyrus vieną, patį didįjį, buvo palikti Dievo valiai, ir sykį, nuėjęs vandens, Tomas Hadsonas matė krūvon su dumble išsivoliojusiomis kiaulėmis suvirtusius šunis, ir kiaules bei šunis dengė pilka stora moskitų antklodė. Toje saloje buvo malonu pabūti, kiaurą parą pučiant rytų vėjui, ir galėjai dvi dienas vaikščioti su šautuvu ir nerasti žmogaus pėdsakų. Sala tebebuvo tokia pat nelytėta, kokią ją rado išsikėlęs Kolumbas. Tačiau vėjui nurimus iš pelkių pakildavo debesys moskitų. „Debesys“, pagalvojo jis, šiuo atveju anaiptol ne metafora. Atliūliuodavo jų gyvi debesys ir žmogų sukąsti galė-

davo mirtinai. Tie, kurių mes ieškom, Romane nebus apsistoję. O dar tykoj. Jie greičiausiai nuplaukė toliau.

– Ara! – šūktelėjo jis.

– Kas yra, Tomai? – atsiliepė Ara. Jis prisitraukė prie turėklų ir užšoko ant tiltelio nelyginant akrobatas, tačiau sunkus it plienas akrobatas.

– Kas girdėt?

– Vilis toks pat nesavas, Tomai. Nuvedžiau jį nuo saulės, pagirdžiau ir paguldžiau. Nurimt nurimo, bet akys negražiai pastėrusios.

– Gal jo nesveikai makaulei saulė pakenkė?

– Gal. O gal ir kita kas.

– Kas daugiau?

– Gilas su Pitersu miega. Gilas naktį padėjo Pitersui neužmigt. Henris irgi miega, o Džordžas išplaukė su Antonijum.

– Turėtų tuoj grįžt.

– Grįš.

– Viliui negalima su tokia galva būt ant saulės. Kvailys, kam pastačiau jį prieky. Pastačiau dėl drausmės, o nepagalvojau.

– Aš ardau ir valau kulkosvaidžius, ir patikrinau, ar nesudrėkę sprogdikliai ir ar vakarykštis lietus nepakenkė visiems kitiems ginklams. Vakar, palošę pokerį, visus išardėm, išvalėm ir sutepėm alyva.

– Kai oras toks drėgnas, reikia, šaudom ar nešaudom, viską pertikrint kiekvieną dieną.

– Aiškus dalykas, – atsakė Ara. – Vilį reikėtų išsodint. Bet čia negi išsodinsi.

– Kajo Fransese?

– Kajo Fransese galima. Bet geriausia būtų Havanoj, o iš ten reikėtų išsiųst dar toliau. Jis ne toks, kad nulaikytų liežuvį už dantų, Tomai.

Mintis, kuri Tomui Hadsonui atėjo į galvą, privertė jį susigėsti.

– Nereikėjo mums priimt žmogaus demobilizuoto, su kontūzyta galva, – pasakė Ara.

– Žinau. Bet priėmėm, tai priimta. Argi tą vieną klaidą esam padarę?

– Ne vieną, bet ir ne tiek jau daug, – pasakė Ara. – Gal galiu eit baigt savo darbo?

– Taip, – sutiko Tomas Hadsonas. – Dėkui tau labai.

– *A sus órdenes*[1], – atsakė Ara.

– Galėtų jie būt protingesni, – tarė Tomas Hadsonas.

Prie katerio priplaukė valtis su Antonijum ir Džordžu, ir Antonijas tuoj pat užlipo ant tiltelio, o valtį su varikliu užkėlė Džordžas su Henriu.

– Na, ką? – tarė Tomas Hadsonas.

– Jie pro čia turėjo praplaukt paskutinę naktį, kai dar buvo vėjas, – pasakė Antonijas. – Jei būtų pasukę farvateriu, nuo švyturio būtų juos matę. Tas senukas, kur stato venterius, jokio vėžliautojų boto nematęs. Pasak švyturio sargo, esąs plepys ir būtų tikrai papasakojęs. Ar mums plaukt pasiteiraut jį patį?

– Nereikia. Manau, kad jie bus Puerto Koke ar kur nors apie Giljermą.

– Su tokiu vėju toliau nusigavę nebus.

– Tu tiki, kad jie nepraplaukė farvateriu naktį?

– Net ir su geriausiu pasauly locmanu.

– Tada reikia jų ieškot pasislėpusių Koke ar kur nors apie Giljermą. Keliam inkarą ir plaukiam.

Pakrantė čia buvo labai pavojinga, ir, apiplaukdamas salą, jis laikėsi per porą šimtų metrų nuo kranto. Visa pakrante tęsėsi

[1] Pasirengęs vykdyti tavo nurodymus *(isp.)*.

žemos uolos, rifai ir dideli seklumų sklypai, kurie per atoslūgį išlįsdavo iš vandens. Keturi vyrai stovėjo stebėjimo postuose, ir Tomui Hadsonui iš kairės stovėjo Gilas. Tomas Hadsonas žiūrėjo į krantą ir matė pirmuosius žalius mangrovės krūmynus, ir galvojo: velnias ne vieta čia stovėti per tyką. Debesys kauburiavosi nebetoli, ir jis pagalvojo, kad škvalai šiandien užeis anksčiau. Už Puerto Koko yra kokios trys vietos, kurias reikėtų apieškoti, pagalvojo jis. Reikia paspausti ir dumti ten.

– Henri, – tarė jis. – Pavairuok už mane. Apsisukimai 285. Einu į apačią, kažin, kaip ten Vilis. Pamatęs ką, šūktelk. Kranto, Gilai, gali neapžiūrinėt. Žiūrėk į dešinę. Čia per seklu, jų nebus.

– O man, Tomai, rūpi apžiūrėt ir krantą, – pasakė Gilas. – Jei nieko prieš. Tengi tas kvailas farvateris prieina prie pat kranto, ir vedlys galėjo parodyt kelią ir paslėpt juos mangrovėje.

– Gerai, – sutiko Tomas Hadsonas. – Atsiųsiu čia Antoniją.

– Su šitais dideliais žiūronais aš laisvai įžiūrėsiu jų stiebą net ir mangrovėje.

– Labai abejoju. Nors ką gali žinot.

– Na, sutik, Tomai. Jeigu galima.

– Aš jau sutikau.

– Nepyk, Tomai. Sakau, gal kartais vedlys bus juos čia atvedęs. Mes irgi sykį buvom užsukę.

– Ir gavom nėšintis iš kur atsiradę.

– Žinau. Bet jei vėjas staiga nurimo ir jiems reikėjo skubiai kur nors slėptis. Nesinorėtų pamest jų pėdsakų.

– Teisybė. Bet stiebo iš taip toli tu neįžiūrėsi. Be to, jie galėjo prisikirst šakų ir užmaskuot stiebo viršūnę.

– Taip tai taip, – su ispanišku užsispyrimu neatlyžo Gilas. – Bet mano labai geros akys, o čiagi dvylika kartų didinantys žiūronai, be to, dabar tyka, todėl gerai matyti, ir...

– Aš jau sakiau, kad nieko prieš.

– Žinau. Aš tik norėjau išaiškint.

– Jau išaiškinai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Ir jeigu pamatysi stiebą, galėsi papuošt žemės riešutais ir įspraust man į subinę.

Gilas truputį užsigavo, bet Hadsono pasakymas, ypač apie žemės riešutus, jį prajuokino, ir jis tol tyrinėjo pro žiūronus mangrovę, kol akys ėmė lįst iš kaktos.

Tomas Hadsonas apačioje šnekėjosi su Viliu ir apžiūrinėjo jūrą ir sausumą. Jis stebėjosi, kaip mažai matyti nulipus nuo tiltelio ir kokia kvaila tada savijauta, todėl jei žemai viskas klodavosi gerai, jis nesitraukdavo iš savo posto. Jis visada stengėsi palaikyti su komanda būtiniausią ryšį ir nenusileisti iki beprasmiškos kontrolės idiotizmo. Jis vis daugiau valdžios perleido Antonijui, kuris buvo daug geresnis jūrininkas už jį patį, ir Arai, kuris buvo daug geresnis už jį žmogus. Juodu abu geresni žmonės už mane, galvojo jis, ir vis dėlto man reikia juodviem vadovauti, išnaudojant jų žinias, talentą ir charakterio savybes.

– Vili, – tarė jis. – Atvirai – kaip tau?

– Dovanok, kad kvailiojau. Bet man kažko negera, Tomai.

– Tu žinai, kokios taisyklės dėl gėrimo, – pasakė Tomas Hadsonas. – Taisyklių iš viso nėra. O tokių niekų, kaip garbingas susitarimas, nesinori ir kartoti.

– Ir nereikia, – atsakė Vilis. – Juk žinai, aš ne girtuoklis.

– Girtuoklių mes nepriimam.

– O Pitersas?

– Mes ne patys jį priėmėm. Jį mums priskyrė. Jis irgi turi savų rūpesčių.

– Viskio butelėlis – visas jo rūpestis, – pasakė Vilis. – O jo rūpesčiai velniškai greit pavirsta mūsų bendru rūpesčiu.

– Neminėkim mes jo, – tarė Tomas Hadsonas. – Kas dar tau širdį graužia?

– Šiaip viskas.

– Na?

– Nagi aš pusprotis, tu pusprotis, o visa mūsų komanda – pusiau šventieji, pusiau galvažudžiai.

– Pusiau šventasis, pusiau galvažudys – ne toks jau blogas žmogus.

– Žinau. Žmonės jie nuostabūs. Bet aš pratęs prie didesnės tvarkos.

– Iš tikrųjų, Vili, širdies tau niekas negraužia. Tik gal va perkaito nuo saulės, ir gėrimas, patikėk, nepadės.

– Tikiu, – atsakė Vilis. – Aš nevaizduoju šikančio katino, Tomai. Bet ar buvo tau kada pasimaišęs protas?

– Ne. Neturėjau laimės.

– Bjauri savijauta, – pasakė Vilis. – Ir kiek betruktų, visada prailgsta. Bet gerti aš mesiu.

– Be reikalo. Gerk pamažiukais, kaip seniau gerdavai.

– Aš gydžiausi gėrimu, kad protas nepasimaišytų.

– Visi mes gėrimu nuo ko nors gydomės.

– Na taip. Tu negalvok, aš tau danties neužkalbu. Negi manai, kad aš tau galiu meluot, Tomai?

– Visi mes meluojam. Bet aš netikiu, kad tu galėtum meluot tyčia.

– Lipk ant to savo tiltelio, – pasakė Vilis. – Matau, kad ryji akimis jūrą lyg moterį, žadančią tave palikt. Negersiu daugiau nieko, nebent jūros vandens, ir padėsiu Arai išardyt ir sudėt mūsų žaisliukus.

– Negerk, Vili.

– Jeigu pasakiau, kad negersiu, vadinas, negersiu.

– Tikiu.

– Klausyk, Tomai. Noriu tave paklaust.

– Klausk.

– Tau labai sunku?

– Žinai, kad nelengva.

– Kaip miegi?

– Ne kažin kaip.

– Praėjusią naktį?

– Miegojau.

– Nes buvai išlipęs ant kranto, – pasakė Vilis. – Lipk viršun ir nesirūpink manim. Mudu su Ara dirbsim savo darbą.

XIII

Jie apieškojo Puerto Koko pakrantę ir su valtele aplandžiojo mangrovę. Ten buvo vietų, kur vėžliautojų botas būtų galėjęs puikiausiai pasislėpti. Tačiau jie ničnieko neaptiko, ir škvalai su liūtimi šįkart atūžė anksčiau, ir jūra, atrodė, balzganais, trykštančiais srautais kyla į dangų.

Tomas Hadsonas apvaikščiojo pakrantę ir buvo nuėjęs į salos gilumą už lagūnos. Jis užėjo vietą, kur per potvynį rinkdavosi flamingai, ir pamatė daug girinių ibių, *cocos,* davusių salelei vardą, ir porą rožinių girnovių, snapinėjančių dumblą lagūnos pakrašty. Gražiai jos atrodė, grakščiai, spėriai žirkliodamos, ryškiai rožinės pilko dumblo fone, ir nuo jų dvelkė baisiu alkanų vandens paukščių beveidiškumu. Ilgai jomis grožėtis nebuvo kada, nes reikėjo žiūrėti, ar jų ieškomieji nėra palikę laivo mangrovėje ir įsikūrę kokioj aukštesnėj vietoj, kur nepuola moskitai.

Jis terado seną angliaduobę ir po pirmojo škvalo grįžo į paplūdimį, ir Ara įsisodino jį į valtį.

Arai patiko vairuoti valtį per lietų ir stiprų škvalą, ir jis pasakė Tomui Hadsonui, jog nė vienas ieškotojas nieko neradęs. Visi jau buvo kateryje, išskyrus Vilį, kuriam buvo tekęs tolimiausias kranto ruožas kitapus mangrovės.

– O tu? – paklausė Ara.

– Ir aš nieko.

– Šitas lietutis Vilį ataušins. Nuplukdysiu tave į katerį, tada grįšiu jo. Kaip manai, Tomai, kur jie galėtų būt?

– Giljerme. Aš, jais dėtas, plaukčiau į Giljermą.

– Aš irgi. Ir Vilis juk taip mano.

– Kaip jis laikosi?

– Iš paskutiniųjų, Tomai. Tu juk jį pažįsti.

– Taigi, – pasakė Tomas Hadsonas. Jie priplaukė prie katerio borto, ir jis užlipo ant denio.

Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip Ara vietoje apgręžė valtį ir nušvilpė į baltą škvalą. Tuomet jis šūktelėjo, kad paduotų rankšluostį, ir stovėdamas vairagalyje nusišluostė.

Henris paklausė:

– Išgert nenori, Tomai? Peršlapęs iki paskutinio siūlelio.

– Neatsisakysiu.

– Gryno romo gersi?

– Mielai, – atsakė Tomas Hadsonas. Jis nulipo į apačią persivilkti sausu megztiniu ir šortais ir rado savo komandą linksmai nusiteikusią.

– Mes visi išmetėm gryno romo, – pasakė Henris ir padavė jam puspilnę stiklinę. – Greitai nudžiūvus ir išmetus romo, man regis, peršalimas nebaisus. Kaip sakai?

– O, Tomas, – tarė Pitersas. – Tu irgi prisidedi prie mūsų profilaktinių gėrėjų būrelio?

– Kada atsikėlei? – paklausė Tomas Hadsonas.

– Išgirdęs kažką gargaliuojant.

– Aš tau kada naktį pagargaliuosiu, žiūrėsiu, ar pabusi.

– Nesivargink, Tomai. Vilis kas naktį mane šitaip bando.

Tomas Hadsonas nutarė negerti. Paskui, matydamas juos visus išgėrusius, linksmus ir laimingus, nors užduotis buvo ne iš linksmųjų, – jis pagalvojo, kad negerdamas atrodytų pasipūtėlis ir pamaiva. Be to, išgerti jam ir norėjosi.

– Geriam per pusę, – tarė jis Pitersui. – Nepažįstu kito tokio šuns kumpio, kuriam miegas geriau eitų su ausinėmis negu be.

– Nėra ko tokį lašą dalytis, – atsakė Pitersas, pažeisdamas oficialią drausmę. – Pasidalysi – nebus nei tau, nei man.

– Tai įsipilk sau atskirai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Man šitie velnio lašeliai patinka taip pat, kaip ir tau.

Kiti sužiuro į juos, ir Tomas Hadsonas matė, kaip Henrio žanduose vaikšto raumenų gumuliukai.

– Iki dugno, – tarė Tomas Hadsonas. – Ir kaip išmanydamas geriau darbuokis šįvakar su savo paslaptingąja mašinerija. Į tavo ir visų kitų sveikatą!

– Į mūsų visų sveikatą! – pasakė Pitersas. – Kas iš mūsų didžiausias darbštuolis?

– Ara, – atsakė Tomas Hadsonas ir, apžvelgęs visus, pirmą kartą gurkštelėjo romo. – Ir visi kiti vargo dūsuokliai.

– Į tavo sveikatą, Tomai! – tarė Pitersas.

– Į tavo sveikatą! – atsakė Tomas Hadsonas ir pajuto, kaip žodžiai užlūžo gerklėje. – Už ausinių karalių! – tarė jis, siekdamas atgauti kažką prarasta. – Už gargaliavimą! – pridūrė pasakydamas tai, ką reikėjo pasakyti iš pat pradžių.

– Už mūsų vadą! – tarė Pitersas, šįkart prašaudamas pro virvutę.

– Už ką tik nori, – pasakė Tomas Hadsonas. – Statute nenumatyta, bet į pasveikinimą atsakysiu. Pakartok dar.

– Į tavo sveikatą, Tomai!

– Dėkui, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet į tavo sveikatą, kol nesusitvarkys tavo technika ir tu pats, negersiu.

Pitersas pasižiūrėjo į jį, ir jo veido bruožai sugriežtėjo, o išgveręs kūnas kaipmat įgavo laikyseną žmogaus, atitarnavusio pagal kontraktą tris terminus pamėgtoje tarnyboje ir, kaip ir Vilis, perkelto į kitą, ir jis automatiškai ir be išlygų atsakė:

– Klausau, kapitone.

– Išgerk pats į savo sveikatą, – pasakė Tomas Hadsonas, – ir išspausk ką nors dora iš tos savo stebuklingos dėžės.

– Klausau, Tomai, – be vaidybos tiesmukai atsakė Pitersas.

Na, gal ir gana, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tegu čia lieka, kaip yra, o aš eisiu į vairagalį ir palauksiu grįžtant kito „sunkaus vaiko“. Nesu aš taip nusistatęs prieš Pitersą, kaip kiti komandos vyrai. Man regis, jo ydas žinau ne blogiau už juos. Bet kažkas tokio jame yra. Jis tarsi toks nusimelavęs melagis, kad juo norisi tikėti. Kad jis nesusitvarko su mūsų aparatūra – tai faktas. Bet gal susidorotų su svarbesniais dalykais?

Tas pats ir su Viliu, pagalvojo jis. Abu jie vieno galo. Jau turėtų grįžti.

Jis išvydo valtį, grįžtančią per lietų, ir baltai suplaktą, sūkuriuojantį, vėjo gūsių blaškomą vandenį. Abu užlipo ant denio kiaurai peršlapę. Lietpalčiais nebuvo apsivilkę, o susukę į juos savo *niños.*

– Sveiks, Tomai, – tarė Vilis. – Šlapia sėdynė ir dykas pilvas – štai ir visi rezultatai.

– Paimk „kūdikius“, – pasakė Ara, duodamas aukštyn į lietpalčius susuktus automatus.

– Tai nieko?

– Padaugink tą nieką iš dešimties, – pasakė Vilis. Nuo jo ant vairagalio čiurkšlėmis plūdo vanduo, ir Tomas Hadsonas šūktelėjo Gilui atnešti porą rankšluosčių.

Ara užtraukė valtį už fallynio ir nulipo ant denio.

– Tuščia kaip iššluota, – tarė jis. – Tomai, ar už tokį lietų užskaitysi viršvalandžius?

– Reikia tuoj pat išvalyt automatus, – pasakė Vilis.

– Pirma išdžiūkim, – pasakė Ara. – Aš šlapias nors gręžk. Kai nebuvo, tai nė lašo, o dabar net užpakalis varva.

– Tomai, – tarė Vilis. – Žinok, tie kalės vaikai, surifavę bures, per šituos škvalus, jei tik išteks drąsos, laisvai gali plaukt.

– Man irgi tokia mintis atėjo.

– Dieną, kai tyka, jie tikriausiai kur nors slepias, o popiet, užėjus škvalams, plaukia.

– Kur, tavo manymu, jie galėtų būt?

– Ne toliau kaip už Giljermo. O gal ir toliau.

– Ryt išplauksim auštant ir prie Giljermo juos rasim.

– Gal rasim, o gal ir nebe.

– Gali būt ir taip.

– Kodėl, po šimts, mes neturim radaro?

– Kas mums dabar iš jo? Ką jau tu matytum ekrane, Vili?

– Tyliu tyliu, – pasakė Vilis. – Nepyk, Tomai. Bet gaudyti su UTB tokius, kurie neturi net radijo...

– Žinau, – tarė Tomas Hadsonas. – O ar tu gali pasiūlyt geresnį variantą?

– Taip, galiu. Pasakyt?

– Sakyk.

– Man rūpi tik susemt tuos kalės vaikus ir visus išgalabyt.

– Ir kas iš to?

– O tu pamiršai, kad jie išgalabijo anos salos gyventojus?

– Nekaišiok tu man tų gyventojų, Vili. Taip ilgai dirbi šį darbą ir nesupranti.

– Na gerai. Aš noriu juos likviduot, ir tiek. Dabar nieko prieš?

– Tai geriau, negu išgalabyt. Bet man reikalingi belaisviai iš šiuose vandenyse veikiančio povandeninio laivo – belaisviai, iš kurių būtų galima šį tą išpešt.

– Iš paskutiniojo išpešėm ne kažin ką.

– Taigi. Jei tau mirtis būtų ant nosies, iš tavęs irgi ne kažin ką išpeštų.

– Na gerai, – pasakė Vilis. – Ar galima, tau leidus, išmest užtarnautą normelę?

– Prašom. Persivilk sausais šortais ir marškiniais ir nekibk prie žmonių.

– Taip jau prie nieko ir nekibt?

– Nebūk mažas, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Kad tave kiaurai! – keiktelėjo Vilis ir nusišiepė.

– Štai toks tu man patinki, – pasakė jam Tomas Hadsonas. – Būk toks visada.

XIV

Tą naktį smarkiai žaibavo ir griaudė, ir iki trečios valandos lijo. Pitersas per radiją neužmezgė jokio ryšio, ir visi miegojo tvankoje, kol lietui apstojus pasirodė smėliniai uodai ir visus vieną po kito išbudino. Tomas Hadsonas apačioje papumpavo *Flit*, ir vyrai pagavo kosėti, tačiau muistytis ir pliaukšėti sau per nuogas vietas ėmė mažiau.

Dosniai apipurškęs *Flit*, jis išbudino Pitersą, ir tasai pakratė galvą su ausinėmis ir tyliai tarė:

– Mėginu ir mėginu, Tomai, be perstojo. Kaip nieko, taip nieko.

Pasišviesdamas prožektoriumi, Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į barometrą. Slėgis kilo. Štai jie ir sulaukė vėjo, pagalvojo jis. Neturėtų skųstis, kad nesiseka. Dabar reikia tai apsvarstyti.

Jis grįžo į vairagalį ir tyliai, kad nepažadintų vyrų, išpurškė *Flit* visą kajutę.

Jis atsisėdo vairagalyje ir žiūrėjo, kaip naktis eina šviesyn, ir tarpais apsipurkšdavo *Flit.* Repelento jie nebeturėjo, tačiau turėjo užtektinai *Flit.* Prakaituotos vietos nuo jo dega, bet tai mažesnė blogybė už smėlinius uodus. Nuo moskitų jie skiriasi tuo, kad nutupia ir įkanda negirdimai ir įkandimo vietą tuoj pat ima niežėti. Įkąstoje vietoje ištinsta žirnio didumo gumbelis. Kai kuriose pajūrio vietovėse bei salelėse jie itin pavojingi. Bent jau įkandimai skaudesni. Bet, pagalvojo jis, galbūt tai priklauso ir nuo odos, nuo įdegimo ir užsigrūdinimo. Neįsivaizduoju, kaip vietiniai juos ir iškenčia. Tik geležinis žmogus gali ištverti šiame krašte ir Bahamose, kada nepučia pasatai.

Jis sėdėjo vairagalyje, dairydamasis ir klausydamasis. Aukštai danguje pasigirdo dviejų lėktuvų dūzgimas, ir jis klausėsi tol, kol variklių dūzgimas nutilo.

Tai didieji bombonešiai skrenda į Kamagvėjų, o iš ten trauks į Afriką, bet gal skrenda visai kitur ir su mumis neturi nieko bendra. Gera jiems, pagalvojo jis, bent smėliniai uodai nekamuoja. Nekamuoja ir manęs. Ir velniai jų nematę, o tie prakeikti uodai kamuoja ir mane. Greičiau išauštų, ir mes nešdintumės sau. Čia, ačiū Viliui, esam apieškoję visą pakrantę iki pat kyšulio galo, o šituo siauručiu farvateriu plauksiu palei pat seklumos pakraštį. Ten bus tik viena pavojingesnė vieta, bet ryto metą aš ją įžiūrėsiu net ir per tyką. O tada – tiesiai į Giljermą.

Išaušus jie išplaukė, ir Gilas, kaip akyliausias, pro dvylika kartų didinančius žiūronus stebėjo žalią kranto liniją. Iš taip

arti jis būtų įžiūrėjęs ir nukirstą šaką. Tomas Hadsonas vairavo. Henris stebėjo jūrą. Vilis padėjo Gilui.

– Čia jau jų seniausiai nebėr, – tarė Vilis.

– Bet patikrint reikia, – atsakė Ara. Jis padėjo Henriui.

– Reikėjimo tai reikia, – pasakė Vilis. – Aš tik sakau savo nuomonę.

– Kurgi rytinis patrulis iš to velnio nešto ir pamesto *Molasses* laivo, kur stovi Kajo Fransese?

– Sekmadieniais jie gal nepatruliuoja, ar ne? – paklausė Vilis. – Šiandien lyg ir sekmadienis.

– Bus vėjo, – tarė Ara. – Debesys, žiūrėkit, plunksniniai.

– Bijau vieno, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kad jie nebūtų farvateriu pramovę pro Giljermą.

– Duosis matyt.

– Tai spaudžiam greičiau ten, – pasakė Vilis. – Nervais nebetveriu.

– Man dažnai toks įspūdis susidaro, – tarė Henris.

Vilis pažvelgė į jį ir nusispjovė į šoną.

– Ačiū už komplimentą, Henri, – tarė jis. – Tokį įspūdį aš ir noriu padaryt.

– Baikit, – nutraukė juos Tomas Hadsonas. – Matot dešinėj tą didelį koralo gaugarą, vos vos išlindusį iš vandens? Kad tik mums už jo neužkliuvus. O šiapus rifo, ponai, Giljermas. Regit, kokia žalia, kokia viliojanti ta sala?

– Paprasčiausia saliūkštė, ir tiek, – pasakė Vilis.

– Ar dūmų iš angliaduobių nesimato? – paklausė Tomas Hadsonas.

Gilas labai įdėmiai nužvelgė salą ir atsakė:

– Nesimato, Tomai.

– Po vakarykščio lietaus kas tau beduos dūmų, – pasakė Vilis.

– Čia tai, vyruti, apsirinki, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Galbūt.

– Tikrai. Gali visą naktį pilt kaip iš karties, o didelių angliaduobių vis tiek neužgesina. Pamenu, sykį tris dienas lijo, o angliaduobė – beveik kaip niekur nieko.

– Tu apie angliaduobes nusimanai daugiau už mane, – nusileido Vilis. – Gerai jau, sutinku – dūmų gali būti. Tegu tik būna.

– Sekluma šičia klastinga, – tarė Henris. – Kažin ar per tokius škvalus jie būtų pro ją prasmukę.

Ryto šviesoje jie pamatė keletą žuvėdrų, skraidančių aplink seklumą. Jos buvo kažką aptikusios ir klykaudamos nardė į vandenį.

– Ką jos ten rado? – paklausė Henris.

– Nežinau. Gal bus aptikusios smulkių žuvelių būrį, bet per giliai – nepasiekia.

– Tie vargšai paukštėkai, kad prikimštų pilvelį, turi keltis anksčiau ir už mus, – tarė Vilis. – Neįvertina žmonės, kad jie vargsta labiau negu mes.

– Pro kur plauksim, Tomai? – paklausė Ara.

– Pačiu seklumos pakraščiu tiesiai prie kito salos galo.

– Ar tą mažutę riestą salelę, kur laivo griaučiai, irgi apieškosim?

– Aš ją apiplauksiu, o jūs visi stebėkit su žiūronais. Inkarą nuleisiu įlankoj prie Giljermo.

– Nuleisim mes, – pasakė Vilis.

– Tą ir norėjau pasakyt. Ko tu iš pat mielo ryto taip niurzgi?

– Aš neniurzgiu. Aš grožiuosi vandenynu ir šia nuostabia sala, kurią pačią pirmą išvydo Kolumbas. Mano laimė, kad neteko tarnaut Kolumbo laive.

– O aš maniau, tarnavai, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Gulėdamas San Diege ligoninėj, skaičiau apie jį knygą, – pasakė Vilis. – Dabar aš Kolumbo žinovas, o laivas jo buvo didesnis trantas ir už mūsiškį.

– Mūsų laivas – ne trantas.

– Teisybė, – pasakė Vilis. – Dar ne.

– Gerai jau, kolumbininke. Ar matai apie dvidešimt laipsnių į dešinę nuo mūsų kurso laivo griaučius?

– Tegu į juos žiūri dešiniojo borto stebėtojas, – atsakė Vilis. – Bet aš su savo sveikąja akimi matau ir juos, ir ant jų tupintį padūkėlį iš Bahamų salų. Tai tikriausiai pastiprinimas mūsų komandai.

– Puiku, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jo mums kaip tik ir trūko.

– Iš manęs, ko gera, būtų išėjęs įžymus ornitologas, – pareiškė Vilis. – Bobutė laikė vištų.

– Tomai, – tarė Ara. – Gal galėtume paplaukėt arčiau? Dabar pats potvynis.

– Be abejo, – atsakė Tomas Hadsonas. – Pasakyk Antonijui, tegu nueina į priekį ir pamatuoja gylį.

– Gylio, Tomai, čia užtektinai! – sušuko Antonijas. – Iki pat kranto. Tu juk šitą farvaterį pažįsti.

– Pažįstu. Tik norėjau pasitikrint.

– Gal duosi pavairuot man?

– Dėkui, – atsakė Tomas Hadsonas. – Aš pats.

– Dabar mums visa sala kaip ant delno, – tarė Ara. – Stebėk ją visą, Gilai. Aš tau tik padėsiu. Žiūrėk atidžiai.

– O kas ims kitą ketvirtį? – paklausė Vilis. – Kodėl jūs pasikeitėt?

– Pasikeitėm, kai Tomas pasakė tau pažiūrėt į laivo griaučius. Mes keičiamės automatiškai. Dabar tu prie dešinio borto, aš – prie kairio.

– Man čia per daug sudėtinga, – pasakė Vilis. – Jei nori šnekėt kaip tikras jūrų vilkas, tai sakyk tiksliai arba tylėk. Kodėl negali sakyt „kairė“, „dešinė“, kaip sako vairininkas?

– Tu pats sakei: „dešiniojo borto stebėtojas“, – pasakė Henris.

– Teisingai. O nuo šiol aš apie laivą sakysiu: „viršuj“, „apačioj“, „prieky“, „užpakaly“.

– Vili, gal tu atsistotum prie Gilo ir Aros ir pro žiūronus apžiūrėtum krantą? – tarė Tomas Hadsonas. – Krantą ir artimiausią salos trečdalį.

– Klausau, Tomai, – atsakė Vilis.

Nesunku buvo nustatyti, ar gyvena kas šioje Kajo Giljermo pusėje, kurią beveik kiaurus metus gairino vėjas. Tačiau, slinkdami pakrante, jie nematė jokių žmonių buvimo žymių. Traverse atsidūrus kyšuliui, Tomas Hadsonas tarė:

– Apiplauksiu arti apie tą riestą salelę, ir visi žiūrėkit. Jei ką pastebėsit, galėsim sustot ir pasiųst valtį.

Stiprėjo vėjas, ir jūra vis labiau vilnijo, bet dėl didelio potvynio bangos dar neguro ant seklumų, o ritosi per viršų. Tomas Hadsonas žiūrėjo į priekį, į mažutę uolėtą salelę. Jis žinojo, kad ties vakariniu jos galu yra nuskendęs laivas, tačiau per tokį potvynį jo buvo matyti vien rauzgana kupra. Įlankoje buvo didelis atabradas ir smėlėtas paplūdimys, tačiau juos jis pamatys, tik apiplaukęs aplink laivo griaučius.

– Čia kažkieno gyvenama, – tarė Ara. – Matau dūmus.

– Teisingai, – patvirtino Vilis. – Rūksta užuovėjos pusėje, ir vėjas neša dūmus į vakarus.

– Rūksta kažkur iš paplūdimio vidurio, – pasakė Gilas.

– Stiebo nematai?

– Stiebo nėr, – atsakė Gilas.

– Dieną jie tą stiebokšlį gali nuleist, – pasakė Vilis.

– Stokit į vietas, – įsakė Tomas Hadsonas. – Ara, tu lik prie manęs. Vili, liepk Pitersui, tegu pasiruošia perduot pranešimą, nesvarbu, ar kas jį girdės, ar ne.

– Kaip tau rodos, kas ten? – paklausė Ara, kitiems išsivaikščiojus.

– Man rodos, jei aš apie Giljermą žvejočiau ir džiovinčiau žuvį, tai per tyką čia tik ir slėpčiausi nuo moskitų.

– Aš irgi.

– Anglių šioj salelėj niekas nedega, ir dūmų nedaug. Laužėlis turėtų būt užkurtas neseniai.

– Arba baigia degt didelis.

– Aš irgi taip pagalvojau.

– Penkios minutės, ir bus aišku.

Jie plaukė aplink laivo griaučius, ant kurių tupėjo dar vienas padūkėlis, ir Tomas Hadsonas pagalvojo: mūsų sąjungininkų sparčiai daugėja. Ir štai kateris pasuko į užuovėjinę salelės pusę, ir Tomas Hadsonas išvydo smėlėtą paplūdimį, už jo nusidriekusį žalumos ruožą ir lūšnelę su rūkstančiais iš jos dūmais.

– Ačiū Dievui, – tarė jis.

– Ir aš taip sakau, – atsiliepė Ara. – Aš irgi bijojau, kad nepamatytume ko kita.

Jokių laivų nebuvo matyti.

– Man taip regis, kad mes juos baigiam prisivyt. Greit dumkit su Antonijum ir papasakosit, ką sužinosit. Aš su kateriu palauksiu palei pat seklumos pakraštį. Liepk vyrams stovėt savo postuose ir neišsiduot.

Valtis apsisuko ir nudūmė kranto link. Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip Antonijas su Ara žingsniuoja prie palmių lapų lūšnelės. Juodu ėjo labai greitai, vos ne pabėgomis. Jie šūktelėjo, ir iš lūšnelės išėjo moteriškė. Buvo ji tamsiaodė, matyt, vietinė in-

dėnė, basa ir ilgais, beveik iki juosmens plaukais. Jai kalbant, iš lūšnelės išėjo antra. Šioji irgi buvo tamsiaodė, ilgais plaukais ir laikė ant rankų kūdikį. Moteriškei baigus šnekėti, Ara ir Antonijas jom abiem paspaudė rankas ir grįžo prie valties. Jie nustūmė ją į vandenį, užvedė variklį ir pasuko katerio link.

Antonijas su Ara užlipo ant tiltelio, o valties užkelti nuėjo kiti.

– Ten dvi moterys, – pasakė Antonijas. – Vyrai išplaukę žvejot. Moteris su kūdikiu mačiusi vėžliautojų botą įplaukiant į farvaterį tarp salų. Įplaukė pakilus vėjui.

– Vadinasi, maždaug prieš pusantros valandos, – pasakė Tomas Hadsonas. – O vanduo slūgsta.

– Ir smarkiai, – pritarė Antonijas. – Slūgsta labai sparčiai, Tomai.

– Kai visai nuslūgs, ten plaukt bus per seklu.

– Taip.

– Kaip sakai, ką darom?

– Kateris – tavo.

Tomas Hadsonas staigiai pasuko šturvalą ir paleido abu variklius dviem šimtais septyniasdešimčia apsisukimų, ir kateris pajudėjo salelės kyšulio link.

– Jie ir patys gali užsibest ant seklumos, – tarė jis. – Velniai nematė!

– Blogiausiu atveju išmesim inkarą, – pasakė Antonijas. – Jeigu ir ant seklumos užplauktum, dugnas čia mergelio. Mergelis ir dumblas.

– Vietom pasitaiko ir uolų, – pasakė Tomas Hadsonas. – Atsiųsk pas mane Gilą – stebės farvaterio gaires. Ara, judu su Viliu sužiūrėkit ginklus. Tu, Antonijau, pabūk prie manęs, gerai?

– Farvateris čia bjaurus, – tarė Antonijas. – Bet pralįst gal ir įmanoma.

– Tik ne per atoslūgį. Bet gal tų šunsnukių laivas irgi užsibes ant seklumos arba gal vėjas nustos.

– Vėjas, Tomai, nenustos, – pasakė Antonijas. – Tai stiprus, ilgalaikis pasatas.

Tomas Hadsonas pažvelgė į dangų ir pamatė ilgas, baltas, rytų vėjui būdingas debesų sruogas. Paskui pasižiūrėjo į priekį, į didžiosios salos kyšulį ir iš vandens išlindusį paplūdimio ruožą bei seklumas. Ten, žinojo, ir laukia didžiausi vargai. Paskui apžvelgė salų salelių margumyną, tartum žalias dėmes, išsimėčiusias ant vandens.

– Ar jau įžiūri kokią gairę, Gilai? – paklausė jis.

– Neįžiūriu, Tomai.

– Tai gali būt paprasta medžio šaka, o gal lazda.

– Kol kas nieko nematau.

– Turėtų būti tiesiai prieky.

– Matau, Tomai! Ilga lazda. Tiesiai prieky.

– Dėkui, – pasakė Tomas Hadsonas.

Seklumos abipus katerio, apšviestos saulės, buvo baltai gelsvos, o iš lagūnos farvateriu plūdo atoslūgio nešamas žalsvas vanduo. Jis nebuvo nei nešvarus, nei drumstas nuo seklumų mergelio, kadangi vėjas buvo nespėjęs įaudrinti jūros, kuri būtų sudrumstusi seklumas. Todėl vairuoti katerį buvo lengviau.

Tuomet jis pamatė, kokia siaura už gairės farvaterio vaga, ir pajuto, kaip jam per pakaušį nubėgo skruzdėlės.

– Nieko, Tomai, pralįsi, – tarė Antonijas. – Glauskis prie pat dešinio pakraščio. Aš pamatysiu, kada praplatės.

Jis lėtai paleido katerį palei patį dešiniosios seklumos pakraštį. Vienu metu žvilgtelėjo į kairę ir pamatė, kad sekluma toje pusėje dar arčiau negu dešinėje, ir pasistūmėjo dar truputėlį į dešinę.

– Ar sraigtas dumblo kabina daug?

– Debesis.

Jie priartėjo prie klastingojo posūkio, ir jis pasirodė esąs ne toks jau baisus, kaip jis buvo manęs. Užpakalyje likusi siauruma buvo pavojingesnė. Vėjas dar sustiprėjo, ir kai jie, įplaukę į tą vagą, pasisuko į jį bortu, Tomas Hadsonas juto, kaip vėjo gūsiai daužo plikus pečius.

– Gairė tiesiai prieky, – tarė Gilas. – Šaka, ir tiek.

– Matau.

– Spauskis kuo arčiau dešinio šono, Tomai, – tarė Antonijas. – Paskutinis sunkus straipsnelis.

Tomas Hadsonas priglaudė katerį prie dešinės seklumos pakraščio lyg statydamas prie šaligatvio automobilį. Tačiau į šaligatvį šis pakraštys nė kiek nebuvo panašus, o buvo tartum dumblu apėjęs kalvotas mūšio laukas, kur kadaise kautasi stambių artilerijos pajėgų ir kuris staiga pakilo nuo vandenyno dugno ir atsiskleidė jam po dešinei nelyginant reljefinis žemėlapis.

– Dumblo metam daug?

– Gausiai, Tomai. Šita vaga praplaukę, galėsim nuleist inkarą. Šiapus Kontrabando. Arba už, – pasiūlė Antonijas.

Tomas Hadsonas pasuko galvą ir pamatė Kajo Kontrabandą, mažutę, žalią, linksmą salelę, ir tarė:

– Velnias negriebs. Apžiūrėk, Gilai, ar apie tą salelę ir farvatery nesimato vėžliautojų boto. Matau dar dvi gaires.

Šia vaga plaukti buvo nesunku. Tačiau priekyje, dešinėje, jis matė smėlėtą seklumą, baigiančią išlįsti iš vandens. Juo arčiau Kajo Kontrabando, juo farvateris siaurėjo.

– Apiplauk tą gairę iš kairės! – tarė Antonijas.

– Į kairę ir suku.

Jie praplaukė pro gairę – sausą šaką. Ji buvo ruda ir lingavo vėjuje, ir Tomas Hadsonas pagalvojo, kad per tokį vėją vandens gylis bus mažesnis už vidutinį mažą.

– Dumblo kabinam daug? – paklausė jis Antoniją.

– Eina tumulais.

– Ar ką nors matai, Gilai?

– Tik gaires.

Jūrai nuo vėjo įsibangavus, vanduo pabalško, ir buvo neįmanoma įžiūrėti nei dugno, nei seklumų, išskyrus tuos tarpus, kai katerio sujudintas vanduo jas apnuogindavo.

Prasti popieriai, pagalvojo Tomas Hadsonas. Tačiau ne geresni ir jų. O jiems reikia dar ir laviruoti. Nepėsčių jų, matyt, esama buriuotojų. Bet man dabar reikia spręsti, ar jie bus pasukę senuoju, ar naujuoju farvateriu. Tai priklauso nuo jų locmano. Jei jaunas, tikriausiai bus pasirinkęs naująjį. Tą, kur uraganas išarė. Jei senas, iš įpratimo ir iš atsargumo tikriausiai bus pasirinkęs senąjį.

– Antonijau, – tarė jis. – Katra vaga geriau plaukt – senąja ar naująja?

– Vienodai pavojinga abiem. Mažas skirtumas.

– O ką tu darytum?

– Nuleisčiau inkarą prie Kontrabando ir laukčiau potvynio.

– Kol potvynio sulauksim, sutems.

– Tai ir yra visa bėda. Tu tik klausei, ką daryčiau.

– Mėginsiu pralįst.

– Laivas tavo, Tomai. Bet jei mes jų ir nenutversim, nutvers kiti.

– Bet kodėl čia nesirodo oro patrulių iš Kajo Franseso?

– Rytą vienas praskrido. Nematei?

– Nemačiau. Kodėl man nepasakei?

– Maniau, matei. Mažiukas toks hidroplanas.

– Tai kad tave! – tarė Tomas Hadsonas. – Matyt, tuo laiku buvau nulipęs ir stovėjau prieky prie veikiančio generatoriaus.

– Dabar nebeturi reikšmės, – pasakė Antonijas. – Bet, Tomai, kitų dviejų gairių tai nebėr!

– O tu, Gilai, kitas dvi gaires matai?

– Nematau jokių gairių.

– Ir trauk jas velniai, – tarė Tomas Hadsonas. – Man uždavinys tik apiplaukt šitą apšniaukštą saliūkštę ir neužstrigt ant smėlio nerijos, kur eina nuo jos į šiaurę ir į pietus. Paskui išžvalgysim tą didesniąją mangrove apaugusią salą, o tada pamėginsim pralįst senuoju ar naujuoju farvateriu.

– Rytų vėjas baigia išnešt iš ten visą vandenį.

– Ir velniop tą rytų vėją, – pasakė Tomas Hadsonas. Jo ištarti žodžiai nuskambėjo tartum pikčiausias Dievo įžeidimas, senesnis už visus keiksmus, atsiradusius drauge su krikščionių religija. Jis žinojo, kad burnoja prieš vieną geriausių visų jūron plaukiančiųjų bičiulių. Tačiau sukeikęs jis neatsiprašė. Jis pakartojo tą patį.

– Negerai kalbi, Tomai, – pasakė Antonijas.

– Pats žinau, – atsakė Tomas Hadsonas. Tada kaip atgailos aktą mintyse savais žodžiais pasakė eilėraščio posmelį: „Pūsk, vakari, pūsk, vėjeli! Te lietutis tyliai dulkia. Kaip norėčiau apkabint ją ir į lovą atsigulti!“ Tai tas pats vėjas, tik pučia iš kitos platumos, pagalvojo jis. Jie atkeliauja nuo skirtingų žemynų. Tačiau abu jie ištikimi, draugiški, geri vėjai. Paskui pakartojo sau: kaip norėčiau apkabint ją ir į lovą atsigulti!

Vanduo dabar buvo toks drumstas, kad orientuotis vairuojant bebuvo galima vien pagal katerio sukeltas bangas, atsimušančias į seklumų pakraščius. Priekyje stovėjo Džordžas su rankiniu lotu ir Ara su kartimi. Jie katras sau matavo gylį ir pranešinėjo vairininkui.

Tomą Hadsoną apėmė pojūtis, jog visa tai jau yra sapnavęs košmariškame sapne. Jiems buvo daug kartų tekę plaukti pavojingais farvateriais. Tačiau dabar kartojosi ir dar kažkas, kas jau buvo kažkada gyvenime jam atsitikę. O gal dėjosi visą gyveni-

mą. Tačiau dabar jis tatai išgyveno taip aštriai, kad jautėsi drauge esąs ir tos būsenos valdovas, ir jos belaisvis.

– Ką nors matai, Gilai? – paklausė jis.

– Nematau nieko.

– Gal pašaukti Vilį?

– Nereikia. Ką Vilis matytų, tiek ir aš matau.

– Vis tiek, man rodos, geriau tegu jis būna ant denio.

– Kaip nori, Tomai.

Po dešimties minučių jie užplaukė ant seklumos.

XV

Jie užplaukė ant smėlėtos ir dumblotos seklumos, kažkodėl nepažymėtos gaire, ir vanduo vis dar slūgo. Vėjas pūtė smarkiai, ir vanduo buvo drumstas. Priekyje matėsi žalia vidutinio didumo salelė, žema, tarsi įgrimzdusi į vandenį, o kairėje buvo išsimėtę daugybė smulkių salelių. Vandeniui slūgstant, po kairei ir po dešinei tolydžio ryškėjo pliki seklumų sklypeliai. Tomas Hadsonas matė sukančius ratu ir tupiančius ant seklumų ieškoti maisto kranto paukščius.

Antonijas nuleido ant vandens valtį ir drauge su Ara išmetė priekinį ir du lengvus vairagalio inkarus.

– Kaip sakai, gal nuleist dar vieną inkarą nuo priekio? – paklausė Tomas Hadsonas Antoniją.

– Man rodos, Tomai, kad nėra reikalo.

– Jei vėjas sustiprėtų, kad nepradėtų varyt mūsų prieš srovę.

– Kažin ar sustiprės. Nors visko gali būt.

– Nuleiskim vėjo pusėj mažą inkarą, o didįjį perkelkim toliau į užuovėjos pusę. Taip bus ramiau.

– Gerai, – pasakė Antonijas. – Verčiau jau inkarus perkilot, negu nutūpt ant seklumos kokioj bjaurioj vietoj.

– Taigi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Mes šitą jau aptarėm.

– Nuleist inkarą vis tiek reikia.

– Žinau. Aš tik paprašiau tave išmest dar vieną mažą, o didįjį perkelt.

– Klausau, Tomai, – pasakė Antonijas.

– Ara mėgsta kelt inkarus.

– Inkarų kelt niekas nemėgsta.

– Ara mėgsta.

Antonijas šyptelėjo ir pasakė:

– Gal ir mėgsta. Gerai jau, sutinku su tavim.

– Mudu visada sutinkam vienas su kitu.

– Svarbiausia, kad ne per vėlai.

Tomas Hadsonas stebėjo, kaip buvo atliktas manevras su inkarais, ir nukreipė žvilgsnį į žalią salelę, kurią, nuslūgus vandeniui, palei mangrovės šaknis apjuosė tamsi juosta. Jie gali būti įlankėlėje tos salelės pietuose, pagalvojo jis. Vėjas nesiliaus iki kokios antros trečios valandos nakties, o kol nesutemę, prasidėjus potvyniui, jie galbūt mėgins sprukti iš ten katruo nors farvateriu. Tada jie pasiektų tą didelę kaip ežeras įlanką, o ten visą naktį tik plauk ir norėk. Gale jos švyturiai, puikus farvateris. Viskas priklausys nuo vėjo.

Nuo pat tos minutės, kai kateris užplaukė ant seklumos, jis jautėsi, tarytum jam būtų atidėtas mirties nuosprendžio vykdymas. Kateriui užplaukus ant seklumos, jis pajuto stiprų dunkstelėjimą, lyg patsai gavęs smūgį. Iš dunkstelėjimo suprato, kad dugnas ne uolėtas. Jis tai pajuto delnais ir pėdomis. Ir vis dėlto, kateriui užplaukus ant seklumos, jam suskaudo, lyg pats būtų buvęs sužeistas. Paskui, truputį vėliau, jį apėmė sužeistam žmo-

gui būdingas jausmas, jog jam atidėtas mirties bausmės vykdymas. Jam vis dar atrodė, kad visa tai yra sapnavęs košmariškame sapne ar kad visa tai jau yra buvę. Tačiau atsitikti taip niekad nebuvo atsitikę, ir dabar, užplaukęs ant seklumos, jis jautėsi tartum žmogus, kuriam laikinai atidėtas mirties nuosprendžio vykdymas. Jis žinojo, kad nuosprendis atidėtas tik laikinai, tačiau naudojosi šia pertrauka poilsiui.

Ant tiltelio užlipo Ara ir tarė:

– Gruntas čia gerai laiko, Tomai. Visi inkarai trosu sujungti su didžiuoju. Didįjį ištraukiam – ir galim plaukt. Vairagalio inkarus irgi sujungėm.

– Mačiau. Dėkui.

– Nenukabink nosies, Tomai. Tie šunsnukiai gal čia pat, už anos salelės.

– Aš nosies nenukabinau. Man tik pikta, kad susitrukdė.

– Čia dar ne autoavarija, ne laivo sudužimas. Mes tik užplaukėm ant seklumos ir laukiam potvynio.

– Suprantu.

– Abu sraigtai sveikutėliai. Kateris su visu užpakaliu sėdi dumble.

– Žinau. Aš jį ir pasodinau.

– Kaip lengvai užšliaužė, taip ir nušliauš.

– Tikiu.

– Tomai... Tu kažko nerimauji?

– Ko man nerimaut?

– Nieko. Man tik neramu, kad tu kažko nerimauji.

– Velniop nerimastį! – pasakė Tomas Hadsonas. – Lipkit judu su Gilu į apačią. Prižiūrėkit, kad visi būtų sotūs ir žvalūs. Vėliau plauksim apieškot anos salelės. Daugiau mums nėra kas veikia.

– Mudu su Viliu galim plaukt kad ir dabar. Mes nevalgysim.

– Ne. Palūkėję plauksim mes su Viliu ir Pitersu.

– Ne su manim?

– Ne. Pitersas moka vokiškai. Kol kas nesakyk, kad plauks. Pažadink ir sočiai pagirdyk kava.

– O kodėl man su jumis negalima?

– Per maža valtis.

Gilas paliko jam didžiuosius žiūronus ir su Ara nulipo žemyn. Tomas Hadsonas su didžiaisiais žiūronais įdėmiai apžiūrėjo salą ir įsitikino, kad mangrovė per didelė ir kad per ją salos vidaus įžiūrėti neįmanoma. Kietame grunte pramaišiui su mangrove augo ir kitų medžių, dar aukštesnių ir už mangrovę, todėl jis nieku būdu neįžiūrėjo, ar yra kitoje pasagos formos salos pusėje laivo stiebas. Nuo didžiųjų žiūronų įskaudo akys, ir jis įkišo juos į dėklą ir pakabino už diržėlio ant vagio, o dėklą paguldė ant granatų stovo.

Jis apsidžiaugė, vėl pasijutęs vienas ant tiltelio, ir paskyrė tą trumpą laiką, kol atidėtas mirties nuosprendžio vykdymas, poilsiui. Jis stebėjo, kaip ant seklumų lesioja kranto paukščiai, ir prisiminė, kiek daug jie reikšdavo jam vaikystėje. Dabar jis į juos žiūrėjo kitaip ir neturėjo jokio noro juos nušauti. Jis prisiminė seniai prabėgusias dienas, kai juodu su tėvu, užtiesę vielos tinklus, laukdavo slėptuvėje kokioje smėlio nerijoje, ir kaip, atoslūgiui apnuoginus seklumas, priskrisdavo paukščių, ir kaip jis švilpdamas viliodavo ratu sukantį paukščių pulkelį. Liūdnai skambėdavo tasai švilpesys, jis ir dabar taip sušvilpė, ir vienas pulkelis pasuko jo link. Bet ties įstrigusiu ant seklumos kateriu pasuko į šalį ir nuskrido ieškotis maisto tolyn.

Jis dar sykį perleido su žiūronais horizontą, tačiau jokio laivo nesimatė. Gal jie naujuoju farvateriu nuplaukė į įlanką tarp

salų, pagalvojo jis. Būtų puiku, jei juos sugautų kas nors kiti. Mes dabar be kautynių jų paimti negalim. Valties įgulai jie geruoju nepasiduos.

Jis taip ilgai stengėsi įsijausti į jų padėtį, kad nuo to net pavargo. Pagaliau aš rimtai pavargęs, pagalvojo jis. Ką gi, aš žinau, ką man daryti, taigi viskas paprasta. Šita užduotis – nuostabus dalykas. Nežinau, ką būčiau daręs Tomui žuvus, jei ne užduotis. Galėjai tapyti, atsakė sau. Arba dirbti kokį naudingą darbą. Gal ir taip, pagalvojo. Užduotis – paprasčiau.

Užduotis – naudingas dalykas. Neburnok prieš ją. Ji padeda priartinti pabaigą. To mes visi siekiame. O kas bus toliau, Dievas vienas žino. Mes visai neblogai persekiojam tuos banditus, o dabar – dešimties minučių pertraukėlė, ir vykdyk toliau savo užduotį. Velnią ten „neblogai". Mes persekiojam juos labai gerai.

– Valgyt nenori, Tomai? – šūktelėjo iš apačios Ara.

– Ne, vyruti, nealkanas, – atsakė Tomas Hadsonas. – Išgersiu tik šaltos arbatos iš butelio, kur ant ledo stovi.

Ara padavė butelį, ir Tomas Hadsonas jį paėmė ir atsisėdęs atsirėmė į turėklus. Jis gėrė iš butelio šaltą arbatą ir stebėjo didžiausią salą priešais save. Mangrovės šaknys dabar buvo aiškiai matyti, ir salelė tartum stovėjo ant kojūkų. Paskui kairėje pamatė atskrendant būrį flamingų. Jie skrido žemai, saulės gražiai apšviesti. Ilgi kaklai nulenkti žemyn, o neproporcingai ilgos kojos ištiestos tiesiai; rožiniai juodais galais sparnai plakėsi, nešdami nejudrius kūnus link dumbloto kranto priekyje, truputį į dešinę. Tomas Hadsonas žiūrėjo į paukščius ir grožėjosi jų nusklembtais pusiau juodais, pusiau baltais snapais ir rožine plunksnų spalva; dangaus fone jų individualios detalės atrodė nereikšmingos, o drauge kiekviena iš jų jį žavėjo. Priartėję prie salelės, paukščiai per ją neskrido, o pasuko staigiai į dešinę.

– Ara! – šūktelėjo jis.

Ara užlipo ant tiltelio ir tarė:

– Klausau, Tomai.

– Įdėk į valtį tris *niños* ir kiekvienam po šešias apkabas, kokią dešimtį granatų ir nedidelį pirmosios pagalbos komplektėlį. Ir atsiųsk pas mane Vilį, gerai?

Flamingų pulkelis nutūpė ant seklumos toli dešinėje ir ėmė uoliai ieškotis maisto. Žiūrėdamas į juos, Tomas Hadsonas išgirdo Vilio balsą:

– Pasižiūrėk, ana flamingai!

– Jie kažko išsigando ir neskrido per salą. Esu tikras, kad anoj pusėj stovi arba jų, arba koks kitas laivas. Plauktum su manim, Vili?

– Koks klausimas!

– Ar užkrimtai ko?

– Myriop pasmerktasis su apetitu papietavo.

– Tai padėk Arai.

– Ara irgi plauks?

– Plauks Pitersas, nes jis moka vokiškai.

– Geriau imkim vietoj jo Arą. Nesinori su Pitersu eit į mūšį.

– Gal Pitersas pašnekės, ir apsieisim be mūšio. Klausyk, Vili. Man reikia belaisvių, ir aš nenoriu, kad žūtų jų vedlys.

– Baisiai daug tu sąlygų keli, Tomai. Jų, atmink, aštuoni ar net devyni, o mūsų tik trys. Ir, be to, kas ten žino, ar jie tikrai turi vedlį, ar ne.

– Mes žinom.

– Nebūkim tokie baisiai humaniški.

– Aš tave paklausiau, ar tu nori plaukt, ar ne.

– Plaukt aš plauksiu, – atsakė Vilis. – Tik va tas Pitersas...

– Pitersas kausis. Atsiųsk šen, būk geras, Antoniją su Henriu.

– Tu manai, jie ten, Tomai? – paklausė Antonijas.

– Beveik galvą guldau.

– Gal galima ir man su jumis, Tomai? – pasiteiravo Henris.

– Ne. Valty tilpsim tik trys. Jei mums kas atsitiktų, tai jiems per potvynį mėginant sprukt pertraukit jų laivą iš kulkosvaidžių. Jį paskiau rasit ilgojoj įlankoj. Bus apgadintas. Gal nė įlankos nepasieks. Pasistenkit paimt bent vieną į nelaisvę, pristatykit į Kajo Fransesą ir gaukit parašą.

– O gal paimtumėt mane vietoj Piterso? – paklausė Henris.

– Nepyk, Henri, neimsiu. Jis, matai, moka vokiškai. Komanda tau lieka gera, – pasakė Tomas Hadsonas Antonijui. – Jei mums viskas klosis gerai, paliksiu Vilį su Pitersu saugoti jų laivo, o pats valtimi atplukdysiu belaisvį.

– Paskutinysis mūsų belaisvis neilgai tetvėrė.

– Pasistengsiu atgabent gerą, stiprų, sveiką. Lipkit į apačią ir viską sužiūrėkit. Aš kol kas pavėpsosiu į flamingus.

Jis stovėjo ant tiltelio ir žiūrėjo į flamingus. Svarbiausia ne jų spalva, galvojo jis. Ir ne juodų ir šviesiai rožinių dėmių dermė. Svarbiausia, kad jie tokie dideli ir kad viskas jų, atskirai paėmus, nedailu, o drauge ir neįprastai gražu. Flamingai tikriausiai labai seni paukščiai, užsilikę iš žilos senovės.

Jis žiūrėjo į juos be žiūronų, kadangi smulkmenos jo dabar nedomino. Jam rūpėjo pasigrožėti rožinėmis dėmėmis pilkšvai rudame fone. Nusileido dar du pulkeliai, ir seklumos nusidažė tokiomis spalvomis, kokiomis jis nebūtų drįsęs jų tapyti. O gal ir būčiau drįsęs ir būčiau nutapęs, pagalvojo jis. Malonu pasižiūrėti į flamingus prieš tokią kelionę. Ne, reikia nelaukti, kol vyrai pradės nerimauti ar velniai žino ką galvoti.

Jis nulipo nuo tiltelio ir tarė:

– Gilai, lipk su žiūronais ir nenuleisk nuo salos akių. Tu, Henri, jei pasigirstų šūviai, o paskui iš už salos pasirodytų vėžliautojų burlaivis, – pliek iš kulkosvaidžio jam į priekį. Visi lėkit

su žiūronais ant denio ir žiūrėkit, kur dėsis likusieji gyvi, o sugaudyt juos spėsit ryt. Valtį, kur bus per šauta, užtaisykit ir pasiimkit į katerį. Vėžliautojų bote irgi yra valtis – jei nebūsim labai supylę, užlopę pasiimkit ir ją.

Antonijas paklausė:

– Daugiau nurodymų nebus?

– Rūrų sumygę nesėdėkit, bet ir nederkit kur papuola. Mes netrukus grįšim. Nagi, ponai kekšės vaikai, keliaujam.

– Mano bobutė tikino, kad aš ne kekšės vaikas, – pasakė Pitersas. – Vadindavo mane gražiausiu visoj apygardoj, visiškai teisėtu vaikučiu.

– Mano mamutė teigė, jog aš irgi ne kekšės vaikas, – pareiškė Vilis. – Kur mums sėstis, Tomai?

– Valtis lygiausiai guli, kai tu prieky. Bet jei nori, galiu prieky sėdėt ir aš.

– Tu vairuok, – pasakė Vilis. – Ne laivas, o svajonė!

– Išlošiau, vadinas, – atsakė Tomas Hadsonas. – Karjerą darau. Prašom pas mus, pone Pitersai.

– Patekti į jūsų laivą man didelė garbė, admirole, – atsakė Pitersas.

– Sėkmės! – sušuko Henris.

– Eik velniop! – atsišaukė Vilis.

Variklis užsivedė, ir jie nuplaukė link prieky dūluojančios salelės, kuri dabar, iš žemai, jiems atrodė tarsi pažemėjusi.

– Privairuosiu prie borto, ir tyliai sulipsim į laivą.

Tuodu – vienas prieky, kitas valties vidury – linktelėjo.

– Užsikabinkit šaunikus. Būta daikto, jeigu ir matysis, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Kad ir slėpt nežinau kur, – pasakė Pitersas. – Jaučiuosi apkrautas tarytum bobutės mulas.

– Na ir džiaukis. Mulas – geras gyvulėnas.

– Tomai, ar apie vedlį ką porinai būtina atsimint?

– Atsimink, bet ir smegenis vartyk.

– Na štai, – tarė Pitersas. – Daugiau neaiškumų nebėr.

– Gana plepėt, – tarė Tomas Hadsonas. – Į laivą sulipam visi trys iš karto, ir jeigu anie bus apačioj, tu jiems friciškai liepk, kad išlįstų pakėlę rankas. Dabar prikąskim liežuvius, nes balsus jie gali išgirst greičiau ir už variklį.

– O jeigu nelįs?

– Vilis mes granatą.

– O jeigu jie visi bus ant denio?

– Atidengiam kiekvienas į savo sektorių ugnį. Mano – vairagalis. Piterso – vidurys. Tavo – priekis.

– O granatą paskui mest ar ne?

– Mest mest. Mums reikia sužeistųjų, kuriuos būtų galima išslaugyt. Todėl aš ir vaistinėlę paėmiau.

– Maniau, ji mums.

– Pravers ir mums. O dabar tylim. Ar viskas aišku?

– Aišku kaip dieną, – atsakė Vilis.

– Ar kamštelių subinei užsikišt nebus? – paklausė Pitersas.

– Šįryt išmetė komplektėlį iš lėktuvo. Ar tau niekas neperdavė?

– Ne. Bet bobutė sakydavo, kad mano viduriai kiečiausi visoj apygardoj. Mano vystyklai net laikomi Smitsono institute.

– Gana pliaukšt, – pasakė Vilis atsilošdamas, kad nereikėtų kelti balso. – Ir viską reikės padaryt dienos šviesoj, Tomai?

– Dabar pat.

– Vargas man, berneliui, – pasakė Vilis. – Tarp kokių vagišių ir kekšės vaikų aš papuoliau!

– Patylėk, Vili. Žiūrėsim, kaip tu kausies.

Vilis linktelėjo ir sveikąja akimi įsižiūrėjo į žalią, mangrove apaugusią salą, tarsi pasistiebusią ant rusvai raudonų šaknų.

Prieš jiems apiplaukiant kyšulį, jis dar pasakė:

– Ant šitų šaknų esti gardžių austrių.

Tomas Hadsonas linktelėjo.

XVI

Vėžliautojų botą jie išvydo, apiplaukę salos kyšulį ir įsukę į siaurą vandens juostą, skiriančią salą nuo kitos salelės. Botas stovėjo priekiu į krantą, ir ant stiebo karojo vynuogienojai, o ant denio buvo priklota šviežių šakų.

Vilis atsilošė ir Pitersui vos ne į ausį tarė:

– Valties nėr. Perduok toliau.

Pitersas atsuko strazdanotą, dėmėtą veidą ir pasakė:

– Valties nėra, Tomai. Kas nors bus nuplaukę į krantą.

– Sulipę nuskandinsim laivą, – pasakė Hadsonas. – Atakos planas nesikeičia. Perduok toliau.

Pitersas pasilenkė ir persakė tai Viliui į ausį, ir Vilis ėmė linksėti galva. Tuomet pakėlė ranką, sulenkęs pirštus „nuliu“. Ne nulis, o subinės skylė, pagalvojo Tomas Hadsonas. Jie priplaukė prie laivo visu greičiu, kokį tik išspaudė iš mažojo „kavos malūnėlio“– prikabinamojo varikliuko, ir Tomas Hadsonas dailiai, netrinktelėjęs priglaudė valtį prie laivo šono. Vilis užmetė ant planšyro inkarą ir smarkiai trūktelėjo, ir visi trys veik vienu metu užsikorė ant denio. Jie stovėjo ant vystančių šakelių, ir Tomas Hadsonas vėl tarsi sapne išvydo vynuogienojais apipintą stiebą. Pamatė, jog liukai atdari, tik apmesti šakelėmis. Žmonių ant denio nebuvo.

Tomas Hadsonas mostelėjo Viliui eiti pro liuką į laivo priekį, o pats nusitaikė automatą į antrąjį liuką. Patikrino, ar atleistas saugiklis. Basų kojų padais juto standų šakelių apvalumą, lapų slidumą ir denio lentų šilumą.

– Liepk, tegu išeina pakėlę rankas, – sukuždėjo jis Pitersui.

Pitersas šiurkščiu, gerkliniu balsu sušuko vokiškai. Jokio balso, jokio garso.

Bobutės vaikaičio nebloga dikcija, pagalvojo Tomas Hadsonas ir tarė:

– Sakyk jiems, kad duodam dešimt sekundžių. Mes su jais elgsimės kaip su karo belaisviais. Ir skaičiuok iki dešimties.

Piterso tariami žodžiai skambėjo tarsi nuosprendis visai Vokietijai. Balsas jo skamba nuostabiai, pagalvojo Tomas Hadsonas ir pasuko galvą pasižiūrėti, ar neatplaukia valtis. Pamatė vien rudas mangrovės šaknis ir lapijos žalumą.

– Suskaičiuok iki dešimties ir mesk, – tarė jis. – Tu, Vili, nenuleisk akių nuo liuko.

Velnias, apmestas šakomis.

– Įgrūsk po Piterso ten granatą. Kište įkišk, nemesk.

Pitersas suskaičiavo iki dešimties ir, pasikišęs automatą po kaire ranka, aukštas, lankstus lyg beisbolininkas, dantimis ištraukė granatos kaištį, sekundę lyg šildydamas palaikė ją rūkstančią rankoje ir dilbio mostu tarsi tikras Karlas Meisas sviedė ją į juoduojančią liuko angą.

Žiūrėdamas į jį, Tomas Hadsonas pagalvojo: jis gražiai vaidina, iš tiesų jis tikras, kad ten nieko nėra.

Tomas Hadsonas krito ant denio, nutaikęs į liuką tompsoną. Piterso granata blykstelėjusi su trenksmu sprogo, ir Tomas Hadsonas matė, kaip Vilis praskiria šakas, ruošdamasis mesti granatą į priekinį liuką. Paskui į dešinę nuo stiebo, apipinto

vynuogienojais, iš šakelėmis apdengto liuko, prie kurio buvo Vilis, jis išvydo lendantį automato vamzdį. Jis iššovė į jį, tačiau ir tasai, terkšdamas lyg vaikiška tarškynė, isspjovė penkis staigius blyksnius. Paskui ten tvykstelėjo Vilio įmesta granata, ir Tomas Hadsonas žvilgtelėjęs pamatė, kaip jis, perbėgęs prie špigato, traukia kitos granatos kaištį. Pitersas gulėjo ant šono, galvą paguldęs ant planšyro. Kraujas iš jo galvos tekėjo pro špigatą.

Vilis įmetė granatą, ir dabar sprogimas nuskambėjo kitaip, nes granata prieš sprogdama nuriedėjo toliau.

– Kaip tau rodos, ar dar liko ten tų sutrių? – sušuko Vilis.

– Įmesiu vieną iš čia, – atsiliepė Tomas Hadsonas.

Jis pasilenkė ir nubėgo saugodamasis, kad jo neapšaudytų pro didįjį liuką, ištraukė pilkos, sunkios, kietos, patogiai sugniaužtos granatos kaištį ir, apėjęs liuką, parideno ją į vairagalį. Pasigirdo trakštelėjimas ir trenksmas, ir su dūmais į orą išlėkė lentų šipuliai.

Vilis žiūrėjo į Pitersą, ir Tomas priėjo ir taip pat pasižiūrėjo į jį. Jis atrodė beveik nepasikeitęs.

– Ką gi, nebėr mūsų vertėjo, – tarė Vilis. Jo sveikosios akies vokas trūkčiojo, tačiau balsas skambėjo kaip paprastai.

– Grimzta greit, – pasakė Tomas Hadsonas.

– Ir taip ant seklumos gulėjo. O dabar pavirs ant šono.

– Dar daug darbo nepadaryta, Vili.

– Lygiosios: vienas už vieną. Bet mes paskandinom jų laiviūkštį.

– Tu, klausyk, spausk į katerį ir atvežk čia Arą su Henriu. Pasakyk Antonijui, kad kai tik prasidės potvynis, plauktų prie kyšulio.

– Pirma reikia patikrint, kas čia apačioj.

– Patikrinsiu aš pats.

– Ne, – pasakė Vilis. – Tai mano darbas.

– Kaip tavo savijauta, vyruti?

– Puikiausia. Liūdna tik, kad ponas Pitersas atsisveikino su šiuo pasauliu. Paieškosiu kokio skuduro ar ko veidui apdengti. Laivas krypsta ant šono, todėl reikia paguldyt jį, kad galva būtų aukščiau.

– Kaip ten tas fricas laivo prieky?

– Ištaškytas į gabalus.

XVII

Vilis nuplaukė Aros su Henriu. Tomas Hadsonas gulėjo vėžliautojų bote aukšto falšborto priedangoje. Kojomis atsispyręs į liuką stebėjo, ar nepamatys vokiečių valties. Pitersas kojomis žemyn gulėjo kitapus liuko, ir jo veidas buvo apklotas vokiška darbine striuke. Nė nepastebėjau, kad jo būta tokio ilgo, pagalvojo Tomas Hadsonas.

Juodu su Viliu apieškojo visą laivą; viskas jame buvo suversta. Laive būta tik vieno vokiečio – to, kuris, matyt, palaikęs vadu, nušovė Piters ą. Rado ir dar vieną šmeiserį ir arti dviejų tūkstančių apkabų metalinėje dėžėje, kuri buvo atidaryta žnyplėmis ar konservų peiliu. Išplaukusieji į krantą, matyt, buvo ginkluoti, kadangi laive daugiau ginklų jie nerado. Sprendžiant iš kilblokų ir bružių ant denio, valtis buvo kokių penkių metrų ilgumo. Maisto vokiečiai tebeturėjo užtektinai, daugiausia džiovintos žuvies ir gerai apkepusios kiaulienos. Laive paliktojo, kuris ir nušovė Pitersą, būta sužeisto. Žaizdos, viena sunki šlaunyje, o kita kairiojo peties minkštumoje, buvo jau apgijusios. Jie turėjo gerus pakrantės ir Vest Indijos salų žemėlapius ir muitu neap-

dėtų *Camel* cigarečių paką su užrašu „Jūrų laivybos intendantūra“. Neturėjo nei kavos, nei arbatos, nei jokių svaigalų.

Klausimas dabar buvo, ką jie darys. Ir kur jie dabar? Turėjo matyti arba girdėti trumpas kautynes vėžliautojų bote ir, galimas daiktas, grįš pasiimti maisto produktų. Galėjo matyti, kaip valtimi su prikabinamuoju varikliu nuplaukė vienas žmogus, o iš šūvių ir granatų sprogimų spėti, jog bote likę kokie trys užmušti ar sunkiai sužeisti. Jie galbūt grįš maisto ar dar ko, ką yra čia paslėpę, o sutemus bandys siekti Kubą. Jei valtis ir užplauktų ant seklumos, nusistumtų savo jėgomis.

Ta jų valtelė, reik manyt, nesukiužus. Radisto Tomas Hadsonas nebeturėjo, taigi perduoti jos aprašymo buvo neįmanoma, ir ieškoti jos niekam neateis ir į galvą. Turėdami noro ir ryžto, jie gali mėginti naktį užimti katerį. Tačiau tatai be galo neįtikima.

Tomas Hadsonas apsvarstė visa tai kuo nuodugniau. Galiausiai nusprendė: jie, matyt, bus įlindę į mangrovę, užsitempę valtį ant kranto ir paslėpę. Jei mes seksim jiems iš paskos, jiems nieko nereikš nukepti mus iš pasalos. Paskui naktį išplauks į įlanką ir mėgins prasmukti pro Kajo Fransesą. Tai nesunku. Maisto pakeliui pasirūpins ar pasigrobs ir stumsis į vakarus, ir į vakarus iki kokios nors vokiečių formuotės palei Havaną, kur bus priglobti ir paslėpti. Geresnį laivą gauti – ne problema.

Užgrobs. Arba pasivogs. Reikia pranešti apie viską Kajo Fransesui, nugabenti ten Pitersą ir gauti tolesnius nurodymus. Iki Havanos nemalonumų galima nelaukti. Kajo Fransese viršininkas leitenantas, ir jis nepriekabiaus, ir Pitersą galėsim ten ir palikti.

Iki ten ledo Pitersui pakaks, ir tenai prisipilsiu degalų, o ledo pasikrausiu Kaibariene.

Šituos banditus mums reikia žūtbūt susemt. Bet aš neketinu kišti Vilio, Aros ir Henrio tiesiai po fricų vamzdžiais, kad tie,

mangrovėje susislėpę, juos nupiltų – ir kad nors būtų už ką. Sprendžiant iš to, ką radom bote, jų bus koks aštuonetas. Turėjau progą šiandien nutvert juos nuleistom kelnėm, bet nepasinaudojau, nes jie arba per gudrūs, arba per daug jiems sekasi, o ir apskritai jie žmonės sumanūs.

Mes netekom vieno žmogaus, ir dar ko – radisto. Tačiau jiems beliko tik valtis. Jei tą valtį pamatysiu, mes ją nuskandinsim, o salą užblokuosim ir tada juos išmedžiosim. Tačiau kišti galvas į spąstus, kai mūsų trys prieš jų aštuonis, nė nemanau. Jei mane už tai praus, tegu prausia. O prausti praus ir taip. Už Pitersą. Jei būtų žuvęs kuris nors iš savanorių, niekas ir nemirktelėtų. Jiems – kas? Tik man ir mano laivui ne tas pats.

Ko ten maniškiai taip užtruko, pagalvojo jis. Nepageidaučiau, kad fricai sumanytų pasižiūrėti, ko mes prikrėtėm jų laive, ir man reikėtų vienam kautis prie šitos bevardės salelės. Įdomu vis dėlto, ko jie ten išsikėlė? Gal austrių nuplaukė. Vilis minėjo austres. O gal nenori sėdėti laive vidury dienos, kada juos gali pastebėt oro patrulis. Bet dabar jau turėtų žinoti, kokiomis valandomis skraido patruliuojantis lėktuvas. Perkūnėlis, greičiau jie išlįstų, ir būtų baigtas kriukis. Mano gera priedanga, o jie, bandydami patekti į botą, būtų man gražus taikinys. Įdomu, kodėl tas sužeistasis neapšaudė mūsų, lipančių ant denio? Variklį turėjo girdėti. Gal užsnūdęs buvo. Prikabinamasis variklis veikia labai tyliai.

Per daug šioje byloje visokių klaustukų, pagalvojo jis, ir aš negarantuotas, kad viską teisingai apskaičiavau. Gal nereikėjo mums pulti jų laivo. Bet man atrodo, reikėjo. Mes prakiurdėm jų laivą ir netekom Piterso, ir nukovėm vieną fricą. Rezultatai ne itin džiuginantys, bet vis šis tas...

Jis išgirdo variklio birbimą ir pasuko galvą. Pamatė valtį, lenkiančią kyšulį, tačiau joje buvo matyti tik vienas žmogus –

Ara vairagalyje. Tačiau jis pastebėjo, kad valtis gerokai įgrimzdusi, ir suprato, jog Vilio su Henriu gulima ant dugno. Vilis tikras gudruolis, pagalvojo jis. Tie, besislepiantys saloje, nežino, kad valtyje yra daugiau kaip vienas žmogus, ir jie matys, kad tai ne tas pats, kuris nuplaukė pirma. Gudru tai ar ne – nežinau. Bet Vilis tikriausiai viską apgalvojo.

Valtis priplaukė prie vėžliautojų boto iš kitos pusės, ir Tomas Hadsonas išvydo Aros galingą krūtinę, ilgas rankas ir rudą surimtėjusį veidą, ir nervinio virpulio traukomas kojas. Henris su Viliu gulėjo, pasidėję galvas ant rankų.

Kai valtis sustojo už vėžliautojų boto, pakrypusio nuo salos į jūrą, ir Ara nusitvėrė už turėklo, Vilis pasivertė ant šono ir tarė:

– Lipk ant denio, Henri, ir šliaužk prie Tomo. Ara perduos tau tavo daiktus. Pasiimk ir Piterso.

Henris ant pilvo atsargiai užšliaužė smarkiai pasvirusiu deniu. Šliauždamas pro Pitersą, metė į jį žvilgsnį.

– Štai ir aš, Tomai, – tarė jis.

Tomas Hadsonas uždėjo ranką jam ant peties ir pakuždomis tarė:

– Šliaužk į priekį ir gulėk, nesikelk. Saugokis, kad tavęs nesimatytų per falšbortą.

– Klausau, Tomai, – atsakė augalotasis vyriškis ir ėmė sprindis po sprindžio šliaužti žemyn, o iš ten į laivo priekį. Jam reikėjo perropoti per Piterso kojas, ir jis pasiėmė jo automatą, o apkabas užsikišo už diržo. Tada išėmė iš Piterso kišenių granatas ir susikabino ant diržo. Patapšnojo Pitersui per kojas ir, suėmęs abu automatus už vamzdžių, nušliaužė į savo postą laivo priekyje.

Tomas Hadsonas matė, kaip jis, šliauždamas mangrovės šakelėmis nubarstytu smarkiai pasvirusiu deniu, žvilgtelėjo į sprogimo išardytą liuką. Ką ten pamatė, jo veide neatsispindėjo. At-

sidūręs falšborto priedangoje, jis pasiguldė abu automatus sau po dešinei, o paskui patikrino Piterso automatą ir įstatė naują apkabą. Kitas apkabas pasidėjo palei falšbortą ir nusisegė nuo diržo granatas, ir pasidėjo ranka pasiekiamai. Matydamas, kad Henris jau užėmė savo poziciją ir žiūri į žaliuojančią salą, Tomas Hadsonas pasuko galvą ir ėmė šnekėtis su Viliu, kuris gulėjo ant valties dugno, užmerkęs prieš saulę ir sveikąją, ir dirbtinę akį. Jis vilkėjo išblukusiais chaki spalvos marškiniais su ilgomis rankovėmis, mūvėjo apdriskusiais šortais ir avėjo sportbačiais. Ara sėdėjo vairagalyje, ir Tomui Hadsonui į akis krito juodų plaukų kupeta ir stambios plaštakos, gniaužiančios planšyrą. Jo kojos tebevirpčiojo, tačiau Tomas Hadsonas gerai žinojo, kaip nervinasi jis prieš mūšį, tačiau koks šaltakraujis būna mūšyje.

– Vili, – tarė Tomas Hadsonas, – ar tu ką nors sugalvojai?

Vilis atmerkė sveikąją akį, o nesveikoji liko užmerkta prieš saulę.

– Leisk man plaukt į kitą salos šoną pasižiūrėt, kas ten dedas. Negalima juk leist jiems iš čia pasprukt.

– Ir aš su tavim.

– Ne, Tomi. Aš šitą reikalą išmanau. Tai mano amatas.

– Nenorėčiau, kad tu ten plauktum vienas.

– Kitokios išeities nėr. Pasikliauk manim, Tomi. Ara grįš ir padės tau čia, jei kartais juos išbaidyčiau. Ir jeigu viskas sklandžiai, priplauks prie kranto ir paims mane.

Jis buvo atmerkęs abi akis ir prisispyręs žiūrėjo į Tomą Hadsoną lyg žmogus, norintis įsiūlyti kitam daiktą, kurio, jei tik kišenė išneštų, tasai tikrai neatsisakytų.

– Geriau plauksiu ir aš.

– Per daug triukšmo, Tomai. Aš tau tikrai sakau – šitą reikalą gerai išmanau. Esu, žinok, specas. Kito tokio su žiburiu nerasi.

– Na gerai jau, keliauk, – pasakė Tomas Hadsonas. – Svarbiausia – susprogdink jų valtį.

– O ką kita, manai, aš ten žadu veikt? Kišeninį biliardą žaist?

– Jei plauki, tai plauk.

– Tomai, dabar tavo bent dveji spąstai – vieni katery, kiti čia. Ara tave, kur reikės, ten nugabens. Jeigu ir neteksi, tai vieno nurašyto jūrų pėstininko. Ko tu dar spiriesi?

– Per daug plepi, – pasakė Tomas Hadsonas. – Spausk greičiau, ir tegu velnio močia tave saugo.

– Kad tave skradžiai! – atitarė Vilis.

– Iš šnekos matyt, kad esi geros formos, – pasakė Tomas Hadsonas ir greitakalbe ispaniškai paaiškino Arai, ką jie ketina daryti.

– Nesijaudink, – patikino Vilis. – Aš jam valty gulėdamas išaiškinsiu.

Ara pasakė:

– Aš greit grįšiu, Tomai.

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo, kaip jis užvedė variklį, o paskui akimis nusekė tolstančią valtį, kurios vairagalyje matė sėdinčio Aros plačią nugarą ir juodą galvą ir ant dugno gulintį Vilį. Kad galėtų šnekėtis, Vilis gulėjo atsisukęs į Arą ir padėjęs galvą jam po kojų.

Šaunus, narsus tas Vilis, galvojo Tomas Hadsonas. Nenaudėlis tas mano. Jis padėjo man išsilaikyti ant kojų, kada buvau beparklumpąs. Kai popieriai prasti, niekas neparems tavęs geriau kaip jūrų pėstininkas, kad ir nurašytas. O mūsų popieriai tikrai nekokie. Sėkmės, pone Vili, pagalvojo jis. Ir neprasmek skradžiai žemę.

– Kaip ten tu, Henri? – tyliai paklausė jis.

– Puikiausiai, Tomai. Pasisiūlyti į salą – labai gražu iš Vilio pusės, tiesa?

– Jis ne dėl gražumo taip daro, – atsiliepė Tomas Hadsonas. – Stačiai nutarė, kad tai jo pareiga.

– Gaila, mudu su juo menki draugai.

– Kai padėtis liūdna, susidraugaut netrunki.

– Nuo dabar būsiu jam draugas.

– Dabar mūsų laukia daug darbo, – pasakė Tomas Hadsonas. – Greičiau bent prasidėtų!

XVIII

Jie gulėjo ant įkaitusio denio, stebėdami salą. Saulė nugaras kepino, o vėjas vėsino. Nugaros buvo kone tokios įrudusios kaip salų indėnių, kurias jie matė rytą anoje atokioje salelėje. Atrodo, jog tatai, kaip ir visas gyvenimas, buvo seniai seniai, galvojo Tomas Hadsonas. Ir tos indėnės, ir atvira jūra, ir bangų daužomi ilgi rifai, ir tolumoje nusidriekęs tamsus bedugnis vandenynas dabar atrodė taip pat toli, kaip ir visas ankstesnis jo gyvenimas. Su šiuo vėjuku mes būtume galėję išplaukti į atvirą jūrą ir pasiekti Kajo Fransesą, ir Pitersas būtų atsiliepęs į jų šaukinį, ir šįvakar visi būtume gurkšnoję šaltą alutį. Mesk, drauguži, tokias mintis iš galvos, pagalvojo jis. Taip padaryti reikėjo.

– Henri, – tarė jis, – kaip laikaisi?

– Nuostabiai, Tomai, – vos girdimai atsiliepė Henris. – Ar perkaitusi saulėje granata savaime nesprogs, ne?

– Neteko matyt. Bet jautrumas turėtų padidėt.

– Reik manyt, Ara turi vandens, – pasakė Henris.

– Jie dėjosi. Nepameni?

– Ne, Tomai, nepamenu. Kroviausi savo daiktus ir nepastebėjau.

Paskui jie išgirdo vėjo stelbiamą valties prikabinamo variklio birbimą. Tomas Hadsonas atsargiai pasuko galvą ir pamatė valtį, sukančią aplink kyšulį. Jos priekis buvo iškilęs aukštai virš vandens, o vairagalyje sėdėjo Ara. Net iš tokio atstumo jis įžiūrėjo plačius pečius ir juodą galvą. Tomas Hadsonas vėl atsisuko į salą ir pamatė, kaip iš miško salos viduryje pakilo ir nuskrido naktinis garnys. Paskui pamatė, kaip pakilo du giriniai ibiai ir, apsukę ratą, tankiai plasnodami sparnais, paskiau sklęsdami ir vėl plasnodami, nulėkė pavėjui į mažesniąją salelę.

Henris irgi žiūrėjo į paukščius ir tarė:

– Vilis jau nuėjęs gerą galą.

– Taigi, – atsakė Tomas Hadsonas. – Jie kyla nuo gūbrio salos vidury.

– Vadinas, ten nieko nėr.

– Taip, jeigu juos išbaidė Vilis.

– Jei kelias ne per sunkiausias, Vilis panašiai ten turėjo ir nueit.

– Kai Ara priplauks, saugokis, nesikelk.

Ara privairavo valtį prie pakrypusio vėžliautojų boto iš kitos pusės ir užkabino inkarą už planšyro. Tuomet atsargiai, vikriai nelyginant lokys užsirangė ant denio. Ant kaklo kabojo storu valu parištas butelis su vandeniu ir senas butelis nuo džino su šalta arbata. Jis prišliaužė ir atsigulė šalia Tomo Hadsono.

– Gal kokį gurkšnį, sakau? – paprašė Henris.

Ara susidėjo savo daiktus šalia Tomo Hadsono, nurišo valą nuo butelio su vandeniu ir atsargiai nušliaužė pasvirusiu deniu perviršabiejų liukų pas Henrį.

– Gerk, – tarė jis. – Tik mazgotis nesugalvok.

Jis pliaukštelėjo Henriui per nugarą ir nušliaužė atgal pas Tomą Hadsoną.

– Tomai, – vos girdimai tarė jis. – Mes ten nieko nematėm. Išsodinau Vilį anoj pusėj beveik tiesiai prieš šitą vietą ir nuplaukiau į katerį. Užlipau iš anos pusės, ne nuo salos. Antonijui viską paaiškinau, ir jis gerai suprato. Tada prisipyliau benzino į variklį ir į atsarginį bakelį ir įsidėjau atšaldytos arbatos ir vandens.

– Puiku, – pasakė Tomas Hadsonas. Jis paslydėjo deniu žemėliau ir patraukė iš butelio gerą gurkšnį šaltos arbatos. – Dėkui tau labai už arbatą.

– Antonijas prisiminė. Per tą skubą mūsų šis tas pamiršta.

– Pasitrauk labiau į vairagalį, kad galėtum geriau nusitaikyt.

– Gerai, Tomai, – atsakė Ara.

Jie gulėjo saulėje ir vėjuje ir visi stebėjo salą. Kartkarčiais ten pakildavo paukštis ar pora, ir jis žinojo, kad tuos paukščius išbaidė arba Vilis, arba vokiečiai.

– Pikta tikriausiai Viliui ant paukščių, – tarė Ara. – Plaukdamąs į salą jis apie juos ir nepagalvojo.

– Tas pats, ką balionus į orą leistų, – atsakė Tomas Hadsonas. Užsigalvojęs jis atsisuko ir pasižiūrėjo sau per petį.

Visas šis reikalas jam dabar labai nepatiko. Pernelyg daug paukščių kilo nuo salos. Ir koks pagrindas manyti, kad fricai dabar irgi ten? Ko jiems ten, visų pirma, lįsti? Gulint ant denio, širdį jam maudė jausmas, jog juodu su Viliu smarkiai apdumti. O gal jie mūsų apdumti ir nemanė? Tačiau tai, kad nuo salos kyla tiek paukščių, nieko gera nežada, pagalvojo jis. Dar pora girinių ibių pakilo netoli nuo kranto, ir Tomas Hadsonas pasigręžė į Henrį ir tarė:

– Gal tu, Henri, įlįstum į priekinį liuką ir pažiūrėtum, kas dedasi toj pusėj?

– Ten bjauri marmalynė.

– Žinau.

– Gerai, Tomai.

– Granatas ir apkabas palik. Įsikišk į kišenę vieną granatą ir pasiimk *niño*.

Henris įlindo į liuką ir iš ten ėmė apžiūrinėti saleles, užstojančias farvaterį. Jo veido išraiška nepasikeitė. Tačiau tam, kad ji liktų nepasikeitusi, jis kietai spaudė lūpas.

– Nepyk, Henri, – pasakė jam Tomas Hadsonas. – Truputį reikės pakentėt.

– Nieko tokio, – atsakė Henris. Paskui apsimestinio rūstumo kaukė nuslinko nuo veido, ir jis nusišypsojo savo nuostabiai gražia šypsena. – Tik vasaros šitaip praleist tai jau netrokščiau.

– Aš irgi. Bet per minutę nieko nepakeisi.

Iš mangrovės pakilo baublys, ir Tomas Hadsonas girdėjo, kaip jis ūkčioja, ir matė, kaip išsigandęs neria pavėjui žemyn. Paskui pagal tai, kaip kyla ir skrenda paukščiai, jis pabandė nustatyti Vilio kelią. Paukščiams nustojus kilti, nutarė, kad Vilis grįžta atgal. Paskui jie ir vėl ėmė kilti, ir jis suprato, kad Vilis apieško priešvėjinį salelės linkį. Po trijų ketvirčių valandos jis pamatė, kaip išsigandęs pakilo didelis baltas garnys ir lėtai, sunkiai modamas sparnais ėmė stumtis prieš vėją, ir jis tarė Arai:

– Baigia išeit. Plauk jau prie kyšulio jo paimt.

– Matau, – po minutės tarė Ara. – Va pamojavo mums. Atsigulė palei pat paplūdimį.

– Plauk jo paimt, ir tegu guli ant valties dugno.

Ara su ginklu ant kaklo ir pora granatų kišenėje nušliaužė į valtį. Atsisėdo vairagalyje ir atsistūmė.

– Pamėtėk man arbatą, Tomai.

Užuot gaudęs, kaip paprastai, viena ranka, jis dėl tikrumo sugavo butelį abiem rankom. Jis mėgo viena ranka ir dar iš sunkiausių padėčių gaudyti granatas bei dantimis traukyti granatų

kaiščius. Tačiau arbata buvo skirta Viliui, o jis suprato, kokį nelengvą darbą, nors ir be rezultatų, nuveikė Vilis, ir jis atsargiai pakišo butelį po vairagalio suoleliu vildamasis, kad arbata dar nesušilusi.

– Ką galvoji, Tomai? – paklausė Henris.

– Šįkart mūsų apsimuilinta.

Netrukus valtis priplaukė prie borto, ir Vilis gulėjo ant dugno, abiem rankom laikydamas butelį arbatos. Rankos ir veidas, nors ir buvo nusimazgojęs su jūros vandeniu, buvo subraižyti ir kraujuoti, o viena marškinių rankovė nuplėšta. Moskitų sukandžiotas veidas buvo sutinęs, ir gumbeliai nuo moskitų įkandimų pūpsojo visur, kur tik plika oda.

– Nė velnio ten nėr, Tomai, – tarė jis. – Jų salelėn nė kojos nekelta. Ne kažin kokie mudu su tavim gudruoliai.

– Taigi.

– Ir ką galvoji?

– Įstrigę ant seklumos, jie nuplaukė įlankos link. Gal ilgam, gal tik farvaterių ištirti – nežinau.

– Manai, jie matė, kaip mes sulipom į jų laivą?

– Gal matė viską, gal nieko. Ant vandens jiems per žemai.

– Pavėjui – turėjo girdėt.

– Turėjo.

– Ir ką dabar?

– Plaukit į katerį, ir tegu Ara grįžta paimt mudviejų su Henriu. Gal jie sugalvos grįžt.

– O ką daryt su Pitersu? Galim jį pasiimt.

– Vežkitės.

– Tomi, tu tykai jų ne iš tos pusės, – tarė Vilis. – Mudu abu apsirikom, ir nesuprask, kad aš tave mokau.

– Aš pats žinau. Kai tik Ara nukels Pitersą, lįsiu į užpakalinį liuką.

– Tegu jis kelia vienas, – tarė Vilis. – Dar gali mus pamatyt. O gulintį ant denio įžiūrės tik su žiūronais.

Tomas Hadsonas davė nurodymus Arai, ir Ara užlipo ir gana lengvai ir ramiai nukėlė Pitersą – tiktai aprišo jam galvą skepeta. Piterso kūną jis kėlė, nerodydamas nei šiurkštumo, nei švelnumo, ir nukėlęs ir galva į priekį paguldęs jį į valtį tepasakė:

– Jis labai sustingęs.

– Nebūtų lavonas, – pasakė Vilis.

– Taigi, – pritarė Ara. – Mes negyvėlius vadinam *fiambres,* tai reiškia šalta mėsa, kaip kad restorane, kur užsisakai žuvies arba šaltos mėsos. Bet Pitersas visada buvo toks lankstus...

– Aš jį kaipmat nuplukdysiu, Tomai. Ar tau nieko nereikia?

– Sėkmės reikėtų, – atsakė Tomas Hadsonas. – Dėkui už žvalgybą, Vili.

– Nieko ten ypatinga, – tarė Vilis.

– Tegu Gilas patepa tau žaizdas mertiolatu.

– Velnias jų neims, – pasakė Vilis. – Lakstysiu kaip laukinis iš džiunglių.

Tomas Hadsonas ir Henris katras iš savo liuko stebėjo laužytą ir dantytą priekyje nusidriekusių salelių liniją tarp jųdviejų ir ilgos įlankos, kuria buvo galima patekti į didžiąją salą. Jie šnekėjosi normaliais balsais, kadangi žinojo, jog vokiečiai gali būti ne arčiau kaip tose mažose žaliose salelėse.

– Tu stebėk, – tarė Tomas Hadsonas. – Aš išmesiu už borto jų amuniciją ir dar sykį apsidairysiu apačioj.

Apačioje jis rado keletą daiktų, kurių pirma buvo nepastebėjęs, ir užkėlė ant denio ir nustūmė už borto dėžę su amunicija. Gal reikėjo išbarstyt po dėžutę, pagalvojo jis. Bet ma jas velniai. Jis atsinešė šmeiserį ir apžiūrėjo, kad jis neveikia. Paguldė jį prie savo daiktų.

Atiduosiu Arai, tegu pasikrapšto, nutarė jis. Žinom bent jau, kodėl jie jo nepasiėmė. Ar manai, kad jie tą sužeistąjį paliko svečių sutikti, o patys pasipustė padus? O gal, aprūpinę visais patogumais, jį paliko, o patys išvyko į žvalgybą? Ką jie, tavo manymu, matė ir kas jiems žinoma?

– Ar nevertėjo mums amunicijos pasilikt kaip daiktinio įrodymo? – paklausė Henris.

– Daiktiniai įrodymai mūsų nebedomina.

– Bet praverčia. Pats žinai, kokie jie priekabūs ir tikriausiai viskuo abejos. O ypač JŽV. Pameni, kaip buvo paskutinį kartą?

– Pamenu, pamenu.

– Jų laivas įsibrovė iki pat Misisipės žiočių, o tie vis tiek netiki, ir baigta.

– Taigi.

– Man regis, vertėjo amuniciją pasilikt.

– Nesuk galvos, Henri, – tarė Tomas Hadsonas. – Jų išžudytųjų lavonai tebėr salelėj. Yra šmeiserio kulkos, išimtos iš jų ir iš negyvojo frico. Laivo žurnale pažymėta vieta, kur palaidojom kitą fricą. Yra nuskandintas vėžliautojų laivas, o jame negyvas fricas. Turim du šmeiserius. Vienas neveikiantis, kitas sugadintas sprogusios granatos.

– Užeis uraganas ir viską nušluos, ir jie sakys, kad visas šis reikalas abejotinas.

– Na gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tarkim, abejotinas. O Pitersas?

– Aišku. Nuo to neišsisuksim.

Jie išgirdo prikabinamojo variklio birbimą, o truputį vėliau pamatė Arą išnyrant iš už kyšulio. Valties priekis iškilęs tartum kanojos, pagalvojo Tomas Hadsonas.

– Susirink daiktus, Henri, – tarė jis. – Grįžtam į katerį.

– Jei reikia, aš nieko prieš pabūt ir čia.

– Ne, man tavęs reikės katery.

Kai Ara priplaukė prie laivo, jis apsigalvojo.

– Tai pabūk dar čia, Henri, paskui atsiųsiu Arą tavęs paimt. Jei fricai pasirodytų ir bandytų artintis, šveisk į jų valtį granatą. Lįsk į šitą liuką, čia erdvu. Ir jeigu kas, galvok galva.

– Gerai, Tomai. Dėkui, kad leidi pasilikt.

– Pasilikčiau pats, o tave išsiųsčiau į katerį, bet man reikia pasitart su Antonijum.

– Aišku. Ar nereikia, kai prisiartins, jų apšaudyt, prieš granatą metant?

– Kaip nori. Tik nekišk galvos, o granatą mesk iš kito liuko. Ir laikykis iš paskutiniųjų.

Jis gulėjo špigate ir perdavinėjo Arai savo daiktus. Tada nusileido į valtį ir pats.

– Vandens ten tau ne per daug? – paklausė jis Henrį.

– Ne, Tomai, viskas normalu.

– Nepasiduok klaustrofobijai ir žiūrėk išpūtęs akis. Jei jie pasirodytų, prisileisk prie pat borto ir tik tada šutink.

– Aišku, Tomai.

– Įsivaizduok, kad tykai slėptuvėj ančių.

– Apsieisiu, Tomai, ir be to.

Tomas Hadsonas jau gulėjo ant valties dugno.

– Kai tik tavęs reikės, Ara atplauks paimt.

– Nesirūpink, Tomai. Jei nori, galiu prabūt čia visą naktį, tik tada Ara tegu atveža ko nors valgyt ir kokį lašą romo ir vandens.

– Jis grįš tavęs paimt, ir romo mes išmesim katery.

Ara trūktelėjo variklio dirželį, ir jie nuplaukė katerio link. Kojomis Tomas Hadsonas juto granatas, o ant krūtinės – *niño*

svorį. Jis apkabino jį ir prispaudė prie krūtinės, o Ara nusijuokė ir pasilenkęs pasakė:

– Sunkūs laikai atėjo geriems vaikučiams.

XIX

Dabar, pavakary, visi buvo kateryje, ir pūtė vėsus vėjas. Nors sekluma tebebuvo išlindusi iš vandens, flamingai iš ten buvo nuskridę. Pavakario šviesoje sekluma atrodė pilka, ir ant jos kapstėsi pulkas tilvikų. Už jos ėjo seklaus vandens plotas, dėl dumblo neįžiūrimi farvateriai, o tolumoje – salelės.

Tomas Hadsonas dabar stovėjo kapitono tiltelio kampe, atsirėmęs į turėklus, ir klausėsi Antonijo.

– Potvynis kaip reik pakils tik po vienuolikos, – sakė Antonijas. – Vėjas neša vandenį iš įlankos ir nuo seklumų, ir nežinia, koks bus gylis.

– Ar potvynis nukels, ar reikės traukt su verpu?

– Nukels. Tik va mėnulio nėr.

– Taigi. Todėl ir atoslūgis toks didelis.

– Mėnulis pasirodė tik vakar, – pasakė Antonijas. – Jaunatis. Vakar naktį jo nematėm per škvalą.

– Teisingai.

– Pasiunčiau Džordžą su Gilu šakų gairėms, kad žinotume, pro kur plaukt. Su valtim laisvai praplauksim ir ties posūkiais sukaišiosim gaires.

– Klausyk. Kai potvynis mus nukels, štai ką norėčiau padaryt – pastatyt katerį tokioj vietoj, iš kur būtų galima apšviest vėžliautojų laivą prožektorium ir reikalui esant apšaudyt iš kulkosvaidžių, ir kad kas nors iš laivo pasignalizuotų mums, jei jie grįžtų su valtimi.

– Tai būtų idealu, Tomai. Bet tamsoj mes ten nenuplauksim. Nuplaukt galėtum tik pasišviesdamas prožektorium, ir jeigu prieky plauktų valtis ir matuotų gylį, ir pranešinėtų gylį ir gaires. Bet tada tu jų nesulauktum. Tada jau jie tikrai negrįžtų.

– Ko gera. Šiandien jau dvi klaidas padariau.

– Klaidų tu padarei, – pasakė Antonijas. – Bet tai rizikos dalykas. Kaip kad spėtinai trauktum kortą.

– Klaida lieka klaida. Na o sakyk, kaip manai tu?

– Manau, kad jeigu jie neišdūmė ir jeigu neslėpsim, kad sėdim ant seklumos, tai jie šiąnakt puls mūsų katerį. Mes jiems – iškylautojai, ir tiek. Esu tikras, kad tuo laiku jie buvo kažkur tarp salelių. Jie į mus rimtai nežiūrės ir manys, kad mūsų nedaug, nes jeigu stebėjo, tai per visą dieną valty tematė vos vieną žmogų.

– Mes ir norėjom sudaryt tokį įspūdį.

– O jeigu jie pamatys, kas padaryta vėžliautojų laive?

– Pašauk čia Vilį, – pasakė jis Antonijui.

Vilis atėjo, vis dar sutinęs nuo moskitų įkandimų. Tačiau subraižytos vietos atrodė nebe taip baisiai, ir jis mūvėjo vien chaki spalvos šortais.

– Kaip gyvuoji, laukini iš džiunglių?

– Puikiausiai, Tomai. Ara patepė įkandimų vietas chloroformu, ir nustojo niežėt. Tie prakeikti moskitai daugiau kaip pusės centimetro ilgumo ir juodi kaip velniai.

– Gražiai mes įklimpom, Vili.

– Perkūnas! Mes įklimpę nuo pat pradžių.

– Kur Pitersas?

– Užsiuvom į brezentą ir apdėjom ledu. Kad šviežias kaip agurkas liks, negarantuoju, bet dieną kitą išsilaikys.

– Klausyk, Vili. Aš sakau Antonijui, kad norėčiau pastatyt katerį tokioj vietoj, iš kur pasiektume kulkosvaidžiais ir prožek-

torium tą jų geldą. Bet jis sako, kad neišbaidę viso vandenyno ten nenusigautume. Vadinasi, netinka.

– Žinoma, – pritarė Vilis. – Jis gerai sako. Šiandien tai jau trečia tavo klaida. Aš pirmauju: mano viena mažiau.

– Kaip manai, ar jie mėgins mus pult?

– Smarkiai abejoju, – atsakė Vilis.

– Bet gali.

– Bepročiai būtų. Jei mėgintų, tai tik blogiausiu atveju.

Juodu sėdėjo ant kapitono tiltelio, atsirėmę į brezentu aptrauktus turėklus. Vilis pasitrynė į brezentą sunieztėjusį dešinį petį.

– Gali ir atplaukt, – tarė jis. – Kad anuos salelėje išžudė – kuo ne bepročiai?

– Jiems taip neatrodė. Atsimink, kad tą jie padarė netekę laivo ir nematydami jokios išeities.

– Ką gi, šiandien jie neteko dar vieno laivo ir dar vieno saviškio. Gal jie jį mylėjo, tą šunsnukį.

– Galimas daiktas. Vežiojosi jį, nors jis tik vietą užėmė.

– Neblogo būta vaikino, – pasakė Vilis. – Neišsigando nei įsakymo pasiduot, nei granatos, o atsišaudė. Pitersą jis, matyt, palaikė vadu dėl jo kariškos išvaizdos ir dėl to, kad šprechino friciškai.

– Tikriausiai.

– Granatos, žinok, sprogo po deniu. Jie galėjo visai jų negirdėt. Kiek tu serijų paleidai, Tomai?

– Ne daugiau kaip penkias.

– O tas tipas vos vieną.

– Ar labai didelis triukšmas tau atrodė, Antonijau?

– Nelabai, – atsakė Antonijas. – Vėjas ne iš tos pusės, mes daugiau į šiaurę, be to, užstoja sala. Triukšmas ne per didžiausias. Bet aiškumo girdėjosi aiškiai.

– O jie gal ir nieko negirdėjo, – tarė Tomas Hadsonas. – Bet kad mūsų valtis siuvo šen bei ten ir kad jų laivas pavirtęs ant šono, nematyt negalėjo. Tikriausiai mano, jog laive jų laukia pasala. Abejoju, kad jie drįstų prie jo artintis.

– Ir man taip regis, – pritarė Vilis.

– Bet kaip sakai: plauks jie pas mus ar ne?

– Aš apie tai žinau tiek pat, kiek tu arba Ponas Dievas. Tu gi visada sugebėdavai įsijaust į vokiečių padėtį.

– Teisybė, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kai kada visai neblogai pavykdavo. Bet šiandien man galva nedirba.

– Protauji tu teisingai, – pasakė Vilis. – Tau stačiai nesiseka.

– Gal jiems ten iš tikrųjų užtaisius spąstus?

– Taisysi spąstus, kai pats spąstuose sėdi, – pasakė Vilis.

– Plauk, kol šviesu, ir užminuok ten viską.

– Čia tai vyriška šneka! – pasakė Vilis. – Atpažįstu Tomo stilių. Užminuosiu abu liukus ir negyvąjį fricą, ir turėklus. Štai ir radai išeitį!

– Sprogmenų negailėk. Turim sočiai.

– Užminuosiu taip, kad pats Jėzus Kristus kojos neįkels.

– Mūsų valtis grįžta, – tarė Antonijas.

– Pasiimu Arą, visus reikmenis ir maunu, – pasakė Vilis.

– Tik pats nesusisprogdink.

– Nefantazuok, – atsakė Vilis. – Pasilsėk, Tomai. Visą naktį akių nesudėsi.

– Tu irgi.

– Tai jau ne! Kai manęs reikės, pažadins.

– Pradedu budėjimą, – pasakė Tomas Hadsonas Antonijui. – Kada prasidės potvynis?

– Jau prasidėjo, bet jam priešpriešiais stiprus rytys gena vandenį iš įlankos.

– Pastatyk Gilą prie kulkosvaidžių, o Džordžas tegu pailsi. Pasakyk, kad visi iki nakties ilsėtųsi.

– Kodėl nieko negeri, Tomai?

– Nenoriu. Ko šįvakar duosi vyrams valgyt?

– Po gerą gabalą ispaniškam padaže virto vahu su juodosiom pupelėm ir ryžiais. Konservuotų vaisių nebeturim.

– Konfite sąraše mačiau, buvo.

– Taip, bet išbraukyti.

– O džiovintų vaisių turi?

– Abrikosų.

– Pamerk iš vakaro, ryt duosi pusryčiams.

– Henris tokių pusryčių nepripažįsta.

– Tai duok jam tada, kai įsinorės. Ar sriubos turi užtektinai?

– Užtektinai.

– Kaip su ledu?

– Jei neeikvosim pernelyg daug Pitersui, savaitei turės užtekt. Kodėl mes jo nelaidojam jūroj, Tomai?

– Gal ir palaidosim, – pasakė Tomas Hadsonas. – Jis dažnai sakydavo, kad norėtų būt palaidotas jūroj.

– Jis daug ką sakydavo.

– Taigi.

– Tomai, gal vis dėlto išgersi?

– Na gerai, – sutiko Tomas Hadsonas. – Džino dar yra likę?

– Tavo butelis stovi spintelėj.

– O kokosų turi?

– Yra.

– Sutaisyk man džino su kokoso pienu ir citrinos sultimis. Jei tik turim citrinų.

– Citrinų turim sočiai. Pitersas turėjo kažkur paslėpęs škotiško viskio, gal rasiu. Ar ne geriau būtų viskis?

– Ne. Suieškok ir užrakink. Kada nors pravers.

– Einu, sutaisysiu ir atnešiu.

– Dėkui. Ką žinai, gal mums pasiseks, ir šiąnakt jų sulauksim.

– Man nesitiki. Aš Vilio bendramintis. Bet visko gali būt.

– Mes jiems didelė pagunda. O laivo kokio nors jiems būtinai reikia.

– Tas tai taip. Bet jie, Tomai, ne kvailiai. Jei jie būtų kvailiai, tai tu neįstengtum įsijaust į jų padėtį.

– Na gerai. Atnešk išgert, – Tomas Hadsonas pro didžiuosius žiūronus žvalgė saleles. – Mėginsiu įsijaust į jų padėtį ir toliau.

Tačiau įsijausti į jų padėtį jam nesisekė. Jam apskritai nesisekė galvoti. Jis stebėjo, kaip valtis su vairagaly sėdinčiu Ara, užstojančiu Vilį, dingo už kyšulio. Žiūrėjo tol, kol galiausiai pakilo tilvikų pulkas ir nuskrido link kažkurios atokios salelės. Likęs visiškai vienas, jis ėmė gurkšnoti Antonijo sutaisytą gėrimą.

Jis prisiminė, kaip buvo prisižadėjęs per šį žygį negerti, net ir gaivinančio kokteilio vakarais, kad galvotų vien apie užduotį ir daugiau nieko. Prisiminė, jog buvo planavęs taip nusikamuoti, kad išsekęs miegotų kaip užmuštas. Tačiau nei dėl gėrimo, nei dėl sulaužyto įžado jis neėmė teisintis.

Aš stengiausi nusikamuoti, galvojo jis. Stengiausi iš paskutiniųjų. Ir dabar galiu leist sau išgerti ir pamąstyti apie kitką, o ne vien apie fricus. Jei jie sugalvos šiąnakt atplaukt, būsim pasirengę juos sutikti. Jei ne, aš pats ryt rytą per potvynį plauksiu jų ieškoti.

Jis gurkšnojo šaltą, gryno skonio gėrimą ir stebėjo laužytą salelių liniją prieky ir vakaruose. Gėrimas visados atrakindavo dabar taip stropiai rakinamas atminties dureles, ir salų reginys jam priminė dienas, kai juodu su sūnumi Tomu, dar mažu berniuku, plaukdavo gaudyti tarpūnų. Tik salos tenai buvo didesnės, o farvateriai platesni.

Flamingų ten nebūdavo, tačiau kiti paukščiai, neskaitant pulkų stambių auksinių sėjikų, buvo beveik tokie pat. Jis prisiminė, jog kai kada sėjikai būdavo pilki, o šiaip jų plunksnos būdavo juodos su auksiniu atspalviu, ir jis prisiminė, kaip didžiavosi Tomas, parsinešęs pirmąjį savo sumedžiotą paukštį, kurį jis pašovė pirmuoju gyvenime dvidešimto kalibro vienvamzdžiu. Jis prisiminė, kaip Tomas glostė pasipūtusią baltą krūtinėlę ir čiupinėjo žavias juodas pasparnes, ir kaip jis rado berniuką miegantį lovoje, apkabinusį paukštį. Vildamasis, jog berniukas nepabus, jis labai atsargiai ištraukė paukštį. Sūnus ir nepabudo. Tik stipriai prispaudė prie krūtinės rankas ir atsivertė aukštielninkas.

Bet nunešęs auksinį sėjiką į kitą kambarį, kur stovėjo šaldytuvas, jis pasijuto tartum apvogęs berniuką. Tačiau rūpestingai išlygino plunksnas ir paguldė paukštį ant vienos iš vielinių šaldytuvo lentynėlių. Kitą dieną jis nutapė sūnui auksinį sėjiką, ir berniukas rudenį išsivežė tą paveikslėlį į mokyklą. Paveikslėlyje jis mėgino perteikti spartų paukščio bėgimą kokoso palmėmis apaugusio ilgo paplūdimio fone.

Paskiau jis prisiminė, kaip jie sykį buvo apsistoję turistų stovykloje. Jis atsibudo anksti, o Tomas dar miegojo. Sūnus gulėjo aukštielninkas, susikryžiavęs rankas, tartum jauno riterio antkapinė skulptūra. Tokį jį Tomas Hadsonas ir nupiešė, pavaizduodamas Solsberio katedroje kažkada matytą antkapį.

Ketino perkelti piešinį ant drobės, bet to nepadarė, bijodamas prišaukti nelaimę. Daug labai laimės prišaukiau, pagalvojo jis.

Jis pažvelgė į žemai nuslinkusią saulę ir aukštai saulės spinduliuose regėjo *Spitfire* skrendantį Tomą. Lėktuvas skrido labai aukštai, mažytis mažytis, ir spindėjo it sudužusio veidrodžio skeveldrėlė. Patiko jam skraidyti, tarė jis sau. Ir protingai padarei, prisižadėdamas negerti.

Tačiau popieriumi apvyniota stiklinė buvo puspilnė, ir dar nebuvo ištirpę ledo gabaliukai.

Piterso dėka, pagalvojo jis. Paskui jis prisiminė, kaip jie kadaise gyveno saloje ir kaip Tomas, mokykloje skaitęs apie ledynmetį, baiminosi, kad jis vėl pasikartos.

„Tėte, – sakė jis. – Aš dėl nieko kito taip nesijaudinu".

„Mums jis negresia", – atsakė Tomas Hadsonas.

„Žinau. Bet man baisu pagalvojus, kas laukia gyvenančių Minesotoj, Viskonsine, Mičigane. Net ir Ilinojuj ir Indianoj".

„Kažin ar verta dėl to jaudintis, – sakė Tomas Hadsonas. – Jei ledynmetis ir užeis, tai bus be galo lėtas procesas".

„Žinau, – sakė jaunasis Tomas. – Bet aš dėl nieko kito tiek nesijaudinu. Dėl to ir dėl klajoklių karvelių išnaikinimo".

Toks jau jis buvo, pagalvojo Tomas Hadsonas ir įstatęs stiklinę į tuščią granatos lizdą pro žiūronus įdėmiai apžvelgė saleles. Nepamatęs nieko panašaus į valtį su bure, padėjo žiūronus.

Smagiausia buvo gyventi saloje ir Amerikos vakaruose. Neskaitant, žinoma, Europos, o jei pradėsiu galvoti apie Europą, tai teks galvoti ir apie savo moterį, o nuo tokių minčių bus dar sunkiau. Įdomu, kur ji dabar. Tikriausiai guli su kokiu nors generolu. Tikėkimės, kad pasitaikė neblogas generolas.

Pašėlusiai daili ir labai graži atrodė ji tada, kai susitikau ją Havanoj. Galėčiau galvoti apie ją kad ir kiaurą naktį. Bet negalvosiu. Užteks to, kad leidau sau galvoti apie Tomą. Negėręs nebūčiau galvojęs. Ir gerai, kad išgėriau. Reikia kai kada ir nesilaikyti taisyklių. Gal ne visų. Dar truputį pagalvosiu apie jį, o tada suplanuosiu, ką ir kaip darysim šįvakar, grįžus Viliui su Ara. Juodu nuostabiai sutaria. Vilis ispanų kalbos pramoko Filipinuose ir kalba klaikiai, bet juodu puikiausiai vienas antrą supranta. Iš dalies todėl, kad Ara baskas ir pats ispaniškai rezgia

nelabai kaip. Nenorėčiau, po šimts, atsidurti toje geldoje, kai Vilis su Ara bus ją užminavę.

Nagi baik gerti, kas liko, ir pagalvok apie ką nors malonaus. Tomas miręs, taigi galima galvoti ir apie jį. Apsiprasti su tuo neįmanoma. Bet palaužtas tu nesi. Prisimink dienas, kada buvai laimingas. O tokių dienų buvo daugybė.

Kada aš buvau laimingiausias, pagalvojo jis. Tikrai laimingas buvai, kai neturėjai jokio turto ir pinigų pakako tiktai pramisti ir tapybai būtiniems daiktams įsigyti. Dviratis teikdavo džiaugsmo daugiau negu automobilis. Dviračiu važiuodamas, daugiau matydavai, ir jis padėdavo išlaikyti formą, ir kai pasivažinėjęs Bulonėje grįždavai namo, nemindamas prariedėdavai pro Eliziejaus laukus ir net už Ron Puano, ir kai atsigręždavai atgal, regėdavai du mašinų srautus ir saulėleidyje pilkuojančią didžiulę arką. Dabar ten kaip tik žydi kaštonai. Medžiai, pro kuriuos jis mindavo link Santarvės aikštės, prieblandoje atrodydavo juodi, o statmenai styrantys žiedai – balti lyg vaškiniai. Jis nusėsdavo nuo sportinio dviračio ir varydavosi žvyruotu keliuku, ir neskubėdamas apžiūrinėdavo kaštonus, ir, stumdamas dviratį ir jausdamas pro plonus batelių padus žvyrą, virš galvos jis juste jusdavo kūpsančias jų lajas. Tuos sportbačius jis perpirko iš pažįstamo *Select* kavinės padavėjo, buvusio olimpinio čempiono, o pinigų užsidirbo, nutapęs kavinės savininko portretą jo pageidaujama maniera.

„Šiek tiek Manė stiliumi, pone Hadsonai. Jei tik jums pavyks".

Portretas Manė stiliumi išėjo ne toks, kad jį būtų pasirašęs pats Manė, tačiau Manė dvasios jame vis dėlto buvo daugiau negu Hadsono, o savininko – užvis daugiausia. Už jį gautais pinigais Tomas Hadsonas užsimokėjo už dviratininko batelius, ir dar ilgą laiką juodu su žmona gaudavo nemokamai išgerti.

Pagaliau vieną vakarą jis pasisiūlė užsimokėti už gėrimą, pinigus iš jo paėmė, ir Tomas Hadsonas suprato, kad už portretą su juo atsiskaityta.

Closerie des Lilas tarnavo vienas padavėjas, kuris juodu taip mėgo, kad visada įpildavo po dvigubą porciją, tad skiedžiant vandeniu jos vienos užtekdavo visam vakarui. Todėl jie ėmė lankytis tenai. Paguldę Tomą, juodu ištisus vakarus prasėdėdavo toje senoje kavinėje, neatsidžiaugdami vienas kitu. Paskui eidavo pasivaikščioti tamsiomis Šv. Genovaitės kalno gatvėmis, kur seni namai tada dar nebuvo nugriauti, ir kiekvieną vakarą stengdavosi grįžti namo vis kitu keliu. Juodu atsiguldavo ir girdėdavo, kaip savo lovelėje alsuoja Tomas ir murkauja stambus katinas, kuris miegodavo su juo.

Tomas Hadsonas prisiminė, kaip žmonės baisėdavosi, kad jie leidžia katinui miegoti su mažu vaiku ir kad išeidami palieka jį vieną. Tačiau Tomas miegodavo labai gerai, o jei atsibusdavo, šalia gulėdavo jo draugas katinas. Katinas nieko neprileisdavo prie lovutės, ir juodu su Tomu nepaprastai vienas kitą mylėjo.

O dabar Tomas... Šalin tokias mintis, tarė sau. To niekas neišvengs. Laikas tatai suprasti. Tai vienintelis tikrai nepataisomas dalykas.

Ką tu žinai, paklausė save. Išvažiuoji – ir tai gali būti nebepataisoma. Išeini pro duris – ir tai gali būti nebepataisoma. Neatitaisoma gali būti bet kokia išdavystė. Neatitaisoma gali būti niekšybė. Neatitaisomas gali būti, jei parduodi draugą. Et, tai tik tušti plepalai. Tikrai nebepataisomas dalykas – tik mirtis. Ko taip ilgai Ara su Viliu negrįžta? Tą geldą jie pavers tikra siaubo kamera. Man žudymas niekad neteikė malonumo. O Viliui tik duok. Keistas jis vyrukas ir drauge labai geras. Jeigu ko ėmėsi, tai nenurims, kol padarys nepriekaištingai.

Jis išvydo grįžtančią valtį. Truputį vėliau išgirdo variklio birbimą ir žiūrėjo, kaip ji artėdama eina didyn ir aiškyn, ir štai valtis sustojo prie borto.

Vilis užlipo ant tiltelio. Atrodė baisiai kaip niekad, o nesveikoji akis nenormaliai baltavo. Jis pasitempė, šauniai atsaliutavo ir tarė:

– Norėčiau tarti žodį kapitonui, pone.

– Tu girtas?

– Ne, Tomi. Svaigstu iš entuziazmo.

– Gėrei, matau.

– Kas be ko, Tomai. Kad smagiau būtų darbuotis toj lavoninėj, pasiėmėm truputį romo. O kai baigėm, Ara nusišlapino į butelį ir užminavo. Dabar jis kaip ir su dvigubu užtaisu.

– Užminavot kaip reikiant?

– Tomi, net mažiausią nykštuką, mėginantį ten užlipt, sprogimas kaipmat nušvilpintų į pat nykštukų dangų. Tarakonas – ir tas neužropotų. Ara bijojo net, kad musės, puldamos lavoną, nesusprogdintų. Užminavom gražiai ir švariai.

– Ką Ara veikia?

– Entuziazmo pagautas, tik ardo ginklus, tik valo.

– Kiek romo judu, vyrai, sutvarkėt?

– Nepilną pusbutelį. Tai aš pasiūliau, ne Ara.

– Na gerai. Mauk pas jį, ir išvalykit ginklus, ir patikrinkit, ar gerai veikia kulkosvaidžiai.

– Neiššovęs jų kaip reikiant nepatikrinsi.

– Žinau. Ir vis dėlto patikrinkit juos iš pagrindų, neiššovę. Senus sprogmenis išmeskit.

– Gera mintis.

– Pasakyk Henriui, tegu atneša man stiklinėlę tokio pat gėrimo ir tegu atsineša sau. Antonijas žino kokio.

– Džiaugiuosi, kad vėl gurkšnoji, Tomai.

– Būk malonus ir dėl to, ar aš geriu, ar negeriu, nei džiaukis, nei liūdėk.

– Gerai, Tomai. Bet man nesmagu matyt, kaip tu stengies nusivaryti lyg arklys, raitas ant kito arklio. Geriau jau būk kentauras.

– Iš kur tu žinai, kas tas kentauras?

– Skaičiau knygoj, Tomi. Aš, žinok, mokytas. Išsimokslinęs aš ne pagal amžių.

– Geras vyras tu, velnio vaike, – pasakė jam Tomas Hadsonas. – Dabar mauk iš čia ir daryk, ką sakiau.

– Klausau. Tomi, kai grįšim iš šio reiso, ar man parduosi vieną savo jūros vaizdą, kur kabo tavo namuose?

– Ką tu čia man puti?

– Nieko aš nepučiu. Blogai, matau, pažįsti tu žmones.

– Galbūt. Gal ir niekad gerai nepažinau.

– Tomi, aš daug ką pasakau juokais. Bet persekioji tu juos, dievaž, gražiai.

– Pamatysim ryt. Pasakyk Henriui, kad atneštų man išgert. Nors ir nebesinori.

– Spjauk, Tomi. Šiąnakt jeigu kas ir bus, tai tik paprastas susišaudymas, o gal net to nebus.

– Gerai, – pasakė Tomas Hadsonas. – Tegu atneša. O tu spausk greičiau nuo tiltelio ir prie darbo!

XX

Henris padavė dvi stiklines ir užšoko ant tiltelio. Jis atsistojo šalia Tomo Hadsono ir pasilenkęs įsižiūrėjo į tolumoje dūluojančias saleles. Vakaruose, pirmajame dangaus ketvirtyje, kabojo siauras mėnulio rėželis.

– Į sveikatą, Tomai, – tarė Henris. – Nebijok, nežiūrėjau į mėnulį per kairį petį.

– Jau nebe jaunatis. Jaunatis buvo vakar naktį.

– Be abejo. O nematėm jo per škvalą.

– Teisingai. Kaip ten, apačioj?

– Viskas kuo puikiausiai, Tomai. Visi dirba, visi linksmi.

– Kaip Vilis su Ara?

– Jie išmetė truputį romo, Tomai, todėl labai įsismagino. Bet daugiau negeria.

– Taip. Daugiau negalima.

– Aš labai laukiu susirėmimo, – tarė Henris. – Vilis irgi.

– O aš ne. Bet tam mes juos ir vejamės. Matai, Henri, mums reikia belaisvių.

– Žinau.

– Padarę baisią kvailystę – išžudę tos salelės gyventojus, – geruoju į nelaisvę jie nepasiduos.

– Kad nepasakius stipriau, – pasakė Henris. – Manai, jie šiąnakt mėgins mus pult?

– Nemanau. Bet dėl visa pikta reikia būt pasirengusiems.

– Būsim pasirengę. Bet ką jie, tavo manymu, toliau darys, Tomai?

– Neįsivaizduoju, Henri. Jei tikrai nebemato jokios išeities, mėgins pult mūsų katerį. Jei tarp jų yra radistas, jie galėtų susitaisyt mūsų radiją ir plaukt į Angilą, o ten – išsikvietei taksi ir

važiuok namo. Jiems yra pagrindo pult mūsų katerį. Galimas daiktas, kas nors Havanoj prasitarė, ir jie jau žino, kas mes tokie.

– Kas galėjo prasitart?

– Apie mirusius arba gerai, arba nieko, – pasakė Tomas Hadsonas. – Bet jis, kad kokios, įgėręs galėjo išplepėt.

– Vilis tuo garantuotas.

– Ar jis tikrai žino?

– Ne, tik taip įsitikinęs.

– Gal taip buvo, gal ne. Bet jie gali mėgint siekt Kubą, o tada sausuma – į Havaną ir ten sėst į ispanų laivą. Arba Argentinos. Bet, išžudę tuos žmones, susemiami jie nieku būdu nesiduos. Todėl aš linkęs manyt, kad jie ryšis laužtis per jėgą.

– Gerai būtų.

– Kad tik pavyktų juos įveikt, – pasakė Tomas Hadsonas.

Tačiau per visą naktį ničnieko nenutiko, tik palengva slinko žvaigždės, ir nepailsdamas pūtė rytys, ir katerio bortus skalavo vandens srovės. Daug kur švytėjo potvynio ir vėjo įbanguoto vandens nuo dugno išrauti dumbliai, ir jie kyščiojo šen bei ten it šalti balzganos, nesveikos ugnies liežuviai.

Vėjas prieš aušrą aprimo, o kai prašvito, Tomas Hadsonas atsigulė kniūbsčias ant tiltelio, galvą paguldęs ant brezento, ir užmigo. Antonijas apklojo jį ir jo ginklą brezento gabalu, bet Tomas Hadsonas miegojo ir nepabudo.

Antonijas perėmė budėjimą ir, kai potvynis nukėlė katerį nuo seklumos, pažadino Tomą Hadsoną. Jie pakėlė inkarus ir nuplaukė įkandin valties, kur vyrai matavo gylį ir žymėjo pavojingas vietas. Potvynio vanduo dabar buvo švarus ir skaidrus, ir vairuoti katerį buvo kad ir nelengva, bet ir ne taip sunku kaip vakar. Toje vietoje, kur buvo užplaukę ant seklumos, jie įbedė šaką, ir atsigręžęs Tomas Hadsonas matė, kaip srovė judina žalius lapus.

Tomas Hadsonas žvelgė į priekį ir neatsilikdamas vairavo katerį farvateriu paskui valtį. Jie praplaukė pro ilgą žalią salą, kuri iš galo atrodė mažutė ir apskrita. Paskui, žiūrėdamas pro žiūronus tolyn, į ištisinę dantytą mangrove apaugusių salelių liniją, Gilas tarė:

– Gairė, Tomai! Palei mangrovę tiesiai prieš valtį.

– Reikia patikrint, – atsakė Tomas Hadsonas. – Ar tai jau farvateris?

– Panašu, tik aš nematau pradžios.

– Jūrlapy jis visai siaurutis. Šakos beveik brauks per abu bortus.

Tuomet jis šį tą prisiminė. Kaip aš galėjau taip apsižioplint, pagalvojo jis. Bet dabar jau nebėra ko stoti, reikia prasigauti farvateriu. Tuomet galėsiu juos nusiųsti. Jis buvo pamiršęs pasakyti Arai su Viliu, kad išminuotų vėžliautojų botą. Baisu pagalvoti, kas būtų, jei ten užklystų koks vargšas žvejys. Nieko, grįš ir išminuos.

Iš valties jam signalizavo sukti kuo labiau į dešinę nuo trijų mažučių salelyčių ir glaustis prie pat mangrovės. Paskui, tartum pabūgę, kad jų gali nesuprasti, jie apsisuko ir priplaukė prie katerio.

– Farvateris eina palei pat mangrovę! – sušuko Vilis. – Apiplauk gairę iš dešinės. Mes maunam tiesiai. Kol neduosim ženklo, drąsiai sekit iš paskos. Čia gilu.

– Pamiršom išminuot tą jų laivą.

– Žinau! – atsišaukė Vilis. – Mes paskui grįšim.

Ara nusišiepė ir apsuko valtį, ir jie nuplaukė. Vilis signalizavo, kad viskas gerai. Jie pasuko į kairę, paskui į dešinę ir dingo žalumoje.

Tomas Hadsonas sekė valties taku. Čia buvo gilu, nors jūrlapyje toks gylis ir nebuvo pažymėtas. Šitą seną farvaterį, matyt,

uraganas pagilino, pagalvojo jis. Nuo tada, kai JAV karo laivas *Nokomis* čia tyrė farvaterius, daug kas pasikeitė.

Tuomet jis pastebėjo, kad, valčiai įplaukus į krūmais apaugusį siaurą farvaterį, iš mangrovės nepakilo joks paukštis.

Vairuodamas jis pro vamzdį pasakė priekiniame kokpite esančiam Henriui:

– Šitam farvatery mes galim ant jų užsiraut. Paruoškit kulkosvaidžius šaudyt nuo priekio ir vidurio. Pasislėpk už skydo ir, kai pamatysi blyksnius, šutink tiesiai į juos.

– Klausau, Tomai.

Antonijui jis pasakė:

– Čia mes galim ant jų užsiraut. Nekišk nosies ir, jeigu mus apšaudys, taikykis kiek žemėliau blyksnių ir šutink. Tik nekišk nosies.

– Gilai, – pasakė jis. – Žiūronus pasidėk. Paimk dvi granatas ir ištiesink kaiščius, ir padėk stove man po dešinei. Ištiesink ir gesintuvų kaiščius, o žiūronus pasidėk. Jie galbūt puls iš abiejų pusių. Taip jau derėtų.

– Tu man pasakyk, kada mest, Tomai.

– Kai tik pamatysi blyksnius. Tik šveisk aukštai virš krūmų.

Nesimatė jokio paukščio, o kadangi potvynis buvo didelis, jis žinojo, kad paukščiai turėtų būti sulindę į mangrovę. Kateris įplaukė į siaurą tarpą taip salelių, ir Tomas Hadsonas, vienplaukis ir basas, apsivilkęs tik chaki spalvos šortais, jautėsi kaip daugiau nebegalima nuogas.

– Gulkis, Gilai, – tarė jis. – Aš pasakysiu, kada reikės stotis ir mest.

Gilas atsigulė ant grindų, greta paguldęs du gesintuvus, užtaisytus dinamitu ir tarpiniu detonatoriumi, kurį sprogdindavo paprastos granatos sprogdiklis su dinamito kapsule.

Tomas Hadsonas dirstelėjo į jį ir pamatė, kad jis visas suprakaitavęs. Tuomet ėmė žiūrėti į mangrove apaugusius krantus.

Galima dar būtų mėginti išvaryt katerį atbulą. Bet kai toks potvynis, vargu ar pavyktų.

Jis stebėjo žalius krantus. Vanduo vėl buvo rudas, o medžių lapai žvilgėjo it lakuoti. Jis žiūrėjo, ar nepamatys kur nukirstų ar nulenktų šakų. Bet nepamatė nieko, vien žalius lapus, tamsias šakas ir sraigto apnuogintas šaknis. Vandeniui atsitraukus, pasimatydavo olos su lindinčiais krabais.

Plaukiant tolyn, farvateris siaurėjo, tačiau priekyje jis matė jį praplatėjant. Gal man nervai, ir daugiau nieko, pagalvojo jis. Staiga pamatė, kaip iš po ilgų mangrovės šaknų nuslydo ir pūkštelėjo į vandenį krabas. Jis įtempęs akis stebeilijosi į mangrovę, tačiau pro kamienų ir šakų raizgyną ničnieko neįžiūrėjo. Sparčiai iškepėstavo ir pasinėrė į vandenį dar vienas krabas.

Tą akimirką vokiečiai ir atidengė ugnį. Blyksnio jis nespėjo pamatyti, jį kirto kulka, ir tik tada jis išgirdo automato kalenimą, o Gilas pašoko ant kojų. Antonijas leido trasuojamąsias kulkas ten, kur matė automato blyksėjimą.

– Ten, kur lekia trasuojamosios kulkos! – sušuko Tomas Hadsonas Gilui.

Tomas Hadsonas jautėsi taip, lyg kas būtų triskart smogęs beisbolo kuoka, ir jo kairė koja buvo šlapia.

Gilas, aukštai užsimojęs, sviedė bombą, ir Tomas Hadsonas matė, kaip žvilga saulėje pailgas varinis jos cilindras ir kūgiškas galas. Ji nesivartė, o lėkė sukdamasi aplink savo ašį.

– Gilai, krisk! – sušuko jis ir pagalvojo, kad ir pačiam derėtų kristi. Paskui suprato, kad negalima, nes negalima palikti katerio nevairuojamo. Šaudė abu kulkosvaidžiai, ir jis girdėjo jų kalenimą ir basų kojų padais juto katerio virpčiojimą. Daug trenksmo, pagalvojo jis. Bijos šunsnukiai ir nosių pakelt.

Jis išvydo akinamą bombos sprogimą, ir tik paskui pasigirdo trenksmas ir ėmė virsti dūmai. Jis užuodė dūmus ir lūžusių šakų, svylančių žalių lapų kvapą.

– Stokis, Gilai, ir mesk dvi granatas. Abipus dūmų.

Granatų Gilas nemetė taip nerangiai. Jas jis nusviedė lengvai it beisbolininkas, ir jos nuskriejo oru nelyginant pilki geležiniai artišokai, velkini plonutėmis dūmų uodegėlėmis.

Joms dar nespėjus mangrovėje sprogti balta traškančia liepsna, Tomas Hadsonas sušuko į vamzdį:

– Tratink juos, Henri, kad apsikakotų! Jiems nėr kur dėtis!

Granatų dūmų kvapas skyrėsi nuo bombos, ir Tomas Hadsonas paliepė Gilui:

– Mesk dar dvi granatas. Vieną toliau kaip bombą, o kitą arčiau.

Jis žiūrėjo, kaip lekia granatos, o paskui krito ant tiltelio. Jis nesuprato, ar tai jis trenkėsi į grindis, ar grindys į jį, kadangi jos buvo slidžios nuo kraujo, bėgančio jam per koją, ir susitrenkė jis smarkiai. Sprogus antrajai granatai, jis išgirdo, kaip dvi skeveldrėlės prakirto brezentą. Kitos atsimušė į katerio apkalą.

– Padėk man atsistot, – tarė jis Gilui. – Antrą numetei labai jau arti.

– Kur tu sužeistas, Tomai?

– Poroj vietų.

Priekyje jis pamatė valtimi farvateriu grįžtančius Vilį ir Arą.

Pro vamzdį jis liepė Antonijui, kad paduotų Gilui pirmosios pagalbos komplektą.

Tą akimirką jis pamatė, kaip Vilis visu ūgiu išsitiesė valties priekyje ir ėmė šaudyti į mangrovę dešinėje. Buvo girdėti, kaip kala jo tompsonas. Paskui nuterškė ilga serija. Jis įjungė abu variklius ir visu greičiu, kokį tik leido farvateris, pavarė katerį jų

link. Greitį jis suvokė gana miglotai, kadangi jautė didelį silpnumą. Silpnumas smelkėsi į kaulus, į krūtinę, į vidurius, ir skausmas gniaužė sėklides. Bejėgis jis dar nesijautė, bet jau juto pirmuosius bejėgiškumo požymius.

– Atsuk savo kulkosvaidžius į dešinį krantą, – tarė jis Henriui. – Vilis aptiko daugiau jų.

– Gerai, Tomai. Tau nieko?

– Aš sužeistas, bet laikausi. Kaip judu su Džordžu?

– Mudu gyvuojam gerai.

– Pamatę ką nors, tuoj pliekit.

– Gerai, Tomai.

Tomas Hadsonas išjungė variklius ir lėtai pavarė katerį atgal iš Vilio apšaudymo lauko. Vilis buvo įsistatęs apkabą su trasuojamosiomis kulkomis ir rodė kateriui taikinį.

– Pasirengęs, Henri? – paklausė jis pro vamzdį.

– Taip, Tomai.

– Varyk trumpom serijom.

Jis išgirdo, kaip sukaleno kulkosvaidžiai, ir pamojo Arai su Viliu plaukti prie katerio. Jie atšvilpė visu greičiu, kokį tik išspaudė iš savo varikliuko. Kol jie prisišvartavo katerio priedangoje, Vilis nesiliovė šaudęs.

Vilis užšoko ant denio ir atlėkė ant tiltelio, o Ara liko pririšti valties prie bakštovo.

Jis pasižiūrėjo į Tomą ir į Gilą, kuris dėjo Tomui timpą ant kairės kojos prie pat kirkšnies.

– O rupūpū! – tarė jis. – Ar sunkiai, Tomai?

– Nežinau, – atsakė Tomas Hadsonas. Jis iš tiesų nežinojo. Nebuvo matęs nė vienos savo žaizdos. Jis tepamatė kraujo spalvą: kraujas buvo tamsus, todėl jis neišsigando. Tačiau kraujo bėgo pernelyg daug, ir jam darėsi silpna.

– Kiek jų ten, saloj, Vili?

– Nežinau. Vienas tipas šovė į mus iš automato, ir aš jį nukepiau. Bent man taip pasirodė.

– Per tą jūsų tratinimą aš nė šūvio neišgirdau.

– O jūs patys kad užgriaudėjot – lyg amunicijos sandėlis būtų sprogęs. Kaip manai, ar ten jų dar liko?

– Gal ir liko. Gerą pamoką mes jiems davėm.

– Reikia galvot, ką daryt toliau, – pasakė Vilis.

– Galim šituos šunsnukius palikt čia, tegu sau dvesia, – pasakė Tomas Hadsonas. – O galim išsikelt į salą ir visus pribaigt.

– Man pirmiausia reikia tavim pasirūpint.

Henris krapštėsi su kulkosvaidžiais. Kaip nerūpestingai jis elgėsi su automatais, taip švelniai – su kulkosvaidžiais, o kadangi jų buvo du, tai ir čiupinėjo jis juos dvigubai švelniai.

– Ar numanai, kur jie, Vili?

– Jie gali būt tik vienoj vietoj.

– Tai einam ir išpleškinam, kad tos smarvės neliktų.

– Vado ir džentelmeno vertas žodis! – sušuko Vilis. – Mes, beje, nuskandinom jų valtį.

– Šit kaip? Mes ir to negirdėjom, – pasakė Tomas Hadsonas.

– O mes be triukšmo, – pasakė Vilis. – Ara mačete prakirto skylę ir sukapojo burę. Pats Jėzus Kristus, kai dirbo dailide, nė per mėnesį jos nebūtų sutaisęs.

– Tu eik su Henriu ir Džordžu į priekį, o Ara su Antonijum tegu stoja prie dešinio borto, ir suksim prie kranto, – tarė Tomas Hadsonas. Jis jautėsi nusilpęs ir nesavas, nors galva dar nesvaigo. Gilo timpa pernelyg lengvai sustabdė kraują, ir jis suprato, kad kraujoplūdis vidinis. – Šutinkit be gailesčio ir signalizuokit man, kaip vairuot. Ar toli jie?

– Visai netoli nuo kranto, už tos pakilumėlės.

– Ar Gilas numestų ten bombas?

– Aš jam trasuojamosiomis parodysiu taikinį.

– Manai, jie ten tebesėdi?

– Jiems nėr kur dėtis. Jie matė, kaip mes sudirbom jų valtį. Čia, mangrovėje, jų „Paskutinis Kasterio mūšis“. Gaila, kad tarp mūsų nėra Anhoizerio Bušo.

– Šalto kaip ledas ir su putele, – pasakė Tomas Hadsonas. – Judam!

– Tu baisiai išbalęs, Tomi, – tarė Vilis. – Daug kraujo netekai.

– Tad paskubėkim, – pasakė Tomas Hadsonas. – Kol kas dar laikausi.

Kateris pajudėjo pirmyn. Vilis, iškišęs galvą virš dešinio borto, tarpais koregavo kursą.

Henris šaudė, taikydamasis priešais ir už pakilumėlės, apaugusios medžiais, o Džordžas apšaudė spėjamą pakilumėlės viršų.

– Kaip reikalai, Vili? – paklausė pro vamzdį Tomas Hadsonas.

– Gilzių čia tiek, kad nors vario liejyklą atidaryk, – atsakė Vilis. – Varyk tiesiai prie kranto, o tada pasuk šonu, kad Ara su Antonijum galėtų atidengt ugnį nuo borto.

Gilui kažkas pasivaideno, ir jis iššovė. Tačiau tai tebuvo žema Henrio bombos pakirsta šaka.

Tomas Hadsonas žiūrėjo, kaip krantas artėja ir artėja, kol ėmė įžiūrėti paskirus lapus. Tuomet jis pasuko katerį šonu ir išgirdo Antoniją šaudant, ir pamatė, kaip trasuojamosios kulkos lekia truputį dešiniau nuo Vilio kulkų. Ara irgi šaudė. Tuomet jis pavarė katerį truputį atgal, arčiau prie kranto, tačiau palikdamas Gilui erdvės sviesti bombai.

– Sviesk gesintuvą, – tarė jis. – Ten, kur Vilis šaudo.

Gilas sviedė bombą, ir Tomas Hadsonas vėl grožėjosi, kaip sukdamasis lekia oru žvilgantis varinis cilindras ir krinta būtent

ten, kur reikia. Plykstelėjo liepsna, nugriaudė sprogimas, ir siūbtelėjo dūmų kamuoliai, ir tuomet Tomas Hadsonas pamatė iš dūmų išeinantį žmogų, susinėrusį ant galvos rankas.

– Nutraukt ugnį! – į abu vamzdžius skubiai sušuko jis.

Tačiau Ara buvo spėjęs iššauti, ir jis pamatė, kaip žmogus krito ant kelių ir sudribo kniūbsčias tarp krūmų.

Jis pasakė:

– Šaudykit toliau! – o paskui be galo išvargusio žmogaus balsu pasakė Gilui: – Mestelėk, jei gali, ten pat dar vieną. O paskui porą granatų.

Belaisvis buvo. O jie jo neteko. Po kurio laiko jis tarė:

– Vili, nenori su Ara pasidairyt tenai?

– Mielai, – atsakė Vilis. – Bet kol išsikelsim į krantą, pridenkit mus ugnimi. Norėčiau apeit juos iš užnugario.

– Paaiškink, ką ketini daryt, Henriui. O kada ugnį nutraukt?

– Kai tik įlįsim į brūzgynus.

– Gerai, laukini iš džiunglių, – pasakė Tomas Hadsonas ir pirmą kartą suvokė, kad tikriausiai greitai mirs.

XXI

Jis išgirdo, kaip už mažojo gūbrio sprogo granata. Paskui stojo tyla – nei šūvių, nei sprogimų. Sunkiai užgulęs vairą, jis žiūrėjo, kaip vėjuje tirpsta granatos sprogimo dūmai.

– Valtis grįš – ir plaukiu, – tarė jis Gilui.

Jis pajuto ant juosmens Antonijo ranką ir išgirdo jį sakant:

– Eik, prigulk, Tomai. Aš pavairuosiu.

– Gerai, – atsakė jis ir paskutinį sykį apžvelgė siaurą žaliais krantais vandens juostą. Vanduo buvo rudas, bet skaidrus, ir tvino sparčiai.

Gilas ir Antonijas padėjo jam atsigulti ant tiltelio denio. Tuomet Antonijas atsistojo prie vairo. Jis pavarė katerį truputį prieš potvynio srovę, ir Tomas Hadsonas juto švelnų didelių variklių dudenimą.

– Atleisk truputį timpą, – tarė jis Gilui.

– Atnešiu pripučiamąjį čiužinį, – pasakė Gilas.

– Gerai ir ant lentų, – atsakė Tomas Hadsonas. – Man regis, geriau kuo mažiau judėt.

– Pakišk jam po galva priegalvį, – tarė Antonijas. Jis nenuleido akių nuo farvaterio.

Po kurio laiko jis tarė:

– Jie mums moja, – ir Tomas Hadsonas pajuto, kaip ėmė veikti varikliai ir kateris ėmė slysti pirmyn.

– Kai tik išplauksim iš šitos siaurumos, nuleiskit inkarą.

– Gerai, Tomai. Nešnekėk.

Kai jie nuleido inkarą, ant tiltelio užlipo ir prie vairo atsistojo Henris. Dabar, kateriui vėl atsidūrus atvirame vandenyje, Tomas Hadsonas juto, kaip jis supasi vėjuje.

– Vandens čia gilu, Tomai, – tarė Henris.

– Žinau. Iki pat Kaibarieno, o iš ten abu farvateriai aiškūs, gerai sužymėti.

– Būk geras, nekalbėk, Tomai. Gulėk ramiai.

– Tegu Gilas atneša man ploną antklodę.

– Aš pats atnešiu. Ar nelabai skauda, Tomi?

– Skauda, – atsakė Tomas Hadsonas. – Bet kentėt galima. Ne nuo tokių dalykų esame gyvenime kentėję.

– Štai ir Vilis, – tarė Henris.

– Tai, sakai, drybsai? – tarė Vilis. – Tik nešnekėk. Jų ten su vedliu buvo keturi. Tai jų branduolys. Ir dar tas, kurį netyčia pašovė Ara. Jis žino, kaip tau reikėjo belaisvio, todėl baisiausiai

graužiasi ir net verkia. Prisakiau jam sėdėt apačioj. Spustelėjo, ir viskas, – kiekvienam taip galėjo atsitikt.

– Ką tu ten apmėtei granatom?

– Įtartina pasirodė, ir tiek. Nešnekėk, Tomai.

– Jums reikia grįžt ir išminuot tą geldą.

– Mes tuoj. Patikrinsim ir dar vieną vietą. Tai kad turėtume greitą motorvaltę! Tomi, tie gesintuvai geresni ir už 83 mm minosvaidžius.

– Tik netoli neša.

– Kam mums tas tolumas? Gilas ir taip mėtė juos kaip į krepšį.

– Keliaukit.

– Ar labai blogi tavo reikalai, Tomi?

– Nekokie.

– Bet gal kaip nors ištversi?

– Pasistengsiu.

– Gulėk, nejudėk. Nė nekrustelėk.

Valtis buvo išplaukusi neseniai, tačiau Tomui Hadsonui atrodė, jog praėjo daug laiko. Jis gulėjo aukštielninkas po Antonijo užtiestu stogeliu. Gilas su Džordžu nurišo nuo tiltelio brezentą, ir jį draugiškai glamonėjo gaivus rytų vėjas. Jis pūtė ne taip stipriai, kaip vakar, tačiau be paliovos, ir aukštai danguje plaukė retos debesų sruogos. Dangus, kaip paprastai rytinėje salos pusėje, labiausiai gairinamoje pasatų, buvo žydras, ir Tomas Hadsonas gulėjo ir žiūrėjo į dangų, stengdamasis nepasiduoti skausmui. Henris buvo atnešęs morfijaus, tačiau jis atsisakė manydamas, kad jam dar gali prireikti blaivios galvos. Morfijaus spės susileisti ir vėliau.

Jis gulėjo po plona antklode, ir visos trys žaizdos buvo sutvarstytos. Tvarstydamas Gilas jas gausiai apibarstė sulfamidu, ir jis matė baltuojant sulfamidą lyg cukrų ant tiltelio ties šturva-

lu, kur stovėjo, kada Gilas jį tvarstė. Kai jie rišo nuo tiltelio brezentą, kad prieitų gryno oro, jis pastebėjo skyles tų trijų kulkų bei keletą skylių į dešinę ir į kairę nuo jų. Matė ir granatų skeveldrų perplėštas vietas.

Jam taip gulint, Gilas žiūrėjo į jį, į druskų išblukintus plaukus ir papilkėjusi veidą. Gilas buvo vaikinas tiesmukas. Buvo jis geras sportininkas ir beveik toks pat stipruolis kaip ir Ara, ir jei būtų mokėjęs atmušti suktą kamuolį, iš jo būtų galėjęs išeiti labai geras beisbolininkas. Jis buvo geras metikas. Tomas Hadsonas žiūrėjo į jį ir prisiminęs granatas nusišypsojo. Paskui vėl nusišypsojo, žiūrėdamas į ilgas muskulingas Gilo rankas.

– Iš tavęs galėjo išeit beisbolininkas, – tarė jis, neatpažindamas savo balso.

– Šaltakraujiškumo man neužtenka.

– Šiandien užteko.

– Gal todėl, kad labai reikėjo, – nusišypsojo Gilas. – Jei nori prasiskalaut burną, Tomi, linktelėk.

Tomas Hadsonas papurtė galvą ir nukreipė žvilgsnį į plačią tartum ežeras įlanką. Ja bėgo baltai garbiniuotos bangelės. Jos buvo nedidelės, o vėjas – tikra buriuotojo svajonė, o tolumoje jis matė mėlynuojančias Turiguanjo kalvas.

Taip ir padarysim, pagalvojo jis. Plauksim į Sentralį ar kurią kaimyninę salą, ir gal ten bus gydytojas. Tiesa, dabar nebe sezonas. Bet gal galėtų geras chirurgas atskristi lėktuvu. Žmonės ten puikūs. Ką blogas chirurgas, geriau jokio, aš ramiai pagulėsiu ir palauksiu, kol atskris geras, ir mane nuneš pas jį. Reikėtų išgerti kuo daugiau sulfamido. Bet nė, man negalima gerti vandens. Nesuk dėl to galvos, drauguži, tarė jis sau. Tu visą gyvenimą prie to ėjai. Kad bent Ara nebūtų pašovęs ano frico. Būtume turėję apčiuopiamą laimikį. Vis būtų buvęs šioks toks geras

darbas. Geru darbu vadinti nelabai tinka. Tiksliau – būtų buvus šiokia tokia nauda. Laimė dar, kad jie apsiginklavę buvo prasčiau už mus. Jie tikriausiai ir ištraukė iš kitų farvaterių gaires, kad įviliotų mus, kur jiems reikia. Bet kas žino, gal būtų pasitaikęs koksai nieko nežinantis negudrėlis. Bet pravertęs būtų ir toks. O dabar jokios iš mūsų naudos. Kaip tai jokios? Mes išminuojam vėžliautojų botą.

Galvok, kaip bus po karo ir kaip tu vėl tapysi paveikslus. Tokia daugybė puikių sumanymų, ir jeigu tu tapysi kaip įstengdamas geriau ir neeikvodamas jėgų niekam kitam, tai bus tinkamiausias tau darbas. Jūrą, jei atsidėtum ir neeikvotum laiko niekam kitam, mokėtum tapyti geriau už visus. Tikink save, jog visa širdimi to trokšti. Iš paskutiniųjų kabinkis už gyvenimo, kad tą padarytum. Gyvenimas be veiklos – menkas turtas. Bet kad ką nors nuveiktum, turi gyventi. Tad laikykis tvirčiau. Štai kada tau atėjo laikas parodyti, ko esi vertas. Tad parodyk dabar, neturėdamas vilties. Kraujas tau gerai kreši, ir tu dar gali parodyt, ko esi vertas. Mes ne liumpenproletarai. Mes – rinktinė publika ir dirbame ne dėl pinigų.

– Tomai, nori vandens? – paklausė Gilas.

Tomas Hadsonas pakratė galvą.

Trys apšiktos kulkelės, galvojo jis, ir še – velniop visa tapyba, ir kad nors būtų kokia nauda. Ir reikėjo tiems niekšeliams išžudyti anos salos gyventojus! Pasidavę būtų į nelaisvę, ir baigtas kriukis. Įdomu, kas toks buvo tas, kurį Ara pašovė einantį pasiduoti? Galbūt toks pat kaip tas, kurį jie nudėjo anoje saloje. Iš kur jų tas prakeiktas fanatizmas? Mes gerai juos persekiojom ir nesiliausim kovęsi su jais ir toliau. Bet tikiuosi, kad mes ne fanatikai.

Tuomet jis išgirdo grįžtančios valties variklį. Iš savo vietos jis nematė, kaip ji prisišvartavo, o pamatė Arą ir Vilį tik tada, kai

jie užlipo ant tiltelio. Ara buvo šlapias nuo prakaito, ir abudu buvo susibraižę į krūmus.

– Dovanok, Tomai, – tarė Ara.

– Dar ką išsigalvosi, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Nešam iš čia kudašių, – tarė Vilis. – Aš tau viską papasakosiu. Ara, marš kelt inkaro, o Antonijas tegu eina vairuot.

– Plaukiam į Sentralį. Arčiau.

– Gera mintis, – pasakė Vilis. – Dabar, Tomai, nešnekėk, o klausyk manęs, – jis nutilo ir pridėjo delną Tomui Hadsonui prie kaktos, paskui pakišo ranką po antklode ir labai atsargiai, tačiau sumaniai užčiuopė pulsą. – Nemėgink man mirt, – tarė jis. – Suimk save į rankas ir nejudėk.

– Supratau, – atsakė Tomas Hadsonas.

– Per pirmąjį susirėmimą jų krito trys, – paaiškino Vilis.

Jis sėdėjo šalia Tomo Hadsono, ir vėjas nuo jo nešė rūgštų prakaito kvapą, ir nesveikoji akis vėl buvo persisukusi, ir veide baltavo plastinės operacijos randai. Tomas Hadsonas gulėjo labai ramiai ir klausėsi jo.

– Jie teturėjo du minosvaidžius, bet buvo užėmę gerą poziciją. Pirmasis Gilo gesintuvas pataikė tiesiai į juos, o kulkosvaidžiai supylė galutinai. Antonijas irgi pataikė. Henris šauniai pliekia iš kulkosvaidžių.

– Kada jis nepliekė!

– O šiandien su ypatingu užsidegimu. Tą laivą mes išminavom. Jis smarkiai apsemtas. Mudu su Ara tik nukirpom laidus, o sprogmenis palikom. Dabar ten tvarka, ir aš pažymėsiu jūrlapy, kur mes ištaškėm paskutinius likusius fricus.

Inkaras buvo pakeltas, ir varikliai veikė.

– Ne itin sklandžiai mums šįkart nuskilo, ar ne? – tarė Tomas Hadsonas.

– Nė velnio, – atsakė Vilis. – Niekados žmogus nesupranta.

– Jie mus pergudravo. Tačiau mes turėjom daugiau ginklų. Jiems irgi baigėsi ne taip jau sklandžiai. Neminėk tu Arai to belaisvio. Jis ir taip baisiausiai nusiminęs. Spustelėjau, sako, nespėjęs pagalvot.

Kateris, didindamas greitį, plaukė mėlynuojančių kalvų link.

– Tomi, – tarė Vilis. – Myliu aš tave, velnio vaike, tik tu nemirk.

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į jį nepasukdamas galvos.

– Pasistenk tą suprast, jei nesunku.

Tomas Hadsonas pasižiūrėjo į jį. Viskas tartum kažkur nutolo, viskas atrodė nebereikšminga. Prie lentų prispaustomis mentėmis jis juto, kaip kateris didina greitį ir kaip jaukiai dudena varikliai. Jis pažvelgė aukštyn, į savo pamėgtą dangų, paskui į plačią lagūną, kurios – dabar buvo tikras – niekad nebenutapys, ir jis truputį pasikreipė į šoną, kad atlėgtų skausmas. Varikliai, pagalvojo, dabar daro po tris tūkstančius apsisukimų, ir jų dudenimas, perėjęs per lentas, smelkėsi į kūną.

– Man regis, aš suprantu, Vili, – tarė jis.

– Nė velnio, – atsakė Vilis. – Niekados žmogus nesupranti to, kuris tave myli.

Hemingway, Ernest

He 191 Salos vandenyne [romanas] / Ernest Hemingway; iš anglų kalbos vertė Povilas Gasiulis. – Vilnius: Žaltvykslė; [2006]. – 502 p.

ISBN 9986-06-170-9

Ernest Hemingway (1898–1961) – vienas talentingiausių XX a. ne tik Amerikos, bet ir pasaulio prozininkų. Jo romano „Salos vandenyne“ veiksmas rutuliojasi Kuboje ir aplinkinėse salose. Pagrindinis veikėjas – dailininkas Tomas Hadsonas. Jis nepasiduoda tragiškai savo lemčiai ir iki paskutinės akimirkos kovoja, siekdamas gyvenime matyti grožį ir prasmę.

UDK 830(73)-3

ERNEST HEMINGWAY

Salos vandenyne

Romanas

Redaktorė *Agnė Iešmantaitė*
Dailininkė *Deimantė Rybakovienė*

Leido ŽALTVYKSLĖ,
A. Vivulskio 7-208, LT-03221 Vilnius
el. p. leidykla@zaltvyksle.com

Spausdino AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius

Tiražas 1000 egz.

26,55 Lt.

E. HEMINGWAY

KOLEKCIJA

